11. 12
1871. 1872

16 g

Indische Studien.

Beiträge für die Kunde des indischen Alterthums.

Im Vereine mit mehreren Gelehrten

herausgegeben

von

Dr. Albrecht Weber.

Professor o. des Sanskrit an der Universität zu Berlin, Mitglied der Königl. Akademie der Wissenschaften daselbst, auswärtigem Mitglied der Königl. Bairischen Akademie der Wissenschaften in München und der Société Asiatique in Paris, Ehrenmitglied der Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, der Asiatic Society of Bengal in Calcutta, der Bombay Branch Royal Asiatic Society, der American Oriental Society, und der Société d'Ethnographie Orientale et Américaine in Paris, corresp. Mitglied der Kaiserl. Akademie der Wissenschaften in St. Petersburg, und der Académie des Inscriptions in Paris, ordentlichem Mitglied der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft und der historisch-theologischen Gesellschaft in Leipzig.

Mit Unterstützung der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft.

Elfter Band.

Leipzig:

F. A. Brockhaus.

1871.

Die

Taittirîya-Saṃhitâ.

Herausgegeben

von

ALBRECHT WEBER.

Erster Theil.

Kâṇḍa I—IV.

Leipzig:

F. A. Brockhaus.

1871.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

Georg Bühler

und

William Dwight Whitney

dankbarlichst zugeeignet.

Vorwort.

Diese Ausgabe der Saṃhitâ des schwarzen Yajurveda beruht auf folgenden Quellen.

I. Saṃhitâpâṭha.

A. meine im Frühjahr 1861, Dank der Liberalität der Herren Taschereau und Reinaud, damaligen Chefs der Bibliothèque Impériale, hier in Berlin gemachte Abschrift von Paris Dev. 17, 1-3. Treffliche Handschrift, mit Accenten, früher in Eugène Burnouf's Besitz. — kâṇḍa I foll. 78. çake 1747 pârthivanâmasaṃvatsare dakshiṇâyane kârttika va dya taddine idaṃ pustakaṃ samâptaṃ | veṇîmâdhavabhaṭ (virâma) abhyaṃkara ṭoṃkekareṇa likhitaṃ | he pustake yâce ase | çrîkṛishṇârpaṇam astu |. — kâṇḍa II foll. 82 çake 1747 pârthivanâmasaṃvatsare uttarâyaṇe paushe mâse va dya pakshe tṛitîyâguruvâsare taddine idam p. s. | veṇîmâdhava-bhaṭ (virâma) abhyaṃkareṇa likhitaṃ | gopînâthabhaṭayâṃce pustaka ase | çrîk. astu |. — kâṇḍa III foll. 47 ohne Datirung. — kâṇḍa IV foll. 65 çake 1747 pârthivanâmasaṃvatsare dakshiṇâyane varshâ ṛitû adhîkaçrâvaṇa-mâsi va dya pakshî guruvâsare taddine idaṃ p. s. | veṇîmâdhavabhaṭ (virâma) abhyaṃkareṇa likhitaṃ |. — kâṇḍa V foll. 82 çake 1747 pârthiva-nâmasaṃvatsare çuddha 14 caturdaçî taddine idam p. s. | veṇîmâdhavabhaṭ (virâma) abhyaṃkaraṭokekareṇa likhitaṃ. — kâṇḍa VI foll. 75 çake 1747 bhâdrapada va dya saptamî taddine idaṃ p. s. | veṇîmâdhavabhaṭ (virâma) abhyaṃkareṇa likhitaṃ |. — kâṇḍa VII foll. 64 çake 1747 pârthivanâmasaṃvatsare dakshiṇâyane ăçvina va dya caturdaçî taddine idaṃ p. s. | veṇ. abh. likh. | Der Name des Schreibers ist überall gelb überstrichen, aber mittelst eines Spiegels von der Rückseite lesbar; das erste Buch erscheint nach Obigem als später geschrieben als die übrigen!

B. die Ausgabe in der Bibliotheca Indica der Asiatic Society of Bengal, Heft 1—23. 1854—1870 (bricht mit III, 4, 10 ab), herausgegeben der Reihe nach von

E. Roer (nros. 1–8 bis I, 4, 46), von Roer und E. B. Cowell (nros. 9–13 bis I, 8, 19), von Cowell allein (nros. 14–19 bis II, 6, 8), von Râma Nârâyaṇa Vidyâratna (nro. 20. 21 und 22 halb bis III, 2, 8), und von Maheçacandra Nyâyaratna (nros. 22. 23 von III, 2, 9 an).

E. ein von Professor G. Bühler in Bombay am 31. Dec. 1870 erhaltenes gutes Manuscript des ersten kâṇḍa, mit Accenten; foll. 101 tapasyâparapañcamyâṃ vatsare ca virodhini | gañgâdharaḥ samalikhat prathamâshṭakapustakaṃ.

F. Mâdhava's, resp. Sâyaṇâcârya's Vedârthaprakâça; ein ziemlich gutes von Prof. G. Bühler am 19. Februar 1869 für die hiesige Königliche Bibliothek eingesandtes und ihr später geschenktes Manuscript, ms. or. fol. 603–608, in 1060 foll. (603 I, 1-4 foll. 299, 604 I, 5-8 foll. 154, 605 II, 1-6 foll. 151, 606 III, 1-5 fol. 93, 607 IV, 1-7 foll. 207, 608 V, 1-7 foll. 54 und VI. VII, 1-5 foll. 102), saṃvat 1837 (so am Schlufs von II. IV. V u. VII) geschrieben von Gaṇeçadîkshita (V). Der Wortlaut des erklärten Textes ist in den einzelnen Büchern dieses Commentars verschieden mitgetheilt, entweder nämlich ganz (so in III) oder nur mit den Anfangs- und End-akshara der Stelle (so in IV ff.)

W. eine treffliche Handschrift, mit Accenten, von Professor W. D. Whitney in New Haven Conn. am 6. März 1871 geliehen erhalten; kâṇḍa I foll. 85; II foll. 91; III foll. 54; IV foll. 71; V foll. 87; VI foll. 83; VII foll. 63. Ein zweites Schlufsblatt (Wb.), datirend saṃvat 1854, ist hinten angebunden (beginnt mit: âtmā́ raçmáyaḥ).

Pet. W. bezeichnet das Petersburger Wörterbuch, resp. die darin benutzte anscheinend nicht sehr korrekte Handschrift der Ts.

II. Padapâṭha.

C. meine, Dank den bei A angegebnen Verhältnissen, im Frühjahr 1861 hier in Berlin gemachte Collation von Paris Dev. 16, 1-3. Treffliche Handschrift, mit Accenten, ebenfalls (wie A) früher in Eugène Burnouf's Besitz. — kâṇḍa I foll. 116 çake 1739 îçvaranâmasaṃvatsare adhíkaçrâvaṇa çuddhapaurṇimâ induvâsare taddine âpastambasya padeṃ prathamâshṭakaḥ samâptaḥ | ayam ashṭaka (etwa 14 akshara schwarz überstrichen) sya | idaṃ

hasta aksharam ciṇety upanâmaka râmacandreṇa likhitam, çrî çubham bhavatu | bâpû bhaṭa (dies und das folgende mit rother Dinte geschrieben) abhyamkareṇa svaritam | (8 akshara schwarz überstrichen) syedam pustakam (9 akshara schwarz überstrichen). — kâṇḍa II foll. 202 çake 1738 dhâtṛinâma ° kârtika kṛishṇa 1 saumya pustaka samâptâḥ | (etwa 16 akshara schwarz überstrichen) | iti dvi° padem samâptâḥ | âpastamba | bâpûbhaṭa abhyamkaraṭomkekarasyedam pustakam. — kâṇḍa III foll. 75 çake 1739 îçvaranâmasamvatsare çrâvaṇaçuddha pratipadâ saumyavâsare taddine idam tṛitîyâshṭakapadasya pustakam samâptam | idam pustakam (etwa 20 akshara schwarz überstrichen) hasta aksharam ciṇety upanâmakena râmac. likh. | adṛiçyabhâvân mativibhramatvât padârthahînam (!) likhitam mayâ 'tra | tat sarvam âdyaiḥ (!) pariçodhanîyam kopam na kuryât khalu lekhakasya || — kâṇḍa IV foll. 101 çake 1739 îçvaranâmasamvatsare adhîkaçrâvaṇa va dya 1 mañgalavâra taddine pustakam samâptam | (einige 20 akshara schwarz überstrichen) gâḍagîlety upanâmaka apâbhaṭena likhitam (einige 30 roth geschriebene akshara schwarz überstrichen). — kâṇḍa V pañcamâshṭakapade samâptaḥ | çake 1739 îçvaranâmasamvat phâlguṇaçuddhashashṭhî guruvârî tṛitîyaprahariṃ samâptâḥ | kṛishṇâjî yamtâtmaja (wohl pamtâ° für pamḍitâ°? der Rest schwarz überstrichen). — kâṇḍa VI foll. 114 çake 1740 bahudhânyanâmasamvatsare âshâḍhaçuddha 3 induvâsare taddine shashṭhâshṭakapadem tṛitîyaprahariṃ samâptâḥ | kṛishṇajîpamtâtmaja (etwa 20 akshara schwarz überstrichen) syedam pustakam likhitam svârtham paropakârârtham ca | yâdṛiçî (!) pustakam dṛishṭvâ tâdṛiçam likhitam mayâ | yadi çuddham açuddham vâ ma (!) doshair na vidyate | çrîsiddheçvaraprasan | gaṇapatiprasan | çrîlakshmînṛisiṅhârpaṇam astu | (zwei Zeilen roth geschrieben, schwarz überstrichen). — kâṇḍa VII foll. 91 saptamâshṭake pade samâptaḥ | çake 1741 pramâthî nâma samvat çrâvaṇaçuddha 13 budha vârî sâyamkâlî samâptaḥ | (12 akshara überstrichen) ṇa likhitam | svârtham paropakârârtham ca | siddheçvarârpaṇam astu | çiv | yâdṛiçam pustakam dṛishṭvâ tâdṛiçam likhitam mayâ | yadi çuddham açuddham vâ ma (!) dosho na vidyate | (10 akshara überstrichen) rasyedam pustakam | puṇe mukâmî likhitam | (c. 20 akshara roth geschrieben, schwarz überstrichen).

D. ein von Prof. G. Bühler am 19. Februar 1869 für die hiesige Kön. Bibliothek eingesandtes und ihr später geschenktes treffliches Manuscript, mit Accenten, ms. or. qu. 526, in 555 foll. kâṇḍa I foll. 77; — II foll. 90; — III foll. 44; — IV foll. 82; — V foll. 103; — VI foll. 88; — VII foll. 71. — I çake 1645 çobhakṛit samvat | jyeshṭhaçuddhacaturdaçî guruvâsare taddine sâyamkâle prathamâshṭaka padem samâptaḥ. — II çake 1645 çobhakṛit |. — III-V ohne Datum. — VI çake 1647 viçvâvasunâmasamvatsare caitramâse site pakshe pañcamyâm bhaumivâsare | taddine shashṭhâshṭakapadem samâptaḥ. — VII çake 1647 viçvâvasunâmasamvatsare vaiçâkhamâse site pakshe tṛitîyâravivâsare | taddine sâyamkâle saptamâshṭakapadem samâptaḥ | çrîr astu | çubham bhavatu | dṛishṭipradoshât smṛitivibhramâd vâ yat kimcid ûnam likhitam mayâ 'tra | tat sarvam âryaiḥ pariçodhanîyam kopam na kuryât khalu lekhakasya ||

Wirkliche Varianten finden sich in diesen Mss. nicht vor[1]. Die Differenzen beschränken sich nur auf Nachlässigkeiten, Bequemlichkeitssünden oder Mifsverständnisse der Schreiber. Insbesondere findet in ihnen in Bezug auf einzelne orthographische Eigenthümlichkeiten, resp. saṃdhi-Fälle keine feste Consequenz statt. Und zwar betrifft dies hauptsächlich theils die wechselnde Behandlung der finalen Laute (so erscheint finales n vor Palatalen als ṃ, n oder ñ, vor Dentalen inclus. l als ṃ oder n, — finales t oder m vor n als ṃ oder n[2] u. dgl.; finaler visarga steht oder fehlt vor Gruppen, die mit von einer tenuis gefolgtem s anlauten), theils die freilich meist ziemlich consequent festgehaltene defektive Schreibung einiger Gruppen, wie ñt, ñdh für ñkt[3], ṅgdh, — ty, tr, tv, dv, dhy für tty[4], ttr, ttv, ddv, ddhy, — ṃt, ṃdh für ntt, nddh, wie denn überhaupt die Nasale ṅ, ñ, n vor den übrigen sparça ihres varga in der Regel blos durch den anusvâra (ṃ) gegeben sind. Es stehen diese offenbar rein aus Bequemlichkeit entstandenen defectiven Schreibungen im schärfsten Gegensatze zu den von der Theorie, wie sie uns im 14ten Buche des Prâtiçâkhya vorliegt, geforderten Verdopplungen, von denen sich einzelne Spuren in der That auch in den Handschriften zeigen, so z. B. die Schreibungen von rtt, rddh, lyy, vṇṇ (Prât. 14, 4. 2), welche letztere Schreibung speciell dann weiter ihrerseits durch den Umstand, dafs das v gelegentlich mit virâma geschrieben und dies für u verlesen ward[5], zu den kuriosen Unformen °krâvuṇṇe (z. B. II, 2, 5, 1), °dâvunne (z. B. I, 6, 12, 3) geführt hat! Ich habe in allen diesen Fällen theils eine feste, dem

[1] abgesehen von einer unerheblichen Differenz am Schlufs von V, 5 in Bezug auf Eintheilung des Textes.

[2] so erscheint in den Unterschriften der anuvâka bei Zählung der Wörter bald ekâṃ na bald ekân na, was in der That sowohl durch ekâm als durch ekât erklärt werden kann; wegen ekasmân na pañcâça im Text selbst (VII, 4, 7, 1, vgl. auch V, 1, 9, 1) habe ich die Schreibung ekân (Ablativ) vorgezogen.

[3] ja sogar ṃtr für ñktr, s. V, 5, 18, 1.

[4] ohne den padapâṭha würde z. B. in IV, 1, 10, 1: yad aty (lies atty) upajihvikâ leicht ein Mifsverständnifs stattfinden.

[5] hiezu vgl. z. B. auch I, 2, 8, 2 dhûrushâhau bei E. für dhûrshâhau.

generellen Usus der Mss. entlehnte Orthographie durchgeführt, unter Berücksichtigung der im Prâtiçâkhya erwähnten Abweichungen[1], die durchweg eben auch durch die Mss. bestätigt werden, theils sowohl den defektiven als den luxurirenden Schreibungen gegenüber die richtige, resp. einfache Form hergestellt[2].

Im Uebrigen schliefst sich die Ausgabe möglichst getreu an die Mspte an. Nur was die Interpunktion betrifft, war es, theils im Interesse der Deutlichkeit überhaupt, theils um die liturgische Verwendung des Textes anschaulich zu machen, geboten weiter zu gehen, als diese, zumal in den prosaischen Sprüchen und Stücken, es thun. Die von mir zugefügten Abtheilungsstriche (|) schliefsen sich in der Regel an die Satz-Abtheilungen des Commentars an; sie markiren sich, gegenüber den von den Mspten selbst gegebenen dgl., als zugefügt mehrfach dadurch, dafs der saṃdhi über sie hinweg geht; leider aber freilich nur für die Fälle, wo eben ein saṃdhi stattfindet, während da, wo kein dgl. vorliegt, es an einer Ursprungsmarke für sie fehlt. Vom siebzehnten Bogen an (III,1,11,1) habe ich daher auch statt dieses Striches (|) vielmehr den Punkt (.) verwendet, so dafs von da ab alle dgl. Striche wirklich den Handschriften entlehnt sind. Auf absonderliche Fälle der pâda-Theilung in Versen, wie sich deren mehrfach in den Mspten finden (z. B. I,7,8. III,2,8,2), habe ich stets speciell aufmerksam gemacht, während ich andrerseits in den Fällen, wo innerhalb eines Verses, was ebenfalls mehrfach geschieht, die ardharca-Abtheilung in den Mspten mangelt, dieselbe nicht hergestellt habe.

Es ist dies die erste Ausgabe einer vedischen Saṃhitâ, bei welcher, Dank sei es der trefflichen Ausgabe des Taittirîya-Prâtiçâkhya durch Prof. Whitney und der Güte, mit

[1] ich schreibe daher, ausgenommen in den Ausnahme-Fällen des Prât., stets: °ç c°, °ñ ch°, °ñ j°, °n t°, °ṅ l°, °nt s°, und lasse den visarga vor Gruppen, die mit von einer Tenuis gefolgtem s anlauten, stets aus.

[2] bei dem so häufigen Worte runddhe (rundhe, ruṃdhe in den Mss.) könnte man allenfalls auch die Schreibung der Mss. vertheidigen; man müfste dann annehmen, dafs die Endung nur e sei, nicht te (vgl. îçe, duhe).

der er mir schon vorläufig die Aushängebogen des zweiten Theiles derselben so wie insbesondere seinen Index der darin resp. im schol. dazu citirten Stellen der Ts. zur Disposition stellte, durchweg eben auf das Prâtiçâkhya (= P) hat Bezug genommen werden können. Aufserdem habe ich in den Noten theils kritische Bemerkungen mancherlei Art zum Texte selbst, insbesondere zur Behandlung desselben im Padapâṭha, gegeben, theils dieselben stets durch eine dem schol. entlehnte kurze Angabe über den viniyoga eingeleitet.

Jedem anuvâka folgen im Uebrigen theils Angaben der Parallelstellen (vier Zahlen bedeuten die Ts. selbst, B = Tait. Brâhmaṇa, K = Kâṭhaka, K. Açv. = Kâṭhaka Açvamedhagrantha, Vs. = Vâjasaneyi Saṃhitâ, Ç = Çatapatha Brâhmaṇa, Kâ. = Kâtîya çrauta sûtra, Ṛ. = Ṛiksaṃhitâ; die andern Abkürzungen sprechen für sich selbst), theils Auszüge aus dem Padapâṭha, mit den Original-Accenten versehen. Ich hoffe in denselben alles Wichtigere mitgetheilt zu haben (insbesondere z. B. alle irgendwie erheblichen Fälle, in denen finales a der Saṃhitâ aus e oder finales â aus âḥ entstanden ist, u. dgl. mehr). Durch Aufnahme des avagraha in den Text selbst und Markirung der Wörter, bei denen kein avagraha stattfindet, ward es unnöthig, alle Composita in ihrer Padap.-Form besonders aufzuführen. Eine specielle Darstellung und Kritik des Padapâṭha denke ich in dem zweiten Theile dieser Ausgabe zu geben oder derselben folgen zu lassen.

Wegen der grofsen Schwierigkeit des mit Zeichen aller Art überhäuften Satzes sowohl als der Correctur, die ich ganz allein zu lesen hatte, da wir in Deutschland nicht in der glücklichen Lage sind, uns dafür einen jungen Paṇdit halten zu können, bitte ich um billige Nachsicht für etwaige Druckfehler und Versehen. — Die Kön. Academie der Wissenschaften hat, wie früher der Aufrechtschen Ausgabe des Ṛik, so auch dieser meiner Arbeit bereitwillige Unterstützung gewährt.

Berlin, 18. Juli 1871. A. W.

Bayerische
Staatsbibliothek
MÜNCHEN

Taittirîya-Saṃhitâ.

1*. puroḍâçîyam (1, 1, 1-13).

1. [a] ishé tvo 'rjé tvâ | [b] vâyáva[1] stho 'pâ-'yáva stha [c] devó vaḥ savitấ prấ 'rpayatu çréshṭha-tamâya kármaṇa | [d] ấ pyâyadhvam aghniyâ deva-bhâgám, ū́rjasvatîḥ[2] páyasvatîḥ[2] prajấ-vatîr anamîvấ ayakshmấ | [e] mấ va stená îçata, mấ 'ghá-çaṃso | [f] rudrásya hetíḥ pári vo vṛiṇaktu | [g] dhruvấ asmín gó-patau syâta bahvî́r | [h] yájamânasya paçū́n pâhi || 1 || ishé, trícatvâriṃçat || 1 ||

B. 3, 2, 1, 1-5. — K. 1, 1. 30, 1. — Vs. 1, 1. Ç. 1, 7, 1, 2-8. Kâ. 4, 2, 1-11. — vâyaváḥ — upâyava ity úpa-âyaváḥ — preti | arpayatu | çreshṭhàtamâyeti çreshṭhà-tamâya | karmàṇe | eti — devabhâgam iti deva-bhâgam — ûrjàsvatîḥ | payàsvatîḥ | prajâvàtîr iti prajâ-vatîḥ — ayakshmâḥ — vaḥ — aghaçàṃsa ity agha-çaṃsaḥ — parîti — gopàtâv iti go-patau.

2. [a] yajnásya ghoshád asi | [b] práty-ushṭaṃ rákshaḥ, práty-ushṭâ árâtayaḥ[1] | [c] pré 'yám agâd dhisháṇâ barhír ácha, mánunâ kṛitấ sva-dháyâ ví-tashṭâ | tá ấ vahanti ka-

* s. Ind. Stud. 3, 375 ff.

1, 1-13. darçapûrṇamâsamantrâ âdhvaryavâḥ; 1-3 parvadinakartavyam; 1. vatsâpâkaraṇam. [1] s. P. 9, 1. A pflegt übrigens den visarga zu schreiben, doch nicht regelmäſsig. [2] ohne avagraha.

2. barhirâharaṇam. [1] ohne avagraha. [2] als Compositum!

váyaḥ purástâd[1], devébhyo júshṭam ihá barhír â-sáde || [d] devā́nâm pari-shûtám asi | [e] varshá-vṛiddham asi | [f] déva-barhir[2] mā́ tvâ 'nváñ[1], mā́ tiryák[1] | [g] párva te râdhyâsam | [h] â chettā́ te mā́ rishaṃ | [i] déva-barhiḥ[2] çatá-valçaṃ ví roha, sahásra-valçâḥ || 1 || ví vayáὼ ruhema | [k] pṛithivyā́ḥ sam-pṛ́caḥ pâhi | [l] su-sambhṛ́tâ tvâ sám bharâmi | [m] ádityai rā́snâ 'sî, 'ndrâṇyaí saṃ-náhanam | [n] pûshā́ te granthíṃ grathnâtu, sá te mā́ " sthâd | [o] índrasya tvâ bâhú-bhyâm úd yache, bṛíhaspáter[1] mûrdhnā́ harâmi | [p] urv̀ antárikshaṃ[1] ánv ihi | [q] devaṃ-gamám asi || 2 || sahásravalçâ, ashṭā́triὼçac ca || 1 ||

B. 3, 2, 2, 2-9. — K. 1, 2. 31, 1. — pratyúshṭam iti prati-ushṭam — pratyúshṭâ iti prati-ushṭâḥ — preti — svadhayeti sva-dhayā́ | vitashṭeti vi-tashṭâ | te | eti — purastā́t — âsada ity ā́-sadé — parishûtam iti pari-sûtam — varshavṛiddham iti varsha-vṛiddham — devábarhir iti devá-barhiḥ | çatavalçam iti çata-valçam | vîti — sahasràvalçâ iti sahasrà-valçâḥ | vîti — sampṛica iti sam-pṛicaḥ — susambhṛiteti su-sambhṛitā́ | sam iti — saṃnahánam iti saṃ-nahánaṃ — saḥ — mâ | eti | sthât — bâhubhyâm iti bâhu-bhyâm | ud iti — anv iti — devaṃgamam iti devaṃ-gamam.

3. [a] çúndhadhvaṃ daívyâya kármaṇe deva-yajyā́yai | [b] mâtaríçvano[1] gharmò 'si | [c] dyaúr asi, pṛithivỳ asi | [d] viçvá-dhâyâ asi paraméṇa dhā́mnâ | [e] dṛíὼhasva, mā́ hvâr | [f] vásûnâὼ pavítram asi çatá-dhâraṃ, vásûnâm asi sahásra-dhâraὼ | [g] hutá stokó hutó drapsò | [h] 'gnáye bṛihaté nā́kâya | svā́hâ[1] dyā́vâ-pṛithivī́bhyâὼ | [k] sā́ viçvā́-"yuḥ, sā́ viçvá-vyacâḥ, sā́ viçvá-karmâ | [l] sám pṛicyadhvam ṛitâ-varîr, ûrmíṇîr mádhumat-tamâ, mandrā́ dhánasya sâtáye | [m] só-

3. dohaḥ. [1] ohne avagraha.

mena tvā̂ " tanacmī̂ 'ndrâya dádhi | [n] víshṇo havyáṃ ra-kshasva || 1 || sómenâ, 'shṭaú ca || 3 ||

B. 3, 2, 3, 1-12. — K. 1, 3. 31, 2. — Vs. 1, 2-4. Ç. 1, 7, 1, 11-21. Kâ. 4, 2, 19-34. — devayajyâyâ iti deva-yajyâyai | mâtariçvànaḥ — viçvadhā̂yâ iti viçva-dhâyâḥ — hvâḥ — çatadhā̂ram iti çata-dhâram — sahasrádhâram iti sahasrá-dhâram | hutaḥ — svâhā̂ | dyâvā̂prithivîbhyâm iti dyâvā̂-prithivîbhyâm — viçvâyur iti viçva-âyuḥ — viçvavyácâ iti viçva-vyacâḥ — viçvakarmeti viçva-karmâ | sam iti — ritâvarîr ity rita-varîḥ — madhúmattamâ iti madhúmat-tamâḥ — eti — vishṇo iti.

4. [a] kármaṇe vâṃ, devébhyaḥ çakeyaṃ | [b] véshâya tvâ | [c] práty-ushṭaṃ rákshaḥ, práty-ushṭâ árâtayo | [d] dhū̂r asi | [e] dhū̂rva táṃ yò 'smā̂n dhū̂rvati, táṃ dhûrva yáṃ vayáṃ dhū̂rvâmas | [f] tváṃ devā̂nâm asi sásni-tamam pápri-tamaṃ júshṭa-tamaṃ váhni-tamaṃ deva-hū̂tamam | [g] áhru-tam asi havir-dhā̂naṃ | [h] dríṃhasva, mā̂ hvâr | [i] mitrásya tvâ cákshushâ pré 'kshe | [k] mā̂ bhér[1], mā̂ sáṃ vikthâ, mā̂ tvâ || 1 || hiṃsisham | [l] urú vā̂tâya | [m] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâm agnáye júshṭaṃ nír vapâmy, agnī̂-shómâbhyâm | [n] idáṃ devā̂nâm, idám u naḥ sahá | [o] sphâtyaí tvâ, nā̂ 'râtyai | [p] súvar abhí ví khyeshaṃ vaiçvânaráṃ[2] jyótir | [q] dríṃhantâṃ dúryâ dyā̂vâ-prithivyór | [r] urv àntáriksham[2] ánv ihy | [s] ádityâs tvo 'pá-sthe sâdayâmy | [t] ágne havyáṃ rakshasva || 2 || mā̂ tvâ, sháṭcatvâriṃçac ca || 4 ||

B. 3, 2, 4, 1-7. — K. 1, 4. 31, 3. — Vs. 1, 6-11. Ç. 1, 1, 2, 1-23. Kâ. 2, 3, 10-27. — pratyúshṭam iti prati-ushṭam — pratyúshṭâ iti prati-ushṭâḥ — sasnitamam iti sasni-tamam | papritamam iti papri-tamam | jushṭátamam iti jushṭá-tamam |

4-13. pratipáddinakartavyam; 4. havirnirvâpaḥ. [1] betont. [2] ohne avagraha.

váyaḥ purástâd[1], devébhyo júshṭam ihá barhír â-sáde || [d] devā́nâm pari-shûtám asi | [e] varshá-vṛiddham asi | [f] déva-barhir[2] mā́ tvâ 'nváñ[1], mā́ tiryák[1] | [g] párva te râdhyâsam | [h] â chettā́ te mā́ risham | [i] déva-barhiḥ[2] çatá-valçam ví roha, sahásra-valçâḥ || 1 || ví vayáṃ ruhema | [k] pṛithivyā́ḥ sam-pṛícaḥ pâhi | [l] su-sambhṛítâ tvâ sám bharâmi | [m] áditya rā́snâ 'sî, 'ndrâṇyaí saṃ-náhanam | [n] pûshā́ te granthíṃ grathnâtu, sá te mā́ " sthâd | [o] índrasya tvâ bâhú-bhyâm úd yache, bṛíhaspáter[1] mûrdhnā́ harâmi | [p] urv antárikshaṃ[1] ánv ihi | [q] devaṃ-gamám asi || 2 || sahásravalçâ, ashṭā́triṃçac ca || 1 ||

B. 3, 2, 2, 2-9. — K. 1, 2. 31, 1. — pratyúshṭam iti prati-ushṭam — pratyúshṭâ iti prati-ushṭâḥ — preti — svadhayeti sva-dhayā́ | vitashṭeti vi-tashṭâ | te | eti — purastā́t — âsada ity ā́-sadè — parishûtam iti pari-sûtam — varshavṛiddham iti varsha-vṛiddham — devábarhir iti devá-barhiḥ | çatavàlçam iti çata-valçam | vîti — sahasràvalçâ iti sahasrá-valçâḥ | vîti — sampṛica iti sam-pṛicáḥ — susambhṛiteti su-sambhṛitā́ | sam iti — saṃnahánam iti saṃ-nahánam — saḥ — mâ | eti | sthât — bâhubhyâm iti bâhu-bhyâm | ud iti — anv iti — devaṃgamam iti devaṃ-gamam.

3. [a] çúndhadhvaṃ daívyâya kármaṇe deva-yajyā́yai | [b] mâtaríçvano[1] gharmò 'si | [c] dyaúr asi, pṛithivý asi | [d] viçvá-dhâyâ asi paraméṇa dhā́mnâ | [e] dṛíṃhasva, mā́ hvâr | [f] vásûnâṃ pavítram asi çatá-dhâraṃ, vásûnâm asi sahásra-dhâraṃ | [g] hutá stokó hutó drapsò | [h] 'gnáye bṛihaté nā́kâya | svā́hâ[1] dyā́vâ-pṛithivī́bhyâṃ | [k] sā́ viçvā́-"yuḥ, sā́ viçvá-vyacâḥ, sā́ viçvá-karmâ | [l] sám pṛicyadhvam ṛitâ-varîr, ûrmíṇîr mádhumat-tamâ, mandrā́ dhánasya sâtáye | [m] só-

3. dohaḥ. [1] ohne avagraha.

mena tvā́ " tanacmī́ 'ndrâya dádhi | [n] víshṇo havyáᴗ rakshasva || 1 || sómenâ, 'shṭaú ca || 3 ||

B. 3, 2, 3, 1-12. — K. 1, 3. 31, 2. — Vs. 1, 2-4. Ç. 1, 7, 1, 11-21. Kâ. 4, 2, 19-34. — devayajyâyâ iti deva-yajyâyai | mâtariçvànah — viçvadhâyâ iti viçva-dhâyâh — hvâh — çatadhâram iti çata-dhâram — sahasràdhâram iti sahasrà-dhâram | hutah — svâhâ | dyâvâprithivîbhyâm iti dyâvâ-prithivîbhyâm — viçvâyur iti viçva-âyuh — viçvavyàcâ iti viçva-vyacâh — viçvakarmeti viçva-karmâ | sam iti — ritâvarîr ity rita-varîh — madhùmattamâ iti madhùmat-tamâh — eti — vishṇo iti.

4. [a] kármaṇe vâṃ, devébhyaḥ çakeyaṃ | [b] véshâya tvâ | [c] práty-ushṭaᴗ rákshaḥ, práty-ushṭâ árâtayaḥ | [d] dhū́r asi | [e] dhū́rva táṃ yò 'smā́n dhū́rvati, táṃ dhū̂rva yáṃ vayáṃ dhū́rvâmas | [f] tváṃ devā́nâm asi sásni-tamam pápri-tamam júshṭa-tamaṃ váhni-tamaṃ deva-hū́tamam | [g] áhrutam asi havir-dhā́naṃ | [h] dṛíᴗhasva, mā́ hvâr | [i] mitrásya tvâ cákshushâ pré 'kshe | [k] mā́ bhér[1], mā́ sáṃ vikthâ, mā́ tvâ || 1 || hiᴗsisham | [l] urú vā́tâya | [m] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâm agnáye júshṭaṃ nír vapâmy, agnī́-shómâbhyâm | [n] idáṃ devā́nâm, idám u naḥ sahá | [o] sphâtyaí tvâ, nā́ 'râtyai | [p] súvar abhí ví khyeshaṃ vaiçvânaráṃ[2] jyótir | [q] dṛíᴗhantâṃ dúryâ dyā́vâ-pṛithivyór | [r] urv̀ antárikshaṃ[2] ánv ihy | [s] ádityâs tvo 'pá-sthe sâdayâmy | [t] ágne havyáᴗ rakshasva || 2 || mā́ tvâ, sháṭcatvâriᴗçac ca || 4 ||

B. 3, 2, 4, 1-7. — K. 1, 4. 31, 3. — Vs. 1, 6-11. Ç. 1, 1, 2, 1-23. Kâ. 2, 3, 10-27. — pratyùshṭam iti prati-ushṭam — pratyùshṭâ iti prati-ushṭâh — sasnitamam iti sasni-tamam | papritamam iti papri-tamam | jushṭàtamam iti jushṭà-tamam |

4-13. pratipáddinakartavyam; 4. havirnirvâpaḥ. [1] betont. [2] ohne avagraha.

vahnitamam iti vahni-tamam | devahûtàmam iti deva-hûtàmam — havirdhànam iti haviḥ-dhânàm — hvâḥ — preti — bheḥ — sam iti | vikthâḥ — prasava iti pra-save — bâhubhyâm iti bâhu-bhyâm — nir iti — agnîshomâbhyâm ity agnî-somâbhyâm — abhi | vîti — vaiçvânaram — dyâvâpṛithivyor iti dyâvâ-pṛithivyoḥ — anv iti — upastha ity upa-sthe.

5. [a] devó vaḥ savitó 't punâtv, áchidreṇa pávitreṇa, vásoḥ sū́ryasya raçmí-bhir | [b] ā́po devîr agre-puvo agre-guvó[1] 'gra imáṃ yajnáṃ nayatā́, 'gre yajná-patiṃ dhatta | [c] yushmā́n índro[2] 'vṛiṇîta vṛitra-tū́rye, yûyám índram avṛiṇîḍhvaṃ vṛitra-tū́rye | [d] pró-'kshitâ sthâ | [e] 'gnáye vo júshṭam pró 'kshâmy, agnī́-shómâbhyâṁ | [f] çúndhadhvaṃ daívyâya kármaṇe deva-yajyā́yâ | [g] áva-dhûtaṁ rákshó, 'va-dhûtâ árâtayó | [h] 'dityâs tvág asi, práti tvâ ||1|| pṛithivī́ vettv | [i] adhi-shávaṇam asi vânaspatyám[3], práti tvā́ 'dityâs tvág vettv | [k] agnés tanū́r asi, vâcó vi-sárjanam | [l] devá-vîtaye tvâ gṛihṇâmy | [m] ádrir asi vânaspatyáḥ[3] | [n] sá idáṃ devébhyo havyáṁ su-çámi çamishvé | [o] 'sham ā́ vadó, 'rjam ā́ vada | [p] dyu-mád vadata | [q] vayáṁ saṃ-ghâtáṃ jeshma | [r] varshá-vṛiddham asi | [s] práti tvâ varshá-vṛiddhaṃ vettu | [t] párâ-pûtaṁ rákshaḥ, párâ-pûtâ árâtayo | [u] rákshasâm bhâgò 'si | [v] vâyúr vo ví vinaktu | [w] devó vaḥ savitā́ híraṇya-pâṇiḥ práti gṛihṇâtu || 2 || tvâ, bhâgá, ékâdaça ca ||5||

B. 3, 2, 5, 2-11. — K. 1, 5. 31, 4. — Vs. 1, 12-16. Ç. 1, 1, 3, 6 - 4, 23. Kâ. 2, 3, 33 - 4, 21. — ud iti — raçmibhir iti raçmi-bhiḥ — agrepuva ity àgre-puvaḥ | agreguva ity àgre-guvaḥ | agrè — yajnapàtim iti yajna-patim — vṛitratùrya iti vṛitra-tûryè — prokshitâ iti pra-ukshitâḥ — preti — agnîshomâbhyâm ity agnî-somâbhyâm — devayajyâyâ iti deva-

5. vrîhyavaghâtaḥ. [1] so (°o a°) AB; s. P. II, 16. [2] so (°n i°) AB. [3] ohne avagraha.

-yajyâyai | avàdhûtam ity avà-dhûtam — avàdhûtâ ity avà-dhûtâḥ — pratîti — adhishavàṇam ity àdhi-savànam — vânaspatyam — pratîti — visarjànam iti vi-sarjànam — devavîtaya iti deva-vîtaye — vânaspatyaḥ — suçamîti su-çami — eti — eti — dyumad iti dyu-mat — saṃghâtam iti saṃ-ghâtam — varshavṛiddham iti varsha-vṛiddham — pratîti — varshavṛiddham iti varsha-vṛiddham — parâpûtam iti parâ-pûtam — parâpûtâ iti parâ-pûtâḥ — bhâgaḥ | asi — vîti — hiràṇyapâṇir iti hiràṇya-pâṇiḥ | pratîti.

6. [a] áva-dhûtaṃ rákshó, 'va-dhûtâ árâtayó | [b] 'dityâs tvág asi, práti tvâ pṛithivî́ vettu | [c] divá skambhanír asi, práti tvấ 'dityâs tvág vettu | [d] dhisháṇâ 'si parvatyấ, práti tvâ divá skambhanír vettu | [e] dhisháṇâ 'si pârvateyî́, práti tvâ parvatír vettu | [f] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâm ádhi vapâmi | [g] dhânyam asi, dhinuhí devấn | [h] prâ-'ṇấya tvâ 'pâ-'nấya tvâ vy-ânấya tvâ | [i] dîrghấm ánu prá-sitim ấyushe dhâṃ | [k] devó vaḥ savitấ híraṇya-pâṇiḥ práti gṛihṇâtu || 1 || prâṇấya tvâ, páñcadaça ca || 6 ||

B. 3, 2, 6, 1-4. — K. 1, 6. 31, 5. — Vs. 1, 19. 20. Ç. 1, 2 1, 14-21. Kâ. 2, 5, 2-7. — divaḥ — prâṇâyeti pra-anâyà — apânâyety àpa-anâyà — vyânâyeti vi-anâya.

7. [a] dhṛíshṭir asi, bráhma yachấ | [b] 'pâ 'gne 'gním âmấ-'daṃ jahi, nísh[1] kravyấ-'daṃ sedhấ, " deva-yájaṃ vaha | [c] nír-dagdhaṃ ráksho, nír-dagdhâ árâtayo | [d] dhruvám asi, pṛithivî́ṃ dṛiṃhấ, "yur dṛiṃha, pra-jấṃ dṛiṃha, sa-jâtấn asmaí yájamânâya páry ûha | [e] dhartrám asy, antárikshaṃ[2] dṛiṃha, prâ-'ṇáṃ dṛiṃhâ, 'pâ-'ṇáṃ dṛiṃha, sa-jâtấn asmaí yájamânâya páry ûha | [f] dharúṇam asi, dívaṃ dṛiṃha, cákshuḥ || 1 ||

6. peshaṇam.
7. kapâlopadhânam. [1] so (°sh) AB. [2] ohne avagraha.

dṛiṃha, çrótram dṛiṃha, sa-jâtā́n a. y. p. ûha | [g] dhármâ 'si, díço dṛiṃha, yónim dṛiṃha, pra-jā́m dṛiṃha, sa-jâtā́n a. y. p. ûha | [h] cíta stha, pra-jā́m asmaí, rayím asmaí, sa-jâtā́n a-smaí yájamânâya páry ûha | [i] bhṛígûṇâm áñgirasâm tápasâ tapyadhvam | [k] yā́ni gharmé kapā́lâny upa-cinvánti vedhásaḥ | pûshṇás tā́ny ápi vratá indra-vâyū́ ví muñcatâm || 2 || cá-kshur, âshṭā́catvâriṃçac ca || 7 ||

B. 3, 2, 7, 1-6. — K. 1, 7. 31, 6. — Vs. 1, 17. 18. Ç. 1, 2, 1, 3-13. Kâ. 2, 4, 26-38. 8, 16. — âmâdam ity ā́ma-adàm — nir iti | kravyâdam iti kravya-adàm | sedha | eti — antari-ksham — prâṇam iti pra-anam — apânam ity àpa-anam — dharmà | asi — citā̀ḥ — apîti | vrate.

8. [a] sám vapâmi | [b] sám ā́po ad-bhír[1] agmata, sám óshadhayo[2] rásena | [c] sáṃ revátîr jágatîbhir mádhu-matîr má-dhu-matîbhiḥ sṛijyadhvam | [d] ad-bhyáḥ pári prá-jâtâ stha, sám ad-bhíḥ pṛicyadhvam | [e] jánayatyai tvâ sám yaumy [f] agnáye tvâ, 'gnī́-shómâbhyâm | [g] makhásya çíro 'si | [h] ghar-mò 'si viçvā́-''yur | [i] urú prathasvo, 'rú te yajná-patiḥ pra-thatâm | [k] tvácam gṛihṇîshvâ | [l] 'ntár-itaṃ ráksho, 'ntár-itâ árâtayo | [m] devás tvâ savitā́ çrapayatu várshishṭhe ádhi[3] nā́ke | [n] 'gnís te[4] tanúvam mā́ 'ti dhâg | [o] ágne havyáṃ ra-kshasva | [p] sám bráhmaṇâ pṛicyasvai | [q] 'katā́ya svā́hâ[2] dvi-tā́ya svā́hâ tritā́ya svā́hâ || 1 || savitā́, dvā́viṃçatiç ca || 8 ||

B. 3, 2, 8, 1-8. — K. 1, 8. 31, 7. — Vs. 1, 21-23. Ç. 1, 2, 2, 1-3, 5. Kâ. 2, 5, 10-26. — adbhir ity àt-bhiḥ — adbhya ity àt-bhyaḥ — agnîshomā́bhyâm ity agnî-somā́bhyâm — viçvâ-yur iti viçva-âyuḥ — antaritam ity antaḥ-itam — antaritâ ity antaḥ-itâḥ — mâ | atîti — ekatâyà.

8 puroḍâçaçrapaṇam. [1] so (°o a°) AB; s. P. 11, 8. [2] ohne avagraha. [3] so (°e a°) AB. [4] so (°s te) AB; s. P. 6, 5.

9. [a] ā́ dada | [b] índrasya bâhúr asi dákshiṇaḥ sahásra-bhṛishṭiḥ çatá-tejâ | [c] vâyúr asi tigmá-tejâḥ | [d] pṛíthivi deva-yajany, óshadhyâs te mū́lam mā́ hiṃsisham | [e] ápa-hato 'rá-ruḥ pṛithivyaí | [f] vrajáṃ gacha go-sthā́naṃ[1] | [g] várshatu te dyaúr | [h] badhâná deva savitaḥ paramásyâm parâ-váti ça-téna pā́çair yò 'smā́n dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmás, tám áto mā́ maug | [i] ápa-hato 'ráruḥ pṛithivyaí deva-yájanyai | [k] vrajám || 1 || gacha go-sthā́naṃ[1] | [l] várshatu te dyaúr | [m] badhâná bis áto mā́ maug | [n] ápa-hato 'ráruḥ pṛithivyā́ ádeva-yajano | [o] vrajáṃ gacha go-sthā́naṃ[1] | [p] várshatu te dyaúr | [q] badhâna bis áto mā́ || 2 || maug | [r] arárus te[2] dívaṃ mā́ skân | [s] vásavas tvâ pári gṛihṇantu gâyatréṇa chándasâ, rudrā́s tvâ pári gṛihṇantu traíshṭubhena[3] chán-dasâ, "dityā́s tvâ pári gṛihṇantu jā́gatena chándasâ | [t] de-vásya savitúḥ savé kárma kṛiṇvanti vedhása | [u] ṛitám asy, ṛita-sádanam asy, ṛita-çrī́r asi | [v] dhā́ asi, sva-dhā́ asy[4] | [w] urvī́ cā́ 'si, vásvî câ 'si | [x] purā́ krûrásya vi-sṛípo vi-rap-çinn, ud-âdā́ya pṛithivī́ṃ jîrá-dânur | yā́m aírayañ[5] can-drámasi[3] sva-dhā́bhis, tā́ṃ dhī́râso anu-dṛíçya[6] yajante || 3 ||

devayájanyai vrajám, tám áto mā́, virapçin, ékâdaça ca || 9 ||

2, 6, 4, 1-4. — B. 3, 2, 9, 1-14. — K. 1, 9. 31, 8 (25, 4. 5). — Vs. 1, 24-28. Ç. 1, 2, 4, 4-5, 19. Kâ. 2, 6, 13-32. — ça̱taté̱jâ̱ iti ça̱ta-te̱jâ̱ḥ — de̱va̱ya̱ja̱nîti deva-ya̱ja̱ni̱ — a̱raruḥ — go̱-sthânam iti go-sthânáṃ — pa̱râ̱vatîti parâ-vati — pri̱thi̱-vyâḥ | adévayajana̱ ity adéva-ya̱ja̱na̱ḥ — traishṭúbhena — ve̱dhasáḥ — dhâḥ | a̱si̱ | sva̱dheti sva-dhâ | a̱si̱ | u̱rvî | ca̱ | asi | vasvī́ | ca̱ | a̱si̱ — airáyan | ca̱ndramási.

10. [a] práty-ushṭaṃ rákshaḥ, práty-ushṭâ árâtayo | [b] 'gnér

9. vediḥ. [1] so (gosth°) AB; s. P. 6, 10. [2] so (°s te) AB. [3] ohne avagraha. [4] so (°â a°) AB; s. P. 10, 13. [5] so B; °yaṃ A; s. P. 5, 20. 21. 24. [6] so (°o a°) AB; s. P. 11, 16.
10. âjyagrahaṇam.

vas téjishṭhena téjasâ nísh ṭapâmi[1] | [c] go-shṭhám[1] mā̆ nír mṛiksham, vâjínaṃ tvâ sapatna-sâháu sám mârjmi | [d] vā̆cam prâ-'ṇáṃ, cákshuḥ çrótram, pra-jā̆ṃ yónim, mā̆ nír mṛikshaṃ, vâjínîṃ tvâ sapatna-sâhī́u sám mârjmy | [e] â-çā̆sânâ saumanasám[2] pra-jā̆u saúbhâgyaṃ[2] tanū̆m | agnér ánu-vratâ bhûtvā̆ sáṃ nahye su-kṛitā̆ya káu || [f] su-prajásas tvâ vayáu su-pátnîr úpa || 1 || sedima | ágne sapatna-dámbhanam ádabdhâso ádâbhyam[3] || [g] imáṃ ví shyâmi[4] várunasya pā̆çaṃ, yám ábadhnîta savitā̆ su-kétaḥ | dhâtúç ca yónau su-kṛitásya loké, syonám me sahá pátyâ karomi || [h] sám ā̆yushâ sám pra-jáyâ, sám agne várcasâ púnaḥ | sám pátnî pátyâ 'háṃ gache, sám âtmā̆ tanúvâ máma || [i] mahînā̆m páyo 'sy óshadhînâu rásas, tásya té 'kshîyamâṇasya níḥ || 2 || vapâmi | [k] mahînā̆m páyo 'sy óshadhînâu rásó, 'dabdhena tvâ cákshushā̆ 've 'kshe suprajâs-tvā̆ya | [l] téjo 'si, téjó 'nu pré 'hy, agnís te[5] téjo mā̆ ví naid | [m] agnér jihvā̆ 'si, su-bhū̆r devā̆nâṃ | [n] dhā̆mne-dhâmne devébhyo yájushe-yajushe bhava | [o] çukrám asi, jyótir asi, téjo 'si | [p] devó vaḥ savitó 't punâtv áchidreṇa pavítreṇa, vásoḥ sū̆ryasya raçmí-bhiḥ | [q] çukráṃ tvâ çukrā̆yâṃ dhā̆mne-dhâmne devébhyo yájushe-yajushe gṛihṇâmi | [r] jyótis tvâ[6] jyótishy, arcís tvâ[6] 'rcíshi dhā̆mne-dh. d. y. y. g. || 3 || úpa, nī́, raçmíbhiḥ çukráu, shóḍaça ca || 10 ||

B. 3, 3, 1, 1-4, 6. 10, 1. 2. — vgl. K. 1, 10. 31, 9. — Vs. 1, 29-31. Ç. 1, 3, 1, 4-28. K. 2, 6, 46-7, 9. — goshṭham iti go-sthaṃ — vîti | syâmi — patyā̆ | aham — adabdhena — aveti | îkshe | suprajâstvâyeti suprajâḥ-tvâyâ — anú | preti | ihi.

11. [a] kṛíshṇo 'sy âkhare-shṭhò, 'gnáye tvâ svā̆hâ | [b] vé-

10. [1] so (°sh ṭ°) AB; s. P. 6, 5. Zu goshṭham s. P. 7, 14. [2] ohne avagraha. [3] so (°o a°) AB; s. P. 11, 16. [4] so (shy°) AB; s. P. 6, 4. 5, 3. [5] so (°s te) AB; s. P. 6, 5. 7, 13. 9, 2. [6] so (°s tvâ) AB.

11. idhmâbarhiḥsrucâm prokshaṇâdi.

dir asi, barhíshe tvâ svā́hâ[1] | [c] barhír asi, srug-bhyás tvâ svā́hâ | [d] divé tvâ, 'ntárikshâya[1] tvâ, pṛithivyaí tvâ | [e] sva-dhā́ pitṛí-bhya, ū́rg bhava barhishád-bhya | [f] ûrjā́ pṛithivī́ṃ gachata | [g] víshṇo stū́po 'sy | [h] ū́rṇâ-mradasaṃ tvâ stṛiṇâmi sv-âsasthám devébhyo | [i] gandharvò 'si viçvā́-vasur[2], víçvasmâd íshato yájamânasya pari-dhír iḍá îḍitá | [k] índrasya bâhúr asi || 1 || dákshiṇo, yájamânasya pari-dhír iḍá îḍitó | [l] mitrā́-váruṇau tvo 't-taratáḥ pári dhattâṃ dhruvéṇa dhármaṇâ, yájamânasya pari-dhír iḍá îḍitáḥ | [m] sū́ryas tvâ purástât[1] pâtu kásyâç cid abhí-çastyâ | [n] vîtí-hotraṃ tvâ kave dyu-mántaꝍ sám idhîmahy, ágne bṛihántam adhvaré || [o] viçó yantré stho | [p] vásûnâꝍ rudrā́ṇâm âdityā́nâꝍ sádasi sîda | [q] juhū́r, upa-bhṛíd, dhruvā́ 'si ghṛitā́cî[1] nā́mnâ, priyéṇa nā́mnâ priyé sádasi sîdai | [r] 'tā́ asadant[3] su-kṛitásya loké | [s] tā́ vishṇo pâhi | [t] pâhí yajnám, pâhí yajná-patim, pâhí mā́ṃ yajna-níyam || 2 || bâhúr asi, priyé sádasi, pañcadaça || 11 ||

2, 6, 5, 1. — B. 3, 3, 6, 2-11. — K. 1, 11. 31, 10. — Vs. 2, 1-6. Ç. 1, 3, 3, 1-4, 16. Kâ. 2, 7, 19-8, 20. — antarikshâya — barhishadbhya iti barhishat-bhyaḥ — vishṇóḥ — ûrṇâmradasam ity ûrṇâ-mradasam — svâsastham iti su-âsasthaṃ — viçvâvásur iti viçva-vasuḥ — iḍaḥ — uttarata ity út-tarataḥ — abhiçástyâ ity abhi-çastyâḥ — yantre iti - ghṛitâcī́ — etâḥ | asadan | — tâḥ | vishṇo iti — yajnaniyam iti yajna-niyáṃ.

12. [a] bhúvanam asi, ví prathasvā́ | [b] 'gne yáshṭar idáṃ námaḥ |[1] [c] júhv é 'hy agnís tvâ[2] hvayati deva-yajyā́yâ | [d] úpa-bhṛid é 'hi, devás tvâ savitā́ hvayati deva-yajyā́yâ | [e] ágnâ-vishṇû, mā́ vâm áva kramishaṃ | [f] ví jihâthâm, mā́

11. [1] ohne avagraha. [2] so (°â°) AB; s. P. 3, 5. [3] so (°nt) AB, s. P. 5, 33.

12. âghârau. [1] so (namaḥ |) AB. [2] so (°s tvâ) AB.

mâ sáṃ tâptaṃ | [g] lokám me loka-kṛitau kṛiṇutaṃ | [h] víshṇo sthā́nam asî | [i] 'tá índro akṛiṇod[3] vîrŷâṇi | [k] sam-ârábhyo 'rdhvó adhvaró[3] divi-spṛíçam | [l] áhruto yajnó yajná-pater | [m] índrâ-vânt svā́hâ | [n] bṛihád bhā́ḥ | [o] pâhí mâ 'gne dúç-caritâd, ā́ mâ sú-carite bhaja | [p] makhásya çíro 'si, sáṃ jyó-tishâ jyótir aṅktâm || 1 || áhruta, ékaviṃçatiç ca || 12 ||

B. 3, 3, 7, 5-11. — K. 1, 12. 31, 11. — vgl. Vs. 2, 8. 9. Ç. 1, 4, 5, 2-7. Kâ. 3, 1, 16 - 2, 2. — juhû | eti | ihi — devayajyâyâ iti deva-yajyâyâi — vishṇóḥ — itaḥ — indrā́vân[4] itî 'ndrà-vân — bṛihat | bhâḥ — duçcàritâd iti duḥ-caritât.

13. [a] vā́jasya mâ pra-savéno 'd-grâbhéṇó 'd agrabhît | áthâ[1] sapátnâṃ índro me ni-grâbhéṇā́ 'dharâṃ[2] akaḥ || [b] ud-grâbhám ca ni-grâbhám ca bráhma devā́ avîvṛidhan | áthâ[1] sapátnân[3] indrâ-'gnī́ me vishûcī́nân vŷ asyatâm || [c] vásu-bhyas tvâ, rudrébhyas tvâ, "dityébhyas tvâ | [d] 'ktáṃ ríhâṇâ vi-yántu váyaḥ | [e] pra-jā́m yónim mā́ nír mṛiksham | [f] ā́ pyâ-yantâm ā́pa óshadhayo | [g] marútâm príshataya stha | [h] di-vám || 1 || gacha, táto no vṛíshṭim é 'raya |[4] [i] âyush-pā́ agne 'sy, ā́yur me pâhi | [k] cakshush-pā́ agne 'si, cákshur me pâhi | [l] dhruvā́ 'si | [m] yám pari-dhím pary-ádhatthâ ágne deva paṇí-bhir vîyámâṇaș[5], táṃ ta etám ánu jósham bha-râmi né 'd eshá tvád apa-cetáyâtai | [n] yajnásya pā́tha úpa sám itaṃ | [o] saṃsrâvá-bhâgâ sthe 'shā́ bṛihántaḥ prastare-shṭhā́ barhi-shádaç ca || 2 || devā́, imā́ṃ vā́cam abhí víçve gṛiṇánta â-sádyâ 'smín barhíshi mâdayadhvam | [p] agnér vâm ápanna-gṛihasya sádasi sâdayâmi | [q] sumnā́ya sumninî sumné mâ dhattaṃ | [r] dhurí dhurŷau pâtam | [s] ágne 'dabdhâ-"yo 'çîta-tano, pâhí mâ 'dyá diváḥ, pâhí prá-sityai, pâhí dúr-

12. [3] so (⁰o a⁰) AB, s. P. 11, 17. [4] s. P. 3, 3.
13. srugvyûhanâdi. [1] so (⁰â) AB. [2] so (⁰âṃ) AB; s. P. 9, 22. [3] so (⁰ân) AB. [4] so (eraya |) AB. [5] so (mit ṇ) ABCD, s. P. 13, 10.

-ishṭyai, pâhí dur-admanyaí, pâhí dúç-caritâd | [t] ávishaṃ naḥ pitúṃ kṛiṇu, su-shádâ yónic̮ svā́hâ | [u] dévâ gâtu-vido gâtúṃ vittvā́[6] gâtúm ita | [v] mánasas pata[7], imáṃ no deva devéshu yajnáu̮ svā́hâ, vâcí svā́hâ, vā́te dhâḥ || 3 || dívaṃ ca, vittvā́[6] gâtúṃ, tráyodaça ca || 13 ||

B. 3, 3, 9, 1-12. — K. 1, 12. 31, 11. 12. — Vs. 17, 63. 64. 2, 16-21. Ç. 9, 2, 3, 21. 22. 1, 8, 3, 14 - 9, 2, 28. Kâ. 18, 3, 21. 3, 5, 24-8, 4. — athà | sapatnā́n[8] — akaḥ — athà — indrâgnî itī́ndra-agnî — vishûcînā́n[8] | vîti — rihā́ṇâḥ | viyantù | — prishàtayaḥ — eti | îraya | âyushpâ ity ā́yuḥ-pâḥ — vîyamā́ṇaḥ | taṃ | te | etaṃ | anv iti — na | it | eshaḥ — pâthàḥ | upà | sam iti — sau̮srâvabhā́gâ iti sau̮srâva-bhâ-gâḥ | stha | ishâḥ — prastareshṭhâ iti prastare-sthâḥ | bar-hishada iti barhi-sadàḥ — sumninî[9] iti — adabdhâyo ity àdabdha-âyo | açîtatano ity açîta-tano — durishṭyâ iti duḥ--ishṭyai — sushadeti su-sadā́ — devā́ḥ — manàsaḥ | pate.

14. [a] ubhā́ vâm indrâ-'gnî âhuvádhyâ[1] ubhā́ rā́dha-saḥ sahá mâdayádhyai |[2] ubhā́ dâtā́râv ishā́u̮ rayîṇā́m ubhā́ vā́jasya sâtáye huve vâm || [b] áçravau̮ hí bhûridā́vat-tarâ vâṃ vi-jâmâtur utá vâ ghâ[3] syâlā́t | áthâ[3] sómasya prá-yatî yuvá-bhyâm índrâ-'gnî stómaṃ janayâmi návyam || [c] índrâ-'gnî navatím púro dâsá-patnîr adhûnutam |[2] sâkám ékena kármaṇâ || [d] çúciṃ nú stómaṃ náva-jâtam adyé 'ndrâ-'gnî vṛitra-haṇâ jushéthâm || 1 || ubhā́ hí vâu̮ su--hávâ jóhavîmi tā́ vā́jau̮ sadyá uçaté dhéshṭhâ ||[2] [e] vayám u tvâ pathas pate[4], rátham ná vā́ja-sâtaye | dhiyé pû-

13. [6] vitvâ ABCD. [7] so (°s p°) AB. [8] ohne avagraha. [9] s. P. 4, 12.

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. — kaṇḍ. 14. gehört nicht zum puroḍâçîyaṃ, sondern zu dem yâjyâ-kâṇḍam, dem 21sten kâṇḍa, dessen einzelne Bestandtheile je durch die letzten anuvâka in I, 1, 14 — 4, 3, 13 (nebst 2, 6, 11) gebildet werden, s. Ind. Stud. 3, 375. 378. 379. 382. Prât. 3, 9. 11. 9, 20. 11, 3. [1] ohne avagraha. [2] so (|) AB. [3] so (°â) AB; s. P. 3, 8-12. [4] so (°s p°) AB; s. P. 8, 25. 27.

shann ayujmahi || [f]pathás-pathaḥ[4] pári-patiṃ vacasyā́ kā́mena kritó abhȳ[5] ânaḍ arkám |[2] sá no râsac churúdhaç[1] candrā́-'grâ dhíyaṃ-dhiyaᴗ sîshadhâti prá pûshā́ || [g]kshétrasya pátinâ vayáᴗ hiténe 'va jayâmasi | gā́m áçvam poshayitnv ā́ sá naḥ || 2 || mriḍâtî 'dṛíçe[1] || [h]kshétrasya pate mádhu-mantam ûrmíṃ dhenúr iva páyo asmā́su[5] dhukshva | madhu-çcútaṃ ghṛitám iva sú-pûtam ṛitásya naḥ pátayo mṛiḍayantu || [i]ágne náya su-páthâ râyé asmā́n[6] víçvâni deva vā́yúnâni vidvā́n | yuyodhȳ asmáj juhurâṇám éno bhū́yishṭhâṃ te náma-uktiṃ vidhema || [k]ā́ devā́nâm ápi pánthâm aganma yác chaknávâma tád ánu prá-voḍhum | agnír vidvā́nt sá yajât || 3 || sé 'd u hótâ só adhvarā́nt[5] sá ṛitū́n kalpayâti || [l]yád vā́hishṭhaṃ tád agnáye bṛihád arca vibhâ-vaso | máhishî 'va tvád rayís tvád vā́jâ úd îrate || [m]ágne tvám pârayâ[3] návyo asmā́nt[5] svastí-bhir áti dur-gā́ṇi víçvâ | pū́ç ca pṛithvī́ bahulā́ na urvī́ bhávâ[3] tokā́ya tánayâya çáṃ yóḥ || [n]tvám agne vrata-pā́ asi[7] devá ā́ mártyeshv ā́ | tváṃ yajnéshv ī́ḍyaḥ || [o]yád vo vayám pra-minā́ma[8] vratā́ni vidúshâṃ devâ ávidush-ṭarâsaḥ | ágnish ṭád[9] víçvam ā́ pṛiṇâti vidvā́n yébhir devā́ᴗ[10] ṛitú-bhiḥ kalpáyâti || 4 || jushéthâm, ā́ sá no, yajâd, ā́, tráyoviᴗçatiç ca || 14 ||

(2, 2, 1, 1-5. 2, 1. 2.) — [a] Ṛ. 6, 60, 13 (Vs.); [b] 1, 109, 2; [c] 3, 12, 6; [d] 7, 93, 1; [e] 6, 53, 1; [f] 6, 49, 8 (Vs.); [g. h] 4, 57, 1. 2; [i] 1, 189, 1 (K.); [k] 10, 2, 3; [l] 5, 25, 7; [m] 1, 189, 2; [n] 8, 11, 1 (Vs.); [o] 10, 2, 4. — i̲ndrâ̲gnî̲ itī́ndra-a̲gnî̲ | â̲hu̲vadhyài — dâ̲târaù — bhû̲ri̲dâvàttta̲reti bhûri̲dâvàt-ta̲râ̲ — vijâ̲mâtu̲r iti̲ vi-jâ̲mâ̲tu̲ḥ — gha̲ — athà — praya̲tîti̲ pra-ya̲tî̲ | yu̲vabhyâ̲m iti yu̲va-bhyâ̲ṃ — indrā́gnî̲ itîndrà-a̲gnî̲ | vṛi̲tra̲ha̲ṇeti vṛitra-ha̲nâ̲ | ju̲shethā́m — tâ | vâjàṃ — dheshṭhā́ — pa̲tha̲ḥ | pa̲te̲ —

14. [5] so (°o a°) AB; s. P. 11, 3. [6] so (°e a°) AB; s. P. 11, 3. [7] so AB, s. Whitney zu P. 10, 13; aber pada hat °pâḥ. [8] so (mit n) ABCD; s. P. 7, 5. [9] so (°sh ṭ°) AB; s. P. 6, 5. [10] so (°âᴗ) AB; s. P. 9, 22.

pa̱thaspátha̱ iti pa̱thaḥ-pa̱thaḥ — saḥ | na̱ḥ | râsa̱t | çu̱ru-dhấḥ | ca̱ndrâgrâ̱ iti ca̱ndra-a̱grâ̱ḥ — hi̱tenấ | i̱va̱ — po̱sha̱-yi̱tnu | eti | saḥ | na̱ḥ || 2 || mri̱ḍâti̱ | îdṛiçè — dhe̱nuḥ | i̱va̱ — ma̱dhu̱çcuta̱m iti madhu-çcutấm — ghṛi̱tam | i̱va̱ — eti — tat | anv iti | pravóḍhu̱m iti̱ pra-vo̱ḍhu̱m — saḥ | ya̱-jâ̱t || 3 || saḥ | it[11] | u̱ | hotấ | saḥ | a̱dhva̱rân | saḥ — vi̱-bhâ̱va̱so̱ iti vibhâ-va̱so̱ | mahishî | i̱va̱ | tvat | ra̱yiḥ | tvat — pâ̱ra̱ya̱ | navyấḥ — du̱rgâ̱ṇîti duḥ-gâni[12] — bhavà — vra̱-ta̱pâ iti vrata-pâḥ — de̱vaḥ[13] | eti | martyèshu | â[14] — pra̱-mi̱nâmeti pra-mi̱nâmấ — de̱vâ̱ḥ | avidushṭarâsa̱ ity aviduḥ--ta̱râ̱sa̱ḥ | agniḥ | tat.

ishé tvâ, yajnásya, çúndhadhvaṃ, kármaṇe, devó, ’vadhûtaṃ, dhṛíshṭiḥ, sáṃ vapâmy, ā́ dade, prátyushṭaṃ, kṛíshṇo ’si, bhúvanam asi, vā́jasyo, ’bhā́ vâṃ, cáturdaça * || 14 ||
ishé (I, 1), dṛi◡ha (7, 2), bhúvanam (12, 1), ashṭâvi◡çatiḥ ** || 28 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ *** || I ||

2. adhvaraḥ (I, 2, 1 — 3, 13).

1. [a] ā́pa undantu jîváse dîrghâyu-tvā́ya várcasa | [b] ó-shadhe trā́yasvai ’na◡ | [c] svá-dhite maí ’na◡ hi◡sîr | [d] deva--çrū́r etā́ni prá vape | [e] svasty [1] út-tarâṇy açîyā́ | [f] ”po asmā́n [2] mâtáraḥ çundhantu, ghṛiténa no ghṛita-púvaḥ punantu | víç-vam asmát prá vahantu riprám, úd âbhyaḥ çúcir ā́ pûtá emi || [g] sómasya tanū́r asi, tanúvam me pâhi | [h] mahînā́m

14. [11] s. P. 5, 17. 10, 10. 25. [12] s. P. 7, 10. [13] so CD; und auch der padapâṭha des Ṛik liest so; offenbar falsch für deve. [14] so CD; nicht eti, s. I, 2, 3, 1.

* nämlich anuvâkâḥ. ** nämlich kaṇḍikâḥ, jede zu 50 Wörtern. Die je über 50 überschüssigen Wörter eines anuvâka werden hierbei nicht mitgerechnet, sobald es nicht 30 oder mehr sind. Hie und da genügen indessen auch weniger Wörter als 30 zur Bildung einer kaṇḍikâ, z. B. 29 in I, 2, 5, 2, wie es denn ja auch sogar ganze anuvâka giebt, die weniger als 30 Wörter enthalten, z. B. I, 4, 5-7. *** aus B.; im kâṇḍânukrama steht praçnaḥ statt prapâṭhakaḥ; in ACD gar keine Benennung der Abschnitte.

2, 1-13. somakrayapraçnaḥ; 1. prâcînava◡çaçâlâkhyapraveçaḥ. [1] ohne avagrahn. [2] so (°o a°) AB; s. P. 11, 8.

páyo 'si, varco-dhā́[3] asi, várcaḥ || 1 || máyi dhehi | [i] vṛi-trásya kanī́nikâ 'si, cakshush-pā́[4] asi, cákshur me pâhi | [k] cit-pátis tvâ[5] punâtu, vâk-pátis tvâ[5] punâtu, devás tvâ savitā́ punâtv áchidreṇa pavítreṇa vásoḥ sū́ryasya raçmí-bhis | [l] tásya te pavitra-pate pavítreṇa yásmai kám puné, tác chakeyam | [m] ā́ vo devâsa îmahe sátya-dharmâṇo adhvaré[2], yád vo devâsa â-guré yájniyâso hávâmaha | [n] índrâ-'gnî dyā́vâ-pṛithivî ā́pa oshadhîs | [o] tváṃ dîkshā́ṇâm ádhi-patir asî, 'há mâ sántam pâhi || 2 || várca, oshadhîr, ashṭaú ca || 1 ||

6, 1, 1, 1-9. — K. 2, 1. 23, 1. — Vs. 4, 1-5. Ç. 3, 1, 2, 6 - 3, 24. Kâ. 7, 2, 9 - 3, 6. — dīrghāyutvâyeti dîrghâyu-tvâyà | varcàse | oshàdhe | trâyàsva | e̱nam — mâ | e̱nam — sva̱sti | uttàrâ̱-ṇîty ut-ta̱râ̱ṇi̱ | a̱çî̱ya̱ | âpàḥ — eti | pû̱taḥ — varco̱dhâ iti varcaḥ-dhâḥ — ca̱kshu̱shpâ iti cakshuḥ-pâḥ — tat | ça̱-ke̱ya̱m — dyâvā̀pṛithivî̱ iti | âpàḥ | o̱sha̱dhî̱ḥ — i̱ha | mâ̱.

2. [a] ā́-kûtyai pra-yúje 'gnáye svā́hâ[1], medhā́yai mánase 'gnáye svā́hâ, dîkshā́yai tápase 'gnáye svā́hâ, sárasvatyai[1] pûshṇè 'gnáye svā́hā́ | [b] "po devîr bṛihatîr viçva-çambhuvo, dyā́vâ-pṛithivī́ urv̀ antáriksham[1], bṛíhaspátir[1] no havíshâ vṛidhâtu svā́hâ | [c] víçve devásya netúr márto vṛiṇîta sa-khyáṃ | víçve râyá ishudhyasi dyumnáṃ vṛiṇîta pushyáse svā́ha || [d] 'rk-sâmáyoḥ çílpe sthas, té vâm ā́ rabhe, té mâ || 1 || pâtam ā́ 'syá yajnásyo 'd-ṛíca | [e] imā́ṃ dhíyaᵕ çíkshamâṇasya deva krátuṃ dákshaṃ varuṇa sáᵕ çiçâdhi | yáyā́ 'ti víçvâ dur-itā́ tárema su-tármâṇam ádhi nā́vaᵕ ruhemó || [f] 'rg asy âṅgirasy ū́rṇa-mradâ, ū́rjam me yacha, pâhí mā́, mā́ hiᵕsîr | [g] víshṇoḥ çármâ 'si, çárma yájamâ-

1. [3] s. Whitney zu P. 10, 13; pada hat °dhâḥ. [4] s. Whitney zu P. 10, 13; pada hat °pâḥ. [5] so (°s tvâ) AB.

2. vratasampâdanadîkshâ.. [1] ohne avagraha.

nasya, çárma me yacha | [h] nákshatrâṇâm mâ 'tîkâçá̆t[i] pâhí̆ | [i] 'ndrasya yónir asi || 2 || má̆ mâ hiᴗsîḥ | [k] krishyaí tvâ su-sasyá̆yai | [l] su-pippalá̆bhyas tvaú 'shadhî-bhyaḥ | [m] sû-'pasthá̆ devó vánaspátir[1], ûrdhvó mâ pâhy, ó 'd-ṛícaḥ | [n] svá̆hâ[1] yajnám mánasâ, svá̆hâ dyá̆vâ-pṛithiví̆bhyâᴗ[2], svá̆ho 'rór antárikshât[1], svá̆hâ yajnáṃ vá̆tâd á̆ rabhe || 3 || mâ, yónir asi, triᴗçác ca || 2 ||

6, 1, 2, 1 - 4, 2. — K. 2, 2. 3. 23, 2-5. — Vs. 4, 7-10. Ç. 3, 1, 4, 6 - 2, 1, 35. Kâ. 7, 3, 16 - 4, 8. — svâhá̆ — pûshṇe | agnayè | svâhá̆ | âpàḥ — uru — bṛihaspatìḥ — viçvè — râyaḥ — svâhá̆ | ṛiksâmayor ity ṛik-sâmayòḥ | çilpe itì — te[3] itì — etì | rabhe | te[4] iti — etì | asya — udṛica ity út-ṛicàḥ — ruhema | ûrk — âñgirasî | ûrṇàmradâ ity ûrṇà-mradâḥ — çarmà | asi — mâ | atîkâçât | pâhi — susasyâyâ[5] itì su-sasyâyài — oshàdhîbhya ity oshàdhi-bhyaḥ | sûpasthâ itì su-upasthàḥ — vanaspatìḥ — etì | udṛica ity út-ṛicàḥ — uroḥ | antarìkshât — etì | rabhe.

3. [a] daívîṃ dhíyam manâmahe su-mṛiḍîká̆m abhíshṭaye[1] | varco-dhá̆ṃ yajná-vâhasaᴗ su-pârá̆ no asad[2] váçe || [b] yé devá̆ máno-jâtâ mano-yújaḥ su-dákshâ dáksha-pitâras, té naḥ pântu, té no 'vantu, tébhyo námas, tébhyaḥ svá̆há̆[1] | [c] 'gne tváᴗ-sú jâgṛihi, vayáᴗ sú mandishîmahi | gopâyá naḥ svastáye[1], pra-búdhe naḥ púnar dadaḥ ||[3] [d] tvám agne vratapá̆[4] asi devá á̆ mártyeshv á̆ | tváṃ || 1 || yajnéshv í̆ḍyaḥ ||[3] [e] víçve devá̆ abhí má̆m á̆ 'vavṛitran, pûshá̆ sanyá̆, sómo rá̆dhasâ, deváḥ savitá̆ vásor vasu-dá̆vâ | [f] rá̆své 'yat somá̆, " bhú̆yo bhara | [g] má̆ pṛiṇán pûrtyá̆ ví râdhi, má̆ 'hám á̆yushâ | [h] candrám asi máma bhógâya bhava, vástram asi

2. [2] svâhâ dive | svâhâ pṛithivyai Âpastamba in B p. 304. [3] P. 4, 47. [4] P. 4, 42. [5] P. 6, 12.

3. devayajanam. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) AB; s. P. 11, 13. 8. [3] so (|) AB. [4] s. Whitney zu P. 10, 13; pada hat °pâḥ.

máma bhógâya bhavo 'srā́ 'si máma bhógâya bhava, háyo 'si máma bhógâya bhava || 2 || chā́go 'si máma bhógâya bhava, meshò 'si máma bhógâya bhava | [i] vâyáve tvâ, vá-ruṇâya tvâ, nír-ṛityai tvâ, rudrā́ya tvâ | [k] dévîr âpo apâṃ[2] napâd yá ûrmír havishỳa indriyā́-vân madíntamas[1], táṃ vo mā́ 'va kramisham | [l] áchinnaṃ tántum pṛithivyā́ ánu ge-sham | [m] bhadrā́d abhí çréyaḥ pré 'hi | [n] bṛíhaspátiḥ[1] pura--etā́ te astv[5], áthe 'm áva sya vára ā́ pṛithivyā́, âré çátrûn kṛiṇuhi sárva-vîra |[3] [o] é 'dám aganma deva-yájanam pṛithi-vyā́ víçve devā́ yád ájushanta pū́rva, ṛiksâmā́-bhyâṃ[6] yá-jushâ saṃ-táranto râyás póshena[7] sám ishā́ madema || 3 ||

ā́ tváu, háyo 'si máma bhógâya bhava, sya, páñcaviuçatiç ca || 3 ||

6, 1, 4, 4-9. 3, 1, 1, 4. — K. 2, 4. 23, 5. 6. — Vs. 4, 11. 14. 16. 6, 27. 4, 1. Ç. 3, 2, 2, 17-25. 1, 2, 11. 12. Kâ. 7, 4, 32 - 5, 16. — abhishṭàye — svâhā́ — sv iti — svastayè — vratapâ iti vrata-pâḥ — devaḥ[8] | eti | martyèshu | â[9] | tvam — eti | avavṛitran — râsvà | iyàt | soma | eti | bhûyaḥ — mâ | aham — bhava | usrâ | asi — indriyâvân itī́ndriya-vân — mâ | aveti — athà | îm | aveti | sya | varé | eti | pṛithi-vyâḥ — eti | idam — pṛithivyâḥ — pûrvè | ṛiksâmâbhyâm ity ṛiksâma-bhyâm — râyaḥ | poshèṇa.

4. [a] iyáṃ te çukra tanū́r, idáṃ várcas, táyâ sám bhava, bhrā́jaṃ gacha | [b] jū́r asi dhṛitā́ mánasâ júshṭâ víshṇave | [c] tásyâs te satyá-savasaḥ pra-savé vâcó yantrám açîya svā́hâ[1] | [d] çukrám asy, amṛítam asi, vaiçva-deváu havíḥ | [e] sū́ryasya cákshur ā́ 'ruham agnér akshṇáḥ kanī́nikâṃ, yád étaçebhir ī́yase bhrā́jamâno vipaçcítâ[1] | [f] cíd asi, manā́ 'si, dhī́r asi, dákshiṇâ || 1 || asi, yajníyâ 'si, kshatríyâ 'sy, áditir asy ubhayátaḥ-çîrshṇî | [g] sā́ naḥ sú-prâcî sú-pratîcî

3. [5] so (°e a°) AB. [6] so AB, s. P. 3, 5. [7] so (°s p°) AB s. P. 8, 29. [8] s. I, 1, 14, 4. [9] so CD; nicht etí, s. I, 1, 14, 4.

4. somakrayaṇîgamanam. [1] ohne avagraha.

sám bhava | [h] mitrás tvâ padí badhnâtu | [i] pûshā́ 'dhvanaḥ pâtv | [k] índrâyā́ 'dhy-akshâyā́ | [l] 'nu tvâ mâtā́ manyatâm ánu pitā́, 'nu bhrā́tâ sá-garbhyó, 'nu sákhâ sá-yûthyaḥ | [m] sā́ devi devám áche 'hī́, 'ndrâya sómaⱳ | [n] rudrás tvā́ " vartayatu mitrásya pathā́ | [o] svastí[1] sóma-sakhâ púnar é 'hi sahá rayyā́ || 2 || dákshiṇâ, sómasakhâ, páñca ca || 4 ||

6, 1, 7, 2-8. — K. 2, 5. 24, 3. — Vs. 4, 17-20. Ç. 3, 2, 4, 9-20. Kâ. 7, 6, 8-15. — svâhā́ — eti | aruhạm — vipaçcitā́ — achà | ihi | indrā́ya — tvâ | eti — svasti — punàḥ | eti | ihi.

5. [a] vásvy asi, rudrā́ 'sy, áditir asy, âdityā́ 'si, çukrā́ 'si, candrā́ 'si | [b] bṛíhaspátis[1] tvâ sumné raṇvatu, rudró vásu-bhir ā́ ciketu | [c] pṛithivyā́s tvâ mûrdhánn ā́ jigharmi deva-yájana íḍâyâḥ padé ghṛitá-vati svā́hâ | [d] pári-likhitaⱳ rákshaḥ, pári-likhitâ árâtaya, idám aháⱳ rákshaso grîvā́ ápi kṛintâmi | [e] yò 'smā́n dvéshṭi, yáṃ ca vayáṃ dvishmá, idám asya grîvā́ḥ || 1 || ápi kṛintâmy | [f] asmé rā́yas, tvé rā́yas, tóte rā́yaḥ | [g] sáṃ devi devyó 'rváçyâ paçyasva | [h] tváshṭîmatî[1] te sapeya, su-rétâ réto dádhânâ vîráṃ videya táva saṃ-dṛíçi | [i] mā́ 'háⱳ râyás pósheṇa[2] ví yosham[3] || 2 || asya grîvā́, ékân-ná-triⱳçác ca || 5 ||

6, 1, 8, 1-4. — K. 2, 5. 24, 4. — Vs. 4, 21-23. Ç. 3, 3, 1, 2-12. Kâ. 7, 6, 16-26. — bṛihaspatiḥ — devayajàna iti deva-yajàne — arā́tayaḥ — yaḥ | asmân — asme iti — tve iti — totè — devyâ | urvaçyā́ — tvashṭī́matî — suretâ iti su-retā́ḥ — mâ | aham.

6. [a] aⱳçúnâ te aⱳçúḥ[1] pṛicyatâm párushâ párur, gan-dhás te kā́mam avatu, mádâya ráso ácyuto[2], 'mā́tyo 'si, çuk-

5. somakrayaṇîpadasaṃgrahaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p°) ABE. [3] vyosham E (! und zwar als âdisvarita).

6. somonmânam. [1] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 10. [2] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 17.

rás te grá̄ho | [b] 'bhí tyáṃ deváṁ savitā́ram ûṇyòḥ[3] kaví-kratum árcâmi satyá-savasaṁ ratna-dhā́m abhí priyám[4] matím | ûrdhvā́ yásyâ 'mátir bhā́ ádidyutat sávîmani híraṇya-pâṇir amimîta su-krátuḥ, kṛipā́ súvaḥ || [c] pra-jā́bhyas tvâ, prâ-'ṇā́ya tvâ vy-ânā́ya tvâ, pra-jā́s tvám ánu prā́ 'ṇihi[5], pra-jā́s tvā́m ánu prā́ 'ṇantu[5] || 1 || ánu, saptá ca || 6 ||

6, 1, 9, 3-7. — K. 2, 6. 24, 5. — Vs. 4, 24. 25. Ç. 3, 3, 2, 7-19. Kâ. 7, 7, 9-21. — abhîti | priyam — yasyà | amatiḥ | bhâḥ — prâṇâyeti pra-anâyà — vyânâyeti vi-anâyà | anù | preti | aṇihi — anù | preti | anantu.

7. [a] sómaṃ te krîṇâmy ū́rjasvantam[1] páyasvantam[1] vîrỳâ-vantam[2] abhimâti-shā́haṁ, çukráṃ te çukréṇa krîṇâmi, candráṃ candréṇâ, 'mṛítam amṛítena, samyát[3] te gór | [b] asmé candrā́ṇi | [c] tápasas tanū́r asi prajā́-pater várṇas, tásyâs te sahasra-posháṃ púshyantyâç caraméṇa paçúnâ krîṇâmy | [d] asmé te bándhur, máyi te rā́yaḥ çrayantâm | [e] asmé jyótih, soma-vìkrayíṇi támo | [f] mitró na é 'hi súmitra-dhâ | [g] índrasyo 'rúm ā́ viça dákshiṇam uçánn uçántaṁ syonáḥ syonáṁ | [h] svā́na bhrā́jā́ 'ñghâre bámbhâre hásta sú-hasta kṛíçânav, eté vaḥ soma-kráyaṇâs, tā́n rakshadhvam mā́ vo dabhan || 1 || ûrúṃ, dvā́viṁçatiç ca || 7 ||

6, 1, 10, 3 - 11, 1. — K. 2, 6. 24, 6. — Vs. 4, 26. 27. Ç. 3, 3, 3, 6-11. Kâ. 7, 8, 15-24. — vîryā̀vantam iti vîryà-vantam | abhimâtishâham ity àbhimâti-sâhàm — samyat | te — asme iti[4] — eti | ihi | sumitradhâ iti sumitra-dhâḥ — ûrum | eti — añghā̀re — kṛiçā̀nav iti kṛiçà-ano[5] | ete.

8. [a] úd ā́yushâ sv-âyúshó 'd óshadhînâṁ rásenó, 't

6. [3] s. P. 13, 10. [4] zwei Wörter. [5] so (°ṇ°) ABE.

7. somakrayaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°â) ABE, s. P. 3, 5. [3] sampát B (p. 353 u. 354), samîcînam Sây.; für samyak also, vgl. Ind. Stud. 8, 54. Ind. Streif. 1, 127. saṃyadvîra Ṛ. 2, 4, 8. [4] s. P. 4, 9. [5] sic!

8. somasya çakaṭâropaṇam.

parjányasya çúshmenó 'd asthâm amṛítâṃ ánu |[1] [b] urv̀ antáriksham ánv ihy | [c] ádityâḥ sádo 'sy | [d] ádityâḥ sáda ā́ sîdā́ | [e] 'stabhnâd dyā́m ṛishabhó antáriksham[2] ámimîta varimā́ṇam pṛithivyā́, ā́ 'sîdad víçvâ bhúvanâni sam-rā́ḍ víçvé 't tā́ni váruṇasya vratā́ni || [f] váneshu vỳ antárikshaṃ tatâna vā́jam árvat-su páyo aghniyā́su[2], hṛit-sú || 1 || krátuṃ váruṇo vikshv̀ agníṃ diví sū́ryam adadhât sómam ádrâv || [g] úd u tyáṃ jâtá-vedasaṃ deváṃ vahanti ketávaḥ | dṛiçé víçvâya sū́ryam || [h] úsrâv é 'taṃ dhûr-shâhâv[3] anaçrū́ ávîra-haṇau brahma-códanau | [i] váruṇasya skámbhanam asi | [k] váruṇasya skambha-sárjanam asi | [l] prátyasto váruṇasya pā́çaḥ || 2 || hṛitsú, páñcatriṃçac ca || 8 ||

6, 1, 11, 1-4. — K. 2, 6.7. 24, 6. — Vs. 4, 28. 30. 31. 7, 41. 4, 33. 36. Ç. 3, 3, 3, 14 - 4, 25. Kâ. 7, 9, 1-26. — ud iti | âyúshâ | svâ̱yusheti su-â̱yushā́ | ud iti — a̱mṛitā́n | anú[4] | u̱ru | a̱ntarikshaṃ | anv iti — eti | sî̱da̱ | astábhnât — pṛithi̱vyâ̱ḥ | eti — sa̱mrâḍ iti saṃ-râṭ | viçvā́ | it — usraú | eti | i̱ta̱m | dhû̱rshâ̱hâ̱v iti dhû̱ḥ-sâ̱hau̱ | a̱na̱çrû iti | avī́rahaṇâ̱v ity avī́ra-ha̱nau̱.

9. [a] prá cyavasva bhuvas pate[1] víçvâny abhí dhā́mâni, mā́ tvâ pari-parī́ vidan, mā́ tvâ pari-panthíno vidan, mā́ tvâ vṛíkâ aghâ-yávo[2], mā́ gandharvó viçvā́-vasur[2] ā́ daghac | [b] chyenó bhûtvā́ párâ pata, yájamânasya no gṛihé devaíḥ saṃskṛitáṃ[3], yájamânasya svasty-áyany asy | [c] ápi pánthâm agasmahi svasti-gā́m anehásaṃ, yéna víçvâḥ pári dvísho vṛiṇákti vindáte vásu | [d] námo mitrásya váruṇasya cákshase mahó devā́ya tád ṛitáṃ saparyata[3], dûre-dṛíçe

8. so (°tâṃ anu |) ABE; s. P. 9, 21. 22. [2] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 16. 17. [3] s. P. 1, 56. 5, 10; dhûru° E. [4] so CD, nicht anv iti.

9. âropitasya somasya prâcînavaṃçam prati gamanam. [1] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 27. 28. [2] P. 3, 2. 5. [3] ohne avagraha.

devá-jâtâya ketáve divás putrā́ya[1] sū́ryâya çaṃsata || [e] váruṇasya skámbhanam asi | [f] váruṇasya skambha-sárjanam asy | [g] ún-mukto váruṇasya pā́çaḥ || 1 || mitrásya, tráyoviṃçatiç ca || 9 ||

6, 1, 11, 4-6. — K. 2, 7. 24, 7. — Vs. 4, 34. 29. 35. 36. Ç. 3, 8, 4, 14-25. Kâ. 7, 9, 19-26. — bhuvaḥ | pate — paripariti pari-parî | vidat — aghâyava ity ágha-yaváḥ — viçvâvásur iti viçva-vasuḥ | eti | daghat — saṃskṛitam — svastyayanîti svasti-ayànî — agasmahi — saparyata — divaḥ | putrâyá.

10. [a] agnér âtithyám asi víshṇave tvâ, sómasyâ 'tithyám asi víshṇave tvā́, 'tither âtithyám asi víshṇave tvâ, 'gnáye tvâ râyasposha-dā́vne[1] víshṇave tvâ, çyenā́ya tvâ soma-bhṛíte víshṇave tvâ | [b] yā́ te dhā́mâni havíshâ yájanti tā́ te víçvâ pari-bhū́r astu yajnám | gaya-sphā́naḥ pra-táraṇaḥ su-vī́ró 'vîra-hâ[2] prá carâ[3] soma dúryân || [c] ádityâḥ[4] sádo 'sy, ádityâḥ sáda ā́ || 1 || sîda | [d] váruṇo 'si dhṛitá-vrato, vâruṇám asi | [e] çam-yór[5] devā́nâṃ sakhyā́n, mā́ devā́nâm apásaç chitsmahy | [f] ā́-pataye tvâ gṛíhṇâmi, pári-pataye tvâ g., tánû-náptre tvā́ g., çâkvarā́ya tvâ g., çákmann ójishṭhâya tvâ gṛihṇâmy | [g] ánâ-dhṛishṭam asy, anâ-dhṛishyáṃ devā́nâm ójo 'bhiçasti-pā́ anabhi-çastenyám | [h] ánu me dîkshā́ṃ dîkshā́-patir manyatâm ánu tápas tápas-patir, áñjasâ satyám úpa geshaṃ suvité[6] mâ dhâḥ || 2 || ā́, maí, 'kaṃ ca || 10 ||

6, 2, 1, 2 - 2, 4. — K. 2, 8. 24, 8. — Vs. 5, 1. 4, 37. 5, 5. Ç. 3, 3, 4, 30 - 4, 2, 14. Kâ. 7, 9, 32 - 8, 1, 26. — rayasposhadâvna iti râyasposha-dâvnè — preti | cara — çamyor iti çaṃ-yoḥ

10. âtithyeshṭiḥ. [1] dânve C, dâvnne BD (v in D mit virâma), dâvunne E. [2] so (°ro 'v°) ABE. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 8. [4] dúryân ádityâḥ ABE; s. P. 9, 21. [5] so (als Compos.) CD, der Accent in ABE und der Comm. (p. 378); es sind wohl aber zwei Nominative. [6] ohne avagraha.

— sakhyât — çakmàn — anabhiçastenyam ity ànabhi-çastenyam — suvite.

11. [a] aṃçúr-aṃçus te[1] deva somā́ " pyâyatâm, índrâyai 'kadhana-vída, ā́ túbhyam índraḥ pyâyatâm, ā́ tvám índrâya pyâyasvā́ | [b] " pyâyaya sákhînt sanyā́ medháyâ svastí[2] te deva soma sutyā́m açîyé | [c] 'shṭâ[3] rā́yaḥ pré 'shé bhágâya 'rtám ṛitavâdí-bhyo, námo divé námaḥ pṛithivyā́ | [d] ágne vrata-pate tváṃ vratā́nâṃ vratá-patir asi, yā́ máma tanū́r eshā́ sā́ tváyi ‖ 1 ‖ yā́ táva tanū́r iyáṃ sā́ máyi, sahá nau vrata-pate vratínor vratā́ni | [e] yā́ te agne[4] rúdriyâ tanū́s táyâ naḥ pâhi, tásyâs te svā́hâ[2] | [f] yā́ te agne[4] 'yâ-çayā́ rajâ-çayā́ harâ-çayā́ tanū́r várshishṭhâ gahvare shṭhó | [g] 'gráṃ váco ápâ[5] 'vadhîṃ, tvesháṃ váco ápâ[5] 'vadhîṃ svā́hâ ‖ 2 ‖ tváyi, catvâriṃçác ca ‖ 11 ‖

6, 2, 2, 4-7. — K. 2, 8. 24, 9. — Vs. 5, 6-8. Ç. 3, 4, 3, 9-4, 25. Kâ. 8, 2, 4-38. — soma | eti — ekadhanavida ity èka-dhana-vidè | eti — eti | tvam — eti | pyâyaya | sakhîn — svasti — açîya | eshṭàḥ | râyàḥ | preti | ishe — ṛitavâdi-bhya ity ṛitavâdi-bhyaḥ — pṛithivyai — gahvareshṭheti gahvare-sthâ | ugram — apeti | avadhîm.

12. [a] vittā́-'yanî me 'si, tiktā́-'yanî me 'sy, ávatân mâ nâthitám, ávatân mâ vyathitám | [b] vidér agnír nábho nā́mā́ | [c] 'gne añgiro[1] yò 'syā́m pṛithivyā́m ásy ā́yushâ nā́mné " 'hi, yát té 'nâ-dhṛishṭaṃ nā́ma yajníyaṃ, téna tvā́ " dadhé | [d] 'gne añgiro[1] yó dvitī́yasyâṃ tṛitī́yasyâm pṛithivyā́m ásy ā́yushâ nā́mné " 'hi, yát té 'nâ-dhṛishṭaṃ nā́ma ‖ 1 ‖ yajníyaṃ, téna tvā́ " dadhe | [e] siṃhī́r asi, mahishī́r asy |

11. upasadaḥ. [1] so (°s te) ABE. [2] ohne avagraha. [3] so (°ye 'shṭâ) ABE, s. P. 10, 14; 8, 18-22. 8. [4] so (°e a°) ABE. [5] so (°o a°) ABE.

12. uttaravediḥ. [1] so (°e a°) ABE; s. P. 11, 17.

[f]urú prathasvo, 'rú te yajná-patiḥ prathatâm | [g]dhruvā́ 'si | [h]devébhyaḥ çundhasva, devébhyaḥ çumbhasve | [i]'ndra-ghoshás tvā́ vásu-bhiḥ purástât[2] pâtu, máno-javâs tvâ pitṛ́-bhir dakshiṇatáḥ[2] pâtu, prá-cetâs tvâ rudraíḥ paçcā́t pâtu, viçvá-karmâ tvâ "dityaír ut-taratáḥ pâtu | [k]siꞷhī́r asi sapatna-sâhī́ svā́hâ, siꞷhī́r asi suprajâ-vániḥ svā́hâ, siꞷhī́ḥ || 2 || asi râyasposha-vániḥ svā́hâ, siꞷhī́r asy âditya-vániḥ svā́hâ, siꞷhī́r asy ā́ vaha devā́n deva-yaté[3] yájamânâya svā́hâ | [l]bhûtébhyas tvâ | [m]viçvā́-"yur asi pṛthivī́m dṛiꞷha, dhruva-kshíd asy antáriksham dṛiꞷhâ, 'cyuta-kshíd asi dívam dṛiꞷhâ | [n]'gnér bhásmâ 'sy, agnéḥ púrîsham asi || 3 || nā́ma suprajâvániḥ svā́hâ siꞷhī́ḥ, páñcatriꞷçac ca || 12 ||

6, 2, 7, 2 - 8, 6. — K. 2, 9. 25, 6. — Vs. 5, 9-13. Ç. 3, 5, 1, 28 - 2, 14. Kâ. 5, 3, 25 - 4, 17. — vittâyanîti vitta-ayànî — tiktâyanîti tikta-ayànî — avàtât — avàtât — videḥ — nâmnā́ | eti | ihi — tvâ | eti | dadhe — nâmnā́ | eti | ihi — tvâ eti | dadhe — dakshiṇataḥ — suprajâvanir iti suprajâ-vaniḥ — râyasposhavanir iti râyasposha-vaniḥ — âdityavanir ity âditya-vaniḥ — eti | vaha | devân | devayata iti deva-yate — viçvâyur iti viçva-âyuḥ — bhasmà.

13. [a]yuñjáte mána utá yuñjate dhíyo víprâ víprasya bṛható vipaçcítaḥ[1] |[2] ví hótrâ dadhe vayunâ-víd[3] éka ín mahī́ devásya savitúḥ pári-shṭutiḥ || [b]su-vā́g deva dúryâꞷ ā́[4] vada | [c]deva-çrútau devéshv ā́ ghoshethâm | [d]ā́ no vîró jâyatâm karmaṇ̀yo yáꞷ sárve 'nu-jī́vâma, yó bahûnā́m ásad vaçī́ |[2] [e]idám víshṇur ví cakrame tredhā́[1] ní dadhe padám |[2] sám-ûḍham asya || 1 || pâꞷsurá || [f]írâ-vatî dhenu-mátî hí bhûtáꞷ sû-yavasínî[5] mánave yaçasỳe | vỳ aska-

12. [2] ohne avagraha. [3] so ABE, s. Whitney zu P. 3, 2.

13. havirdhânamaṇḍapanirmâṇam. [1] ohne avagraha. [2] so (|) ABE. [3] so (°â) ABE, s. P. 3, 2. [4] so (°âꞷ â) ABE; duriyâꞷ E! [5] so sû°) AB, s. P. 3, 7; sū́ya° E.

bhnâd ródasî víshṇur eté dâdhā́ra pṛithivī́m abhíto[1] ma-yū́khaiḥ || [g] prā́cî pré 'tam adhvarám kalpáyantî, ûrdhvám yajnám nayatam, mā́ jîhvaratam, átra ramethâm várshman pṛithivyā́ | [h] divó vâ vishṇav utá vâ pṛithivyā́ mahó vâ vishṇav utá vâ 'ntárikshâd[1], dhástau pṛiṇasva bahú-bhir vasavyàir ā́ prá yacha || 2 || dákshiṇâd ó 'tá savyā́t || [i] víshṇor núkaṃ[1] vîryàṇi prá vocaṃ yáḥ pā́rthivâni vi-mamé rájâᴗsi, yó áskabhâyad[6] út-taraᴗ sadhá-sthaṃ vi-cakramâṇás tredhó[1] 'ru-gâyó || [k] víshṇo rarā́ṭam asi, víshṇoḥ pṛishṭhám asi | [l] víshṇoḥ çnyáptre[7] stho | [m] víshṇoḥ syū́r asi | [n] víshṇor dhruvám asi | [o] vaishṇavám asi, víshṇave tvâ || 3 || asya, yachaí, 'kân-ná-catvâriᴗçác ca || 13 ||

6, 2, 9, 1-4. — K. 2, 10. 25, 8. — Vs. 5, 14-21. Ç. 3, 5, 3, 11-25. Kâ. 8, 3, 29 - 4, 21. — viprā́ḥ — vi̱pa̱çcitàḥ[8] — hotrā́ḥ — va̱yu̱nâ̱vid iti vayuna-vit | ekàḥ | it — parishṭuti̱r iti̱ pari-stu̱ti̱ḥ — duryā́n | eti — tre̱dhâ | nîti — pâ̱ᴗsu̱re | irā́vatî̱ itîrā́-va̱tî̱[9] | dhe̱nu̱matî̱ iti dhenu-matī́ — sû̱ya̱va̱sinî̱ iti su-ya̱va̱sinī́ — ya̱ça̱syè iti — rodàsî̱ iti — e̱te iti | dâ̱dhâ̱ra̱ — a̱bhitàḥ — prâcî̱ iti — ka̱lpaya̱ntî̱ iti[9] — pṛi̱thi̱vyâḥ — vi̱shṇo̱[10] | u̱ta — pṛi̱thi̱vyâḥ — vi̱shṇo̱[10] | u̱ta | vâ̱ — â | preti — eti | u̱ta — nukàṃ — vishṇóḥ | ra̱râṭàm — çnaptre̱ iti[9].

14. [a] kṛiṇushvá pā́jaḥ prá-sitiṃ ná pṛithvī́ṃ yâhí rā́-je 'vā́ 'ma-vâᴗ[1] íbhena | tṛishvī́m ánu prá-sitiṃ drûṇânó 'stâ 'si vídhya rakshásas tápishṭhaiḥ || [b] táva bhramā́sa âçuyā́ patanty ánu spṛiça dhṛishatā́ çóçucânaḥ | tápûᴗshy agne juhvầ pataṃgā́n ásaṃ-dito[2] ví sṛija víshvag ulkā́ḥ || [c] práti spáço ví sṛija tū́rṇi-tamo bhávâ[3] pâyúr viçó asyâ[4] ádab-dhaḥ | yó no dûre aghá-çaᴗsaḥ[5] || 1 || yó ánty[4] ágne

13. [6] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 17. [7] so ABCE, çnaptre D. [8] mit avagraha D prima manu. [9] s. P. 4, 22. 15. 46. [10] ohne iti, weil nicht pragṛihya.

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°âᴗ) ABE; s. P. 9, 20. [2] so (°ân a°) ABE; s. P. 9, 23. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 8. [4] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 3. [5] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3.

mā́kish[6] ṭe[7] vyáthir ā́ dadharshît ‖ [d] úd agne tishṭha práty ā́ tanushva nŷ amítrâω[1] oshatât tigma-hete | yó no árâtiω[4] sam-idhâna cakré nîcā́ tám̐ dhakshy atasám̐ ná çúshkam ‖ [e] ûrdhvó bhava práti vidhyā́ 'dhy asmád âvísh kriṇushva[8] daívyâny agne | áva sthirā́ tanuhi yâtujū́nâm̐[6] jâmím̐ ájâmim prá mṛiṇîhi çátrûn ‖ [f] sá te ‖ 2 ‖ jânâti su-matím̐ yavishṭha yá ī́vate[9] bráhmaṇe gâtúm aírat | víçvâny asmai su-dínâni râyó dyumnā́ny aryó ví dúro abhí[4] dyaut ‖ [g] sé 'd agne astu[5] su-bhágaḥ su-dā́nur yás tvâ nítyena havíshâ yá ukthaíḥ[10] | píprîshati svá ā́yushi dur-oṇé[11] víçvé 'd asmai su-dínâ sā́ 'sad ishṭíḥ ‖ [h] árcâmi te su-matím̐ ghóshy arvā́k sám̐ te vâvā́tâ jaratâm ‖ 3 ‖ iyám̐ gī́ḥ | sv-áçvâs tvâ su-ráthâ marjayemâ 'smé kshatrā́ṇi dhârayer ánu dyū́n ‖ [i] ihá tvâ bhū́ry ā́ cared úpa tmán dóshâ-vastar dîdivā́ωsam ánu dyū́n | krī́ḍantas tvâ su-mánasaḥ sapemâ 'bhí dyumnā́ tasthivā́ωso jánânâm ‖ [k] yás tvâ sv-áçvaḥ su-hiraṇyó agna[4] upa-yā́ti vásu-matâ ráthena | tásya trâtā́ bhavasi tásya sákhâ yás ta âtithyám ânushág[6] jújoshat ‖ [l] mahó rujâmi ‖ 4 ‖ bandhútâ[6] váco-bhis tán mâ pitúr gótamâd ánv iyâya | tvám̐ no asya[4] vácasaç cikiddhi hótar yavishṭha su-krato dámûnâḥ[6] ‖ [m] ásvapna-jas taráṇayaḥ su-çévâ átandrâso 'vṛikā́[12] áçramishṭhâḥ | té pâyávaḥ sadhríyañco[6] ni-shádyā́ 'gne táva naḥ pântv amûra ‖ [n] yé pâyávo mâmateyám̐ te agne[5] páçyanto andhám̐[4] dur-itā́d árakshan | rarákshа tā́nt su-kríto viçvá-vedâ dípsanta íd ripávo nā́[3] ha ‖ 5 ‖ debhuḥ ‖ [o] tváyâ vayáω sadha-nŷas tvótâs[6] táva prá-ṇîty açyâma vā́jân | ubhā́ çáωsâ sûdaya satya-tâte 'nushṭhuyā́[6] kriṇuhy ahrayâṇa ‖ [p] ayā́ te agne[5] sam-ídhâ vi=

14. [6] ohne avagraha. [7] so (°sh ṭe) AB; s. P. 6, 5. [8] so (°sh k°) ABE; s. P. 8, 24. [9] so (îv°) ABC; ī́vate DE; ohne avagraha. [10] ukthyaiḥ A. [11] mit avagraha! s. P. 7, 10. [12] avṛikā́ AE pr. m.

dhema práti stómaṃ çasyámânam gṛibhâya | dáhâ 'çáso rakshásaḥ pâhy asmā́n druhó nidó mitra-maho avadyā́t[4] || [q] raksho-hánam vâjínam ā́ jigharmi mitrám práthishṭham úpa yâmi çárma | çíçâno agníḥ[4] krátu-bhiḥ sám-iddhaḥ sá no dívâ || 6 || sá rishā́ḥ[13] pâtu náktam || [r] ví jyótishâ bṛihatā́ bhâty agnír âvír víçvâni kṛiṇute mahi-tvā́ | prā́ 'devîr mâyā́ḥ sahate dur-évâḥ çíçîte çṛíñge rákshase vi-níkshe || [s] utá svânā́so diví shantv[14] agnés tigmā́ "yudhâ rákshase hántavā́ u | máde cid asya prá rujanti bhā́mâ ná varante pari-bā́dho ádevîḥ[4] || 7 || agháçaṃsaḥ, sá te, jaratâṃ, rujâmi, ha, dívaí, 'kacatvâriṃçac ca || 14 ||

(2, 2, 2-3.) — [a-p] Ṛ. 4, 4, 1-15 (1-5 Vs. 13, 9-13); [q] 10, 87, 1; [r.s] 5, 2, 9. 10. — râjā́ | iva̱ | amâvâ̱n ity amâ-vâ̱n — anv iti — astā́ | a̱si — ra̱kshasâḥ — â̱çuyâ — bhavâ — anti | agnè | mâkiḥ | te̱ — prati | eti | ta̱nu̱shva̱ — vi̱dhya̱ | adhîti | a̱smat | â̱viḥ — yâ̱tu̱jûnâm — yaḥ | ivâte — saḥ | it[15] — sve | âyûshi | du̱ro̱ṇa iti duḥ-o̱ne | viçvā́ | it — sâ | asât — ghoshi — ma̱rja̱ye̱ma̱ | a̱sme iti — bhûri | eti — te̱ | â̱ti̱thyam | â̱nu̱shak — ba̱ndhutā́ | vacòbhi̱r iti vacâḥ-bhi̱ḥ — damū́nâḥ | asvâpnaja̱ ity asvâpna-ja̱ḥ — a̱vṛi̱kâḥ — sa̱dhriyâñcaḥ | ni̱shadyeti ni-sadyâ — dipsầntaḥ — na | ha̱ — tvotā́ḥ — pra̱ṇîtî̱ti pra-nî̱tî̱ — a̱nu̱shṭhu̱yâ — dahâ | a̱ça-sâḥ | ra̱kshasâḥ — ra̱ksho̱haṇam[16] iti rakshaḥ-hanâm — preti | adèvîḥ — çri̱ñge̱ iti | rakshâse — sa̱ntu̱ | a̱gneḥ | ti̱gmâyûdhâ̱ iti tigmâ-â̱yu̱dhâ̱ḥ | rakshâse | hanta̱vai — bhâmā́ḥ.

ā́pa undantv, ā́kûtyai, daívîm, iyáṃ, vásvy asy, aṃçúnâ, sómam, úd ā́yushâ, prá cyavasvâ, 'gnér âtithyám, aṃçúr-aṃçur, vittā́yanî me 'si, yuñjáte, kṛiṇushvá pā́jaç, caturdaça || 14 ||
ā́po (1, 1), vásvy asi (5, 1), yā́ táve (11, 2), 'yáṃ gā́ç (14, 4), cátustriṃçat || 34 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ || ||

14. [13] so ABE (nicht rishas); s. Whitney zu P. 8, 24. [14] so (sh⁰) ABE, s. P. 6, 2. [15] s. P. 5, 17. [16] s. P. 7, 11.

1. [a] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâm ā́ dadé, 'bhrir asi nā́rir[1] asi | [b] pári-likhitaᴗ rákshaḥ, pári-likhitâ árâtaya, idám aháᴗ rákshaso grîvā́ ápi kṛintâmi | [c] yò 'smā́n dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmá, idám asya grîvā́ ápi kṛintâmi | [d] divé tvâ 'ntárikshâya[2] tvâ pṛithivyaí tvâ | [e] çúndhatâṃ lokáḥ pitṛi-shádano | [f] yávo 'si, yaváyâ 'smád dvéshaḥ || 1 || yaváyā́ 'râtîḥ | [g] pitṛī́ṇā́ᴗ[3] sádanam asy | [h] úd dívaᴗ stabhânā́, " 'ntáriksham[2] pṛiṇa, pṛithivī́ṃ dṛiᴗha | [i] dyutânás tvâ mârutó minotu mitrā́-váruṇayor dhruvéṇa dhármaṇâ | [k] brahma-vánim tvâ kshatra-vániᴗ suprajâ-vániᴗ râyasposha-vánim páry ûhâmi | [l] bráhma dṛiᴗha, kshatráṃ dṛiᴗha, pra-jā́ṃ dṛiᴗha, râyás póshaṃ[4] dṛiᴗha | [m] ghṛiténa dyâvâ-pṛithivî ā́ pṛiṇethâm | [n] índrasya sádo 'si, viçva-janásya châyā́ | [o] pári tvâ girvaṇo[2] gíra imā́ bhavantu viçváto[2] vṛiddhā́-"yum ánu vṛíddhayo, júshṭâ bhavantu júshṭaya | [p] índrasya syū́r asī́, 'ndrasya dhruvám asy, | [q] aindrám asī́ | [r] 'ndrâya tvâ || 2 || dvésha, imā́, ashṭā́daça ca || 1 ||

2, 6, 4, 1. 6, 2, 10, 1-7. — K. 2, 12. 25, 10. — Vs. 5, 26-30. Ç. 3, 6, 1, 4-25. Kâ. 8, 5, 33 - 6, 12. — yaḥ | asmân — antarikshâya — pitṛishadàna iti pitṛi-sadànaḥ | — yavàḥ | asi | — yavayà | asmat — stabhâna | eti | antariksham — râyaḥ | poshàm — girvaṇaḥ | giràḥ | imâḥ — viçvatàḥ | vṛiddhâyum iti vṛiddha-âyum | anv iti — jushṭàyaḥ — asi | indràsya.

2. [a] raksho-háṇo[1] valaga-háno vaishṇavā́n khanâmî | [b] 'dám aháṃ táṃ vala-gám úd vapâmi yáṃ naḥ samânó yám ásamâno ni-cakhā́ne | [c] 'dám enam ádharaṃ karomi yó

3, 1-11. agnîshomîyapaçupraçnaḥ; 1. sadonirmâṇam. [1] açatruḥ (!) Sây., aber ohne avagraha in CD. [2] ohne avagraha. [3] so ABCDE (durchweg). [4] so (°s p°) ABE.

2. havirdhânagatoparavanirmâṇam. [1] s. P. 7, 12.

naḥ samânó yó 'samâno 'râtîyáti | [d] gâyatréṇa chándasā́ 'vabâḍho vala-gáḥ | [e] kím átra, bhadrám, tán nau sahá | [f] vi-rā́ḍ asi sapatna-hā́, sam-rā́ḍ asi bhrâtṛivya-hā́, sva-rā́ḍ asy abhimâti-hā́, viçvâ-rā́ḍ[2] asi víçvânâṃ nâshṭrā́ṇâṃ hantā́ || 1 || [g] raksho-háṇo valaga-hánaḥ pró 'kshâmi vaishṇavā́n | [h] raksho-háṇo valaga-hánó 'va nayâmi vaishṇavā́n | [i] yávo 'si, yaváyâ 'smád dvésho, yaváyā́ 'râtî | [k] raksho-háṇo valaga-hánó 'va stṛiṇâmi vaishṇavā́n | [l] raksho-háṇo valaga-háno 'bhí juhomi vaishṇavā́n | [m] raksho-háṇau valaga-hánâv úpa dadhâmi vaishṇavī́[3] | [n] raksho-háṇau valaga-hánau páry ûhâmi vaishṇavī́[3] | [o] raksho-háṇau valaga-hánau pári stṛiṇâmi vaishṇavī́[3] | [p] raksho-háṇau valaga-hánau vaishṇavī́[3] | [q] bṛihánn asi bṛihád-grâvâ, bṛihatī́m índrâya vā́caṃ vada || 2 || hanté, 'ndrâya, dvé ca || 2 ||

6, 2, 11, 1. 2. — K. 2, 11. 25, 9. — Vs. 5, 23-25. 22. Ç. 3, 5, 4, 8-22. Kâ. 8, 5, 7-25. — rakshohaṇa iti rakshaḥ-hanáḥ — tat | nau — samrâḍ iti saṃ-râṭ — viçvârâḍ iti viçva-râṭ — preti | ukshâmi — arā́tîḥ — rakshohaṇâv iti rakshaḥ-hanaú — vaishṇavî iti.

3. [a] vi-bhū́r asi pra-vā́haṇo[1] | [b] váhnir asi havya-vā́hanaḥ | [c] çvâtrò 'si prá-cetâs | [d] tuthò 'si viçvá-vedâ | [e] uçíg asi kavír | [f] áñghârir[2] asi bámbhârir[2] | [g] avasyúr[2] asi dúvasvâñ[2] | [h] chundhyū́r[3] asi mârjâlī́yaḥ | [i] sam-rā́ḍ asi kriçā́-'nuḥ | [k] pari-shádyo 'si pávamânaḥ | [l] pra-tákvâ 'si nábhasvân[2] | [m] ásam-mṛishṭo 'si havya-sū́da | [n] ṛitá-dhâmâ 'si súvar-jyotir | [o] bráhma-jyotir asi súvar-dhâmâ | [p] 'jò 'sy éka-pâd | [q] áhir asi budhníyo | [r] raúdreṇā́ 'nîkena pâhí[4] mâ 'gne, pipṛihí mâ, mā́ mâ hiṃsîḥ || 1 || ánîkenâ, 'shṭaú ca || 3 ||

2. [2] so (⁰â) ABE, s. P. 3, 5. [3] s. P. 4, 12.

3. dhishṇiyâḥ. [1] s. P. 1, 60. 7, 6. [2] ohne avagraha. [3] ⁰svânchu⁰ AB, ⁰svâṃ chuṃdhyū́r E; s. P. 5, 24. [4] betont.

(6, 3, 1, 3. B. 1, 1, 1, 1. 2. —) K. 2, 13. (26, 1). — Vs. 5, 31-34. (Ç. 3, 6, 2, 24). Kâ. 8, 6, 15-24. 9, 8, 18-24. — Çâñkh. 6, 12, 6-28. Pañcav. 1, 4, 2-15. Lâṭy. 2, 2, 12-26. — pravâhaṇa iti pra-vâhaṇaḥ — çvâtraḥ | asi — tuthaḥ | asi — añghâriḥ — bambhâriḥ | avasyuḥ — duvásvân — samrâḍ iti sam-râṭ — kṛiçânur iti kṛiça-anuḥ | parishadya iti pari-sadyáḥ — nabhásvân — havyasûda iti havya-sûdáḥ ajaḥ | asi — pâhi.

4. [a] tvá̄ soma tanûkṛíd-bhyo dvésho-bhyo 'nyá-kṛitebhya urú yantā́ 'si várûthaṁ svā́hâ | [b] jushâṇó aptúr[1] ā́jyasya vetu svā́hâ | [c] 'yám no agnír[1] várivaḥ kṛiṇotv[2] ayám mṛídhaḥ purá etu pra-bhindán | ayám çátrûñ[3] jayatu járhṛishâṇo 'yám vā́jam jayatu vā́ja-sâtau || [d] urú vishṇo ví kramasvo 'rú ksháyâya naḥ kṛidhi[2] | ghṛitám ghṛita-yone piba prá-pra yajná-patim tira || [e] sómo jigâti gâtu-vít || 1 || devā́nâm eti nish-kṛitám ṛitásya yónim â-sádam | [f] ádityâḥ sádo 'sy | [g] ádityâḥ sáda ā́ sîdai | [h] 'shá vo deva savitaḥ sómas, tá̄ rakshadhvam, mā́ vo dabhad | [i] etáḥ tvá̄ soma devó devā́n úpâ[4] 'gâ, idám ahám manushyò manushyầnt sahá pra-jáyâ sahá râyás póshena[5] | [k] námo devébhyaḥ, svadhā́ pitṛí-bhya | [l] idám ahám nír váruṇasya pā́çât súvar abhí || 2 || ví khyesham vaiçvânarám[6] jyótir | [m] ágne vrata-pate tvám vratā́nâm vratá-patir asi | [n] yā́ máma tanū́s tváyy ábhûd iyá̄ sā́ máyi, yā́ táva tanū́r máyy ábhûd eshā́ sā́ tváyi | [o] yathâ-yathám nau vrata-pate vratínor vratā́ni || 3 || gâtuvíd, abhy, ékatriṁçac ca || 4 ||

6, 3, 2, 1-6. — K. 3, 1. 26, 2. — Vs. 5, 35-40. Ç. 3, 6, 3, 7-21. Kâ. 8, 7, 1-19. — vishṇo iti — eti | nishkṛitam iti niḥ-kṛitam — eshaḥ | vaḥ[7] — devân | upeti | agâḥ — râyaḥ |

4. dhishṇiyâḥ. [1] so (°o a°) ABE. [2] so (°aḥ k°) ABE; s. P. 8, 27. [3] çatrûm A, çatrûn (mit virâma) BE; s. P. 5, 24. [4] so (°ân u°) ABE. [5] so (°s p°) ABE. [6] ohne avagraha. [7] s. Comm. p. 479, 6. 7.

poshèṇa — abhi || 2 || vîti | khyesham | vaiçvânaram — tvayi | abhût — mayi | abhût. —

5. [a] áty anyā́n ágâm[1], nā́ 'nyā́n úpâ[2] 'gâm | [b] arvā́k[3] tvâ párair avidam, paró 'varais | [c] tám tvâ jushe vaishṇa-vám deva-yajyā́yai | [d] devás tvâ savitā́ mádhvâ 'naktv | [e] óshadhe trā́yasvai 'naṁ | [f] svá-dhite maí 'naṁ hiṁsîr | [g] dívam ágreṇa mā́ lekhîr, antáriksham[3] mádhyena mā́ hiṁsîḥ, prithivyā́ sám bhava | [h] vánaspate[3] çatá-valço ví roha, sa-hásra-valçâ ví vayáṁ ruhema | [i] yám tvâ 'yáṁ svá-dhitis tétijânaḥ pra-ṇinā́ya mahaté saúbhagâyā́[3] 'chinno rā́yaḥ su--vîraḥ || 1 || yám, dáça ca || 5 ||

6, 3, 3, 1-3. — K. 3, 2. 26, 3. — Vs. 5, 42. 43. Ç. 3, 6, 4, 5-16. Kâ. 6, 1, 5-21. — arvâk — paraḥ | avâraiḥ — antari-ksham — vanaspatè — tvâ | ayam — praṇinâyeti pra--ṇinâyà — saubhágâya.

6. [a] prithivyaí tvâ 'ntárikshâya[1] tvâ divé tvâ | [b] çún-dhatâm lokáḥ pitri-shádano | [c] yávo 'si, yaváyâ 'smád dvésho, yaváyā́ 'râtîḥ | [d] pitrīṇā́ṁ sádanam asi | [e] sv-âveçò 'sy agre--gā́ netrīṇā́m[2], vánaspátir[1] ádhi tvâ sthâsyati, tásya vittâd | [f] devás tvâ savitā́ mádhvâ 'naktu | [g] su-pippalā́bhyas tvaú 'shadhî-bhya[3] | [h] úd dívaṁ stabhânā́, " 'ntáriksham[1] priṇa, prithivī́m úpareṇa driṁha | [i] té te dhā́mâny uçmasi[4] || 1 || gamádhye gā́vo yátra bhū́ri-çriñgâ ayā́saḥ | átrā́ 'ha tád uru-gâyásya víshṇoḥ paramám padám áva bhâti bhū́reḥ || [k] víshṇoḥ kármâṇi paçyata yáto vratā́ni paspaçé | índrasya

5. yûpachedaḥ. [1] so (°n a°) ABE. [2] so (°n u°) ABE. [3] ohne avagraha.

6. yûpasthâpanam. [1] ohne avagraha. [2] so ACDE, netrīṇâm B. [3] so (î) ABE, s. P. 3, 7. [4] so (°sī) ABCDE; das Prât. (3, 13) hat uçmasî; nach Whitney p. 83 ein Beweis, dass es die kaṇḍikâ-Abtheilung nicht anerkennt; oder bezieht sich vibhâge in P. 3, 1 etwa doch auch gerade mit auf sie? S. noch Anm. [6].

yújyaḥ sákhâ || [l] tád víshṇoḥ paramám padáᵕ sádâ paçyanti sûráyaḥ | divī́ 'va cákshur ā́-tatam || [m] brahma-vánim tvâ kshatra-vániᵕ suprajâ-vániᵕ râyasposha-vánim páry ûhâmi | [n] bráhma driᵕha kshatrám driᵕha pra-jā́m driᵕha râyás pósham[5] driᵕha | [o] pari-vī́r asi, pári tvâ daívîr víço vyayantâm, párî 'máᵕ râyás pósho[5] yájamânam manushŷâ | [p] antárikshasya tvâ sā́nâv áva gûhâmi || 2 || uçmasî[6], pósham, ékânná-viᵕçatíç ca || 6 ||

6, 3, 4, 1-5. — K. 3, 3. 26, 5. 6. — Vs. 6, 1-6. Ç. 3, 7, 1, 4-21. Kâ. 6, 2, 15 - 3, 15. — pi̱tṛi̱shadána̱ iti pitṛi-sadánaḥ — a̱gre̱gâ ity ágre-gâḥ — oshádhîbhya̱ ity oshádhi-bhya̱ḥ — sta̱bhâ̱na̱ | eti | a̱ntariksham — u̱çma̱si̱ || 1 || ga̱madhyé — atrá | ahá — di̱vi | i̱va̱ — râ̱yaḥ | poshám | dṛiᵕha̱ — parîti | i̱mam | râ̱yaḥ | posháḥ — ma̱nu̱shyā́ḥ.

7. [a] ishé tvo | [b] 'pa-vī́r asy | [c] úpo devā́n daívîr víçaḥ prā́ 'gur váhnîr uçíjo | [d] bṛíhaspate[1] dhâráyâ[2] vásûni | [e] havyā́ te svadantâm | [f] déva tvashṭar vásu raṇva[3] | [g] révatî rámadhvam | [h] agnér janítram asi | [i] vṛíshaṇau stha | [k] urváçy asy, âyúr asi, purûrávâ[1] | [l] ghṛítenâ 'kté vṛíshaṇam dadhâthâm | [m] gâyatrám chándó 'nu prá jâyasva, traíshṭubham[1], jā́gatam chándó 'nu prá jâyasva | [n] bhávatam || 1 || naḥ sá-manasau sám-okasâv arepásau | [o] mā́ yajnáᵕ hiᵕsishṭam mā́ yajná-patim jâta-vedasau, çivaú bhavatam adyá naḥ || [p] agnā́v agníç carati prá-vishṭa ṛíshîṇâm putró adhi-râjá[4] esháḥ | svâhâ-kṛítya bráhmaṇâ te juhomi mā́ devā́nâm mithuyā́ kar bhâga-dhéyam || 2 || bhávatam, ékatriᵕçac ca || 7 ||

6, 3, 6, 1. 2. 5, 2-4. — K. 3, 4. 26, 7. — Vs. 6, 7. 8. 5, 2-4. Ç. 3, 7, 3, 9-13. 4, 1, 20-25. Kâ. 6, 3, 19. 5, 1, 28 - 2, 6. — tvâ̱ | u̱pa̱=

6. [5] so (°s p°) ABE. [6] so ABCD, uçmasĭ E; s. Anm.[4].

7. paçor upâkaraṇam. [1] ohne avagraha. [2] so (°â) ABE; s. P. 3, 8. [3] zwei Wörter; raṇva ramaṇíyam kuru Sây.; s. I, 2, 5, 1. [4] so (°o a°) ABE, s. P. II, 15.

vîr ity úpa-vîḥ — upo iti — preti | aguḥ — bṛihàspate | dhâraya — vasú | ranva | revàtîḥ | ramàdhvam — sthaḥ | ur=vaçî — purûravâ̆ḥ — akte iti — anú | preti | jâyasva — — adhirâja ity àdhi-râjaḥ | eshaḥ — kaḥ[5]. —

8. [a] â̆ dada | [b] ṛitásya tvâ deva-haviḥ pâ̆çenâ̆ " rabhe | [c] dhárshâ[1] mâ̆nushân | [d] ad-bhyás tvaú 'shadhî-bhyaḥ[1] pró 'kshâmy | [e] apâ̆m perúr asi | [f] svâttáṃ cit sá-devaↄ havyám â̆po devîḥ svadatai 'naↄ | [g] sáṃ te prâ-'ṇó vâyúnâ gachatâↄ, sáṃ yájatrair áñgâni, sáṃ yajná-patir â-çíshâ | [h] ghṛiténâ 'ktaú paçúṃ trâyethâↄ | [i] révatîr yajná-patim priya-dhâ̆ " viçató | [k] 'ro antariksha[2] sa-jû̆r devéna || 1 || vâ̆tenâ 'syá havíshas tmánâ yaja sám asya tanúvâ bhava, várshîyo vár=shîyasi yajné yajná-patiṃ dhâḥ | [l] pṛithivyâ̆ḥ sam-pṛícaḥ pâhi | [m] námas ta â-tânâ | [n] 'narvâ̆ pré 'hi, ghṛitásya kul-yâ̆m ánu, sahá pra-jáyâ sahá râyás pósheṇâ̆[3] | [o] "po devîḥ çuddhâ-yû̆vaḥ[1] çuddhâ̆ yûyáṃ devâ̆ↄ[4] ûḍhvaↄ, çuddhâ̆ va=yám pári-vishṭâḥ pari-veshṭâ̆ro vo bhûyâsma || 2 || devéna, cátuçcatvâriↄçac ca || 8 ||

6, 3, 6, 3-4. 7, 4-5. 8, 2-4. — K. 3, 5. 6. 26, 8. — Vs. 6, 8-13. Ç. 3, 7, 4, 1-9. 8, 1, 12-2, 3. Kâ. 6, 3, 26-6, 1. — eti | dade — pâçéna | eti | rabhe | dharshà — adbhya ity àt-bhyaḥ — oshàdhîbhya ity oshàdhi-bhyaḥ | preti | ukshâmi — prâṇa iti pra-anaḥ — aktau — priyadheti priya-dhâ | eti | viçata | uro iti — âtânety â̆-tâna | anarvâ | preti | ihi — râyaḥ | poshèṇa | âpàḥ — çuddhâyuva iti çuddha-yuvaḥ | çuddhâḥ — devân | ûḍhvam | çuddhâḥ.

9. [a] vâ̆k ta â̆ pyâyatâm, prâ-'ṇás ta â̆ pyâyatâṃ, cá=kshus ta[1] â̆ pyâyatâm, çrótraṃ ta â̆ pyâyatâm | [b] yâ̆ te

7. [5] s. P. 8, 9.

8. paçoḥ saṃjnapanam. [1] so (°â, resp. °î) ABE; s. P. 3, 8. 7. 2. [2] so (°o a°) ABE; s. P. 4, 6. [3] so (°s p°) ABE. [4] so ABE; s. P. 9, 22.

9. vapotkhedaḥ. [1] so (°s t°) ABE.

prâ-'ṇā̃ñ[2] chúg jagā́ma, yā́ cákshur, yā́ çrótraṃ, yát te krû=ráṃ yád ā́-sthitam, tát ta ā́ pyâyatâṃ, tát ta eténa çun=dhatâṃ | [c] nā́bhis ta[1] ā́ pyâyatâm, pâyús ta[1] ā́ pyâyatâꞷ | [d] çuddhā́ç carítrâḥ | [e] çám ad-bhyáḥ || 1 || çám óshadhî=-bhyaḥ[3], çám pṛithivyaí, çám áho-bhyâm | [f] óshadhe trā́ya=svai 'naꞷ | [g] svá-dhite maí 'naꞷ hiꞷsî | [h] rákshasâm bhâgò 'sî | [i] 'dám aháꞷ ráksho 'dhamáṃ támo nayâmi | [k] yò 'smā́n dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmá, idám enam adhamáṃ támo nayâmî | [l] 'shé tvâ | [m] ghṛiténa dyâvâ-pṛithivî pró 'rṇvâ=thâm | [n] áchinno rā́yaḥ[3] su-vī́ra | [o] urv̀ antáriksham ánv ihi | [p] vā́yo vī́ 'hi[5] stokā́nâꞷ svā́ho | [q] 'rdhvá-nabhasaṃ mâ=rutáṃ gachatam || 2 || adbhyó, vī́hi, pañca ca || 9 ||

6, 3, 9, 1-6. — K. 3, 6. — Vs. 6, 15. 16. Ç. 3, 8, 2, 6-28. Kâ. 6, 6, 5-27. — te | eti — prâṇa iti pra-aṇaḥ | te | eti — prâ=ṇân iti pra-aṇân | çuk — tat | te | eti — tat | te — oshà=dhîbhya ity oshàdhi-bhyaḥ — ahobhyâm ity ahàḥ-bhyâm — mâ | enam | hiꞷsîḥ — bhâgaḥ | asi | idam — adhamam — nayâmi | ishe — dyâvâpṛithivî iti dyâvâ-pṛithivî | preti | ûrṇvâthâm — suvîra iti su-vîràḥ | uru — vâyo iti | vîti | ihi — ûrdhvanàbhasam ity ûrdhva-nabhasam. —

10. [a] sáṃ te mánasâ mánaḥ, sám prâ-'ṇéna prâ-'ṇó [b] júshṭaṃ devébhyo havyáṃ ghṛitá-vat svā́hai | [c] 'ndráḥ prâ-'ṇó áñge[1]-añge[2] ní dedhyad, aindrò 'pâ-'nó áñge[1]-añge[2] ví bobhuvad | [d] déva tvashṭar bhū́ri te sáꞷ-sam etu víshu=-rûpâ yát sá-lakshmâṇo bhávatha | deva-trā́ yántam ávase sákhâyó 'nu tvâ mâtā́ pitáro[3] madantu || [e] çrī́r asy | [f] agnís tvâ[4] çrîṇâtv | [g] ā́paḥ sám ariṇan | [h] vā́tasya || 1 || tvâ dhrájyai, pûshṇó ráꞷhyâ, apā́m óshadhînâꞷ róhishyai |

9. [2] prâṇân (dentales n) chug ABE. gegen P. 5, 24. [3] s. P. 3, 7. [4] Acc. Plur.? dhanâni prayachatu Sây. [5] sic! zwei Wörter!

10. vasâhomaḥ. [1] so (°o a°) AB. E (sec. m.); s. P. 11, 17. [2] so (°e a°) AB. E (sec. m.); s. P. 11, 17. [3] sic! zwei Wörter. [4] so (°s t°) ABE.

'ghritáṃ ghrita-pâvânaḥ pibata, vásâṃ vasâ-pâvânaḥ pibatâ | [k] 'ntárikshasya havír asi | [l] svā́hâ tvâ 'ntárikshâya | [m] díçaḥ, pra-díça, â-díço, vi-díça, ud-díçaḥ | [n] svā́hâ dig-bhyó | [o] námo dig-bhyáḥ || 2 || vā́tasyâ, 'shṭāviṃçatiç ca || 10 ||

6, 3, 11, 1-3. — K. 3, 7. — Vs. 6, 18-20. Ç. 3, 8, 3, 9-37. Kâ. 6, 8, 6 - 9, 1. — svâhā | aindraḥ — aṅgèaṅga ity aṅgè-aṅge — saṃsam iti sam-sam — vishúrûpâ iti vishú-rûpâḥ — mâtâ | pitaràḥ — raṃhyai | apâm — digbhya iti dik-bhyaḥ. —

11. [a] samudráṃ[1] gacha svā́hâ[1], 'ntárikshaṃ[1] g. s., deváṃ savitā́raṃ g. s., 'ho-râtré g. s., mitrā́-váruṇau g. s., sómaṃ g. s., yajnáṃ g. s., chándâṃsi g. s., dyā́vâ-prithivī́ g. s., nábho divyáṃ g. s., 'gníṃ vaiçvânaráṃ[1] g. s. | [b] 'd-bhyás tvaú 'shadhî-bhyo | [c] máno me hā́rdi[2] yacha | [d] tanū́ṃ tvácam putráṃ náptâram açîya | [e] çúg asi, tám abhí çoca yò 'smā́n dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmó | [f] dhā́mno-dhâmno râjann itó varuṇa no muñca, yád ā́po ághniyâ[3] váruṇé 'ti çápâmahe táto varuṇa no muñca || 1 || asi, shádviṃçatiç ca || 11 ||

6, 4, 1, 1-5. — K. 3, 8. — Vs. 6, 21. 22. Ç. 3, 8, 4, 11 - 5, 10. Kâ. 6, 9, 10 - 10, 5. — ahorâtre ity àhaḥ-râtre — oshàdhîbhya ity oshàdhi-bhyaḥ — yaḥ | asmân — râjan | itaḥ — yat | âpàḥ | aghniyâḥ | varúṇa | iti.

12. [a] havíshmatîr[1] imā́ ā́po havíshmân devó adhvaró[2], havíshmâṃ[3] ā́ vivâsati havíshmâṃ[3] astu sū́ryaḥ || [b] agnér vó 'panna-grihasya sádasi sâdayâmi sumnā́ya sumninīḥ, sumné mâ dhatte | [c] 'ndrâ-'gniyór[4] bhâga-dhéyî stha, mitrā́-váruṇayor bhâga-dhéyî stha, víçveshâṃ devā́nâṃ bhâga-dhéyî stha | [d] yajné jâgrita || 1 || havíshmatîç, cátustriṃçat || 12 ||

11. gudakâṇḍena upayatsaṃjnakahomâḥ. [1] ohne avagraha. [2] hā́rdî E. [3] so (°o a°) ABE.

12. 13. somâbhishavaḥ; 12. vasatîvarîṇâṃ grahaṇam. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) ABE. [3] so (°âṃ) ABE; s. P. 9, 21. [4] °drâgnyor E.

6, 4, 2, 4-6. — K. 3, 9. — Vs. 6, 23. 24. Ç. 3, 9, 2, 10-15. Kâ. 8, 9, 10-23. — havishmā̆n | eti — indrâgniyor itī̆ndra-agni-yoḥ | bhâgadheyîr iti bhâga-dheyī̆ḥ.

13. [a] hridé tvâ mánase tvâ, divé tvâ sū̆ryâya tvo | [b] 'rdhvám imám adhvarám̐ kridhi, diví devéshu hótrâ yacha | [c] sóma râjann é 'hy, áva roha | [d] mā̆ bhér[1] mā̆ sám̐ vikthâ[2] | [e] mā̆ tvâ hiᵕsisham | [f] pra-jā̆s tvám upā̆-'varoha[3], pra-jā̆s tvā̆m upā̆-'varohantu[3] | [g] çrinótv agníḥ sam-ídhâ hávam me çrinvántv ā̆po dhishánâç ca devī̆ḥ | çrinóta grâvâno vi-dúsho nú || 1 || yajnáᵕ çrinótu deváḥ savitā̆ hávam me || [h] dévîr âpo apâm̐[4] napâd yá ûrmír havishya indriyā̆-vân madíntamas[5], tám̐ devébhyo deva-trā̆ dhatta, çukráᵕ çukra-pébhyo, yéshâm bhâgá sthá, svā̆hâ[5] | [i] kā̆rshir asy, ápâ 'pā̆m mridhráᵕ | [k] samudrásya[6] vó 'kshityâ ún naye | [l] yám agne prit-sú mártyam ā̆vo vā̆jeshu yám̐ junā̆ḥ | sá yántâ çáçvatîr íshaḥ || 2 || nú, saptácatvâriᵕçac ca || 13 ||

6, 4, 3, 1-4. — K. 3, 9. — Vs. 6, 25-29. Ç. 3, 9, 3, 4-32. Kâ. 9, 1, 5 - 3, 16. — hotrâḥ | yacha — eti | ihi | aveti — vikthâḥ — upâvàrohety úpa-avàroha — upâvàrohantv ity úpa-avà-rohantu — âpaḥ | apâm | napât | yaḥ — indriyâvân itī̆ndriya-vân — bhâgaḥ | stha — apeti | apâm — vaḥ | akshityai — âváḥ.

14. [a] tvám agne rudró ásuro[1] mahó divás tváᵕ çár-dho mā̆rutam prikshá îçishe | tvám̐ vā̆tair arunaír yâsi çam̐-gayás tvám pûshā̆ vi-dhatáḥ[2] pâsi nú tmánâ || [b] ā̆ vo rā̆jânam adhvarásya rudráᵕ hótâraᵕ satya-yájaᵕ ródasyoḥ | agním purā̆ tanayitnór ácittâd dhíranya-rûpam ávase krinu-

13. somasya çakaṭâd upâvarohaḥ. [1] betont! [2] vitthâ E secunda manu. [3] als Compositum! CD; und so betont ABE. [4] so (°o a°) AB. E sec. m. [5] ohne avagraha.

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°o a°) ABE. [2] mit avagraha! [3] ohne avagraha.

dhvam || ^c^ agnír hótâ ní shasâdâ[4] yájîyân[5] upá-sthe mâtúḥ surabhā́v[3] u loké | yúvâ kavíḥ puru-nishṭháḥ || 1 || ṛitā́-vâ dhartā́ kṛishṭînā́m utá mádhya iddháḥ || ^d^ sâdhvī́m akar devá-vîtiṃ no adyá[1] yajnásya jihvā́m avidâma gúhyâm | sá ā́yur ā́ 'gât surabhír[3] vásâno bhadrā́m akar devá-hûtiṃ no adyá[1] || ^e^ ákrandad agní stanáyann iva dyaúḥ kshā́mâ[4] rérihad vîrúdhaḥ[3] sam-añján | sadyó jajnânó ví hī́ 'm iddhó ákhyad[1] ā́ ródasî bhânúnâ bhâty antáḥ || ^f^ tvé vásûni purv-anîka || 2 || hotar doshā́ vástor é 'rire yajníyâsaḥ | kshā́me 'va víçvâ bhúvanâni yásmint sáᵕ saúbhagâni[3] dadhiré pâvaké || ^g^ túbhyaṃ tā́ añgiras-tama víçvâḥ su-kshitáyaḥ pṛíthak | ágne kā́mâya yemire || ^h^ açyā́ma táṃ kā́mam agne távo 'tỳ açyā́ma rayíᵕ rayi-vaḥ su-vī́ram | açyā́ma vā́jam abhí vâjáyanto 'çyā́ma dyumnám ajarâ 'járaṃ te || ^i^ çréshṭhaṃ yavishṭha bhâratā́ 'gne dyu-mántam ā́ bhara || 3 || váso puru-spṛihaᵕ rayím || ^k^ sá çvitânás tanyatū́ rocana-sthā́ ajárebhir nā́nadad-bhir yávishṭhaḥ | yáḥ pâvakáḥ puru-támaḥ purū́ṇi pṛithū́ny agnír anu-yā́ti bhárvan || ^l^ ā́yush ṭe[6] viçváto[3] dadhad ayám agnír váreṇyaḥ | púnas te prā́-'ṇá ā́ 'yati párâ yákshmaᵕ suvâmi te || ^m^ âyur-dā́ agne havísho jushâṇó ghṛitá-pratîko ghṛitá-yonir edhi | ghṛitám pîtvā́ mádhu cā́ru gávyam pité 'va putrám abhí || 4 || rakshatâd imám || ^n^ tásmai te prati-háryate jā́ta-vedo ví-carshaṇe | ágne jánâmi su-shṭutím || ^o^ divás pári[7] prathamáṃ jajne agnír[8] asmád dvitī́yam pári jâtá-vedâḥ | tṛitī́yam ap-sú nṛi-máṇâ ájasram índhâna enaṃ jarate svâ-dhī́ḥ || ^p^ çúciḥ pâvaka vándyó 'gne bṛihád ví rocase | tvám ghṛitébhir ā́-hutaḥ || ^q^ dṛiçânó rukmá urvyā́ vỳ adyaud dur-márshaṃ ā́yuḥ çriyé rucânáḥ | agnír amṛíto abhavad[1] váyo-bhiḥ || 5 ||

14. [4] so (^0^â) ABE. [5] s. P. 9, 23. [6] so (^0^sh ṭe^0^) ABE. [7] so (^0^s p^0^) ABE; s. P. 8, 28. 34. [8] so (^0^e a^0^) ABE.

yád enaṃ dyaúr ájanayat su-rétâḥ || [r] ấ yád ishé nṛi-pátiṃ téja ấnaṭ chúci[9] réto ní-shiktaṃ dyaúr abhī̂ke | agníḥ çár-dham anavadyáṃ yúvânaᴗ svâ-dhíyaṃ janayat sû̂dáyac ca || [s] sá téjī̂yasâ mánasâ tvóta[3] utá çiksha sv-apatyásya çikshóḥ | ágne râyó nṛí-tamasya prá-bhûtau bhûyấma te su-shṭutáyaç ca vásvaḥ || [t] ágne sáhantam ấ bhara dyumná-sya prâ-sáhâ rayím | víçvâ yáḥ || 6 || cárshaṇîr abhy̆ âsấ vấjeshu sâsáhat || [u] tám agne pṛitanâ-sáhaᴗ rayíᴗ sahasva[3] ấ bhara | tváᴗ hí satyó ádbhuto[1] dâtấ vấjasya gó-mataḥ || [v] ukshấ-'nnâya vaçấ-'nnâya sóma-pṛishṭhâya vedháse | stó-mair vidhemâ 'gnáye || [w] vadmấ hí sû̂no ásy adma-sádvâ cakré agnír[8] janúshấ 'jmấ 'nnam | sá tváṃ na û̂rja-sana û̂rjaṃ dhâ rấje 'va jer avṛiké ksheshy antáḥ || [x] ágna ấ-yûᴗshi || 7 || pavasa ấ suvó 'rjam ísham ca naḥ | âré bâdhasva duchúnâm[8] || [y] ágne pávasva sv-ápâ asmé várcaḥ su-vī̂ryam | dádhat póshaᴗ rayím máyi || [z] ágne pâvaka ro-císhâ mandráyâ deva jihváyâ | ấ devấn vakshi yákshi ca || [aa] sá naḥ pâvaka dîdivó 'gne devấᴗ[10] ihấ " vaha | úpa yajnáᴗ havíç ca naḥ || [bb] agníḥ çúcivrata-tamaḥ çúcir vípraḥ çúciḥ kavíḥ | çúcî rocata ấ-hutaḥ || [cc] úd agne çúcayas táva çukrấ bhrấjanta îrate | táva jyótîᴗshy arcáyaḥ || 8 ||

puruṇishṭháḥ[11], purvaṇîka, bharâ, 'bhí, váyobhir, yá, ấyûᴗshi, vípraḥ çúciç, cáturdaça ca || 14 ||

(2, 2, 2, 3-4, 3.) — [a] R. 2, 1, 6; [b] 4, 3, 1; [c] 5, 1, 6; [d] 10, 53, 3; [e] 10, 45, 4; [f] 6, 5, 2; [g] 8, 43, 18; [h] 6, 5, 7; [i] 2, 7, 1; [k] 6, 6, 2; [l] nur hier; [m] Vs. 35, 17; [n] nur hier; [o] R. 10, 45, 1; [p] 2, 7, 4; [q] 10, 45, 8; [r] 1, 71, 8; [s] 3, 19, 3; [t. u] 5, 23, 1.2; [v] 8, 43, 11; [w] 6, 4, 4; [x. y] 9, 66, 19.21; [z] 5, 26, 1; [aa] 1, 12, 10; [bb. cc] 8, 44, 21. 17. — pṛikshaḥ | îçishe — çaṃ-gaya iti çam-gayaḥ — vidhata iti vi-dhataḥ — nîti | sasâda — surabhau | u | loke — puruṇishṭha iti puru-nishṭhaḥ |

10. [9] so A. E (ânaṭ mit virâma) und Whitney's Mspt.; ânaṭ (mit virâma) çuci B; s. P. 5, 34. [10] so (âᴗ) AB; s. P. 9, 21. [11] hier hat E puruṇi°.

ritâvety rita-vâ — madhyé | iddhaḥ | sâdhvîm | akaḥ — saḥ — eti | agât | surabhiḥ — akaḥ — naḥ | adya — agniḥ stanayán | iva — kshâmá — vîrudháḥ — vîti | hi | îm iddhaḥ | akhyát | eti | rodásî iti — antaḥ | tve iti — purvanîketi[12] puru-anîka | hotaḥ | doshâ | vastóḥ | eti | îrire — kshâmá | iva — tavá | ûtî | açyâmá — ajara | ajarám — bhârata | agné — vaso iti — saḥ — tanyatuḥ | rocanasthâ iti rocana-sthâḥ — âyúḥ | te — prâṇaḥ iti pra-anáḥ | eti | ayati | pareti — pitâ | iva — sushṭutim iti su-stutim | divaḥ | parîti — nrimaṇâ iti nri-manâḥ — svâdhîr iti sva-dhîḥ[13] — durmarsham iti duḥ-marshám — vayóbhir iti vayáḥ-bhiḥ — ânáṭ | çuci — nishiktam iti ni-siktam — svâdhiyam iti sva-dhiyám[13] — tvotáḥ — agné | râyaḥ — sushṭutaya iti su-stutayáḥ — prâsaheti prá-sahâ — viçvâḥ — abhîti | âsâ — sâsahát — sahasvaḥ | eti — ukshânnâyety uksha-annâya | vaçânnâyeti vaçâ-annâya — vidhema — vadmâ | hi | sûno iti[14] | asi | admasadvety ádma-sadvâ — janushâ | ajmá | annám — saḥ — ûrjasana ity ûrja-sane — dhâḥ | râjâ | iva | jeḥ — ksheshi | antaḥ — pavase — ûrjám — duchunâm — asme iti — saḥ — dîdivaḥ | agné | devân | iha | eti | vaha | upeti — çuciḥ | rocate — çukrâḥ | bhrâjántaḥ.

devásya, rakshoháṇo, vibhû́s, tváᴗ somấ, 'ty anyấn ágâm, pṛithivyấ, ishé tvấ, " dade, vấk te, sáṃ te, samudráᴗ, havíshmatîr, hṛidé, tvám agne rudráç, cáturdaça || 14 ||

devásya (1, 1), gamádhye (6, 2) havíshmatîḥ (12, 1), pavasa (14, 8), ékatriᴗçat || 31 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ || 3 ||

3. grahâḥ (1, 4, 1-42).

1. [a] ấ dade, grấvâ 'sy adhvara-kṛíd devébhyo, gambhîrám imám adhvarám kṛidhy ut-taména pavíné 'ndrâya sómaᴗ sú-shutam mádhu-mantam páyasvantam vṛishṭi-vá-

14. [12] s. P. 7, 12. [13] s. P. 3, 5 (der Rik-padap. trennt su-âdhî). [14] zu sûno asi s. Whitney zu P. 4, 6.

nim | [b] índrâya tvâ vṛitra-ghná, índrâya tvâ vṛitra-túra, índrâya tvâ 'bhimâti-ghná, índrâya tvâ ''ditya-váta, índrâya tvâ viçvádevyâ-vate[1] | [c] çvâtrā́ stha vṛitra-túro rā́dho-gûrtâ amṛ́tasya pátnîs, tā́ devîr deva-tré 'mā́ṃ yajnā́ṃ dhattó, 'pa-hûtâḥ sómasya pibató, 'pa-hûto yushmā́kam || 1 || sómaḥ pibatu | [d] yát te soma diví jyótir yát pṛithivyā́ṃ yád urā́v antárikshe[2] ténâ 'smaí yájamânâyo 'rú râyā́ kṛidhy, ádhi dâtré voco | [e] dhíshaṇe[3] vîḍū́[3] satī́[3] vîḍayethâm ū́rjaṃ dadhâthâm ū́rjam me dhattam, mā́ vâω hiωsisham mā́ mâ hiωsishṭam | [f] prā́g[2] ápâg[2] údag[2] adharā́k[2] tā́s tvâ díça ā́ dhâvantv, ámba ní shvara[4] | [g] yát te somā́ 'dâbhyaṃ nā́ma jā́gṛivi, tásmai te soma sómâya svā́hâ || 2 || yushmā́kaω, svara yát te, náva ca || 1 ||

6, 4, 4, 1. — K. 3, 10. Vs. 6, 30-36. 7, 2. Ç. 3, 9, 4, 3-21. Kâ. 9, 4, 5-28. — sushútam iti su-sutam — viçvadévyâvata iti viçvadévya-vate | çvâtrâḥ — râdhógûrtâ iti râdhàḥ-gûrtâḥ — devatreti deva-trâ — urau | antarikshe — dhisháṇe iti | vîḍû iti | satî iti — prâk | apā́k | udák | adharâk — nîti | svara — soma | adā́bhyaṃ.

2. [a] vâcás pátaye[1] pavasva vâjin, vṛíshâ vṛíshṇo aωçú-bhyâṃ[2] gábhasti-pûto, devó devā́nâm pavítram asi, yéshâṃ bhâgó 'si tébhyas tvâ | [b] svā́ṃkṛito[3] 'si, mádhu-matîr na íshas kṛidhi[4], víçvebhyas tve 'ndriyébhyo divyébhyaḥ pā́rthivebhyo | [c] mánas tvâ 'shṭû | [d] 'rv̀ antáriksham[3] ánv ihi | [e] svā́hâ[3] tvâ su-bhavaḥ sū́ryâya | [f] devébhyas tvâ marîci-pébhya | [g] eshá te yóniḥ, prâ-'ṇā́ya tvâ || 1 || vâcáḥ, saptácatvâriωçat || 2 ||

6, 4, 5, 3-5. — K. 4, 1. 27, 1. — Vs. 7, 1-3. Ç. 4, 1, 1, 9-24.

4, 1-42. grahapraçnaḥ; 1. somâbhishavaḥ. [1] s. P. 3, 5. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 38. [4] so (sh⁰) ABE; s. P. 6, 13.

2. upâωçugrahaḥ. [1] so (⁰s p⁰) ABE; s. P. 8, 27. [2] so (⁰o a⁰) ABE. [3] ohne avagraha. [4] so (⁰s k⁰) A (auch 6, 4, 5, 4). E.; ishaḥ kṛidhi B; s. P. 8, 25.

Kâ. 9, 4, 23-38. — vâ̱caḥ | patâye — bhâ̱gaḥ | asi — svâṃkṛitaḥ | a̱si̱ — na̱ḥ | ishâḥ | kṛi̱dhi̱ — tvâ̱ | a̱shṭu̱ | u̱ru — su̱bha̱va̱ iti su-bha̱va̱ḥ — e̱shaḥ — prâ̱ṇâyeti pra-a̱ṇâyâ.

3. [a]upayâmá-gṛihîto 'sy | [b]antár yacha magha-van, pâhí sómam, urushyá rā́yaḥ, sám ísho yajasvâ, 'ntás te dadhâmi dyā́vâ-pṛithivī́ antár urv̀ antárikshaɷ[1], sa-jóshâ devaír ávaraiḥ páraiç câ 'ntar-yâmé magha-van mâdayasva | [c]svā́ṃkṛito 'si[1] mádhu-matîr na íshas kṛidhi[2] víçvebhyas tve 'ndriyébhyo divyébhyâḥ pā́rthivebhyo | [d]mánas tvâ 'shṭû | [e]'rv̀ antáriksham[1] ánv ihi | [f]svā́hâ[1] tvâ su-bhavaḥ sū́ryâya | [g]devébhyas tvâ marîci-pébhya | [h]eshá te yónir, apâ-'nā́ya tvâ || 1 || devébhyaḥ, saptá ca || 3 ||

6, 4, 6, 1-3. — K. 4, 1. 27, 2. — Vs. 7, 4-6. Ç. 4, 1, 2, 15-23. Kâ. 9, 6, 1-4. — a̱ntaḥ | ya̱cha̱ — a̱ntaḥ | te — a̱ntaḥ | u̱ru — sa̱joshâ̱ iti sa-joshā́ḥ — a̱si̱ — ishâḥ — tvâ̱ | a̱shṭu̱ | u̱ru — e̱shaḥ.

4. [a]ā́ vâyo bhûsha çuci-pâ úpa naḥ sahásraṃ te niyúto viçva-vâra | úpo te ándho[1] mádyam ayâmi yásya deva dadhishé pûrva-péyam || [b]upayâmá-gṛihîto 'si, vâyáve tvé | [c]'ndra-vâyû imé sutā́ḥ |[2] úpa práyo-bhir ā́ gatam índavo vâm uçánti hí | [d]upayâmá-gṛihîto 'sî, 'ndravâyú-bhyâṃ tvai, 'shá te yóniḥ, sa-jóshâbhyâṃ tvâ || 1 || ā́ vâyo, trícatvâriɷçat || 4 ||

(6, 4, 7, 8). — K. 4, 2. (27, 3). — Vs. 7, 7. 8. Ç. 4, 1, 3, 18. 19. Kâ. 9, 6, 5. 6. — eti | vâ̱yo̱ iti — çu̱ci̱pâ̱ iti çuci-pâ̱ḥ — upo̱ iti — indrávâyû̱ itîndrá-vâ̱yû̱ — prayóbhi̱r iti̱ prayáḥ-bhiḥ — e̱shaḥ — sa̱joshā́bhyâ̱m iti sa-joshā́bhyâm.

3-42. antaryâmâdikâ grahâḥ; 3. antaryâma. [1] ohne avagraha. [2] so (°s k°) ABE; s. P. 8, 25.

4. aindravâyava. [1] so (°e a°) ABE. [2] so (°ḥ |) ABE (!).

5. [a]ayám vâm mitrâ-varuṇâ sutáḥ sóma ṛitâ-vṛidhâ | mámé 'd ihá çrutaᴗ hávam || [b]upayâmá-gṛihîto 'si, mitrā́-váruṇâbhyâm tvai, 'shá te yónir, ṛitâyú-bhyâm[1] tvâ || 1 || ayám vâm, viᴗçatíḥ || 5 ||

(6, 4, 8, 3). — K. 4, 2 (27, 4). — Vs. 7, 9. Ç. 4, 1, 4, 7. Kâ. 9, 6, 7. — ṛitâvṛidhety ṛita-vṛidhâ | mamà | it — eshaḥ — ṛitâyubhyâm ity ṛitâyu-bhyâm.

6. [a]yā́ vâm káçâ mádhu-maty áçvinâ sûnṛítâ-vatî | táyâ yajnám mimikshatam || [b]upayâmá-gṛihîto 'sy, açví-bhyâm tvai, 'shá te yónir, mā́dhvîbhyâm tvâ || 1 || yā́ vâm, ashṭā́daça || 6 ||

(6, 4, 9, 1). — K. 4, 2 (27, 4). — Vs. 7, 11. Ç. 4, 1, 5, 17. Kâ. 9, 7, 8. — madhúmatîti madhú-matî — sûnṛitâvatîti sû-nṛitā́-vatî — eshaḥ.

7. [a]prâtar-yújau ví mucyethâm áçvinâv é 'há gachatam | asyá sómasya pîtáye || [b]upayâmá-gṛihîto 'sy, açví-bhyâm tvai, 'shá te yónir, açví-bhyâm tvâ || 1 || prâtaryújâv, ékân ná viᴗçatíḥ[1] || 7 ||

(6, 4, 9, 1). — eti | iha — eshaḥ.

8. [a]ayám venáç codayat pṛíçni-garbhâ jyótir-jarâyû rájaso vi-mā́ne | imám apā́ᴗ sam-gamé sū́ryasya çíçum ná víprâ matí-bhî rihanti || [b]upayâmá-gṛihîto 'si, çáṇḍâya tvai, 'shá te yónir, vîrátâm[1] pâhi || 1 || ayám venáḥ, páñcaviᴗçatiḥ || 8 ||

(vgl. 6, 4, 10, 1-6). — K. 4, 3. (27, 8). — Vs. 7, (12.) 16. Ç. 4, 2, 1, 8 (eke). 9. Kâ. 9, 6, 12. 13. — pṛiçnigarbhâ iti pṛiçni-garbhâḥ | jyotirjarâyur iti jyotiḥ-jarâyuḥ — vimâna iti vi-mânè — viprā́ḥ | matibhir iti mati-bhiḥ — eshaḥ — vîratā́m.

5. màitrâvaruṇa. [1] ṛitâvíbhyâm E prima manu.
6. âçvina.
7. âçvina. [1] so E; viᴗçatiḥ (ohne Accent) ABCD.
8. çukrâmanthinau. [1] ohne avagraha.

9. [a] tám pratnáthâ[1] pûrváthâ[1] viçváthe[1] 'máthâ[1] jye=shṭhá-tâtim barhi-shádaṁ suvar-vídam | pratîcînáṃ[1] vṛijá=naṃ[2] dohase girá̂ ''çúṃ jáyantam ánu yá̂su várdhase || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, márkâya tvai, 'shá te yóniḥ, pra-já̂ḥ pâhi || 1 || táṁ, shádviṁçatiḥ ||9||

(vgl. 6, 4, 10, 1). — K. 4, 3. — Vs. 7, 12. (16). Ç. 4, 2, 1, 9. Kâ. 9, 6, 11 (13). — pratnathâ | pûrvathâ | viçvathâ | imathâ — barhishadam iti barhi-sadâm | suvarvidam iti suvaḥ-vi=dâm | pratîcînam — girâ | âçúm — eshaḥ.

10. [a] yé devâ divy ékâdaça[1] sthá, pṛithivyá̂m ádhy ékâdaça[1] sthá̂, 'psu-shádo mahinaí 'kâdaça[1] sthá, té devâ yajnám imáṃ jushadhvam | [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, âgra=yaṇò 'si sv̀-âgrayaṇo, jínva yajnáṃ jínva yajná-patim, abhí sávanâ pâhi, víshṇus tvá̂m pâtu, víçam tvám pâhî 'ndri=yéṇai, 'shá te yónir, víçvebhyas tvâ devébhyaḥ || 1 || yé de=vâs, tríçatvâriṁçat ||10||

6, 4, 11, 1. 2. — K. 4, 5. 27, 9. — Vs. 7, 19. 20. Ç. 4, 2, 2, 9. 10. Kâ. 9, 6, 15. — devâḥ | divi | ekâdaça — apsushada ity âpsu-sadâḥ | mahinâ — devâḥ — âgrayaṇaḥ | asi | svâgra=yaṇa iti su-âgrayaṇaḥ — eshaḥ.

11. [a] triṁçát tráyaç ca gaṇíno rujánto dívaṁ rudrá̂ḥ pṛithivî́ṃ ca sacante | ekâdaçá̂so[1] apsu-shádaḥ[2] sutáṁ só=maṃ jushantâṁ sávanâya víçve || [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, âgra=yaṇò 'si sv̀-âgrayaṇo, jínva yajnáṃ jínva yajná-patim, abhí sávanâ pâhi, víshṇus tvâm pâtu, víçaṃ tváṃ pâhî 'ndri=yéṇai, 'shá te yónir, víçvebhyas tvâ devébhyaḥ || 1 || triṁçád dvíçatvâriṁçat ||11||

9. çukrâmanthinau. [1] ohne avagraha. [2] vṛijinaṃ B (var=janîyam âlasyâçraddhâdikam). D sec. m., vṛijanam ACE. und D prima und tertia manu.

10. âgrayaṇa. [1] ohne avagraha.

11. âgrayaṇa; bhrâtṛivyavato mantrântaram âmnâyate B (p. 630). [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) AB. E sec. m.

ekâdaçâsàḥ | apsushada ity àpsu-sadàḥ — âgrayaṇaḥ | asi | svâgrayaṇa iti su-âgrayaṇaḥ — eshaḥ.

12. [a] upayâmá-gṛihîto 'sí, 'ndrâya tvâ bṛihád-vate vá-yasvata[1] ukthâ-yúve[2], yát ta indra bṛihád váyas tásmai tvâ, víshṇave tvai, 'shá te yónir, índrâya tvo 'kthâ-yúve || 1 || upayâmágṛihîto, dvâviṃçatiḥ || 12 ||

6, 5, 1, 3. — K. 4, 5. 27, 10. — Vs. 7, 22. Ç. 4, 2, 3, 10. Kâ. 9, 6, 21. — bṛihadvàta iti bṛihat-vate | vayàsvate | ukthâyuva ity ùktha-yuvè — te — eshaḥ.

13. [a] mûrdhấnam divó aratím[1] pṛithivyấ vaiçvânarám[2] ṛitấya jâtám agním | kavíṃ sam-rấjam átithim jánânâm âsánn ấ pấtram janayanta devấḥ || [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, agnáye tvâ vaiçvânarấya[2], dhruvò 'si dhruvá-kshitir dhru-vấṇâm dhruvá-tamó 'cyutânâm acyutakshít-tama, eshá te yónir, agnáye tvâ vaiçvânarấya[2] || 1 || mûrdhấnam, páñca-triṃçat || 13 ||

6, 5, 2, 1. — K. 4, 5. 28, 1. — Vs. 7, 24. 25. Ç. 4, 2, 4, 24. Kâ. 9, 6, 22. — samrâjam iti sam-râjàm — âsan | eti — dhru-vaḥ | asi — acyùtânâm — eshaḥ. —

14. [a] mádhuç ca mấdhavaç ca, çukráç ca çúciç ca, nábhaç ca nabhasỳaç ce, 'sháç co 'rjáç ca, sáhaç ca sa-hasỳaç ca, tápaç ca tapasỳaç co | [b] 'payâmá-gṛihîto si | [c] saṃ-sárpo 'sy | [d] aṃhas-patyấya tvâ || 1 || mádhus, triṃçát || 14 ||

6, 5, 3, 4. — K. 4, 7. (28, 2). — Vs. 7, 30. Ç. 4, 3, 1, 14-20. K. 9, 13, 1-18. — ishaḥ | ca | ûrjaḥ — saṃsarpa iti sam-sar-pàḥ | asi | aṃhaspatyâyety àṃhaḥ-patyâyà.

12. ukthya. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 2.

13. dhruva. [1] so (°o a°) ABE. [2] ohne avagraha.

14. ṛitugrahấḥ.

15. [a] índrâ-'gnî ā́ gataṃ sutáṃ gîrbhír[1] nábho várenyam | asyá pâtaṃ dhiyé 'shitā́ || [b] upayâmá-grihîto 'sî, 'ndrâgní-bhyâṃ tvai, 'shá te yónir, indrâgní-bhyâṃ tvâ || 1 || índrâgnî, viṃçatíḥ || 15 ||

(6, 5, 4, 1). — K. 4, 7. (28, 2). — Vs. 7, 31. Ç. 4, 3, 1, 24. Kâ. 9, 13, 20. — indrā́gnî itîndrâ-agnî | eti — gîrbhiḥ — dhiyâ | ishitâ — indrâgnibhyâm itîndrâgni-bhyâm — eshaḥ.

16. [a] ómâsaç carshaṇî-dhrito víçve devâsa ā́ gata | dâçvā́ṃso dâçúshaḥ sutám || [b] upayâmá-grihîto 'si, víçvebhyas tvâ devébhya, eshá te yónir, víçvebhyas tvâ devébhyaḥ || 1 || ómâso, viṃçatíḥ || 16 ||

(6, 5, 4, 1. 2). — K. 4, 7 (28, 2). — Vs. 7, 33. Ç. 4, 3, 1, 27. Kâ. 9, 14, 1. — carshaṇîdhrita iti carshaṇi-dhritaḥ — devâsaḥ | eti.

17. [a] marútvantaṃ[1] vrishabháṃ vâvridhânám ákavâ-'riṃ divyáṃ çâsám índram | viçvâ-sā́ham ávase nū́tanâyo[1] 'gráṃ saho-dā́m ihá táṃ huvema || [b] upayâmá-grihîto 'sí, 'ndrâya tvâ marútvata[1], eshá te yónir, índrâya tvâ marútvate[1] || 1 || marútvantaṃ, shádviṃçatiḥ || 17 ||

(6, 5, 5, 1). — K. 4, 8. (28, 3). — Vs. 7, 36. Ç. 4, 3, 3, 14. Kâ 10, 3, 6. — vâvridhânam | akâvârim ity akâvâ-arim — viçvâsâham iti viçva-sâham — nûtanâya | ugram | sahodâm iti sahaḥ-dâm — asi | indrâya — marutvate | eshaḥ.

18. [a] índra marutva[1] ihá pâhi sómaṃ yáthâ çâryâté[2] ápibaḥ[3] sutásya | tā́va prá-ṇîtî táva çū́ra çármann ā́ vivâsanti kaváyaḥ su-yajnā́ḥ || [b] upayâmá-grihîto 'sí, 'ndrâya

15. aindrâgna. [1] ohne avagraha.
16. vaiçvadeva.
17. marutvatîya. [1] ohne avagraha.
18. marutvatîya. [1] ohne avagraha. [2] çâriyâté E. [3] so (°e a°) ABE; s. P. 4, 41.

tvâ marútvata[1], eshá te yónir, índrâya tvâ marútvate[1] || 1 ||
índra marutva, ékân ná triᴗçát[4] ||18||

K. 4, 8. — Vs. 7, 35. Ç. 4, 3, 3, 13. Kâ. 10, 1, 14. — ma̱rutva̱ḥ — ça̱ryâ̱te — pra̱ṇî̱tîti̱ pra-nî̱tî̱ — çarmàn | eti — e̱shaḥ.

19. [a] marútvâᴗ[1] indra vṛishabhó ráṇâya píbâ[2] sómam anu-shvadhám mádâya | ā́ siñcasva jaṭháre mádhva ûrmím tváᴗ rā́jâ 'si pra-dívaḥ sutā́nâm || [b] upayâmá-gṛihîto sī́, 'ndrâya tvâ marútvata[3], eshá te yónir, índrâya tvâ marútvate[3] || 1 ||
marútvân, ékân ná triᴗçát[4] ||19||

K. 4, 8. — Vs. 7, 38. — ma̱rutvā̂n | i̱ndra̱ — pibà | a̱nu̱shva̱dham ity ànu-sva̱dham — madhvàḥ — a̱si̱ | indrā́ya — e̱shaḥ.

20. [a] mahā́ᴗ[1] índro yá ójasâ parjányo vṛishṭi-mā́ᴗ[1] iva | stómair vatsásya vâvṛidhe || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, mahe-'ndrā́ya tvai, 'shá te yónir, mahe-'ndrā́ya tvâ || 1 ||
mahā́n, ékân ná viᴗçatíḥ[2] ||20||

(6, 5, 5, 3). — K. 4, 8. (28, 3). — Vs. 7, 40. — ma̱hân — vṛi̱shṭi̱mân iti vṛishṭi-mân | i̱va̱ — vâ̱vṛi̱dhe̱ — ma̱he̱ndrâyeti mahâ-i̱ndrâyà — e̱shaḥ.

21. [a] mahā́ᴗ[1] índro nṛivád ā́ carshaṇi-prā́ utá dvi-bárhâ amináḥ sáho-bhiḥ | asma-dríyag[2] vâvṛidhe vîryâyo 'rúḥ pṛithúḥ sú-kṛitaḥ kartṛí-bhir bhût || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, mahe-'ndrā́ya tvai, 'shá te yónir, mahe-'ndrā́ya tvâ ||1||
máhân nṛivát[3], shádviᴗçatiḥ ||21||

K. 4, 8. — Vs. 7, 39. Ç. 4, 3, 3, 18. Kâ. 10, 3, 10. — ma̱hân

18. [4] triᴗçat ohne Accent D.
19. marutvatîya. [1] so (°âᴗ) ABE; s. P. 9, 20. [2] so (°â) ABE. [3] ohne avagraha. [4] triᴗçat ohne Accent D.
20. mâhendra. [1] so (°âᴗ) ABE; s. P. 9, 20. [2] viᴗçatiḥ ohne Accent ABCDE.
21. mâhendra. [1] so (°âᴗ) ABE; s. P. 9, 20. [2] °dryag (al svaritânta) E. [3] so ABCDE.

— eti — sahóbhir iti sahàḥ-bhiḥ | asmadriyag ity àsma-driyàk — vâvṛidhe — uruḥ — eshaḥ.

22. [a] kadā́ caná[1] starī́r asi né 'ndra saçcasi dâçúshe | úpo-'pé 'n nú magha-van bhū́ya ín nú te dā́nam devásya pṛicyate || [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, âdityébhyas tvâ | [c] kadā́ caná[1] prá yuchasy ubhé ní pâsi jánmanî[2] | túrîyâ "ditya sávanam ta indriyám ā́ tasthâv amṛ́tam diví || [d] yajnó devā́nâm práty eti sumnám ā́dityâso bhávatâ[3] mṛiḍáyantaḥ | ā́ vo 'rvā́cî su-matír vavṛityâd aṁhóç cid yā́ varivovít-tarā́ 'sat || [e] vívasva âdityai 'shá te soma-pîthás, téna mandasva, téna tṛipya, tṛipyā́sma te vayám tarpayitā́ro, yā́ divyā́ vṛ́sh-ṭis táyâ tvâ çrîṇâmi || 1 || vaḥ, saptáviṁçatiç ca || 22 ||

6, 5, 6, (1-) 5. — K. 4, 10. 28, 6. — Vs. 8, 2-5. Ç. 4, 3, 5, 10-18. Kâ. 10, 4, 4-7. — cana — upopety upà-upa | it | nu — bhûyàḥ | it — ubhe iti — janmànî iti — te — tasthau — bhavata — eti | vaḥ | arvâcī — varivovittareti varivovit-tarâ | asàt | vivàsvaḥ — eshaḥ.

23. [a] vâmám adyá savitar vâmám u çvó divé-dive vâmám asmá-bhyaṁ sâvîḥ | vâmásya hí ksháyasya deva bhū́rer ayā́ dhiyā́ vâma-bhā́jaḥ syâma[1] || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, devā́ya tvâ savitré || 1 || vâmám, cáturviṁçatiḥ || 23 ||

(6, 5, 7, 1). — Vs. 8, 6. Ç. 4, 4, 1, 6. Kâ. 10, 5, 13.

24. [a] ádabdhebhiḥ savitaḥ pâyú-bhish ṭváṁ[1] çivébhir adyá pári pâhi no gáyam | híraṇya-jihvaḥ suvitā́ya[2] návyase rákshâ[3] mā́kir[2] no aghá-çaṁsa[4] îçata || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, devā́ya tvâ savitré || 1 || ádabdhebhis, tráyoviṁçatiḥ || 24 ||

22. âditya. [1] als ein Wort. [2] s. P. 4, 11. 12. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 12.

23. sâvitra. [1] ohne Accent, trotz hi.

24. sâvitra. [1] so (°sh ṭ°) ABE; s. P. 6, 5. [2] ohne avagraha. [3] so (°â) ABE. [4] so (°r no a°) ABE; s. P. 11, 13.

K. 4, 10. — (Vs. 33, 69. 84). — pâyubhir iti pâyu-bhiḥ | tvam — suvitâyâ — raksha | mâkiḥ | naḥ | aghaçáṃsa ity agha-çaṃsaḥ.

25. [a] híraṇya-pâṇim ûtáye savitā́ram úpa hvaye | sá céttâ devátâ[1] padám || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, devā́ya tvâ savitré || 1 || híraṇyapâṇim, cáturdaça ||25||

(Vs. 22, 10). — saḥ | cettā́ | devatā́.

26. [a] su-çármâ 'si su-pratishṭhânó | [b] bṛihád ukshé[1] náma | [c] eshá te yónir, víçvebhyas tvâ devébhyaḥ || 1 || su-çármâ, dvā́daça ||26||

6, 5, 7, 3. — K. 4, 10. 28, 7. — Vs. 8, 8. Ç. 4, 4, 1, 14. Kâ. 10, 6, 2. — suçarmeti su-çarmā́ — bṛihat | ukshe | namáḥ | eshaḥ.

27. [a] bṛíhaspáti-sutasya[1] ta indo indriyā́-vataḥ[2] pátnî-vantaṃ gráhaṃ gṛihṇâmy | [b] ágnā́3i[3] pátnî-vā́3ḥ[3] sa-jū́r devéna tváshṭrâ sómam piba svā́hâ || 1 || bṛíhaspátisutasya, páñcadaça ||27||

6, 5, 8, 3-4. — K. 4, 11. 28, 8. — Vs. 8, 9. 10. Ç. 4, 4, 2, 12-16. Kâ. 10, 6, 16-19. — te | indo iti | indriyâvata itī́ndriya-vataḥ — agnâ3i | patnîvâ3 iti patnī́-vâ3ḥ | sajûr iti sa-jûḥ.

28. [a] hárir asi hâri-yojanó háryo sthâtā́ vájrasya bhartā́ pṛíçneḥ pretā́[1], tásya te deva some 'shṭá-yajusha stutá-stomasya çastó-'kthasya hári-vantaṃ gráhaṃ gṛihṇâmi | [b] harī́[2] stha háryor dhânā́ḥ sahá-somâ | [c] índrâya svā́hâ || 1 || háriḥ, shádviṃçatiḥ ||28||

25. sâvitra. [1] ohne avagraha.

26. vaiçvadeva. [1] als zwei Wörter! ukshe (çastre çasyamânâya tubhyam) bṛihan namo ('stu), Sây. (!)

27. pâtnîvata. [1] s. P. 6, 7. [2] so (indo indriyâ°) ABE. [3] so ABCD; die 3 fehlt in E.

28. hâriyojana. [1] ohne avagraha! (prerayitâ, Sây.) [2] Accent! so ABCDE.

(6, 5, 9, 1-4). — K. 4, 11. (28, 9). — Vs. 8, 11. Ç. 4, 4, 3, 6. 7. Kâ. 10, 8, 1. — harîḥ — haryóḥ — pre̱tâ — ishṭayájusha̱ itîshṭa-ya̱ju̱sha̱ḥ — ça̱stokthasyeti ça̱sta-u̱ktha̱sya̱ — ha̱rîḥ | stha̱ | haryóḥ.

29. [a1] ágna ấyûωshi pavasa ấ suvó 'rjam ísham ca naḥ | âré bâdhasva duchúnâm[2] | [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, agnáye tvâ téjasvata[2], eshá te yónir, agnáye tvâ téjasvate[1] || 1 ||
agnáye, tráyoviωçatiḥ || 29 ||

K. 4, 11. — (Vs. 19, 38. 35, 16). — agné — pa̱va̱se̱ — ûrjám — du̱chunấm — tejásvate.

30. [a] ut-tíshṭhann ójasâ sahá pîtvấ çípre avepayaḥ | sómam indra camû́ sutám || [b] upayâmá-gṛihîto 'sî́, 'ndrâya tvaú 'jasvata[1], eshá te yónir, índrâya tvaú 'jasvate[1] || 1 ||
uttíshṭhann, ékaviωçatiḥ || 30 ||

(K. 4, 11). — Vs. 8, 39. Ç. 4, 5, 4, 10. Kâ. 12, 3, 2. — çipre̱ iti[2] — ca̱mû iti — ojásvate.

31. [a] taráṇir viçvá-darçato jyotish-kṛíd asi sûrya | víçvam ấ bhâsi rocanám || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, sū́ryâya tvâ bhrấjasvata[1], eshá te yóniḥ, sū́ryâya tvâ bhrấjasvate[1] || 1 ||
taráṇir, viωçatíḥ || 31 ||

Âr. 3, 16. — (K. 4, 11). — (Vs. 33, 36). — jyo̱ti̱shkṛid iti jyotiḥ-kṛit — bhrâjásvate.

32. ấ pyâyasva madintama[1] sóma víçvâbhir ûtí-bhiḥ | bhávâ[2] naḥ sapráthas-tamaḥ || 1 || ấ, náva || 32 ||

Âr. 3, 17. — (Vs. 12, 114). — ma̱di̱nta̱ma̱ — bha̱va̱ — sa̱prathástama̱ iti sa̱prathaḥ-ta̱ma̱ḥ.

29. atigraha. [1] war bereits da in I, 3, 14, 7. 8. [2] ohne avagraha.
30. atigraha. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 11.
31. atigraha. [1] ohne avagraha.
32-34. agnau; s. Ind. Stud. 3, 375. 381. [1] ohne avagraha. [2] so (°â) ABE.

33. [a] îyúsh ṭé[1] yé pū́rva-tarâm ápaçyan vy-uchántîm usházam mártyâsaḥ | asmā́bhir û[2] nú prati-cákshyâ 'bhûd ó[3] té yanti yé aparī́shu[4] páçyân || 1 || îyúr, ékân ná viᴗ-çatíḥ[5] || 33 ||

Âr. 3, 18. — îyuḥ | te — u | nu | praticakshyeti prati-cakshyā́ | abhū́t | o iti.

34. [a] jyótishmatîm[1] tvâ sâdayâmi | [b] jyotish-kṛ́tam tvâ s. | [c] jyotir-vídam tvâ s. | [d] bhā́svatîm[1] tvâ s. | [e] jválantîm tvâ s. | [f] malmalâ-bhávantîm[2] tvâ s. | [g] dī́pyamânâm tvâ s. | [h] rócamânâm tvâ s. | [i] ájasrâm tvâ s. | [k] bṛháj-jyotisham tvâ s. | [l] bodháyantîm tvâ s. | [m] jā́gratîm tvâ s. || 1 || jyó-tishmatîᴗ, shā́ṭtriᴗçat || 34 ||

Âr. 3, 19. — jyotishkṛtam iti jyotiḥ-kṛtám — jyotir-vidam iti jyotiḥ-vidám.

35. pra-yâsā́ya svā́hâ[1], "-yâsā́ya svā́hâ, vi-yâsā́ya svā́hâ, sam-yâsā́ya svā́ho, 'd-yâsā́ya svā́hâ, 'va-yâsā́ya svā́hâ, çucé svā́hâ, çókâya svā́hâ, tapyatvaí svā́hâ, tápate svā́hâ, brahma-hatyā́yai svā́hâ, sárvasmai svā́hâ || 1 || prayâsā́ya, cáturviᴗ-çatiḥ || 35 ||

Âr. 3, 20. — Vs. 39, 11. 12. — âyâsâyety ā́-yâsâyà — udyâsâyety úd-yâsâyà — avayâsâyety áva-yâsâyà.

36. cittáᴗ sam-tânéna, bhavám yaknā́, rudrám tá-nimnâ, paçu-pátiᴗ sthûla-hṛdayénâ, 'gníᴗ hṛ́dayena, rud-rám lóhitena, çarvám mátasnâbhyâm[1], mahâ-devám antáḥ-

33. [1] so (°sh ṭe) ABE; s. P. 6, 5. [2] so (û) ABE; s. P. 3, 14. [3] so (o) ABE; s. P. 1, 55. [4] so (°e a°) ABE. [5] viᴗçatiḥ, ohne Accent ABCDE.

34. poshaṇe dâhe viniyuktâni yajûᴗshi. [1] ohne avagraha. [2] manma° E.

35. 36. açvamedhe; s. Ind. Stud. 3, 375. 384; 35. âhutimantrâḥ. [1] ohne avagraha.

36. havisho homârtho mantrânuvâkaḥ. [1] ohne avagraha.

-pârçvenau[2], 'shishṭha-hánaᵕ[3] çiñgî-nikoçyâbhyâm[4] || 1 || cíttam, ashṭā́daca ||36||

Âr. 3, 21. — Vs. 39, 8. (Kâ. 20, 8, 5). — oshishṭhahanam ity óshishṭha-hanâm | çiñgînikoçyā́bhyâm iti çiñgî-nikoçyā́bhyâm.

37. [a] ā́ tishṭha vṛitra-han rátham yuktā́ te bráhmaṇâ hárî | arvâcī́naᵕ[1] sú te máno grā́vâ kṛiṇotu vagnúnâ || [b] upayâmá-gṛihîto sī́, 'ndrâya tvâ shoḍaçína[1], eshá te yónir, índrâya tvâ shoḍaçíne[1] || 1 || ā́ tishṭha, shā́ḍviᵕçatiḥ ||37||

Vs. 8, 33. Ç. 4, 5, 3, 9. Kâ. 12, 5, 2. — harî iti — sv iti — asi | indrā́ya — shoḍaçiné | eshaḥ.

38. [a] índram íd dhárî vaható 'pratidhṛishṭa-çavasam[1], ṛíshîṇâm ca stutī́r úpa yajnám ca mā́nushâṇâm | [b] upayâmá-gṛihîto 'sī́, 'ndrâya tvâ shoḍaçína[2], eshá te yónir, índrâya tvâ shoḍaçíne[2] || 1 || índram, tráyoviᵕçatiḥ ||38||

K. 4, 11. — Vs. 8, 35. — it | harî iti — upeti — eshaḥ.

39. [a] ásâvi sóma indra te çávishṭha dhṛishṇav ā́ gahi | ā́ tvâ pṛiṇaktv indriyáᵕ rájaḥ sū́ryam ná raçmí-bhiḥ || [b] upayâmá-gṛihîto 'sī́, 'ndrâya tvâ shoḍaçína, eshá te yónir, índrâya tvâ shoḍaçíne || 1 || ásâvi, saptáviᵕçatiḥ ||39||

somáḥ — dhṛishṇo | eti | gahi | eti | tvâ | pṛiṇaktu — eshaḥ.

40. [a] sárvasya prati-çī́varî bhū́mis tvo[1] 'pá-stha ā́ 'dhita | syonā́ 'smai su-shádâ bhava yáchâ 'smai çárma saprátháḥ || [b] upayâmá ° wie eben || 1 || sárvasya, shā́ḍviᵕçatiḥ ||40||

tvâ | upastha ity upa-sthe | eti | adhita | syonâ |

36. [2] s. P. 8, 32. [3] 'çishṭh° E. [4] çiñgī° E sec. m.
37-42. shoḍaçin. [1] ohne avagraha.
38. [1] so (°to 'p°) ABE. [2] ohne avagraha.
40. [1] so (°s t°) ABE.

a̱smai̱ | su̱shadeti su-sadā̂ — yachá | a̱smai̱ — sa̱prathâ̱ iti sa-prathā̂ḥ.

41. [a] mahā̂◡[1] índro vájra-bâhuḥ shoḍaçī́[2] çárma yachatu | svastí[2] no maghá-vâ karotu hántu pâpmā́nam̐ yò 'smā́n dvéshṭi || [b] upayâmá° wie eben || 1 || mahā́n, shā́ḍvi◡çatiḥ || 41 ||

Vs. 26, 10. — ma̱hân | indrā̀ḥ — yaḥ | a̱smân.

42. [a] sa-jóshâ índraḥ sá-gaṇo marúd-bhiḥ sómam piba vṛitra-hañ chûra vidvā́n | jahí çátrû◡r[1] ápa mṛídho nudasvā́ 'thā́ 'bhayam̐ kṛiṇuhi viçváto[2] naḥ || [b] upayâmá° wie eben || 1 || sajóshâs, tri◡çát || 42 ||

Vs. 7, 37. — vṛi̱tra̱ha̱nn iti vṛitra-ha̱n | çû̱ra̱ — çatrū́n | apeti — nu̱da̱sva̱ | athà | abhàyam.

4. dâkshiṇâni (I, 4, 43-45).

43. [a] úd u tyám̐ jâtá-vedasam̐ devám̐ vahanti ketávaḥ | dṛiçé víçvâya sū́ryam || [b] citrám̐ devā́nâm úd agâd ánîkam̐ cákshur mitrásya váruṇasyâ 'gnéḥ | ā́ 'prâ dyā́vâ-pṛithivī́ antáriksha◡ sū́rya âtmā́ jágatas tasthúshaç ca || [c] [1] ágne náya su-páthâ râyé asmā́n[2] víçvâni deva vayúnâni vidvā́n | yuyodhỳ asmáj juhurâṇám éno bhū́yishṭhâm̐ te náma-uktim̐ vidhema || [d] dívam̐ gacha súvaḥ pata | [e] rûpéṇa || 1 || vo rûpám abhy aí 'mi, váyasâ váyaḥ |[3] [f] tuthó vo viçvá-vedâ ví bhajatu várshishṭhe ádhi[2] nā́ke |[3] [g] etát te agne[2] rā́dha aí 'ti sóma-cyutam̐ | [h] tán mitrásya pathā́ naya | [i] 'rtásya pathā́ pré 'ta candrá-dakshiṇâ, yajnásya pathā́ suvitā́[4] ná=

41. [1] so (°â◡) ABE; s. P. 9, 20. [2] ohne avagraha.
42. [1] so (°û◡r) ABE; s. P. 9, 20. [2] ohne avagraha.
43. dakshiṇâ. [1] der Vers war schon in I, 1, 14, 3 (einem yâjyâ-Abschnitt) da; s. Whitney zu P. 1, 61. 11, 9. [2] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 9. 16. [3] so (|) ABE. [4] ohne avagraha.

yantîr || [k] brâhmaṇám adyá râdhyâsam ṛíshim ârsheyám pitṛi-mántam paitṛi-matyáᴗ sudhā́tu-dakshiṇaṃ | [l] ví súvaḥ páçya vỳ antárikshaṃ[4] | [m] yátasva sadasỳair | [n] asmád-dâtrâ devá-trâ gachata mádhu-matîḥ, pra-dâtā́ram ā́ viçatā́, 'nava-hâyâ 'smā́n deva-yā́nena pathé 'ta, su-kṛítâṃ loké sîdata | [o] tán naḥ saᴗskṛitám[4] || 2 || rûpéṇa, sadasyàir, ashṭā́daça ca || 43 ||

6, 6, 1, 1-4. — K. 4, 9. 28, 4. — Vs. 7, 41-46. Ç. 4, 3, 4, 9-20. Kâ. 10, 2, 4-20. — agneḥ | eti | aprâḥ — sûryàḥ | âtmâ — yuyodhi | asmat — abhi | eti | emi — viçvavèdâ iti viçva-vedâḥ — agne | râdhàḥ | eti | eti — naya | ṛitasyà — preti | ita | candradàkshiṇâ iti candra-dakshiṇâḥ — su-vitâ — paçyà — asmaddā́trâ ity asmat-dâtrâḥ | devatreti deva-trâ — pradâtâram iti pra-dâtâràm | eti — anàvahâyety anàva-hâya — pathâ | ita — saᴗskṛitam.

44. [a] dhâtā́ râtíḥ savité 'dáṃ jushantâm prajā́-patir nidhi-pátir no agníḥ[1] | tváshṭâ víshṇuḥ pra-jáyâ saᴗ-rarâṇó yájamânâya dráviṇaṃ dadhâtu || [b] sám indra ṇo[2] mánasâ neshi góbhiḥ[3] sáᴗ sûrí-bhir magha-vant sáᴗ svastyā́[3] | sám bráhmaṇâ devá-kṛitaṃ yád ásti sáṃ devā́nâᴗ su-matyā́ yajníyânâm || [c] sáṃ várcasâ páyasâ sáṃ tanū́bhir[3] áganmahi mánasâ sáᴗ çivéna | tváshṭâ no átra[1] várivaḥ kṛiṇotu[4] || 1 || ánu mârshṭu tanúvo yád ví-lishṭam || [d] yád adyá tvâ pra-yatí yajné asmínn[5] ágne hótâram ávṛiṇîmahî 'há | ṛídhag ayâḍ ṛídhag utā́ 'çamishṭhâḥ pra-jânán yajnám úpa yâhi vidvā́n || [e] sva-gā́ vo devâḥ sádanam akarma yá â-jagmá sávane 'dáṃ jushâṇā́ḥ | jakshivā́ᴗsaḥ papivā́ᴗsaç ca víçve 'smé[6] dhatta vasavo vásûni || [f] yā́n ā́[7] 'vaha uçató deva devā́n tā́n || 2 || pré 'raya své agne[4] sadhá-sthe | váhamânâ

44. samishṭayajurhomaḥ. [1] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 3. [2] so (ṇó) ABE; s. P. 7, 2. [3] ohne avagraha. [4] so (°ḥ k°) ABE. [5] so (°e a°) ABE; s. P. 11, 3. [6] so ('sme) ABE; s. P. 12, 7. [7] so (yân à) ABE; s. P. 9, 22.

bháramâṇâ havíṁshi vásuṃ gharmáṃ dívam ắ tishṭhatắ 'nu || ᵍ yájna yajnáṃ gacha, yajná-patiṃ gacha, svắṃ yóniṃ gacha svắhai[8] | ʰ 'shá te yajnó yajna-pate sahásûkta-vâkaḥ su-vı̄́raḥ svắhâ | ⁱ dévâ gâtu-vido gâtúṃ vittvắ[8] gâtúm ita | ᵏ mánasas pata[9] imáṃ no deva devéshu yajnáṁ svắhâ vâcí svắhâ vắte dhâḥ || 3 || kṛiṇotu, tắn, ashṭâ-catvâriṁçac ca || 44 ||

6, 6, 2, 2-3. — K. 4, 12. — Vs. 8, 14-21. Ç. 4, 4, 3, 14 - 4, 14. Kâ. 10, 8, 7-11. — indra | naḥ — gobhiḥ — tanûbhiḥ — avṛiṇîmahi | iha — uta | açámishṭhâḥ — svageti sva-gâ — ye | âjagmety ắ-jagma | savánâ | idam — asme iti — yân | eti | avábaḥ[10] — preti | îraya — vahámânâḥ | bharámâṇâḥ — eshaḥ — sahasûktavâka iti sahasûkta-vâkaḥ[11] — manásaḥ | pate — vâci | svâhâ | vâtê | dhâḥ.

45. ᵃ urúṁ hí rắjâ váruṇaç cakắra sū́ryâya pánthâm ánv-etavắ u | apáde pắdâ práti-dhâtave 'kar utắ 'pa-vaktắ hṛidayâ-vídhaç cit || ᵇ çatáṃ te râjan bhisbájaḥ sahásram urvı̄́ gambhı̄rắ su-matísh ṭe astu[1] | bắdhasva dvésho nírṛitim parâcaíḥ kṛitáṃ cid énaḥ prá mumugdhy asmát |[2] ᶜ abhí-shṭhito várunasya pắço | ᵈ 'gnér ánîkam apá ắ viveça |[2] ápâṃ napât prati-rákshann asuryàṃ dáme-dame || 1 || sam-ídhaṃ yakshy agne |[2] práti te jihvắ ghṛitám úc caranyet |[3] ᵉ samudré[4] te hṛídayam ap-sv̀ antáḥ |[2] sáṃ tvâ viçantv óshadhîr[4] utắ "po yajnásya tvâ yajna-pate havírbhiḥ |[2] sûkta-vâké namo-vâké vidhemắ | ᶠ 'va-bhṛitha nicaṃkuṇa ni-cerúr asi ni-caṃkuṇắ[5], 'va devaír devá-kṛitam éno 'yâḍ áva mártyair mártya-kṛitam, urór ắ no deva rishás

44. [8] vitvâ ABCDE. [9] so (°s p°) ABE. [10] also ávahaḥ nicht mit â componirt! [11] so D. (auch 6, 6, 2, 2); aus C habe ich mir dagegen für beide Stellen die Trennung saha-sûkta° notirt.

45. avabhṛithaḥ. [1] so (°sh ṭe a°) ABE; s. P. 6, 5. [2] so (|) ABE. [3] fehlt ABE. [4] ohne avagraha. [5] nicuṃkuṇa C sec. m.

pâhi[6] | [g] su-mitrā́ na ā́pa óshadhayaḥ[4] || 2 || santu, dur-mitrā́s tásmai bhûyâsur yò 'smā́n dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmó | [h] dévîr âpa eshá vo gárbhas, táṃ vaḥ sú-prîtaᴗ sú-bhṛitam akarma, devéshu naḥ su-kríto brûtât | [i] práti-yuto váruṇasya pā́çaḥ, práty-asto váruṇasya pā́ça | [k] édho 'sy edhishîmáhi, sam-íd asi, téjo 'si téjo máyi dhehy | [l] apó ánv[7] acârishaᴗ rásena sám asṛikshmahi[8] páyasvâᴗ[9] agna ā́ 'gamaṃ tám mâ sáᴗ sṛija várcasâ || 3 || dáme-dama, óshadhaya, ā́, shát ca ||45||

6, 6, 3, 2-5. — K. 4, 13. — Vs. 8, 23-27. 6, 22. 20, 22. 23. Ç. 4, 4, 5, 4-22. 12, 9, 2, 4-10. Kâ. 10, 8, 15-9, 3. 19, 5, 18. 19. — anvètavâ ity anù-etavai | u — akaḥ | uta | apavaktety àpa-vaktâ | hṛidayâvidha[9] iti hṛidaya-vidhàḥ — te — nirṛitim iti niḥ-ṛitim — mumugdhi — abhishṭhita ity abhi-sthitaḥ — apaḥ | eti | viveça | apâm | napât — yakshi — ud iti | caraṇyet — apsv ity àp-su — uta | âpàḥ — havirbhir iti haviḥ-bhiḥ — vidhema — nicaṃkuṇeti ni-caṃkuṇa — enàḥ | ayâṭ — uroḥ | eti | naḥ — durmitrâ iti duḥ-mitrâḥ — yaḥ | asmân — eshaḥ — sam iti | asṛikshmahi | payàsvân | agne | eti | agamam.

46. [a] yás tvâ hṛidā́ kîríṇâ mányamânó 'martyam[1] mártyo jóhavîmi | jā́ta-vedo yáço asmā́su[2] dhehi pra-jā́bhir agne amṛita-tvám[3] açyâm || [b] yásmai tváᴗ su-kṛíte jâta-veda ú lokám agne kṛiṇávaḥ[4] syonám | açvínaᴗ sá putríṇaṃ vîrá-vantaṃ gó-mantaᴗ rayíṃ naçate svastí[5] || [c] tvé sú putra çavasó 'vṛitran[1] kā́ma-kâtayaḥ | ná tvā́m indrā́ 'ti ricyate || [d] ukthá-ukthe sóma índram mamâda nîthé-nîthe maghá-vânam || 1 || sutā́saḥ | yád îᴗ sa-bā́dhaḥ pitáraṃ

45. [6] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 24. [7] so (°o a°) AB. E sec. m., s. P. 11, 7. [8] ohne Augment C. [9] so (°âᴗ) ABE, s. P. 9, 21. [10] s. P. 3, 2.

46. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°o ') ABE; s. P. 12, 8. [2] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [3] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3. [4] kṛiṇáva AE. [5] ohne avagraha.

ná putrā́ḥ samâná-dakshâ ávase hávante || [e] ágne rásena téjasâ jā́ta-vedo ví rocase | raksho-hā́ 'mîva-cā́tanaḥ || [f 6] apó ánv[2] acârishaɯ rásena sám asṛikshmahi | páyasvâɯ[7] agna ā́ 'gamaṃ tám mâ sáɯ sṛija várcasâ || [g] vásur vásu-patir híkam[5] ásy agne vibhā́-vasuḥ | syā́ma te su-matā́v ápi || [h] tvā́m agne vásu-patiṃ vásûnâm abhí prá mande || 2 || adhvaréshu râjan | tváyâ vā́jaṃ vâja-yánto jayemâ 'bhí shyâma[8] pṛitsutī́r[5] mártyânâm || [i] tvā́m agne vâja-sā́tamaṃ víprâ vardhanti sú-shṭutam | sá no râsva su-vī́ryam || [k] ayáṃ no agnír[2] várivaḥ kṛiṇotv[9] ayám mṛídhaḥ purá etu pra-bhindán | ayáɯ çátrûñ jayatu[10] járhṛishâṇo 'yáṃ' vā́jaṃ ja-yatu vā́ja-sâtau || [l] agnínâ 'gníḥ sám idhyate kavír gṛihá-patir yúvâ | havya-vā́ḍ juhv̀-âsyaḥ || [m] tváɯ hỳ agne agní-nâ[3] vípro víprena sánt satā́ | sákhâ sákhyâ sam-idhyáse || [n 11] úd agne çúcayas táva | [o 11] ví jyótishâ || 3 || magháv‍ânam, mande, hy àgne, cáturdaça ca ||46||

(2, 2, 4, 4-8). — [a.b] R̥ 5, 4, 10. 11; [c] 8, 81, 14; [d] 7, 26, 2; [e] nur hier; [f] Vs. 20, 22. Lâṭy. 2, 12, 13; [g] R̥. 8, 44, 24; [h] 5, 4, 1; [i] 5, 13, 5; [k] Vs. 5, 37; [l] R̥. 1, 12, 6; [m] 8, 43, 14; [n] 8, 44, 17; [o] 5, 2, 9. — amârt-yam — u | lokam | agne | kṛiṇaváḥ — saḥ — svasti | tve iti | sv iti — avṛitran — indra | atîti | ricyate — somáḥ — yat | îm — agnè | rasèna — sam iti | asṛikshmahi | pa-yàsvân | agne | eti | agamam — hikàm | asi — abhi | preti | mande — vâjayanta iti vâja-yantàḥ — abhîti | syâma | pṛitsutîḥ — vâjasâtàmam iti vâja-sâtàmam | viprā́ḥ — su-shṭútam iti su-stutam | saḥ — çatrū́n — ayam — juhvâsya iti juhu-âsyaḥ — hi | agne — samidhyasa iti sam-idhyasè.

46. [6] es ist auffällig, dafs dieser Vers, der eben erst da war (in 45 fin.), hier nochmals voll, nicht blofs mit dem pratîka (s. Note 11), aufgeführt wird; vgl. die Note zu I, 5, 5, 2. II, 2, 12, 2. (E hat: apó 'nv). [7] so (°âɯ) ABE, s. P. 9, 21. [8] so (sh°) ABE, s. P. 6, 4. [9] so (°ḥ k°) ABE. [10] trûṃn j° A., °trûn mit virâma BE. [11] nur das pratîka, weil beide Verse schon früher (s. I, 3, 14, 8. 2, 14, 7) unter den yâjyânuvâkyâs je eine Stelle gefunden haben; so durchweg, s. z. B. bei II, 1, 11, 1. 2, 12, 6. 7.

ấ dade, vâcás pátaya, upayâmágṛihîto 'sy, ấ vâyo, ayáṃ vâṃ, yấ vâm, prâtaryújâv, ayáṃ venás, táṃ pratnáthâ, yé devâs, triṁçád, upayâmágṛihîto 'si, mûrdhấnam, mádhuç cé, 'ndrâgnî, ómâso, marútvantam, índra marutvo, marútvân, mahấn[1], mahấn nṛivát[2], kadấ, vâmám, ádabdhebhir, híraṇyapâṇiṁ, suçármâ, bṛíhaspátisutasya[3], harír asy, ágna, uttíshṭhan[4], taráṇir, ấ pyâyasve, 'yúsh ṭé yé, jyótishmatîm, prayâsấya, cittám, ấ tishṭhé, 'ndram, ásâvi, sárvasya, mahấn, sajóshâ, úd u tyáṃ, dhâtó, 'rúṁ hí, yás tvâ, sháṭcatvâriṁçat || 46 || [5]

ấ dade (1, 1), yé devâ (10, 1), mahấn (20, 1), uttíshṭhant (30, 1), sárvasya (40, 1), santu durmitrấç (45, 3), cátuḥpañcâçat || 54 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ || 4 ||

6*. punarâdheyam (1, 5, 1-4).

1. devâ-'surấḥ sáṃ-yattâ âsan, té devấ vi-jayám upa-yánto 'gnaú vâmáṃ vásu sáṃ ný adadhate: 'dám u no bhavishyati yádi no jeshyántî́ 'ti |** tád agnír ný akâmayata ténấ 'pâ 'krâmat; tád devấ vi-jítyâ 'va-rúrutsamânâ ánv âyan, tád asya sáhasấ " 'ditsanta | sò 'rodîd, yád árodît tád rudrásya rudra-tváṃ; yád áçrv áçîyata[1] tát || 1 || rajatáṁ híraṇyam abhavat, tásmâd rajatáṁ híraṇyam adakshiṇyám açru-jáṁ hí; yó barhíshi dádâti purấ 'sya saṃ-vatsarấd gṛihé rudanti tásmâd barhíshi ná déyaṁ | sò 'gnír abravîd: bhâgý asâny átha va idám íti, punar-âdhéyaṃ te kévalam íty abruvann, ṛidhnávat khálu sá íty

[1] so BE; mahâ ACD. [2] so E., mahâ nṛivat AC, mahâṃ n° D, blos mahân B. [3] so E., bṛihaspatir ABC. D sec. m., bṛihaspati D pr. m. [4] so E, °shṭhaṃ ABCD. [5] das in B sich hier anschliefsende kuriose Stück findet sich ebenso (nur der Schlufs etwas abweichend) auch in E, steht daselbst aber direkt nach dem Schlufs von anuv. 46; ACD haben nichts davon.

* das fünfte kâṇḍaṃ, von dem âdhânam handelnd, besteht aus Abschnitten des Taitt. Brâhmaṇa (1, 1, 2-10. 2, 1), s. Ind. Stud. 3, 375. 379.

** in den Brâhmaṇa-Stücken sind diese Striche von mir zugefügt, meist auf Grund der Text-Abtheilung im Commentar. Die Mss. bieten nur wenige derselben.

6, 1. punarâdheyasya pradhânavidhiḥ. [1] so A; yád áçráv áçîyata BE; in B auch im Comm. zweimal so, p. 771. 772; ob etwa áçruv áç° zu lesen?

abravîd yó mad-devatŷam agním â-dádhâtâ íti | tám pûshấ " 'dhatta, téna || 2 || pûshấ "rdhnot, tásmât paushṇấḥ paçáva ucyante | tám tváshṭấ " 'dhatta, téna tváshṭâ "rdhnot, tásmât tvâshṭrấḥ paçáva ucyante | tám Mánur ấ 'dhatta, téna Mánur ârdhnot, tásmân Mânavŷaḥ pra-jấ ucyante | tám dhâtấ " 'dhatta, téna dhâtấ "rdhnot, saṃ-vatsaró vaí dhâtấ, tásmât saṃ-vatsarám pra-jấḥ paçávó 'nu prá jâyante | yá evám punar-âdhéyasyá 'rddhiṃ véda || 3 || ṛidhnóty evá, yò 'syai 'váṃ bandhútâṃ[2] véda bándhu-mân bhavati | bhâga-dhéyaṃ vấ agnír ấ-hita ichámânaḥ[3] pra-jấm paçū́n yájamânasyó 'pa dodrâvo; 'd-vấsya púnar ấ dadhîta bhâga-dhéyenai 'vaí 'naṃ sám ardhayaty átho çấntir evấ 'syai 'shấ | púnar-vasvor ấ dadhîtai 'tád vaí punar-âdhéyasya nákshatraṃ yát púnar-vasû svấyâm evaí 'naṃ devátâyâm[2] â-dhấya brahma-varcasī́ bhavati | darbhaír ấ dadhâty, áyâtayâma-tvâya | darbhaír ấ dadhâty, ad-bhyá evaí 'nam óshadhî-bhyo 'va-rúdhyấ " dhatte | páñca-kapâlaḥ puroḍấço[2] bhavati, páñca vấ ṛitáva, ṛitú-bhya evaí 'nam ava-rúdhyấ " dhatte || 4 || áçîyata tát, téna, véda, darbhaíḥ, páñcaviṃçatiç ca || 1 ||

(K. 8, 15). — (Ç. 2, 2, 3, 2-6). — sam | nîti | a̱da̱dha̱ta̱ | i̱dam | u̱ — vi̱jityeti vi-jityà — sahàsâ | eti | a̱di̱tsa̱nta̱ | saḥ | a̱ro̱dî̱t — açrú | açî́yata — saḥ | a̱gniḥ — bhâ̱gî | a̱sâ̱ni̱ | athà | va̱ḥ — saḥ | iti — â̱dadhâtâ̱ ity ấ-dadhấtai — pû̱shâ | eti | a̱dha̱tta̱ — pû̱shâ | â̱rdhno̱t — tvashṭấ | eti | a̱dha̱tta̱ — tvashṭấ | â̱rdhno̱t — manúḥ | eti | a̱dha̱tta̱ | — manúḥ | â̱rdhno̱t — dhâ̱tâ | eti | a̱dha̱tta̱ — dhâ̱tâ | â̱rdhno̱t — pa̱çavàḥ | anú | preti — ṛiddhim — yaḥ | a̱sya̱ | e̱vam | ba̱ndhutấm — vai — âhita̱ ity â-hi̱ta̱ḥ — do̱drâ̱va̱ | u̱dvâsyety út-vâsyà — atho̱ iti — e̱va | a̱sya̱ | e̱shâ — de̱vatấyâm — e̱na̱m | oshàdhîbhya̱ ity oshàdhi-

I. [2] ohne avagraha. [3] ichyá⁰ E.

-bhyaḥ | avarudhyety áva-rudhyá | eti — puroḍâçáḥ — vai | ṛitaváḥ — eti | dhatte.

2. párâ vā́ eshá yajnám paçū́n vapati yò 'gním ud-vâsáyate | páñca-kapâlaḥ puroḍā́ço[1] bhavati, pā́ñkto[2] yaj-náḥ, pā́ñktâḥ[2] paçávo, yajnám evá paçū́n áva runddhe[3] | vîra-hā́ vā́ eshá devā́nâṃ yò 'gním ud-vâsáyate, ná vā́ etásya brâhmaṇā́ ṛitâ-yávaḥ purā́ 'nnam akshan | pañktyò[2] yâjyâ-'nuvâkyâ bhavanti, pā́ñkto[2] yajnáḥ, pā́ñktaḥ[2] púrusho, devā́n evá vîrám nir-avadā́yâ 'gním púnar ā́ || 1 || dhatte | çatā́-'ksharâ bhavanti, çatā́-''yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, ā́yushy evé 'ndriyé práti tishṭhati | yád vā́ agnír ā́-hito ná 'rdhyáte jyā́yo bhâga-dhéyaṃ ni-kâmáyamâno yád âgne-yáᵒ sárvam bhávati saí 'vā́ 'syá 'rddhiḥ | sáṃ vā́ etásya gṛihé vā́k sṛijyate yò 'gním ud-vâsáyate, sá vā́caᵒ sáᵒ-sṛishṭâṃ yájamâna îçvaró 'nu párâ-bhavitor | ví-bhaktayo bhavanti, vâcó ví-dhṛityai, yájamânasyā́ 'parâ-bhâvâya || 2 || ví-bhaktiṃ karoti, bráhmai 'vá tád akar | upâ-'ᵒçú yajati, yáthâ vâmáṃ vásu vividânó gū́hati tâdṛíg[1] evá tád | agním práti svishṭa-kṛítaṃ nír âha, yáthâ vâmáṃ vásu vividânáḥ pra-kâçáṃ jígamishati tâdṛíg[1] evá tád | ví-bhaktim uktvā́ pra-yâjéna váshaṭ karoty, â-yátanâd evá naí 'ti | yájamâno vai puroḍā́çaḥ[1], paçáva eté ā́-hutî, yád abhítaḥ[1] puroḍā́-çam[1] eté ā́-hutî || 3 || juhóti yájamânam evó 'bhayátaḥ[1] paçú-bhiḥ pári gṛihṇâti | kṛitá-yajuḥ sámbhṛita-sambhâra íty âhur[4] ná sam-bhṛítyâḥ sam-bhârā́ ná yájuḥ kartav-ỳam ity; átho khálu sam-bhṛítyâ evá sam-bhârā́ḥ kartav-ỳaṃ yájur, yajnásya sám-ṛiddhyai[5] | punar-nishkṛitó rátho dákshiṇâ, punar-utsyûtáṃ vā́saḥ, punar-utsṛishṭò 'naḍvā́n[1],

2. yâjyâdyañgajâtam. [1] ohne avagraha. [2] ⁰ñt⁰ ACD (ohne k), s. Whitney zu P. 14, 23 p. 308. [3] ruṃdhe ABCDE. [4] so auch K; die Vâjasaneyin nach dem schol.; wo aber? [5] ⁰ṛidhyai ACDE.

punar-âdhéyasya sám-ṛiddhyai[5] | saptá te agne[6] sam-ídhaḥ saptá jihvā́ íty[7] agni-hotrám juhoti; yátra-yatrai 'vā́ 'sya nŷ-aktam tátaḥ || 4 || evaí 'nam áva runddhe[3] | vîra-hā́ vā́ eshá devā́nâm yò 'gním ud-vâsáyate, tásya váruṇa evá 'rṇa-yā́d; âgni-vâruṇám ékâdaça-kapâlam ánu nír vaped, yám cai 'vá hánti yáç câ 'sya 'rṇa-yā́t taú bhâga-dhéyena prîṇâti, nā́ ''rtim[1] ā́ 'rchati[8] yájamânaḥ || 5 || ā́, 'parâbhâvâya, puroḍā́çam eté ā́hutî, tátaḥ, shâṭtriṃçac[9] ca ||2||

(K. 8, 15. 9, 1. 2). — (Çâṅkh. Br. 1, 3-5. çr. 2, 5, 1-31). — pareti | vai | eshaḥ — ṛitâyava[10] ity ṛita-yavàḥ — yâjyânu-vâkyā́ iti yâjyâ-anuvâkyā́ḥ — çatâksharâ iti çata-aksharâḥ — çatâyur iti çata-âyuḥ — çatendriya iti çata-indriyaḥ — na | ṛidhyatè — sâ | eva | asya | ṛiddhiḥ — saḥ — anv iti — apàrâbhâvâyety apàrâ-bhâvâya — brahmà — akaḥ — upâṃçv ity úpa-aṃçu — tâdṛik — puroḍâçàḥ — ete iti | âhùtî[11] ity â-hutî — abhitàḥ — ubhayatàḥ — atho iti — eshaḥ — eva | ṛiṇayâd ity ṛiṇa-yât | âgnivâruṇam ity ā́gni-vâruṇam — anù | nir iti | vapet — asya | ṛiṇayâd ity ṛiṇa-yât — na | ârtim | eti | ṛichati.

3. [a] bhū́mir bhûmnā́ dyaúr variṇā́ 'ntárikshaṃ[1] mahi-tvā́ |[2] upá-sthe te devy adite 'gním annâ-'dám annā́-'dyâyā́ '' dadhe || [b] ā́ 'yám gaúḥ pṛíçnir akramîd ásanan[3] mâtáram púnaḥ | pitáram ca pra-yánt súvaḥ || [c] triṃçád dhā́ma ví râjati vā́k patamgā́ya[1] çiçriye | práty asya vaha dyú-bhiḥ || [d] asyá prâ-'ṇā́d apâ-'natŷ antáç carati rocanā́ | vŷ akhyan mahisháḥ súvaḥ || [e] yát tvâ || 1 || kruddháḥ paro-'vápa manyúnâ yád ávartyâ[1] | su-kálpam agne tát táva púnas tvó 'd dîpayâmasi || [f] yát te manyú-paroptasya pṛithivī́m

2. [6] so ([o]e a[o]) ABE, s. P. 11, 10. [7] s. I, 5, 3, 2. [8] s. P. 10, 9. [9] so AC sec. m. B (pustakadvaye). DE., shâḍviṃçatiç AC pr. m. B (pustakadvaye). [10] s. P. 3, 2. [11] s. P. 4, 15. 16.

3. âdhânamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (|) ABE. [3] so (ásanan) ABCD, ásadan E.

ánu[4] dadhvasé | âdityā́ víçve tád devā́ vásavaç ça sam-ā́bharan[5] || [g] máno jyótir jushatâm ā́jyam ví-chinnam yajnáω sám imám dadhâtu | bríhaspátis[2] tanutâm imám no víçve devā́ ihá mâdayantâm || [h] saptá te agne[6] sam-ídhaḥ saptá jihvā́ḥ saptá || 2 || ṛíshayaḥ saptá dhā́ma priyā́ṇi | saptá hótrâḥ sapta-dhā́ tvâ yajanti saptá yónîr ā́ pṛiṇasvâ[7] ghṛiténa || [i] púnar ûrjā́ ní vartasva púnar agna ishā́ "yushâ | púnar naḥ pâhi viçvátaḥ[1] || [k] sahá rayyā́ ní vartasvā́ 'gne pínvasva dhā́rayâ | viçvá-psniyâ viçvátas[1] pári[8] || [l] lékaḥ sá-lekaḥ su-lékas té na âdityā́ ā́jyam[9] jushâṇā́ viyantu, kétaḥ sá-ketaḥ su-kétas té na âdityā́ ā́jyam[9] jushâṇā́ viyantu, vívasvâω[10] áditir déva-jûtis té na âdityā́ ā́jyam[9] jushâṇā́ viyantu || 3 || tvâ, jihvā́ḥ saptá, sukétas té nas, tráyodaça ca ||3||

1, 5, 4, 1-4. — [e-l] K. 8, 14. 9, 1. 3. — [a-d] Vs. 3, 5-8; [g] 2, 13; [h] 17, 79; [i.k] 12, 9. 10. — devi | aditè | agnim | annâdam ity ànna-adam | annâdyâyety ànna-adyâya | eti | dadhe | eti | ayam — asànat — apâṇatîty àpa-anatî — akhyat — parovapeti parâ-uvapà — avàrtyâ — anv iti | dadhvase — samâbhàrann iti sam-âbhàran — bṛihaspatiḥ — pṛiṇasva — ishâ | âyúshâ — viçvatàḥ — jushâṇâḥ | viyantu — vivàsvân.

4. bhū́mir bhūmnā́ dyaúr variṇé 'ty âhâ, "-çíshai 'vaí 'nam ā́ dhatte | sarpā́ vaí jī́ryanto 'manyanta, sá etám Kasarṇī́raḥ[1] Kâdraveyó mántram apaçyat, táto vaí té jîrṇā́s tanū́r ápâ 'ghnata | sarpa-râjníyâ ṛig-bhír gā́rha-patyam ā́ dadhâti, punar-navám[2] evaí 'nam ajáram kṛitvā́ " dhatté | 'tho pûtám evá pṛithivī́m annā́-'dyam nó 'pâ 'na-

3. [4] nicht zum Verbum gezogen! [5] als Compositum! [6] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 10. [7] so (°â) ABE, s. P. 3, 8. [8] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 24. [9] nâdityâjyam E prima m. (die ganze Stelle in E ohne Accent). [10] so (°âω) ABE, s. P. 9, 22.

4. pûrvoktamantravyâkhyânam. [1] ohne avagraha. [2] so (°rn°) ABCDE.

mat, saí 'tám || 1 || mántram apaçyat, táto vaí tā́m annā́=
-'dyam úpâ 'namad | yát sarpa-râjnī́yâ ṛig-bhír gā́rha-pa=
tyam â-dádhâty, annā́-'dyasyā́ 'va-ruddhyâ[3], átho asyā́m
evaí 'nam práti-shṭhitam ā́ dhatte | yát tvâ kruddháḥ
paro-'vápé 'ty âhā́, 'pa hnuta evā́ 'smai tát | púnas tvó
'd dîpayâmasī́ 'ty âha, sám inddha[4] evaí 'naṃ | yát te
manyú-paroptasyé 'ty âha, devátâbhir[1] evá || 2 || enam̐
sám bharati | ví vā́ etásya yajnáç chidyate yò 'gním ud=
-vâsáyate, bṛíhaspáti-vatya 'rcó 'pa tishṭhate, bráhma vaí
devā́nâm bṛíhaspátir[1], bráhmaṇai 'vá yajnám̐ sáṃ dadhâti |
ví-chinnaṃ yajnám̐ sám imáṃ dadhâtv íty âha,
saṃ-tátyai | víçve devā́ ihá mâdayantâm íty âha,
saṃ-tátyai 'vá yajnáṃ devébhyó 'nu diçati | saptá te
agne[5] sam-ídhaḥ saptá jihvā́ḥ || 3 || íty âha, saptá=
-sapta vaí sapta-dhā́ 'gnéḥ priyā́s tanúvas tā́ evā́ 'va
runddhe[6] | púnar ûrjā́ sahá rayyé 'ty abhítaḥ[1] puro=
ḍā́çam[1] ā́-hutî juhoti, yájamânam evó 'rjā́ ca rayyā́ co
'bhayátaḥ[1] pári gṛihṇâty | âdityā́ vā́ asmā́l lokā́d amúṃ
lokám âyan, tè 'múshmiṅ loké vỳ atṛishyan[7], tá imáṃ
lokám púnar abhy-avétyâ 'gním â-dhā́yai 'tā́n hómân aju=
havus, tá ârdhnuvan, té suvar-gáṃ lokám âyan | yáḥ pa=
râcī́nam[1] punar-âdhéyâd agním â-dádhîta sá etā́n hómâñ
juhuyâd[8], yā́m evā́ "dityā́ ṛíddhim ā́rdhnuvan tā́m evá
'rdhnoti || 4 || saí 'táṃ, devátâbhir, evá jihvā́, etā́n, páñcavim̐=
çatiç ca || 4 ||

1, 5, 3, 1-3. — âçishety ā́-çishā́ | eva | enam | eti —
amanyanta | saḥ — kasarṇîràḥ — punarnavam iti punaḥ=
-navam | eva | enam | ajaràm | kṛitvâ | eti | dhatte | atho
iti — annâdyam ity ànna-adyàm | na | upeti | anamat | sâ |

4. [3] rudhyâ (⁰ai) ABCDE. [4] indha (⁰e) ABCDE. [5] so (⁰e a⁰) ABE, s. P. 11, 10. [6] ruṃdhe ABCDE. [7] vy àkshudhyan E prima manu. [8] so B; ⁰nju⁰ A., n mit virâma E.

e̱tam — avâru(d)dhyâ̱ ity avà-ru̱(d)dhya̱i | atho̱ iti — pra-tishṭhita̱m iti̱ prati-sthi̱ta̱m — apeti | hnu̱te̱ | e̱va | a̱sma̱i — i̱ṃdhe̱ | e̱va | e̱na̱m — de̱va̱tâbhiḥ — bṛiha̱spativa̱tyeti̱ bṛiha̱spati-va̱tyâ̱ | ṛi̱câ | upeti — bṛiha̱spatiḥ — sa̱ṃtatyeti sam-tatyà | e̱va — aveti | ru̱ṃdhe̱ — âya̱n | te | a̱mushmin — su̱va̱rgam iti suvaḥ-gam — e̱va | ṛidhno̱ti̱.

7. agnyupasthânam (I, 5, 5, 1 - 10, 2).

5. [a] upa-prayánto adhvarám [1] mántraṃ vocemâ 'gnáye | âré asmé [2] ca çṛiṇvaté || [b] asyá pratnā́m [5] ánu dyútaꞷ çukráṃ duduhre áhrayaḥ [2] | páyaḥ sahasra-sā́m ṛíshim || [c] agnír mûrdhā́ diváḥ kakút pátiḥ pṛithivyā́ ayám | apā́ꞷ rétâꞷsi jinvati || [d] ayám ihá prathamó dhâyi dhâtṛí-bhir hótâ yá-jishṭho adhvaréshv [1] ī́ḍyaḥ | yám ápnavâno bhṛígavo vi--rurucúr váneshu citráṃ vi-bhúvaṃ viçé-viçe || [e] ubhā́ vâm indrâ-'gnî âhuvádhyai [3] || 1 || ubhā́ rā́dhasaḥ sahá mâda-yádhyai | ubhā́ dâtā́râv ishā́ꞷ rayîṇā́m ubhā́ vā́jasya sâtáye huve vâm | [f] ayáṃ te yónir ṛitvíyo yáto jâtó árocathâḥ [1] | táṃ jânánn agna ā́ rohā́ 'thâ [4] no vardhayâ [4] rayím || [g] [6] ágna ā́yûꞷshi pavasa ā́ suvó 'rjam ísham ca naḥ | âré bâdhasva duchúnâm [3] || [h] [6] ágne pávasva sv-ápâ asmé várcaḥ su-vī́r-

5. 6. agnyupasthânamantrâḥ. [1] so (°o a°) ABE, s. P. II, 3. [2] so (°e a°) ABE, s. P. II, 3. [3] ohne avagraha. [4] so (°â) ABE, s. P. 3, 8. 10. [5] dieser Vers war schon zweimal da, in I, 3, 4, 7 (yâjyâ-Abschnitt) und in I, 4, 29, 1; es könnte somit befremden, dafs er hier voll, nicht blofs mit dem pratîka aufgeführt wird, wie dies durchweg im gleichen Falle in den yâjyânuvâkyâ-Abschnitten geschieht; die eigentlichen Textstücke der Ts. beobachten aber eben dies letztere Verfahren in der Regel nicht, kennen resp. kein galitam (vgl. P. I, 61); s. die folgende Note, u. vgl. z. B. noch die Noten zu I, 4, 43, 1. 46, 2. 5, 6, 4. 10, 2. 4. 6, 6, 2. II, 3, 8, 2. [6] alle diese Verse waren ebenfalls schon da, s. I, 3, 14, 7. 8, der letzte resp. auch noch ein zweites Mal (I, 4, 46, 3), wo er nur durch sein pratîka vertreten war, während er hier wieder voll aufgeführt wird; beide Male fanden sich nämlich diese Verse nur in den yâjyânuvâkyâ-Abschnitten vor, auf die in den übrigen Stücken der Saṃhitâ nicht reflektirt wird, da sie offenbar erst sekundär angefügt sind; s. hiezu z. B. noch die Noten zu I, 5, 11, 4. II, 2, 12, 1. 3, 5, 3.

yam || dádhat póshaṁ rayím || 2 || máyi || [i] [6] ágne pâvaka ro-císhâ mandráyâ deva jihváyâ | ā́ devā́n vakshi yákshi ca || [k] [6] sá naḥ pâvaka dîdivó 'gne devā́ṁ ihā́ [7] " vaha | úpa yaj-náṁ havíç ca naḥ || [l] [6] agníḥ çúcivrata-tamaḥ çúcir vípraḥ çúciḥ kavíḥ | çúcî rocata ā́-hutaḥ || [m] [6] úd agne çúcayas táva çukrā́ bhrā́janta îrate | táva jyótîṁshy arcáyaḥ || [n] âyur--dā́ agne 'sy ā́yur me || 3 || dehi, varco-dā́ agne 'si várco me dehi, tanû-pā́ agne 'si tanúvam me pâhy | [o] ágne yán me tanúvâ ûnáṃ tán ma ā́ prịṇa | [p] cítrâ-vaso svastí [3] te pârám açîyé | [q] 'ndhânâs tvâ çatáṁ hímâ dyu-mántaḥ sám idhîmahi, váyasvanto [3] vayas-kṛítaṃ yáçasvanto [3] yaças-kṛí-taṁ su-vī́râso ádâbhyam [1] | ágne sapatna-dámbhanaṃ vár-shishṭhe ádhi [2] nā́ke | [r] sáṃ tvám agne sū́ryasya várcasâ 'gathâḥ, sám ṛíshîṇâṁ stuténa, sám priyéṇa dhā́mnâ | [s] tvám agne sū́rya-varcâ asi, sám mā́m ā́yushâ várcasâ pra-jáyâ sṛija || 4 || âhuvádhyai, póshaṁ rayím, me, várcasâ, saptádaça ca || 5 ||

1, 5, 7, 1-6. — K. 6, 9. 7, 5. 6. — [a-f] Vs. 3, 11-16; [g] 19, 38; [h] 8, 38; [i.k] 17, 8, 9; [n-s] 3, 17-19. Ç. 2, 3, 4, 10-24. Kâ. 4, 12, 1-4. — Çâñkh. çr. 2, 11, 2-5. — vọcẹma | agnayè — asme iti — pṛi-thivyâḥ — prathamaḥ | dhâyi [8] — âhuvadhyai — roha | athà | naḥ | vardhaya — pavasẹ — duchunâm — svapâ iti su--apā́ḥ | asme iti — saḥ — dẹvân | iha | eti — çuciḥ | rọcatẹ — çukrâḥ | bhrâjàntaḥ — âyurdâ ity ā́yuḥ-dâḥ — varcọdâ iti varcaḥ-dâḥ — tanuvā́ḥ | ûnam | tat | mẹ | eti — citrā́vasọ [9] iti citrà-vasọ — vayaskṛitam iti vayaḥ-kṛitàm — agathâḥ.

6. [a] sám paçyâmi pra-jā́ ahám íḍa-prajaso mânavī́ḥ | sárvâ bhavantu no gṛihé || [b] ámbha sthā́ 'mbho vo bha-kshîya, máha stha máho vo bhakshîya, sáha stha sáho vo

5. [7] so (ºâṁ) ABE; s. P. 9, 22. [8] dhâhi E (!). [9] s. P. 3, 4.

bhakshîyó, 'rja sthó 'rjaṃ vo bhakshîya | [c] révatî[1] ráma=
dhvam asmíṅ lokè 'smín go-shṭhè 'smín ksháye 'smín yó=
nâv, ihaí 'vá ste, 'tó mā́ 'pa gâta, bahvī́r me bhûyâsta || 1 ||
[d] saṁ-hitā́ 'si viçva-rûpī́r, ā́ mo 'rjā́ viçā́ " gaupatyénā́[1] "
râyás póshena[2] | [e] sahasra-posháṃ vaḥ pushyâsam, máyi vo
rā́yaḥ çrayantâm | [f] úpa tvâ 'gne divé-dive dóshâ-vastar
dhiyā́ vayám | námo bháranta é 'masi || [g] rā́jantam adhvarā́=
ṇâm go-pā́m ṛitásya dī́divim | várdhamânaṁ své dáme ||
[h] sá naḥ pité 'va sûnávé 'gne sû-'pâyanó bhava | sácasvâ[3]
naḥ svastáye[1] || [i] ágne || 2 || tváṃ no ántamaḥ[4] |[5] utá
trâtā́ çivó bhava varûthyàḥ |[5] táṃ tvâ çocishṭha dîdivaḥ |[5]
sumnā́ya[1] nûnám îmahe sákhi-bhyaḥ |[5] vásur agnír vásu=
-çravâḥ |[5] áchâ[3] nakshi dyumát-tamo rayíṃ dâḥ || [k] ûrjā́
vaḥ paçyâmy ûrjā́ mâ paçyata, râyás póshena[2] vaḥ paçyâmi
râyás póshena[2] mâ paçyaté | [l] 'ḍâ stha madhu-kṛítaḥ, syonā́
mā́ " viçaté 'râ mádaḥ | sahasra-posháṃ vaḥ pushyâsam || 3 ||
máyi vo rā́yaḥ çrayantâm || [m] tát savitúr váreṇyam bhárgo
devásya dhîmahi | dhíyo yó naḥ pra-codáyât || [n] somā́naṁ
sváraṇaṃ[1] kṛiṇuhí brahmaṇas pate[2] | Kakshī́-vantam yá Au=
çijám[6] || [o] [7] kadā́ caná[1] starī́r asi né 'ndra saçcasi dâçúshe |
úpo-'pé 'n nú magha-van bhū́ya ín nú te dā́naṃ devásya
pṛicyate || [p] pári tvâ 'gne púraṃ vayáṃ vípraṁ sahasya dhî=
mahi | dhṛishád-varṇaṃ divé-dive bhettā́ram bhaṅgurā́-va=
taḥ || [q] ágne gṛiha-pate su-gṛihapatír aháṃ tváyâ gṛihá=
-patinâ bhûyâsaṁ, su-gṛihapatír máyâ tváṃ gṛihá-patinâ
bhûyâḥ, çatáṁ himā́s, tā́m â-çísham ā́ çâse tántave jyó=
tishmatîṃ[1], tā́m â-çísham ā́ çâse 'múshmai jyótishmatîm[1]

6. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p°) ABE. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 8. [4] so (°o a°) ABE; s. P. 1!, 13. [5] so (|) ABE. [6] so (°jaṃ) ABCDE; kṛitavân asîty adhyâhâraḥ, Sây. (!). [7] dieser Vers liegt bereits in 1, 4, 22, 1 vor; s. Note 5 zu I, 5, 5, 2.

|| 4 || bhûyâsta, svastáyé 'gne[8], pushyâsam, dhṛishádvarṇam, ékân ná triṃçác[9] ca || 6 ||

1, 5, 8, 1-6. — K. 7, 1, 6-8. — b-i Vs. 3, 20-25; m-o 3, 35. 28. 34; p 11, 26; q 2, 27. Ç. 2, 3, 4, 25-41. Kâ. 4, 12, 5-10. 3, 8, 21. — iḍâ-prajasa itîḍâ-prajasaḥ — ambhâḥ | stha — mahâḥ | stha — sahâḥ | stha — ûrjâḥ | stha | ûrjâm — revâtîḥ — asmin | loke — goshṭha iti go-sthe — iha | eva | sta | itaḥ | mâ | apèti — saṃhiteti sam-hitâ | asi — mâ | ûrjâ | viça | eti | gaupatyenâ | eti | râyaḥ | poshèṇa — doshâvastar iti doshâ-vastaḥ — eti | imasi — saḥ | naḥ | pitâ | iva — sacâsva — achâ — iḍâḥ — syonâḥ | mâ | eti | viçata | irâḥ | madâḥ — brahmaṇaḥ | pate | kakshîvantam iti kakshî-vantam | yaḥ | auçijam — cana — na | indra — upopety upâ-upa | it | nu — bhûyâḥ | it | nu — bhañgurâvâta[10] iti bhañgura-vataḥ — âçisham ity â-çishâm | eti | çâse.

7. áyajno vấ eshá yò 'sâmó; 'pa-prayánto adhvarám[1] íty âha, stómam evấ 'smai yunakty; úpé 'ty âha, pra-jấ vaí paçáva úpe 'máṃ lokám, pra-jấm evá paçû́n imấṃ lokám úpai 'ty | asyá pratnấm[2] ánu dyútam íty âha, suvar-gó vaí lokáḥ pratnáḥ[2], suvar-gám evá lokáṃ sam-ârohaty[3] | agnír mûrdhấ diváḥ kakúd íty âha, mûrdhấnam || 1 || evaí 'naṃ samânấnâṃ[2] karoty, átho deva-lokấd evá manushya-loké práti tishṭhaty | ayám ihá prathamó dhâyi[4] dhâtṛí-bhir íty âha, múkhyam evaí 'naṃ karoty | ubhấ vâm indrâ-'gnî âhuvádhyâ[2] íty âhaú, 'jo bálam evấ 'va runddhe[5] | 'yấṃ te yónir ṛi-

6. [8] so ABCDE; im Text aber (und in E auch hier prima manu): svastáye | ágne. [9] so B. D sec. m. E., viṃçatíç A. B (pustakadvaye). C. D pr. m. [10] s. P. 3, 5.

7. pañcamânuvâkoktamantravyâkhyânam. [1] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 18. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum! [4] dhâhi E (!). [5] ruṃdhe ABCDE.

tvíya íty âha, paçávo vaí rayíḥ, paçū́n evā́ 'va runddhe[5] | shaḍ-bhír úpa tishṭhate, sháḍ vaí || 2 || ṛitáva, ṛitúshv[2] evá práti tishṭhati | shaḍ-bhír út-tarâbhir úpa tishṭhate, dvā́daça[2] sám padyante, dvā́daça[2] mā́sâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsará evá práti tishṭhati | yáthâ vaí púrushó 'çvo gaúr jī́ryaty evám agnír ā́-hito jîryati, saṃ-vatsarásya parástâd[2] âgni-pâvamânī́bhir úpa tishṭhate, punar-navám[6] evaí 'nam ajáraṃ karoty átho punā́ty evó | 'pa tishṭhate yóga evā́ 'syai 'shá, úpa tishṭhate || 3 || dáma evā́ 'syai 'shá, úpa tishṭhate yâcnaí[7] 'vā́ 'syai 'shó, 'pa tishṭhate yáthâ pā́pî-yâñ chréyasa[8] â-hṛítya namasyáti tâdṛíg[2] evá tád | âyur-dā́ agne 'sy ā́yur me dehī́ 'ty âhâ, ''yur-dā́ hỳ eshá | varco-dā́ agne 'si várco me dehī́ 'ty âha, varco-dā́ hỳ eshá | tanû-pā́ agne 'si tanúvam me pâhī́ 'ty âha || 4 || tanû-pā́ hỳ eshó | 'gne yán me tanúvâ ûnáṃ tán ma ā́ pṛiṇé 'ty âha, yán me pra-jā́yai paçû-nā́m ûnáṃ tán ma ā́ pûrayé 'ti vā́vaí[2] 'tád âha | citrâ-vaso svastí[2] te pârám açîyé 'ty âha, rā́trir vaí citrā́-vasur, ávy-ushṭyai vā́ etásyai purā́ brâhmaṇā́ abhaishur, vỳ-ushṭim evā́ 'va runddha[5] | índhânâs tvâ çatám || 5 || hímâ íty âha, çatā́-''yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, ā́yushy evé 'ndriyé práti tishṭhaty | eshā́ vaí sûrmī́ kárṇakâ-vaty, etáyâ ha sma vaí devā́ ásurâṇâṽ çata-tarhā́ṽs triṽhanti[9], yád etáyâ sam-ídham â-dádhâti vájram evaí 'tác chata-ghnī́ṃ yájamâno bhrā́tṛivyâya prá harati stṛítyâ áchambaṭ-kâraṽ | sáṃ tvám agne sū́ryasya várcasâ 'gathâ íty âhai, 'tát tvám asî 'dám ahám bhûyâsam íti vā́vaí[2] 'tád âha | tvám agne sū́rya-varcâ asī́ 'ty âhâ, ''-çísham

7. [6] so (°rn°) ABCDE. [7] so AB. C pr. m. E., yâcnyâ C sec. m. D., s. P. 2, 49. [8] °yâṃ chr° B, °yânchre° A. E (n mit virâma); s. P. 5, 37. (chreyasâhṛitya, pâṭhântaram in B). [9] so (°âṽs t°) AB. E (trî°); (auch V, 4, 7, 3); s. P. 6, 14.

evaí 'tā́m ā́ çâste || 6 || mûrdhā́nau, shā́ḍ vā́, eshá úpa tishṭhate, pâhī́ 'ty âha, çatám, ahā́u, shóḍaça ca || 7 ||

1, 5, 5, 1-4. — K. 7, 5. 6. — Ç. 2, 3, 4, 10-24. — eshaḥ — asâmâ — upeti | iti | âha — upeti | eti — suvarga iti su-vaḥ-gaḥ — samâróhatîti sam-âróhati — atho iti — dhâyi — indrâgnî itī́ndra-agnî | âhuvadhyai — saṃvatsara iti sam-vatsare | eva — parastā́t | âgnipâvamânîbhir ity ā́gni-pâvamânîbhiḥ — punarnavam iti punaḥ-navam — atho iti | punâti | eva — yogáḥ | eva | asya | eshaḥ — yâçñyâ | eva | asya | eshâ — pâpī́yân | çreyáse — âyurdâ ity ā́yuḥ-dâḥ | hi | eshaḥ — varcodâ iti varcaḥ-dâḥ | hi | eshaḥ — tanûpâ iti tanû-pâḥ | hi | eshaḥ — yat | me | tanuvā́ḥ | ûnam | tat | me | eti — pûraya | iti | vâva | etat | âha | citrâvaso[10] iti citrá-vaso — citrâvasur iti citra-vasuḥ | avyushṭyâ ity avi-ushṭyai | vai — çatâyur iti çata-âyuḥ — çatendriya iti çata-indriyaḥ — karṇákâvatîti[10] karṇáka-vatî — çatatarhân iti çata-tarhân — strityai — agathâḥ — vâva — eva | etâm | eti.

8. [a]sám paçyâmi pra-jā́ ahám íty âha, yā́vanta evá grâmyā́ḥ paçávas tā́n evā́ 'va runddhé[1] | 'mbha sthā́ 'mbho vo bhakshîyé 'ty âhā́, 'mbho hý etā́ | máha stha máho vo bhakshîyé 'ty âha, máho hý etā́ḥ | sáha stha sáho vo bhakshîyé 'ty âha, sáho hý etā́ | ū́rja sthó 'rjaṃ vo bhakshîyé 'ti || 1 || âhó, 'rjo hý etā́ | révatî[2] rámadhvam íty âha, paçávo vaí revátîḥ[2], paçū́n evā́ ''tmán ramayata | ihaí 'vá ste 'tó mā́ 'pa gâté 'ty âha, dhruvā́ evaí 'nâ ánapa-gâḥ kuruta | ishṭakā́-cíd vā́ anyò 'gníḥ paçu-cíd anyáḥ, sau-hitā́ 'si viçva-rûpī́r íti vatsám abhí mṛiçaty, úpai 'vaí 'naṃ dhatte, paçu-cítam enaṃ kurute | prá || 2 || vā́ eshò 'smā́l lokā́c cyavate yá

7. [10] s. P. 3, 4. 5.
8. shashṭhânuvâkoktamantravyâkhyânam. [1] ruṃdhe ABCD.

â-havanī́yam upa-tíshṭhate, gā́rha-patyam úpa tishṭhate 'smínn eva loké práti tishṭhaty, átho gā́rha-patyâyai 'vá ní hnute | gâyatrī́bhir[2] úpa tishṭhate, téjo vaí gâyatrī́, téja evā́ "tmán dhatté, 'tho yád etám̤ tṛicám[2] anv-ā́ha sám̤-tatyai | gā́rha-patyam̤ vā́ ánu dvi-pā́do vîrā́ḥ prá jâyante, yá evám̤ vidvā́n dvi-pádâbhir gā́rha-patyam upa-tíshṭhate || 3 || ā́ 'sya vîró jâyata | ûrjā́ vaḥ paçyâmy ûrjā́ mâ paçyaté 'ty âhâ, "-çísham evaí 'tā́m ā́ çâste | tát savitúr váreṇyam íty âha, prá-sûtyai | somā́nam̐ sváraṇam[3] íty âha, soma-pîthám evā́ 'va runddhe[1] | kṛiṇuhí brahmaṇas pata[3] íty âha, brahma-varcasám evā́ 'va runddhe[1] | kadā́ caná[2] starī́r asī́ 'ty âha, ná starī́m̐ rā́trim̤ vasati || 4 || yá evám̤ vidvā́n agním upa-tíshṭhate | pári tvâ 'gne púram̤ vayám íty âha., pari-dhím evaí 'tám pári dadhâty, áskandâyā́ | 'gne gṛiha-pata íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tác | chatám̐ hímâ íty âha, çatám̤ tvâ hemantā́n indhishîyé 'ti vā́vaí[2] 'tád âha | putrásya nā́ma gṛihṇâty, annâ-'dám evaí 'nam̤ karoti | tā́m â-çísham ā́ çâse tántave jyótishmatîm[2] íti brûyâd yásya putró 'jâtaḥ syât, tejasvỳ[2] evā́ 'sya brahma-varcasī́ putró jâyate | tā́m â-çísham ā́ çâse 'múshmai jyótishmatîm[2] íti brûyâd yásya putró jâtáḥ syā́t, téja evā́ 'smin brahma-varcasám̤ dadhâti || 5 || ū́rjam̤ vo bhakshîyéti, prá, gā́rhapatyam upatíshṭhate, vasati, jyótishmatîm, ékân ná trim̐çác ca || 8 ||

1, 5, 6, 1-4. — K. 7, 6-9. — Ç. 2, 3, 4, 25-41. — rum̤dhe | ambháḥ | stha̲ — maháḥ | stha̲ — saháḥ | stha̲ — ûrjáḥ | stha̲ | ûrjám — revátîḥ — a̲tman | ra̲ma̲ya̲te̲ | i̲ha | e̲va | sta̲ | i̲taḥ | mâ | apeti — ku̲ru̲te̲ | i̲shṭa̲ka̲cid itī́shṭaka-cit | vai | a̲nyaḥ | a̲gniḥ — sa̲m̐hi̲teti sam-hi̲tâ | a̲si̲ — vai | e̲shaḥ | a̲smât — atho̲ iti — tṛicam — eti | a̲sya̲ — bra̲hma̲ṇa̲ḥ |

8. [2] ohne avagraha. [3] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 27.

pate — cana — vâva — annâdam ity ánna-adam — putraḥ | ajãtaḥ | syât | tejasvî | eva | asya.

9. agni-hotrám juhoti; yád evá kím ca yájamânasya svám tásyai 'vá tád | rétaḥ siñcati pra-jánane, pra-jánanaᴗ hí vã agnír | áthaú 'shadhîr ánta-gatâ dahati, tãs táto bhũyasîḥ prá jâyante | yát sâyám juhóti réta evá tát siñcati, praí 'vá prâtas-tánena janayati tád | rétaḥ siktám ná tváshṭrã 'vi-kritam prá jâyate, yâvac-chó vaí rétasaḥ siktásya || 1 || tváshṭâ rûpãṇi vi-karóti tâvac-chó vaí tát prá jâyata, eshá vaí daívyas tváshṭâ yó yájate, bahvĩbhir úpa tishṭhate rétasa eva siktásya bahu-çó rûpãṇi ví karoti | sá praí 'vá jâyate çváḥ-çvo bhũyân bhavati yá evám vidvãn agním upa-tíshṭhaté | 'har devãnâm ãsîd rãtrir ásurâṇâm, té 'surâ yád devãnâm vittám védyam ãsît téna sahá || 2 || rãtrim prã 'viçan, té devã hînã amanyanta, tè 'paçyann: âgneyĩ rãtrir âgneyãḥ paçáva imám evã 'gníᴗ stavâma sá na stutáḥ paçũn púnar dâsyatĩ 'ti, tè 'gním astuvant, sá ebhya stutó rãtriyâ ádhy áhar[1] abhí paçũn nír ârjat, té devãḥ paçũn vittvã[2] kãmâᴗ[3] akurvata | yá evám vidvãn agním upa-tíshṭhate paçu-mãn bhavati || 3 || âdityó vã asmãl lokãd amúm lokám ait, sò 'múm lokám gatvã púnar imám lokám abhỳ adhyâyat, sá imám lokám â-gátya mrityór abibhen, mrityú-samyuta[4] iva hỳ ayám lokáḥ, sò 'manyate: 'mám evã 'gníᴗ stavâni sá mâ stutáḥ suvar-gám lokám gamayishyatĩ 'ti, sò 'gním astaut, sá enaᴗ stutáḥ suvar-gám lokám agamayad | yáḥ || 4 || evám vidvãn agním upa-tíshṭhate suvar-gám evá lokám eti, sárvam ãyur ety | abhí vã eshò 'gnĩ ã rohati yá enâv upa-tíshṭhate,

9. pûrvoktopasthânasyâ 'gnihotrâñgatâ. [1] rãtryâ 'dhy ãhar E (!). [2] vitvã ACDE. [3] so (°âᴗ) ABE; s. P. 9, 22. [4] s. P. 6, 7.

yáthâ khálu vaí çréyân abhy-ā́rûḍhaḥ kâmáyate táthâ karoti | náktam úpa tishṭhate ná prâtáḥ, sáw hí náktaṃ vratā́ni sṛijyánte, sahá çréyâwç ca pā́pîyâwç câ ''sâte, jyótir vā́ agnís támo rā́trir, yát || 5 || náktam upa-tíshṭhate jyótishaí 'vá támas taraty | upa-sthéyo 'gnī́3r nó 'pa-sthéyā́3 íty âhur manushŷâyé 'n n' vaí[5] yó 'har-ahar â-hrítyā́ 'thai 'naṃ yā́cati sá ín n' vaí[6] tám úpâ 'rchaty[7] átha kó devā́n áhar-ahar yâcishyatī́ 'ti, tásmân nó 'pa-sthéyó | 'tho khálv âhur â-çíshe vaí káṃ yájamâno yajata íty, eshā́ khálu vaí || 6 || ā́hitâ-'gner â-çī́r yád agním upa-tíshṭhate, tásmâd upa-sthéyaḥ | prajā́-patiḥ paçū́n asṛijata, té sṛishṭā́ aho-râtré prā́ 'viçan, tā́ñ chándo-bhir ánv avindad[8], yác chándo-bhir upa-tíshṭhate svám evá tád ánv ichati | ná tátra jâmŷ astī́ 'ty âhur, yó 'har-ahar upa-tíshṭhata íti | yó vā́ agním pratyáñn[9] upa-tíshṭhate práty enam oshati, yáḥ párâñ[9] víshvañ[9] pra-jáyâ paçú-bhir eti, kávâ-tiryaññ ivó 'pa tishṭheta naí 'nam praty-óshati ná víshvañ[9] pra-jáyâ paçú-bhir eti || 7 || siktásya, sahá, bhavati, yó, yát, khálu vaí, paçúbhis, tráyodaça ca || 9 ||

(K. 7, 10). — antàgatâ ity antà-gatâḥ — preti | eva | prâtastaneneti prâtaḥ-tanèna — tvashṭrā́ | avikṛitam ity avi-kṛitam — yâvaccha[10] iti yâvat-çaḥ — tâvaccha[10] iti tâvat-çaḥ — eshaḥ — saḥ — çvaçva[11] iti çvaḥ-çvaḥ — ahàḥ — te | asùrâḥ — te | apaçyan — saḥ | naḥ — te | agnim — saḥ | ebhyaḥ | stutaḥ | râtriyâḥ | adhîti | ahàḥ | abhîti — ârjat — vittvâ | kâmā́n — vai | asmât — saḥ | amum — saḥ | imam — mṛityusàṃyuta iti mṛityu-saṃyutaḥ — saḥ | amanyata - saḥ | mâ — saḥ | agnim — saḥ | enam — abhîti | vai | eshaḥ | agnî iti | eti — çreyā́n | ca | pâpī́yân | ca | âsâte iti — agnî3ḥ[12] | na | upastheyâ3[12] ity ùpa-stheyâ3ḥ | iti — it |

9. [5] °yé nvaí AE; s. P. 5, 13. [6] sá ínvaí AE. [7] so ABE; s. P. 10, 9. [8] ohne Nasal AC. [9] ohne avagraha. [10] °vacha ACE, °vachcha D. [11] so (çvaç°) ABD; çvaḥç° CE. [12] die 3 fehlt in E.

nu | vai | yaḥ | ahárahar ity aháḥ-ahaḥ — saḥ | it | nu | vai | tam | upeti | richati — atho iti — tân | ahorâtre[13] ity ahaḥ-râtre — chandóbhir iti chandáḥ-bhiḥ — jâmi | asti | iti — kavâtiryaññ iti kavâ-tiryañ — pratyoshatîti prati-osháti.

10. [a] máma nâma prathamáṃ jâta-vedaḥ pitâ mâtâ ca dadhatur[1] yád ágre | tát tvám bibhṛihi púnar â mád aí-'tos távâ 'háṃ nâma bibharâṇy agne || [b] máma nâma táva ca jâta-vedo vâsasî iva vi-vásânau yé cárâvaḥ[2] | âyushe tváṃ jîváse vayáṃ yathâ-yatháṃ ví pári dadhâvahai púnas té || [c] námo 'gnáyé 'prati-viddhâya námó 'nâ-dhṛishṭâya námaḥ sam-râje | áshâḍhaḥ || 1 || agnír bṛihád-vayâ viçva-jít sáhantyaḥ çréshṭho gandharváḥ || [d] tvát-pitâro agne[3] devâs tvâm-âhutayas tvád-vivâcanâḥ | sám mâm âyushâ sáṃ gaupatyéna[4] sú-hite mâ dhâḥ || [e] ayám agníḥ çréshṭha-tamo 'yám bhágavat-tamo 'yáṃ sahasra-sâtamaḥ | asmâ astu su-vîryam || [f 5] máno jyótir jushatâm âjyaṃ ví-chinnaṃ yajnáṃ sám imáṃ dadhâtu | yâ ishṭâ usháso ni-mrúcaç ca tâḥ sáṃ dadhâmi havíshâ ghṛiténa || [g] páyasvatîr[4] óshadhayaḥ[4] || 2 || páyasvad[4] vîrúdhâm[4] páyaḥ | apâm páyaso yát páyas téna mâm indra sáṃ sṛija || [h] ágne vrata-pate vratáṃ carishyâmi, tác chakeyaṃ, tán me râdhyatâm | [i] agníṃ hótâram ihá táṃ huve devân yajníyân[6] ihá yân hávâmahe || â yantu devâḥ su-manasyámânâ viyántu devâ havísho me asya[7] | [k] kás tvâ yunakti, sá tvâ yunaktu | [l] yâni[8] gharmé kapâlâny upa-cinvánti || 3 || vedhásaḥ | pûshṇás tâny ápi vratá indra-vâyû ví muñcatâm || [m] ábhinno gharmó

9. [13] s. P. 4, 11.

10 [a-f.] pravatsyato yajamânasya agnyupasthânamantrâḥ; [g-n.] dârçikayâjamânamantrâḥ; [g-n] gehören bereits zum achten kâṇḍa, s. Ind. Stud. 3, 380. [1] ohne Accent! ABCDE. [2] cárâvaha E prima manu (!). [3] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 14. 13. 16. 17. [4] ohne avagraha. [5] das erste Hemistich s. in I, 5, 3, 2. [6] so (°ân) ABE. [7] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 12. [8] dieser Vers ist schon in I, 1, 7, 3 vorliegend.

jîrá-dânur yáta ắttas[4] tád agan púnaḥ | idhmó védiḥ pari-dháyaç ça sárve yajnásyắ "yur ánu sáṃ caranti || [n] tráyas-triᴗçat tántavo yé vi-tatniré yá imáṃ yajnáᴗ sva-dháyâ dádante, téshâṃ chinnám práty etád dadhâmi svắhâ[4] gharmó devắᴗ[9] ápy etu || 4 || áshâḍha, óshadhaya, upacinvánti, páñca-catvâriᴗçac ca || 10 ||

[h. i. k] 1, 6, 7, 2. 8, 3. 4. 7, 6, 6. K. 4, 14. 31, 15. Vs. 1, 5. 6. Ç. 1, 1, 1, 2-13. Kâ. 2, 1, 11. 3, 3. — [l] Kâ. 2, 8, 16. — [n] Çâñkh. 13, 12, 18. — eti | mat | aito̱r[10] ity â-e̱to̱ḥ — vâsàsi̱[11] iti | i̱va̱ — ye[12] iti — vi | parîti — te[13] iti — apràtividdhâ̱yety apràti-viddhâya — anắdhṛishṭâ̱yety anắ-dhṛi̱shṭâ̱ya̱ — bṛihadvàyâ̱ iti bṛi̱hat-va̱yâ̱ḥ — tvatpitâra̱ iti̱ tvat-pi̱tâ̱ra̱ḥ — tvâmắhu-taya̱ iti̱ tvâm-â̱hu̱ta̱ya̱ḥ — a̱yam | sa̱ha̱sra̱sâtàma̱ iti sahasra-sâtàmaḥ — yâḥ | i̱shṭâḥ — tat | ça̱ke̱ya̱m | tat — eti | ya̱ntu̱ — vi̱yantù | de̱vâḥ — saḥ | tvâ̱ — apîti | vra̱te — yatàḥ | âttàḥ — anù | sam iti — ye | i̱mam — sva̱dhayeti sva-dhayắ | dadànte — de̱vân | apîti.

11. [a] vaiçvânaró[1] na ûtyắ " prá yâtu parâ-vátaḥ | agnír ukthéna vắhasâ || [b] ṛitắ-vânaṃ vaiçvânarám ṛitásya jyótishas[2] pátim | ájasraṃ gharmám îmahe || [c] vaiçvânarásya daᴗsánâbhyo bṛihád áriṇâd ékaḥ sv-apasyayâ kavíḥ | ubhắ pitárâ maháyann ajâyatâ 'gnír dyắvâ-pṛithivî́ bhûri-retasâ || [d] pṛishṭó diví pṛishṭó agníḥ[3] pṛithivyắm pṛishṭó víçvâ ósha-dhîr[1] ắ viveça | vaiçvânaráḥ sáhasâ pṛishṭó agníḥ[3] sá no dívâ sáḥ || 1 || risháḥ pâtu[4] náktam | [e] jâtó yád agne bhúvanâ vy-ákhyaḥ paçúṃ ná go-pắ íryaḥ pári-jmâ | vaíçvânara bráhmaṇe vinda gâtúṃ yûyám pâta svastí-bhiḥ sádâ naḥ || [f] tvám agne çocíshâ çóçucâna ắ ródasî apṛiṇâ jắyamânaḥ |

10. [9] so ABE; s. P. 9, 22. [10] ayito⁰ E (!). [11] s. P. 4, 17. [12] s. P. 4, 38. [13] s. P. 4, 42.

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (⁰s) ABE; s. P. 8, 27. [3] so (⁰o a') ABE, s. P. 11, 3. [4] s. Whitney zu P. 8, 24.

tvám devā́ɷ[5] abhí-çaster amuñco vaíçvânara jâta-vedo mahi=
-tvā́ || [g] asmā́kam agne maghávat-su dhârayā́ 'nâmi ksha=
trám ajáraɷ su-vī́ryam | vayáṃ jayema çatínaɷ sahasríṇaṃ
vaíçvânara || 2 || vā́jam agne távo 'tí-bhiḥ || [h] vaiçvâna=
rásya su-mataú syâma rā́jâ híkam[1] bhúvanânâm abhi-çrī́ḥ |
itó jâtó víçvam idáṃ ví cashṭe vaiçvânaró yatate sū́ryeṇa ||
[i] áva te héḍo varuṇa námo-bhir áva yajnébhir îmahe havír=
-bhiḥ | ksháyann asmá-bhyam asura pra-ceto rā́jann énâɷsi
çiçrathaḥ kṛitā́ni || [k] úd ut-tamáṃ varuṇa pā́çam asmád ávâ
'dhamáṃ ví madhyamáɷ çrathâya | áthâ[6] vayám âditya || 3 ||
vraté távā́ 'nâgaso áditaye[3] syâma || [l] dadhi-krā́vṇo[7] akâ=
rishaṃ[8] jishṇór áçvasya vâjínaḥ | surabhí[1] no múkhâ karat
prá ṇa ā́yûɷshi târishat || [m] ā́ dadhi-krā́ḥ çávasâ páñca kṛish=
ṭī́ḥ sū́rya iva jyótishâ 'pás tatâna | sahasra-sā́ḥ çata-sā́ vâjy
árvâ pṛiṇáktu mádhvâ sám imā́ vácâɷsi || [n] [8] agnír mûrdhā́,
[o] [9] bhúvaḥ | [p] máruto yád dha vo diváḥ sumnâ-yánto hávâ=
máhe | ā́ tū́[10] naḥ || 4 || úpa gantana || [q] yā́ vaḥ çárma
çaçamânā́ya sánti tri-dhā́tûni dâçúshe yachatā́ 'dhi | asmá=
-bhyaṃ tā́ni maruto ví yanta rayíṃ no dhatta vṛishaṇaḥ
su-vī́ram | [r] áditir na urushyatv áditiḥ çárma yachatu |
áditiḥ pâtv áɷhasaḥ || [s] mahī́m û shú[11] mâtáraɷ su-vratā́nâm
ṛitásya pátnîm ávase huvema | tuvi-kshatrā́m ajárantîm urû=
cī́ɷ[1] su-çármâṇam áditiɷ su-práṇîtim || [t] su-trā́mâṇam pṛithi=
vī́ṃ dyā́m anehásaɷ su-çármâṇam áditiɷ su-práṇîtim | daí=
vîṃ nā́vaɷ sv-aritrā́m ánâgasam ásravantîm ā́ ruhemâ[5] sva=
stáye[1] || [u] imā́ɷ sú nā́vam ā́ 'ruhaɷ çatā́-'ritrâɷ çatá-sphyâm |

11. [5] s. P. 9, 20. [6] °â ABE; s. P. 3, 10. [7] s. P. 13, 14; °vuṇṇo E. [8] blos pratîka, weil der Vers bereits in I, 5, 5, 1 (keinem yâjyâ-Abschnitt) da war. [9] dieser Vers (bhuvo yajnasya, schol.) war noch nicht da, findet sich erst in IV, 4, 4, 1 vor und man darf wohl hieraus direkt auf die erst **sekundäre** Anfügung der yâjyâ-Abschnitte schliefsen, s. die Noten zu I, 5, 5, 3. II, 2, 12, 1. [10] so (tû) ABE; s. P. 3, 14. [11] so (û shu) ABE, s. P. 3, 14. 6, 2.

áchidrâm pârayishṇúm || 5 || dívâ sá, sahasríṇaṃ vaíçvânarâ, 'ditya, tū́ no, 'nehása◡ suçármâṇam, ékân ná vi◡çatíç ca || 11 ||

(2, 2, 5, 1 - 6, 5). — [a.b] Vs. 26, 8. 6; [c] Ṛ. 3, 3, 11; [d] 1, 98, 2; [e.f] 7, 13, 3. 2; [g] 6, 8, 6; [h] 1, 98, 1; [i.k] 1, 24, 14. 15; [l] 4, 39, 6; [m] 4, 38, 10; [n] 8, 44, 16; [o] 10, 8, 6; [p] 8, 7, 11; [q] 1, 85, 12; [r] 8, 47, 9; [s] Vs. 21, 5; [t] Ṛ. 10, 63, 10; [u] Vs. 21, 7. — û̱tyâ | â | preti — pa̱râ̱vata̱ iti parâ-vatàḥ — u̱kthenà — ṛi̱tâvẫna̱m [12] ity ṛi̱ta-vâ̱na̱m — jyotìshaḥ — saḥ | na̱ḥ — eti | rodàsî̱ iti | a̱pṛi̱ṇâ̱ḥ — de̱vân — dhâ̱ra̱ya̱ | anẫmi — tavà | û̱tibhi̱r ity û̱ti-bhi̱ḥ — hikàm — namóbhi̱r iti namàḥ-bhi̱ḥ — ha̱virbhi̱r iti ha̱viḥ-bhi̱ḥ | kshayàn — pra̱ce̱ta̱ iti pra-ce̱ta̱ḥ | râjàn — çra̱thâ̱ya̱ [13] | athà — su̱ra̱bhi | na̱ḥ — pra | na̱ḥ — sûryàḥ | i̱va̱ | jyotìshâ | a̱paḥ — ça̱ta̱sâ iti çata-sâ̱ḥ | vâ̱jî — yat | ha̱ — su̱mnâ̱-yanta̱ [12] iti sumna-yantàḥ — eti | tu | na̱ḥ — ya̱cha̱ta̱ | adhi [14] — vîti | ya̱nta̱ — ma̱hîm | u̱ | sv iti — eti | ru̱he̱ma̱ — sv iti — eti | a̱ru̱ha̱m | ça̱târitrâm iti çata-a̱ri̱trâ̱m.

devâsurā́ḥ, párâ, bhū́mir, bhū́mir, upaprayántaḥ, sámpaçyā́my, áyajnaḥ, sámpaçyâmī́ty âhâ, 'gnihotrám, máma nā́ma, vaiçvânará, ékâdaça || 11 ||

devâsurā́ḥ (1, 1), kruddháḥ (3, 2), sámpaçyâmi (6, 1), sámpaçyâmi (8, 1), náktam (9, 6), úpagantanaí (11, 5), 'kapañcâçat || 51 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe pañcamaḥ prapâṭhakaḥ ||

8*. aishṭikaṃ yâjamânam (1, 6, 1-6).

1. [a] sáṃ tvâ siñcâmi yájushâ pra-jā́m ā́yur dhánaṃ ca | bṛíhaspáti-prasûto yájamâna ihá mā́ rishat || [b] ā́jyam asi, satyám asi, satyásyā́ 'dhy-aksham asi, havír asi vaiçvâ-naráṃ [1] vaiçva-deváṃ útpûta-çushma◡ satyaú-'jâḥ, sáho 'si sáhamânam asi, sáhasvā́ 'râtîḥ sáhasvâ 'râtîyatáḥ [1] sáhasva pṛítanâḥ sáhasva pṛitanyatáḥ, sahásra-vîryam asi, tán mâ

11. [12] s. P. 3, 2. [13] çradhâya E. [14] ohne iti.

* auch I, 5, 10, 3-4 (g-n) gehört hierzu, s. das daselbst Bemerkte.

6, 1. âjyagrahaṇam. [1] ohne avagraha.

jinvā́, ''jyasyā́ ''jyam asi, satyásya satyám asi, satyā́-''yuḥ
|| 1 || asi, satyá-çushmam asi, satyéna tvâ 'bhí ghâra-
yâmi, tásya te bhakshîya | [c] pañcânā́ṃ tvâ vā́tânâṃ yan-
trā́ya dhartrā́ya gṛihṇâmi | [d] pañcânā́ṃ tva 'rtûnā́ṃ y. dh.
g. | [e] pañcânā́ṃ tvâ diçā́ṃ y. dh. g. | [f] pañcânā́ṃ tvâ pañca-
-janā́nâṃ y. dh. g. | [g] carós tvâ[2] páñcabilasya y. dh. g. |
[h] bráhmaṇas tvâ téjase y. dh. g. | [i] kshatrásya tvaú 'jase y.
|| 2 || dh. g. | [k] viçé tvâ y. dh. g. | [l] su-vī́ryâya tvâ gṛih-
ṇâmi | [m] suprajâs-tvā́ya tvâ g. | [n] râyás póshâya[3] tvâ g. |
[o] brahma-varcasā́ya tvâ g. | [p] bhū́r asmā́kaṃ, havír devā́-
nâm, â-çísho yájamânasya, devā́nâṃ tvâ devátâbhyo[1] gṛih-
ṇâmi | [q] kā́mâya tvâ gṛihṇā́mi || 3 || satyā́yur, ójase yantrā́ya,
tráyastriṃçac ca || 1 ||

c-o K. 5, 6. 32, 6. — vaiçvânaram | vaiçvadevam iti vaiç-
va-devam — satyaujâ iti satya-ojâḥ — satyâyur iti satya-
-âyuḥ — tvâ | ṛitûnâm — caroḥ | tvâ — tvâ | ojase — su-
prajâstvâyeti suprajâḥ-tvâyâ — râyaḥ | poshâya.

2. [a] dhruvò 'si dhruvò 'háṃ sa-jâtéshu bhûyâsaṃ dhī́-
raç céttâ vasu-víd | [b] ugrò 'sy ugrò 'háṃ sa-jâtéshu bh. ugráç
c. v. | [c] abhi-bhū́r asy abhi-bhū́r aháṃ sa-jâtéshu bh. abh. c.
v. | [d] yunájmi tvâ bráhmaṇâ daívyena havyā́yâ 'smaí vó-
ḍhavé jâta-vedaḥ | índhânâs tvâ su-prajásaḥ su-vī́râ jyóg
jîvema bali-hṛíto vayáṃ te || [e] yán me agne[1] asyá[1] yajnásya
ríshyât || 1 || yád vâ skándâd ā́jyasyo 'tá vishṇo | téna
hanmi sapátnam[2] dur-marâyúm aí 'naṃ dadhâmi nír-ṛityâ
upá-sthe || [f] bhū́r bhúvaḥ súvar | [g] úc-chushmo agne[3] yája-
mânâyai 'dhi, ní-çushmo abhi-dā́sate[3] | [h] ágne deve-'ddha
manv-iddha mándra-jihvā́ 'martyasya te hotar mûrdhánn

1. [2] so (⁰s t⁰) ABE. [3] so (⁰s p⁰) ABE, s. P. 8, 29.

2. havirhomaḥ. [1] so (⁰e a⁰) ABE; s. P. 11, 11. 17. [2] ohne avagraha. [3] so (⁰o a⁰) AB. E (sec. m.); s. P. 11, 16. [4] s. P. 8, 29.

ắ jigharmi râyás póshâya[4] suprajâs-tvắya su-vī́ryâya | [i]máno 'si prâjâ-patyám, mánasâ mâ bhûténắ " viça | [k]vắg asy aindrī́ sapatna-ksháyaṇî || 2 || vâcắ me 'ndríyeṇắ " viça | [l]vasantám ṛitûnắm prîṇâmi, sá mâ prîtáḥ prîṇâtu | [m]grîshmám ṛitûnắm prîṇâmi, sá mâ p. p. | [n]varshắ ṛitûnắm prîṇâmi, tắ mâ prîtắḥ prîṇantu | [o]çarádam ṛitûnắm p., sắ mâ prîtắ prîṇâtu | [p]hemanta-çiçirắv ṛitûnắm prîṇâmi, taú mâ prîtaú prîṇîtâm | [q]agnī́-shómayor ahám deva-yajyáyâ cákshushmân[3] bhûyâsam | [r]agnér ahám deva-yajyáyâ 'nnâ-'dó bhûyâsam || 3 || [s]dábdhir asy, ádabdho bhûyâsam, amúm dabheyam | [t]agnī́-shómayor ahám deva-yajyáyâ vṛitra-hắ bhûyâsam | [u]indrâ-'gniyór ahám devayajyáye 'ndriyâvý[2] annâ-'dó bhûyâsam | [v]índrasyâ 'hám deva-yajyáye 'ndriyâvī́[3] bhûyâsam | [w]mahe-'ndrásyâ 'hám deva-yajyáyâ jemắnam mahimắnam gameyam | [x]agnéḥ svishṭa-kṛíto 'hám deva-yajyáyắ "yushmân[3] yajnéna prati-shṭhắm gameyam || 4 ||

ríshyât, sapatnaksháyaṇy, annâdó bhûyâsaṃ, shát̤triṃçac ca || 2 ||

1, 6, 10, 1 - 11, 7. — K. 4, 14. 5, 1. 31, 15. 32, 1. — dhruvaḥ | asi | dhruvaḥ | aham — ugraḥ | asi | ugraḥ | aham — yat | me — uta | vishṇo iti — sapatnám | durmarâyum iti duḥ-marâyum | eti | enam — nirṛityâ iti niḥ-ṛityâḥ — uchúshma ity ut-çushmaḥ — deveddheti devà-iddha — eti | jigharmi | râyaḥ | poshắya | suprajâstvâyeti suprajâḥ-tvâyà — prâjâpatyam iti prâjâ-patyam — eti | viça — saḥ | mâ — tâḥ | mâ — agnîshomàyor ity agnî-somàyoḥ — cakshúshmân — annâda ity ànna-adaḥ — indriyâvî — mahendrasyeti mahâ-indrasyà — âyúshmân — pratishṭhâm iti prati-sthâm.

3. [a]agnír mâ dúr-ishṭât pâtu, savitắ 'ghá-çaṃsâd | [b]yó mé 'nti dûrè 'râtîyáti tám eténa jeshaṃ | [c]súrûpa-varshavarṇa é 'hî 'mắn bhadrắn dúryâṃ[1], abhy é 'hi mắm

3. bhakshya iḍâdibhâgaḥ. [1] so (°âṃ) ABE; s. P. 9, 21. 22.

ánu-vratâ, | [d] nỳ u çîrshā́ṇi mṛiḍhvam | [e] íḍa é 'hy ádita é 'hy sárasvaty[2] é 'hi | [f] rántir asi rámatir asi sûnáry[2] asi | [g] júshṭe júshṭiṃ te 'çîyó, 'pa-hûta upa-havā́ṃ || 1 || te 'çîya | [h] sā́ me satyā́ "-çī́r asyá yajnásya bhûyâd | [i] áreḍatâ mánasâ tác chakeyaṃ | [k] yajnó dívaṃ rohatu, yajnó dívaṃ gachatu | [l] yó deva-yā́naḥ pánthâs, téna yajnó devā́ṃ[1] ápy etv | [m] asmā́sv índra indriyā́ṃ dadhâtv, asmā́n rā́ya utá yajnā́ḥ sacantâm, asmā́su santv â-çíshaḥ, sā́ naḥ priyā́ su-prátûrtir maghónî | [n] júshṭir asi jushásva no, júshṭâ naḥ || 2 || asi júshṭiṃ te gameyam | [o] [3] máno jyótir jushatâm ā́jyaṃ ví-chinnaṃ yajnáṃ sám imā́ṃ dadhâtu | bṛíhaspátis[3] tanutâm imā́ṃ no víçve devā́ ihá mâdayantâm || [p] brádhna pínvasva | [q] dádato me mā́ kshâyi kurvató me mó 'pa dasat | [r] prajā́-pater bhâgò 'sy ū́rjasvân[3] páyasvân[3] | [s] prâṇâ-'pânaú me pâhi, samâna-vyânaú me pâhy, udâna-vyânaú me pâhy | [t] ákshito 'sy, ákshityai tvâ, mā́ me ksheshṭhâ amútrâ 'múshmiṅ loké || 3 || upahavā́ṃ, júshṭâ nas, tvâ, sháṭ ca || 3 ||

1, 7, 1, 1 - 3, 4. — K. 5, 2-4. 32, 2. 3. — Vs. 2, 10. 13. Kâṇva 2, 3, 7. 8. Ç. 1, 8, 1, 42. Kâ. 3, 4, 13-30. Çâṅkh. 4, 9, 2-4. — durishṭâd iti duḥ-ishṭât — yaḥ | me | anti | dûre | arâtîyati — surûpavarshavarṇa iti surûpa-varshavarṇe | eti | ihi | imân — duryā́n | abhi | eti | ihi — nîti | u — iḍè | eti | ihi | adite | eti | ihi — sûnarī́ — te | açîya | upàhûta ity upà-hûte — te | açîya — tat | çakeyam — devân | apîti — râyàḥ — bṛihaspatiḥ — mâ | upeti — ksheshṭhâḥ | amutrà | amushmin.

4. [a] barhísho 'háṃ deva-yajyáyâ prajā́-vân bhûyâsaṃ | [b] nárâçáṃsasyâ[1] 'háṃ deva-yajyáyâ paçu-mā́n bhûyâsam | [c] agnéḥ svishṭa-kríto 'háṃ deva-yajyáyā́ "yushmân[1] yajnéna

3. [2] ohne avagraha. [3] s. I, 5, 3, 2. 10, 2.

4. anuyâjâdiçeshâhutiḥ. [1] ohne avagraha.

prati-shṭhā́ṃ gameyam | [d] agnér ahám új-jitim ánû 'j je-shaṃ | [e] sómasyâ 'hám ú. ánû 'j j. | [f] agnér ahám ú. ánū́ 'j j. | [g] agnī́-shómayor ahám ú. ánū́ 'j j. | [h] indrâ-'gniyór ahám ú. ánū́ 'j j. | [i] índrasyâ 'hám || 1 || ú. ánū́ 'j j. | [k] mahe-'ndrásyâ 'hám ú. ánū́ 'j j. | [l] agnéḥ svishṭa-kṛíto 'hám ú. ánū́ 'j j. | [m] [2] vâjásya mâ pra-savéno 'd-grâbhéṇó 'd agra-bhît | áthâ[3] sapátnâṃ[1 u. 4] índro me ni-grâbhéṇā́ 'dharâṃ[4] akaḥ || [n] [2] ud-grâbháṃ ca ni-grâbháṃ ca bráhma devā́ avî-vṛidhan | áthâ[3] sapátnân[1 u. 5] indrâ-'gnī́ me vishûcī́nân[1] vỳ asyatâm || [o] é 'mā́ agmann â-çísho dóha-kâmâ índra-van-taḥ || 2 || vanâmahe dhukshîmáhi pra-jā́m ísham || [p] róhi-tena tvâ 'gnír devátâṃ[1] gamayatu, hári-bhyâṃ tvé 'ndro d. g., étaçena tvâ sū́ryo d. g. | [q] ví te muñcâmi raçanā́ ví raçmī́n ví yóktrâ yā́ni pari-cártanâni dhattā́d asmā́su drá-viṇaṃ yác ca bhádram prá ṇo[6] brûtâd bhâga-dhā́n deva-tâsu[1] | [r] víshṇoḥ çam-yór aháṃ deva-yajyáyâ yajnéna prati-shṭhā́ṃ gameyaṃ | [s] sómasyâ 'háṃ deva-yajyáyâ || 3 || su-rétâ réto dhishîya | [t] tváshṭur aháṃ deva-yajyáyâ paçûnā́ṃ rûpám pusheyaṃ | [u] devā́nâm pátnîr agnír gṛihá-patir yaj-násya mithunáṃ, táyor aháṃ deva-yajyáyâ mithunéna prá bhûyâsaṃ | [v] vedò 'si, víttir asi, vidéya | [w] kármâ 'si, karú-ṇam asi, kriyā́saṃ | [x] sanír asi, sanitā́ 'si, sanéyaṃ | [y] ghṛitá-vantaṃ kulâyínaṃ[1] râyás póshaṃ[7] sahasríṇaṃ vedó dadâtu vâjínam || 4 || índrasyâ 'hám, índra-vantaḥ, sómasyâ 'háṃ deva-yajyáyâ, cátuççatvâriṃçac ca || 4 ||

1, 7, 4, 1-6. — K. 5, 1. 3. 4. 32, 3. 4. — m.n Vs. 17, 63. 64. — narâçaṃsásya | aham — âyúshmân — pratishṭhâm iti prati-sthâm — anú | ud iti | jesham — agnîshomáyor ity agnî-somáyoḥ — indrâgniyor itī́ndra-agniyoḥ — mahendrasyeti

4. [2] so schon I, 1, 13, 1. [3] so (°â) ABE, s. P. 3, 10. [4] so (°âṃ) ABE, s. P. 9, 22. [5] so (°ân) ABE. [6] so (ṇo) ABE; s. P. 7, 4. [7] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 29.

mahâ-indrasyà — athà | sapatnân | indrâḥ — adhàrân | akaḥ — athà | sapatnân | indrâgnî itî'ndra-agnî — vîtì | asyatâm | eti | imâḥ | agman — raçanâḥ — preti | naḥ — çamyor iti çam-yoḥ — suretâ iti su-retâḥ — vedaḥ | asi — râyaḥ | poshàm.

5. [a] â' pyâyatâm dhruvâ' ghriténa yajnám-yajnam práti devayád-bhyaḥ | sûryâ'yâ û'dhó 'dityâ[1] upá-stha urú-dhârâ prithivî' yajné asmín[2] || [b] prajâ'-pater vi-bhâ'n nâ'ma lokás, tásmiṃs[3] tvâ dadhâmi sahá yájamânena | [c] sád asi sán me bhûyâḥ, sárvam asi sárvam me bhûyâḥ, pûrṇám asi pûrṇám me bhûyâ, ákshitam asi mâ' me ksheshṭhâḥ | [d] prâ'cyâm diçí devâ' ritvíjo[4] mârjayantâm, dákshiṇâyâm || 1 || diçí mâ'sâḥ pitáro mârjayantâm, pratî'cyâm diçí grihâ'ḥ paçávo mârjayantâm, údîcyâm diçy â'pa óshadhayo[4] vánaspátayo[4] mârjayantâm, ûrdhvâ'yâm diçí yajnáḥ sam-vatsaró yajná-patir mârjayantâm | [e] víshṇoḥ krámo 'sy abhimâti-hâ', gâyatréṇa chándasâ prithivî'm ánu ví krame, nír-bhaktaḥ sá yám dvishmó | [f] víshṇoḥ krámo 'sy abhiçasti-hâ', traíshṭubhena[4] chándasâ 'ntáriksham[4] ánu ví krame, nír-bhaktaḥ sá yám dvishmó | [g] víshṇoḥ krámo 'sy arâtîyató[4] hantâ', jâ'gatena chándasâ dívam ánu ví krame, nír-bhaktaḥ sá yám dvishmó | [h] víshṇoḥ krámo 'si çatrû-yató[5] hantâ' ''nu-shṭubhena chándasâ díçó 'nu ví krame, nír-bhaktaḥ sá yám dvishmáḥ || 2 || dákshiṇâyâm, antáriksham ánu ví krame nírbhaktaḥ sá yám dvishmó víshṇor, ékân ná triṃçác ca || 5 ||

1, 7, 5, 1-4. 4, 2, 1, 1. — K. 5, 5. 16, 8. 32, 5. — [a] Vs. 2, 5, 3 Kâṇva. [e-h] 2, 25. 12, 5. Ç. 1, 9, 3, 10-12. 6, 7, 2, 13-16. Kâ. 3, 3, 12. 8, 11. 16, 5, 11. — Çâñkh. 4, 11, 1 - 12, 6. — devayadbhya iti devayat-bhyaḥ | sûryâyâḥ | ûdhàḥ | adityâḥ | upastha ity upa-sthe — vibhân iti vi-bhân — tasmin | tvâ — sat | me —

5. âpyâyanâdimantrâḥ. [1] so (°o ') ABE. [2] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 16. [3] so (°ṃs) ABE, s. P. 6, 14. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 3, 7.

ṛitvijā̀ḥ — oshā̀dhayaḥ | vana̱spatā̀yaḥ — anù | vîti | krame — saḥ | yam — traishṭùbhena — a̱râ̱tî̱ya̱taḥ — ça̱trû̱ya̱ta iti çatru-ya̱taḥ — ânùshṭubhe̱nety ânù-stu̱bhe̱na̱.

6. [a] áganma súvaḥ, súvar aganma | [b] saṃ-dṛíças te mā́ chitsi, yát te tápas tásmai te mā́ " vṛikshi | [c] su-bhū́r asi çréshṭho raçmînā́m, âyur-dhā́ asy ā́yur me dhehi, varco-dhā́ asi várco máyi dhehî | [d] 'dám ahám amúm bhrā́tṛivyam âbhyó dig-bhyò 'syaí divò 'smā́d antárikshâd asyaí pṛithivyā́ asmā́d annā́-'dyân nír bhajâmi, nír-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmáḥ || 1 || [e] sám jyótishâ 'bhûvam | [f] aindrī́m â-vṛítam anv-ā́varte[1] | [g] sám ahám pra-jáyâ, sám máyâ pra-jā́ | [h] sám aháᴗ râyás póshe̱ṇa, sám máyâ râyás póshaḥ | [i] sám-iddho agne[2] me dîdihi, sam-eddhā́ te agne[3] dîdyâsaṃ | [k] vásu-mân yajnó, vásîyân bhûyâsam | [l] [4] ágna ā́yûᴗshi pavasa ā́ suvó 'rjam ísham ca naḥ | âré bâdhasva duchúnâm[5] || [m] ágne pávasva sv-ápâ asmé várcaḥ su-vī́ryam || 2 || dádhat póshaᴗ rayím máyi || [n] [6] ágne gṛiha-pate su-gṛihapatír aháṃ tváyâ gṛihá-patinâ bhûyâsaᴗ, su-gṛihapatír máyâ tváṃ gṛihá-patinâ bhûyâḥ, çatáᴗ hímâs, tā́m â-çísham ā́ çâse tántave jyótishmatîṃ[5], tā́m â-çísham ā́ çâse 'múshmai jyótishmatîṃ[5] | [o] kás tvâ yunakti, sá tvâ ví muñcatv | [p] ágne vrata-pate vratám acârishaṃ, tád açakaṃ tán me 'râdhi | [q] yajnó babhûva sá ā́ || 3 || babhûva sá prá jajne sá vâvṛidhe | sá devā́nâm ádhi-patir babhûva só asmā́ᴗ[2] ádhi-patîn[7] karotu vayáᴗ syâma pátayo rayînā́m | [r] gó-mâᴗ agné[7] 'vi-mâᴗ açvī́[7] yajnó nṛivát-sakhâ sádam íd apra-mṛishyáḥ | íḍâ-vâᴗ[7] eshó asura[2] prajā́-vân dîrghó rayíḥ

6. sûryopasthânâdimantrâḥ. [1] als Compositum! [2] so (°o a) ABE, s. P. 11, 16. 9. [3] so (°e a°) ABE, s. P. 3, 10. [4] so schon I, 4, 29, 1. 5, 5, 2. [5] ohne avagraha. [6] so schon I, 5, 6, 4. 8, 5. [7] so (°âᴗ a°) ABE; s. P. 9, 21.

pṛithu-budhnáḥ sabhā́-vân || 4 || dvishmáḥ, suvī́rya◡, sá ā́, páñcatri◡çac ca || 6 ||

I, 7, 6, 1-7. — K. 5, 5.6. 32, 5.6. — Vs. 2, 25-28. Ç. 1, 9, 3, 14-23. Kâ. 3, 8, 15-29. — Çâñkh. 4, 12, 8-16. 13, 3. 4. — suvàḥ | aganma — mâ | chitsi — mâ | eti | vṛikshi — digbhya iti dik-bhyaḥ — asyai | pṛithivyâḥ — annâdyâd ity ànna-adyā́t — saḥ | yam — abhûvam — anvâvàrta ity ànu-âvàrte — râyaḥ | poshéṇa — râyaḥ | poshâḥ — pavase | eti — duchunâm — svapâ iti su-apā́ḥ | asme iti — jyotishmatîm — saḥ | tvâ — tat | me | arâdhi — saḥ | eti — saḥ | preti | jajne | saḥ | vâvṛidhe | saḥ — saḥ | asmân — gomân iti go-mân | agne | avimân ity avi-mân | açvî — iḍā́vân itîḍā́-vân | eshaḥ | asura.

9. aishṭikayâjamânavidhiḥ (I, 6,7 - 7,6 *).

7. yáthâ vaí samṛita-somā́ evám vā́ eté samṛita-yajnā́ yád darça-pûrṇamâsaú, kásya vā́ 'ha devā́ yajnám â-gáchanti kásya vâ ná, bahûnā́m yájamânânâm yó vaí devátâḥ[1] pū́rvaḥ pari-gṛihṇā́ti sá enâḥ çvó[2] bhûté yajata | etád vaí devā́nâm â-yátanam yád â-havanī́yo, 'ntarā́ 'gnī́ paçûnā́m, gā́rha-patyo manushyâṇâm, anvâhârya-pácanaḥ pitṛiṇā́m | agním gṛihṇâti, svá evā́ "-yátane devátâḥ[1] pári || 1 || gṛihṇâti, tā́ḥ çvó[2] bhûté yajate | vraténa vaí médhyo 'gnír vratá-patir, brâhmaṇó vrata-bhṛíd | vratám upai-'shyán brûyâd: ágne vrata-pate vratám carishyâmī́ 'ty | agnír vaí devā́nâm vratá-patis, tásmâ evá prati-prócya vratám ā́ labhate | barhíshâ pûrṇá-mâse vratám úpai 'ti[3] vatsaír amâ-vâsyā̀yâm, etád dhỳ etáyor â-yátanam | upa-stī́ryaḥ pū́rvaç câ 'gnír áparaç cé 'ty âhur; manushyầḥ || 2 || ín

* ausgenommen (6, 12 und) 7, 2; s. Ind. Stud. 3, 375. 385.

7. devatâparigrahaḥ. [1] ohne avagraha [2] °nâ çvo, und tâ çvo B. [3] unbetont!

n' vā́[4] úpa-stîrṇam ichánti[5] kím u devā́ yéshâṃ návâ-'vasâ-nam, úpâ 'smiñ chvó yakshyámâṇe devátâ[1] vasanti yá eváṃ vidvā́n agním upa-stṛiṇā́ti | yájamânena grâmyā́ç ca pa-çávo 'va-rúdhyâ âraṇyā́ç cé 'ty âhur, yád grâmyā́n upa-vásati téna grâmyā́n áva runddhe[6], yád âraṇyásyâ 'çnā́ti ténâ ''raṇyā́n, yád ánâçvân upa-váset pitṛi-devatỳaḥ syâd | âraṇyásyâ 'çnâtî, 'ndriyám || 3 || vā́ âraṇyám, indriyám evā́ ''tmán dhatte | yád ánâçvân upa-váset kshódhukaḥ syā́d, yád açnîyā́d rudrò 'sya paçū́n abhí manyetâ; 'pò 'çnâti, tán né 'vâ 'çitáṃ né 'vā́ 'naçitaṃ, ná kshódhuko bha-vati, nā́ 'sya rudráḥ paçū́n abhí manyate | vájro vaí yaj-ñáḥ, kshút khálu vaí manushỳasya bhrā́tṛivyo, yád ánâçvân upa-vásati, vájreṇai 'vá sâ-'kshā́t kshúdham bhrā́tṛivyaṃ hanti || 4 || pári, manushyā́, indriyáṃ, sâkshā́t, trī́ṇi ca || 7 ||

1, 5, 10, 3. — K. 31, 15. 32, 7. — Ç. 1, 1, 1, 2-10. — vai | ete — vâ | ahà | devâḥ — saḥ | enâḥ | çvaḥ — yajate — agnî[7] iti — sve | eva — medhyàḥ | agniḥ — it | nu | vai — navā́vasânam iti navà-avasânam — asmin | çvaḥ — de-vatā́ḥ | vasanti — vai | âraṇyam — rudraḥ | asya — apaḥ | açnâti | tat | na | iva | açitam | na | iva | anàçitam — na | asya — sâkshâd iti sa-akshât.

8. [a] yó vaí çrad-dhā́m ánâ-rabhya yajnéna yájate nā́ 'sye 'shṭā́ya çrád dadhate | [b] 'páḥ prá ṇayati[1], çrad-dhā́ vā́ ā́paḥ, çrad-dhā́m evā́ ''-rábhya yajnéna yajata, ubháye 'sya deva-manushyā́ ishṭā́ya çrád dadhate | tád âhur: áti vā́ etā́ vártraṃ nedanty áti vā́caṃ máno vā́vaí[2] 'tā́ nā́ 'ti nedantī́ 'ti | mánasâ prá ṇayatî[1], 'yáṃ vaí mánaḥ || 1 || anáyai 'vaí 'nâḥ prá ṇayaty[1] | áskanna-havir bhavati yá

7. [4] invâ AE; s. P. 5, 13. [5] betont! [6] ruṃdhe ABCDE. [7] s. P. 4, 36.

8. yajnâyudhasambhṛitiḥ. [1] so (ṇ°) ABE, s. P. 7, 4. [2] ohne avagraha.

evám̥ véda | yajnâ-''yudhā́ni sám bharati yajnó vaí yajnâ-''yudhā́ni, yajnám evá tát sám bharatí | yád ékam-ekaɷ[3] sam-bháret pitr̥i-devatỳâni syur, yát sahá sárvâṇi mâ-nushā́ṇi | dvé-dve[4] sám bharati, yâjyâ-'nuvâkỳayor evá rû-pám̥ karoty, átho mithunám evá | yó vaí dáça yajnâ-''yu-dhā́ni véda mukhatò[2] 'sya yajnáḥ kalpate | sphyáḥ || 2 || ca kapā́lâni câ 'gnihotra-hávaṇî[5] çū́rpam̥ ca kr̥ishṇâ-'jinám̥ ca çámyâ co 'lū́khalam̥[2] ca músalam̥ ca dr̥isháç có 'palâ cai, 'tā́ni vaí dáça yajnâ-''yudhā́ni, yá evám̥ véda mukhatò[2] 'sya yajnáḥ kalpate | yó vaí devébhyaḥ prati-prócya yaj-néna yájate jushánte 'sya devā́ havyáɷ | havír nir-upyá-mâṇam[5] abhí mantrayetâ: 'gníɷ hótâram ihá táɷ huva íti || 3 || devébhya evá prati-prócya yajnéna yajate, jush-ánte 'sya devā́ havyám | eshá vaí yajnásya gráho, gr̥ihî-tvaí 'vá yajnéna yajate | tád uditvā́ vā́cam̥ yachati, yajnásya dhr̥ítyâ | átho mánasâ vaí prajā́-patir yajnám atanuta, má-nasai 'vá tád yajnám̥ tanute, rákshasâm ánanv-avacârâya | yó vaí yajnám̥ yóga ā́-gate yunákti yuñkté yuñjânéshu | kás tvâ yunakti sá tvâ yunaktv íty âha, prajā́-patir vaí káḥ, prajā́-patinai 'vaí 'nam̥ yunakti yuñkté yuñjâ-néshu || 4 || vaí mána, sphyá, íti, yunaktv, ékâdaça ca || 8 ||

1, 5, 10, 3. — K. 32, 7. 31, 15. — Ç. 1, 1, 1, 13. 22. — çrad-dhâm iti çrat-dhâm — na | asya | ishṭâyà — preti | na-yati — vai | âpàḥ — yajate | ubhayè | asya — tat | âhuḥ — vai | etâḥ — nedanti[6] — vâva | etâḥ — anayā̀ | eva | enâḥ — dve-dve iti dve-dve — yâjyânuvâkyàyor iti yâjyâ-anuvâkyàyoḥ — atho iti — mukhataḥ | asya — agnihotra-havaṇîty àgnihotra-havànî — jushantè | asya | devâḥ — nirupyamāṇam iti niḥ-upyamānam — eshaḥ | vai — gri-hîtvâ | eva — dhrityai | atho iti — yogè — saḥ | tvâ.

8. [3] s. P. 5, 18 schol. [4] s. P. 4, 49. [5] s. P. 7, 11. 3. [6] unbetont!

9. prajā́-patir yajnā́n asṛijatâ 'gni-hotrám câ 'gni-shṭomám ca paurṇa-mâsī́m co 'kthŷam câ 'mâ-vâsŷâm câ 'ti-râtrám ca; tā́n úd amimîta, yā́vad[1] agni-hotrám ā́sît tā́vân[1] agni-shṭomó, yā́vatî paurṇa-mâsī́ tā́vân ukthŷo, yā́vaty amâ-vâsŷâ tā́vân ati-râtró | yá evám vidvā́n agni-hotrám juhóti yā́vad agni-shṭoméno 'pâ-"pnóti tā́vad úpâ "pnoti, yá evám vidvā́n paurṇa-mâsī́m yájate yā́vad ukthŷeno 'pâ-"pnóti || 1 || tā́vad úpâ "pnoti, yá evám vidvā́n amâ-vâsŷâm yájate yā́vad ati-râtréṇo 'pâ-"pnóti tā́vad úpâ "pnoti | parameshṭhíno[1] vā́ eshá yajnó 'gra âsît, téna sá paramā́m kā́shṭhâm agachat téna prajā́-patim nir-ávâsâyayat[2], téna prajā́-patiḥ paramā́m kā́shṭhâm agachat téné 'ndram nir-ávâsâyayat[2], téné 'ndraḥ paramā́m kā́shṭhâm agachat ténâ 'gnī́-shómau nir-ávâsâyayat, ténâ 'gnī́-shómau paramā́m kā́shṭhâm agachatâm, yáḥ || 2 || evám vidvā́n darça-pûrṇamâsaú yájate paramā́m evá kā́shṭhâm gachati | yó vaí prá-jâtena yajnéna yájate prá pra-jáyâ paçú-bhir mithunaír jâyate, dvā́daça[1] mā́sâḥ sam-vatsaró dvā́daça dvam-dvā́ni darça-pûrṇamâsáyos[3] tā́ni sam-pā́dyânī́ 'ty âhur | vatsám co 'pâ-'vasṛijáty ukhā́m cā́ 'dhi çrayaty, áva ca hánti dṛishádau ca sam-ā́hanty[2], ádhi ca vápate kapā́lâni cópa dadhâti, puroḍā́çam[1] ca || 3 || adhi-çráyaty ā́jyam ca, stamba-yajúç ca háraty abhí ca gṛihṇâti, védim ca pári gṛihṇā́ti patnī́m ca sám nahyati, pró-'kshaṇîç câ "-sâdáyaty ā́jyam cai | 'tā́ni vaí dvā́daça[1] dvam-dvā́ni darça-pûrṇamâsáyos[3], tā́ni yá eváṃ sam-pā́dya yájate prá-jâtenai 'vá yajnéna yajate[4] prá pra-jáyâ paçú-bhir mithu-

9. dvâdaçadvandvasampattiḥ. [1] ohne avagraha. [2] als Compositum! [3] hier sieben, und in anuvâka 8 fünf, s. B. p. 916. [4] yájate E.

naír jâyate || 4 || ukthyèno 'pâpnóty, agachatâṃ yáḥ, purodā́çaṃ ca, catvâriṃçác ca || 9 ||

agnishṭomam ity ágni-stomam — parameshṭhinàḥ | vai | eshaḥ | yajnaḥ | agrè — tenà | saḥ — niravā́sâyayad iti niḥ-avā́sâyayat — agnîshomâv ity agnî-somaù — dvâdàça | dvandvânîti dvam-dvâni — samâhantîti sam-âhànti — prokshàṇîr iti pra-ukshàṇîḥ.

10. dhruvò 'si dhruvò 'háṃ sa-jâtéshu bhûyâsam íty âha, dhruvā́n evaí 'nân kuruta | ugrò 'sy ugrò 'háṃ sa-jâtéshu bhûyâsam íty âhā́, 'prati-vâdina evaí 'nân kurute | 'bhi-bhū́r asy abhi-bhū́r aháṃ sa-jâtéshu bhûyâsam íty âha, yá evaí 'nam praty-utpípîte tám úpâ 'syate | yunájmi tvâ bráhmaṇâ daívyené 'ty âhai, 'shá vā́ agnér yógas, téna || 1 || evaí 'naṃ yunakti | yajnásya vaí sám-ṛiddhena devā́ḥ suvar-gáṃ lokám âyan yajnásya vỳ-ṛiddhenā́ 'surân párâ 'bhâvayan, yán me agne[1] asyá[1] yajnásya ríshyâd íty âha, yajnásyai 'vá tát sám-ṛiddhena yájamânaḥ suvar-gáṃ lokám eti yajnásya vỳ-ṛiddhena bhrā́tṛivyân párâ bhâvayaty | agni-hotrám etā́bhir vyā́hṛitî-bhir[2] úpa sâdayed, yajna-mukháṃ vā́ agni-hotrám bráhmai 'tā́ vy-ā́hṛitayo, yajna-mukhá evá bráhma || 2 || kurute, saṃ-vatsaré pary-ā́gata etā́bhir evó 'pa sâdayed, bráhmaṇai 'vó 'bhayátaḥ[3] saṃ-vatsarám pári gṛihṇâti | darça-pûrṇamâsaú câtur-mâsyā́ny â-lábhamâna etā́bhir vyā́hṛitî-bhir[2] havíṃshy ā́ sâdayed, yajna-mukháṃ vaí darça-pûrṇamâsaú câtur-mâsyā́ni bráhmai 'tā́ vy-ā́hṛitayo, yajna-mukhá evá bráhma kurute, saṃ-vatsaré pary-ā́gata etā́bhir evā́ " sâdayed, bráhmaṇai 'vó 'bhayátaḥ[3] saṃ-vatsarám pári gṛih-

10. haviḥsâdanam. [1] so (⁰e a⁰) ABE; s. P. 11, 11.17. [2] s. P. 3, 7. [3] ohne avagraha.

ṇâti | yád vaí yajnásya sā́mnâ kriyáte râshṭrám || 3 || yajnásyâ ”-çī́r gachati, yád ṛcā́ víçaṃ yajnásyâ ”-çī́r gachaty; átha brâhmaṇò ’nâçī́rkeṇa[3] yajnéna yajate, sâm-idhenī́r anu-vakshyánn etā́ vy-ā́hṛitîḥ purástâd[3] dadhyâd, bráhmai ’vá prati-pádaṃ kurute, táthâ brâhmaṇáḥ sā́-”çîr-keṇa yajnéna yajate | yáṃ kâmáyeta yájamânam: bhrā́tṛivyam asya yajnásyâ ”-çī́r gached íti tásyai ’tā́ vy-ā́hṛitîḥ puro-’nuvâkŷâyâṃ dadhyâd, bhrâtṛivya-devatŷâ vaí puro-’nuvâkŷâ, bhrā́tṛivyam evā́ ’sya yajnásya || 4 || â-çī́r gachati | yā́n kâmáyeta yájamânânt: samā́vaty[3] enân yajnásyâ ”-çī́r gached íti téshâm etā́ vy-ā́hṛitîḥ puro-’nuvâkŷâyâ ardha-’rcá ékâṃ dadhyâd[4] yâjŷâyai purástâd[3] ékâṃ yâjŷâyâ ardha-’rcá ékâṃ, táthai ’nânt samā́vatî[3] yajnásyâ ”-çī́r gachati | yáthâ vaí parjányaḥ sú-vṛishṭaṃ várshaty eváṃ yajnó yájamânasya varshati, sthálayo ’dakáṃ pari-gṛihṇánty[5] â-çíshâ yajnáṃ yájamânaḥ pári gṛihṇâti | máno ’si prâjâ-patyám || 5 || mánasâ mâ bhûténā́ ” viçé ’ty âha, máno vaí prâjâ-patyám, prâjâ-patyó yajnó, mána evá yajnám âtmán dhatte | vā́g asy aindrī́ sapatna-ksháyaṇî vâcā́ me ’ndriyéṇā́ ” viçé ’ty âhai, ”ndrī́ vaí vā́g, vā́cam evaí ”ndrī́m âtmán dhatte || 6 || ténai, ’vá bráhma, râshṭrám, evā́ ’sya yajnásya, prâjâ-patyá◡, sháṭtri◡çac ca || 10 ||

1, 6, 2, 1-3. — K. 31, 15. — dhru̱vaḥ | a̱si̱ | dhru̱vaḥ | a̱ham — u̱graḥ | a̱si̱ | u̱graḥ | a̱ham — apràtivâdina̱ ity apràti-vâ̱di̱na̱ḥ — upeti | a̱sya̱te̱ — e̱shaḥ | vai — vyâhṛitîbhi̱r iti̱ vyâhṛiti-bhi̱ḥ — brahmà | e̱tâḥ | vyâhṛitaya̱ iti vi-âhṛitayaḥ — pa̱ryâgàta̱ iti pari-âgàte — u̱bha̱yatàḥ — a̱nâ̱-çîrkèṇa[6] — sâ̱mi̱dhe̱nîr iti sâm-i̱dhe̱nîḥ — brahmà — sâ-çī́rke̱ṇeti̱[6] sa-â̱çîrke̱ṇa̱ — sa̱mâvàtî — pu̱ro̱nu̱vâ̱kyā́yâ̱ iti pu-

10. [4] unbetont. [5] mit Betonung des Verbums. [6] s. Whitney zu P. 5, 10.

raḥ-anuvâkyā̂yâḥ | ardharca[7] ity árdha-ṛice — sthalàyâ | udakam — bhûtenà | eti | viça — indriyeṇà | eti | viça.

11. yó vaí sapta-daçám prajā́-patiṃ yajnám anv-ā́yattaṃ véda práti yajnéna tishṭhati ná yajnā́d bhraṃçata, ā́ çrâvayé 'ti cátur-aksharam ástu çraúshaḍ íti cátur-aksharaṃ yájé 'ti dvỳ-aksharaṃ yé yájâmaha íti páñcâ-'ksharaṃ dvy-aksharó vashaṭ-kârá, eshá vaí sapta-daçáḥ prajā́-patir yajnám anv-ā́yatto, yá evám véda práti yajnéna tishṭhati ná yajnā́d bhraṃçate | yó vaí yajnásya prā́-'yaṇam[1] prati-shṭhā́m || 1 || ud-áyanaṃ véda práti-shṭhitenā́ 'rishṭena yajnéna saṃ-sthā́ṃ gachaty, ā́ çrâvayā́ 'stu çraúshaḍ yája yé yájâmahe vashaṭ-kârá etád vaí yajnásya prā́-'yaṇam eshā́ prati-shṭhaí 'tád ud-áyanaṃ, yá evám véda práti-shṭhitenā́ 'rishṭena yajnéna saṃ-sthā́ṃ gachati | yó vaí sûnṛítâyai[2] dóhaṃ véda duhá evaí 'nâṃ, yajnó vaí sûnṛítā́, " çrâvayé 'ty aí 'vaí 'nâm ahvad, ástu || 2 || çraúshaḍ íty upā́-'vâsrâg[3], yájé 'ty úd anaishîd, yé yájâmaha íty úpâ 'sadad, vashaṭ-kâréṇa dogdhy; eshá vaí sûnṛítâyai dóho, yá evám véda duhá evaí 'nâṃ | devā́ vaí sattrám[4] âsata, téshâṃ díço 'dasyan, tá etā́m ârdrā́m paṅktím apaçyann ā́ çrâvayé 'ti puro-vâtám ajanayann ástu çraúshaḍ íty abhráṃ sám aplâvayan yájé 'ti vi-dyútam || 3 || ajanayan yé yájâmaha íti prā́ 'varshayan abhỳ astanayan vashaṭ-kâréṇa, táto vaí tébhyo díçaḥ prā́ 'pyâyanta; yá evám véda prā́ 'smaí díçaḥ pyâyante | prajā́-patiṃ tvo véda[5] prajā́-patis tvaṃ veda[5], yám prajā́-patir véda sá púṇyo

10. [7] s. P. 10, 8.

11. âçrâvaṇâdimantrâḥ (s. III, 3, 7, 2. 3). [1] s. P. 7, 6. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum! [4] satram ABCDE. [5] tvo-véda, tvaṃ-veda in CD und in der Wortzählung als Compositum! [6] °gnyor E.

bhavaty | eshá vaí chandasỳaḥ prajā́-patir ā́ çrâvayā́ 'stu çraúshaḍ yája yé yájâmahe vashaṭ-kâró, yá evám véda púṇyo bhavati | vasantám || 4 || ṛitûnā́m prîṇâmī́ 'ty âha, 'rtávo vaí pra-yâjā́, ṛitū́n evá prîṇâti, tè 'smai prîtā́ yathâ-pûrváṃ kalpante, kálpante 'smâ ṛitávo yá eváṃ védâ | 'gnī́-shómayor ahám deva-yajyáyâ cákshushmân[1] bhûyâsam íty âhâ, 'gnī́-shómâbhyâṃ vaí yajnáç cákshushmân[2], tā́bhyâm evá cákshur âtmán dhatte | 'gnér ahám deva-yajyáyâ 'nnâ-'dó bhûyâ-sam íty âhâ, 'gnír vaí devā́nâm annâ-'dás, ténai 'vá || 5 || annā́-'dyam âtmán dhatte | dábdhir asy ádabdho bhû-yâsam amúṃ dabheyam íty âhai, 'táyâ vaí dábdhyâ devā́ ásurân adabhnuvan, táyai 'vá bhrā́tṛivyaṃ dabhnoty | agnī́-shómayor ahám deva-yajyáyâ vṛitra-hā́ bhû-yâsam íty âhâ, 'gnī́-shómâbhyâṃ vā́ índro vṛitrám ahan, tā́bhyâm evá bhrā́tṛivyaꣳ stṛiṇuta | indrâ-'gniyór[6] ahám deva-yajyáye 'ndriyâvỳ[7] annâ-'dó bhûyâsam íty âhe, 'ndriyâvỳ evā́ 'nnâ-'dó bhavatī́ | 'ndrasya || 6 || ahám deva-yajyáye 'ndriyâvī́ bhûyâsam íty âhe, 'ndriyâvỳ evá bhavati | mahe-'ndrásyâ 'hám deva-yajyáyâ jemā́nam mahimā́nam gameyam íty âha, jemā́nam evá mahimā́nam gachaty | agnéḥ svishṭa-kríto 'hám deva-yajyáyā́ ''yushmân[2] yajnéna prati-shṭhā́m gameyam íty âhā́, ''yur evā́ 'tmán dhatte práti yajnéna tishṭhati || 7 || pratishṭhā́m, ahvad ástu, vidyútam, vasantáṃ, ténai 'vé 'ndrasyâ, 'shṭā́triꣳçac ca || 11 ||

1, 6, 2, 3. 4. — K. 32, 1. — anvâyàttam ity ànu-âyàttam — bhraꣳçate | eti — dvyàksharam iti dvi-aksharam — dvya-kshara iti dvi-aksharaḥ — eshaḥ | vai — prâyàṇam iti pra-ayàṇam | pratishṭhâm iti prati-sthâm — pratishṭhiteneti prati-sthitena — sûnṛitā́yai — duhe | eva — sûnṛitā́ | eti | çrâvaya | iti | eti | eva | enâm — upâvā́sràg ity úpa-avā́sràk

— e̱shaḥ | vai — du̱he | e̱va — diçàḥ | a̱da̱sya̱n | te tvo̱vedeti tvaḥ-vedà — tva̱ṃve̱deti tvam-ve̱da̱ — saḥ | puṇ-yàḥ — e̱shaḥ | vai — te | a̱sma̱i | prî̱tâḥ — kalpànte | asma̱i — a̱gnîshomàyo̱r ity a̱gnî-somàyoḥ — cakshùshmân — a̱n-nâ̱da ity ànna-a̱daḥ — a̱nnâdya̱m ity ànna-adyàm — i̱n-drâ̱gni̱yor itî̀ndra-a̱gni̱yoḥ — i̱ndri̱yâ̱vî — ma̱he̱ndrasyeti mahâ-i̱ndrasyà — âyùshmân.

12. [a] índraṃ vo viçvátas[1] pári[2] hávâmahe jánebhyaḥ | asmā́kam astu kévalaḥ || [b] índraṃ náro nemá-dhitâ havante yát pā́ryâ yunájate dhíyas tā́ḥ | çū́ro nṛí-shâtâ çávasaç cakâná ā́ gó-mati vrajé bhajâ[3] tváṃ naḥ || [c] indriyā́ṇi çata-krato yā́ te jáneshu pañcá-su | índra tā́ni ta ā́ vṛiṇe || [d] ánu te dâyi mahá indriyā́ya satrā́ te víçvam ánu vṛitra-hátye | ánu || 1 || kshatrám ánu sáho yajatré ’ndra devébhir ánu te nṛi-sháhye || [e] ā́ yásmint saptá vâsavā́s tíshṭhanti svâ-rúho yathâ | ṛíshir ha dîrghaçrút-tama índrasya gharmó átithiḥ[4] || [f] âmā́su pakvám aíraya ā́ sū́ryaṃ rohayo diví | gharmáṃ ná sā́man tapatâ[3] suvṛiktí-bhir júshṭaṃ gírvaṇase[1] gíraḥ || [g] índram íd gâthíno bṛihád índram arkébhir arkíṇaḥ | índraṃ vā́ṇîr anûshata || [h] gā́yanti tvâ gâyatríṇaḥ || 2 || árcanty arkám arkíṇaḥ | brahmā́ṇas tvâ çata-kratav úd vaṃçám iva yemire || [i] aṃho-múce prá bharemâ[3] manîshā́m oshishṭha-dā́vne[5] su-matíṃ gṛiṇânā́ḥ | idám indra práti havyáṃ gṛibhâya satyā́ḥ santu yájamânasya kā́mâḥ || [k] vivésha yán mâ dhisháṇâ jajā́na stávai purā́ pā́ryâd índram áhnaḥ | áṃhaso yátra pîpárad yáthâ no nâvé ’va yā́ntam ubháye havante || [l] prá sam-rā́jam[6] pra-

12. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 24. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 8-12. [4] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [5] so ABC; °dâvune Pet. W., °dâvunne D (vor und nach iti). E (oçi°). Zur Verdopplung des n s. P. 14, 2; das u ist aus dem virâma-Zeichen entstanden. [6] s. P. 13, 4. 5, 29.

thamám adhvarā́ṇâm || 3 || aṁho-múcaṃ vṛishabháṃ yajní-yânâm | apā́ṃ nápâtam açvinâ háyantam asmín nara[7] indriyáṃ dhattam ójaḥ || [m] ví na indra mṛ́dho jahi nîcā́ yacha pṛitanyatáḥ | adhas-padáṃ tám îṃ kṛidhi yó asmā́ṁ[4 u. 8] abhi-dā́sati || [n] índra kshatrám abhí vâmám ójó 'jâyathâ[9] vṛishabha carshaṇînā́m | ápâ 'nudo jánam amitra-yántam urúṃ devébhyo akṛinor[4] u lokám || [o] mṛigó ná bhîmáḥ ku-caró[1] giri-shṭhā́ḥ parâ-vátaḥ || 4 || ā́ jagâmâ[3] párasyâḥ | sṛikáṁ saṁ-çā́ya pavím indra tigmáṃ ví çátrûn tâḍhi ví mṛ́dho nudasva || [p] ví çátrûn ví mṛ́dho nuda ví vṛitrásya hánû ruja | ví manyúm indra bhâmitò 'mítrasyâ[9] 'bhi-dā́sa-taḥ || [q] trâtā́ram índram ávitâram índraṁ háve-have su-há-vaṁ çū́ram índram | huvé nú çakrám puru-hûtám índraṁ svastí[1] no maghá-vâ dhâtv índraḥ || [r] mā́ te asyā́m[10] || 5 || sahasâ-van párishṭâv[1] aghā́ya bhûma hari-vaḥ parâ-daí | trā́yasva no 'vṛikébhir[9] várûthais táva priyā́saḥ sûríshu[1] syâma || [s] ánavas te rátham áçvâya takshan tváshṭâ vájram puru-hûta dyu-mántam | brahmā́ṇa índram maháyanto ar-kaír[4] ávardhayann áhaye hántavā́ u || [t] vríshṇe yát te vrí-shaṇo arkám[4] árcân[11] índra grā́vâṇo áditiḥ[4] sa-jóshâḥ | anaçvā́so yé paváyo 'rathā́[9] índre-'shitâ abhy-ávartanta dásyûn || 6 || vṛitrahatyé 'nu[12], gâyatríṇo, 'dhvarā́ṇâm, parâváto, 'syā́m, ashṭā́catvâriṁçac ca || 12 ||

(2, 2, 7, 1-5). — [a]R. 1, 7, 10; [b]7, 27, 1; [c]3, 37, 9; [d]6, 25, 8; [e]K. 8, 16. Âçv. 4, 7, 4; [f]R. 8, 78, 7; [g]1, 7, 1; [h]1, 10, 1; [i]K. 8, 16; [k]R. 3, 32, 14; [l]nur hier; [m]R. 10, 152, 4; [n.o]10, 180, 3. 2; [p]nur hier; [q]R. 6, 47, 11; [r]7, 19, 7; [s.t]5, 31, 4. 5. — viçvatáḥ | parîtí —

12. [7] nach dem padapâṭha (naraḥ), dem Accent und dem Comm. (p. 948, der sich kurios hilft) Voc. Plur.; aber neben: açvinâ und: dhat-tam! [8] so (°âṁ) ABE, s. P. 9, 20. [9] so (°o ') ABE, s. P. 12, 5. 8. 4. 7. [10] so (°e a°) ABE; s. P. 11, 3 u. schol. zu 9, 13. [11] so (°ân) ABE, s. P 9, 23. [12] so (°yé 'nu) hier ABCDE.

pâryâ̆ḥ — nṛishâteti[13] nṛi-sâtâ — çakânaḥ | eti — bhaja — çatakrato iti çata-krato — te | eti — dâyi | mahe — nṛishahya[13] iti nṛi-sahyè — svâruha[14] iti sva-ruhàḥ | yathâ — airàyaḥ | eti — tapata — girvànase — çatakratav[15] iti çata-krato — vaꣳçam | iva — aꣳhomuca ity àꣳhaḥ-mucè — bharema — dhishaṇâ̆ — nâvâ | iva — hayàntam | asmin | naraḥ — adhaspadam[16] ity àdhaḥ-padam — asmân — ajâ̆yathâḥ — apeti | anudaḥ — kucaraḥ | girishṭhâ iti giri-sthâḥ — eti | jagâma — hanû[17] iti — bhâmitaḥ | amitràsya — sahasâvann iti sahasâ-van | parishṭau — avṛikebhiḥ — hantavai | u — arathâḥ | indrèshitâ itîndrà-ishitâḥ.

sáṃ tvâ, dhruvò 'sy, agnír mâ, barhísho 'hám, ấ pyâyatâm, áganma, yáthâ vaí, yó vaí çraddhấm, prajấpatir yajnấn, dhruvò sî́ 'ty âha[18], yó vaí saptadaçám, índraṃ vo[19], dvấdaça ‖ 12 ‖

sáṃ tvâ (1, 1), barhísho 'háṃ (4, 1), yáthâ vấ (7, 1), eváṃ vidvấn (9, 3), çraúshaṭ[20] (11, 3), sahasâvann (12, 6), ékapañcâçat[21] ‖ 51 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe shashṭhaḥ prapâṭhakaḥ

1. pâka-yajnáṃ vấ ánv ấhitâ-'gneḥ paçáva úpa tishṭhanta, íḍâ khálu vaí pâka-yajnáḥ, saí 'shấ 'ntarấ prayâjâ-'nûyâjấn yájamânasya loké 'vahitâ | tấm â-hriyámâṇâm abhí mantrayeta: súrûpa-varshavarṇa é 'hî́ 'ti, paçávo vấ íḍâ, paçû́n evó 'pa hvayate | yajnáṃ vaí devấ aduhran yajnó 'surâꣳ[1] aduhat, té 'surâ yajná-dugdhâḥ párâ 'bhavan, yó vaí yajnásya dóhaṃ vidvấn ‖ 1 ‖ yájaté 'py anyáṃ yájamânaṃ duhe | sấ me satyấ "-çî́r asyá yajnásya bhûyâd íty âhai, 'shá vaí yajnásya dóhas, ténai 'vai 'naṃ duhe | práttâ[2] vaí gaúr duhe[3] prátté 'ḍâ yájamânâya duha, eté vấ íḍâyai stánâ íḍó 'pa-hûté 'ti

12. [13] s. P. 6, 2. 7. [14] s. P. 3, 5. [15] s. P. 4, 6. 7. 10, 22. [16] s. P. 8, 23. [17] s. P. 4, 5. [18] so ABCDE. [19] vo hávâmahe (!) E. [20] so ACD; n mit virâma BE; s. P. 5, 37. [21] °câçát BDE.

7, 1. iḍânumantraṇam. [1] so (°âꣳ) ABE, s. P. 9, 22. [2] ohne avagraha. [3] unbetont.

vâyúr vatsó | yárhi hóté 'ḍâm upa-hváyeta tárhi yája-mâno hótâram î́kshamâṇo vâyúm mánasâ dhyâyet || 2 || mâtré vatsám upā́-'vasṛijati[4] | sárveṇa vaí yajnéna devā́ḥ suvar-gáṃ lokám âyan[3], pâka-yajnéna Mánur açrâmyat, sé 'ḍâ Mánum upā́-''vartata[4], tā́ṃ devâ-'surā́ vỳ ahva-yanta pratī́cîṃ devā́ḥ párâcîm ásurâḥ, sā́ devā́n upâ-''vartata[4], paçávo vaí tád devā́n avṛiṇata[3] paçávó 'su-rân ajahur | yáṃ kâmáyetâ: 'paçúḥ syâd íti párâcîṃ tásyé 'ḍâm úpa hvayetâ 'paçúr evá bhavati, yám || 3 || kâmáyeta: paçu-mā́nt syâd íti pratī́cîṃ tásyé 'ḍâm úpa hvayeta paçu-mā́n evá bhavati | brahma-vâdíno va-danti: sá t' vā́[5] íḍâm úpa hvayeta yá íḍâm upa-hū́yâ ''tmā́nam íḍâyâm upa-hváyeté 'ti | sā́ naḥ priyā́ su-prá-tûrtir maghónī́ 'ty âhé, 'ḍâm evó 'pa-hū́yâ ''tmā́nam íḍâyâm úpa hvayate | vỳ-astam iva vā́ etád yajnásya yád íḍâ, sâmí prâ-'çnánti || 4 || sâmí mârjayanta, etát práti vā́ ásurâṇâṃ yajnó vỳ achidyata, bráhmaṇâ devā́ḥ sám ada-dhur | bṛíhaspátis[2] tanutâm imáṃ na íty âha, bráhma vaí devā́nâm bṛíhaspátir, bráhmaṇai 'vá yajnáṃ sáṃ da-dhâti | ví-chinnaṃ yajnáṃ sám imáṃ dadhâtv íty âha, sáṃ-tatyai | víçve devā́ ihá mâdayantâm íty âha, saṃ-tátyai 'vá yajnáṃ devébhyó 'nu diçati | yā́ṃ vaí || 5 || yajné dákshiṇâṃ dádâti tā́m asya paçávó 'nu sáṃ krâmanti, sá eshá ī́jânò 'paçúr bhā́vuko, yájamânena khálu vaí tát kârỳam íty âhur yáthâ deva-trā́ dattáṃ kurvîtā́ ''tmán paçū́n ramáyeté 'ti | brádhna pínvasvé 'ty âha, yajnó vaí bradhnó, yajnám evá tán mahayaty, átho deva--traí 'vá dattáṃ kuruta âtmán paçū́n ramayate | dá-dato me mā́ kshâyī́ 'ty âhā́, 'kshitim evó 'pai 'ti | kurv-

1. [4] als Compositum! [5] s. P 5, 13

ató me mó 'pa dasad íty âha, bhûmâ̆nam evó 'pai 'ti || 6 || vidvâ̆n, dhyâyed, bhavati yám, prâçnánti, yâ̆ṃ vaí, ma, ékân ná viçatíç ca || 1 ||

1, 6, 3, 1-3. — vai | anv iti sâ | eshâ | antarâ | pra-yâjânûyâjân iti prayâja-anûyâjân — loke | avàhitety avà-hitâ — surûpavarshavarṇa iti surûpa-varshavarṇe | eti | ihi | iti — adúhran | yajnaḥ | asúrân | aduhat | te | asúrâḥ — âha | eshaḥ — prattâ — duhe — prattâ | iḍâ — upâvàsṛijatîty úpa-avàsṛijati — sâ | iḍâ — upâvàrtatety úpa-âvàrtata — devân | upâvàrtatety úpa-âvàrtata — avṛiṇata — saḥ | tu | vai | iḍâm — vyàstam iti vi-astam — anú | sam iti — saḥ | eshaḥ | îjânaḥ | apaçuḥ — devatreti deva-trâ — atho iti — kshâyi.

2[1]. Sáu-çravâ ha Sauvarcanasás[2] Túmimjam[3] Aúpo-'ditim uvâca: yát sattríṇâu[4] hótâ 'bhûḥ kâ̆m íḍâm úpâ 'hvathâ íti, tâ̆m úpâ 'hva íti ho 'vâca yâ̆ prâ-'ṇéna devâ̆n dâdhâ̆ra vy-ânéna manushyân apâ-'néna pitṝn íti, chinátti sâ̆ ná chinattî3 íti[5], chinátti 'ti ho 'vâca, çárîraṃ vâ̆ asyai tád úpâ 'hvathâ íti ho 'vâca; gaúr vaí || 1 || asyai çárîraṃ, gâ̆ṃ vâ̆vá[2] taú tát páry avadatâṃ; yâ̆ yajné dîyáte sâ̆ prâ-'ṇéna devâ̆n dâdhâra yáyâ manushyâ jîvanti sâ̆ vy-ânéna manushyân yâ̆m pitṛí-bhyo ghnánti sâ̆ 'pâ-'néna pitṝn, yá evấṃ véda paçu-mâ̆n bhavaty | átha vaí tâ̆m úpâ 'hva íti ho 'vâca yâ̆ pra-jâ̆ḥ pra-bhâvantîḥ práty[6] â-bhávatî 'ty, ánnaṃ vâ̆ asyai tát || 2 || úpâ 'hvathâ íti ho 'vâcaú, 'shadhayo[2] vâ̆ asyâ ánnam, óshadhayo vaí pra-jâ̆ḥ pra-bhávantîḥ práty â̆ bhavanti, yá evấṃ védâ 'nnâ-'dó bhavaty | átha vaí tâ̆m úpâ 'hva íti ho 'vâca yâ̆ pra-jâ̆ḥ parâ-bhávantîr anu-gṛihṇâ̆ti práty[7]

2. iḍâyâḥ praçaṅsâ. [1] dieser anuvâka gehört zum 38sten kâṇḍa (dârçyam hautram), s. Ind. Stud. 3, 385. [2] ohne avagraha. [3] tumijam C; tummiṃjam E. [4] satriṇâm ABCDE. [5] so (°ttî3 i°) ABE, s. P. 15, 7. [6] so, abgetrennt von âbhávati! [7] gehört zu gṛihṇâti?

â-bhávantîr gṛihṇā́tī́ 'ti, prati-shṭhā́ṃ vā́ asyai tád úpâ
'hvathâ íti ho 'vâce, 'yáṃ vā́ asyai prati-shṭhā́ || 3 ||
iyáṃ vaí pra-jā́ḥ parâ-bhávantîr ánu gṛihṇâti práty[7]
â-bhávantîr gṛihṇâti, yá eváṃ véda práty evá tishṭhaty |
átha vaí tā́m úpâ 'hva íti ho 'vâca yásyai ni-krámaṇe
ghṛitám pra-jā́ḥ saṃ-jī́vantîḥ píbantī́ 'ti, chinátti sā́ ná
chinattī́3 íti, ná chinattī́ 'ti ho 'vâca prá tú janayatī́ 'ty,
eshá vā́ íḍâm úpâ 'hvathâ íti ho 'vâca, vṛíshṭir vā́ íḍâ,
vṛíshṭyai vaí ni-krámaṇe ghṛitám pra-jā́ḥ saṃ-jī́vantîḥ pi=
banti, yá eváṃ véda praí 'vá jâyate 'nnâ-'dó bhavati || 4 ||
gaúr vā́, asyai tát, pratishṭhā́, 'hvathâ íti, vi◡çatíç ca || 2 ||

sa◡çrávâ iti sam-çravâḥ | ha | sauvarcanasaḥ | tumiṃ=
jam | aupóditim ity aupá-uditim — abhū́ḥ — ahvathâḥ —
ahve — prâṇeneti pra-anená — dâdhârá | vyâneneti vi=
-anená — chinattî3 | iti — vâva — pratîti | âbhavatîty
ấ-bhavati — oshádhayaḥ | vai | asyâḥ — prati | eti | bha=
vanti — pratîti | âbhavántîr ity ấ-bhavántîḥ — pratishṭhâm
iti prati-sthâm — pratîti | âbhavántîr ity ấ-bhavántîḥ —
eshaḥ | vai.

3. paró-'kshaṃ vā́ anyé devā́ ijyánte praty-áksham
anyé; yád yájate yá evá devā́ḥ paró-'ksham ijyánte
tā́n evá tád yajati; yád anv-âhâr̊yam â-háraty eté vaí
devā́ḥ praty-ákshaṃ yád brâhmaṇā́s tā́n evá téna prîṇâty |
átho dákshiṇai 'vā́ 'syai 'shā́, 'tho yajnásyai 'vá chidrám
ápi dadhâti; yád vaí yajnásya krûrám yád ví-lishṭaṃ tád
anv-âhâr̊yeṇa || 1 || anv-ā́harati[1], tád anv-âhâr̊yasyá 'nv=
âhârya-tváṃ | deva-dûtā́ vā́ eté yád ṛitvíjo[2], yád anv-âhâr=
ẙam â-hárati deva-dûtā́n evá prîṇâti | prajā́-patir de=
vébhyo yajnā́n vy-ā́diçat[1], sá riricânò 'manyata, sá etám
anv-âhâr̊yam ábhaktam apaçyat, tám âtmánn adhatta, sá

3. anvâhâryaḥ. [1] als Compositum! [2] ohne avagraha.

vā́ eshá prâjâ-patyó yád anv-âhâr̀yo; yásyai 'vaṃ-vidúsho 'nv-âhâr̀ya â-hriyáte sâ-'kshā́d evá prajā́-patim ṛidhnoty | ápari-mito nir-úpyó, 'pari-mitaḥ prajā́-patiḥ, prajā́-pateḥ || 2 || ā́ptyai | devā́ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata, té devā́ etám prâjâ-patyám anv-âhâr̀yam apaçyan, tám anv-ā́haranta[1], táto devā́ ábhavan párā́ 'surâ, yásyai 'vám vidúsho 'nv-âhâr̀ya â-hriyáte bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrā́tṛivyo bhavati | yajnéna vā́ ishṭī́ pakvéna pûrtī́, yásyai 'vám vidúsho 'nv-âhâr̀ya â-hriyáte sá tv̀ evé 'shṭâ-pûrtī́[3] | prajā́-pater bhâgò 'si || 3 || íty âha, prajā́-patim evá bhâga-dhéyena sám ardhayaty | ū́rjasvân[2] páyasvân[2] íty[4] âhó, 'rjam evā́ 'smin páyo dadhâti | prâṇâ-'pânaú me pâhi samâna-vyânaú me pâhī́ 'ty ā́hâ, "-çísham evaí 'tā́m ā́ çâsté | 'kshito 'sy ákshityai tvâ mā́ me ksheshṭhâ amútrâ[2] 'múshmiṅ loká[5] íty âha, kshī́yate vā́ amúshmiṅ loké[5] 'nnam, itáḥ-pradânaᴗ hỳ amúshmiṅ loké[5] pra-jā́ upa-jī́vanti, yád evám abhi-mṛiçáty ákshitim evaí 'nad gamayati nā́ 'syâ 'múshmiṅ loké[5] 'nnaṃ kshîyate || 4 || anvâharyèṇa, prajā́pater, asi, hy àmúshmiṅ loké[6], páñcadaça ca || 3 ||

1, 6, 3, 3. — parokshaṃ iti paraḥ-akshàm | vai — ye — athoͅ iti — asya | esha | athoͅ iti — anvâhàratîty ànu-âhàrati — ritvijàḥ — vyâdìçad iti vi-âdìçat | saḥ | riricânaḥ | amanyata — saḥ | vai | eshaḥ — sâkshâd iti sa-akshât — yajne | akùrvata — tam | anvâhàrantety ànu-âhàranta — abhàvan | pareti | asùrâḥ — saḥ | tu | eva | ishṭâpûrtîtî́shṭa-pûrtî — akshìtaḥ | asi.

4. barhísho 'hám deva-yajyáyâ prajā́-vân bhûyâsam íty âha, barhíshâ vaí prajā́-patiḥ pra-jā́ asṛijata, ténai

3. [3] s. P. 3, 6. [4] so (⁰âᴗ) ABE, s. P. 9, 21. [5] ⁰n (mit virâma) lo⁰ B, ⁰nlo⁰ A; ⁰ṃ lo⁰ E. [6] ⁰n (mit virâma) lo⁰ ABC., ⁰ṃ lo⁰ DE.

4. çeshâhutyanumantraṇam.

'vá pra-jā́ḥ sṛijate | nárâçáṁsasyâ[1] 'hám deva-yajyáyâ paçu-mā́n bhûyâsam íty âha, nárâçáṁsena vaí prajā́-patiḥ paçū́n asṛijata, ténai 'vá paçū́nt sṛijate | 'gnéḥ svishṭa-kṛíto 'hám deva-yajyáyā́ ''yushmân[1] yajnéna prati-shṭhā́m gameyam íty âhā́, ''yur evā́ ''tmán dhatte[2] práti yajnéna tishṭhati | darça-pûrṇamâsáyoḥ || 1 || vaí devā́ új-jitim ánū́ 'd ajayan[2] darça-pûrṇamâsā́bhyâm ásurân ápâ 'nudantâ | 'gnér ahám új-jitim ánū́ 'j jesham íty âha, darça-pûrṇamâsáyor evá devátânâm[1] yájamâna új-jitim ánū́ 'j jayati[2] darça-pûrṇamâsā́bhyâm bhrā́tṛivyân ápa nudate | vā́ja-vatîbhyâm vỳ ûhaty, ánnam vaí vā́jó, 'nnam evā́ 'va runddhe[3]; dvā́bhyâm práti-shṭhityai; yó vaí yajnásya dvaú dóhau vidvā́n yájata ubhayátaḥ[1] || 2 || evá yajnám duhe purástâc[1] co 'párishṭâc[1] caí, 'shá vā́ anyó yajnásya dóha íḍâyâm anyó | yárhi hótâ yájamânasya nā́ma gṛihṇîyā́t tárhi brûyâd: é 'mā́ agmann â-çísho dóha-kâmâ íti, sáṁ-stutâ evá devátâ duhé, 'tho ubhayáta evá yajnám duhe purástâc co 'párishṭâc ca | róhitena tvâ 'gnír devátâm gamayatv íty âhai, 'té vaí devâ-'çvā́ḥ || 3 || yájamânaḥ pra-staró, yád etaíḥ pra-starám pra-hárati devâ-'çvaír evá yájamânaṁ suvar-gám lokám gamayati | ví te muñcâmi raçanā́ ví raçmī́n íty âhai, 'shá vā́ agnér vi-mokás, ténai 'vaí 'nam ví muñcati | víshṇoḥ çam-yór ahám deva-yajyáyâ yajnéna prati-shṭhā́m gameyam íty âha, yajnó vaí víshṇur yajná evā́ 'ntatáḥ[1] práti tishṭhati | sómasyâ 'hám deva-yajyáyâ su-rétâḥ || 4 || réto dhishîyé 'ty âha, sómo vaí reto-dhā́s ténai 'vá réta âtmán dhatte | tváshṭur ahám deva-yajyáyâ paçûnā́ṁ rûpám pu-

4. [1] ohne avagraha. [2] unbetont. [3] rumdhe ABCDE.

sheyam íty âha, tváshṭâ vaí paçûnā́m mithunā́nâᴗ rûpa-kṛít, ténai 'vá paçûnā́ᴗ rûpám âtmán dhatte | devā́nâm pátnîr agnír gṛihá-patir yajnásya mithunáṃ táyor aháṃ deva-yajyáyâ mithunéna prá bhûyâsam íty âhai, 'tásmâd vaí mithunā́t prajā́-patir mithunéna || 5 || prā́ 'jâyata, tásmâd evá yájamâno mithunéna prá jâyate | vedò 'si víttir asi vidéyé 'ty âha, vedéna vaí devā́ ásurâṇâṃ vittáṃ védyam avindanta, tád vedásya veda-tváṃ | yád-yad bhrā́tṛivyasyâ 'bhi-dhyā́yet tásya nā́ma gṛihṇîyât, tád evā́ 'sya sárvaṃ vṛiñkte | ghṛitá-vantaṃ kulâyínaᴗ[1] râyás póshaᴗ[4] sahasríṇaṃ vedó dadâtu vâjínam íty âha, prá sahásram paçū́n âpnoty | ā́ 'sya pra-jā́yâṃ vâjī́ jâyate yá eváṃ véda || 6 || darçapûrṇamâsáyor, ubhayáto, devâçvā́ḥ, surétâḥ, prajā́patir mithunénâ, ''pnoty, ashṭaú ca || 4 ||

1, 6, 4, 1-4. — K. 32, 3. 4. — narâçaᴗsásya — narâçaᴗsèna — pratishṭhâm iti prati-sthâm — dhatte — anú | ud iti | ajayan — anú | ud iti | jesham — anú | ud iti | jayati — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — eshaḥ | vai — eti | imâḥ | agman — devatā́ḥ | duhe | atho iti | ubhayatáḥ — raçanâḥ — eshaḥ | vai — çamyor iti çam-yoḥ — yajne | eva | antaḥ — vedaḥ | asi — râyaḥ | posham — eti | asya.

5. dhruvā́ṃ vaí rícyamânâṃ[1] yajnó 'nu ricyate[2] yajnáṃ yájamâno yájamânam pra-jā́, dhruvā́m â-pyā́yamânâṃ yajnó 'nv ā́ pyâyate[2] yajnáṃ yájamâno yájamânam pra-jā́ | ā́ pyâyatâṃ dhruvā́ ghṛiténé 'ty âha, dhruvā́m evā́ ''pyâyayati, tā́m â-pyā́yamânâṃ yajnó 'nv ā́ pyâyate[2] yajnáṃ yájamâno yájamânam pra-jā́ḥ | pra-jā́-pater vi-bhā́n nā́ma lokás tásmiᴗs[3] tvâ dadhâmi sahá yájamânené 'ti || 1 || âhâ, 'yáṃ vaí prajā́-

4. [4] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 29.

5. âpyâyanâdimantrâḥ. [1] Wurzel betont! [2] unbetont. [3] so (°ᴗs) ABE, s. P. 6, 14.

-pater vi-bhā́n nā́ma lokás, tásminn evaí 'naṃ dadhâti sahá yájamânena | rícyata[1] iva vā́ etád yád yájate, yád yajamâna-bhâgám prâ-'çnā́ty âtmā́nam evá prîṇâty | etā́vân[4] vaí yajnó yā́vân[4] yajamâna-bhâgó, yajnó yájamâno, yád yajamâna-bhâgám prâ-'çnā́ti yajná evá yajnám práti shṭhâpayaty[5] | etád vaí sû-yávasao[6] só-'dakaṃ yád barhíç cā́ ''paç cai, 'tát || 2 || yájamânasya ''-yátanaṃ yád védir, yát pûrṇa-pâtrám antar-vedí ni-náyati svá evā́ ''-yátane sû-yávasao só-'dakaṃ kurute | sád asi sán me bhûyâ íty âhā́, ''po vaí yajná, ā́po 'mṛ́taṃ, yajnám evā́ 'mṛ́tam âtmán dhatte | sárvâṇi vaí bhûtā́ni vratám upa-yántam ánū́ 'pa yanti, prā́cyâṃ[4] diçí devā́ ṛitvíjo[4] mârjayantâm íty âhai, 'shá vaí darça-pûrṇamâsáyor ava-bhṛitháḥ || 3 ||

yā́ny evaí 'nam bhûtā́ni vratám upa-yántam anû-'payánti taír evá sahā́ 'va-bhṛithám ávai 'ti | víshṇu-mukhâ vaí devā́ç chándo-bhir imā́ñ lokā́n anapa-jayyám abhỳ ajayan, yád vishṇu-kramā́n krámate víshṇur evá bhûtvā́ yájamânaç, chándo-bhir imā́ñ lokā́n anapa-jayyám abhí jayati | víshṇoḥ krámo 'sy abhimâti-hé 'ty âha, gâyatrī́ vai pṛithivī́ traíshṭubham[4] antárikshaṃ[4] jā́gatî dyaur ā́nu-shṭubhîr díçaç, chándo-bhir evé 'mā́ñ lokā́n yathâ-pûrvám abhí jayati || 4 || yájamânenéti, caitád, avabhṛithó, díçaḥ, saptá ca || 5 ||

1, 6, 5, 1-2. — K. 32, 5. — anv iti | ri̲cya̲te̲ — pra̲jâ iti pra-jâḥ | dhru̲vâm — anú | eti | pyâ̲ya̲te̲ — pra̲jâ iti pra-jā́ḥ | eti — anú | eti | pyâ̲ya̲te̲ — vi̲bhân iti vi-bhân — tasmin | tvâ̲ | da̲dhâ̲mi̲ — ya̲jne — pratîti | sthâ̲pa̲ya̲ti̲ — sû̲yavàsa̲m iti su-yavàsam | sodàka̲m iti̲ sa-u̲da̲ka̲m — sat | me̲ | bhû̲yâ̲ḥ — anú | upeti | ya̲nti̲ — ṛi̲tvijàḥ — e̲shaḥ | vai — a̲nû̲pa̲yantîty ànu-u̲pa̲yanti — chandòbhi̲r iti̲ chandàḥ-bhi̲ḥ | i̲mân — ânúshṭubhî̲r ity ânú-stu̲bhî̲ḥ.

5. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 6, 4. [6] s. P. 3, 7 (sǘy⁰ E).

BAYERISCHE STAATS-BIBLIOTHEK MUENCHEN

6. ágan ma súvaḥ súvar aganmé 'ty âha, suvar-gám evá lokám eti | saṃ-dṛíças te mã́ chitsi yát te tápas tásmai te mã́ " vṛikshĩ́ 'ty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát | su-bhū̃r asi çréshṭho raçmînã́m âyur-dhã́ asy ã́yur me dhehĩ́ 'ty âhâ, "-çísham evaí 'tã́m ã́ çâste | prá vã́ eshò 'smã́l lokã́c cyavate yáḥ || 1 || vishṇu-kramã́n krámate, suvar-gã́ya hí lokã́ya vishṇu-kramã́ḥ kram-yánte | brahma-vâdíno vadanti: sá t' vaí[1] vishṇu-kramã́n krameta yá imã́ñ lokã́n bhrã́tṛivyasya saṃ-vídya púnar imáṃ lokám praty-avaróhed íty | eshá vã́ asyá lokásya praty-avarohó yád ã́he: 'dám ahám amúm bhrã́tṛi-vyam âbhyó dig-bhyò 'syaí divá ítî, 'mã́n evá lokã́n bhrã́tṛivyasya saṃ-vídya púnar imáṃ lokám praty-ávaro-hati[2] | sám || 2 || jyótishâ 'bhûyam íty âhâ, 'smínn evá loké práti tishṭhaty | aindrĩ́m â-vṛítam anv-ã́varta[2] íty âhâ, 'saú vã́ âdityá índras, tásyai 'vã́ "-vṛítam ánu pary-ã́vartate[2] | dakshiṇã́ pary-ã́vartate[2], svám evá vîrýam ánu pary-ã́vartate[2], tásmâd dákshiṇó 'rdha âtmáno vîrýâvat-taró, 'tho âdityásyai 'vã́ "-vṛítam ánu pary-ã́vartate[2] | sám ahám pra-jáyâ sám máyâ pra-jé 'ty âhâ, "-çísham || 3 || evaí 'tã́m ã́ çâste | sám-iddho agne[3] me dîdihi sam-eddhã́ te agne[4] dîdyâsam íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád | vásu-mân yajnó vásîyân bhûyâsam íty âhâ, "-çísham evaí 'tã́m ã́ çâste | bahú vaí gã́rha-patyasyã́ 'nte miçrám iva caryata, âgni-pâvamânĩ́bhyâm gã́rha-pat-yam úpa tishṭhate, punã́ty evã́ 'gním punîtá âtmã́nam, dvã́bhyâm práti-shṭhityâ | ágne gṛiha-pata íty âha || 4 || yathâ-yajúr evaí 'tác, chatáṃ hímâ íty âha ça-

6. upasthânâdimantrâḥ. [1] so ABE, s. P. 5, 13. [2] als Compositum. [3] so (°o a°) AB; s. P. 11, 16. [4] so (°e a) ABE, s. P. 11, 10.

tám tvâ hemantā́n indhishīyé 'ti vā́vaí[5] 'tád âha, putrásya nā́ma gṛihṇâty annâ-'dám evaí 'naṃ karoti, tā́m â-çíshам ā́ çâse tántave jyótishmatîm[5] íti brûyâd yásya putró 'jâtaḥ syā́t tejasvỳ evā́[5] 'sya brahma-varcasī́ putró jâyate, tā́m â-çísham ā́ çâse 'múshmai jyótishmatîm[5] íti brûyâd yásya putráḥ || 5 || jâtáḥ syā́t téja evā́ 'smin brahma-varcasáṃ dadhâti | yó vaí yajnám pra-yújya ná vi-muñcáty aprati-shṭhânó vaí sá bhavati; kás tvâ yunakti sá tvâ ví muñcatv íty âha, prajā́-patir vaí káḥ, prajā́-patinai 'vaí 'naṃ yunákti prajā́-patinâ ví muñcati, práti-shṭhityâ | îçvaráṃ vaí vratám ávi-sṛishṭam pra-dáhó, 'gne vrata-pate vratám acârisham íty âha, vratám evá || 6 || ví sṛijate[6] çā́ntyâ ápra-dâhâya | párâñ[5] vā́vá[5] yajná eti ná ní vartate púnar, yó vaí yajnásya punar-âlambháṃ vidvā́n yájate tám abhí ní vartate | yajnó babhûva sá ā́ babhûvé 'ty âhai, 'shá vaí yajnásya punar-âlambhás, ténai 'vaí 'nam púnar ā́ labhaté | 'nava-ruddhâ vā́ etásya vi-rā́ḍ yá ā́hitâ-'gniḥ sánn asabháḥ, paçávaḥ khálu vaí brâhmaṇásya sabhé | 'shṭvā́ prā́ñ[5] ut-krámya brûyâd: gó-mâ◡[7] agné 'vi-mâ◡[7] açvī́ yajná íty, áva sabhā́◡ runddhe[8] prá sahásram paçū́n âpnoty ā́ 'sya pra-jā́yâṃ vâjī́ jâyate || 7 || yáḥ, sám, âçíshaṃ, gṛiha-pata íty âhâ, 'múshmai jyótishmatîm íti brûyâd yásya putró, vratám evá, khálu vaí, cáturvi◡çatiç ca || 6 ||

1, 6, 6, 1-4. — K. 32, 5. — mâ | eti | vṛikshi — vai | eshaḥ — saḥ | tu | vai — pratyavarohed iti prati-avarohèt — eshaḥ | vai | asya — pratyavàrohatîti praty-avàrohati — abhûvam — anvâvàrta ity ànu-âvàrte — paryâvàrtata iti pari-âvàrtate | dakshiṇâ | paryâvàrtata iti pari-âvàrtate — anv iti | paryâvàrtata iti pari-âvàrtate — vîryâvattara iti

6. [5] ohne avagraha. [6] s. P. 6, 8. [7] so (°â◡) ABE, s. P. 9, 21. [8] ruṃdhe ABCDE. [9] s. Whitney zu P. 3, 5.

vî̱ryâvat[9]-ta̱raḥ | atho̱ iti — anv iti | pa̱ryâvàrtata̱ iti pari-âvàrtate — pu̱nâti | e̱va | a̱gnim | pu̱nîte — pratishṭhityâ̱ iti prati-sthi̱tyai̱ — pu̱traḥ | ajâ̆taḥ — te̱ja̱svî | e̱va — apra̱ti̱shṭhâ̱na ity àprati-sthâ̱naḥ | vai | saḥ — saḥ | tvâ̱ | vîti — pratishṭhityâ̱ iti̱ prati-sthi̱tya̱i — a̱bhi | nîti | va̱rta̱te̱ — saḥ | eti — e̱shaḥ | vai — la̱bha̱te̱ | anàvaru̱ddhety anàva-ru̱ddhâ̱ — sa̱bhâ | i̱shṭvâ — gomâ̱n iti̱ go-mâ̱n | a̱gne̱ | avimâ̱n ity avi-mân — âpno̱ti̱ | eti | a̱sya̱.

10. vâjapeyaḥ (I, 7, 7-12).

7. [a] déva savitaḥ prá suva yajnám prá suva yajná-patim bhágâya, divyó gandharváḥ[1] keta-pū́ḥ ketáṃ naḥ punâtu vâcás pátir[2] vā́cam adyá svadâti naḥ | [b] índrasya vájro 'si vā́rtra-ghnas tváyâ 'yáṃ vritráṃ vadhyât | [c] vâ-jásya nú pra-savé mâtáram mahī́m áditiṃ nā́ma vácasâ ka-râmahe | yásyâm idáṃ víçvam bhúvanam â-vivéça tásyâṃ no deváḥ savitā́ dhárma sâvishat | [d] ap-sú || 1 || antár amrítam ap-sú bheshajám apā́m utá prá-çastishv áçvâ bha-vatha vâjinaḥ || [e] vâyúr vâ tvâ mánur vâ tvâ gandharvā́ḥ saptá-viṃçatiḥ | té ágre[3] áçvam[3] âyuñjan[4] té asmiñ[3] javám ā́ 'dadhuḥ || [f] ápâṃ napâd âçu-heman yá ûrmíḥ kakúd-mân[5] prá-tûrtir vâja-sā́tamas ténâ 'yáṃ vā́jaṃ sed | [g] víshṇoḥ krámo 'si, víshṇoḥ krântám asi, víshṇor ví-krântam asy | [h] aṅkaú ny-aṅkā́v abhíto[6] ráthaṃ yaú dhvântáṃ vâtâ-'grám ánu saṃ-cárantau | dûré-hetir indriyā́-vân[7] patatrī́ té no 'gná-yaḥ[8] pápraya̱ḥ pârayantu || 2 || apsú, nyaṅkaú, páñcadaça ca || 7 ||

B. 1, 3, 5, 1-4. — K. 13, 14. 14, 6. — [a-f] Vs. 9, 1. 5-7. Ç. 5, 1, 1, 14. 4, 3-6. Kâ. 14, 1, 11. 3, 1-6. — [h] Pâr. 3, 14. Pañc. 1, 7, 5.

7-12. âdhvaryavamantrâḥ; 7. rathamantrâḥ. [1] °rváḥ | ABE (!). [2] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 27. [3] so (°e a°) ABE; s. P. 11, 3. [4] so (ây°) ABE. [5] s. P. 8, 4. [6] ohne avagraha. [7] s. P. 3, 5. [8] so (°o ') ABE; s. P. 12, 7.

— vâcaḥ | patiḥ — tvayā̂ | ayam — âyuñjan — eti | ada=dhuḥ — kakudmân iti kakut-mân — vâjasâtàma iti vâja=-sâtàmaḥ — tenà | ayam — anv iti | saṃcaràntâv iti sam=-caràntau — indriyâvân itī̀ndriya-vân — naḥ | agnayàḥ.

8. [a] devásyâ 'háu savitúḥ pra-savé bṛíhaspátinâ[1] vâja=-jítâ vā́jaṃ jeshaṃ | [b] devásyâ 'háu savitúḥ pra-savé bṛíhas=pátinâ[1] vâja-jítâ várshishṭhaṃ nā́kau ruheyam | [c] índrâya vā́caṃ vadaté, 'ndraṃ vā́jaṃ jâpayaté, 'ndro vā́jam ajayit[2] | [d] áçvâ-'jani vâjini vā́jeshu vâjinî-vaty áçvânt samát-su vâ=jaya |[3] [e] árvâ 'si sáptir asi vâjỳ asi | [f] vā́jino vā́jaṃ dhâ=vata, marútâm pra-savé jayata, ví yójanâ mimîdhvam, ádhvana skabhnîta || 1 || kā́shṭhâṃ gachata | [g] vā́je-vâje 'vata[4] vâjino no dháneshu viprâ amṛitâ ṛita-jnâḥ | asyá má=dhvaḥ pibata mâdáyadhvaṃ tṛiptā́ yâta pathí-bhir deva=-yā́naiḥ || [h] té no árvanto[5] havana-çrúto hávaṃ víçve çṛiṇv=antu vâjínaḥ |[3] [i] mitá-dravaḥ sahasra-sā́ medhá-sâtâ sa=nishyávaḥ |[3] mahó yé rátnau sam-ithéshu jabhriré çáṃ no bhavantu vâjíno havéshu |[3] [k] devá-tâtâ mitá-dravaḥ sv-ar=kā́ḥ |[3] jambháyantó 'hiṃ[4] vṛíkau rákshâusi sánemy asmád yuyavan || 2 || ámîvâḥ || [l] eshá syá vâjī́ kshipaṇíṃ turaṇ=yati grîvā́yâm baddhó api-kakshá[5] âsáni | krátuṃ dadhi=-krā́ ánu saṃ-távîtvat pathā́m áñkâusy ánv â-pánîphaṇat || [m] utá smâ 'sya[6] drávatas turaṇyatáḥ parṇáṃ ná vér ánu vâti pra-gardhínaḥ | çyenásye 'va dhrájato añkasám[5] pári dadhi-krā́vṇaḥ[7] sahó 'rjā́ táritrataḥ || [n] ā́ mâ vā́jasya pra-savó jagamyâd ā́ dyā́vâ-pṛithivī́ viçvá-çambhû | ā́ mâ gantâm pitárâ || 3 || mâtárâ cā́ '' mâ sómo amṛita-tvā́ya[6] gam=yât || [o] vā́jino vâja-jito vā́jau sarishyánto vā́jaṃ jeshyánto

8. rathadhâvanamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°yīt) ABCDE. [3] so () ABE. [4] so (°e ', und: °o ') ABE, s. P. 12, 4. [5] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [6] sma asya E sec. m. [7] °vuṇṇaḥ E.

bṛ́haspáter[1] bhâgám áva jighrata || [p] vā́jino vâja-jito vā́jaᴗ sasṛivā́ᴗso vā́jam jigivā́ᴗso[8] bṛ́haspáter[1] bhâgé ní mṛiḍdhvam[9] | [q] iyám vaḥ sā́ satyā́ sam-dhā́ 'bhûd yā́m índreṇa sam-ádhaddhvam[10] | [r] ájîjipata[11] vanaspataya[1] índram vā́jam ví mucyadhvam || 4 || skabhnîta, yuyavan, pitárâ, dvícatvâriᴗçac ca || 8 ||

B. 1, 3, 6, 1-9. — K. 13, 14. 14, 1. 7. — Vs. 9, 9-19. Ç. 5, 1, 4, 15 - 5, 27. Kâ. 14, 3, 8 - 4, 12. — bṛihaspatinâ — ajayit | açvājanîty açvà-ajani — vâjinîvatîti vâjinî-vati — arvā́ | asi — yojànâ | mimîḍhvam | adhvànaḥ — avata — viprâḥ — tṛiptàḥ — sahasrasâ iti sahasra-sâḥ | medhasâteti medha-sâtâ — devatâteti deva-tâtâ — ahim — sanèmi — eshaḥ[12] | syaḥ — apikaksha ity àpi-kakshe — anv iti | samtavī́tvad iti sam-tavī́tvat — bṛihaspatèḥ — jigivâᴗsàḥ — samdheti sam-dhâ | abhût — ajī́jipata | vanaspatayaḥ.

9. [a] kshátrasyó 'lbam asi, kshatrásya yónir asi | [b] jā́ya é 'hi súvo[1] róhâva, róhâva hí súvar, ahám nâv ubháyoḥ súvo[1] rokshyâmi | [c] vā́jaç ca pra-saváç câ 'pi-jáç ca krátuç ca súvaç ca mûrdhā́ ca vy-áçniyaç câ ''ntyâyanáç cā́ 'ntyaç ca bhauvanáç ca bhúvanaç cā́ 'dhi-patiç ca |[2] [d] ā́yur yajnéna kalpatâm, prâ-'ṇó y. k., apâ-'náḥ || 1 || y. k., vy-ânó y. k., cákshur y. k., çrótram y. k., máno y. k., vā́g y. k., âtmā́ y. k., yajnó yajnéna kalpatâᴗ | [e] súvar devā́ᴗ[3] aganmâ, 'mṛítâ abhûma, prajā́-pateḥ pra-jā́ abhûma | [f] sám ahám pra-jáyâ sám máyâ pra-jā́, sám aháᴗ râyás[4] póshena sám máyâ râyás[4] póshó | [g] 'nnâya tvâ 'nnā́-'dyâya tvâ, vā́jâya tvâ vâja-jityā́yai tvâ | [h] 'mṛítam asi, púshṭir asi, pra-jánanam asi || 2 || apânó, vā́jâya, náva ca || 9 ||

8. [8] so (jigī°) ABCDE. [9] mṛiḍhvam ABCDE. [10] °dhadhvam ABCDE. [11] so (°jîji°) ABCDE. [12] s. P. 5, 15.

9. yûpârohaṇam. [1] so (°vo) ABE, s. P. 8, 7. 16. [2] so (|) ABE. [3] so (°âᴗ) ABE, s. P. 9, 22. [4] so (°yas) ABE, s. P. 8, 29.

B. 1, 3, 7, 1-7. — K. 14, 1. 8. — Vs. 9, 20. 21. Ç. 5, 2, 1, 1-14. Kâ. 14, 5, 1-10. — jâyè | eti | ihi | suvàḥ | rohâva — vyaçniya iti vi-açniyaḥ — ântyâyanaḥ — antyàḥ — prâṇa iti pra-anaḥ — vyâna iti vi-anaḥ — suvàḥ | devân | aganma | amṛitâḥ — râyaḥ | poshèṇa — râyaḥ | poshàḥ — annâdyâyety ànna-adyâya.

10. [a] vấjasye 'mám pra-saváḥ sushuve ágre[1] sómaᴗ rấjânam óshadhîshv[2] ap-sú | tấ asmá-bhyam mádhu-matîr bhavantu vayáᴗ râshṭré jâgriyâma[3] puró-hitâḥ || [b] vấjasye 'dám pra-savá ấ babhûve 'mấ ca víçvâ bhúvanâni sarvátaḥ[2] | sá vi-rấjam páry eti pra-jânán pra-jấm púshṭim vardháyamâno asmé[4] || [c] vấjasye 'mấm pra-saváḥ çiçriye dívam imấ ca víçvâ bhúvanâni sam-rấṭ | áditsantam dâpayatu pra-jânán rayím || 1 || ca naḥ sárva-vîrâm ní yachatu || [d] ágne áchâ[1 u. 5] vade 'há naḥ práti naḥ su-mánâ bhava | prá no[6] yacha bhuvas pate[7] dhana-dấ asi nas tvám || [e] prá no[6] yachatv aryamấ prá bhágaḥ prá bṛíhaspátiḥ[2] | prá devấḥ pró 'tá sûnṛítâ[2] prá vấg devī́ dadâtu naḥ || [f] aryamáṇam bṛíhaspátim[2] índram dấnâya codaya | vấcam víshṇuᴗ sárasvatîᴗ[2] savitấram || 2 || ca vâjínam || [g] sómaᴗ rấjânam váruṇam agním anv-ấrabhâmahe[8] | âdityấn víshṇuᴗ sū́ryam brahmấṇam ca bṛíhaspátim[2] | [h] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâᴗ sárasvatyai[2] vâcó yantúr yantréṇâ 'gnés tvâ[9] sấm-râjyenâ 'bhí shiñcâmī́[10] 'ndrasya bṛíhaspátes[2] tvâ[9] sấm-râjyeṇâ 'bhí shiñcâmi[10] || 3 || rayíᴗ, savitấraᴗ, shấṭtriᴗçac ca || 10 ||

B. 1, 3, 8, 1-4. — K. 14, 2. 8. — Vs. 9, 23-30. Ç. 5, 2, 2, 5-14. Kâ. 14, 5, 23. 24. — oshàdhîshu | apsv ity àp-su — jâgriyâma

10. annahomâḥ. [1] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3. [2] ohne avagraha. [3] so (jâgri°) BDE. [4] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [5] so (°â) ABE, s. P. 3, 8. [6] so (ṇo) ABE, s. P. 7, 4. [7] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 27. [8] als Compositum. [9] so (°s t°) ABE. [10] so (sh°) ABE, s. P. 6, 4.

— prasava iti pra-savaḥ | eti — saḥ asme[11] iti — sar-vâvîrâm iti sarvà-vîrâm — achà | vada | iha — sumanâ iti su-manā́ḥ — preti | naḥ — bhuvaḥ | pate — preti — brihas-patiḥ — preti | uta | sûnritā́ — brihaspatim — anvârà-bhâmaha ity ànu-âràbhâmahe — brihaspatim — brihaspatèḥ.

11. agnír ékâ-'ksharena vā́cam úd ajayad, açvínau dvỳ-aksharena prâṇâ-'pânā́v úd ajayatâm, víshnus trỳ-aksha-rena trī́ñ lokā́n[1] úd ajayat, sómaç cátur-aksharena cátush-padaḥ paçū́n úd ajayat, pûshā́ páñcâ-'ksharena paṅktím úd ajayad, dhâtā́ shád-aksharena shád ritū́n úd ajayan, marútaḥ saptā́-'ksharena saptá-padâꝏ çákvarîm úd ajayan, bṛíhaspátir[2] ashṭā́-'ksharena gâyatrī́m úd ajayan, mitró návâ-'ksharena tri-vṛ́taꝏ stómam úd ajayat || 1 || váruṇo dáçâ-'ksharena vi-rā́jam úd ajayad, índra ékâdaçâ-'ksharena trishṭúbham[2] úd ajayad, víçve devā́ dvā́daçâ-'ksharena já-gatîm úd ajayan, vásavas tráyodaçâ-'ksharena trayo-daçáꝏ stómam úd ajayann, rudrā́ç cáturdaçâ-'ksharena catur-daçáꝏ stómam úd ajayann, âdityā́ḥ páñcadaçâ-'ksharena pañca-daçáꝏ stómam úd ajayann, áditiḥ shóḍaçâ-'ksharena sho-ḍaçáꝏ[2] stómam úd ajayat, prajā́-patiḥ saptádaçâ-'ksharena sapta-daçáꝏ stómam úd ajayat || 2 || trivṛ́taꝏ stómam údajayat, shátcatvâriꝏçac ca || 11 ||

K. 14, 4. — Vs. 9, 31-34. Ç. 5, 2, 2, 17. Kâ. 14, 5, 28. — catúshpada iti catúḥpadaḥ — saptâksharèneti sapta-aksha-rena — brihaspatiḥ | ashṭâksharènety ashṭâ-aksharena — trishṭubhàm — shoḍaçam.

12. [a]upayâmá-gṛihîto 'si, nṛi-shádam tvâ dru-shádam bhuvana-sádam índrâya júshṭam gṛihṇâmy, eshá te yónir,

10. [11] s. P. 4, 9.
11. ujjitimantrâḥ. [1] so AE., °n (mit virâma) lo° B., s. P. 5, 25. 31. [2] ohne avagraha.
12. atigrâhyamantrâḥ.

índrâya tvo | [b] 'payâmá-grihîto 'sy, apsu-shádam tvâ ghrita-sádam vyoma-sádam índrâya júshtam grihnâmy, eshá te yónir, índrâya tvo | [c] 'payâmá-grihîto 'si prithivi-shádam tvâ 'ntariksha-sádam nâka-sádam índrâya júshtam grihnâmy, eshá te yónir, índrâya tvâ | [d] yé gráhâh pañca-janî́nâ[1] yéshâm tisráh parama-jā́h |[2] daívyah kóçah || 1 || sám-ubjitah |[2] téshâm ví-çipriyânâm ísham ū́rjaụ sám agrabhîm, eshá te yónir, índrâya tvâ |[2] [e] apā́ụ rásam úd-vayasaụ sū́rya-raçmiụ sam-ā́bhritam | apā́ụ rásasya yó rásas tám vo grihnâmy ut-tamám, eshá te yónir, índrâya tvâ ||[2] [f] ayā́ vi-shthā́ janáyan kárvarâni sá hí ghrínir urúr várâya gâtúh | sá práty úd aid dharúno mádhvo ágraụ[3] svā́yâm yát tanúvâm tanū́m aírayata |[3] [g] upayâmá-grihîto 'si, prajā́-pataye tvâ júshtam grihnâmy, eshá te yónih, prajā́-pataye tvâ || 2 ||

kóças, tanúvâm, tráyodaça ca || 12 ||

B. 1, 3, 9, 1. 2. — K. 14, 3. — Vs. 9, 2-4. Ç. 5, 1, 2, 4-7. Kâ. 14, 5, 1 ([a-e]). 25, 6, 10 ([f]). — nrishadam iti nri-sadàm — drushadam iti dru-sadàm eshah | te — apsushadam ity àpsu-sadàm — prithivishadam iti prithivi-sadàm — pañca-janînâ iti pañca-janînâh — paramajâ iti parama-jâh — ayâ | vishthâ iti vi-sthâh — sah — uruh | varâya — sah | prati | ud iti | ait — airàyata.

13. [a] ánv áha mā́sâ ánv íd vánâny ánv óshadhîr[1] ánu párvatâsah | ánv índraụ ródasî vâvaçâné ánv ā́po ajihata[2] jā́yamânam || [b] ánu te dâyi mahá indriyā́ya satrā́ te víçvam ánu vritra-hátye | ánu kshatrám ánu sáho yajatré 'ndra devébhir ánu te nri-sháhye | [c] indrânī́m âsú nā́rishu su-pátnîm ahám açravam | ná hý asyâ aparám caná[1] jarásâ

12. atigrâhyamantrâh. [1] °nínâm C. [2] so (|) ABE. [3] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3.

13. kâmyeshtiyâjyâh. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3 (°né 'nv ā́po áj° E).

|| 1 || márate pátiḥ || [d] nấ 'hám indrâṇi rârana sákhyur vṛishấ-kaper ṛité | yásye 'dám ápyaᴗ havíḥ priyáṃ devéshu gáchati || [e] yó jâtá evá prathamó mánasvân[1] devó devấn krátunâ pary-ábhûshat | yásya çúshmâd ródasî ábhyasetâm nṛimṇásya mahnấ sá janâsa índraḥ || [f] ấ te mahá indro 'tỳ ugra sá-manyavo yát sam-áranta sénâḥ | pátâti didyún náryasya bâhuvór mấ te || 2 || máno vishva-dríyag ví cârît || [g] mấ no mardhîr ấ bharâ[3] daddhí tán naḥ prá dâçúshe dấtave bhū́ri yát te | návye deshṇé çasté asmín[4] ta ukthé prá bravâma vayám indra stuvántaḥ || [h] ấ tū́[5] bhara mấkir[1] etát pári shṭhâd[6] vidmấ[3] hí tvâ vásu-patiṃ vásûnâm | índra yát te mấhinaṃ dáttram[7] ásty asmá-bhyaṃ tád dhary-açva || 3 || prá yandhi || [i] pra-dâtấraᴗ havâmaha índram ấ havíshâ vayám | ubhấ hí hástâ[8] vásunâ pṛiṇásvấ " prá yacha dákshiṇâd ó 'tá savyất || [k] pra-dâtấ vajrī́ vṛishabhás turâshấṭ[1] chushmī́[9] rấjâ vṛitra-hấ soma-pấvâ | asmín yajné barhíshy ấ ni-shádyấ 'thâ[3] bhava yájamânâya çáṃ yóḥ || [l] índraḥ su-trấmâ svá-vâᴗ[10] ávo-bhiḥ su-mṛiḍîkó bhavatu viçvá-vedâḥ | bấdhatâṃ dvésho ábhayaṃ[2] kṛiṇotu su-vī́ryasya || 4 || pátayaḥ syâma || [m] tásya vayáᴗ su-mataú yajníyasyấ 'pi bhadré saumanasé[1] syâma | sá su-trấmâ svá-vâᴗ[10] índro asmé[2] ârấc cid dvéshaḥ sanutár[11] yuyotu || [n] revátîr[1] naḥ sadha-mấda índre santu tuví-vâjâḥ | kshumánto[1] yấbhir mádema || [o] pró shv̀[12] asmai puro-rathám índrâya çûshám arcata |[13] abhī́ke cid u loka-kṛít saṃgé[1] samát-su vṛitra-hấ |[13] asmấkam bodhi coditấ nábhantâm anyakéshâm |[13] jyâkấ ádhi dhánva-su || 4 || jarásâ, mấ te, haryaçva, suvī́ryasyấ, 'dhy, ékaṃ ca || 13 ||

13. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 10-12. [4] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3. [5] so (°û) ABE, s. P. 3, 14. [6] so (shṭh°) ABE, s. P. 6, 4. [7] datram ABCDE. [8] astâ C; s. Kuhn u. Schleicher Beiträge 3, 396. [9] so ABE, s. P. 5, 34. [10] so (°âᴗ) ABE; s. P. 9, 20. [11] s. P. 8, 8. [12] so (shv) ABE; s. P. 6, 2. [13] so (|) ABE.

(2, 2, 8, 1-6). — (K. 8, 16.17). — [a]R. 10, 89, 13; [b] 6, 25, 8; [c.d] 10, 86, 11.12; [e] 2, 12, 1; [f] 7, 25, 1; [g] 4, 20, 10; [h] 3, 36, 9; [i] nur hier [14]; [k] nur hier [15]; [l.m] R. 6, 47, 12.13 (10, 131, 6.7); [n] 1, 30, 13; [o] 10, 133, 1. — anv iti | ahà — rodàsî[16] iti | vâvaçâne[16] iti — dâyi | mahe — nrishahya iti nri-sahyè — nârishu — na | hi | asyâh — râraṇa — vrishâkàper iti vrishâ-kapeḥ — rodàsî iti — saḥ — eti | te | mahaḥ | indra | ûtî | ugra — didyut — vishvadriyag iti vishva-driyàk — eti | bhara — tat | naḥ — eti | tu | bhara | mâkiḥ — parîti | sthât | vidma — haryaçveti hari-açva — â | preti | yacha — eti | uta — turâshâṭ | çushmî — eti | nishadyeti ni-sadyà | athà — çam | yoḥ — svavân iti sva-vân | avòbhir ity avàḥ-bhiḥ — saumanase — saḥ — svavân iti sva-vân — asme[16] iti — sanutaḥ — revatî̀ḥ — sadhamâda iti sadha-mâdàḥ — kshumantàḥ — pro[16] iti | sv iti — purotham iti puraḥ-ratham — cit | u — samge.

pâkayajnáὼ, sáὼçravâ, paró-'ksham, barhísho [17], dhruvā́m, áganma [18], déva savitar, devásyâ 'hám, kshatrásyó 'lbaṃ, vā́jasyâ [19], 'gnír ékâkshareṇo, 'payâmágṛihîto 'si nṛishádam [20], ánv áha mā́sâs, tráyodaça ‖ 13 ‖
pâkayajnám (1,1), paró-'kshaṃ (3,1), dhruvā́ṃ (5,1), vísṛijate (6,7), ca naḥ sárvavîrâm [21] (10,2), pátayaḥ syâmaí (13,5), 'kapañcâçat ‖ 51 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe saptamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

12*. râjasûyaḥ (I, 8, 1-21).

1. ánu-matyai puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vapati, dhenúr dákshiṇâ | yé pratyáñcaḥ[1] çámyâyâ ava-çī́yante[2] táṃ[3] nair-ṛitám ékakapâlaṃ, kṛishṇáṃ vā́saḥ kṛishṇá-tûshaṃ

13. [14] das zweite Hemistich in Vs. 5, 19 s. Ath. 7, 26, 8. [15] das erste Hemistich in R. 5, 40, 4 (aber ṛijîshî statt pradâtâ); der vierte pâda in R. 3, 17, 3. [16] s. P. 4, 17.18. 9.7 (Whitney zu). [17] °sho 'háṃ BE. [18] °nméty âha BDE. [19] °sye 'mám BE. [20] 'sy BE. [21] sárvavîrân E.

* das elfte Buch in der Reihe des kâṇḍânukrama, vâjapeyavidhi, findet sich in B. I, 3, 2-9; s. Ind. Stud. 3, 375.

8, 1. ânumatâdayo 'shṭau yâgâḥ. [1] ohne avagraha. [2] Wurzel betont. [3] so ACD, tan B, ta E, tat Sây.; (nir vapati zu ergänzen).

dákshiṇâ | vī́ 'hi[4] svā́hā́[1] "-hutiṃ jushâṇá, eshá te nir-ṛite bhâgó bhū́te havíshmaty[1] asi muñcé 'mám áᴗhasaḥ, svā́hâ[1] námo yá idáṃ cakā́râ | "di-tyáṃ carúṃ nír vapati váro dákshiṇâ, "gnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlaṃ vâmanó vahī́ dákshiṇâ, 'gnî-shomī́yam || 1 || ékâdaça-kapâlaᴗ híraṇyaṃ dákshiṇai, "ndrám ékâ-daça-kapâlam ṛishabhó vahī́ dákshiṇâ, "gneyám ashṭā́-kapâlam aindráṃ dádhy ṛishabhó[5] vahī́ dákshiṇai, "ndrâ-'gnáṃ dvā́daça-kapâlaṃ vaiçva-deváṃ carúm pratha-ma-jó vatsó dákshiṇâ, saumyáᴗ çyâmâkáṃ carúṃ vā́so dákshiṇâ, sárasvatyai[1] carúᴗ sárasvate[1] carúm mithunaú gā́vau dákshiṇâ || 2 || agnîshomī́yaṃ, cátustriᴗçac ca || 1 ||

B. 1, 6, 1, 1-11. — K. 15, 1. — Vs. 9, 35. Ç. 5, 2, 3, 2-9. Kâ. 15, 1, 9-10. — purodâçám — çamyā́yâḥ — nairṛitam iti naiḥ-ṛitam — vîti | ihi — jushâṇaḥ | eshaḥ — nirṛita iti niḥ-ṛite — bhûtè | havishmàtî | asi | muñca | imam — agnîshomîyam ity àgnî-somîyàm — aindrâgnam ity aindra-agnam.

2. âgneyám ashṭā́-kapâlaṃ nír vapati, saumyáṃ carúᴗ sâvitráṃ dvā́daça-kapâlaᴗ, sârasvatáṃ[1] carúm, paushṇáṃ carúm, mârutáᴗ saptá-kapâlaṃ, vaiçva-devī́m âmíkshâṃ[1], dyâvâ-pṛithivȳam éka-kapâlam || 1 || âgneyáᴗ saumyám[2] mâru-tám[2], ashṭā́daça || 2 ||

B. 1, 6, 2, 1-3, 10. — K. 9, 4. — Ç. 5, 2, 3, 10. Kâ. 15, 1, 17. — âmikshā́m.

3. [a]aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlam, mârutī́m âmíkshâṃ[1],

1. [4] zwei Wörter! Accent! [5] arsha° B.

2. câturmâsyeshu vaiçvadevâkhyam prathamam parva. [1] ohne ava-graha. [2] saumyam und mârutam sind wohl zugefügt zur Scheidung dieses anuvâka von andern anuvâka (s. 17. 19. 20), die auch mit âgneyam a. nir v. beginnen.

3. varuṇapraghâsâkhyaṃ dvitîyam parva. [1] ohne avagraha.

vâruṇī́m âmíkshâṃ[1], kâyám éka-kapâlam | [b] pra-ghâsyân havâmahe marúto yajná-vâhasaḥ, karambhéṇa[1] sa-jósha=saḥ |[2] [c] mó shū́ ṇa[3] indra pṛit-sú devā́ 'stu sma te çushminn avayā́[1] |[2] mahī́ hy̆ asya mîḍhúsho yavyā́ |[2] havíshmato[1] marúto vándate gī́ḥ |[2] [d] yád grā́me yád áraṇye yát sabhā́=yâṃ yád indriyé |[2] yác chûdré yád ary̆a énaç cakṛimā́[4] va=yám |[2] yád ékasyā́ 'dhi dhármaṇi tásyâ 'va-yájanam asi svā́hâ[1] | [e] ákran kárma karma-kṛítaḥ sahá vâcā́ mayo-bhuvā́ | devébhyaḥ kárma kṛitvā́ 'stam pré 'ta su-dânavaḥ || 1 ||

vayáṃ yád, viɷçatíç ca || 3 ||

B. 1, 6, 4, 1 - 5, 6. — K. 9, 4. — Vs. 3, 44-47. Ç. 2, 5, 2, 7-29. Kâ. 5, 5, 10-13. — aindrâgnam ity aindra-agnam — âmikshā́m — karambheṇá — mo[5] iti | sv iti | naḥ — deva | astú — çushmin | avayâ[6] — yavyâ — vandáte — yat | çûdre | yat | aryè — cakṛima — mayobhuveti mayaḥ-bhuvâ — kṛi=tvâ | astám | preti | ita.

4. [a] agnáyé 'nîka-vate puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlam nír vapati sâkáɷ sū́ryeṇo 'd-yatā́, marúd-bhyaḥ sâṃ-tapanébhyo madhyándine[1] carúm, marúd-bhyo gṛihamedhí-bhyaḥ sár=vâsâṃ dugdhé sâyáṃ carúm | [b] pûrṇā́ darvi párâ pata sú=-pûrṇâ púnar ā́ pata | vasné 'va ví krîṇâvahâ ísham ū́rjaɷ çata-krato || [c] dehí me dádâmi te ní me dhehi ní te dadhe | ni-hā́ram ín ní me harâ[2] ni-hā́ram || 1 || ní harâmi te || [d] marúd-bhyaḥ krîḍí-bhyaḥ puroḍā́çaɷ[1] saptá-kapâlaṃ nír va=pati sâkáɷ sū́ryeṇo 'd-yatā́, ''gneyám ashṭā́-kapâlaṃ nír va=pati saumyáṃ carúɷ sâvitráṃ dvā́daça-kapâlaɷ sâras=vatáṃ[1] carúm paushṇáṃ carúm aindrâ-'gnám ékâdaça=

3. [2] so (|) ABE. [3] so (shû ṇa) ABE; s. P. 3, 14. 6, 2. 7, 2. [4] so (°â) ABE, s. P. 3, 10. [5] s. P. 4, 7. [6] Ṛik und Vs. haben avayâḥ; s. aber Ath. 2, 35, 1, wo der padapâṭha auch ava-yâ liest.

4. sâkamedhâkhye tṛitîye parvaṇi pradhânahavîṅshi. [1] ohne ava=graha. [2] so (°â) ABE; s. P. 3, 12.

-kapâlam aindrám̧ carúm̧ vaiçva-karmanám éka-kapâlam || 2 || harâ nihā́ram̧, triɷçác ca || 4 ||

B. 1, 6, 6, 1 - 7, 5. — K. 9, 5. — Vs. 3, 49. 50. Ç. 2, 5, 3, 2 4, 10. Kâ. 5, 6, 2 - 7, 10. — purodâçám — madhyandine — vasnâ | iva — çatakrato iti çata-krato — it | nîti | me | hara — aindrâgnam ity aindra-agnam.

5. [a] sómâya pitri-máte purodā́çaɷ[1] shát-kapâlam̧ nír vapati, pitrí-bhyo barhishád-bhyo dhânā́h, pitrí-bhyo 'gni-shvâttébhyo, 'bhi-vânyâyai dugdhé manthám | [b] etát te tata yé ca tvā́m ánv, etát te pitâmaha[1] pra-pitâmaha yé ca tvā́m ánv, átra pitaro yathâ-bhâgám mandadhvaɷ | [c] su-samdríçam̧ tvâ vayám mágha-van mandishîmáhi | prá nû-nám[2] pûrná-vandhura stutó yâsi váçâɷ[2] ánu | yójâ[4] nv̀ indra te hárî[5] || 1 || [d] ákshann ámîmadanta hy áva priyā́ adhûshata | ástoshata svá-bhânavo víprâ návishthayâ matī́ | yójâ[4] nv̀ indra te hárî || [e] ákshan pitáró 'mîmadanta pitáró 'tîtripanta pitáró 'mîmrijanta pitárah | [f] páre 'ta pitarah somyâ gambhîraíh pathí-bhih pûrvyaíh | áthâ[6] pi-trī́nt su-vidátrâɷ[3] ápî 'ta yaména yé sadha-mā́dam má-danti || [g] máno nv ā́ huvâmahe nârâçaɷséna[1] stómena pi-trī́nā́m̧ ca mánma-bhih | [h] ā́ || 2 || na etu mánah púnah krátve dakshā́ya jîváse | jyók ca sū́ryam̧ driçé || [i] púnar nah pitáro máno dádâtu daívyo jánah | jîvám̧ vrā́taɷ sace-mahi || [k] yád antáriksham[1] prithivī́m utá dyā́m̧ yán mâtá-ram pitáram̧ vâ jihiɷsimá | agnír mâ tásmâd énaso gā́rha-patyah prá muñcatu, dur-itā́ yā́ni cakrimá karótu mā́m anenásam || 3 || hárî, mánmabhir ā́, cátuçcatvâriɷçac ca || 5 ||

B. 1, 6, 8, 1 - 9, 10. — K. 9, 6. — Vs. 3, 51-55. Ç. 2, 6, 1, 38-39.

5. mahâpitriyajnah. [1] ohne avagraha. [2] so (n°) ABE; s. P. 7, 16. [3] so (°âɷ) ABE, s. P. 9, 21. [4] so (yojâ) ABCDE; s. Whitney zu P. 3, 15 pag. 98. [5] s. P. 4, 15. [6] so (°â) ABE; s. P. 3, 10.

Kâ. 5, 9, 21. 22. — Çâñkh. 3, 17, 2-4. — Lâṭy. 5, 2, 10. 11. — purodâçâm — agnishvâttebhya ity àgni-svâttebhyàḥ — pitâmaha — pûrṇavàndhura iti pûrṇa-vandhuraḥ — vaçân | anù | yojâ | nu — harî iti — viprâḥ — yojâ | nu — harî iti — pareti | ita — somyâḥ — athà | pitṝn | suvidatrân iti su-vidatrân | apîti | ita — nu | eti | havâmahe | nârâçaṁsenà — antarìksham — durìteti duḥ-itâ.

6. [a] prati-pûrushám éka-kapâlân nír vapaty, ékam átiriktam | [b] yẫvanto[1] gṛihyầḥ smás tébhyaḥ kám akaram | [c] paçûnẫṁ çármâ 'si çárma yájamânasya, çárma me yachaí | [d] 'ka evá rudró ná dvitî̃yâya tastha | [e] âkhús[1] te[2] rudra paçús, táṃ jushasvai | [f] 'shá te rudra bhâgáḥ sahá svásrẫ 'mbikayâ, táṃ jushasva | [g] bheshajáṃ gávé 'çvâya púrushâya bheshajám átho asmá-bhyam[3] bheshajáṁ sú-bheshajam || 1 || yáthẫ 'sati |[4] su-gám meshẫya meshyầ | [h] ávâ 'mba rudrám adimahy, áva deváṃ trỳ-ambakam[5] |[4] yáthâ naḥ çréyasaḥ kárad[6], yáthâ no vásyasaḥ kárad[6], yáthâ naḥ paçu-mátaḥ[7] kárad, yáthâ no vy-avasâyáyât || [i] trỳ-ambakaṃ[5] yajâmahe su-gandhím pushṭi-várdhanam | urvârukám[1] iva bándhanân mṛityór mukshîya mẫ 'mṛítât |[4] [k] eshá te rudra bhâgás, táṃ jushasva, ténâ 'vaséna paró Mũja-vató 'tî 'hy | [l] ávatata-dhanvâ pínâka-hastaḥ kṛíttivâsâḥ || 2 || súbheshajam, ihi, trî̃ṇi ca || 6 ||

B. 1, 6, 10, 1-5. — K. 9, 7. — Vs. 3, 57-61. Ç. 2, 6, 2, 4-17. Kâ. 5, 10, 2-21. — Lâṭy. 5, 3, 5-11. — pratipûrusham iti prati-pûrusham — gṛihyâḥ | smaḥ — çarmà | asi — ekàḥ | eva — tasthe | âkhuḥ — eshaḥ — amvìkayâ — gavè | açvẫya — atho iti — asàti — meshyài | aveti | amba — adimahi — tryàmbakam iti tri-ambakam — urvârukam — bandhànât — eshaḥ.

6. tryambakapuroḍâçâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s t°) ABE. [3] so (°o a°) ABE, s. P. 4, 7. [4] so (|) AB. [5] triyámb° E. [6] so (°ḥ k°) AE; °s k° B; s. P. 8, 24. [7] so (°ḥ) ABE.

7. [a] aindrâ-'gnáṃ dvā́daça-kapâlaṃ vaiçva-deváṃ ca-rúm, índrâya çúnâsī́râya[1] puroḍā́çaṃ[1] dvā́daça-kapâlaṃ, vâyavỳam páyaḥ, sauryám éka-kapâlaṃ, dvâdaça-gaváṃ sī́-raṃ dákshiṇâ | [b] "gneyám ashṭā́-kapâlaṃ nír vapati, rau-dráṃ gâvîdhukáṃ[1] carúm, aindráṃ dádhi, vâruṇáṃ yava--máyaṃ carúṃ, vahínî dhenúr dákshiṇâ | [c] yé devā́ḥ puraḥ--sádo 'gní-netrâ, dakshiṇa-sádo yamá-netrâḥ, paçcât-sádaḥ savitṛí-netrâ, uttara-sádo váruṇa-netrâ, upari-shádo bṛíhas-páti-netrâ raksho-háṇas té naḥ pântu, té no 'vantu, tébhyaḥ || 1 || námas, tébhyaḥ svā́hâ[1] | [d] sám-ûḍhaṃ rákshaḥ, sáṃ--dagdhaṃ ráksha, idám aháṃ ráksho 'bhí sáṃ dahâmy | [e] agná-ye raksho-ghné svā́hâ, yamā́ya savitré váruṇâya bṛíhaspátaye[1] dúvasvate[1] raksho-ghné svā́hâ | [f] prashṭi-vâhī́ rátho dákshiṇâ | [g] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâṃ rákshaso vadháṃ juhomi, hatáṃ rákshó, 'vadhi-shma ráksho | [h] yád váste tád dákshiṇâ || 2 || tébhyaḥ, páñcacatvâriṃçac ca || 7 ||

B. 1, 7, 1, 1-9. — K. 15, 2. — Vs. 9, 35-38. Ç. 5, 2, 4, 4-19. Kâ. 15, 1, 19 - 2, 8. — aindrâgnam ity aindra-agnam — çunâ-sîrâya | puroḍâçàm — gâvîdhukàm — dakshiṇasada iti da-kshiṇa-sadàḥ — uttarasada ity úttara-sadàḥ — uparishada ity úpari-sadàḥ — rakshohaṇa iti rakshaḥ-hanàḥ — abhi | sam iti | dahâmi — bṛihaspatàye | duvàsvate — rakshàḥ | avàdhishma — vastè.

8. dhâtré puroḍā́çaṃ[1] dvā́daça-kapâlaṃ nír vapaty, ánu-matyai carúṃ, râkā́yai carúṃ, sinîvâlyaí[1] carúṃ, kuhvài carúm, mithunaú gā́vau dákshiṇâ | "gnâ-vaishṇavám ékâ-daça-kapâlaṃ nír vapaty, aindrâ-vaishṇavám ékâdaça-ka-pâlaṃ, vaishṇaváṃ tri-kapâláṃ, vâmanó vahī́ dákshiṇâ | 'gnî-

7. çunâsîryâdikarmacatushṭayam. [1] ohne avagraha.
8. devikâdikarmashaṭkam. [1] ohne avagraha.

-shomî́yam ékâdaça-kapâlaṃ nír vapatî, 'ndrâ-somî́yam ékâ-daça-kapâlaᴗ, saumyáṃ carúm, babhrúr dákshiṇâ | somâ-paushṇáṃ carúṃ nír vapaty, aindrâ-paushṇáṃ carúm, paushṇáṃ carúᴗ, çyâmó dákshiṇâ | vaiçvânaráṃ[1] dvā́daça-kapâlaṃ nír vapati, híraṇyaṃ dákshiṇâ | vâruṇáṃ yava-máyaṃ carúm, áçvo dákshiṇâ || 1 || vaiçvânaráṃ dvā́daçakapâlaṃ nír, ashṭaú ca || 8 ||

B. 1, 7, 2, 1-6. — K. 15, 3. — Ç. 5, 2, 5, 1-17. Kâ. 15, 2, 11-18. — puroḍâçám — sinîvâlyai — agnîshomîyam ity ágnî-somîyám — indrâsomîyam itî́ndrâ-somîyám — somâpaushṇam iti somâ-paushṇam — vaiçvânaram.

9. bârhaspatyáṃ[1] carúṃ nír vapati brahmáṇo gṛihé çiti-pṛishṭhó dákshiṇai, ''ndrám ékâdaça-kapâlaᴗ râjanýasya gṛihá ṛishabhó dákshiṇâ, ''dityáṃ carúm máhishyai gṛihé dhenúr dákshiṇâ, nair-ṛitáṃ carúm pari-vṛiktýai gṛihé kṛishṇā́nâṃ vrîhîṇā́ṃ nakhá-nirbhinnaṃ kṛishṇā́ kûṭā́ dákshiṇâ, ''gneyám ashṭā́-kapâlaᴗ senâ-nýo gṛihé híraṇyaṃ dákshiṇâ, vâruṇáṃ dáça-kapâlaᴗ sûtásya gṛihé mahā́-nirashṭo dákshiṇâ, mârutáᴗ saptá-kapâlaṃ grâma-ṇýo gṛihé pṛíçnir dákshiṇâ, sâvitráṃ dvā́daça-kapâlam || 1 || kshattúr gṛihá upa-dhvastó dákshiṇâ, ''çvináṃ dví-kapâlaᴗ sam-grahîtúr gṛihé sa-vâtýau dákshiṇâ, paushṇáṃ carúm bhâga-dughásya gṛihé çyâmó dákshiṇâ, raudráṃ gâvîdhukáṃ[1] carúm akshâ-''vâpásya gṛihé çabála úd-vâro dákshiṇé | 'ndrâya su-trā́mṇe puroḍā́çam[1] ékâdaça-kapâlam práti nír vapatī́ 'ndrâyâ 'ᴗho-múce 'yáṃ no rā́jâ vṛitra-hā́ rā́jâ bhûtvā́ vṛitráṃ vadhyân | maitrâ-bârhaspatyám bhavati çvetā́yai çvetá-vatsâyai dugdhé svayam-mûrté svayam-mathitá ā́jya ā́çvatthe[1] || 2 || pā́tre cátuḥ-sraktau sva-

9. ratninâṃ havîṃshi. [1] ohne avagraha.

yam-avapannā́yai çā́khâyai, karṇā́ṃç cā́ 'karṇâṃç ca taṇḍu-lā́n ví cinuyâd yé karṇā́ḥ sá páyasi bârhaspatyó[1] yé 'karṇâḥ sá ā́jye maitrā́ḥ, svayaṃ-kritā́ védir bhavati sva-yaṃ-dinám barhíḥ svayaṃkritá idhmáḥ, saí 'vá çvetā́ çvetá-vatsâ dákshiṇâ || 3 || sâvitrā́ṃ dvā́daçakapâlam, ā́çvatthe, trá-yastriṃçac ca || 9 ||

B. 1, 7, 3, 1-8. — K. 15, 4. 5. — Ç. 5, 3, 1, 1 - 2, 8. Kâ. 15, 3, 1-46. — bârhaspatyam — grihe | rishabhaḥ — nairritam iti naiḥ-ritam — grâmaṇyà iti grâma-nyàḥ — gâvîdhukam — akshâvâpasyety àksha-âvâpasyà — çabalàḥ | udvāra ity ut-vâraḥ — prati | nír iti | vapati — aṃhomuca ity àṃhaḥ-mucè | ayam — vadhyât — âçvàtthe — catùḥsraktâv iti ca-tùḥ-sraktau — karṇân | ca | akàrṇân | ca — bhavati — sâ | eva.

10. [a] agnáye grihá-pataye puroḍā́çaṃ[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vapati krishṇā́nâṃ vrîhîṇā́ṃ, sómâya vánaspátaye[1] çyâ-mâkáṃ carúṃ, savitré satyá-prasavâya puroḍā́çaṃ[1] dvā́daça-kapâlam âçûnā́ṃ vrîhîṇā́ṃ, rudrā́ya paçu-pátaye gâvîdhu-káṃ[1] carúm, bríhaspátaye[1] vâcás pátaye[2] naivâráṃ[1] carúm, índrâya jyeshṭhā́ya puroḍā́çam[1] ékâdaça-kapâlam mahā́-vrîhîṇâm, mitrā́ya satyā́yâ "mbā́nâṃ carúṃ, váruṇâya dhárma-pataye yava-máyaṃ carúṃ | [b] savitā́ tvâ pra-savā́nâṃ suvatâm, agnír grihá-patînâṃ, sómo vánaspátînâṃ[1], rudráḥ paçûnā́m || 1 || bríhaspátir[1] vâcā́m, índro jyeshṭhā́nâm, mitráḥ satyā́nâṃ, váruṇo dhárma-patînâṃ | [c] yé devā́ deva-súva sthá tá imám âmushyâyaṇám anamitrā́ya suva-dhvam, mahaté kshatrā́ya, mahatá ā́dhi-patyâya, mahaté jā́na-râjyâyai | [d] 'shá vo bharatâ rā́jâ sómo 'smā́kam brâhmaṇā́nâṃ rā́jâ | [e] práti tyán nā́ma râjyám adhâyi svā́ṃ tanúvaṃ váruṇo açiçrec[3], chúcer mitrásya vrátyâ abhûmā́

10. devasuvâṃ havîṅshi. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 27. [3] so (°o a°) AB. E (sec. m.); s. P. 11, 17.

'manmahi mahatá ṛitásya nā́ma | [f] sárve vrā́tâ várunasyâ 'bhûvan ví mitrá évair árâtim atârîd, ásûshudanta yajníyâ ṛiténa vŷ u tritó jarimā́ṇam na ânad || [g] víshṇoḥ krámo 'si, víshṇoḥ krântám asi, víshṇor ví-krântam asi || 2 || paçûnā́m, vrā́tâḥ, páñcaviṃçatiç ca || 10 ||

3, 4, 11, 1-6. — B. 1, 7, 4, 1-4. — K. 15, 5. — Vs. 9, 39. 40. Ç. 5, 3, 3, 3-12. Kâ. 15, 4, 6-17. — puroḍâçám — vanaspatáye — gâvîdhukam — bṛihaspatáye | vâcaḥ | patáye — âmbânā́m — vanaspatī́nâm — devasuva iti deva-suváḥ — mahate — eshaḥ — bharatâḥ — tyat — vratyā́ḥ | abhûma | amánmahi | mahataḥ — vrâtā́ḥ — mitraḥ — yajniyā́ḥ — vîti | u.

11. [a] arthé-'ta sthâ, 'pā́m pátir asi, vṛíshâ 'sy ûrmír, vṛisha-senò 'si, vraja-kshíta stha, marútâm ója stha, sū́rya-varcasa stha, sū́rya-tvacasa stha, mā́ndâ stha, vā́çâ stha, çákvarî stha, viçva-bhṛíta stha, jana-bhṛíta sthâ, 'gnés tejasŷâ sthâ, 'pā́m óshadhînâṃ[1] rása sthâ | [b] 'pó devī́r mádhu-matîr agṛibhṇann ū́rjasvatî[1] râja-sū́yâya cítânâḥ | yā́bhir mitrā́-váruṇâv abhy-áshiñcan[2] yā́bhir índram ánayann áty árâtîḥ || [c] râshtra-dā́ stha râshṭrám datta svā́hâ[1], râshṭra-dā́ stha râshṭrám amúshmai datta || 1 || áty, ékâdaça ca || 11 ||

B. 1, 7, 5, 1-5. — K. 15, 6. — Vs. 10, 1-4. Ç. 5, 3, 4, 1-20. Kâ. 15, 4, 21-44. — artheta ity ártha-itáḥ — vṛishā́ | asi — ojáḥ — mândā́ḥ — vâçā́ḥ — çakvárîḥ — tejasyā́ḥ — rasáḥ | stha | apaḥ — ûrjásvatîḥ — abhyashiñcann ity ábhi-asiñcan — râshṭradâ iti râshṭra-dâḥ.

12. [a] dévîr âpaḥ sám mádhu-matîr mádhu-matîbhiḥ sṛijyadhvam máhi várcaḥ kshatríyâya vanvânā́ | [b] ánâ-dhṛishṭâḥ sîdató 'rjasvatîr[1] máhi várcaḥ kshatríyâya dadhátîr | [c] áni-bhṛishṭam asi vâcó bándhus tapo-jā́ḥ, sómasya dâtrám

11. abhishekajalamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 6, 3.
12. abhishekajalasaṃskâramantrâḥ. [1] ohne avagraha.

asi | [d] çukrā́ vaḥ çukrénó 't punâmi, candrā́ç candréṇâ, 'mṛítâ amṛ́tena, svā́hâ[1], râja-sū́yâya cítânâḥ | [e] sadha-mā́do dyumnínîr ū́rja etā́ áni-bhṛishṭâ apasyúvo[1] vásânaḥ | pastyầsu cakre váruṇaḥ sadhá-stham apā́ṃ çíçuḥ || 1 || mâtṛí-tamâsv antáḥ || [f] kshatrásyó 'lbam asi, kshatrásya yónir asy | [g] ā́vinno[1] agnír[2] gṛihá-patir, ā́vinna índro vṛiddhá-çravâ, ā́vinnaḥ pûshā́ viçvá-vedâ, ā́vinnau mitrā́-váruṇâv ṛitâ-vṛídhâv, ā́vinne[3] dyā́vâ-pṛithivī́[3] dhṛitá-vrate[3], ā́vinnâ devy áditir viçva-rûpy, ā́vinno 'yám asā́v âmushyâyaṇò 'syā́ṃ viçỳ asmín râshṭré mahaté kshatrā́ya mahatá ā́dhi-patyâya mahaté jā́na-râjyâyai | [h] 'shá vo bharatâ rā́jâ, sómo 'smā́kam brâhmaṇā́nâṃ rā́jé | [i] 'ndrasya || 2 || vájro 'si vā́rtra-ghnas, tváyâ 'yáṃ vṛitráṃ vadhyâc | [k] chatru-bā́dhanâ stha | [l] pâtá mâ pratyáñcam[1], pâtá mâ tiryáñcam[1], anváñcam[1] mâ pâta, dig-bhyó mâ pâta, víçvâbhyo mâ nâshṭrā́bhyaḥ pâta | [m] híraṇya-varṇâv ushásâṃ vi-roké 'ya-sthûṇâv úd-itau sū́ryasyā́ " rohataṃ varuṇa mitra gártaṃ tátaç cakshâthâm áditiṃ dítiṃ ca || 3 || çíçur, índrasyaí, 'kacatvâriṃçac ca || 12 ||

B. 1, 7, 6, 1-8. — K. 15, 6. 7. — Vs. 10, 4. 6-9. 16. 18. Ç. 5, 3, 4, 27. 5, 16-37. 4, 1, 15. Kâ. 15, 4, 46 - 5, 21. 28. 33. — vanvâṇâḥ — çukrâḥ — âvinnaḥ[4] — âvinnau[5] — ṛitâvṛidhâv ity ṛita-vṛidhaú | âvinne[6] iti — dhṛitavráte iti dhṛita-vrate | âvinnâ | devî | aditiḥ | viçvarûpîti viçva-rûpî | âvinnaḥ | ayam | asau | âmushyâyaṇaḥ | asyâm | viçi | asmin — eshaḥ — tvayấ | ayam — çatrubâdhánâ iti çatru-bâdhánâḥ — pratyañcám — tiryañcám | anvañcáṃ — viroka iti vi-roke | ayásthûṇâv ity ayáḥ-sthûṇau | uditâv ity ut-itau | sûryásya | eti.

13. [a] sam-ídham ā́ tishṭha, gâyatrī́ tvâ chándasâm

12. [1] [2] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 13. 15. [3] s. P. 4, 11-13.
[4] âvimnaḥ D, alle drei Male. [5] âvimnau D. [6] âvimne D.

avatu tri-vṛ́t stómo rathaṃ-taráṃ sā́mâ 'gnír devátâ[1] bráhma drávinam | [b] ugrā́m ā́ tishṭha, trishṭúp[1] tvâ chándasâm avatu pañca-daçá stómo bṛhát sā́mé 'ndro devátâ kshatrám drávinam | [c] vi-rā́jam ā́ tishṭha, jágatî tvâ chándasâm avatu sapta-daçá stómo vairûpáṃ[1] sā́ma marúto devátâ víd drávinam | [d] údîcîm[1] ā́ tishṭhâ, 'nu-shṭúp tvâ || 1 || chándasâm avatv eka-viṃçá stómo vairâjáṃ[1] sā́ma mitrā́-váruṇau devátâ bálaṃ drávinam | [e] ûrdhvā́m ā́ tishṭha, paṅktís tvâ chándasâm avatu tri-ṇava-trayastriṃçaú stómau çâkvara-raivaté[2] sā́manî[2] bṛ́haspátir[1] devátâ várco drávinam | [f] îdṛ́ṅ[1] câ 'nyâdṛ́ṅ[1] cai 'tâdṛ́ṅ[1] ca prati-dṛ́ṅ ca mitáç ca sám-mitaç ca sá-bharâḥ | [g] çukrá-jyotiç ca citrá-jyotiç ca satyá-jyotiç ca jyótishmâṃç[1] ca satyáç ca 'rta-pā́ç ca || 2 || áty-aṃhâḥ | [h] agnáye svā́hâ[1] sómâya svā́hâ savitré svā́hâ sárasvatyai[1] svā́hâ pûshṇé svā́hâ bṛ́haspátaye[1] svā́hé 'ndrâya svā́hâ ghóshâya svā́hâ çlókâya svā́hā́ 'ṃçâya svā́hâ bhágâya svā́hâ kshétrasya pátaye svā́hâ | [i] pṛthivyaí svā́hâ 'ntárikshâya[1] svā́hâ divé svā́hâ sū́ryâya svā́hâ candrámase[1] svā́hâ nákshatrebhyaḥ svā́hâ 'd-bhyáḥ svā́haú 'shadhî-bhyaḥ[3] svā́hâ vánaspáti-bhyaḥ svā́hâ carâcarébhyaḥ[1] svā́hâ pari-plavébhyaḥ svā́hâ sarîsṛpébhyaḥ[1] svā́hâ || 3 || anushṭúp tva, 'rtapā́ç ca, sarîsṛpébhyaḥ svā́hâ || 13 ||

B. 1, 7, 7, 1-5. — K. 15, 7. — Vs. 10, 10-14. 17, 81. 80. 10, 5 22, 29. Ç. 5, 4, 1, 3-7. 3, 5, 4-9. Kâ. 15, 5, 23. 3. — trishṭup — pañcadaça iti pañca-daçaḥ — saptadaça iti sapta-daçaḥ — vairûpam — anushṭub ity ánu-stup — ekaviṃça ity éka-viṃçaḥ — vairâjam — çâkvararaivate iti çâkvara-raivate | sâmânî iti | bṛhaspatiḥ — îdṛṅ — anyâdṛṅ — etâdṛṅ — pratidṛṅṅ iti prati-dṛṅ — jyotishmân | ca | ṛitapâ ity

13. digvyâsthâpanamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 11. 12. [3] s. P. 3, 7.

rita-pâḥ — oshádhîbbya ity oshádhi-bhyaḥ — carâcare-bhyáḥ — sarîsripebhyáḥ.

14. [a] sómasya tvíshir asi, táve 'va me tvíshir bhûyâd | [b] amṛítam asi, mṛityór mâ pâhi | [c] didyón mâ pâhy | [d] áve-'shṭâ dandaçū́kâ | [e] nír-astam námuceḥ çírah | [f] sómo rā́jâ várụno devā́ dharma-súvaç ca yé | té te vā́cau suvantâm, té te prâ-'ṇáu suvantâm, té te cákshuḥ suvantâm, té te çrótrau suvantâu | [g] sómasya tvâ dyumnénâ 'bhí shiñcâmy agnéḥ || 1 || téjasâ sū́ryasya várcasé 'ndrasye 'ndriyéṇa mitrā́-várụṇayor vîrỳeṇa marútâm ójasâ | [h] kshatrā́ṇâm kshatrá-patir asy | [i] áti divás pâhi[2] | [k] sam-ā́vavṛitrann[3] adharā́g[4] údîcîr[4] áhim budhníyam ánu sam-cárantîs, tā́ḥ párvatasya vṛishabhásya pṛishṭhé nā́vaç caranti sva-síca iyânā́ḥ || [l] rúdra yát te kráyî[5] páram nā́ma tásmai hutám asi, yamé-'shṭam asi || [m] prájâ-pate ná tvád etā́ny anyó víçvâ jâtā́ni pári tā́ babhûva | yát-kâmâs te juhumás tán no astu[6] vayáu syâma pátayo rayîṇā́m || 2 || agnés, taí, 'kâdaça ca || 14 ||

B. 1, 7, 8, 1-7. — K. 15, 7. — Vs. 10, 10. 14-20. Ç. 5, 4, 1, 1 - 2, 10. Kâ. 15, 5, 22 - 6, 12. — tavá | iva — didyot — avéshṭâ ity avá-ishṭâḥ | dandaçûkâḥ — devâḥ — prâṇam iti pra-anam — abhîti | siñcâmi — atîti | divaḥ | pâhi | samâvávṛitrann iti sam-âvávṛitran | adharâk — anv iti | samcarántîr iti sam-carántîḥ — svasica iti sva-sicáḥ — krayi — yameshṭam iti yama-ishṭam — tat | naḥ | astu.

15. [a] índrasya vájro 'si vā́rtra-ghnas, tváyâ 'yám vṛitrám vadhyân | [b] mitrā́-várụṇayos tvâ pra-çâstróḥ pra-çíshâ yunajmi yajnásya yógena | [c] víshṇoḥ krámo 'si, víshṇoḥ

14. abhishekaḥ. [1] so (sh⁰) ABE, s. P. 6, 4. [2] so (⁰s p⁰) ABE; s. P. 8, 24. [3] als Compositum. [4] ohne avagraha. [5] so (⁰î) AB; krayī́ E, s. P. 3, 13. [6] so (⁰o a⁰) ABD, s. P. 11, 17.

15. rathena vijayaḥ.

krântám asi, víshṇor ví-krântam asi | [d] marútâm pra-savé jesham | [e] âptám mánaḥ | [f] sám ahám indriyéṇa vîrỳeṇa | [g] paçûnā́m manyúr asi, táve 'va me manyúr bhûyân | [h] námo mâtré pṛithivyaí, mā́ 'hám mâtáram pṛithivī́ʋ hiʋsisham, mā́ || 1 || mā́ṃ mâtā́ pṛithivī́ hiʋsîd | [i] íyad asy, ā́yur asy ā́yur me dhehy, ū́rg asy ū́rjam me dhehi, yúñṅ asi, várco 'si várco máyi dhehy | [k] agnáye gṛihá-pataye svā́hâ[1], sómâya vánaspátaye[1] svā́hé, 'ndrasya bálâya svā́hâ, marútâm ójase svā́hâ | [l] haʋsáḥ çuci-shád vásur antariksha-sád dhótâ vedi-shád átithir duroṇa-sát | nṛi-shád vara-sád ṛita-sád vyoma-sád ab-jā́ go-jā́ ṛita-jā́ adri-jā́ ṛitám bṛihát || 2 ||
hiʋsisham má, 'rtajā́s, trī́ṇi ca || 15 ||

B. 1, 7, 9, 1-6. — K. 15, 8. — Vs. 10, 19. 21-25. Ç. 5, 4, 2, 6. 3, 4-26. Kâ. 15, 6, 9-33. — tvayā̂ | a̱yam — tavà | i̱va — mâ | a̱ham — vana̱spatàye — çuc̱ishad iti çuci-sat — ve̱dishad iti vedi-sat — nṛ̱ishad iti nṛi-sat — a̱bjâ ity àp-jâḥ.

16. [a] mitrò 'si, váruṇo 'si | [b] sám ahám víçvair devaíḥ | [c] kshatrásya nā́bhir asi, kshatrásya yónir asi | [d] syonā́m ā́ sîda, su-shádâm ā́ sîda | [e] mā́ tvâ hiʋsîn, mā́ mâ hiʋsîn | [f] ní shasâda[1] dhṛitá-vrato váruṇaḥ pastỳâsv ā́, sā́m-râjyâya[2] su-krátur | [g] bráhmā́3n[3] tváʋ râjan brahmā́ 'si savitā́ 'si satyá-savo, bráhmā́3n[3] tváʋ râjan brahmā́ 'sī́ 'ndro 'si satyaú-'jâḥ || 1 || bráhmā́3n[3] tváʋ râjan brahmā́ 'si mitrò 'si su-çévo, bráhmā́3n[3] tváʋ râjan brahmā́ 'si váruṇo 'si satyá-dharmé | [h] 'ndrasya vájro 'si vā́rtra-ghnas, téna me radhya | [i] díço 'bhỳ ayáʋ rā́jâ 'bhût | [k] sú-çlokā́3ṃ[4] sú-mañgalā́3ṃ[4] sátya-râjā́3n[5] | [l] apā́ṃ náptre

15. [1] ohne avagraha.
16. sarvaiḥ sevyatvam. [1] so (sh⁰) AB; s. P. 6, 4. [2] s. P. 5, 29. 13, 4. [3] ⁰ā́ṃ (ohne die 3) E. [4] s. P. 1, 58. 2, 52. 15, 8. [5] ⁰ā́n (ohne die 3) E. [6] ohne avagraha.

svā̆ho[6], 'rjó náptre svā̆hâ, 'gnáye grihá-pataye svā̆hâ || 2 ||
satyaújâç, catvâriωçác ca || 16 ||

B. 1, 7, 10, 1-6. — K. 15, 8. — Vs. 10, 26-28. Ç. 5, 4, 4, 4-19. Kâ. 15, 7, 1-12. — sushadâm iti su-sadām — hiωsît — nîti | sasâda — brahmâ3n | tvam — satyaujâ iti satya-ojâḥ — brahmâ | asi — satyadharmeti satya-dharmâ — diçàḥ | abhîti | ayam — suçlokâ3m iti su-çlokâ3m | sumàñgalâ3m iti su-mañgalâ3m | satyàrâjâ3n iti satyà-râjâ3n — svâhā | ûrjaḥ.

17. âgneyám ashṭā̆-kapâlam nír vapati híranyam dákshinâ, sârasvatám[1] carúm vatsatarī́[1] dákshinâ, sâvitrám dvā̆daça-kapâlam upa-dhvastó dákshinâ, paushṇám carúω çyâmó dákshinâ, bârhaspatyám[1] carúω çiti-prishṭhó dákshinai, ''ndrám ékâdaça-kapâlam rishabhó dákshinâ, vâruṇám dáça-kapâlam mahā̆-nirashṭo dákshinâ, saumyám carúm babhrúr dákshinâ, tvâshṭrám ashṭā̆-kapâlaω çunṭhó dákshinâ, vaishṇavám tri-kapâlám vâmanó dákshinâ || 1 || âgneyáω híraṇyaω sârasvatám, dvícatvâriωçat || 17 ||

B. 1, 8, 1, 1-2. — K. 15, 9. — Ç. 5, 4, 5, 3-16. Kâ. 15, 8, 1-4. — vatsatarî — aindram.

18. sadyó[1] dîkshayanti, sadyáḥ sómam krîṇanti | puṇḍarisrajā̆m[1] prá yachati | daçá-bhir vatsataraíḥ[1] sómam krîṇâti | daça-péyo bhavati | çatám brâhmaṇā̆ḥ pibanti | saptadaçáω stotrám bhavati | prâkâçā̆v[1] adhvaryáve dadâti, srájam ud-gâtré, rukmáω hótré, 'çvam prastotripratihartrí-bhyâm, dvā̆daça[1] pashṭhauhī̆r[1] brahmáṇe, vaçā̆m maitrâ-varuṇā̆ya, 'rshabhám[2] brâhmaṇâchaωsíne[1], vā̆sasî[3] neshṭâ-potrí-bhyâω, sthū̆ri yavâ-''citám achâvâkā̆yâ[1], 'naḍvā̆ham[1]

17. samsṛipâṃ havîñshi. [1] ohne avagraha.
18. daçapeyaḥ. [1] ohne avagraha. [2] °ṇā̆ya ṛisha° E.
[3] s. P. 4, 17.

agnī́-'dhe | bhârgavó hótâ bhavati | çrâyantī́yam brahma-sâmám bhavati, vâra-vantī́yam agnishṭoma-sâmáṁ | sâras-vatī́r[1] apó gṛihṇâti || 1 || vâravantī́yam, catvā́ri ca || 18 ||

B. 1, 8, 2, 1-5. — Ç. 5, 4, 5, 22. Kâ. 15, 8, 22-27. — Pañc. 18, 9, 2-20. — puṇḍarisrajâm — vatsataraiḥ — prâkâçau — dvâdâça | pashṭhauhîḥ — ṛishabham | brâhmaṇâchaṁsinè | vâsâsî iti — yavâcitam iti yava-âcitam | achâvâkâyâ | anaḍ-vâhâm | agnîdha ity ágni-idhè — sârasvatîḥ.

19. âgneyám ashṭā́-kapâlam nír vapati híraṇyam dákshiṇai, ''ndrám ékâdaça-kapâlam ṛishabhó dákshiṇâ, vaiçva-devám carúm piçáṃgî[1] pashṭhauhī́[1] dákshiṇâ, maitrâ-varuṇī́m âmíkshâm[1] vaçā́ dákshiṇâ, bârhaspatyám[1] carúṁ çiti-pṛishṭhó dákshiṇâ | ''dityā́m malhā́m garbhí-ṇîm ā́ labhate, mârutī́m pṛíçnim pashṭhauhī́m[1] | açví-bhyâm pûshṇé puroḍā́çam[1] dvā́daça-kapâlam nír vapati sáras-vate[1] satya-vā́ce carúṁ savitré satyá-prasavâya puroḍā́çam[1] dvā́daça-kapâlam, tisṛi-dhanváṁ çushka-dṛitír dákshiṇâ || 1 || âgneyáṁ híraṇyam aindrám vaiçvadevám piçáṃgî, saptácatvâriṁçat || 19 ||

B. 1, 8, 3, 1-4. — K. 15, 9. — Ç. 5, 5, 1, 1-12. Kâ. 15, 9, 1-9. — piçaṃgī́ | pashṭhauhî — âmikshâm — bârhaspatyam — âdityâm | malhâm — sarásvate.

20. âgneyám ashṭā́-kapâlam nír vapati, saumyám ca-rúṁ, sâvitrám dvā́daça-kapâlam, bârhaspatyám[1] carúm, tvâ-shṭrám ashṭā́-kapâlam, vaiçvânarám[1] dvā́daça-kapâlam, dá-kshiṇo rathavâhana-vâhó dákshiṇâ | sârasvatám[1] carúm nír vapati, paushṇám carúm, maitrám carúm, vâruṇám carúm, kshaitra-patyám carúm, âdityám carúm, út-taro rathavâ-

19. diçâm aveshṭayaḥ paçudvayam sâtyadûtânâm havîṅshi ca. [1] ohne avagraha.

20. prayujâm havîṅshi. [1] ohne avagraha.

hana-vâhó dákshiṇâ || 1 || âgneyám̐ saumyám bârhaspatyám̐, cátus-triṁçat || 20 ||

B. 1, 8, 4, 1-3. — K. 15, 9. — Ç. 5, 5, 2, 6. 7. Kâ. 15, 9, 10-16. — vaiçvânaram.

21. [a] svâdvī́m̐ tvâ svâdúnâ tîvrā́m̐ tîvréṇâ 'mṛ́tâm amṛ́tena sṛjā́mi sám̐ sómena, sómo 'sy, açví-bhyâm pacyasva sárasvatyai[1] pacyasvé 'ndrâya su-trā́mṇe pacyasva | [b] punā́tu te pari-srútam̐ sómam̐ sū́ryasya duhitā́ | vā́reṇa çáçvatâ tánâ || [c] vâyúḥ pûtáḥ pavítreṇa pratyáñk[1] sómo[2] áti-drutaḥ[3] | índrasya yujyáḥ sákhâ || [d] kuvíd[1] aṅgá yávamanto yávam̐ cid yáthâ dā́nty anu-pûrvám̐ vi-yū́ya[4] | ihé-'hai 'shâm̐ kṛṇuta bhójanâni yé barhísho námo-vṛktim̐ ná jagmúḥ || [e] âçvinám̐ dhûmrám ā́ labhate, sârasvatám[1] meshám, aindrám ṛishabhám | [f] aindrám ékâdaça-kapâlam̐ nír vapati sâvitrám̐ dvā́daça-kapâlam̐, vâruṇám̐ dáça-kapâlam̐ | [g] sóma-pratîkâḥ pitaras tṛpṇuta | [h] váḍabâ[5] dákshiṇâ || 1 || bhója-nâni, shádvim̐çatiç ca || 21 ||

B. 1, 8, 5, 1-10, 3. — K. 12, 9. 37, 18. — Vs. 10, 31. 32. 19, 1-6. Ç. 5, 5, 4, 1-35. 12, 7, 3, 5-13. Kâ. 15, 10, 1-20. 19, 1, 22-2, 13. — pratyañ | somâḥ — kuvit — dânti — ihehetîha-iha | eshâm.

22. [a] ágnâ-vishṇû máhi tád vâm mahi-tvám̐ vîtám̐ ghṛtásya gúhyâni nā́ma | dáme-dame saptá rátnâ dádhânâ práti vâm̐ jihvā́ ghṛtám ā́ caraṇyet || [b] ágnâ-vishṇû máhi[2] dhā́ma priyám̐ vâm̐ vîthó ghṛtásya gúhyâ jushâṇā́ | dáme-dame su-shṭutī́r vâvṛdhânā́ práti vâm̐ jihvā́ ghṛtám úc caraṇyet || [c] prá ṇo[1] devī́ sárasvatî[3] vā́jebhir vâjínî-vatî |

21. sautrâmaṇyâ mantrâḥ paçavo havîñshi ca. [1] ohne avagraha. [2] so (°ṁk s°) E, s. P. 5, 32; °ñs° A; °ñ (mit virâma) s° B. [3] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 17. [4] viyūya E. [5] °ḍavâ E.

22. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (ṇo) ABE; s. P. 7, 4. [2] máyi E. [3] ohne avagraha.

dhînā́m avitrȳ avatu || [d] ā́ no divó bṛihatáḥ || 1 || párvatâd ā́ sárasvatî[3] yajatā́ gantu yajnám | hávaṃ devī́ jujushâṇā́ ghṛitā́cî[3] çagmā́ṃ no vā́cam uçatī́ çṛiṇotu || [e] bṛ́haspate[3] jushásva no havyā́ni viçva-devya | rā́sva rátnâni dâçúshe || [f] evā́ pitré viçvá-devâya vṛ́shṇe yajnaír vidhema námasâ havír-bhiḥ | bṛ́haspate su-prajā́ vîrá-vanto vayáu syâma pátayo rayîṇā́m || [g] bṛ́haspate áti[4] yád aryó árhâd[5] dyu-mád vi-bhā́ti krátu-maj jáneshu | yád dîdáyac chávasâ || 2 || ṛita-prajâta tád asmā́su drávinaṃ dhehi citrám || [h] ā́ no mitrâ-varuṇâ ghṛitaír gávyûtim[3] ukshatam | mádhvâ rá-jâusi su-kratû[6] || [i] prá bâhávâ sisṛitaṃ jîváse na ā́ no gáv-yûtim ukshataṃ ghṛiténa | ā́ no jáne çrăvayataṃ yuvânâ çrutám me mitrâ-varuṇâ háve 'mā́ || [k] agníṃ vaḥ[7] pûrvyáṃ girā́ devám îḍe vásûnâm | saparyántaḥ[3] puru-priyám mi-trám ná kshetra-sā́dhasam || [l] makshū́[8] devá-vato ráthaḥ || 3 || çū́ro vâ pṛit-sú kā́su cit | devā́nâṃ yá ín máno yájamâna íyakshaty[9] abhī́ 'd áyajvano bhuvat || [m] ná yajamâna rishyasi ná sunvâna ná deva-yo | ásad átra su-vī́ryam utá tyád âçv-áçviyam | nákish[3] ṭáṃ[10] kármaṇâ naçan ná prá yoshan ná yoshati || [n] úpa ksharanti síndhavo mayo-bhúva î́jânáṃ ca yakshyámâṇaṃ ca dhenávaḥ | pṛiṇántaṃ ca pápuriṃ ca || 4 || çravasyávo[3] ghṛitásya dhā́râ úpa yanti viçvátaḥ[3] || [o] sómâ-rudrâ ví vṛihataṃ víshûcîm[3] ámîvâ yā́ no gáyam â-vivéça | âré bâdhethâṃ nír-ṛitim parâcaíḥ[3] kṛitáṃ cid énaḥ prá mu-muktam asmát || [p] sómâ-rudrâ yúvam etā́ny asmé víçvâ ta-nū́shu bheshajā́ni dhattam | áva syatam muñcátaṃ yán no ásti[5] tanū́shu baddháṃ kṛitám éno asmát[5] || [q] sómâ-pûshaṇâ

22. [4] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3. [5] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [6] °to E. [7] vaha C sec. m., hava prima m., s. Kuhn u. Schleicher Beiträge 3, 396. [8] so (°û) ABE; s. P. 3, 14. [9] °nay íya° E. [10] so (°sh ṭ°) ABE, s. P. 6, 5.

jánanâ rayîṇā́m jánanâ divó jánanâ pṛithivyā́ḥ | jâtaú víçvasya bhúvanasya gopaú[3] devā́ akṛiṇvann amṛítasya nā́bhim || [r] imaú devaú jā́yamânau jushante 'maú tamā́ṁsi gûhatâm ájushṭâ | âbhyā́m índraḥ pakvám âmā́sv antáḥ somâpûshábhyâṃ janad usríyâsu || 5 || bṛihatáḥ, çávasâ, ráthaḥ, pápuriṃ ca, divó jánanâ, pā́ñcaviṁçatiç ca || 22 ||

(2, 2, 9, 1 - 10, 5). — [a 11. b]Ath. 7, 29, 1. 2. Çâñkh. 2, 4, 4. 3; [c]R. 6, 61, 4; [d] 5, 43, 11; [e] 3, 62, 4; [f] 4, 50, 6; [g] 2, 23, 15; [h] 3, 62, 16; [i] 7, 62, 5; [k. l. m] 8, 31, 14-18; [n] 1, 125, 4; [o 12. p] 6, 74, 2. 3; [q. r] 2, 40, 1. 2. — vîtam — vîthaḥ — guhyā́ | jushâṇâ — sushṭutîr iti su-stutîḥ — preti | naḥ — avitrî — ghṛitâcī́ — bṛihàspate — dâçushè | evâ[13] — suprajâ iti su-prajâḥ — gavyū́tim — havā́ | imâ — saparyantàḥ — makshu — yaḥ | it — yajàmânaḥ — abhîti | it — âçvaçvìyam ity ā́çu-açvìyam | nakìḥ | tam — naçat | na — çravasyavàḥ — somā́rudreti somā́-rudrâ — amī́vâ | yâ — nirṛìtim iti niḥ-ṛitim — asme iti — somā́pûshaṇeti somā́-pûshaṇâ — jushanta | imau — âmâsù | antaḥ.

ánumatyâ, âgneyám, aindrâgnám, agnáye, sómâya, pratipûrushám, aindrâgnáṃ, dhâtré, bârhaspatyám, agnáye gṛihápataye[14], 'rthéto, dévîḥ, samídhaṁ, sómasyé, 'ndrasya, mitrá, âgneyáṁ, sadyá, âgneyáṁ híraṇyam[14], âgneyáṁ, svâdvī́ṃ tvā́, 'gnâvishṇû, dvā́viṁçatiḥ || 22 ||

ánumatyai (1, 1), yáthā́ 'sati (6, 2), dévîr âpo (12, 1), mitrò 'si (16, 1), çū́ro vâ (22, 4), dvícatvâriṁçat || 42 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe ashṭamaḥ prapâṭhakaḥ ||

iti prathamaṃ kâṇḍam* || 1 ||

22. [11] zum zweiten Hemistich s. I, 4, 45, 1. Vs. 8, 24. [12] pâda 4 abweichend. [13] s. Whitney zu P. 3, 15. [14] fehlt E.

* die Bezeichnung der Bücher der Ts. durch ashṭaka im schol. zur Âtreyânukramaṇî Ind. Stud. 3, 381 §. 14. 16. ist irrig, da es deren nur sieben sind; die Bezeichnung durch kâṇḍam entlehne ich demselben schol. ibid. §. 15. 16. sowie Sâyaṇa-Mâdhava's Comm. zu Ts. Der Text der Âtrey. versteht freilich unter kâṇḍa kleinere Abschnitte, s. ibid. §. 1. §. 16.

13. kâmyâḥ paçavaḥ (2, 1, 1-10).

1. vâyavŷaꞷ çvetám ā́ labheta bhū́ti-kâmo; vâyúr vaí kshépishṭhâ devátâ[1], vâyúm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam bhū́tiṃ gamayati, bhávaty evā́ | 'ti-kshiprâ devátê 'ty âhuḥ saí 'nam îçvarā́ pra-dáha íty, etám evá sántaṃ vâyáve ni-yútvata ā́ labheta, ni-yúd vā́ asya dhṛítir, dhṛitá evá bhū́tim úpai 'ty ápra-dâhâya, bhávaty evá || 1 || vâyáve ni-yútvata ā́ labheta grā́ma-kâmo; vâyúr vā́ imā́ḥ pra-jā́ nasy-otā́ neníyate, vâyúm evá ni-yútvantaꞷ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai pra-jā́ nasy-otā́ ní yachati, grâmŷ evá bhavati; ni-yútvate bhavati, dhruvā́ evā́ 'smâ ánapagâḥ karoti | vâyáve ni-yútvata ā́ labheta prajā́-kâmaḥ; prâ-'ṇó vaí vâyúr apâ-'nó ni-yút, prâṇâ-'pânaú khálu vā́ etásya pra-jā́yâḥ || 2 || ápa krâmato yó 'lam pra-jā́yai sán pra-jā́ṃ ná vindáte, vâyúm evá ni-yútvantaꞷ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai prâṇâ-'pânā́bhyâm pra-jā́m prá janayati, vindáte pra-jā́ṃ | vâyáve ni-yútvata ā́ labheta jyóg-âmayâvî; prâ-'ṇó vaí vâyúr apâ-'nó ni-yút, prâṇâ-'pânaú khálu vā́ etásmâd ápa krâmato yásya jyóg âmáyati, vâyúm evá ni-yútvantaꞷ svéna bhâga-dhéyenó 'pa || 3 || dhâvati, sá evā́ 'smin prâṇâ-'pânaú dadhâty, utá yádî 'tā́-'sur bhávati jī́vaty evá | prajā́-patir vā́ idám éka âsît, sò 'kâ-

1, 1. bhûtikâmâdînâṃ çvetâdyâḥ paçavaḥ. [1] ohne avagraha.

mayata: pra-jā́ḥ paçū́nt sṛijeyé 'ti, sá âtmáno vapā́m úd akkhidat[2], tā́m agnaú prā́ 'gṛihṇât, táto 'jás tûparáḥ sám abhavat, táu svā́yai devátâyâ[1] ā́ 'labhata, táto vaí sá pra-jā́ḥ paçū́n asṛijata; yáḥ prajā́-kâmaḥ || 4 || paçú-kâmaḥ syā́t sá etám prâjâ-patyám ajáṃ tûparám ā́ labheta, prajā́-patim evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai pra-jā́m paçū́n prá janayati; yác chmaçruṇás tát púrushâṇâu rûpáṃ, yát tûparás tád áçvânâm, yád anyáto-dan tád gávâm, yád ávyâ iva çaphā́s tád ávînâṃ, yád ajás tád ajā́nâm, etā́vanto[1] vaí grâmyā́ḥ paçávas, tā́n || 5 || rûpéṇai 'vā́ 'va runddhe[3] | somâ-paushṇám traitám ā́ labheta paçú-kâmo; dvaú vā́ ajā́yai stánau, nā́nai 'vá dvā́v abhí jā́yete[4] ū́rjam púshṭiṃ tṛitī́yaḥ, somâ-pûshá-ṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'smai paçū́n prá janayataḥ, sómo vaí reto-dhā́ḥ pûshā́ paçûnā́m pra-janayitā́, sóma evā́ 'smai réto dádhâti pûshā́ paçū́n prá janayaty | aúdumbaro[1] yū́po bhavaty, ū́rg vā́ udumbára[1] ū́rk paçáva ûrjaí 'vā́ 'smâ ū́rjam paçū́n áva runddhe[3] || 6 || ápradâhâya bhávaty evá, prajā́yâ, âmáyati vâyúm evá niyútvantau svéna bhâgadhéyenó 'pa, prajā́kâmas, tā́n, yū́pas, tráyodaça ca || 1 ||

K. 12,13. 13,1. — sah | eva — atikshiprety ati-kshiprâ — sâ | enam — pradaha iti prà-dahàḥ — nasyotâ iti nasi-otâḥ — gaḥ | alàm — itâsur itîta-asuḥ — devatā́yai | eti | alabhata — avyā́ḥ | iva — etâvàntaḥ — abhîti | jâyète iti.

2. prajā́-patiḥ prajā́ asṛijata, tā́ asmât sṛishṭā́ḥ pá-râcîr[1] âyan, tā́ várunam agachan, tā́ ánv ait, tā́ḥ púnar ayâcata, tā́ asmai ná púnar adadât; sò 'bravîd: váraṃ vṛi-ṇîshvā́ 'tha me púnar dehī́ 'ti, tā́sâṃ váram ā́ 'labhata,

1. [2] akhkh° C.D., als pâṭha in B; s. Whitney zu P. 14, 8. [3] ruṃdhe ABCD. [4] s. P. 4, 40; — betont, aber nicht mit abhi komponirt!

2. varuṇagṛihîtâdînâm paçavaḥ. [1] ohne avagraha.

sá krishṇá éka-çitipâd abhavad | yó váruṇa-grihîtaḥ syā̃t sá etám vâruṇáṃ krishṇám éka-çitipâdam ā̃ labheta, vá=ruṇam || 1 || evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ varuṇa-pâçā̃n muñcati; krishṇá éka-çitipâd bha=vati, vâruṇó hŷ eshá devátayâ[1], sám-riddhyai[2] | súvar=-bhânur âsuráḥ sū̃ryaṃ támasâ 'vidhyat, tásmai devā̃ḥ prā̃=yaçcittim[1] aichan, tásya yát prathamáṃ támo 'pā̃-'ghnant sā̃ krishṇā̃ 'vir abhavad, yád dvitī̃yaɯ sā̃ phálgunî[3], yát tritī̃yaɯ sā̃ balakshī̃, yád adhy-asthā̃d apā̃-'krintant sā̃ 'vir vaçā̃ || 2 || sám abhavat; té devā̃ abruvan: deva-paçúr vā̃ ayáɯ sám abhût kásmâ imám ā̃ lapsyâmaha íty, átha vaí tárhy álpâ prithivy ā̃sîd ájâtâ óshadhayas[1], tā̃m áviṃ vaçā̃m âdityébhyaḥ kā̃mâyā̃ " 'labhanta, táto vā̃ ápra=thata prithivy ájâyantaú 'shadhayo | yáḥ[4] kâmáyeta: prátheya paçú-bhiḥ prá pra-jáyâ jâyeyé 'ti sá etā̃m áviṃ vaçā̃m âdityébhyaḥ kā̃mâya || 3 || ā̃ labhetâ; "dityā̃n evá kā̃maɯ svéna bhaga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evaí 'nam pratháyanti paçú-bhiḥ prá pra-jáyâ jana=yanty | asā̃v âdityó ná vŷ arocata, tásmai devā̃ḥ prā̃=yaçcittim[1] aichan, tásmâ etā̃ malhā̃ ā̃ 'labhantâ "gneyī̃ṃ krishṇa-grîvī̃ɯ saɯ-hitā̃m aindrī̃ɯ çvetā̃m bârhas=patyā̃ṃ[1], tā̃bhir evā̃ 'smin rúcam adadhur; yó brahma=varcasá-kâmaḥ syā̃t tásmâ etā̃ malhā̃ ā̃ labheta || 4 || âgneyī̃ṃ krishṇa-grîvī̃ɯ saɯ-hitā̃m aindrī̃ɯ çvetā̃m bâr=haspatyā̃m, etā̃ evá devátâḥ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâ=vati, tā̃ evā̃ 'smin brahma-varcasáṃ dadhati, brahma-var=casŷ evá bhavati; vasántâ prâtár âgneyī̃ṃ krishṇa-grîvī̃m ā̃ labheta grîshmé madhyáṃdine[1] saɯ-hitā̃m aindrī̃ɯ ça=

2. [2] °ridhyai ABCD. [3] s. schol. zu P. 4, 12. [4] s. schol. zu P. 9, 2. 4. 5. 6.

rády aparâ-'hṇé[5] çvetā́m bârhaspatyā́ṃ[1], trī́ṇi vā́ âdityásya téjâṃsi vasántâ prâtár grîshmé madhyáṃdine[2] çarády aparâ-'hṇé, yā́vanty[1] evá téjâṃsi tā́ny evá || 5 || áva runddhe[6] | saṃ-vatsarám pary-ā́labhyante[7], saṃ-vatsaró vaí brahma-varcasásya pra-dâtā́, saṃ-vatsará evā́ 'smai brahma-varcasám prá yachati, brahma-varcasỳ evá bhavati | garbhíṇayo bhavantî, 'ndriyáṃ vaí gárbha, indriyám evā́ 'smin dadhati | sârasvatī́m[1] meshī́m ā́ labheta yá îçvaró vâcó váditoḥ sán vā́caṃ ná váded; vā́g vaí sárasvatî[1], sárasvatîm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati saí 'vā́ 'smin || 6 || vā́caṃ dadhâti pra-vaditā́ vâcó bhavaty | ápanna-datî bhavati, tásmân manushỳâḥ sárvâṃ vā́caṃ vadanty | âgneyáṃ krishṇá-grîvam ā́ labheta saumyám babhrúṃ jyóg-âmayâvy; agníṃ vā́ etásya çárîraṃ gachati sómaṃ ráso yásya jyóg âmáyaty, agnér evā́ 'sya çárîraṃ nish-krîṇā́ti sómâd rásam, utá yádî 'tā́-'sur bhávati jī́vaty evá | saumyám babhrúm ā́ labhetâ "gneyáṃ krishṇá-grîvam prajā́-kâmaḥ; sómaḥ || 7 || vaí reto-dhā́ agníḥ pra-jā́nâm pra-janayitā́, sóma evā́ 'smai réto dádhâty agníḥ pra-jā́m prá janayati, vindáte pra-jā́m | âgneyáṃ krishṇá-grîvam ā́ labheta saumyám babhrúṃ yó brâhmaṇó vidyā́m anū́-'cya ná vi-róceta; yád âgneyó bhávati téja evā́ 'smin téna dadhâti, yát saumyó brahma-varcasáṃ téna, krishṇá-grîva âgneyó bhavati táma evā́ 'smâd ápa hanti, çvetó bhavati || 8 || rúcam evā́ 'smin dadhâti; babhrúḥ saumyó bhavati brahma-varcasám evā́ 'smin tvíshiṃ dadhâty | âgneyáṃ krishṇá-grîvam ā́ labheta saumyám babhrúm âgneyáṃ krishṇá-grîvam puro-dhā́yâṃ spárdhamâna, âgneyó vaí brâhmaṇáḥ saumyó râjanỳo, 'bhítaḥ[1] saumyám

2. [5] s. P. 7, 11. [6] ruṃdhe ABCD. [7] als Compositum.

âgneyaú bhavatas, téjasai 'vá bráhmaṇo 'bhayáto[1] râshṭrám pári gṛihṇâty, eka-dhā́ sam-ā́vṛiñkte[7] purá enaṃ dadhate || 9 || labheta váruṇaṃ, vaçaí, 'tā́m áviṃ vaçā́m âdityébhyaḥ kā́mâya, malhā́ ā́ labheta, tā́ny evá, saí 'vā́ 'smint, sómaḥ[8], çvetó bhavati, trícatvâriʊçac ca || 2 ||

K. 12, 13. 13, 1. 2. — â̲ya̲n | tâḥ — tâḥ | anv iti | a̲i̲t — saḥ — eti | a̲la̲bha̲ta̲ | saḥ — e̲shaḥ | de̲va̲tayā́ | samṛidhyâ̲ iti sam-ṛi̲dhyai̲[2] | suvàrbhânu̲r iti̲ suvàḥ-bhâ̲nu̲ḥ — a̲vi̲dhya̲t — prâyàçcittim — kâmā́ya | eti | a̲la̲bha̲nta̲ — ma̲dhyaṃdine — a̲pa̲râ̲hṇa ity àpara-a̲hne — pa̲ryâlàbhyanta̲ iti pari-âlàbhyante — ga̲cha̲ti̲ — ni̲shkrî̲ṇâtîti niḥ-krî̲ṇâti — i̲tâsu̲r itî̲ta-a̲su̲ḥ — a̲nû̲cyety ànu-ucyà — bha̲va̲ti̲ | tamàḥ — pu̲ro̲dhâyâ̲m iti puraḥ-dhâyā́m — a̲bhitàḥ — brahmàṇâ | u̲bha̲yatàḥ — sa̲mâvṛiñta̲ iti sam-âvṛiñte[9].

3. devâ-'surā́ eshú lokéshv aspardhanta, sá etáṃ vísh-ṇúr vâmanám apaçyat, táʊ svā́yai devátâyâ[1] ā́ 'labhata, táto vaí sá imā́ñ lokā́n[2] abhỳ ajayad | vaishṇavám vâmanám ā́ labheta spárdhamâno; víshṇur evá bhûtvé 'mā́ñ lokā́n[2] abhí jayati; ví-shama ā́ labheta, ví-shamâ iva hī́ 'mé lokā́ḥ, sám-ṛiddhyâ[3] | índrâya manyu-máte mánasvate[1] lalā́mam prâçṛiñgám[1] ā́ labheta saṃ-grâmé || 1 || sáṃ-yatta; indriyéṇa vaí manyúnâ mánasâ saṃ-grâmáṃ jayatī́, 'ndram evá manyu-mántam mánasvantaʊ[1] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'sminn indriyám manyúm máno dadhâti, jáyati táʊ saṃ-grâmám | índrâya marútvate[1] pṛiçni-sakthám[4] ā́ labheta grā́ma-kâma; índram evá marútvantaʊ[1] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai sa-jâtā́n prá yachati, grâmỳ evá bhavati | yád ṛishabhás téna || 2 || aindró, yát pṛiçnis téna mârutáḥ, sám-ṛiddhyai[3] |

2. [8] sóma ACD. [9] so (⁰ñt⁰) D; s. Whitney zu P. 14, 23 p. 308.
3. jayakâmâdînâm paçavaḥ. [1] ohne avagraha. [2] ⁰ânlo⁰ AW; n mit virâma B. [3] ⁰ṛidhyai ACDW. [4] s. P. 6, 12.

paçcā́t priçni-sakthó[4] bhavati, paçcâd-anvavasâyínîm evā́ 'smai víçaṃ karoti | saumyám babhrúm ā́ labhetā́ 'nna-kâmaḥ; saumyáṃ vā́ ánnaṃ, sómam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smâ ánnam prá yachaty, annâ-'dá evá bhavati | babhrúr bhavaty, etád vā́ ánnasya rûpáṃ, sám-riddhyai[3] | saumyám babhrúm ā́ labheta yám álam || 3 || râjyā́ya sántaṃ râjyáṃ nó 'pa-námet; saumyáṃ vaí râjyáṃ, sómam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai râjyám prá yachaty, úpai 'naṃ râjyáṃ namati | babhrúr bhavaty, etád vaí sómasya rûpáṃ, sám-riddhyâ[3] | índrâya vritra-túre lalā́mam prâçriñgám[1] ā́ labheta gatá-çrîḥ pratishṭhā́-kâmaḥ; pâpmā́nam evá vritráṃ tîrtvā́ prati-shṭhā́ṃ gachatī́ | 'ndrâyâ 'bhimâti-ghné lalā́mam prâçriñgám[1] ā́ || 4 || labheta yáḥ[5] pâpmánâ grihîtáḥ syā́t; pâpmā́ vā́ abhí-mâtir, índram evā́ 'bhimâti-hánaṃ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smât pâpmā́nam abhí-mâtim prá nudata[6] | índrâya vajríṇe lalā́mam prâçriñgám[1] ā́ labheta yám álaṃ râjyā́ya sántaṃ râjyáṃ nó 'pa-námed; índram evá vajríṇaṃ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai vájram prá yachati, sá enaṃ vájro bhū́tyâ inddha[7], úpai 'naṃ râjyáṃ namati | lalā́maḥ prâ-çriñgó[1] bhavaty, etád vaí vájrasya rûpáṃ, sám-riddhyai[3] || 5 || saṃgrâmé, ténā́, 'lam, abhimâtighné lalā́mam prâçriñgám aí, 'nam, páñcadaça ca || 3 ||

K. 13, 3.4. — vishàma iti vi-same — vishàmâ iti vi-samâḥ — samrìdhyâ iti sam-ridhyai — manàsvate — prâ-çriñgam — saṃyàtta iti sam-yatte — grâmî | eva — pra-tishṭhâm iti prati-sthâm — preti | nudate — bhûtyai | iṃdhe.

3. [5] s. schol. zu P. 9, 2. 6. [6] so (ṇ°) ABW; s. P. 7, 4.
[7] iṃdha (°e) ABCDW.

4. asā́v âdityó ná vỳ arocata, tásmai devā́ḥ prā́yaç-çittim[1] aichan, tásmâ etā́ṃ dáça-'rshabhâm ā́ 'labhanta, táyai 'vā́ 'smin rúcam adadhur | yó brahmavarcasá-kâmaḥ syā́t tásmâ etā́ṃ dáça-'rshabhâm ā́ labhetâ; 'múm evā́ "dityáu svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smin brahma-varcasáṃ dadhâti, brahma-varcasỳ evá bhavati | vasántâ prâtás trī́ñ lalā́mân[2] ā́ labheta grîshmé madhyáṃdine[1] || 1 || trī́ñ chiti-pṛishṭhā́ñ[3] charády[3] aparâ-'hṇé trī́ñ chiti-vā́rân[3] | trī́ṇi vā́ âdityásya téjâṃsi vasántâ prâtár grîshmé madhyáṃdine[1] çarády aparâ-'hṇé, yā́vanty[1] evá téjâṃsi tā́ny evā́ 'va runddhe[4] | tráyas-traya ā́ labhyante, 'bhi-pûrvám evā́ 'smin téjo dadhâti | saṃ-vatsarám pary-ā́labhyante[5], saṃ-vatsaró vaí brahma-varcasásya pra-dâtā́, saṃ-vatsará evā́ 'smai brahma-varcasám prá yachati, brahma-varcasỳ evá bhavati | saṃ-vatsarásya parástât[1] prâjâ-patyáṃ kádrum || 2 || ā́ labheta, prajā́-patiḥ sárvâ de-vátâ[1], devátâsv evá práti tishṭhati | yádi bibhîyā́d: duç-cármâ bhavishyâmī́ 'ti somâ-paushṇáu çyâmám ā́ labheta; saumyó vaí devátayâ púrushaḥ paushṇā́ḥ paçávaḥ, sváyai 'vā́ 'smai devátayâ paçú-bhis tvácaṃ karoti, ná duç-cármâ bhavati | devā́ç ca vaí yamáç câ 'smiṅ lokè[6] 'spardh-anta, sá yamó devā́nâm indriyáṃ vîrỳam ayuvata, tád yamásya || 3 || yama-tváṃ, té devā́ amanyanta: yamó vā́ idám abhûd yád vayáṃ smá íti, té prajā́-patim úpâ 'dhâ-vant, sá etaú prajā́-patir âtmána uksha-vaçaú nír amimîta, té devā́ vaishṇâ-varuṇī́ṃ vaçā́m ā́ 'labhantai "ndrám ukshā́ṇam, táṃ váruṇenai 'vá grâhayitvā́ víshṇunâ yajnéna prā́ 'ṇudantai[7] "ndréṇai 'vā́ 'sye 'ndriyám avṛiñjata | yó

4. brahmavarcasakâmâdînâm paçavaḥ. [1] ohne avagraha. [2] °nl° A, n mit virâma B, °ṃl° W. [3] °nch° AW. °ṃcch° B; s. P. 5, 24. [4] ruṃdhe ABCDW. [5] als Compositum! [6] °nl° AW, °ṃll° B. [7] so (ṇ) ABW; s. P. 7, 5.4.

bhrā́trivya-vânt syā́t sá spárdhamâno vaishṇâ-varuṇī́m || 4 || vaçā́m ā́ labhetai ”ndrám ukshā́ṇam, váruṇenai ’vá bhrā́tri-vyaṃ grâhayitvā́ víshṇunâ yajnéna prá ṇudata[7] aindréṇai ’vā́ ’sye ’ndriyáṃ vriñkte, bhávaty âtmánâ párâ ’sya bhrā́trivyo bhavatī́ | ’ndro vritrám ahan, táṃ vritró hatáḥ shoḍaçá-bhir bhogaír asinât, tásya vritrásya çîrsható[1] gā́va úd âyan, tā́ Vaidehỳo ’bhavan, tā́sâm rishabhó jagháné ’nū́ ’d ait, tám índraḥ || 5 || acâyat, sò ’manyata: yó vā́ imám â-lábheta múcyetâ[8] ’smā́t pâpmána íti, sá âgneyáṃ krishṇá--grîvam ā́ ’labhatai ”ndrám rishabháṃ, tásyâ ’gnír evá svéna bhâga-dhéyenó ’pa-sritaḥ shoḍaça-dhā́ vritrásya bho-gā́n ápy adahad aindréṇe ’ndriyám âtmánn adhatta | yáḥ pâpmánâ grihîtáḥ syā́t sá âgneyáṃ krishṇá-grîvam ā́ la-bhetai ”ndrám rishabhám; agnír evā́ ’sya svéna bhâga-dhé-yenó ’pa-sritaḥ || 6 || pâpmā́nam ápi dahaty aindréṇe ’ndriyám âtmán dhatte, múcyate[8] pâpmáno, bhávaty evá | dyâvâ-prithivỳâṃ dhenúm ā́ labheta jyóg-aparuddho; ’ná-yor hí vā́ eshó ’prati-shṭhitó, ’thai ’shá jyóg ápa-ruddho dyā́vâ-prithivī́[9] evá svéna bhâga-dhéyenó ’pa dhâvati, té[9] evaí ’nam prati-shṭhā́ṃ gamayataḥ, práty evá tishṭhati | paryâríṇî[1] bhavati, paryârī́[1] ’va hỳ etásya râshṭráṃ yó jyóg-aparuddhaḥ, sám-riddhyai[10] | vâyavỳam || 7 || vat-sám ā́ labheta, vâyúr vā́ anáyor vatsá, imé vā́ etásmai lokā́ ápa-çushkâ[11] víḍ ápa-çushkā́, ’thai ’shá jyóg ápa--ruddho vâyúm evá svéna bhâga-dhéyenó ’pa dhâvati, sá evā́ ’smâ imā́ñ lokā́n[6] víçam prá dâpayati, prā́ ’smâ imé lokā́ḥ snuvanti[12], bhuñjatỳ enaṃ víḍ úpa tishṭhate || 8 ||

madhyáṃdine, kádruṃ, yamásya, spárdhamâno vaishṇâvaruṇī́ṃ, tám índro, ’sya svéna bhâgadhéyenó ’pasṛito, vâyavyàṃ, dvícatvâri◡çac ca || 4 ||

4. [8] Wurzel betont! [9] s. P. 4, 12. 52. [10] °ṛidhyai ACDW. [11] so CD; aparaktâḥ schol. [12] ? so W, snucanti D, sruvanti C, stu-vaṃti A. B (aber prasrâvayanti im Comm.).

K. 13, 7. 4. 5. — prâyàçcittim — daçàrshabhâm iti daçà=
-ṛishabhâm — madhyaṃdine — trîn | çitipṛishṭhân iti çiti=
-pṛishṭhân | çaradi | aparâhṇa ity àpara-ahne | trîn — tâni |
eva | aveti — paryâlàbhyanta iti pari-âlàbhyante — sarvâ̆ḥ |
devatâ̆ḥ — asmin | loke | aspardhanta — preti | anudanta
— preti | nudate — çîrshataḥ — tâḥ | vaidehyàḥ | abhavan
— anù | ud iti | ait — mucyàte — vai | eshaḥ | apràtishṭhita
ity apràti-sthitaḥ — eshaḥ | jyok | apàruddha ity apà-rud=
dhaḥ — te iti — paryâriṇî̆ — paryâri | iva — apàçushkâ
ity apà-çushkâḥ | viṭ — athà | eshaḥ | jyok | apàruddha ity
apà-ruddhaḥ — bhuñjatî | enam.

5. índro valásya bílam ápau "rṇot, sá yá ut-tamáḥ
paçúr ā́sît tám pṛishṭhám práti saṃ-gṛíhyó 'd akkhidat[1],
táu sahásram paçávó 'nū́ 'd âyant, sá un-natò 'bhavad |
yáḥ paçú-kâmaḥ syā́t sá etám aindrám un-natám ā́ labheté;
'ndram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai
paçū́n prá yachati, paçu-mā́n evá bhavaty; un-natáḥ || 1 ||
bhavati, sâhasrī́ vā́ eshā́ lakshmī́ yád un-natò, lakshmíyai
'vá paçū́n áva runddhe[2] | yadā́ sahásram paçū́n prâ-"pnu=
yā́d átha vaishṇavám vâmanám ā́ labhetai; 'tásmin vaí
tát sahásram ádhy atishṭhat, tásmâd eshá vâmanáḥ sám=
-îshitaḥ paçú-bhya evá prá-jâtebhyaḥ prati-shṭhā́m dadhâti |
kò 'rhati sahásram paçū́n prā́-"ptum íty âhur, aho-râtrā́ṇy
evá sahásrau sam-pā́dyā́ " labheta | paçávaḥ || 2 || vā́
aho-râtrā́ṇi, paçū́n evá prá-jâtân prati-shṭhā́m gamayaty |
óshadhî-bhyo[3] vehátam[4] ā́ labheta prajā́-kâma; óshadhayo[4]
vā́ etám pra-jā́yai pári bâdhante yó 'lam pra-jā́yai sán
pra-jā́m ná vindáta, óshadhayaḥ[4] khálu vā́ etásyai sū́tum

5. paçukâmâdînâm paçvantarâṇi. [1] so A. B (Text, auch p. 292), akhkh° B (die mss., s. p. 289). CW, akhv° D, askh° Pet.Wört. (wohl irrig, s. meine Abh. über die Bhagavatî 1, 386. 387); s. Whitney zu P. 14, 8. [2] rumdhe ABCDW; zum e s. P. 1, 14. [3] s. P. 3, 7. [4] ohne avagraha.

ápi ghnanti yā́ vehád bhávaty, óshadhîr evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́ evā́ 'smai svā́d yóneḥ pra-jā́m prá janayanti vindáte ‖ 3 ‖ pra-jā́m, ā́po vā́ óshadhayó 'sat púrusha, ā́pa evā́ 'smâ ásataḥ sád dadati, tásmâd âhur yáç cai 'vā́ṃ véda yáç ca nā́: "pas t' vā́vā́[5] 'sataḥ sád dadatī́ 'ty | aindrī́ᵘ sûtá-vaçâm ā́ labheta bhū́ti-kâmó; 'jâto vā́ eshá yó 'lam bhū́tyai sán bhū́tiṃ ná prâ-'pnótī́, 'ndram khálu vā́ eshā́ sûtvā́ vaçā́ 'bhavat ‖ 4 ‖ índram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam bhū́tiṃ gamayati, bhávaty evá | yáᵘ sûtvā́ vaçā́ syā́t tám aindrám evā́ " labhetai, 'tád vā́vá tád indriyáᵘ, sâ-'kshā́d evé 'ndriyám áva runddha[3] | aindrâ-'gnám punar-utsṛishṭám ā́ labheta yá ā́ tṛitī́yât púrushât sómaṃ ná píbed, ví-chinno vā́ etásya soma-pîthó yó brâhmaṇáḥ sánn ā́ ‖ 5 ‖ tṛitī́yât púrushât sómaṃ ná píbatî, 'ndrâ-'gnī́ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'smai soma-pîthám prá yachata, úpai 'naᵘ soma-pîthó namati; yád aindró bhávatî 'ndriyáṃ vaí soma-pîthá indriyám evá soma-pîthám áva runddhe[2], yád âgneyó bhávaty âgneyó vaí brâhmaṇáḥ svā́m evá devátâm[4] ánu sáṃ tanoti; punar-utsṛishṭó bhavati, punar-utsṛishṭá iva hý etásya ‖ 6 ‖ soma-pîtháḥ, sám-ṛiddhyai[6] | brâhmaṇas-patyáṃ tûparám ā́ labhetâ 'bhi-cáran, bráhmaṇas[7] pátim evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tásmâ evaí 'nam ā́ vṛiçcati, tâjág ā́rtim[4] ā́ 'rchati[8]; tûparó bhavati, kshurá-pavir vā́ eshā́ lakshmī́ yát tûparáḥ, sám-ṛiddhyai[6] | sphyó yū́po bhavati vájro vaí sphyó vájram evā́ 'smai prá harati, çara-máyam barhíḥ çṛiṇā́ty evaí 'naṃ, vaíbhîdaka[4] idhmó bhinátty evaí 'nam ‖ 7 ‖ bha-

5. [5] so ABW; s. P. 5, 13. [6] ṛidhyai ACDW. [7] so (°s) ABW; s. P. 8, 27. [8] so (â 'rch°) ABW; s. P. 10, 9.10.

vaty unnatáḥ, paçávo, janayanti vindáte, 'bhavat, sánn aí, 'tásye, 'dhmás, trī́ṇi ca || 5 ||

K. 13, 3-5. — apeti | aurṇot — pratîti[9] | saṃgṛihyeti sam-gṛihyà — anú | ud iti | âyan — lakshmiyầ | eva — pratishṭhâm iti prati-sthâm — sampâdyeti sam-pâdyà | eti | labheta — oshàdhîbhya ity oshàdhi-bhyaḥ — oshàdhayaḥ | asàt — âpàḥ | tu | vâva | asàtaḥ — eva | eti | labheta — sâkshâd iti sa-akshât — anú | sam iti | tanoti — brâhma-ṇaspatyam iti brâhmaṇaḥ-patyam — brahmàṇaḥ | patim — ârtim | eti | ṛichati — vaibhī̀dakaḥ.

6. bârhaspatyáᴗ[1] çiti-pṛishṭhám ā́ labheta grā́ma-kâmo yaḥ kâmáyeta : pṛishṭháᴗ samânā́nâᴗ[1] syâm íti; bṛí-haspátim[1] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam pṛishṭháᴗ samânā́nâṃ[1] karoti, grâmỳ evá bhavati; çiti-pṛishṭhó bhavati, bârhaspatyó[1] hỳ eshá devátayâ[1], sám-ṛiddhyai[2] | paushṇáᴗ çyâmám ā́ labhetā́ 'nna-kâmó; 'nnaṃ vaí pûshā́, pûsháṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai || 1 || ánnam prá yachaty, annâ-'dá evá bhavati; çyâmó bhavaty, etád vā́ ánnasya rûpáᴗ, sám-ṛiddhyai[2] | mârutám pṛíçnim ā́ labhetā́ 'nna-kâmó; 'nnaṃ vaí marúto, marúta evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evā́ 'smâ ánnam prá yachanty, annâ-'dá evá bhavati | pṛíçnir bhavaty, etád vā́ ánnasya rûpáᴗ, sám-ṛiddhyâ[2] | aindrám aruṇám ā́ labhete 'ndriyá-kâma, índram evá || 2 || svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'sminn indriyáṃ dadhâtî, 'ndriyâvỳ[1] evá bhavaty; aruṇó bhrū́-mân bhavaty, etád vā́ índrasya rûpáᴗ, sám-ṛiddhyai[2] | sâvitrám upa-dhvastám ā́ labheta saní-kâmaḥ; savitā́ vaí pra-savā́nâm îçe, savitā́ram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá

5. [9] prati D. pr. m.

6. grâmakâmâdînâm paçvantarâṇi. [1] ohne avagraha. [2] °ṛidh-yai ACDW.

evā́ 'smai saním prá suvati, dā́na-kâmâ asmai pra-jā́ bha=
vanty | upa-dhvastó bhavati, sâvitró hỳ esháḥ || 3 || devá=
tayâ[1], sám-ṛiddhyai[2] | vaiçva-devám bahu-rûpám ā́ la=
bhetā́ 'nna-kâmo; vaiçva-devám̐ vā́ ánnam̐, víçvân evá de=
vā́nt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evā́ 'smâ ánnam
prá yachanty, annâ-'dá evá bhavati; bahu-rûpó bhavati,
bahu-rûpáu hy ánnau, sám-ṛiddhyai[2] | vaiçva-devám
bahu-rûpám ā́ labheta grā́ma-kâmo; vaiçva-devā́ vaí sa=
-jâtā́, víçvân evá devā́nt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati,
tá evā́ 'smai || 4 || sa-jâtā́n prá yachanti, grâmỳ evá
bhavati; bahu-rûpó bhavati, bahu-devatỳo hỳ eshá, sám=
-ṛiddhyai[2] | prâjâ-patyám̐ tûparám ā́ labheta yásyā́ 'nâ=
-jnâtam iva jyóg âmáyet; prâjâ-patyó vaí púrushaḥ, prajā́=
-patiḥ khálu vaí tásya veda yásyā́ 'nâ-jnâtam iva jyóg
âmáyati, prajā́-patim evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâ=
vati, sá evaí 'nam̐ tásmât srā́mân muñcati; tûparó bha=
vati, prâjâ-patyó hỳ eshá devátayâ, sám-ṛiddhyai[2] || 5 ||
asmâ, índram evaí, 'shá, sajâtā́ viçvā́n evá devā́nt svéna bhâgadhéyenó 'pa
dhâvati tá evā́ 'smai, prâjâpatyó hí, trī́ṇi ca || 6 ||

bâr̲h̲aspa̲tyam — sa̲mâ̲nânā̂m — bṛiha̲spatim — grâ̲mî |
e̲va — te | e̲va | a̲smai̲ — i̲ndri̲yâ̲vî | e̲va — vai̲çva̲de̲vâ
iti vaiçva-de̲vâḥ — sa̲jâ̲tâ iti sa-jâ̲tâḥ — srâmā̂t.

7. vashaṭ-kâró vaí gâyatriyaí çíro 'chinat, tásyai rá=
saḥ párâ 'patat tám bṛíhaspátir[1] úpâ 'gṛihṇât sā́ çiti=
-pṛishṭhā́ vaçā́ 'bhavad, yó dvitī́yaḥ parā́-'patat tám mitrā́=
-várunâv úpâ 'gṛihṇîtâu sā́ dvi-rûpā́ vaçā́ 'bhavad, yás
tṛitī́yaḥ parā́-'patat tám̐ víçve devā́ úpâ 'gṛihṇant sā́
bahu-rûpā́ vaçā́ 'bhavad, yáç caturtháḥ parā́-'patat sá pṛi=
thivī́m prā́ 'viçat tám bṛíhaspátir[1] abhí || 1 || agṛihṇâd

7. 8. brahmavarcasakâmâdînâm paçvantarâṇi. [1] ohne avagraha.

: ástv evā́ 'yám bhógâyé 'ti sá uksha-vaçā́ḥ sám abhavad, yál lóhitam parā́-'patat tád rudrá úpâ 'gṛihṇât sā́ raudrī́ róhiṇî vaçā́ 'bhavad | bârhaspatyā́ṃ[1] çiti-pṛishṭhā́m ā́ labheta brahmavarcasá-kâmo; bṛíhaspátim[1] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smin brahma-varcasám̐ dadhâti, brahma-varcasȳ evá bhavati; chándasâm̐ vā́ eshá ráso yád vaçā́, rása iva khálu || 2 || vaí brahma-varcasám̐, chándasâm evá rásena rásam brahma-varcasám áva runddhe[2] | maitrâ-varuṇī́m̐ dvi-rûpā́m ā́ labheta vṛíshṭi-kâmo; maitrám̐ vā́ áhar[3] vâruṇī́ rā́trir, aho-râtrā́bhyâm̐ khálu vaí parjányo varshati, mitrā́-váruṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'smâ aho-râtrā́bhyâm parjányam̐ varshayataç; chándasâm̐ vā́ eshá ráso yád vaçā́, rása iva khálu vaí vṛíshṭiç, chándasâm evá rásena || 3 || rásam̐ vṛíshṭim áva runddhe[2] | maitrâ-varuṇī́m̐ dvi-rûpā́m ā́ labheta prajā́-kâmo; maitrám̐ vā́ áhar[3] vâruṇī́ rā́trir, aho-râtrā́bhyâm̐ khálu vaí pra-jā́ḥ prá jâyante, mitrā́-váruṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'smâ aho-râtrā́bhyâm pra-jā́m prá janayataç, chándasâm̐ vā́ eshá ráso yád vaçā́, rása iva khálu vaí pra-jā́, chándasâm evá rásena rásam pra-jā́m áva || 4 || runddhe[2] | vaiçva-devī́m bahu-rûpā́m ā́ labhetā́ 'nna-kâmo; vaiçva-devám̐ vā́ ánnam̐, víçvân evá devā́nt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evā́ 'smâ ánnam prá yacchanty, annâ-'dá evá bhavati, chándasâm̐ vā́ eshá ráso yád vaçā́, rása iva khálu vā́ ánnam̐, chándasâm evá rásena rásam ánnam áva runddhe[2] | vaiçva-devī́m bahu-rûpā́m ā́ labheta grâmá-kâmo; vaiçva-devā́ vaí || 5 || sa-jâtā́, víçvân evá devā́nt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati,

7. [2] ruṃdhe ABCDW. [3] so (ahar) ABW, s. P. 8, 13.

tá evã́ 'smai sa-jâtā́n prá yachanti, grâmỳ evá bhavati, chándasâṃ vā́ eshá ráso yád vaçā́, rása iva khálu vaí sa-jâtā́ç, chándasâm eva rásena rása◡ sa-jâtā́n áva runddhe[3] | bârhaspatyám[1] uksha-vaçám ā́ labheta brahmavarcasá-kâmo; bṛíhaspátim[1] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smin brahma-varcasám || 6 || dadhâti, brahma-varcasỳ evá bhavati; váçaṃ vā́ eshá carati yád ukshā́, váça iva khálu vaí brahma-varcasáṃ, váçenai 'vá váçam brahma-varcasám áva runddhe[2] | raudrī́◡ róhiṇîm ā́ labhetâ 'bhi-cáran; rudrám evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tásmâ evaí 'nam ā́ vṛiçcati, tâjág ā́rtim[1] ā́ 'rchati[4], róhiṇî bhavati raudrī́ hỳ eshā́ devátayâ[1] sám-ṛiddhyai[5]; sphyó yū́po bhavati vájro vaí sphyó vájram evā́ 'smai prá harati, çara-máyam barhíḥ çṛiṇā́ty evaí 'naṃ, vaíbhîdaka[1] idhmó bhinátty evaí 'nam || 7 || abhí, khálu, vṛíshṭiç chándasâm evá rásena, rásam prajā́m áva, vaiçvadevà vaí, brahmavarcasáṃ, yū́pa, ékân ná vi◡çatíç ca || 7 ||

K. 13, 8. — bṛiha̱spatiḥ | upeti | a̱gṛi̱hṇâ̱t — vai | ahàḥ — vaçàḥ | i̱va̱ — ârtim[6] | eti | ṛi̱cha̱ti̱ — vaibhī̀dakaḥ.

8. asā́v âdityó ná vỳ arocata, tásmai devā́ḥ prā́yaç-cittim[1] aichan, tásmâ etā́◡ saurī́◡ çvetā́ṃ vaçā́m ā́ 'labhanta, táyai 'vā́ 'smin rúcam adadhur | yo brahmavarcasá-kâmaḥ syā́t tásmâ etā́◡ saurī́◡ çvetā́ṃ vaçā́m ā́ labhetâ; 'múm evā́ "dityá◡ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smin brahma-varcasáṃ dadhâti, brahma-varcasỳ evá bhavati | bailvó yū́po bhavatŷ, asaú || 1 || vā́ âdityó yátó 'jâyata táto bilvà úd atishṭhat, sá-yony evá brahma-varcasám áva runddhe[2] | brâhmaṇas-patyā́m babhru-karṇī́m ā́ labhetâ 'bhi-cáran; vâruṇáṃ dáça-kapâlam purástân[1]

7. [4] so (ârch⁰) ABW, s. P. 10, 9. [5] ⁰ṛidhyai ACDW. [6] ârttiṃ DW.
8. [1] ohne avagraha. [2] ruṃdhe ABCDW.

nír vaped, várunenai 'vá bhrā́trivyam grâhayitvā́ bráhmanâ strinute; babhru-karnī́ bhavaty, etád vaí bráhmano rûpáṃ, sám-riddhyai[3]; sphyó yū́po bhavati vájro vaí sphyó vájram evā́ 'smai prá harati, çara-máyam barhíḥ çrināti || 2 || evaí 'naṃ, vaíbhîdaka[1] idhmó bhinátty evaí 'nam | vaishnavám vâmanám ā́ labheta yáṃ yajnó nó 'pa-námed; víshnur vaí yajnó, víshnum evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai yajnám prá yachaty, úpai 'naṃ yajnó namati; vâmanó bhavati, vaishnavó hŷ eshá devátayâ[1], sám-riddhyai[3] | tvâshtrám vadabám[1] ā́ labheta paçú-kâmas, tváshtâ vaí paçûnā́m mithunā́nâm || 3 || pra-janayitā́, tváshtâram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai paçū́n mithunā́n prá janayati; pra-jā́ hí vā́ etásmin paçávah prá-vishtâ, áthai 'shá pumā́nt sán vadabáh sâ-'kshā́d evá pra-jā́m paçū́n áva runddhe[2] | maitráṃ çvetám ā́ labheta saṃ-grâmé sáṃ-yatte samayá-kâmo; mitrám evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam mitréna sáṃ nayati || 4 || vi-çâló bhavati, vy-ávasâyayaty[4] evaí 'nam | prâjâ-patyáṃ krishnám ā́ labheta vríshti-kâmah, prajā́-patir vaí vríshtyâ îçe, prajā́-patim evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai parjányaṃ varshayati; krishnó bhavaty, etád vaí vríshtyai rûpáṃ, rûpénai 'vá vríshtim áva runddhe[2]; çabálo bhavati, vi-dyútam evā́ 'smai janayitvā́ varshayaty; avâçriñgó[1] bhavati, vríshtim evā́ 'smai ní yachati || 5 || asaú, çrināti, mithunā́nâṃ, nayati, yachati || 8 ||

K. 13, 8. — prâyáçcittim — bilváh — sayonîti sa-yoni — prajeti pra-jâ | hi — eshah | pumân | san | vadabah | sâkshâd iti sa-akshât — vyavásâyayatîti vi-avásâyayati — vrishtyā́h | îçe — avâçriñgah.

8. [3] °ridhyai ACDW. [4] als Compositum!

9. várunaᴗ sushuvâṇáṃ annā́-'dyaṃ nó 'pâ 'namat, sá etā́ṃ vâruṇī́ṃ krishṇā́ṃ vaçā́m apaçyat, tā́ᴗ svā́yai devátâyâ[1] ā́ 'labhata táto vaí tám annā́-'dyam úpâ 'na-mad | yám álam annā́-'dyâya sántam annā́-'dyaṃ nó 'pa--námet sá etā́ṃ vâruṇī́ṃ krishṇā́ṃ vaçā́m ā́ labheta; vá-ruṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati sá evā́ 'smâ ánnam prá yachaty annâ-'dáḥ || 1 || evá bhavati; krishṇā́ bhavati, vâruṇī́ hỳ eshā́ devátayâ, sám-riddhyai[2] | maitráᴗ çvetám ā́ labheta vâruṇáṃ krishṇám apā́ṃ caú 'shadhînâṃ[1] ca saṃ-dhā́v ánna-kâmo; maitrī́r vā́ óshadhayo vâruṇī́r ā́po, 'pā́ṃ ca khálu vā́ óshadhînâṃ ca rásam úpa jîvâmo, mitrā́-váruṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâ-vati, tā́v evā́ 'smâ ánnam prá yachato 'nnâ-'dá evá bha-vati || 2 || apā́ṃ caú 'shadhînâṃ ca saṃ-dhā́v ā́ labhata[3] ubháyasyā́ 'va-ruddhyai[2]; ví-çâkho yū́po bhavati, dvé[4] hỳ eté[5] deváte[6] sám-riddhyai[2] | maitráᴗ çvetám ā́ labheta vâruṇáṃ krishṇáṃ jyóg-âmayâvî; yán maitró bhávati mitréṇai 'vā́ 'smai váruṇaᴗ çamayati, yád vâruṇáḥ sâ--'kshā́d evaí 'naṃ varuṇa-pâçā́n muñcaty, utá yádî 'tā́-'sur bhávati jī́vaty evá | devā́ vaí púshṭiṃ nā́ 'vindan || 3 || tā́m mithunè 'paçyan, tásyâm ná sám arâdhayan, tā́v açvínâv abrûtâm: âváyor vā́ eshā́ maí 'tásyâṃ vadadhvam íti, sā́ 'çvínor evā́ 'bhavad; yáḥ púshṭi-kâmaḥ syā́t sá etā́m âçvinī́ṃ yamī́ṃ vaçā́m ā́ labhetâ; 'çvínâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'smin púshṭiṃ dhattaḥ, púshyati pra-jáyâ paçú-bhiḥ || 4 || annâdò, 'nnâdá evá bhavaty, avindan, páñcacatvâriᴗçac ca || 9 ||

annâdyam ity ánna-adyám — annâda ity ánna-adaḥ —

9. annâdyakâmâdînâm paçavaḥ. [1] ohne avagraha [2] °ṛidhyai, °rudhyai ACDW. [3] labheta C. [4] s. P. 1, 49. [5] s. P. 4, 51. [6] s. P. 4, 11.

labhate[3] | ubhayásya — dve iti — ete iti | devate iti — itâsur itîta-asuḥ — mâ | etasyâm.

10. âçvinám dhûmrá-lalâmam ắ labheta yó dúr-brâhmaṇaḥ sómam pípâsed; açvínau vaí devắnâm ásoma-pâv âstâm, taú paççắ soma-pîthám prắ "pnutâm, açvínâv etásya devátâ[1] yó dúr-brâhmaṇaḥ sómam pípâsaty, açvínâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tắv evắ 'smai soma-pîthám prá yachata úpai 'naṃ soma-pîthó namati; yád dhûmró bhávati dhûmrimắṇam evắ 'smâd ápa hanti, lalắmaḥ || 1 || bhavati mukhatá[1] evắ 'smin téjo dadhâti |

vâyavỳam go-mṛigám ắ labheta yám ájaghnivâṃsam abhi-çáṃseyur; ápûtâ vắ etám vắg ṛichati yám ájaghnivâṃsam abhi-çáṃsanti, naí 'shá grâmyáḥ paçúr nắ "raṇyó yád go-mṛigó, né 'vai 'shá grắme nắ 'raṇye yám ájaghnivâṃsam abhi-çáṃsanti, vâyúr vaí devắnâm pavítram, vâyúm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evá || 2 || enam pavayati[2] | párâcî[1] vắ etásmai vy-uchántî vỳ uchati támaḥ pâpmắnam prá viçati yásyâ "çviné çasyámâne sắryo nắ "vír bhávati; sauryám bahu-rûpám ắ labhetâ; 'múm evắ "dityáṃ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evắ 'smât támaḥ pâpmắnam ápa hanti, pratî́cy[1] asmai vy-uchántî vỳ uchaty ápa támaḥ pâpmắnaṃ hate || 3 || lalắmaḥ, sá evá, shátçatvâriṃçac ca || 10 ||

K. 13, 6. — mukhataḥ — na | iva | eshaḥ — pavayati — vîti | uchati.

11. [a] índram vo viçvátas[1] párî́[2], [b] 'ndram náro, [c] márruto yád dha vo divó, [d] yắ vaḥ çárma | [e] bháreshv índraṃ

10. naimittikâḥ paçavaḥ. [1] ohne avagraha. [3] so (pă°) ABCDW.
11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 24.

su-hávaω havâmahe 'ωho-múcaω su-krítaṃ daívyaṃ jánam | agním mitráṃ váruṇaω sâtáye bhágaṃ dyā́vâ-pṛithivī́ ma=rútaḥ svastáye[1] || [f] mamáttu naḥ pári-jmâ vasarhā́[1] mamáttu vā́to apā́ṃ[3] vṛíshaṇ-vân | çiçîtám indrâ-parvatâ yuváṃ nas tán no víçve varivasyantu[1] devā́ḥ | [g] priyā́ vo nā́ma || 1 || huve turā́ṇâm | ā́ yát tṛipán maruto vâvaçânā́ḥ || [h] çriyáse kám bhânú-bhiḥ sám mimikshire té raçmí-bhis tá ṛíkva-bhiḥ su-khâdáyaḥ | té vā́çî-manta ishmíṇo ábhîravo[3] vidré pri=yásya mā́rutasya dhā́mnaḥ || [i] agníḥ prathamó vásu-bhir no avyât[3] sómo rudrébhir abhí rakshatu tmánâ | índro marúd=-bhir ṛitu-dhā́ kṛiṇotv âdityaír no váruṇaḥ sáω çiçâtu || [k] sáṃ no devó vásu-bhir agníḥ sám || 2 || sómas tanū́bhî rudríyâbhiḥ | sám índro marúd-bhir yajníyaiḥ sám âdityaír no váruṇo ajijnipat[3] || [l] yáthâ ''dityā́ vásu-bhiḥ sam-babhû=vúr marúd-bhî rudrā́ḥ sam-ájânatâ 'bhí | evā́ tri-ṇâmann áhṛiṇîyamânâ víçve devā́ḥ sá-manaso bhavantu | [m] kútrâ[4] cid yásya sám-ṛitau raṇvā́ náro nṛi-shádane | árhantaç cid yám indhaté saṃ-janáyanti jantávaḥ || [n] sáṃ yád ishó vánâmahe sáω havyā́ mā́nushâṇâm | utá dyumnásya çávasaḥ || 3 || ṛi=tásya raçmím ā́ dade || [o] yajnó devā́nâm práty eti sumnám[1] ā́dityâso bhávatâ[4] mṛiḍayántaḥ | ā́ vo 'rvā́cî[1] su-matír va=vṛityâd aωhóç cid yā́ varivovít-tarā́ 'sat || [p] çúcir apáḥ sû-yávasâ ádabdha úpa ksheti vṛiddhá-vayâḥ su-vī́raḥ | nákish[1] ṭáṃ[5] ghnanty ántito[1] ná dûrā́d yá âdityā́nâm bhávati prá-ṇîtau || [q] dhâráyanta âdityā́so jágat sthā́[6] devā́ víçvasya bhúvanasya go-pā́ḥ | dîrghā́-dhiyo ráksha=mâṇâḥ || 4 || asurỳam ṛitā́-vânaç cáyamânâ ṛiṇā́ni || [r] tisró bhū́mîr dhârayan trī́ωr[7] utá dyū́n trī́ṇi vratā́ vi=

11. [3] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. [4] so (°â) ABW; s. P. 3, 10. [5] so (°sh ṭ°) ABW; s. P. 6, 5. [6] sthā́ ABW, sthā́ḥ CD; ebenso Ṛik-pada; — wohl aber irrig für: sthâ (stha). [7] so (trîωr) ABW, s. P. 9, 20 und Whitney zu P. 9, 24.

dáthe antár[8] eshâm | ṛiténâ "dityâ máhi vo mahi-tvám̱ tád aryaman varuṇa mitra cā́ru || [s] tyā́n nú kshatríyâɷ[9] áva âdityā́n yâcishâmahe, su-mṛiḍîkā́ɷ[9] abhíshṭaye[1] || [t] ná dakshiṇā́ ví cikite ná savyā́ ná prâcī́nam[1] âdityâ nó 'tá paçcā́ | pâkỳâ cid vasavo dhîrỳâ cit || 5 || yushmā́nîto[1] ábhayam̱[3] jyótir açyâm || [u] âdityā́nâm ávasâ nū́tanena[1] sa- kshîmáhi çármaṇâ çám̱-tamena | anâgâs-tvé aditi-tvé[8] tu- rā́sa imám̱ yajnám̱ dadhatu çróshamâṇâḥ || [v] imám me va- ruṇa çrudhî[10] hávam adyā́[4] ca mṛiḍaya | tvā́m avasyúr[1] ā́ cake || [w] tát tvâ yâmi bráhmaṇâ vándamânas tád ā́ çâste yájamâno havír-bhiḥ | áheḍamâno varuṇe 'há bodhy úru- -çaɷsa mā́ na ā́yuḥ prá moshîḥ || 6 || nā́mâ, 'gníḥ sáɷ, çávaso, rákshamâṇâ, dhîryầ cid, ékân ná pañcâçác ca || 11 ||

(2, 2, 11, 1-6). — [a.b] waren bereits in 1, 6, 12, 1 da, [c.d] in 1, 5, 11, 4.5, daher hier nur die pratîka; [e] Ṛ. 10, 63, 9; [f] 1, 122, 3; [g] 7, 56, 10; [h] 1, 87, 6; [i.k] Çâñkh. 3, 6, 2.3. Âçv. 2, 11, 12; [l] Ath. 6, 74, 3; [m.n] Ṛ. 5, 7, 2.3; [o] 1, 107, 1; [p.q.r] 2, 27, 13. 4, 8; [s] 86, 5; [t] 2, 27, 11; [u] 7, 51, 1; [v.w] 1, 25, 19. 24, 11. — vi̱çvatàḥ | parîti — yat | ha̱ | va̱ḥ — a̱ɷho̱muca̱m ity àɷhaḥ-mucàm — sva̱stayè — va̱- sa̱rhâ — vṛishàṇvâ̱n iti vṛishàṇ-vâ̱n[11] — i̱ndrâ̱pa̱rva̱tetī́ndrâ- -pa̱rva̱tâ̱ — tat | na̱ḥ — va̱ri̱va̱syantu̱ — pri̱yâ | va̱ḥ — tṛi̱pat — te | ṛikvàbhi̱r ity ṛikvà-bhi̱ḥ — vâçī́manta̱[12] iti̱ vâçi-ma̱nta̱ḥ — ṛi̱tu̱dhety ṛitu-dhâ — ta̱nûbhiḥ — yathā́ | â̱di̱tyâḥ — a̱bhi[13] | e̱vâ[14] | tri̱ṇâ̱ma̱nn iti tri-nâ̱ma̱n | ahṛi- ṇîyamânâḥ — kutrà — ra̱ṇvâḥ — i̱ndha̱te[15] — nṛi̱shadàna̱ iti nṛi-sadàne — ha̱vyâ — bha̱va̱ta̱ — asàt — sû̱yavàsâ̱[12] iti su- -yavàsâḥ | adàbdhaḥ — nakiḥ | tam — antitaḥ — praṇī́tâ̱v iti̱ pra-nî̱tau̱ — dhâ̱rayàntaḥ — sthâ̱ḥ | devā́ḥ — dî̱rghâ- dhiya̱[16] iti dî̱rgha-dhi̱ya̱ḥ — ṛi̱tâvā́na̱[16] ity ṛità-vâ̱na̱ḥ — trîn | u̱ta — ṛi̱tenà | â̱di̱tyâ̱ḥ — ksha̱triyā́n | avàḥ — a̱bhishṭàye

11. [8] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 3. [9] so (°âɷ) ABW, s. P. 9, 20. [10] so (°î) ABW; s. P. 3, 13 [11] s. P. 13, 13; vṛishaṇṇ-vân D. [12] s. P. 3, 7. [13] ohne iti! [14] s. Whitney zu P. 3, 15. [15] als oxytonon ABCDW; auch im Ṛik; also Dativ! prajvalayanti schol. [16] s. P. 3, 2.5.

— d̲akshi̲ṇâ — s̲avyâ â̲di̲tyâ̲ḥ | na | u̲ta — yu̲shmā̃nī̃-taḥ[17] — nûtànena — a̲nâ̲gâ̲stva ity ànâgâḥ-tve — çru̲dhi̲ — a̲dya — a̲va̲syuḥ — i̲ha.

vâyavyàm, prajā̃patis tā̃ várunam, devâsurā̃ eshv, asā̃v âdityó dáçarshabhâm, índro válasya, bârhaspatyáṃ, vashaṭkârò, 'saú saurī̃ṃ, váruṇam, âçvinám, índraṃ vo nára, ékâdaça || 11 ||

vâyavyàm (1, 1), âgneyī̃ṃ krishṇagrîvī̃m (2, 5), asā̃v âdityó (4, 1), vā̃ ahorâtrā̃ṇi (5, 3), vashaṭkâráḥ (7, 1), prajanayitā̃ (8, 4), huve turā̃ṇâm (11, 2), páñcashashṭiḥ || 65 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ dvitîyakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ ||

14. kâmyâ ishṭayaḥ (2, 2, 1 - 4, 13).

1. prajā̃-patiḥ pra-jā̃ asṛjata, tā̃ḥ sṛishṭā̃ indrâ-'gnī̃ ápâ 'gûhatâu, sò 'câyat prajā̃-patir: indrâ-'gnī̃ vaí me pra-jā̃ ápâ 'ghukshatâm íti, sá etám aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlam apaçyat, táṃ nír avapat, tā̃v asmai pra-jā̃ḥ prā̃ 'sâdhayatâm | indrâ-'gnī̃ vā̃ etásya pra-jā̃m ápa gûhato yó 'lam pra-jā̃yai sán pra-jā̃ṃ ná vindáta, aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapet prajā̃-kâma, indrâ-'gnī̃ || 1 || evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā̃v evā̃ 'smai pra-jā̃m prá sâdhayato, vindáte pra-jā̃m | aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapet spárdhamânaḥ kshétre vâ sa-jâtéshu ve; 'ndrâ-'gnī̃ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā̃bhyâm evé 'ndriyáṃ vîrỳam bhrā̃tṛivyasya vṛiñkte[1], ví pâpmánâ bhrā̃tṛivyeṇa jayaté | 'pa vā̃ etásmâd indriyáṃ vîrỳaṃ krâmati yáḥ saṃ-grâmám upa-prayā̃ty[2], aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlaṃ níḥ || 2 || vapet saṃ-grâmám upa-prayâsyánn[2], indrâ-'gnī̃ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā̃v evā̃ 'sminn indriyáṃ vîrỳaṃ dhattaḥ, sahé

15. [17] s. P. 13, 15 (Whitney p. 279).

2, 1. prajâkâmâdînâm ishṭayaḥ (1, 1, 14). [1] vṛiñte ACD; s. Whitney zu P. 14, 23. [2] auch upa zum Compositum gezogen!

'ndriyéṇa vîrỳeṇó 'pa prá yâti jáyati táu sam-grâmám | ví vā́ eshá indriyéṇa vîrỳeṇa 'rdhyate yáḥ saṃ-grâmáṃ jáyaty, aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapet saṃ-grâmáṃ jitvé, 'ndrâ-'gnī́ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'sminn indriyáṃ vîrỳam || 3 || dhatto né 'ndriyéṇa vîrỳeṇa vỳ ṛidhyaté | 'pa vā́ etásmâd indriyáṃ vîrỳaṃ krâmati yá éti janátâm[3], aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapej janátâm[3] eshyánn, indrâ-'gnī́ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'sminn indriyáṃ vîr-ỳaṃ dhattaḥ, sahé 'ndriyéṇa vîrỳeṇa janátâm[3] eti | paushṇáṃ carúm ánu nír vapet, pûshā́ vā́ indriyásya vîrỳasyâ 'nu-pradâtā́, pûsháṇam evá || 4 || svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smâ indriyáṃ vîrỳam ánu prá ya-chati | kshaitra-patyáṃ carúṃ nír vapej janátâm[3] â-gátye, 'yáṃ vaí kshétrasya pátir, asyā́m evá práti ti-shṭhaty | aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlam upárishṭân[3] nír vaped, asyā́m evá prati-shṭhā́ye 'ndriyáṃ vîrỳam upári-shṭâd[3] âtmán dhatte || 5 || prajā́kâma indrâgnī́, upaprayā́ty aindrâgnám ékâdaçakapâlaṃ nír, vîrỳàm, pûsháṇam évaí, 'kân ná catvâriṃçác ca || 1 ||

1, 1, 14, 1-3. — K. 9, 17. — upaprayâtîty úpa-prayâti — upaprayâsyann ity úpa-prayâsyan — upà | preti | yâti — eti | janatâm — anù | nir iti | vapet — pûshaṇâm — anù | preti | yachati — uparìshṭât — pratishṭhâyeti prati-sthâyà.

2. agnáye pathi-kṛíte puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâ-laṃ nír vaped yó darçapûrṇamâsa-yâjī́ sánn amâ-vâsỳâṃ vâ paurṇa-mâsī́ṃ vâ 'ti-pâdáyet; pathó vā́ eshó 'dhy ápa-thenai 'ti yó darçapûrṇamâsa-yâjī́ sánn amâ-vâsỳâṃ vâ paurṇa-mâsī́ṃ vâ 'ti-pâdáyaty, agním evá pathi-kṛítau svéna

1. [3] ohne avagraha.

2. pâthikṛitâdyâ ishṭayaḥ (1, 2, 14). [1] ohne avagraha.

bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam ápathât pánthâm
ápi nayaty, anaḍvā́n[1] dákshiṇâ vahī́ hy̆ eshá, sám-ṛid=
dhyai[2] | agnáye vratá-pataye || 1 || puroḍā́çam[1] ashṭā́=
-kapâlaṃ nír vaped yá ā́hitâ-'gniḥ sánn avratyám iva cá=
red; agním evá vratá-patiɷ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâ=
vati, sá evaí 'naṃ vratám ā́ lambhayati, vrátyo bhavaty |
agnáye raksho-ghné puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír
vapati yáɷ rákshâɷsi sácerann; agním evá raksho-háṇaɷ[3]
svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smâd rákshâɷsy
apa hanti; ní-çitâyâṃ nír vapet || 2 || ní-çitâyâɷ hí rá=
kshâɷsi pre-'ráte, sam-prerṇā́ny evaí 'nâni hanti; pári-çrite
yâjayed rákshasâm ánanv-avacârâya; raksho-ghnī́[4] yâjyâ=
-'nuvâkỳe[4] bhavato rákshasâɷ stṛítyâ | agnáye rudrá=
-vate puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped abhi-cárann;
eshā́ vā́ asya ghorā́ tanū́r yád rudrás, tásmâ evaí 'nam ā́
vṛiçcati, tâjág ā́rtim[1] ā́ 'rchaty[5] | agnáye surabhi-máte
puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped yásya gā́vo vâ pú=
rushâḥ || 3 || vâ pra-mī́yeran[6] yó vâ bibhīyā́d; eshā́ vā́
asya bheshajỳâ tanū́r yát surabhi-mátî, táyai 'vā́ 'smai
bheshajáṃ karoti, surabhi-máte bhavati pûtî-gandhásyā́[7]
'pa-hatyâ | agnáye kshā́ma-vate puroḍā́çam[1] ashṭā́-ka=
pâlaṃ nír vapet saṃ-grâmé sáṃ-yatte; bhâga-dhéyenai 'vaí
'naɷ çamayitvā́ párân abhí nír diçati, yám ávareshâṃ vídh=
yanti jī́vati sá, yám páreshâm prá sá mîyate, jáyati
táɷ saṃ-grâmám || 4 || abhí vā́ eshá etā́n ucyati yéshâm
pûrvâ-'parā́ anváñcaḥ[1] pra-mī́yante[6 u. 8], purushâ-''hutír hy̆
asya priyá-tamâ, 'gnáye kshā́ma-vate puroḍā́çam[1] ashṭā́=
-kapâlaṃ nír vaped, bhâga-dhéyenai 'vaí 'naɷ çamayati, naí

2. [2] ṛidhyai ACDW. [3] zu ṇ s. P. 7, 12. [4] s. P. 4, 52 und Whitney dazu. [5] so (ā́ 'rch⁰) ABW, s. P. 10, 9. [6] Wurzel betont. [7] s. P. 3, 7. [8] prá mîyante Pet. W. unter √uc.

'shâm purā́ ''yushó 'paraḥ prá mîyate | 'bhí vā́ eshá etásya gṛihā́n ucyati yásya gṛihā́n dáhaty, agnáye kshā́mavate puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped, bhâga-dhéyenai 'vaí 'naɷ çamayati, nā́ 'syā́ 'paraṃ gṛihā́n dahati || 5 || vratápataye, níçitâyâṃ nír vapet, púrushâḥ, saṃgrâmáṃ, ná, catvā́ri ca || 2 ||

1, 1, 14, 3 - 3, 14, 3. — K. 10, 5-7. — puroḍâçàm — eshaḥ | adhîti | apàthena | eti — anaḍvân — rakshohaṇam iti rakshaḥ-hanàm — strityai — ârtim | eti | richati — pûtîgandhasyeti pûti-gandhasyà | apàhatyâ ity apà-hatyai — parā́n | abhi | nir iti | diçati — pûrvâparâ iti pûrva-aparâḥ | anvañcàḥ — purâ | âyúshaḥ | apàraḥ — na | asya | apàram.

3. agnáye kā́mâya puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped yáṃ kā́mo nó 'pa-námed; agním evá kā́maɷ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ kā́mena sám ardhayaty, úpai 'naṃ kā́mo namaty | agnáye yávishṭhâya puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vapet spárdhamânaḥ kshétre vâ sa-jâtéshu vâ; 'gním evá yávishṭhaɷ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, ténai 'vé 'ndriyáṃ vîryàm bhrā́trivyasya || 1 || yuvate, ví pâpmánâ bhrā́trivyeṇa jayate | 'gnáye yávishṭhâya puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped abhi-caryámâṇo; 'gním evá yávishṭhaɷ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smâd rákshâɷsi yăvayati, naí 'nam abhi-cárant strinute | 'gnáya ā́yushmate[1] puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: sárvam ā́yur iyâm íty; agním evā́ ''yushmantaɷ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smin || 2 || ā́yur dadhâti, sárvam ā́yur ety | agnáye jâtá-vedase puroḍā́çam ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped bhū́ti-kâmo; 'gním evá jâtá-vedasaɷ svéna bhâga-

3. kâmukeshṭyâdyâ ishṭayaḥ (1, 3, 14). [1] ohne avagraha.

-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam bhū́tiṃ gamayati, bhávaty evā́ | 'gnáye rúkmate[1] puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped rúk-kâmo; 'gním evá rúkmantaᵕ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smin rúcaṃ dadhâti, rócata evā́ | 'gnáye téjasvate[1] puroḍā́çam[1] || 3 || ashṭā́-kapâlaṃ nír vapet téjas-kâmo; 'gním evá téjasvantaᵕ[1] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smin téjo dadhâti, tejasvȳ̀[1] evá bhavaty | agnáye sâhantyā́ya puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vapet sī́kshamâṇo; 'gním evá sâhantyáᵕ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, ténai 'vá sahate yáᵕ sī́kshate || 4 || bhrā́tṛivyasyâ, 'smin, téjasvate puroḍā́çam, ashṭā́triᵕ-çac ca || 3 ||

1, 3, 14, 3-7. — K. 10, 7. — puroḍâçàm — âyúshmate — rukmàte — rocàte — tejàsvate — tejàskâma iti tejàḥ-kâmaḥ — tejasvî.

4. agnáyé 'nna-vate puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped yáḥ kâmáyetā́: 'nna-vânt syâm íty; agním evā́ 'nna-vantaᵕ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam ánna-vantaṃ karoty, ánna-vân evá bhavaty | agnáye 'nnâ-'dā́ya puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped yáḥ kâmáyetâ: 'nnâ-'dáḥ syâm íty; agním evā́ 'nnâ-'dáᵕ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam annâ-'dáṃ karoty, annâ-'dáḥ || 1 || evá bhavaty | agnáyé 'nna-pataye puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped yáḥ kâmáyetā́: 'nna-patiḥ syâm íty; agním evā́ 'nna-patiᵕ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam ánna-patiṃ karoty, ánna-patir evá bhavaty | agnáye pávamânâya puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped agnáye pâvakā́yâ 'gnáye çúcaye jyóg-âmayâvî; yád agnáye pávamânâya nir-vápati prâ-

4. annavadyâgâdyâ ishṭayaḥ (1, 4, 46). [1] ohne avagraha.

-'ṇám evā́ 'smin téna dadhâti, yád agnáye ‖ 2 ‖ pâvakā́ya vā́cam evā́ 'smin téna dadhâti, yád agnáye çúcaya ā́yur evā́ 'smin téna dadhâty, utá yádî 'tā́-'sur bhávati jī́vaty evaí | 'tā́m evá nír vapec cákshush-kâmo; yád agnáye pávamânâya nir-vápati prâ-'ṇám evā́ 'smin téna dadhâti, yád agnáye pâvakā́ya vā́cam evā́ 'smin téna dadhâti, yad agnáye çúcaye cákshur evā́ 'smin téna dadhâti ‖ 3 ‖ utá yády andhó bhávati praí 'vá paçyaty | agnáye putrá-vate puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped índrâya putríṇe puroḍā́çam[1] ékâdaça-kapâlam prajā́-kâmo; 'gnír evā́ 'smai pra-jā́m pra-janáyati vṛiddhā́m índraḥ prá yachaty | agnáye rása-vate 'jă-kshîré carúṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: rása-vânt syâm íty, agním evá rása-vantaṃ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati sá evaí 'naṃ rása-vantaṃ karoti ‖ 4 ‖ rása-vân[2] evá bhavaty; ajă-kshîré bhavaty âgneyī́ vā́ eshā́ yád ajā́ sâ-'kshā́d evá rásam áva runddhe[3] | 'gnáye vásu-mate puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: vásu-mânt syâm íty; agním eva vásu-mantaṃ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ vásu-mantaṃ karoti vásu-mân evá bhavaty | agnáye vâja-sṛíte puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vapet saṃ-grâmé sáṃ-yatte; vā́jaṃ ‖ 5 ‖ vā́ eshá sisîrshati yáḥ saṃ-grâmáṃ jígîshaty, agníḥ khálu vaí devā́nâṃ vâja-sṛíd, agním evá vâja-sṛítaṃ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, dhā́vati vā́jaṃ hánti vṛitráṃ jáyati táṃ saṃ-grâmám átho agnír iva ná prati-dhṛíshe bhavaty | agnáye 'gni-váte puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped yásyâ 'gnā́v agním abhy-uddháreyur[4], nírdishṭa-bhâgo

4. [2] s. schol. zu P. 9, 21. [3] ruṃdhe ABCDW. [4] auch abhi zum Compositum gezogen.

vā́ etáyor anyó 'nirdishṭa-bhâgo 'nyás, taú sam-bhávantau yájamânam || 6 || abhí sám bhavataḥ, sá îçvará ā́rtim[1] ā́-'rtor; yád agnáye 'gni-váte nir-vápati bhâga-dhéyenai 'vaí 'nau çamayati, nā́ 'rtim[1] ā́ 'rchati[5] yájamâno | 'gnáye jyótishmate[1] puroḍā́çam ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped yásyâ 'gnír úd-dhṛitó 'hute 'gni-hotrá ud-vā́yed; ápara â-dī́pyâ 'nû-'ddhṛítya íty âhus, tát táthâ ná kâryaṃ yád bhâga-dhéyam abhí pū́rva ud-dhriyáte kím áparo 'bhy út || 7 || hriyeté 'ti; tā́ny evā́ 'va-kshā́ṇâni saṃ-nidhā́ya manthed: itáḥ prathamáṃ jajne agníḥ[6] svā́d yóner ádhi jâtá-vedâḥ | sá gâyatriyā́ trishṭúbhâ[1] jágatyâ devébhyo havyáṃ vahatu pra-jânánn íti, chándo-bhir evaí 'nau svā́d yóneḥ prá janayaty; eshá vā́vá sò 'gnír íty âhur jyótis t' vā́[7] asya párâ-patitam íti, yád agnáye jyótishmate[1] nir-vápati yád evā́ 'sya jyótiḥ párâ-patitaṃ tád evā́ 'va runddhe[3] || 8 || karoty annâdó, dadhâti yád agnáye, çúcaye cákshur evā́ 'smin téna dadhâti, karoti, vā́jaṃ, yájamânam, úd, evā́ sya, sháṭ ca || 4 ||

1, 3, 14, 7. 8. 4, 46, 1-3. — K. 10, 6. — itâsur itîta-asuḥ — cakshúshkâma iti cakshúḥ-kâmaḥ — prajanayatîti pra-janayáti — ajakshîra ity ája-kshîre — atho iti — abhyuddhaDréyur ity ábhi-uddharéyuḥ — anyaḥ | anirdishṭabhâga ity anírdishṭa-bhâgaḥ | anyaḥ — abhi | sam iti | bhavataḥ | saḥ | îçvaraḥ | ârtim | ârtor ity â-artoḥ — na | ârtim | eti | ṛichati — jyotishmate — uddhṛita ity ut-hṛitaḥ | ahúte | agnihotra ity ágni-hotre — aparaḥ | âdîpyety ā́-dîpyá | anûddhṛitya ity ánu-uddhṛityáḥ — abhîti | pûrváḥ | uddhriyata ity út-hriyaté — abhi | ud iti | hriyeta — yonéḥ | adhîti — trishṭubhā́ — eshaḥ | vâva | saḥ | agniḥ — tu | vai | asya — jyotishmate.

4. [5] so (ârch⁰) ABW, s. P. 10, 9. [6] so (⁰e a⁰) ABW; s. P. 11, 16; Whitney zu P. 1, 61. [7] so (tvâ) ABW, s. P. 5, 13; zum t (nicht ṭ) s. schol. zu P. 6, 13.

5. vaiçvânaráṃ[1] dvā́daça-kapâlaṃ nír vaped vâruṇáṃ carúṃ dadhi-krā́vṇe[2] carúm abhi-çasyámâno; yád vaiçvânaró dvā́daça-kapâlo bhávati saṃ-vatsaró vā́ agnír vaiçvânaráḥ[1] saṃ-vatsaréṇai 'vaí 'naɷ svadayaty ápa pâpáṃ várṇaɷ hate, vâruṇénai 'vaí 'naṃ varuṇa-pâçā́n muñcati, dadhi-krā́vṇâ[3] punâti; híraṇyaṃ dákshiṇâ, pavítraṃ vaí híraṇyam, punā́ty evaí 'nam, âdỳam asyā́ 'nnam bhavaty | etā́m evá nír vapet prajā́-kâmaḥ; saṃ-vatsaráḥ || 1 || vā́ etásyā́ 'çânto yóniṃ pra-jā́yai paçûnā́ṃ nír dahati yó 'lam pra-jā́yai sán pra-jā́ṃ ná vindáte; yád vaiçvânaró[1] dvā́daça-kapâlo bhávati saṃ-vatsaró vā́ agnír vaiçvânaráḥ[1] saṃ-vatsarám evá bhâga-dhéyena çamayati sò 'smai çântáḥ svā́d yóneḥ pra-jā́m prá janayaty, vâruṇénai 'vaí 'naṃ varuṇa-pâçā́n muñcati, dadhi-krā́vṇâ[3] punâti; híraṇyaṃ dákshiṇâ, pavítraṃ vaí híraṇyam, punā́ty evaí 'nam || 2 || vindáte pra-jā́ṃ | vaiçvânaráṃ[1] dvā́daça-kapâlaṃ nír vapet putré jâté; yád ashṭā́-kapâlo bhávati gâyatriyaí 'vaí 'nam brahma-varcaséna punâti, yán náva-kapâlas tri-vṛ́tai 'vā́ 'smin téjo dadhâti, yád dáça-kapâlo vi-rā́jai 'vā́ 'sminn annā́-'dyaṃ dadhâti, yád ékâdaça-kapâlas trishṭúbhai[1] 'vā́ 'sminn indriyáṃ dadhâti, yád dvā́daça-kapâlo jágatyai 'vā́ 'smin paçū́n dadhâti; yásmiñ[4] jâtá etā́m íshṭim nir-vápati pûtáḥ || 3 || evá tejasvỳ[1] annâ-'dá indriyâvī́[1] paçumā́n bhavaty | áva vā́ eshá suvar-gā́l lokā́c chidyate yó darçapûrṇamâsa-yâjī́ sánn amâ-vâsỳâṃ vâ paurṇa-mâsī́ṃ vâ 'ti-pâdáyati, suvar-gā́ya hí lokā́ya darça-pûrṇamâsā́v ijyéte; vaiçvânaráṃ[1] dvā́daça-

5. abhiçastîshṭyâdyâ ishṭayaḥ (1, 5, 11). [1] ohne avagraha. [2] so ABCW; vṇṇe D (mit virâma) und pâṭha in B (pag. 354); daraus entstanden: °vuṇṇe pâṭha in B (ibid.), °vuṇe Petersb. Wört.; vgl. I, 6, 12, 3. Zu der Verdopplung des Nasals s. P. 14, 2. [3] vṇṇâ D (mit virâma). [4] °n jâ° A; °n (mit virâma) jâ° B; °ṃ j° W.

-kapâlaṃ nír vaped amâ-vâsŷâṃ vâ paurṇa-mâsī́ṃ vâ 'ti-pā́dya; saṃ-vatsaró vā́ agnír vaiçvânaráḥ[1], saṃ-vatsarám evá prîṇâty átho saṃ-vatsarám evā́ 'smâ úpa dadhâti suvar-gásya lokásya sám-ashṭyai || 4 || átho devátâ evā́ 'nv-ârábhya suvar-gáṃ lokám eti | vîra-hā́ vā́ eshá devā́nâṃ yò 'gním ud-vâsáyate, ná vā́ etásya brâhmaṇā́ ṛitâ-yávaḥ[5] purā́ 'nnam akshann; âgneyám ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped vaiçvânaráṃ[1] dvā́daça-kapâlam agním ud-vâsayishyán; yád ashṭā́-kapâlo bhávaty, ashṭā́-'ksharâ gâyatrī́, gâyatrò 'gnír, yā́vân evā́ 'gnís tásmâ âtithyáṃ karoty, átho yáthâ jánaṃ yatè 'vasáṃ karóti tâdṛík[1] || 5 || evá tád; dvā́daça-kapâlo vaiçvânaró[1] bhavati, dvā́daça[1] mā́sâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaráḥ khálu vā́ agnér yóniḥ, svā́m evaí 'naṃ yóniṃ gamayaty, âdŷam asyā́ 'nnam bhavati | vaiçvânaráṃ[1] dvā́daça-kapâlaṃ nír vapen mârutáṃ saptá-kapâlaṃ grā́ma-kâma; â-havanī́ye vaiçvânarám[1] ádhi çrayati gā́rha-patye mârutám, pâpa-vasyasásya ví-dhṛityai; dvā́daça-kapâlo vaiçvânaró[1] bhavati, dvā́daça[1] mā́sâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaréṇai 'vā́ 'smai sa-jâtā́ṃç cyâvayati; mâ-rutó bhavati || 6 || marúto vaí devā́nâṃ víço deva-viçénai 'vā́ 'smai manushya-viçám áva runddhe[6], saptá-ka-pâlo bhavati saptá-gaṇâ vaí marúto gaṇa-çá evā́ 'smai sa-jâtā́n áva runddhe[5]; 'nû-'cyámâna ā́ sâdayati, víçam evā́ 'smâ ánu-vartmânaṃ karoti || 7 || prajā́kâmaḥ saṃvatsaráḥ, punā́ty evaí 'nam, pûtáḥ, sámashṭyai, tâdṛíñ, mârutó bhavaty, ékân ná triṃçác ca || 5 ||

1, 5, 11, 1-5. — K. 10, 4. — vaiçvânaram — svadayati — annâdyam ity ánna-adyám — trishṭubhā́ — yasmin | jâte — tejasvî — indriyâvî — ijyete iti[7] — atho iti — ṛitâyava ity ṛita-yaváḥ | purâ | annám — ashṭâksharety ashṭâ-aksharâ

5. [5] s. P. 3, 2. [6] ⁰ruṃdhe ABCDW. [7] s. P. 4, 40.

— yate | avasam — tâdrik — dvâdáça — svâm | eva | enam — adhîti | çrayati — sajâtân iti sa-jâtân — saptagánâ iti sapta-ganâh — anûcyamãna ity ánu-ucyamãne.

6. âdityám carúm nír vapet sam-grâmám upa-prayâsyánn; iyám vã áditir, asyãm evá pũrve práti tishthanti | vaiçvânarám[1] dvãdaça-kapâlam nír vaped â-yátanam gatvã; sam-vatsaró vã agnír vaiçvânaráh, sam-vatsaráh khálu vaí devãnâm â-yátanam, etásmâd vã â-yátanâd devã ásurân ajayan; yád vaiçvânarám dvãdaça-kapâlam nir-vápati, devãnâm evã "-yátane yatate, jáyati táṃ sam-grâmám | etásmin vã etaú mrijâte || 1 || yó vi-dvishânáyor ánnam átti; vaiçvânarám[1] dvãdaça-kapâlam nír vaped vi-dvishânáyor ánnam jagdhvã, sam-vatsaró vã agnír vaiçvânaráh[1], samvatsará-svaditam evã 'tti, nã 'smin mrijâte | sam-vatsarãya vã etaú sám amâte yaú sam-amãte, táyor yáh pũrvo 'bhi-drúhyati tám váruno grihnâti; vaiçvânarám[1] dvãdaça-kapâlam nír vapet sam-amânáyoh pũrvo 'bhi-drúhya, sam-vatsaró vã agnír vaiçvânaráh, sam-vatsarám evã "ptvã nir-varunám || 2 || parástâd[1] abhí druhyati naí 'nam váruno grihnâty | âvỳam[1] vã eshá práti grihnâti yó 'vim prati-grihnãti; vaiçvânarám[1] dvãdaça-kapâlam nír vaped ávim prati-gríhya, sam-vatsaró vã agnír vaiçvânaráh[1], samvatsará-svaditâm evá práti grihnâti, nã "vỳam práti grihnâty | âtmáno vã eshá mãtrâm âpnoti yá ubhayãdat[1] prati-grihnãty áçvam vâ púrusham vâ; vaiçvânarám dvãdaça-kapâlam nír vaped ubhayãdat[1] || 3 || prati-gríhya, sam-vatsaró vã agnír vaiçvânaráh[1], samvatsará-svaditam evá práti grihnâti, nã "tmáno mãtrâm âpnoti | vaiçvânarám dvãdaça-kapâlam nír vapet saním eshyánt; sam-vat-

6. âdityacarvâdyâ ishṭayah (1, 5, 11). [1] ohne avagraha.

saró vā́ agnír vaiçvânaró[1], yadā́ khálu vaí sam̧-vatsarám̧ janátâyâm̧[1] cáraty átha sá dhanâ-'rghó bhavati; yád vaiçvânarám̧[1] dvā́daça-kapâlam̧ nir-vápati sam̧vatsará-sâtâm evá saním abhí prá cyavate, dā́na-kâmâ asmai pra-jā́ bhavanti | yó vaí sam̧-vatsarám || 4 || pra-yújya ná vi-muñcáty aprati-shṭhânó vaí sá bhavaty; etám evá vaiçvânarám[1] púnar â-gátya nír vaped, yám evá pra-yuñkté tám bhâga-dhéyena ví muñcati práti-shṭhityai; yáyâ rájjvo 't-tamā́m̧ gā́m â-'jét tā́m bhrā́tṛivyâya prá hiṇuyân[2], nír-ṛitim evā́ 'smai prá hiṇoti[2] || 5 || mṛijâte, nirvaruṇám̧, vaped ubhayā́dad, yó vaí sam̧-vatsaráω, sháṭtriωçac ca || 6 ||

1, 5, 11, 5. — K. 10, 3. — Kâ. 25, 8, 16. — mṛijâte[3] iti — amâte[3] iti — âvyàm | vai | eshaḥ — yaḥ | avim — ubhayâdàt — saḥ | dhanârgha iti dhana-arghaḥ — abhi | preti | cyavate — prajâ iti pra-jâḥ — apratishṭhâna ity àprati-sthânaḥ — âjed ity ā́-ajet — preti | hiṇuyât | nirṛitim iti niḥ-ṛitim | eva | asmai | preti | hiṇoti.

7. aindrám̧ carúm̧ nír vapet paçú-kâma; aindrā́ vaí paçáva, índram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai paçū́n prá yachati, paçu-mā́n evá bhavati; carúr bhavati, svā́d evā́ 'smai yóneḥ paçū́n prá janayatī́ | 'ndrâye 'ndriyā́-vate[1] puroḍā́çam[2] ékâdaça-kapâlam̧ nír vapet paçú-kâma; indriyám̧ vaí paçáva, índram evé 'ndriyā́-vantaω svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sáḥ || 1 || evā́ 'smâ indriyám paçū́n prá yachati, paçu-mā́n evá bhavatī́ | 'ndrâya gharmá-vate puroḍā́çam[2] ékâdaça-kapâlam̧ nír vaped brahmavarcasá-kâmo; brahma-varcasám̧ vaí gharmá, índram evá gharmá-vantaω svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smin brahma-varcasám̧ dadhâti, brahma-var-

6. [2] so (ṇ) ABCDW, s. P. 13, 12 (7, 4). [3] s. P. 4, 40.
7. aindracarvâdyâ ishṭayaḥ (1, 6, 12). [1] s. P. 3, 5. [2] ohne avagraha.

casỳ evá bhavatī́ | 'n d r â y â 'r k á - v a t e puroḍā́çam[2] ékâ-daça-kapâlam nír vaped ánna-kâmo; 'rkó vaí devā́nâm án-nam, índram evā́ 'rká-vantaᴗ svéna bhâga-dhéyena || 2 || úpa dhâvati, sá evā́ 'smâ ánnam prá yachaty, annâ-'dá evá bhavatī́ | 'n d r â y a g h a r m á - v a t e puroḍā́çam[2] ékâ-daça-kapâlam nír vaped í n d r â y e 'n d r i y ā́ - v a t a[1] í n d r â y â 'r k á - v a t e bhū́ti-kâmo; yád índrâya gharmá-vate nir-vá-pati çíra evā́ 'sya téna karoti, yád índrâya 'ndriyā́-vata âtmā́nam evā́ 'sya téna karoti, yád índrâyâ 'rká-vate bhûtá evā́ 'nnā́-'dye práti tishṭhati bhávaty evé | 'n d r â y a || 3 || a ᴗ h o - m ú c e[3] puroḍā́çam ékâdaça-kapâlam nír vaped yáḥ pâpmánâ gṛihîtáḥ syā́t; pâpmā́ vā́ áᴗha[3], índram evā́ 'ᴗho--múcaᴗ[3] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam pâpmánó 'ᴗhaso muñcatī́ | 'n d r â y a v a i m ṛ i d h ā́ y a[2] puro-ḍā́çam[2] ékâdaça-kapâlam nír vaped yám mṛídho 'bhí pra--véperan râshṭrā́ṇi vâ 'bhí sam-iyúr; índram evá vaimṛi-dháᴗ[2] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smân mṛídhaḥ || 4 || ápa hantī́ | 'n d r â y a t r â t r é puroḍā́çam[2] ékâdaça-kapâlam nír vaped baddhó vâ pári-yatto vé; 'ndram evá trâtā́raᴗ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam trâyata | í n d r â y â 'r k â ç v a m e d h á - v a t e puroḍā́çam[2] ékâ-daça-kapâlam nír vaped yám mahâ-yajnó nó 'pa-námed; eté[4] vaí mahâ-yajnásyā́ 'ntye[4] tanū́[4] yád arkâ-'çvamedhā́v, índram evā́ 'rkâçvamedhá-vantaᴗ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smâ antató[2] mahâ-yajnáṃ cyâvayaty, úpai 'naṃ mahâ-yajnó namati || 5 || indriyā́vantaᴗ svéna bhâgadhéyenó 'pa dhâvati sò, 'rká-vantaᴗ svéna bhâgadhéyenai, 'vé 'ndrâya, 'smân mṛídho, 'smai, saptá ca || 7 ||

1, 6, 12, 1-6. — K. 10, 8. 9. — aindrâḥ — indriyâvàta itī́ndriya-vate — indriyâvántam itī́ndriya-vantam — bhûtaḥ |

7. [3] s. P. 8, 15. [4] s. P. 4, 52.

e̱va | a̱nnâdya̱ ity ánna-adyè — abhîti | pra̱vepèra̱nn iti pra-veperan — abhîti | sa̱mi̱yur iti sam-i̱yuḥ — a̱smâ̱t | mṛidhàḥ — trâ̱ya̱te̱ — e̱te iti — antye̱ iti — ta̱nû iti — a̱rkâ̱çva̱medhâv ity árka-a̱çva̱me̱dhau — a̱smai̱ | a̱nta̱taḥ.

8. índrâyā́ 'nv-ṛijave puroḍā́çam[1] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped grā́ma-kâma; índram evā́ 'nv-ṛijuꣳ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai sa-jâtā́n ánu-kân karoti, grâmỳ evá bhavatî | 'ndrâṇyaí carúṃ nír vaped yásya sénā́ 'saꣳ-çite 'va syā́d; indrâṇī́ vaí sénâyai deváte', 'ndrâṇī́ṃ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, saí 'vā́ 'sya sénâꣳ sáꣳ çyati; bálbajân[1] ápi || 1 || idhmé sáṃ nahyed, gaúr yátrā́ 'dhi-shkannâ ny-ámehat táto bálbajâ[1] úd atishṭhan, gávâm evaí 'naṃ ny-âyám api-nī́ya gā́ vedayatī́ | 'ndrâya manyu-máte mánasvate[1] puroḍā́çam[1] ékâdaça-kapâlaṃ nír vapet saṃ-grâmé sáṃ-yatta; indriyéṇa vaí manyúnâ mánasâ saṃ-grâmáṃ jayatī́, 'ndram evá manyu-mántam mánasvantaꣳ[1] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'sminn indriyám manyúm máno dadhâti, jáyati tám || 2 || saṃ-grâmám | etā́m evá nír vaped yó hatá-manâḥ[2] svayám-pâpa iva syā́d; etā́ni hí vā́ etásmâd ápa-krântâny, áthai 'shá hatá-manâḥ[2] svayám-pâpa índram evá manyu-mántam mánasvantaꣳ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'sminn indriyám manyúm máno dadhâti, ná hatá-manâḥ[2] svayám-pâpo bhavatī́ | 'ndrâya dâtré puroḍā́çam ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: dā́na-kâmâ me pra-jā́ḥ[2] syuḥ || 3 || ítī́; 'ndram evá dâtā́raꣳ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai dā́na-kâmâḥ pra-jā́ḥ karoti, dā́na-kâmâ asmai pra-jā́ bhavantī́ | 'ndrâya pra-

8. anvṛijupramukhâ ishṭayaḥ (1, 7, 13). [1] ohne avagraha. [2] s. schol. zu P. 9, 1.

-dâtré puroḍâçam[1] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yásmai práttam[1] iva sán ná pra-dîyété; 'ndram evá pra-dâtấraɯ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smai prá dâpayatí | 'ndrâya su-trấmṇe puroḍấçam[1] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped ápa-ruddho vâ || 4 || apa-rudhyámâno vé; 'ndram evá su-trấmâṇaɯ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ trâyate, 'napa-rudhyó bhavatí | 'ndro vaí sa-dṛíñ devátâbhir[1] âsît, sá ná vy-âvṛítam agachat; sá prajấ-patim úpâ 'dhâvat, tásmâ etám aindrám ékâdaça-kapâlaṃ nír avapat, ténai 'vấ 'sminn indriyám adadhâɯ; chákvarî[3] yâjyâ-'nuvâkỳe[3] akarod, vájro vaí çákvarî, sá enaṃ vájro bhū́tyâ ainddha[4] || 5 || sò 'bhavat, sò 'bibhed bhûtáḥ: prá mâ dhakshyatí 'ti; sá prajấ-patim púnar úpâ 'dhâvat, sá prajấ-patiḥ çákvaryâ ádhi revátîṃ[1] nír amimîta çấntyâ ápra-dâhâya | yó 'laɯ çriyaí sánt sa-dṛíñk[5] samânaíḥ[1 u. 2] syất tásmâ etám aiɯdrám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped, índram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'sminn indriyáṃ dadhâti; revátî[1] puro-'nuvâkỳâ bhavati çấntyâ ápra-dâhâya, çákvarî yâjỳâ, vájro vaí çákvarî, sá enaṃ vájro bhū́tyâ inddhe[6], bhávaty evá || 6 || ápi, táɯ, syur, vai, 'nddha[3], bhavati, cáturdaça ca || 8 ||

1, 7, 13, 1-5. — K. 10, 8-10. — anvṛijava ity anu-ṛijave — anúkân ity anú-kân — grâmî — asàɯçitety asàm-çitâ | iva — balbàjân — adhìshkannety adhi-skannâ — nyâyam iti ni-âyam — gâḥ — manàsvate — prattàm | iva | sat — adadhât | çakvàrî iti — bhûtyai — çakvàryâḥ | adhîti | revatī́m — çântyai — sadṛiññ iti sa-dṛiñ | samânaiḥ — bhûtyai.

9. âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped

8. [3] s. P. 4, 52. [4] aiṃdha ABCDW. [5] °ñsam° A, °ñ (mit virâma) s° BW; s. P. 5, 32. 9, 18 schol. [6] iṃdhe ABCDW.

9. abhicârâdyâ ishṭayaḥ (1, 8, 22).

abhi-cárant sárasvaty[1] ā́jya-bhâgâ syâd bârhaspa-tyáç[1] carúr; yád âgnâ-vaishṇavá ékâdaça-kapâlo bhávaty, agníḥ sárvâ devátâ[1] víshṇur yajnó, devátâbhiç[1] cai 'vaí 'naṃ yajnéna câ 'bhí carati; sárasvaty[1] ā́jya-bhâgâ bha-vati, vā́g vaí sárasvatî[1], vâcaí 'vaí 'nam abhí carati; bâr-haspatyáç[1] carúr bhavati, bráhma vaí devā́nâm bṛíhaspátir[1], bráhmaṇai 'vaí 'nam abhí carati || 1 || práti vaí parástâd[1] abhi-cárantam abhí caranti; dvé-dve[2] puro-'nuvâkýe[2] kur-yâd, áti[3] prá-yuktyâ | etáyai 'vá yajetâ 'bhi-caryámâṇo, de-vátâbhir[1] evá devátâḥ[1] prati-cárati yajnéna yajnáṃ vâcā́ vā́cam bráhmaṇâ bráhma, sá devátâç[1] cai 'vá yajnáṃ ca madhyató[1] vy-ávasarpati[4], tásya ná kútaç[1] canó[1] 'pâ--''vyâdhó bhavati, naí 'nam abhi-cárant stṛiṇuta | âgnâ--vaishṇavám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yáṃ yajnó ná || 2 || upa-námed; agníḥ sárvâ devátâ[1] víshṇur yajnò, 'gníṃ cai 'vá víshṇuṃ ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâ-vati, tā́v evā́ 'smai yajnám prá yachata, úpai 'naṃ yajnó namaty | âgnâ-vaishṇaváṃ ghṛité carúṃ nír vapec cá-kshush-kâmo; 'gnér vaí cákshushâ manushýâ ví paçyanti[5] yajnásya devā́, agníṃ cai 'vá víshṇuṃ ca svéna bhâga--dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evá || 3 || asmiñ cákshur[6] dhattaç, cákshushmân[1] evá bhavati; dhenvaí vā́ etád réto yád ā́jyam anaḍúhas[1] taṇḍulā́ mithunā́d evā́ 'smai cákshuḥ prá janayati; ghṛité bhavati, téjo vaí ghṛitáṃ téjaç cákshus, téjasai 'vā́ 'smai téjaç cákshur áva runddha[7] | indriyáṃ vaí vîrýaṃ vṛiñkte[8] bhrā́tṛivyo yájamânó 'yajamânasyâ, 'dhvará-kalpâm práti nír vaped bhrā́tṛivye yájamâne, nā́ 'sye 'ndriyáṃ || 4 || vîrýaṃ vṛiñkte[8]; purā́ vâcáḥ

9. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 49. 50 u. 52. [3] so (ati für sich) ABCDW. [4] als Compositum. [5] unbetont. [6] °nc° A, n mit virâma B, °ṃc° W; s. P. 5, 21. 24. [7] ruṃdha (e) ABCDW. [8] ñte ACD.

prá-vaditor nír vaped, yā́vaty[1] evá vā́k tā́m ápro-'ditâm bhrā́trivyasya vriñkte[8], tā́m asya vā́cam pra-vádantîm ányâ vā́có 'nu prá vadanti, tā́ indriyám vîryam yájamâne dadhaty; âgnâ-vaishnavám ashtā́-kapâlam nír vapet prâtah-savanásyâ "-kâlé sárasvaty[1] ā́jya-bhâgâ syâd bârhaspatyáç[1] carúr; yád ashtā́-kapâlo bhávaty ashtā́-'ksharâ gâyatrī́ gâyatrám prâtah-savanám prâtah-savanám evá ténâ "pnoti || 5 || âgnâ-vaishnavám ékâdaça-kapâlam nír vapen mā́dhyamdinasya[1] sávanasyâ "-kâlé sárasvaty[1] ā́jya-bhâgâ syâd bârhaspatyáç[1] carúr; yád ékâdaça-kapâlo bhávaty ékâdaçâ-'ksharâ trishtúp[1] traíshtubham[1] mā́dhyamdinaṃ[1] sávanam mā́dhyamdinam evá sávanam ténâ "pnoty; âgnâ-vaishnavám dvā́daça-kapâlam nír vapet tritîya-savanásyâ "-kâlé sárasvaty ā́jya-bhâgâ syâd bârhaspatyáç[1] carúr; yád dvā́daça-kapâlo bhávati dvā́daçâ-'ksharâ jágatî jā́gatam tritîya-savanám tritîya-savanám evá ténâ "pnoti; devátâbhir[1] evá devátâh[1] || 6 || prati-cárati yajnéna yajnám vâcā́ vā́cam bráhmanâ bráhma, kapā́lair evá chándâṃsy âpnóti purodā́çaih[1] sávanâni | maitrâ-varunám éka-kapâlam nír vaped vaçā́yai kâlé; yaí 'vā́ 'saú bhrā́trivyasya vaçā́ 'nû-bandhyâ[9] só[10] evaí 'shaí; 'tásyaí 'ka-kapâlo bhavati ná hí kapā́laih paçúm árhaty ā́ptum || 7 || bráhmanai 'vaí 'nam abhí carati, yajnó ná, tā́v evā́, 'sye 'ndriyám, âpnoti, devátâh, saptátriṃçac ca || 9 ||

1, 8, 22, 1-3. — K. 10, 1. — sarásvatî — bârhaspatyah — sarvā́h | devatā́h — brihaspatih — parastā́t — atî́ti | prayúktyâ iti pra-yuktyai — praticaratî́ti prati-caráti — madhyatah | vyavásarpatî́ti vi-avásarpati — kutáh | cana | upâvyâdha ity úpa-âvyâdhah — strinute — sarvā́h | devatā́h

9. [9] s. P. 3, 7. [10] s. P. 4, 7.

— cakshúshkâma iti cakshúḥ-kâmaḥ — manushyā̂ḥ — ca=kshúshmân — anaḍuhâḥ | taṇḍulâḥ — ayájamânasya — yâ=vátî | eva — apróditâm ity aprá-uditâm — anyâḥ — anú | preti | vadanti — âkâla ity â-kâle — trishṭup | traishṭú=bham | mâdhyáṃdinam — anûbandhyety ánu-bandhyā̂ | so iti | eva | eshâ | etasyá | ekákapâla ity eká-kapâlaḥ.

10. asā̂v âdityó ná vỳ arocata, tásmai devā̂ḥ prā̂yaç=cittim[1] aichan, tásmâ etáu somâ-raudrám carúm nír ava=pan, ténai 'vā̂ 'smin rúcam adadhur; yó brahmavarcasá=-kâmaḥ syā̂t tásmâ etáu somâ-raudráṃ carúṃ nír vapet, sómaṃ cai 'vá rudráṃ ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâ=vati, tā̂v evā̂ 'smin brahma-varcasáṃ dhatto, brahma-var=casỳ evá bhavati; tishyâ-pûrṇamâsé nír vaped, rudráḥ || 1 || vaí tishỳaḥ sómaḥ pûrṇá-mâsaḥ, sâ-'kshā̂d evá brahma=-varcasám áva runddhe[2]; pári-çrite yâjayati, brahma-var=casásya pári-gṛihîtyai; çvetā̂yai çvetá-vatsâyai dugdhám mathitám ā̂jyam bhavaty, ā̂jyam pró-'kshaṇam, ā̂jyena mâr=jayante, yā̂vad[1] evá brahma-varcasáṃ tát sárvaṃ karoty; áti brahma-varcasáṃ kriyata íty âhur: îçvaró duç-cármâ bhávitor íti, mânavî́[3] ṛícau dhâyỳe[3] kuryâd, yád vaí kíṃ ca Mánur ávadat tád bheshajám || 2 || bheshajám evā̂ 'smai karoti | yádi bibhîyā̂d: duç-cármâ bhavishyâmî́ 'ti somâ-paushṇáṃ carúṃ nír vapet; saumyó vaí devátayâ[1] púrushaḥ paushṇā̂ḥ paçávaḥ, sváyai 'vā̂ 'smai devátayâ[1] paçú-bhis tvácaṃ karoti, ná duç-cármâ bhavati | somâ=-raudráṃ carúṃ nír vapet prajā̂-kâmaḥ; sómo vaí reto=-dhā̂ agníḥ pra-jā̂nâm pra-janayitā̂, sóma evā̂ 'smai réto dádhâty agníḥ pra-jā̂m prá janayati, vindáte || 3 || pra=-jā̂u | somâ-raudráṃ carúṃ nír vaped abhi-cárant,

10. saumâraudrâdyâ ishṭayaḥ (1, 8, 22). [1] ohne avagraha. [2] ruṃdhe ABCDW. [3] s. P. 4 52.

saumyó vaí devátayâ[1] púrusha, eshá rudró yád agníḥ, svā́yâ evaí 'naṃ devátâyai[1] nish-krī́ya rudrā́yā́ 'pi dadhâti, tā́jag ā́rtim[1] ā́ 'rchati[4] | somâ-raudráṃ carúṃ nír vapej jyóg-âmayâvî, sómaṃ vā́ etásya ráso gachaty[5] agníᵕ çárîraṃ yásya jyóg âmáyati, sómâd evā́ 'sya rásaṃ nish-krîṇā́ty agnéḥ çárîram, utá yádi || 4 || itā́-'sur bhávati jī́vaty evá; somâ-rudráyor vā́ etáṃ grasitáᵕ hótâ nísh khidati[6], sá îçvará ā́rtim[1] ā́-'rtor, anaḍvā́n[1] hótrâ déyo váhnir vā́ anaḍvā́n váhnir hótâ váhninai 'vá váhnim âtmā́naᵕ spṛiṇoti | somâ-raudráṃ carúṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: své 'smâ â-yátane bhrā́tṛivyaṃ janayeyam íti; védim pari-gṛíhyâ 'rdhám ud-dhanyā́d ardháṃ nā́, 'rdhám barhísha stṛiṇîyā́d ardháṃ nā́, 'rdhám idhmásyâ 'bhy-âdadhyā́d[7] ardháṃ ná, svá evā́ 'smâ â-yátane bhrā́tṛivyaṃ janayati || 5 || rudró, bheshajáṃ, vindáte, yádi, stṛiṇîyā́d ardháṃ, dvā́daça ça || 10 ||

1, 8, 22, 3-5. — K. 11, 5. — prâyàçcittim — tishyâpûrṇamâsa iti tishyâ-pûrṇamâse — sâkshâd iti sa-akshât — prokshàṇam iti pra-ukshàṇam — yâvàt — mânavî iti — dhâyyè iti — dadhā̂ti | agniḥ — svâyā̂ḥ | eva | enam — nishkrîyeti niḥ-krîyà — ârtim | eti | ṛichati — gachati | agnim — nishkrîṇâtîti niḥ-krîṇâti — itâsur itîta-asuḥ — nir iti | khidati | saḥ | îçvaraḥ | ârtim | ârtor ity â-artoḥ | anaḍvân — sve | asmai — barhishàḥ — abhyâdadhyâd ity àbhi-âdadhyât — sve — asmai.

11. aindrám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapen mârutáᵕ saptá-kapâlaṃ grā́ma-kâma, índraṃ cai 'vá marútaç ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evā́ 'smai sa-jâtā́n prá yachanti, grâmỳ evá bhavaty; â-havanī́ya aindrám ádhi çra-

10. [4] so (ârch⁰) ABW, s. P. 10, 9. [5] unbetont. [6] so ABW; nir iti | khkhidati C; s. Whitney zu P. 8, 24 (14, 8). [7] abhi zum Compos. gezogen.

11. aindrâdyâ ishṭayaḥ (2, 1, 11).

yati[1] gā́rha-patye mârutám, pâpa-vasyasásya ví-dhṛityai; saptá-kapâlo mârutó bhavati, saptá-gaṇâ vaí marúto, gaṇa=
-çá evā́ 'smai sa-jâtā́n áva runddhe[2]; 'nû-'cyámâna ā́ sâ=
dayati, víçam evá || 1 || asmâ ánu-vartmânam karoty |
etā́m evá nír vaped yáḥ kâmáyeta: kshatrā́ya ca viçé ca sa-mádaṃ dadhyâm íty; aindrásyâ 'va-dyán brûyâd: ín=
drâyā́ 'nu brûhī́ 'ty â-çrā́vya brûyân: marúto yajé 'ti, mârutásyâ 'va-dyán brûyân: marúd-bhyó 'nu brûhī́ 'ty â-çrā́vya brûyâd: índraṃ yajé 'ti, svá evaí 'bhyo bhâga=
-dhéye sa-mádaṃ dadhâti, vi-tṛiᴗhâṇā́s tishṭhanty | etā́m evá || 2 || nír vaped yáḥ kâmáyeta: kálperann íti; yathâ=
-devatám ava-dā́ya yathâ-devatáṃ yajed, bhâga-dhéyenai 'vaí 'nân yathâ-yathám kalpayati, kálpanta evaí | ''ndrám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped vaiçva-devám dvā́daça-ka=
pâlaṃ grā́ma-kâma; índraṃ cai 'vá víçvâᴗç ca devā́nt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evā́ 'smai sa-jâtā́n prá ya=
chanti, grâmỳ evá bhavaty; aindrásyâ 'va-dā́ya vaiçva-de=
vásyā́ 'va dyed[1] áthai ''ndrásya || 3 || upárishṭâd[3], indri=
yéṇai 'vā́ 'smâ ubhayátaḥ[3] sa-jâtā́n pári gṛihṇâty; upâ=
dhâyỳa-pûrvayaṃ vā́so dákshiṇâ sa-jâtā́nâm úpa-hityai |
pṛíçniyai dugdhé praíyaṃgavaṃ[3] " [4] carúṃ nír vapen marúd=
-bhyo grā́ma-kâmaḥ, pṛíçniyai vaí páyaso marúto jâtā́ḥ pṛíçniyai priyáṃgavo[3], mârutā́ḥ khálu vaí devátayâ[3] sa-jâtā́, marúta evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evā́ 'smai sa-jâtā́n prá yachanti, grâmỳ evá bhavati; priyá-vatî[5] yâjyâ=
-'nuvâkỳe[5] || 4 || bhavataḥ priyám evaí 'naᴗ samânā́nâm[3] karoti, dvi-pádâ puro-'nuvâkỳâ bhavati dvi-páda evā́ 'va runddhe[2], cátush-padâ yâjỳâ cátush-pada evá paçū́n áva

11. [1] unbetont. [2] ruṃdhe ABCDW. [3] ohne avagraha. [4] so ACW. B p. 330; prayyaṃgavaṃ D, praiyyaṃ° B p. 369. [5] s. P. 4, 52.

runddhe[3] | devâ-'surā́ḥ sám-yattâ âsan, té devā́ mithó ví-priyâ âsan, tè 'nyò 'nyásmai jyaíshṭhyâyā́ 'tishṭhamânâç catur-dhā́ vỳ akrâmann agnír vásu-bhiḥ sómo rudraír índro marúd-bhir váruṇa âdityaíḥ, sá índraḥ prajā́-patim úpâ 'dhâvat, tám || 5 || etáyâ sam-jñā́nyâ 'yâjayad, agnáye vásu-mate puroḍā́çam[3] ashṭā́-kapâlam nír avapat[1] sómâya rudrá-vate carúm índrâya marútvate[3] puroḍā́çam[3] ékâdaça-kapâlam váruṇâyâ ''dityá-vate carúm, táto vā́ índram devā́ jyaíshṭhyâyâ 'bhí sám ajânata | yáḥ samânaír[3] mithó ví-priyaḥ syā́t tám etáyâ sam-jñā́nyâ yâjayed; agnáye vásu-mate puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlam nír vapet sómâya rudrá-vate carúm índrâya marútvate[3] puroḍā́çam ékâdaça-kapâlam váruṇâyâ ''dityá-vate carúm, índram evaí 'nam bhûtám jyaíshṭhyâya samânā́[3] abhí sám jânate, vásishṭhaḥ samânā́nâm bhavati || 6 || víçam evá, tishṭhanty etā́m evā́, 'thai ''ndrásya, yâjyânuvâkyè, tám, váruṇâya, cáturdaça ca || 11 ||

2, 1, 11, 1-3. — K. 11, 5. — â̱ha̱va̱nîya̱ ity ā́-havanîyè — adhîti | çra̱ya̱ti̱ — sa̱ptagàṇâ iti sa̱pta-ga̱ṇâ̱ḥ — sve | e̱va — te | e̱va — a̱nû̱cyamā́na̱ ity ànu-u̱cyamā́ne — kalpànte — grâ̱mî | e̱va — u̱parishṭât — u̱bha̱yatàḥ — pri̱yamgàvaḥ — te | a̱nyaḥ | a̱nyasmai — atishṭhamânâḥ | ca̱tu̱rdheti catuḥ-dhâ — ma̱rut-vàte — a̱bhi | sam iti | a̱jâ̱na̱ta̱ — a̱bhi | sam iti | jâ̱na̱te.

12. [a]hiraṇya-garbhá; [b]ā́po ha yát; [c]prájâ-pate | [d]sá veda putráḥ pitárau sá mâtárau sá sûnúr bhuvat sá bhuvat púnar-maghaḥ | sá dyā́m aúrṇod antárikshau[1] sá súvaḥ sá víçvâ bhúvo abhavat[2] sá ā́ 'bhavat || [e]úd u tyám; [f]citrám | [g]sá pratna-ván návîyasā́ 'gne dyumnéna sam-yátâ | bṛihát tatantha bhânúnâ || [h]ní kā́vyâ vedhásah çáçvatas

12. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a° und °e a°) ABW, s. P. 11, 3.

kar[3] háste dádhânaḥ || 1 || náryâ purū́ṇi | agnír bhuvad
rayi-pátî rayîṇā́u satrā́ cakrâṇó amṛ́tâni[2] víçvâ || [i] híraṇya=
-pâṇim ûtáye savitā́ram úpa hvaye | sá céttâ devátâ[1] pa=
dám || [k] vâmám adyá savitar vâmám u çvó divé-dive vâmám
asmá-bhyau sâvîḥ | vâmásya hí ksháyasya deva bhū́rer
ayā́ dhiyā́ vâma-bhā́jaḥ syâma || [l] báḍ itthā́ párvatânâṃ khid=
rám bibharshi pṛithivi | prá yā́ bhûmi pravatvati[1] mahnā́
jinóshi || 2 || mahini || [m] stómâsas tvâ vi-cârini práti shṭo=
bhanty[4] aktú-bhiḥ | prá yā́ vā́jaṃ ná héshantam perúm
ásyasy arjuni || [n] ṛidûdáreṇa[1] sákhyâ saceya yó mâ ná rísh=
yed dhary-açva pîtáḥ | ayáṃ yáḥ sómo ny-ádhâyy asmé
tásmâ índram pra-tíram emy ácha || [o] ā́pânta-manyus tṛipála=
-prabharmâ dhúniḥ çímîvâñ[1] chárú-mâu[5] ṛijîshī́[6] | sómo víç=
vâny atasā́ vánâni nā́ 'rvā́g índram prati-mā́nâni debhuḥ ||
[p] prá || 3 || suvânáḥ sóma ṛita-yúç ciketé 'ndrâya bráhma
jamádagnir[1] árcan | vṛíshâ yantā́ 'si çávasas turásyâ 'ntár
yacha gṛiṇaté dhartráṃ dṛiuha || [q] sa-bā́dhas te mádaṃ ca
çushmayáṃ[1] ca bráhma náro brahma-kṛítaḥ saparyan[1] |
arkó vâ yát turáte sóma-cakshâs tátré 'd índro dadhate
pṛit-sú turyā́m || [r] váshaṭ te vishṇav[7] âsá ā́ kṛiṇomi tán
me jushasva çipi-vishṭa havyám || 4 || várdhantu tvâ su=
-shṭutáyo gíro me yûyám pâta svastí-bhiḥ sádâ naḥ || [s] prá
tát te adyá[2] çipi-vishṭa nā́mâ 'ryáḥ çausâmi vayúnâni vid=
vā́n | tám tvâ gṛiṇâmi tavásam átavîyân ksháyantam asya
rájasaḥ parâké[1] || [t] kím ít te vishṇo pari-cákshyam bhût
prá yád vavakshé çipi-vishṭó asmi[2] | mā́ várpo asmád[2] ápa
gûha etád yád anyá-rûpaḥ sam-ithé babhū́tha || 5 || [u] ágne
dā́ dâçúshe rayíṃ vîrá-vantam párî-ṇasam | çiçîhí naḥ sûnu=

12. [3] so (°s kar) ABW; s. P. 8, 24. [4] so (shṭ°) ABW, s. P. 6, 4. [5] so B, °ncharu° AW; s. P. 5, 24. [6] so (°âu) ABW, s. P. 9, 20. [7] so (°av) ABW; s. 10, 19. 21. 22.

-mátaḥ || [v] dā́ no agne[2] çatíno dā́ḥ sahasríṇo duró ná vā́jaṁ çrútyâ ápâ[8] vṛidhi | prā́cî[1] dyā́vâ-pṛithivī́ bráhmaṇâ kṛidhi súvar ṇá[9] çukrám usháso ví didyutuḥ || [w] agnír dâ drávi-ṇaṃ vîrá-peçâ agnír ṛíshiṃ yáḥ sahásrâ sanóti | agnír diví havyám ā́ tatânâ 'gnér dhā́mâni ví-bhṛitâ puru-trā́ || [z] mā́
|| 6 || no mardhîr, [y] ā́ tū́[10] bhara | [x] ghṛitáṃ ná pûtáṃ tanū́r arepā́ḥ çúci híraṇyam | tát te rukmó ná rocata sva-dhâ-vaḥ | [aa] ubhé su-çcandra sarpísho dárvî çrîṇîsha âsáni | utó na út pupûryâ ukthéshu çavasas pata[11] íshaṁ stotṛí-bhya ā́ bhara || [bb] vā́yo çatáṁ hárîṇâṃ yuvásva póshyâṇâm | utá vâ te sahasríṇo rátha ā́ yâtu pā́jasâ || [cc] prá yā́bhiḥ || 7 ||
yā́si dâçvā́ṁsam áchâ[8] niyúd-bhir vâyav[7] ishṭáye dur-oṇé | ní no rayíṁ su-bhójasaṃ yuve 'há ní vîrá-vad gávyam áçvi-yaṃ ca rā́dhaḥ || [dd] revátîr[1] naḥ sadha-mā́da índre santu tuví-vâjâḥ | kshumánto[1] yā́bhir mádema || [ee] revā́ṁ[1 u. 5] íd re-váta[1] stotā́ syā́t tvā́-vato maghónaḥ | pré 'd u hari-vaḥ çru-tásya || 8 || dádhâno, jinóshi, debhuḥ prá, havyám, babhū́tha, mā́, yā́bhiç, catvâriṁçác ca || 12 ||

2, 3, 2, 1-9. — [a.b.c12] R. 10, 120, 1.7.10; [d] B. 3, 5, 7, 2. Ath. 7, 1, 2; [e.f 13] R. 1, 50, 1. 115, 1; [g] 6, 16, 21; [h] 1, 72, 1; [i] 1, 22, 5; [k 14] 6, 71, 6; [l.m] 5, 84, 1.2; [n] 8, 48, 10; [o] 10, 89, 5; [p.q] nur hier; [r.s.t] R. 7, 99, 7. 100, 5.6; [u] 3, 24, 5; [v] 2, 2, 7; [w] 10, 80, 4; [x.y 15] 4, 20, 10. 3, 36, 9; [z] 4, 10, 6; [aa] 5, 6, 9; [bb] 4, 48, 5; [cc] 7, 92, 3; [dd] 1, 30, 13; [ee] 8, 2, 13. — saḥ | dyâm | aurṇót | antariksham | saḥ | suvàḥ | saḥ | viçvā́ḥ | bhuvàḥ | abhavat | saḥ | eti | abhavat — çaçvàtaḥ |

12. [8] so (â) ABW; s. P. 3, 12. [9] so (°r ṇa) ABW; s. P. 7, 2. [10] so (tû) ABW, s. P. 3, 14. [11] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 27. [12] nur die pratîka, weil [a.b] sich in IV, 1, 8, 3.5 und [c] in I, 8, 14, 2 vorfindet (alle drei Male nicht in yâjyânuvâkyâ-Abschnitten). Es wird hierdurch die frühere Existenz des übrigen Textes gegenüber diesen je am Schlusse der einzelnen anuvâka angehängten yâjyânuvâkyâ-Abschnitten erhärtet; s. die Noten zu I, 5, 5, 2. 11, 4. [13] nur die pratîka, weil bereits in I, 4, 43, 1 (keinem yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [14] da sich dieser Vers bereits in I, 4, 23, 1 (keinem yâjyâ-Abschnitt) vorfindet, so befremdet, dafs er hier ganz, nicht blofs durch das pratîkam aufgeführt wird. [15] nur die pratîka, weil die Verse bereits in I, 7, 13, 3 (einem yâjyâ-Abschnitt) sich vorfinden.

kaḥ — saḥ | cettâ | devatâ — pravatvati — pratîti | sto-bhanti — ridûdareṇa — asme[16] iti — çimîvân | çarúmân iti çarú-mân — ritayur ity rita-yuḥ — jamadagnih — yantâ | asi — çushmayam — saparyan — turatè[17] — vishṇo[18] | âsaḥ | eti — nâmà | aryaḥ — parâke — vishṇo iti — gûhaḥ — agnè | dâḥ — parîṇasam[19] iti pari-ṇasam — dâḥ | naḥ — çrutyai | apeti — prâcî[20] iti — suvàḥ | na — vîti | didyu-tuḥ — agniḥ | dâḥ — eti | tu | bhara — ubhe[16] iti | su-çcandreti[21] su-candra — darvî[20] iti | çrîṇîshe — uto iti — çavasaḥ | pate — vâyo iti — acha — vâyo[18] | ishṭayè | duroṇa iti duḥ-one — yuva | iha | nîti — revatîḥ — sadhamâda iti sadha-mâdàḥ — kshumantàḥ — revân | it | revatàḥ — syât | tvâvàta[22] iti tva-vataḥ | maghonàḥ — preti | it | u.

prajâ-patis tâḥ sṛishṭâ, agnáye pathikṛíte, 'gnáye kâmâyâ, 'gnáyé 'nna-vate, vaiçvânarám, âdityám carúm, aindrám carúm, índrâyâ 'nvṛijava, âgnâvaishṇavám, asaú somâraudrám, aindrám ékâdaçakapâlaɯ, hiraṇ-yagarbhó, dvâdaça ‖ 12 ‖

prajâpatir (1, 1), agnáye kâmâyâ (3, 1), 'bhí sám bhavato (4, 7), yó vidvishâṇáyor (6, 2), idhmé sám nahyed (8, 2), âgnâvaishṇavám (9, 6), upárishṭâd (11, 4), yâsi dâçvâɯsam (12, 8), ékasaptatiḥ ‖ 71 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ dvitîyakâṇḍe dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. âdityébhyo bhúvadvad-bhyaç carúm nír va-ped bhûti-kâma; âdityâ vâ etám bhûtyai práti nudante yó 'lam bhûtyai sán bhûtiṃ ná prâ-"pnóty, âdityân evá bhú-vad-vataḥ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evaí 'nam bhûtiṃ gamayanti, bhávaty evâ | "dityébhyo dhâráyad-vad-bhyaç carúm nír vaped ápa-ruddho vâ 'pa-rudhyá-mâno vâ; "dityâ vâ apa-roddhâra âdityâ ava-gamayitâra, âdityân evá dhâráyad-vataḥ ‖ 1 ‖ svéna bhâga-dhéyenó

12. [16] s. P. 4, 9. 11. [17] turate Mspt. im Pet. W. unter √tur. [18] ohne iti, weil nicht pragṛihya; hiernach ist Whitney's Angabe zu P. 4, 7 p. 104. 429 zu berichtigen. [19] mit avagraha! und s. P. 3, 7. 7, 4. [20] s. P. 4, 13. 12. [21] s. P. 5, 5. [22] s. P. 3, 5.

3, 1. bhûtikâmâdînâṃ caravaḥ (2, 1, 11).

'pa dhâvati, tá evaí 'naṃ viçí dâdhraty, anapa-rudhyó bhavaty | ádité 'nu manyasvé 'ty apa-rudhyámâno 'sya padám ā́ dadîte, 'yáṃ vā́ áditir, iyám evā́ 'smai râjyám ánu manyate; satyā́ ''-çī́r íty âha, satyā́m evā́ ''-çíshaṃ kuruta; ihá mána íty âha, pra-jā́ evā́ 'smai sá-manasaḥ karoty; úpa pré 'ta marutaḥ || 2 || su-dânava enā́ viçpátinâ[1] 'bhỳ amúᴗ rā́jânam íty âha, mârutī́ vaí víḍ, jyeshṭhó viçpátir[1], viçaí 'vaí 'naᴗ râshṭréna sám ardhayati | yáḥ parástâd[1] grâmya-vâdī́ syā́t tásya gṛihā́d vrîhī́n ā́ harec, chuklā́ᴗç ca kṛishṇā́ᴗç ca ví cinuyâd, yé çuklā́ḥ[2] syús tám âdityáṃ carúṃ nír vaped, âdityā́ vaí devatáyâ[1] víḍ, víçam evā́ 'va gachati || 3 || áva-gatâ 'sya víḍ ánava-gataᴗ râshṭrám íty âhur; yé kṛishṇā́ḥ syús táṃ vâruṇáṃ carúṃ nír vaped, vâruṇáṃ vaí râshṭrám, ubhé[3] evá víçaṃ ca râshṭráṃ cā́ 'va gachati | yádi nā́ 'va-gáched imám ahám âdityébhyo bhâgáṃ nír vapâmy ā́ 'múshmâd amúshyai viçó 'va-gantor íti nír vaped, âdityā́ evaí 'nam bhâga-dhéyam pre-'psánto víçam áva || 4 || gamayanti | yádi nā́ 'va-gáched ā́çvatthân[1] mayū́khânt saptá madhyame-'shā́yâm úpa hanyâd: idám ahám âdityā́n badhnâmy ā́ 'múshmâd amúshyai viçó 'va-gantor íty, âdityā́ evaí 'nam baddhá-vîrâ víçam áva gamayanti | yádi nā́ 'va-gáched etám evā́ ''dityáṃ carúṃ nír vaped, idhmé 'pi mayū́khânt sáṃ nahyed, anapa-rudhyám evā́ 'va gachaty; ā́çvatthâ[1] bhavanti, marútâṃ vā́ etád ójo yád açvatthá[1], ójasai 'vá víçam áva gachati; saptá bhavanti, saptá-gaṇâ vaí marúto, gaṇa-çá evá víçam áva gachati || 5 || dhâráyadvato, maruto, gachati, víçam ávai, 'tád, ashṭâdaça ca || 1 ||

I. [1] ohne avagraha. [2] s. schol. zu P. 9, 1. [3] s. P. 4, 11.

2, 1, 11, 3-6. — K. 11, 6. — sa̱tyâ | â̱çîr ity ā́-çîḥ — upà | preti | i̱ta̱ — e̱nâ | vi̱çpatinâ | a̱bhîti — vi̱çpatiḥ — pa̱rastā́t — u̱bhe iti — eti | a̱mushmā́t — âçvàtthân — ma̱dhya̱-me̱shâyâ̱m iti madhyama-î̱shâyā́m — ba̱ddhavîrâ̱ iti ba̱ddha-vî̱râ̱ḥ — i̱dhme | apîti — a̱çva̱tthaḥ — sa̱ptagàṇâ̱ iti sa̱pta-ga̱ṇâ̱ḥ.

2. devā́ vaí mṛityór abibhayus, té prajā́-patim úpâ 'dhâvan, tébhya etā́m prâjâ-patyā́◡ çatá-kṛishṇalâm nír avapat, táyai 'vaí 'shv amṛ́ítam adadhâd; yó mṛityór bibhîyā́t tásmâ etā́m prâjâ-patyā́◡ çatá-kṛishṇalâm nír vapet, prajā́-patim evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'sminn ā́yur dadhâti, sárvam ā́yur eti; çatá-kṛishṇalâ bhavati, çatā́-''yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, ā́yushy evé 'ndriyé || 1 || práti tishṭhati; ghṛité bhavaty, ā́yur vaí ghṛitám, amṛ́íta◡ híraṇyam, ā́yuç cai 'vā́ 'smâ amṛ́ítam ca samī́cî[1 u. 2] dadhâti; catvā́ri-catvâri kṛishṇálâny áva dyati catur-avattá-syā́ ''ptyâ; eka-dhā́ brahmáṇa úpa haraty, eka-dhaí 'vá yá-jamâna ā́yur dadhâty | asā́v âdityó ná vỳ arocata, tásmai devā́ḥ prā́yaçcittim[1] aichan, tásmâ etá◡ sauryám carúm nír avapan, ténai 'vā́ 'smin || 2 || rúcam adadhur; yó brah-mavarcasá-kâmaḥ syā́t tásmâ etá◡ sauryám carúm nír vaped, amúm evā́ ''dityá◡ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâ-vati, sá evā́ 'smin brahma-varcasám dadhâti, brahma-var-casỳ evá bhavaty; ubhayáto[1] rukmaú bhavata, ubhayáta evā́ 'smin rúcam dadhâti; prayâjé-prayâje kṛishṇálam ju-hoti, dig-bhyá evā́ 'smai brahma-varcasám áva runddhe[3] | âgneyám ashṭā́-kapâlam nír vapet. sâvitrám dvā́daça-ka-pâlam bhū́myai || 3 || carúm yáḥ kâmáyeta: híraṇyam vindeya híraṇyam mó 'pa named íti; yád âgneyó bhá-

2. mṛityubhîtâdînâm ishṭayaḥ (2, 2, 12). [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 31. [3] rumdhe (°a) ABCDW.

vaty âgneyáṃ vaí híraṇyaṃ yásyai 'vá híraṇyaṃ ténai 'vaí 'nad vindate, sâvitró bhavati savitṛí-prasûta evaí 'nad vindate, bhū́myai carúr bhavaty asyā́m evaí 'nad vindata, úpai 'naᴗ híraṇyaṃ namati | ví vā́ eshá indriyéṇa vîrỳeṇa 'rdhyate yó híraṇyaṃ vindáta; etā́m || 4 || evá nír vaped dhíraṇyaṃ vittvā́, né 'ndriyéṇa vîrỳeṇa vỳ ṛidh=yata | etā́m evá nír vaped yásya híraṇyaṃ náçyed; yád âgneyó bhávaty âgneyáṃ vaí híraṇyaṃ yásyai 'vá híraṇyaṃ ténai 'vaí 'nad vindati, sâvitró bhavati sa=vitṛí-prasûta evaí 'nad vindati, bhū́myai carúr bhavaty asyā́ṃ vā́ etán naçyati yán náçyaty asyā́m evaí 'nad vin=datī́ | 'ndraḥ || 5 || tváshṭuḥ sómam abhî-sháhâ 'pibat, sá víshvañ[1] vỳ ârchat, sá indriyéṇa soma-pîthéna vỳ ârdhyata; sá yád ûrdhvám ud-ávamît té çyâmā́kâ abhavant; sá prajā́=-patim úpâ 'dhâvat; tásmâ etáᴗ somendráᴗ[1] çyâmâkáṃ carúṃ nír avapat ténai 'vā́ 'sminn indriyáᴗ soma-pîthám adadhâd; ví vā́ eshá indriyéṇa soma-pîthéna 'rdhyate yáḥ sómaṃ vámiti; yáḥ soma-vâmī́ syā́t tásmai || 6 || etáᴗ somendráᴗ[1] çyâmâkáṃ carúṃ nír vapet, sómaṃ cai 'vé 'ndraṃ ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'sminn indriyáᴗ soma-pîtháṃ dhatto, né 'ndriyéṇa soma-pîthéna vỳ ṛidhyate; yát saumyó bhávati soma-pîthám evā́ 'va runddhe[2], yád aindró bhávatî 'ndriyáṃ vaí soma-pîthá indriyám evá soma-pîthám áva runddhe[3]; çyâmâkó bha=vaty, eshá vā́vá sá sómaḥ || 7 || sâ-'kshā́d evá soma-pîthám áva runddhe[3] | 'gnáye dâtré puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped índrâya pra-dâtré puroḍā́çam[1] ékâdaça=-kapâlam paçú-kâmo, 'gnír evā́ 'smai paçū́n pra-janáyati vṛiddhā́n índraḥ prá yachati; dádhi mádhu ghṛitám ā́po dhânā́ bhavanty, etád vaí paçûnā́ᴗ rûpáᴗ, rûpéṇai 'vá pa=çū́n áva runddhe[3]; pañca-gṛihîtám bhavati, pā́ñktâ[4] hí pa=

çávo; bahu-rûpám bhavati, bahu-rûpā́ hí paçávaḥ ‖ 8 ‖ sám-ṛiddhyai[5]; prâjâ-patyám bhavati, prâjâ-patyā́ vaí paçá-vaḥ, prajā́-patir evā́ 'smai paçū́n prá janayaty; âtmā́ vaí púrushasya mádhu, yán mádhv agnaú juhóty âtmā́nam evá tád yájamâno 'gnaú prá dadhâti; pañktỳau[4] yâjyâ-'nu-vâkỳe[6] bhavataḥ, pā́ñktaḥ[4] púrushaḥ pā́ñktâḥ[4] paçáva, âtmā́nam evá mṛityór nish-krī́ya paçū́n áva runddhe[3] ‖ 9 ‖

indriyè, 'smin, bhū́myâ, etā́m, índraḥ, syā́t tásmai, sómo, bahurûpā́ hí pa-çáva, ékacatvâriṃçac ca ‖ 2 ‖

2, 2, 12, 1-8. — K. 11, 4. 1. 2. — çatâyur iti çata-âyuḥ — çatendriya iti çata-indriyaḥ — samîcî iti — âptyai — brah-maṇè — yajàmâne — prâyàçcittim — ubhayatàḥ — enat | vindate | upeti — vindatè — vîti | ṛidhyate — abhîshahety[7] àbhi-sahā́ — vishvàñ | vîti | ârchat — vîti | ârdhyata — somendram — eshaḥ | vâva | saḥ — prajanayatîti pra-jana-yàti — dhânâḥ — pâñktâḥ | hi.

3. devā́ vaí sattrám[1] âsatá 'rddhi-parimitaṃ yáças-kâmâs, téshâṃ sómaṃ rā́jânaṃ yáça ârchat, sá girím úd ait, tám agnír ánū́ 'd ait, tā́v agnī́-shómau sám abhavatâṃ; tā́v índro yajná-vibhrashṭó 'nu párai ''t, tā́v abravîd: yâjá-yatam mé 'ti; tásmâ etā́m íshṭiṃ nír avapatâm: âgneyám ashṭā́-kapâlam aindrám ékâdaça-kapâlaṃ saumyáṃ ca-rúṃ, táyai 'vā́ 'smin téjaḥ ‖ 1 ‖ indriyám brahma-varca-sám adhattâṃ | yó yajná-vibhrashṭaḥ syā́t tásmâ etā́m íshṭiṃ nír vaped: âgneyám ashṭā́-kapâlam aindrám ékâ-daça-kapâlaṃ saumyáṃ carúṃ; yád âgneyó bhávati téja evā́ 'smin téna dadhâti, yád aindró bhávatî 'ndriyám evā́ 'smin téna dadhâti, yát saumyó brahma-varcasáṃ ténâ; ''gneyásya ca saumyásya cai ''ndré sam-ā́çleshayet[2], téjaç

2. [4] °ñt° ACD; s. Whitney zu P. 11, 23 p. 388. [5] °ṛidhyai ACDW. [6] s. P. 4, 52. [7] s. P. 3, 7.

3. yajnavibhrashṭâdînâm ishṭayaḥ (2, 3, 14). [1] satraṃ ABCDW. [2] als Compositum!

cai 'vā́ 'smin brahma-varcasáṃ ca samī́cī[3 u. 4] || 2 || dadhâty | agnî-shomī́yam ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yáṃ kā́mo nó 'pa-námed; âgneyó vaí brâhmaṇáḥ, sá sómam pibati, svā́m evá devátâṃ[8] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, saí 'vaí 'naṃ kā́mena sám ardhayaty, úpai 'naṃ kā́mo namaty | agnî-shomī́yam ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped brahmavarcasá-kâmo, 'gnī́-shómâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'smin brahma-varcasáṃ dhatto, brahma-varcasỳ evá || 3 || bhavati; yád ashṭā́-kapâlas ténâ ''gneyó, yác chyâmâkás téna saumyáḥ, sám-ṛiddhyai[5] | sómâya vâjíne çyâmâkáṃ carúṃ nír vaped yáḥ klaíbyâd[6] bibhīyā́d; réto hí vā́ etásmâd vā́jinam apa-krā́maty áthai 'shá klaíbyâd[6] bibhâya, sómam evá vâjínaṃ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smin réto vā́jinaṃ dadhâti, ná klîbó[7] bhavati | brâhmaṇas-patyám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped grā́ma-kâmaḥ || 4 || bráhmaṇas pátim[7] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai sa-jâtā́n prá yachati, grâmỳ evá bhavati; gaṇá-vatî[9] yâjyâ-'nuvâkỳe[9] bhavataḥ, sa-jâtaír evaí 'naṃ gaṇá-vantaṃ karoty | etā́m evá nír vaped yáḥ kâmáyeta: bráhman víçaṃ ví nâçayeyam íti; mârutī́[9] yâjyâ-'nuvâkỳe[9] kuryâd, bráhmann evá víçaṃ ví nâçayati || 5 || téjaḥ, samī́cî, brahmavarcasy èvá, grā́makâmas, trícatvâriṃçac ca || 3 ||

2, 3, 14, 1-8. — K. 10, 2. 11, 4. — âsata | ṛiddhiparimitam ity ṛiddhi-parimitam | yaçáskâmâ iti yaçáḥ-kâmâḥ — yaçáḥ | ârchat — anú | ud iti | ait — agnîshomâv ity agnî-somaú — anú | pareti | ait — samâçléshayed iti sam-âçléshayet — samîcî iti — agnîshomîyam ity ágnî-somîyám — brâhmaṇaspatyam iti brâhmaṇaḥ-patyam — brahmáṇaḥ | patim — grâmî — gaṇavátî iti gaṇa-vatî — mârutî iti.

3. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 4, 31. [5] ṛidhyai ACDW. [6] °vy° W. [7] °bo auch W. [8] so (°s p°) ABW; s. P. 8, 27. [9] s. P. 4, 52.

4. aryamṇé[1] carúm nír vapet suvargá-kâmo; 'saú vā́ âdityò 'ryamā́, 'ryamáṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ suvar-gám lokám gamayaty | aryamṇé[1] carúm nír vaped yáḥ kâmáyeta: dā́na-kâmâ me pra-jā́ḥ syur íty; asaú vā́ âdityò 'ryamā́, yáḥ khálu vaí dádâti sò 'ryamā́, 'ryamáṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evá || 1 || asmai dā́na-kâmâḥ pra-jā́ḥ karoti, dā́na-kâmâ asmai pra-jā́ bhavanty | aryamṇé carúm nír vaped yáḥ kâmáyeta: svastí[1] janátâm[1] iyâm íty; asaú vā́ âdityò 'ryamā́, 'ryamáṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ tád gamayati yátra jígamishatī́ | 'ndro vaí devā́nâm ânu-jâvará âsît, sá prajā́-patim úpâ 'dhâvat, tásmâ etám aindrám ânu-shûkám ékâdaça-kapâlaṃ níḥ || 2 || avapat ténai 'vaí 'nam ágraṃ devátânâm[1] páry aṇayad[2], budhná-vatî[3] ágra-vatî[3] yâjyâ-'nuvâkyè[3] akarod budhnā́d evaí 'nam ágram páry aṇayad[2]; yó râjanya ânu-jâvaráḥ syā́t tásmâ etám aindrám ânu-shûkám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped, índram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati sá evaí 'nam ágraṃ samânā́nâm[1] pári ṇayati[2], budhná-vatî[3] ágra-vatî[3] yâjyâ-'nuvâkyè[3] bhavato budhnā́d evaí 'nam ágram || 3 || pári ṇayaty[2], ânu-shûkó bhavaty eshā́ hỳ etásya devátâ[1] yá ânu-jâvaráḥ, sám-ṛiddhyai[4] | yó brâhmaṇá ânu-jâvaráḥ syā́t tásmâ etám bârhaspatyám[1] ânu-shûkáṃ carúm nír vaped, bṛíhaspátim[1] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati sá evaí 'nam ágraṃ samânā́nâm[1] pári ṇayati[2], budhná-vatî[3] ágra-vatî[3] yâjyâ-'nuvâkyè[3] bhavato budhnā́d evaí 'nam ágram pári ṇayaty[2], ânu-shûkó bhavaty eshā́ hỳ etásya de-

4. svargakâmâdînâm ishṭayaḥ (2, 3, 14). [1] ohne avagraha. [2] so (mit ṇ) ABW; s. P. 7, 5. [3] s. P. 4, 52. [4] ṛidhyai ACDW.

vâtâ[1] yá ânu-jâvaráḥ, sám-ṛiddhyai || 4 || evá, nír, ágram, etásya, catvā́ri ca || 4 ||

2, 3, 14, 4-6. — K. 11, 4. — suvargam iti suvaḥ-gam — dânákâmâ iti dâná-kâmâḥ | me — asmai | prajâ iti pra-jâḥ — svasti | janatā́m — ânushûkam ity ā́nu-sûkam — parîti | anayat — samânânā́m | parîti | nayati — bârhaspatyam — bṛihaspatim.

5. prajā́-pates tráyas-triṃçad duhitára âsan, tā́ḥ só=mâya rā́jne 'dadât, tā́sâṃ rohiṇī́m úpai "t, tā́ ī́rshyantîḥ púnar agachan, tā́ ánv ait, tā́ḥ púnar ayâcata, tā́ asmai ná púnar adadât, sò 'bravîd: ṛitám amîshva yáthâ samâvac=-chá[1] upai-'shyā́my átha te púnar dâsyâmī́ 'ti, sá ṛitám âmît, tā́ asmai púnar adadât, tā́sâṃ rohiṇī́m evó 'pa || 1 || ait, táṃ yákshma ârchad; rā́jânaṃ yákshma ârad íti tád râja-yakshmásya jánma yát pā́pîyân abhavat tát pâpa=-yakshmásya yáj jâyā́bhyó 'vindat táj jâyényasya[2], yá evám etéshâṃ yákshmâṇâṃ jánma véda naí 'nam eté yá=kshmâ vindanti; sá etā́ evá namasyánn[2] úpâ 'dhâvat, tā́ abruvan: váraṃ vṛiṇâmahai samâvac-chá[1] evá na úpâ 'ya íti, tásmâ etám || 2 || âdityáṃ carúṃ nír avapan, ténai 'vaí 'nam pâpā́t srā́mâd amuñcan | yáḥ pâpayakshmá-gṛi=hîtaḥ syā́t tásmâ etám âdityáṃ carúṃ nír vaped, âdityā́n evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evaí 'nam pâpā́t srā́mân muñcanty | amâ-vâsyâyâṃ nír vaped, amúm evaí 'nam â-pyā́yamânam ánv ā́ pyâyayati; návo-navo bha=vati jā́yamâna íti puro-'nuvâkyâ[3] bhavaty ā́yur evā́ 'smin táyâ dadhâti, yám âdityā́ aṃçúm â-pyâyáyantī́

5. râjayakshmagṛihîtasyeshṭiḥ (2, 4, 14). [1] °vacha ACD. [2] ohne avagraha. [3] diese hiesige direkte Aufführung der puronuvâkyâ und yâjyâ (vgl. II, 4, 14, 1) ist ein weiterer Beweis für die sekundäre Zuthat der yâjyâ-Abschnitte (s. note zu I, 5, 5, 2. II, 2, 12, 1). [4] zum Accent s. schol. zu P. 10, 10.

'ti yâjyaí[3u.4] " 'vaí 'nam etáyâ pyâyayati || 3 || evó 'pai, 'tám, asmin, tráyodaça ca || 5 ||

2, 4, 14, 1. (B. 3, 1, 3, 1). — K. 11, 3. — samâvaccha[1] iti samâvat-çaḥ | upaishyâmîty úpa-eshyâmi — ârchat — ârat — jâyâbhyáḥ — jâyenyásya — yakshmấḥ — upeti | ayaḥ — anú | eti | pyâyayati — yâjyấ | eti | eva | enam.

6. prajấ-patir devébhyo 'nnấ-'dyaṃ vy-ấdiçat[1], sò 'bravîd: yád imấṅ lokấn[2] abhỳ ati-rícyâtai[3], tán mámâ 'sad íti, tád imấṅ lokấn abhy áty aricyaté 'ndraᴗ rấjânam índram adhi-râjám índraᴗ sva-rấjânaṃ, táto vaí sá imấṅ lokấᴗs[2] tredhấ[4] 'duhat, tát tri-dhấtos tridhâtu-tvám | yáṃ kâmáyetâ: 'nnâ-'dáḥ syâd íti tásmâ etáṃ tri-dhấtuṃ nír vaped índrâya rấjne puroḍấçam[4] || 1 || ékâdaça-kapâlam índrâyâ 'dhi-râjấyé 'ndrâya sva-rấjne; 'yáṃ vấ índro rấjâ 'yám índro 'dhi-râjò 'sấv índraḥ sva-rấḍ, imấn evá lokấnt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evấ 'smâ ánnam prá yachanty, annâ-'dá evá bhavati, yáthâ vatséna práttâṃ[4] gấṃ duhá eváṃ evé 'mấṅ lokấn[2] práttân[4] kấmam annâ-'dyáṃ duha; ut-tânéshu kapấleshv ádhi çrayaty, áyâtayâma-tvâya; tráyaḥ puroḍấçâ bhavanti, tráya imé lokấ, eshấṃ lokấnâm ấptyâ; úttara-uttaro jyấyân bhavaty, evám iva hí 'mé lokấḥ, sám-ṛiddhyai[5]; sárveshâm abhi-gamáyann áva dyaty, áchambaṭ-kâraṃ; vy-atyấsaṃ ánv âhấ, 'nir-dâhâya || 2 || puroḍấçam, tráyaḥ, shâḍviᴗçatiç ca || 6 ||

2, 4, 14, 1. 2. — K. 10, 10. — annâdyam ity ánna-adyám | vyâdiçad iti vi-âdiçat — abhîti | atiricyâtâ ity áti-ricyâtai — asat — abhi | atîti | aricyata — imân | lokân | tredhâ | aduhat — ayam | vai | indráḥ | râjấ | ayam — asau —

6. annâdanaçaktikâmasya tridhâtur yâgaḥ (2, 4, 14). [1] als Compositum! [2] °ṃ lo° W (ter), °nlo° A. W (einmal), °n (mit virâma) lo° B; zu °kâᴗs s. P. 6, 14. [3] Wurzel betont. [4] ohne avagraha. [5] °ṛidhyai ACDW.

prattā̂m — duhe — prattā̂n — duhe — puroḍâçâḥ — âptyai — hi | ime.

7. devâ-'surā̂ḥ sáṃ-yattâ âsan, tā̂n devā̂n ásurâ ajayan, té devā̂ḥ parâ-jigyânā̂ ásurâṇâṃ vaíçyam úpâ "yan, tébhya indriyáṃ vîrỳam ápâ 'krâmat; tád índro 'câyat, tád ánv ápâ 'krâmat, tád ava-rúdhaṃ nā̂ 'çaknot, tád asmâd abhy-ardhò 'carat; sá prajā̂-patim úpâ 'dhâvat, tám etáyâ sárva-pṛishṭhayâ 'yâjayat, táyai 'vā̂ 'sminn indriyáṃ vîrỳam adadhâd | yá indriyá-kâmaḥ || 1 || vîrỳa-kâmaḥ syā̂t tám etáyâ sárva-pṛishṭhayâ yâjayed; etā̂ evá devátâḥ[1] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā̂ evā̂ 'sminn indriyáṃ vîrỳaṃ dadhati | yád índrâya rā̂thaṃ-tarâya nir-vápati yád evā̂ 'gnés téjas tád evā̂ 'va runddhe[2], yád índrâya bā̂rhatâya yád evé 'ndrasya téjas tád evā̂ 'va runddhe[2], yád índrâya vairûpā̂ya[1] yád evá savitús téjas tát || 2 || evā̂ 'va runddhe[2], yád índrâya vairâjā̂ya[1] yád evá dhâtús téjas tád evā̂ 'va runddhe[2], yád índrâya çâkvarā̂ya yád evá marútâṃ téjas tád evā̂ 'va runddhe[2], yád índrâya raivatā̂ya[1] yád evá bṛíhaspátes[1] téjas tád evā̂ 'va runddha[2], etā̂vanti[1] vaí téjâṃsi, tā̂ny evā̂ 'va runddha[2]; ut-tânéshu kapā̂leshv ádhi çrayaty, ayâtayâma-tvā̂ya; dvā̂daça-kapâlaḥ puroḍā̂çaḥ[1] || 3 || bhavati, vaiçvadeva-tvā̂ya; sam-antám pary-ávadyati[3], sam-antám evé 'ndriyáṃ vîrỳaṃ yájamâne dadhâti; vy-atyā̂sam ánv âhā̂, 'nir-dâhâyā̂; 'çva ṛishabhó vṛishṇír bastáḥ sā̂ dákshiṇâ, vṛisha-tvā̂yai | 'táyai 'vá yajetâ 'bhi-çasyámâna, etā̂ç cé 'd vā̂ asya devátâ[1] ánnam adánty adánty uv[4] evā̂ 'sya manushỳâḥ || 4 || indriyákâmaḥ, savitús téjas tát, puroḍā̂ço, 'shṭā̂triṃçac ca || 7 ||

7. sarvapṛishṭhâ vîryakâmâbhiçastayoḥ (2, 4, 14). [1] ohne avagraha. [2] ruṃdhe ABCDW. [3] als Compositum! [4] so ABW; s. P. 9, 16.

2, 4, 14, 2-4. — K. 10, 10. — upeti | âyan — anù | apeti | akrâmat — abhyardha ìty abhy-ardhaḥ — etâvànti — pary= avàdyatîti pari-avàdyati — etâç | ca | id | vai — adanti | adanti | u | eva.

8. Rájano vaí Kauṇeyáḥ Kratu-jítam Jā́nakim ca= kshur-ványam ayât, tásmâ etā́m íshṭim nír avapad: agná= ye bhrā́jasvate[1] puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlau sauryám carúm agnáye bhrā́jasvate[1] puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâ= lam, táyai 'vā́ 'smiñ cákshur[2] adadhâd | yáç cákshush-kâ= maḥ syât tásmâ etā́m íshṭim nír vaped: agnáye bhrā́= jasvate[1] puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlau sauryám carúm agnáye bhrā́jasvate[1] puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlam, agnér vaí cákshushâ manushyà ví || 1 || paçyanti[3] sū́ryasya devā́, agním cai 'vá sū́ryam ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'smiñ cákshur[2] dhattaç cákshushmân[1] evá bhavati | yád âgneyaú bhávataç cákshushî[4] evā́ 'smin tát práti dadhâti, yát sauryó nā́sikâm ténâ; 'bhítaḥ[1] saur= yám âgneyaú bhavatas, tásmâd abhíto nā́sikâm cákshushî[4], tásmân nā́sikayâ cákshushî[4] ví-dhṛite[4] | samânī́[1 u. 4] yâjyâ= -'nuvâkỳe[4] bhavataḥ, samânáu[1] hí cákshuḥ sám-ṛiddhyâ[5] | úd u tyám jâtá-vedasau[6], saptá tvâ haríto ráthe[6], citrám devā́nâm úd agâd ánîkam[6] íti píṇḍân prá ya= chati, cákshur evā́ 'smai prá yachati, yád evá tásya tát || 2 || ví, hy, ashṭā́viuçatiç ca || 8 ||

2, 4, 14, 4. 5. — cakshurvanyam iti cakshuḥ-vanyàm —

8. cakshushkâmasya trihavishkeshṭiḥ (2, 4, 14). [1] ohne avagraha. [2] °nc° A, n mit virâma B, °ṃc° W; s. P. 5, 21. [3] unbetont. [4] s. P. 4, 12. 11. 52. [5] ṛidhyâ (°ai) ABCDW. [6] nur der erste und letzte dieser drei hier nur mit dem pratîka angeführten Verse war bereits da, in I, 4, 43, 1; und die pratîka davon im yâjyâ-Abschnitt II, 2, 12, 1; der mittlere Vers aber findet sich (und zwar mit ihnen, resp. abermals, jedoch mit Ausnahme des ersten, im vollen Wortlaute) erst unten, im yâjyâ-Abschnitt nämlich des nächsten prap. (II, 4, 14, 4) vor. Vgl. meine Bemerkung zu I, 5, 5, 2.

tasmai — bhrâjàsvate — tayâ | eva — cakshùshkâma iti cakshùh-kâmah — paçyanti — cakshùshmân — cakshùshî iti — abhitàh — vidhrite iti vi-dhrite | samânî iti.

9. [a1]dhruvò 'si dhruvò 'háu sa-jâtéshu bhûyâsam dhîraç céttâ vasu-víd, dhruvò 'si dhruvò 'háu sa-jâtéshu bhûyâsam ugráç céttâ vasu-víd, dhruvò 'si dhruvò 'háu sa-jâtéshu bhûyâsam abhi-bhûç céttâ vasu-víd | [b]â-manam asy â-manasya devâ yé sa-jâtâh kumârâh[2] sá-manasas tân ahám kâmaye hridâ té mâm kâmayantâu hridâ tân ma â-manasah[3] kridhi svâhâ[1]; "-manam asi || 1 || â-manasya devâ yâ stríyah sá-manasas tâ ahám kâmaye hridâ tâ mâm kâmayantâu hridâ tâ ma â-manasah[3] kridhi svâhâ[1] | vaiçva-devîu sâm-grahanîm nír vaped grâma-kâmo, vaiçva-devâ vaí sa-jâtâ, víçvân evá devânt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evâ 'smai sa-jâtân prá yachanti, grâmỳ evá bhavati | sâm-grahanî bhavati, mano-gráhanam vaí sam-gráhanam, mána evá sa-jâtânâm || 2 || grihnâti | dhruvò 'si dhruvò 'háu sa-jâtéshu bhûyâsam íti pari-dhîn pári dadhâty, â-çísham evaí 'tâm â çâsté, 'tho etád evá sárvau sa-jâtéshv ádhi bhavati yásyai 'vám vidúsha eté pari-dháyah pari-dhîyánta | â-manam asy â-manasya devâ íti tisrá â-hutîr juhoty, etâvanto[1] vaí sa-jâtâ yé mahânto yé kshullakâ yâ stríyah, tân evâ 'va runddhe[4], tá enam áva-ruddhâ úpa tishthante || 3 || svâhâ "manam asi, sajâtânâu, runddhe[4], páñca ca || 9 ||

2, 4, 14, 5. — K. 12,2. — devâh | ye — kumârâh — svâhâ — devâh | yâh — tâh — vaiçvadevâ iti vaiçva-devâh — sajâtâ iti sa-jâtâh — te | eva — grâmî — atho iti — paridhîyanta iti pari-dhîyante — etâvàntah — kshullakâh | yâh — te.

9. grâmakâminah sâmgrahanîshtih (2, 4, 14). [1] so schon I, 6, 2, 1; zu dhruvo 'si s. schol. zu P. 11, 3. [2] ohne avagraha. [3] zu °h s. schol. P. 8, 26. [4] rumdhe ABCDW.

10. [a] yán návam aít tán náva-nîtam abhavad, yád ásar-pat tát sarpír abhavad, yád ádhriyata[1] tád ghṛitám abhavad | [b] açvínoḥ prâ-'ṇò 'si tásya te dattâṃ yáyoḥ prâ-'ṇó 'si svā́hé[2], 'ndrasya prâ-'ṇò ''si tásya te dadâtu yásya prâ-'ṇó 'si svā́hâ[2], mitrā́-váruṇayoḥ prâ-'ṇò 'si tásya te dattâṃ yásya prâ-'ṇó 'si svā́hâ, víçveshâṃ devā́nâm prâ-'ṇò 'si || 1 || tásya te dadatu yéshâm prâ-'ṇó 'si svā́hâ[2] | [c] ghṛitásya dhā́râm amṛítasya pánthâm índreṇa dattā́m prá-yatâm marúd-bhiḥ | tát tvâ víshṇuḥ páry apaçyat tát tvé 'ḍâ gávy aírayat[3] | [d] pâvamânéna tvâ stómena gâya-trásya vartanyó 'pâ-'ωçór vîrỳeṇa devás tvâ savitó 't sṛi-jatu jîvā́tave jîvanasyā́yai, bṛihad-rathantaráyos tvâ stómena trishṭúbho[2] vartanyā́ çukrásya vîrỳeṇa devás tvâ savitó 't || 2 || sṛijatu jîvā́tave jîvanasyā́yâ, agnés tvâ mā́trayâ já-gatyai vartanyā́ ''grayaṇásya[2] vîrỳeṇa devás tvâ savitó 't sṛijatu jîvā́tave jîvanasyā́yâ | [e] imám agna ā́yushe várcase kṛidhi priyáω réto varuṇa soma râjan | mâté 'vâ 'smâ adite çárma yacha víçve devâ járad-ashṭir yáthā́ 'sat || [f] agnír ā́yushmânt[2] sá vánaspáti-bhir ā́yushmân[2] téna tvā́ ''yushā́ ''yushmantaṃ[2] karomi, sóma ā́yushmânt sá ósha-dhî-bhir[4], yajñá ā́yushmânt sá dákshiṇâbhir, bráhmā́ ''yushmat tád brâhmaṇaír ā́yushmad, devā́ ā́yushmantas tè 'mṛíterа, pitára ā́yushmantas té sva-dháyā́ ''yushmantas téna tvā́ ''yushā́ ''yushmantaṃ karomi || 3 || víçveshâṃ devā́-nâm prâṇò 'si, trishṭúbho vartanyā́ çukrásya vîryèṇa devás tvâ savitó 't, sóma ā́yushmân, páñcaviωçatiç ca || 10 ||

2, 3, 11, 2-5. — K. 11, 7. — prâ̱ṇa iti pra-a̱naḥ — svâhā́ — tat | tvâ̱ | iḍā́ | gavi | airàyat — va̱rta̱nyâ | u̱pâ̱ωçor ity úpa-a̱ωçoḥ — tri̱shṭubhàḥ — jî̱va̱na̱syâyai — â̱gra̱ya̱ṇasyà

10 âyushkâmeshṭimantrâḥ. [1] so (⁰dhr⁰) ABCDW u. schol. (p. 446).
[2] ohne avagraha. [3] betont! [4] s. P. 3, 7.

— agne — mâtâ | iva | asmai — devâḥ — asàt — âyùshmân — tvâ | âyùshâ | âyùshmantam — oshàdhîbhir ity oshàdhi-bhiḥ — brahmà | âyùshmat — te | amritèna.

11. agníṃ vā́ etásya çárîraṃ gachati[1] sómaᵕ ráso váruṇa enaṃ varuṇa-pâçéna gṛihṇâti[1] sárasvatîṃ[2] vā́g agnā́-víshṇû âtmā́ yásya jyóg âmáyati | yó jyóg-âma-yâvî[3] syā́d yó vâ kâmáyeta: sárvam ā́yur iyâm íti tásmâ etā́m íshṭiṃ nír vaped: âgneyám ashṭā́-kapâlaᵕ saum-yáṃ carúṃ vâruṇáṃ dáça-kapâlaᵕ sârasvatáṃ[2] carúm âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlam; agnér evā́ 'sya çá-rîraṃ nish-krîṇā́ti sómâd rásam || 1 || vâruṇénai 'vaí 'naṃ varuṇa-pâçā́n muñcati, sârasvaténa[2] vā́caṃ dadhâty, agníḥ sárvâ devátâ[2] víshṇur yajnó, devátâbhiç[2] cai 'vaí 'naṃ yajnéna ca bhishajyaty, utá yádî 'tā́-'sur bhávati jī́vaty evá | yán návam aít tán náva-nîtam abhavad íty ā́jyam áve ''kshate, rûpám evā́ 'syai 'tán mahimā́naṃ vy-ā́cashṭe[4] | 'çvínoḥ prâ-'ṇò 'sī́ 'ty âhâ, 'çvínau vaí devā́nâm || 2 || bhisháјau, tā́bhyâm evā́ 'smai bheshajáṃ karotī́ | 'ndrasya prâ-'ṇò 'sī́ 'ty âhe, 'ndriyám evā́ 'sminn eténa dadhâti | mitrā́-váruṇayoḥ prâ-'ṇò 'sī́ 'ty âha, prâṇâ-'pânā́v evā́ 'sminn eténa dadhâti | víçveshâṃ de-vā́nâm prâ-'ṇò 'sī́ 'ty âha, vîrỳam evā́ 'sminn eténa da-dhâti | ghṛitásya dhā́râm amṛítasya pánthâm íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát | pâvamânéna tvâ stómene 'ti || 3 || âha, prâ-'ṇám evā́ 'sminn eténa dadhâti | bṛi-had-rathantaráyos tvâ stómene 'ty âhaú, 'ja evā́ 'sminn eténa dadhâty, agnés tvâ mā́traye 'ty âhâ, ''tmā́-nam evā́ 'sminn eténa dadhâty | ṛitvíјaḥ[2] páry âhur, yā́-

11. dîrgharogyâyurarthinor ishṭiḥ (2, 5, 12). [1] unbetont! [2] ohne avagraha. [3] so ABCD, jyóg âmayâvī́ W. [4] als Compositum!

vanta[2] evá 'rtvíjas[2] tá enam[5] bhishajyanti; brahmáṇo hástam anv-ârábhya páry âhur, eka-dhaí 'vá yájamâna ấyur dadhati, yád evá tásya tád | dhíraṇyât || 4 || ghṛitám nísh pibaty[6], ấyur vaí ghṛitám amṛítaṁ híraṇyam, amṛítâd evấ "yur nísh pibati[6]; çatá-mânam bhavati, çatấ-"yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, ấyushy evé 'ndriyé práti tishṭhaty; átho khálu yấvatîḥ[2] sámâ eshyán mányeta tấvan-mânaṁ syât, sám-ṛiddhyâ[7] | imám agna ấyushe várcase kṛidhí 'ty âhấ, "yur evấ 'smin várco dadhâti | víçve devâ járad-ashṭir yáthấ 'sad íty âha, járad-ashṭim evaí 'naṃ karoty | agnír ấyushmân[2] íti hástaṃ gṛihṇâty, eté vaí devấ ấyushmantas[2], tá evấ 'sminn ấyur dadhati, sárvam ấyur eti || 5 || rásaṃ, devấnâṁ, stómené 'ti, híraṇyâd, ásad íti, dvấviṁçatiç ca || 11 ||

2, 3, 10, 1-3. 5, 12, 1. — K. 11, 8. — gachati — gṛihṇâti | sarasvatîm — nishkrîṇâtîti niḥ-krîṇâti — sarvâḥ | devatâḥ — itâsur itîta-asuḥ — îkshate — eva | asya — vyâcashṭa iti vi-âcashṭe — prâṇa iti pra-anaḥ — âha | ojaḥ | eva | asmin — ṛitvijaḥ — yâvantaḥ — te | enam — ekadhety ekadhâ | eva | yajamâne — nir iti | pibati — çatâyur iti çata-âyuḥ — çatendriya iti çata-indriyaḥ — atho iti — yâvatîḥ — asat | iti — âyushmân — te | eva.

12. prajấ-patir váruṇâyấ 'çvam anayat, sá svấṃ devátâm[1] ârchat, sá páry adîryata; sá etáṃ vâruṇáṃ cátush-kapâlam apaçyat, táṃ nír avapat, táto vaí sá varuṇa-pâçấd amucyata | váruṇo vấ etáṃ gṛihṇâti yó 'çvam prati-gṛihṇấti; yấvató[1] 'çvân prati-gṛihṇîyất tấvato[1] vâruṇấñ cátush-kapâlân[2] nír vaped, váruṇam evá svéna bhâga-dhé-

11. [5] schol. zu P. 9, 11. 10, 22. [6] so (°sh p°) ABW; s. P. 8, 24. [7] °ṛidhyâ (°ai) ABCDW.

12. açvadânina ishṭiḥ catushkapâlâ (2, 5, 12). [1] ohne avagraha. [2] °nca° A, n (mit virâma) ca° B, °ṃ ca° W und pâṭha in B (p. 455); s. P. 5, 21. 24.

yenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ varuṇa-pâçā́n muñcati || 1 || cátush-kapâlâ bhavanti, cátush-pâd dhy áçvaḥ[3], sám-ṛiddhyâ[4]; ékam áti-riktaṃ nír vaped yám evá prati-grâhī́ bhávati yáṃ vâ nā́ 'dhy-éti, tásmâd evá varuṇa-pâçā́n mucyate | yády áparam prati-grâhī́ syā́t saur-yám éka-kapâlam ánu nír vaped, amúm evā́ "dityám uc-câráṃ kurute | 'pò 'va-bhṛithám ávai 'ty, ap-sú vaí váruṇaḥ, sâ-'kshā́d evá váruṇam áva yajate | 'po-naptrī́yaṃ carúm púnar é-'tya nír vaped, apsú-yonir vā́ áçvaḥ, svā́m evaí 'naṃ yóniṃ gamayati, sá enaṁ çântá úpa tishṭhate || 2 ||

muñcati, carúṁ, saptádaça ca || 12 ||

2, 5, 12, 1. — K. 12, 6. — devatâm — catúshkapâlam iti catúḥ-kapâlam — vâruṇân — catúshkapâlâ iti catúḥ-kapâlâḥ — catúshpâd iti catúḥ-pât | hi — anú | nir iti | vapet — uccâram ity út-câram — aponaptrîyam ity ápaḥ-naptrîyám — etyety ấ-ityà — vai — svâm | eva | enam.

13. yā́ vâm indrâ-varuṇâ yatavỳâ tanū́s táye 'mám áṁhaso muñcataṃ; yā́ vâm indrâ-varuṇâ sahasỳâ ra-kshasỳâ tejasỳâ tanū́s táye 'mám áṁhaso muñcataṃ | yó vâm indrâ-varuṇâv agnaú srā́mas táṃ vâm eténā́ 'va yaje; yó vâm indrâ-varuṇâ dvipā́t-su paçúshu cátush-pât-su go-shṭhé gṛihéshv ap-sv óshadhîshu[1] vánaspátishu[1] srā́mas táṃ vâm eténā́ 'va yaja | índro vā́ etásya || 1 || in-driyéṇā́ 'pa krâmati váruṇa enaṃ varuṇa-pâçéna gṛihṇâti yáḥ pâpmánâ gṛihîtó bhávati; yáḥ pâpmánâ gṛihîtáḥ syā́t tásmâ etā́m aindrâ-varuṇī́m payasỳâṃ nír vaped, índra evā́ 'sminn indriyáṃ dadhâti váruṇa enaṃ varuṇa-pâçā́n muñcati; payasỳâ bhavati, páyo hí vā́ etásmâd apa-krā́-maty, áthai 'shá pâpmánâ gṛihîtó, yát payasỳâ bhávati

12. [3] °pâdhya° A. [4] °ṛidhyâ (°ai) ACDW.
13. pâpmanâ gṛihitasyeshṭiḥ. [1] ohne avagraha.

páya evấ 'smin táyâ dadhâti | payasŷâyâm || 2 || puro-ḍấçam[1] áva dadhâty, âtman-vántam evaí 'naṃ karoty, átho âyátana-vantam evá; catur-dhấ vŷ ûhati, dikshv̂[1] evá práti tishṭhati; púnaḥ sám ûhati, dig-bhyá evấ 'smai bheshajáṃ karoti; sam-ûhyấ 'va dyati, yáthấ ''-viddhaṃ nish-kṛintáti tâdṛíg[1] evá tád | yó vâm indrâ-varuṇâv agnaú srấmas táṃ vâm eténấ 'va yaja íty âha, dúr-ishṭyâ evaí 'nam pâti | yó vâm indrâ-varuṇâ dvipất-su paçúshu srấmas táṃ vâm eténấ 'va yaja íty âhai, 'tấvatîr[1] vấ ấpa óshadhayo[1] vánaspátayaḥ[1] pra-jấḥ paçáva upa-jîvanîyâs, tấ evấ 'smai varuṇa-pâçấn muñcati || 3 || etásya, payasyâyâm, pâti, shádviçatiç ca || 13 ||

2, 5, 12, 2. 3. — K. 11, 11. — goshṭha iti go-sthe — vanaspatishu — atho iti — caturdheti catuḥ-dhâ — âviddham ity â-viddham | nishkṛintatîti niḥ-kṛintati | tâdṛik — yaje — durishṭyâ iti duḥ-ishṭyâḥ — etâvâtîḥ.

14. [a] sá pratna-ván, [b] ní kấvyé, [c] 'ndraṃ vo viçvátas[1] párî[2], [d] 'ndraṃ náraḥ | [e] tváṃ naḥ soma viçváto[1] rákshâ[3] râjann aghâ-yatáḥ | ná rishyet tvấ-vataḥ sákhâ || [f] yấ te dhấmâni diví yấ pṛithivyấṃ yấ párvateshv óshadhîshv[1] ap-sú | tébhir no víçvaiḥ su-mánâ áheḍan rấjant soma práti havyấ gṛibhâya || [g] ágnî-shomâ sá-vedasâ sá-hûtî vanataṃ gíraḥ | sáṃ deva-trấ babhûvathuḥ || [h] yuvám || 1 || etấni diví rocanấny agníç ca soma sá-kratû adhattam | yuváu síndhûur[4] abhí-çaster avadyấd ágnî-shomâv amuñcataṃ gṛibhîtấn || [i] ágnî-shomâv imáu sú me çṛiṇutáṃ vṛishaṇâ hávam | práti sû-'ktấni haryatam bhávataṃ dâçúshe máyaḥ || [k] ấ 'nyáṃ divó mâtaríçvâ[1] jabhârấ 'mathnâd anyám pári

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p) ABW, s. P. 8, 24. [3] so (°â) ABW, s. P. 3, 8. [4] so (°ûur) ABW, s. P. 9, 20.

çyenó ádreḥ[5] | ágnî-shomâ bráhmaṇâ vâvṛidhânó 'rúṃ yaj-
nā́ya cakrathur u lokám || [l] ágnî-shomâ havíshaḥ prá-sthi-
tasya vîtám || 2 || háryataṃ vṛishaṇâ jushéthâm | su-çár-
mâṇâ sv-ávasâ hí bhûtám áthâ[3] dhattaṃ yájamânâya çáṃ
yóḥ || [m] ā́ pyâyasva, [n] sáṃ te || [o] gaṇā́nâṃ tvâ gaṇá-pati◡
havâmahe kavíṃ kavînā́m upamáçravas-tamam | jyeshṭha-rā́-
jam bráhmaṇâm brahmaṇas pata[2] ā́ naḥ çṛiṇvánn ûtí-bhiḥ
sîda sā́danam || [p] sá íj jánena sá viçā́ sá jánmanâ sá putraír
vā́jam bharate dhánâ nṛí-bhiḥ | devā́nâṃ yáḥ pitáram â-ví-
vâsati || 3 || çraddhā́-manâ havíshâ bráhmaṇas pátim[2] ||
[q] sá su-shṭúbhâ sá ṛíkvatâ[1] gaṇéna valá◡ ruroja phaligá◡
rávena | bṛíhaspátir[1] usríyâ havya-sū́daḥ kánikradad vā́va-
çatîr úd âjat || [r] máruto yád dha vo divó, [s] yā́ vaḥ çárma ||
[t] aryamā́[1] " yâti vṛishabhás túvishmân[1] dâtā́ vásûnâm puru-
-hûtó árhan[5] | sahasrâ-'kshó gotra-bhíd vájra-bâhur asmā́su
devó dráviṇaṃ dadhâtu || [u] yé te 'ryaman[6] bahávo deva-
-yā́nâḥ pánthânaḥ || 4 || râjan divá â-cáranti | tébhir no
deva máhi çárma yacha çáṃ na edhi dvi-páde çáṃ cátush-
-pade || [v] budhnā́d ágram áñgiro-bhir gṛiṇânó ví párvatasya
dṛi◡hitā́ny airat | rujád ródhâ◡si kṛitrímâṇy eshâ◡ sómasya
tā́ máda índraç cakâra || [w] budhnā́d ágreṇa ví mimâya mā́-
nair vájreṇa khā́ny atṛiṇan nadī́nâm | vṛíthâ 'sṛijat pathí-
-bhir dîrgha-yâthaíḥ sómasya tā́ máda índraç cakâra || 5 ||
[x] prá yó jajñé vidvā́◡[7] asyá bándhuṃ víçvâni devó jánimâ
vivakti | bráhma bráhmaṇa új jabhâra mádhyân nîcā́d[8] uccā́
sva-dháyâ 'bhí prá tasthau || [y] mahā́n mahī́ astabhâyad ví
jâtó dyā́◡ sádma pā́rthivaṃ ca rájaḥ | sá budhnā́d âshṭa
janúshâ 'bhy ágram bṛíhaspátir[1] devátâ[1] yásya sam-rā́ṭ ||

14. [5] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. [6] so (te 'ry°) ABW, s. P, 12, 7. [7] so (°â◡) ABW, s. P. 9, 20. [8] so (°câd) ABW, nîcâ CD; s. P. 5, 8 (wonach Einschub von d! nach Art der Pâli-Grammatiker!)

[z] budhnā́d yó ágram[5] abhy-árty ójasâ bṛíhaspátim[1] ā́ vivâsanti devā́ḥ | bhinád valáṃ ví púro dardarîti kánikradat súvar apó jigâya || 6 || yuvā́ṃ, vîtám, âvívâsati, pánthâno, dîrghayâthaíḥ sómasya tā́ máda índraç cakâra, devā́, náva ca || 14 ||

2, 3, 3, 1 - 4, 4. — [a.b 9] Ṛ. 6, 16, 21. 1, 72, 1; [c.d 10] 1, 7, 10. 7, 27, 1; [e.f] 1, 91, 8. 4; [g.h.i.k.l] 1, 93, 9. 5. 1. 6. 7; [m.n 11] 1, 91, 16. 18; [o.p] 2, 23, 1. 26, 3; [q] 4, 50, 5; [r.s 12] 8, 7, 11. 1, 85, 12; [t.u] nur hier; [v.w] 2, 15, 8. 3 (var.); [x.y] Ath. 4, 1, 3. 4[b]. 5[a]; [z] nur hier. — viçvatàḥ — raksha — aghâyata[13] ity àgha-yataḥ — tvâvàta[13] iti tva-vataḥ — agnī́shomety agnī́-somâ — sahûtī́[14] iti sa-hûtî — sakràtû[14] iti sa-kratû — sindhū́n — sv iti | me — sûktânîti su-uktâni — eti | anyaṃ — mâtariçvā́ — amàthnât — vâvṛidhânâ | urum — u | lokam — vîtam — athà | dhattam — brahmaṇaḥ | pate — saḥ | it[15] — çraddhâmànâ iti çraddhâ-manâḥ — brahmàṇaḥ | patim — sushṭubheti su-stubhā́ — ṛikvàtâ — bṛihaspatiḥ | usriyā́ḥ — aryamâ | eti | yâti — tuvishmân — divaḥ | âcarantîty ā́-caranti — airat — tâ | madè — atṛinat | nadînā́m | vṛithā́ | asṛijat — brahmàṇaḥ | ud iti — nîcâ[8] | uccâ — abhi | preti | tasthau — mahî iti[16] — âshṭa | janushā́ | abhîti | agràm | bṛihaspatiḥ | devatā́ — abhyartîty àbhi-arti — suvàḥ | apaḥ.

âdityébhyo, devā́ vaí mṛityór, devā́ vaí sattrám âsatâ, 'ryamṇé, prajā́pates tráyastriṃçad duhitáraḥ[17], prajā́patir devébhyo 'nnā́dyaṃ, devâsurā́s tā́n, Rájano, dhruvò 'si, yán návam aíd, agníṃ vaí, prajā́patir váruṇâya, yā́ vâm indrâvaruṇâ[18], sá pratnavác, cáturdaça || 14 ||

âdityébhyas (1, 1), tváshṭur (2, 6), asmai dā́nakâmâ (4, 2), evā́ 'va runddhe[19] (7, 3), 'gníṃ vaí (11, 1), sá pratnavát (14, 1), shá́ṭpañcâçat[20] || 56 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ dvitîyakâṇḍe tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ ||

14. [9] nur die pratîka, weil bereits in II, 2, 12, 1 da. [10] desgl., s. I, 6, 12, 1. [11] diese beiden Verse finden sich erst in IV, 2, 7, 4; wenn sie dennoch hier (so wie in II, 5, 12, 1. III, 1, 11, 1) nur mit den pratîka aufgeführt sind, so beweist dies für die sekundäre Hinzufügung dieser yâjyâ-Abschnitte an den bereits fertigen Text; s. die Note zu I, 5, 11, 4. [12] nur die pratîka, weil bereits in I, 5, 11, 4 da. [13] s. P. 3, 2. 5. [14] s. P. 4, 15. 5. [15] s. P. 5, 17 schol. [16] s. P. 4, 34. [17] fehlt BDW. [18] fehlt W (wo also: vâṃ). [19] °ndhe ABCDW. [2] shá́ṭpañcâçát ABCDW.

1. devā́ manushyā̀ḥ pitáras tè 'nyáta[1] âsann[2] ásurâ rákshâṁsi piçâcā́s tè 'nyátas, téshâṃ devā́nâm utá yád álpaṃ lóhitam ákurvan tád rákshâṁsi rā́trî-bhir asubhnan, tā́nt subdhā́n mṛitā́n abhí vỳ auchat; té devā́ avidur: yó vaí no 'yám mriyáte rákshâṁsi vā́ imáṃ ghnantī́ 'ti; té rákshâṁsy úpâ 'mantrayanta tā́ny abruvan: váraṃ vṛiṇâmahai yát || 1 || ásurâñ jáyâma[3] tán naḥ sahā́ 'sad íti, táto vaí devā́ ásurân ajayan; té 'surâñ jitvā́[3] rákshâṁsy ápâ 'nudanta, tā́ni rákshâṁsy: ánṛitam akarté 'ti sam-antáṃ devā́n páry aviçan; té devā́ agnā́v anâthanta, tè 'gnáye prá-vate puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír avapann agnáye vibâdhá-vate 'gnáye prátîka-vate; yád agnáye prá-vate nir-ávapan yā́ny evá purástâd[1] rákshâṁsi || 2 || ā́san tā́ni téna prā́ 'ṇudanta[4], yád agnáye vibâdhá-vate yā́ny evā́ 'bhíto[1] rákshâṁsy ā́san tā́ni téna vỳ abâdhanta, yád agnáye prátîka-vate yā́ny evá paçcā́d rákshâṁsy ā́san tā́ni ténā́ 'pâ 'nudanta; táto devā́ ábhavan párā́ 'surâ | yó bhrā́tṛivya-vânt syā́t sá spárdhamâna etáyé 'shṭyâ yajetâ; 'gnáye prá-vate puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped agnáye vibâdhá-vate || 3 || agnáye prátîka-vate; yád agnáye prá-vate nir-vápati yá evā́ 'smâc chréyân bhrā́tṛivyas táṃ téna prá ṇudate[4], yád agnáye vibâdhá-vate yá evaí 'nena sa-dṛíñ[5] táṃ téna ví bâdhate, yád agnáye prátîka-vate yá evā́ 'smât pā́pîyân táṃ ténā́ 'pa nudate; prá çréyâṁsam bhrā́tṛivyaṃ nudaté[2] 'ti sadṛíçaṃ[1] krâmati naí 'nam pā́pîyân âpnoti yá

4, 1. bhrâtṛivyavataḥ spardhamânasya trihavishkeshṭiḥ (2, 5, 12).
[1] ohne avagraha. [2] unbetont. [3] °nj° A, °n (mit virâma) j° B, °ṃ j° W; s. P. 5, 24. [4] so (ṇ) ABW, s. P. 7, 5. [5] mit avagraha! so z. B. auch II, 2, 8, 5. 6; während sadṛíçam drei Zeilen weiter unten ohne avagraha! letzteres ist wohl von sadṛíça abzuleiten? ebenso wie sadṛíçî z. B. II, 5, 6, 6.

evám̥ vidvā́n etáyé 'shṭyâ yájate || 4 || vṛiṇâmahai yát, purástâd rákshẫsi, vaped agnáye vibâdhávata, evám̥, catvā́ri ca || 1 ||

2, 5, 12, 4. — K. 10, 7. — te | a̱nyatáḥ | â̱sa̱n — râtrī́bhi̱r[6] iti̱ râtri-bhi̱ḥ — a̱bhi | vî́ti̱ | au̱cha̱t — na̱ḥ | a̱yam — sa̱ha | a̱sa̱t — preti | a̱nu̱da̱nta̱ - a̱bhitáḥ — pareti | asúrâḥ — a̱smâ̱t | çreyā́n — preti | nu̱da̱te̱ — sa̱dṛiññ iti sa-dṛiñ[5] — nu̱da̱te̱[2] | atîti | sa̱dṛiçám.

2. devâ-'surā́ḥ sám̥-yattâ âsan, té devā́ abruvan: yó no vîr̀yâvat-tamas tám ánu sam-ā́rabhâmahâ[1] íti, tá índram abruvan: tvám̥ vai no vîr̀yâvat-tamo 'si tvā́m ánu sam-ā́rabhâmahâ[1] íti, sò 'bravît: tisró ma imā́s tanúvo vîr̀yâ-vatîs[2] tā́ḥ prîṇîtā́ 'thā́ 'surân abhí bhavishyathé 'ti, tā́ vaí brûhī́ 'ty abruvan, iyám a̐ho-múg iyám̥ vi-mṛidhé 'yám indriyā́-vatī́[2] || 1 || íty abravît; tá í n d r â y â 'a̐ h o - m ú c e puroḍā́çam[3] ékâdaça-kapâlam̥ nír avapann í n d r â y a v a i m ṛ i d h ā́ y é[3] 'n d r â y e 'n d r i y ā́ - v a t e[2]; yád índrâyâ 'a̐ho-múce nir-ávapann á̐hasa evá ténâ 'mucyanta, yád índrâya vaimṛidhā́ya[3] mṛídha evá ténā́ 'pâ 'ghnata, yád índrâye 'ndriyā́-vata[2] indriyám evá ténâ 'tmánn adadhata; tráyas-tri̐çat-kapâlam puroḍā́çam̥[3] nír avapan, tráyas-tri̐çad vaí devátâs[3] tā́ índra âtmánn ánu sam-ā́rambhayata[1] bhū́tyai || 2 || tā́m̥ vā́vá[3] devā́ ví-jitim ut-tamā́m ásurair vỳ ajayanta | yó bhrā́tṛivya-vânt syā́t sá spárdhamâna etáyé 'shṭyâ yajeté 'n d r â y â 'a̐ h o - m ú c e puroḍā́çam[3] ékâdaça-kapâlam̥ nír vaped í n d r â y a v a i m ṛ i d h ā́ y é[3] 'n d r â y e 'n d r i y ā́ - v a t é; 'a̐hasâ vā́ eshá gṛihîtó yásmâc chréyân bhrā́tṛivyo, yád índrâyâ 'a̐ho-múce nir-vápaty á̐hasa evá téna mucyate; mṛidhā́ vā́ eshò 'bhí-shaṇṇo[4] yásmât sa-

1. [6] s. P. 3, 7.

2. tasyaiva vijitisam̥jneshṭiḥ (2, 5, 12). [1] als Compositum! [2] s. P. 3, 5. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 13, 14.

mânéshv³ anyáḥ çréyân utá || 3 || ábhrâtṛivyo, yád índrâya vaimṛidhā́ya³ mṛídha evá ténā́ 'pa hate; yád índrâye 'ndriyā́-vata² indriyám evá ténâ "tmán dhatte; tráyastriɷçat-kapâlam puroḍā́çaṃ³ nír vapati, tráyas-triɷçad vaí devátâs³, tā́ evá yájamâna âtmánn ánu sam-ā́rambhayate¹ bhū́tyai | sā́ vā́ eshā́ ví-jitir nā́mé 'shṭir, yá evám vidvā́n etáyé 'shṭyâ yájata ut-tamā́m evá ví-jitim bhrā́tṛivyeṇa ví jayate || 4 || indriyā́vatî, bhū́tyâ, utaí, 'kân ná pañcâçác ca || 2 ||

2, 5, 12, 5. — K. 10, 10. — anv iti | samârâbhâmahâ iti sam-ârâbhâmahai — te — me — vîryā́vatîr iti vîryà-vatîḥ — tâḥ — vimṛidheti vi-mṛidhā́ — indriyâvatîtī́ndriya-vatî — te — vaimṛidhâyà — indriyâvàta itī́ndriya-vate — anv iti | samârâmbhayateti sam-ârâmbhayata — abhishàṇṇa ity abhi-sannaḥ — anv iti | samârâmbhayata iti sam-ârâmbhayate — vai — yajàte.

3. devâ-'surā́ḥ sáṃ-yattâ âsan, téshâṃ gâyatry ójo bálam indriyáṃ vîrỳam pra-jā́m paçū́nt saṃ-gṛíhyâ "-dā́yâ 'pa-krámyâ 'tishṭhat; tè 'manyanta: yatarā́n¹ vā́ iyáṃ upâ-"vartsyáti tá idám bhavishyantī́ 'ti; tā́ṃ vỳ ahvayanta víçva-karmann íti devā́ dā́bhī́ 'ty ásurâḥ, sā́ nā́ 'nyatarā́ɷç¹ canó¹ 'pā́-"vartata²; té devā́ etád yájur apaçyann: ójo 'si sáho 'si bálam asi || 1 || bhrā́jo 'si devā́nâṃ dhā́ma nā́mâ 'si víçvam asi viçvā́-"yuḥ sárvam asi sarvā́-"yur abhi-bhū́r; íti vā́vá¹ devā́ ásurâṇâm ójo bálam indriyáṃ vîrỳam pra-jā́m paçū́n avṛiñjata | yád gâyatrỳ apa-krámyā́ 'tishṭhat tásmâd etā́ṃ gâyatrī́ 'tī́ 'shṭim âhuḥ, saṃ-vatsaró vaí gâyatrī́, saṃ-vatsaró vaí tád apa-krámyâ 'tishṭhad; yád etáyâ devā́ ásurâṇâm ójo bálam indriyáṃ vîrỳam || 2 || pra-jā́m paçū́n ávṛiñjata tásmâd etā́ɷ saṃ-vargá ítī́

3. tasyaiva saṃvargeshṭiḥ (2, 6, 11). ¹ ohne avagraha. ² als Compositum!

’shṭim âhur | yó bhrā́trivya-vânt syā́t sá spárdhamâna etáyé
’shṭyâ yajetâ | ’gnáye saṃ-vargā́ya puroḍā́çam ashṭā́-
-kapâlaṃ nír vapet; táu çṛitám ā́-sannam eténa yájushâ ’bhí
mṛiçed, ója evá bálam indriyáṃ vîrỳam pra-jā́m paçū́n bhrā́-
ṭrivyasya vṛiñkte[3], bhávaty âtmánâ párâ ’sya bhrā́ṭrivyo
bhavati || 3 || bálam asy, etáyâ devā́ ásurâṇâm ójo bálam indriyáṃ vîr-
yàm, páñcacatvâriṃçac ca || 3 ||

2, 6, 11, 1-4. — K. 10, 7. — yatarân | vai — upâvart-
syatîty úpa-âvartsyati | te — dâbhi | iti — anyatarân | cana |
upâvàrtatety úpa-âvàrtata — nâmà | asi — viçvâyur iti viçva-
-âyuḥ — sarvâyur iti sarva-âyuḥ — gâyatrî | iti | ishṭim.

4. prajā́-patiḥ pra-jā́ asṛijata, tā́ asmât sṛishṭā́ḥ pá-
râcîr[1] âyan, tā́ yátrā́ ’vasan táto garmúd[1] úd atishṭhat; tā́
bṛíhaspátiç[1] câ ’nv-ávaitâu[2], sò ’bravîd bṛíhaspátir: anáyâ
tvâ prá tishṭhâny átha tvâ pra-jā́ upā́-’’vartsyantī́[2] ’ti; tám
prā́ ’tishṭhat, táto vaí prajā́-patim pra-jā́ upā́-’’vartanta[2] |
yáḥ prajā́-kâmaḥ syā́t tásmâ etám prâjâ-patyáṃ gâr-
mutáṃ[1] carúṃ nír vapet, prajā́-patim || 1 || evá svéna
bhâga-dhéyenó ’pa dhâvati, sá evā́ ’smai pra-jā́m prá ja-
nayati | prajā́-patiḥ paçū́n asṛijata tè ’smât sṛishṭā́ḥ pá-
râñca[1] âyan, té yátrā́ ’vasan táto garmúd úd atishṭhat, tā́n
pûshā́ câ ’nv-ávaitâu[2], sò ’bravît pûshā́: ’náyâ mâ prá
tishṭhā́ ’tha tvâ paçáva upā́-’’vartsyantī́[2] ’ti, mā́m prá
tishṭhé ’ti sómo ’bravîn máma vaí || 2 || akṛishṭa-pacyám
íty, ubhaú vâm prá tishṭhânī́ ’ty abravît, taú prā́ ’tishṭhat,
táto vaí prajā́-patim paçáva upā́-’’vartanta[2]; yáḥ paçú-kâ-
maḥ syā́t tásmâ etáu somâ-paushṇáṃ gârmutáṃ carúṃ
nír vapet, somâ-pûshánâv evá svéna bhâga-dhéyenó ’pa

3. [3] °ñte A.

4. gârmutaç caruḥ prajâpaçvarthinoḥ (2, 7, 11). [1] ohne avagraha.
[2] als Compositum!

dhâvati, tā́v evā́ 'smai paçū́n prá janayataḥ, sómo vaí reto-dhā́ḥ, pûshā́ paçûnā́m pra-janayitā́, sóma evā́ 'smai réto dádhâti pûshā́ paçū́n prá janayati || 3 || vapet prajā́patiṃ, vaí, dádhâti pûshā́, trī́ṇi ca || 4 ||

2, 6, 11, 4. — K. 10, 11. — tâḥ — anvavaitâm ity ánu-avaitâm — preti | tishṭhâni — upâvártsyantîty úpa-âvártsyanti — preti | atishṭhat — upâvártantety úpa-âvártanta — pûshâ | ca | anvavaitâm ity ánu-avaitâm — preti | tishṭha — upâvártsyantîty úpa-âvártsyanti — upâvártantety úpa-âvártanta.

5. [a] ágne góbhir[1] na ā́ gahī́ 'ndo pushṭyā́ jushasva naḥ | índro dhartā́ gribéshu naḥ || [b] savitā́ yáḥ sahasríyaḥ sá no grihéshu râraṇat | ā́ pûshā́ etv[2] ā́ vásu || [c] dhâtā́ dadâtu no rayím ī́çâno jágatas pátiḥ[3] | sá naḥ pûrṇéna vâvanat || [d] tváshṭâ yó vrishabhó vríshâ sá no grihéshu râraṇat | sahásreṇâ 'yútena ca || [e] yéna devā́ amrítam || 1 || dîrgháṃ çrávo divy aírayanta | rā́yas posha[3] tvám asmá-bhyaṃ gávâṃ kulmíṃ jîvása ā́ yuvasva || [f] agnír grihá-patiḥ sómo viçva-vániḥ savitā́ su-medhā́ḥ svā́hâ[1] | [g] ágne griha-pate yás te ghrítyo bhâgás téna sáha ója â-krámamâṇâya dhehi, çraíshṭhyât pathó mā́ yoshaṃ, mûrdhā́ bhûyâsaṃ svā́hâ || 2 || amrítam, ashṭā́triṃçac ca || 5 ||

2, 4, 6, 1-2. — indo iti — eti | pûshâ | etu | eti — jagàtaḥ | patiḥ — vâvanat — râraṇat — airàyanta | râyàḥ | posha — kulmiṃ | jîvasè — viçvavanir iti viçva-vaniḥ.

6. citráyâ yajeta paçú-kâma; iyáṃ vaí citrā́, yád vā́ asyā́ṃ víçvam bhûtám ádhi pra-jā́yate téne 'yáṃ citrā́; yá eváṃ vidvā́ṃç citráyâ paçú-kâmo yájate prá pra-jáyâ paçú-bhir mithunaír jâyate | praí 'vā́ "gneyéna vâpayati,

5. citrâyâgasya upahomamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°shâ e°) ABW; s. P. 10, 13. [3] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 27. 29.

6. paçukâmasya citrâyâgaḥ (3, 1, 11).

rétaḥ saumyéna dadhâti, réta evá hitám tváshṭâ rûpā́ṇi ví karoti, sârasvataú[1] bhavata etád vaí daívyam mithunám daívyam evā́ 'smai || 1 || mithunám madhyató[1] dadhâti púshṭyai pra-jánanâya, sinîvâlyaí[1] carúr bhavati vā́g vaí sinîvâlī́[1] púshṭiḥ khálu vaí vā́k púshṭim evá vā́cam úpai 'ty, aindrá ut-tamó bhavati ténai 'vá tán mithunáꞷ | saptaí 'tā́ni havī́ꞷshi bhavanti, saptá grâmyā́ḥ paçávaḥ saptā́ ''raṇyā́ḥ saptá chándâꞷsy, ubháyasyā́ 'va-ruddhyâ[2] | áthai 'tā́ ā́-hutîr juhoty, eté vaí devā́ḥ púshṭi-patayas, tá evā́ 'smin púshṭim dadhati, púshyati pra-jáyâ paçú-bhir, átho yád etā́ ā́-hutîr juhóti práti-shṭhityai || 2 || asmai, tá evá, dvā́daça ca || 6 ||

2, 4, 5, 1. 2. 3, 1, 11, 1-4. — adhîti | prajâyàta iti pra-jâyàte — vidvân | citrayā́ — madhyataḥ — sinîvâlyai — atho iti.

7. [a] mârutám asi marútâm ójo, 'pā́m dhā́râm bhinddhi[1] | [b] ramáyata marutaḥ çyenám âyínam máno-javasam vṛíshaṇaꞷ su-vṛiktím | yéna çárdha ugrám áva-sṛishṭam éti tád açvinâ pári dhattaꞷ svastí[2] || [c] puro-vâtó várshañ jinvár[3] â-vṛít[4] svā́hâ[2], vâtā́-vad várshann ugrár â-vṛít[4] svā́hâ, stanáyan várshan bhîmár â-vṛít[4] svā́hâ, 'naçaný ava-sphū́rjan didyúd várshan tveshár â-vṛít[4] svā́hâ, 'ti-râtrám várshan pûrtír â-vṛít || 1 || svā́hâ, bahú hâ 'yám avṛishâd[5] íti çrutár â-vṛít[4] svā́hâ, ''-tápati várshan vi-rā́ḍ â-vṛít svā́hâ, 'va-sphū́rjan didyúd várshan bhûtár â-vṛít[4] svā́hâ | [d] mā́ndâ vā́çâḥ çúndhyûr ájirâḥ | jyótishmatîs[2] támasvarī́r[2 u. 6] úndatîḥ sú-phenâḥ | mítra-bhṛitaḥ kshátra-bhṛitaḥ sú-râshṭrâ ihá

6. [1] ohne avagraha. [2] °rudhyâ (°ai) ABCDW.

7-10. kârîrîshṭiḥ; 7. mantrâḥ (prâgghoma°)., [1] °ndhi (°ṃ°) ABCDW. [2] ohne avagraha. [3] °rshaṃ ji° AW, °rshan (mit virâma) ji° B. [4] so (°r â°) ABW, s. P. 8, 11. [5] so (°shâ°) ABCDW. [6] °svatî° prima manu in AC.

mâ 'vata | [e] vṛ́shṇo áçvasya[7] saṃ-dā́nam asi, vṛ́shṭyai tvó 'pa nahyâmi || 2 || pûrtír âvṛ́d, dvícatvâriṃçac ca || 7 ||

2, 4, 9, 1-4. — K. 11, 9. — svasti — varshàn | jinvaḥ — vâtâvad[8] iti vâta-vat | varshàn | ugraḥ — bhîmaḥ — anaçani — tveshaḥ — ha | ayam | avṛishât | iti | çrutaḥ — bhûtaḥ — mândā́ḥ | vâçā́ḥ — jyotishmatî́ḥ | tamàsvarî́ḥ.

8. [a] dévâ vasavyâ ágne soma sûrya | dévâḥ çarmaṇyâ mítrâ-varuṇâ 'ryaman | dévâḥ sa-pîtayó 'pâṃ napâd âçu-heman | udnó datto, 'da-dhím bhintta[1] divā́ḥ parjányâd antárikshât[2] pṛithivyā́s táto no vṛ́shṭyâ[3] 'vata | [b] dívâ cit támaḥ kṛiṇvanti parjányeno 'da-vâhéna | pṛithivī́m yád vy-undánti || [c] ā́ yáṃ náraḥ su-dā́navo dadâçúshe diváḥ kóçam ácucyavuḥ | ví parjányâḥ sṛijanti ródasî ánu dhánvanâ yanti || 1 || vṛishṭáyaḥ[4] || [d] úd îrayathâ[5] marutaḥ sam-udrató[2] yûyáṃ vṛishṭíṃ[4] varshayathâ[5] purîshiṇaḥ | ná vo dasrâ úpa dasyanti dhenávaḥ çubháṃ yâtā́m ánu ráthâ avṛitsata || [e] sṛijā́[5] vṛishṭíṃ[4] divá ā́ 'd-bhíḥ samudrám[2] pṛiṇa | ab-jā́ asi prathama-jā́ bálam asi samudríyam[2] || [f] ún nambhaya pṛithivī́m bhinddhī́[6] 'dáṃ divyáṃ nábhaḥ | udnó divyásya no dehī́ ''çâno ví sṛijâ[5] dṛítim || [g] yé devā́ diví-bhâgâ yè 'ntáriksha-bhâgâ yé pṛithiví-bhâgâḥ[7] | tá imáṃ yajnám avantu, tá idáṃ kshétram ā́ viçantu, tá idáṃ kshétram ánu ví viçantu || 2 || yanti, devā́, viṃçatíç ca || 8 ||

(Rv. V, 53, 6 — handwritten in margin)

2, 4, 10, 1-3. ([f] 3, 5, 4, 2). — K. 11, 9. — ([a] Vs. 18, 55). — devā́ḥ — çarmaṇyầḥ | mitrā́-varuṇeti mitrā́-varuṇâ — udadhim ity úda-dhim — vṛishṭyā́ | avata — rodàsî[8] iti — vṛishṭayàḥ — îrayatha — samudrataḥ — varshayatha — dasrâḥ —

7. [7] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 16. [8] s. P. 3, 5.

8. kârîryuttarabhâgasthâ mantrâḥ. [1] °nta (°ṃ°) ABCDW. [2] ohne avagraha. [3] so (paroxyt.) ABCDW. [4] so (oxyt.) ABCDW. [5] so (°â) ABW; s. P. 3, 10. 12. [6] °ndh° (°ṃ°) ABCDW. [7] so (°vī) ABCDW. [8] s. P. 4, 17.

sṛija | vṛishṭim | divaḥ | eti — samudram — prathamajâ iti prathama-jâḥ — samudriyàm — bhindhi | idam — dehi | îçânaḥ — sṛija — devâḥ | divibhâgâ iti divi-bhâgâḥ — antarikshabhâgâ ity antariksha-bhâgâḥ — pṛithivibhâgâ iti pṛithivi-bhâgâḥ — te — anù | vîti | viçantu.

9. mârutám asi marútâm ója íti kṛishṇáṃ vấsaḥ kṛishṇá-tûsham pári dhatta, etád vaí vṛíshṭyai[1] rûpáṃ, sá-rûpa evá bhûtvấ parjányaṃ varshayati | ramáyata marutaḥ çyenám âyínam íti paçcâd-vâtám práti mîvati puro-vâtám evá janayati varshásyấ 'va-ruddhyai[2] | vâta-nâmấni juhoti; vâyúr vaí vṛíshṭyâ îçe, vâyúm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smai parjányaṃ varshayaty; ashṭaú || 1 || juhoti, cátasro vaí díçaç cátasro 'vântara-diçấ, dig-bhyá evá vṛíshṭiṃ sám prá cyâvayati | kṛishṇâ-'jiné sáṃ yauti, havír evấ 'kar; antar-vedí sáṃ yauty, áva-ruddhyai[2] | yátînâm adyámânânâṃ çîrshấṇi párâ 'patan, té kharjûrâ abhavan, téshâṃ rása ûrdhvò 'patat, tấni karî́râṇy abhavant, saumyấni vaí karî́râṇi, saumyấ khálu vâ ấ-hutir divó vṛíshṭiṃ[1] cyâvayati; yát karî́râṇi bhávanti || 2 || saumyáyai 'vấ ''-hutyâ divó vṛíshṭim[1] áva runddhe[3] | mádhushâ sáṃ yauty, apấṃ vấ eshá óshadhînâṃ[4] ráso yán mádhv, ad-bhyá evaú 'shadhî-bhyo[5] varshaty, átho ad-bhyá evaú 'shadhî-bhyo vṛíshṭiṃ[1] ní nayati | mấndâ vấçâ íti sáṃ yauti, nâma-dhéyair evaí 'nâ áchai 'ty, átho yáthâ brûyấd: ásâv[6] é 'hî́ 'ty evám evaí 'nâ nâma-dhéyair ấ || 3 || cyâvayati | vṛíshṇo áçvasya[7] saṃ-dấnam asi vṛíshṭyai[1] tvó 'pa nahyâmî́ 'ty âha, vṛíshâ vấ áçvo, vṛíshâ parjányaḥ,

9. prâcyâṅgamantravyâkhyânam (3, 1, 11). [1] so (paroxyt.) ABCDW. [2] °rudhyai ACDW. [3] rundhe (°ṃ°) ABCDW. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 3, 7. [6] s. P. 16, 31. [7] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 16.

kṛishṇá iva khálu vaí bhûtvā́ varshati, rûpéṇai 'vaí 'naω sám ardhayati, várshasyā́ 'va-ruddhyai[2] || 4 || ashṭaú, bhávanti, nâmadhéyair, ékân ná triωçác ca || 9 ||

2, 4, 7, 1-2. (3, 1, 11, 4-6). — K. 11, 10. — vṛishṭyā́ḥ | îçe̱ — a̱vâ̱nta̱ra̱di̱çâ ity ȧvântara-di̱çâḥ — sam | preti | cyâ̱va̱yati̱ — e̱va | a̱ka̱ḥ — oshȧdhîbhya̱ ity oshȧdhi-bhya̱ḥ — atho̱ iti — mândā́ḥ — atho̱ iti — asaú | eti | i̱hi̱ | iti — e̱nâ̱ḥ.

10. dévâ vasavyâ, dévâḥ çarmaṇyâ, dévâḥ sa-pîtaya íty ā́ badhnâti devátâbhir[1] evā́ 'nv-ahám vṛísh-ṭim[2] ichati | yádi várshet tā́vaty[1] evá hotavyàm, yádi ná várshec chvó bhûté havír nír vaped | aho-râtré[3] vaí mitrā́-váruṇâv, aho-râtrā́bhyâm khálu vaí parjányo varshati, náktam vâ hí dívâ vâ várshati, mitrā́-váruṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'smai || 1 || aho-râtrā́-bhyâm parjányam varshayato | 'gnáye dhâma-cháde puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlam nír vapen mârutáω saptá-kapâlaω sauryám éka-kapâlam; agnír vā́ itó vṛíshṭim[2] úd îrayati, marútaḥ sṛishṭā́m nayanti, yadā́ khálu vā́ asā́v âdityó nyàñ[1] raçmí-bhiḥ pary-âvártaté 'tha varshati dhâ-ma-chád[4] iva khálu vaí bhûtvā́ varshaty, etā́ vaí devátâ[1] vṛíshṭyâ[2] íçate tā́ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́ḥ || 2 || evā́ 'smai parjányam varshayanty, utā́ 'varshi-shyan várshaty evá | sṛijā́[5] vṛishṭím[6] divá ā́ 'd-bhíḥ samudrám[1] pṛiṇé 'ty âhe, 'mā́ç cai 'vā́ 'mū́ç câ 'páḥ sám ardhayaty, átho âbhír evā́ 'mū́r áchai 'ty | ab-jā́ asi prathama-jā́ bálam asi samudríyam[1] íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád | ún nambhaya pṛithivī́m íti varshâ-hvā́m[7] juhoty, eshā́ vā́ óshadhînâm[1] vṛishṭi-vánis, táyai 'vá

10. uttarabhâgasthamantravyâkhyânam (3, 1, 11). [1] ohne avagraha. [2] so (paroxyt.) ABCDW. [3] s. P. 4, 11. [4] °chch° W. [5] so (°â) ABW, s. P. 3, 12. [6] so (oxyt.) ABCDW. [7] s. P. 3, 5; punarnavâyâm, schol. p. 519 (also Loc. von varshâhû; anders im Pet. W.).

vríshṭim[2] ā́ cyâvayati | yé devā́ diví-bhâgâ íti krishṇâ-'jinám áva dhûnotî, 'má evā́ 'smai lokā́ḥ prîtā́ abhī́-'shṭâ bhavanti || 3 || asmai, dhâvati tā́, vā́, ékaviꞷçatiç ca || 10 ||

2, 4, 8, 1-2. (3, 1, 11, 6-8). — K. 11, 10. — devā́ḥ | vasavyâḥ — çarmaṇyâḥ — devatā́bhiḥ — tâvàti | eva — nyàñ — etâḥ — devatā́ḥ | vrishṭyā́ḥ — uta | avàrshishyan — srija | vrishṭim | divaḥ | eti — samudram — atho iti — prathamajâ iti prathama-jâḥ — samudriyàm — varshâhvâm iti varsha-hvâm — ye | devâḥ — ime — abhîshṭâ ity abhi-ishṭâḥ.

11. sárvâṇi chándâꞷsy etásyâm íshṭyâm anū́-'cyânī́ 'ty âhus, trishṭúbho[1] vā́ etád vîrẏam yát kakúd ushṇíhâ jágatyai, yád ushṇiha-kakúbhâv anv-ā́ha ténai 'vá sárvâṇi chándâꞷsy áva runddhe[2] | gâyatrī́ vā́ eshā́ yád ushṇíhâ, yā́ni catvā́ry ádhy akshárâṇi cátush-pâda evá té paçávo, yáthâ puroḍā́çe[1] puroḍā́çó[1] 'dhy evám evá tád yád ṛicy ádhy akshárâṇi | yáj jágatyâ || 1 || pari-dadhyā́d án-tam yajnám gamayet; trishṭúbhâ[1] pári dadhâtî, 'ndriyám vaí vîrẏam trishṭúg[1], indriyá evá vîrẏe yajnám práti shṭhâ-payati[3] nā́ 'ntam gamayaty; ágne[4] trī́ te vā́jinâ trī́ shadhá-sthé[5] 'ti trí-vatyâ pári dadhâti, sarû́pa-tvā́ya | sárvo vā́ eshá yajnó yát traidhâtavī́yam[1], kā́mâya-kâ-mâya prá yujyate, sárvebhyo hí kā́mebhyo yajnáḥ pra-yuj-yáte | traidhâtavī́yena[1] yajetâ 'bhi-cárant, sárvo vaí || 2 || eshá yajnó yát traidhâtavī́yaꞷ[1], sárveṇai 'vaí 'nam yaj-

11. traidhâtavîyeshṭiḥ (3, 2, 11). [1] ohne avagraha. [2] rundhe (°ṃ°) ABCDW. [3] so (shṭh°) ABW, s. P. 6, 4. [4] die hiesige Aufführung dieses in III, 2, 11, 1 nochmals unter den yâjyâ aufgeführten Verses ist ein Beweis für den sekundären Ursprung der yâjyâ-Abschnitte. Es werden ja überhaupt hier mehrfach zu den ishṭi die mantra bereits im Texte selbst aufgeführt, während das yâjyâkâṇḍam dann noch je andere dazu gehörige yâjyâ aufführt; vgl. II, 3, 9 (ishṭi und Sprüche). 4, 14, 5 (yâjyânu°); II, 3, 10 (mantra), 11 (ishṭi). 5, 12, 1 (yâjyânu°); II, 4, 5 (Sprüche). 6 (ishṭi). III, 1, 11, 1-4 (yâjy°). II, 4, 7. 8 (mantra). 9. 10 (ishṭi). III, 1, 11, 4-7 (yâjy°). S. noch die Note zu II, 5, 2, 5. [5] so (shadh°) AB; s. P. 6, 4.

nénâ 'bhí carati, strinutá evaí 'nam | etáyai 'vá yajetâ 'bhi-caryámâṇaḥ, sárvo vā́ eshá yajnó yát traidhâtavī́yaᴗ, sárveṇai 'vá yajnéna yajate, naí 'nam abhi-cárant striṇuta | etáyai 'vá yajeta sahásreṇa yakshyámâṇaḥ, prá-jâtam evaí 'nad dadâty | etáyai 'vá yajeta sahásreṇe ''jânó, 'ntaṃ vā́ eshá paçûnā́ṃ gachati || 3 || yáḥ sahásreṇa yájate; prajā́-patiḥ khálu vaí paçū́n asṛjata, tā́ᴗs[6] traidhâtavī́yenai[1] 'vā́ 'sṛjata; yá evám vidvā́ᴗs[6] traidhâtavī́yena[1] paçú-kâmo[7] yájate yásmâd evá yóneḥ prajā́-patiḥ paçū́n ásṛjata tásmâd evaí 'nânt sṛjata úpai 'nam út-taraᴗ sahásraṃ namati | devátâbhyo[1] vā́ eshá ā́ vṛiçcyate yó: yakshyá íty uktvā́ ná yájate; traidhâtavī́yena yajeta, sárvo vā́ eshá yajnáḥ || 4 || yát traidhâtavī́yaᴗ[1], sárveṇai 'vá yajnéna yajate, ná devátâbhya[1] ā́ vṛiçcyate | dvā́daça-kapâlaḥ puroḍā́ço[1] bhavati, té tráyaç cátush-kapâlâs, trishshamṛiddhatvā́ya[8] | tráyaḥ puroḍā́çâ bhavanti, tráya imé lokā́, eshā́ṃ lokā́nâm ā́ptyâ | úttara-uttaro jyā́yân bhavaty, evám iva hī́ 'mé lokā́ | yava-máyo mádhya, etád vā́ antárikshasya[1] rûpáᴗ, sám-ṛiddhyai[9] | sárveshâm abhi-gamáyann áva dyaty, áchambaṭ-kâraᴗ | híraṇyaṃ dadâti, téja evá || 5 || áva runddhe[2]; târpyáṃ dadâti, paçū́n evā́ 'va runddhe[2]; dhenúṃ dadâty, â-çísha evā́ 'va runddhe[2]; sā́mno vā́ eshá várṇo yád dhíraṇyaṃ, yájushâṃ târpyám, ukthâ-madā́nâṃ[10] dhenúr, etā́n evá sárvân várṇân áva runddhe[2] || 6 ||

jágatyâ, 'bhicárant sárvo vaí, gachati, yajnás, téja evá, triᴗçác ca || 11 ||

3, 2, 11, 1-3. — K. 12, 4. — anûcyânîty ànu-ucyấni — trishṭubhàḥ — kakut — catúshpâda iti catúḥ-pâdaḥ — ṛici | adhîti — trishṭubhā́ — trishṭuk — indriye — pratîti | sthâ-

11. [6] so (°ᴗs) ABW, s. P. 6, 14. [7] paçukâmo fehlt irrig in einigen Mss. des schol. zu P. 6, 14, s. Whitney p. 169. [8] triḥsha° D (beide Male); s. P. 6, 13 schol. [9] ṛidhyai ACDW. [10] s. P. 3, 2.

payati — sadhastheti sadha-sthâ — traidhâtavîyám — strinute — tân — vidvân — srijate — âptyai — lokâḥ — ukthâmadânâm ity úktha-madânâm.

12. tváshṭâ hatá-putro ví-'ndraᴗ sómam ấ 'harat, tásminn índra upa-havám aichata, táṃ nó 'pâ 'hvayata: putrám me 'vadhîr íti; sá yajna-veçasáṃ kritvấ prâ-sáhâ sómam apibat | tásya yád aty-áçishyata tát tváshṭâ "-havanī́yam úpa prấ 'vartayat: svấhé[1] 'ndra-çatrur vardhasvé 'ti; sá yấvad[1] ûrdhváḥ parâ-vídhyati tấvati[1] svayám evá vý aramata, yádi vâ tấvat[1] pra-vaṇám || 1 || ấsît yádi vâ tấvad[1] ádhy agnér ấsît; sá sam-bhávann agnī́-shómâv abhí sám abhavat | sá ishumâtrám-ishumâtraṃ víshvañn[1] avardhata, sá imấn lokấn[2] avrinod, yád imấn lokấn[2] ávrinot tád vritrásya vritra-tváṃ | tásmâd índro 'bibhed, ápi tváshṭâ; tásmai tváshṭâ vájram asiñcat, tápo vaí sá vájra âsît | tám úd-yantuṃ nấ 'çaknod; átha vaí tárhi víshṇuḥ || 2 || anyấ devátâ[1] "sît; sò 'bravîd: víshṇav é 'hî 'dám ấ harishyâvo yénâ 'yám idám íti | sá víshṇus tredhấ "tmấnaṃ ví ný adhatta pṛithivyấṃ tṛitîyam antárikshe[1] tṛitîyaṃ diví tṛitîyam, abhi-paryâvartấd dhy ábibhed | yát pṛithivyấṃ tṛitîyam ấsît téné 'ndro vájram úd ayachad víshṇv-anusthitaḥ[3]; sò 'bravîn: mấ me prá hâr ásti vấ idám || 3 || máyi vîryaṃ tát te prá dâsyâmī́ 'ti, tád asmai prấ 'yachat, tát práty agṛihṇâd, ádhâ mé 'ti tád víshṇavé 'ti prấ 'yachat, tád víshṇuḥ práty agṛihṇâd: asmấsv índra indriyáṃ dadhâtv íti | yád antárikshe[1] tṛitîyam ấsît téné 'ndro vájram úd ayachad víshṇv-anusthitaḥ[3]; sò 'bravîn: mấ me prá hâr ásti vấ idám || 4 || máyi vîryaṃ tát te prá dâsyâmī́ 'ti,

12. traidhâtavîyasya devatâ. [1] ohne avagraha. [2] °nlo° A. W (das zweite Mal), °nll° B, °ṇl° W (das erste Mal). [3] so (°sthi°) ABCDW; s. Whitney zu P. 6, 2.

tád asmai prā́ 'yachat, tát práty agrihṇâd, dvír mâ 'dhâ íti tád víshṇavé 'ti prā́ 'yachat, tád víshṇuḥ práty agriḥṇâd: asmā́sv índra indriyám dadhâtv íti | yád diví trítîyam ā́sît téné 'ndro vájram úd ayachad víshṇv-anusthitaḥ[3]; sò 'bravîn: mā́ me prá hâr yénā́ 'hám || 5 || idám ásmi tát te prá dâsyâmī́ 'ti, tvī́3 íty abravît; saṃ-dhā́ṃ tú sáṃ dadhâvahai tvā́m evá prá viçânī́ 'ti, yán mā́m pra-viçéḥ kím mâ bhuñjyâ íty abravît, tvā́m evé 'ndhîya táva bhógâya tvā́m prá viçeyam íty abravît, tám vritráḥ prā́ 'viçad, udáraṃ[1] vaí vritráḥ, kshút khálu vaí manushýasya bhrā́trivyo, yáḥ || 6 || evám véda hánti kshúdham bhrā́trivyaṃ; tád asmai prā́ 'yachat, tát práty agrihṇât, trír mâ 'dhâ íti tád víshṇavé 'ti prā́ yachat, tád víshṇuḥ práty agrihṇâd: asmā́sv índra indriyám dadhâtv íti | yát tríḥ prā́ 'yachat[4] tríḥ praty-ágrihṇât tát tri-dhā́tos tridhâtu-tvám | yád víshṇur anv-átishṭhata víshṇavé 'ti prā́ 'yachat[4] tásmâd aindrâ-vaishṇaváu havír bhavati | yád vā́ idáṃ kíṃ ca tád asmai tát prā́ 'yachad ŕícaḥ sā́mâni yájûṃshi | sahásraṃ vā́ asmai tát prā́ 'yachat, tásmât sahásra-dakshiṇam || 7 || pravaṇáṃ, víshṇur, vā́ idám, idám, ahám, yó, bhavaty, éka-viṃçatiç ca || 12 ||

2, 5, 2, 1-2. 6, 5, 1, 1-2. — K. 12, 3. — Ç. 5, 5, 4, 7. 8. 5, 1-7. — vîndram iti vi-indram — indràḥ — aichata — prâsaheti[5] pra-sahā́ — upà | preti | avartayat | svâhā́ — pravaṇam iti pra-vaṇam — agnîshomâv ity agnî-somaù | abhi | sam iti | abhavat — vishvàñ — imân | lokân — vishṇò[6] | eti | ihi — vi | nîti | adhatta — preti | hâḥ[7] — adhā́ḥ[8] | mâ | iti — ati | preti | ayachat — mâ | adhâḥ — tvî3 | iti — udaràm — yat | triḥ | preti | ayàchat — anvatishṭhatety ànu-atishṭhata | vishṇàve | ati | preti | ayàchat.

12. [4] nicht komponirt, obschon betont. [5] s. P. 3, 5. [6] ohne iti; s. Whitney zu P. 4, 6. 9, 12. [7] s. P. 8, 8. [8] s. Whitney zu P. 3, 9.

13. devấ vaí râjanyầj jấyamânâd abibhayus, tám an-tár evá sántaṃ dấmnấ 'pau "mbhant; sá vấ eshó 'po-'bdho jâyate yád râjanyò, yád vấ eshó 'napo-'bdho jấyeta vṛitrấn ghnáoç cared | yáṃ kâmáyeta râjanyàm: ánapo-'bdho jâyeta vṛitrấn ghnáoç cared íti tásmâ etám aindrâ-bârhas-patyáṃ carúṃ nír vaped, aindró vaí râjanyò bráhma bṛíhaspátir[1], bráhmaṇai 'vaí 'naṃ dấmno 'pó-'mbhanân muñ-cati | hiraṇmáyaṃ[1 u. 2] dấma dákshiṇâ, sâ-'kshấd evaí 'naṃ dấmno 'pó-'mbhanân muñcati || 1 || enaṃ, dvấdaça ca || 13 ||

3, 3, 11, 1. — K. 11, 4. — dâmnâ | apeti | aumbhan | saḥ | vai | eshaḥ | apóbdha ity apà-ubdhaḥ — eshaḥ | anà-pobdha ity anàpa-ubdhaḥ — ghnan | caret — apombhà-nâd ity àpa-umbhànât — hiraṇmayàm — sâkshâd iti sa--akshât.

14. [a] návo-navo bhavati jấyamânó 'hnâṃ ketúr ushá-sâm ety ágre | bhâgáṃ devébhyo ví dadhâty â-yán prá candrámâs[1] tirati dîrghám ấyuḥ || [b] yám âdityấ aoçúm â--pyâyáyanti yám ákshitam ákshitayaḥ píbanti | téna no rấjâ váruṇo bṛíhaspátir[1] ấ pyâyayantu bhúvanasya go--pấḥ || [c] prấcyâṃ[1] diçí tvám indrâ 'si rấjo 'tó 'dîcyâṃ[1] vṛitra-han vṛitra-hấ 'si | yátra yánti srotyấs tát || 1 || jitáṃ te dakshiṇató[1] vṛishabhá edhi hávyaḥ | [d] índro jayâti ná párâ jayâtâ adhi-râjó rấja-su râjayâti | víçvâ hí bhûyấḥ pṛitanâ abhishṭí́r[1] upa-sádyo namasyò yáthấ 'sat || [e] asyé 'd evá prá ririce mahi-tváṃ diváḥ pṛithivyấḥ[2] páry antári-kshât[1] | sva-rấḍ índro dáma â viçvá-gûrtaḥ svarír[1] ámatro vavakshe ráṇâya | [f] abhí tvâ çûra nonumó 'dugdhâ[3] iva

13. aindrâbârhaspatyaç caruḥ (çaktistambhanivârakaḥ) (3,3,11). [1] ohne avagraha. [2] s. P. 13, 8.

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°ḥ p°) ABW, s. P. 8, 28 schol. [3] so (°o ') ABW; s. P. 12, 7.

dhenávaḥ | î́çânam || 2 || asyá jágataḥ suvar-dṛíçam î́çânam indra tasthúshaḥ || [g] tvā́m íd dhí hávâmahe sâtā́ vā́jasya kârávaḥ | tvā́ṃ vṛitréshv indra sát-patiṃ náras tvā́ṃ kā́shṭhâsv árvataḥ || [h] yád dyā́va indra te çatáꝍ çatám bhū́mîr utá syúḥ | ná tvâ vajrint sahásraꝍ sū́ryâ ánu ná jâtám ashṭa ródasî || [i] píbâ[4] sómam indra mándatu tvâ yáṃ te sushā́va hary-açvā́ 'driḥ || 3 || sotúr bâhú-bhyâꝍ sú-yato nā́ 'rvâ || [k] révatîr[1] naḥ sadha-mā́da índre santu tuví-vâjâḥ | kshumánto[1] yā́bhir mádema || [l] úd agne çúcayas táva, [m] ví jyótishó, [n] 'd u tyáṃ jâtá-vedasaꝍ | [o] saptá tvâ haríto ráthe váhanti deva sûrya | çocísh-keçaṃ vi-cakshaṇa || [p] citráṃ devā́nâm úd agâd ánîkaṃ cákshur mitrásya váruṇasyâ 'gnéḥ | ā́ 'prâ dyā́vâ-pṛithivī́ antárikshaꝍ[1] sū́rya âtmā́ jágatas tásthushaḥ || 4 || ca || [q] víçve devā́ ṛitâ-vṛídha[5] ṛitú-bhir havana-çrútaḥ | júshantâṃ yújyam páyaḥ || [r] víçve devâḥ çṛiṇuté 'máꝍ hávam me yé antárikshe[6] yá úpa dyávi shṭhá[7] | yé agni-jihvā́[6] utá vâ yájatrâ â-sádyâ 'smín barhíshi mâdayadhvam || 5 || tád, î́çânam, ádris, tásthushas, triꝍçác ca || 14 ||

(2, 3, 5, 1 - 9, 3). — [a 8] R. 10, 85, 19; [b 8] nur hier; [c.d] Ath. 6, 98, 3. 1; [e] R. 1, 61, 9; [f] 7, 32, 22; [g] 6, 46, 1; [h] 8, 59, 5; [i] 7, 22, 1; [k] 1, 30, 13; [l 9] 8, 44, 17; [m 9] 5, 2, 9; [n.o 10] 1, 50, 1. 8; [p 10] 1, 115, 1; [q.r] 6, 52, 10. 13. — âyann ity ā́-yan — candramā́ḥ — bṛihaspatiḥ | eti | pyâyayantu — prâcyā́m — râjā́ | uta | udī́cyâm — dakshiṇataḥ | vṛishabhaḥ — jayâtai — viçvā́ḥ — abhishṭíḥ — dame | eti — svariḥ — adugdhâḥ | iva — yat | dyâvaḥ —

14. [4] so (°â) ABW; s. P. 3, 8. [5] s. P. 3, 2. [6] so (°e a°) ABW; s. P. 11, 3. [7] so (shṭha) ACW; s. P. 6, 2. [8] die pratîka beider Verse fanden sich schon in II, 3, 5, 3; s. daselbst. [9] nur die pratîka, weil [l] schon in I, 3, 14, 8, [m] schon in I, 2, 14, 7 (beides sind yâjyâ-Abschnitte) da war. [10] warum [n] nur mit dem pratîka, [o.p] dagegen voll aufgeführt worden, ist mir nicht klar. Alle drei Verse finden sich bereits in II, 3, 8, 2 (nicht yâjyâ-Abschnitt), und zwar nur mit den pratîka aufgeführt, vor, [n.p] resp. ebenso bereits in dem yâjyâ-Abschnitt II, 2, 12, 1, und im vollen Wortlaute in I, 4, 43, 1 (nicht yâjyâ-Abschnitt), s. die Note zu II, 3, 8, 2.

rodasî[11] iti | pibà — na | arvâ | revatîḥ — sadhamâda[12] iti sadha-mâdàḥ — kshumantàḥ — çocishkeçam iti çociḥ-keçam — eti | aprâḥ — ṛitâvṛidha ity ṛita-vṛidhàḥ — çṛiṇuta | imam — stha.

devấ manushyầ, devâsurấ abruvan, devâsurấs téshâṃ gâyatrî́, prajấpatis tấ yátrấ, 'gne góbhiç, citráyâ, mârutáṃ, dévâ vasavyâ ágne, mârutáṃ[13], dévâ vasavyâ dévâḥ çarmaṇyâḥ, sárvâṇi, tváshṭâ hatáputro[14], devấ vaí râjanyần, návo-navaç, cáturdaça || 14 ||

devấ manushyầḥ (1, 1), prajấm paçû́n (3, 3), dévâ vasavyâḥ (8, 1), pári dadhyâd (11, 2), idám asmy (12, 6), ashṭấcatvâriṁçat || 48 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ ||

15. dârçyam brâhmaṇam (2, 5, 1-6. 11 [3-9]. 6, 1-6)*.

1. viçvá-rûpo vaí tvâshṭráḥ puró-hito devấnâm âsît[1] svasrî́yó 'surâṇâṃ; tásya trî́ṇi çîrshấṇy âsant soma-pấnaṁ surâ-pấnam[2] annấ-'danaṁ; sá praty-áksham devébhyo bhâgám avadat[1] paró-'ksham ásurebhyaḥ, sárvasmai vaí praty-áksham bhâgáṃ vadanti yásmâ evá paró-'ksham vádanti tásya bhâgá uditás; tásmâd índro 'bibhed: îdṛíñ[3] vaí râshṭráṃ ví pary-ấvartayatî́[4] 'ti; tásya vájram â-dấya çîrshấṇy achinad, yát soma-pấnam || 1 || ấsît sá kapíñjalo[3] 'bhavat, yát surâ-pấnaṁ[2] sá kalavíñko[3], yád annấ-'danaṁ sá tittirís | tásyâ 'ñjalínâ brahma-hatyấm úpâ 'gṛihṇât, tấṁ saṃ-vatsaráṃ abibhas[5], tám bhûtấny abhý akroçan: bráhma-hann íti | sá pṛithivî́m úpâ 'sîdad: asyaí brahma-hatyấyai tṛítîyam práti gṛihâṇé 'ti; sấ 'bravîd: váraṃ vṛiṇai khâtất parâ-bhavishyántî manye táto mấ parấ bhûvam íti; purấ

14. [11] s. P. 4, 17. [12] sadamâda C. [13] °tam íti DW. [14] fehlt W.

* s. Ind. Stud. 3, 380.

5, 1. paurṇamâsîgatasyâ 'gnîshomîyapuroḍâçasyopodghâtaḥ. [1] unbetont! [2] mit dentalem n. [3] ohne avagraha. [4] als Compositum. [5] s. P. 8, 8. [6] s. P. 6, 2.

te || 2 || sam̥-vatsarā́d ápi rohâd íty abravît, tásmât purā́ sam̥-vatsarā́t pṛithivyaí khâtám ápi rohati vā́re-vṛitaᴗ hỳ asyai; tṛítîyam brahma-hatyā́yai práty agṛihṇât, tát svá-kṛitam íriṇam abhavat, tásmâd ā́hitâ-'gniḥ çraddhā́-devaḥ svá-kṛita íriṇe nā́ 'va syed, brahma-hatyā́yai hỳ eshá várṇaḥ | sá vánaspátîn[3] úpâ 'sîdad: asyaí brahma-hatyā́yai tṛítîyam práti gṛihṇîté 'ti; tè 'bruvan: váram̥ vṛiṇâmahai vṛikṇā́t || 3 || parâ-bhavishyánto manyâmahe táto mā́ párâ bhûmé 'ty; â-vráçcanâd vo bhū́yâᴗsa út tishṭhân íty abravît, tásmâd â-vráçcanâd vṛikshā́ṇâm bhū́yâᴗsa út tishṭhanti, vā́re-vṛitaᴗ hỳ eshâm̥; tṛítîyam brahma-hatyā́yai práty agṛihṇant, sá nir-yâsò 'bhavat, tásmân nir-yâsásya nā́ ''çỳam, brahma-hatyā́yai hỳ eshá várṇó, 'tho khálu yá evá lóhito yó vâ ''-vráçcanân nir-yéshati tásya nā́ ''çỳam || 4 || kā́mam anyásya | sá strî-shaᴗsâdám[6] úpâ 'sîdad: asyaí brahma-hatyā́yai tṛítîyam práti gṛihṇîté 'ti; tā́ abruvan: váram̥ vṛiṇâmahâ ṛítviyât pra-jā́m̥ vindâmahai kā́mam ā́ ví-janitoḥ sám bhavâmé 'ti, tásmâd ṛítviyât stríyaḥ pra-jā́m̥ vindante, kā́mam ā́ ví-janitoḥ sám bhavanti, vā́re-vṛitaᴗ hỳ âsâm̥; tṛítîyam brahma-hatyā́yai práty agṛihṇant, sā́ málavad-vâsâ abhavat, tásmân málavad-vâsasâ ná sám̥ vadeta || 5 || ná sahā́ ''sîta nā́ 'syâ ánnam adyâd, brahma-hatyā́yai hỳ eshā́ várṇam prati-múcyā́ ''sté; 'tho khálv âhur: abhy-áñjanam̥ vā́vá[3] striyā́ ánnam abhy-áñjanam evá ná prati-gṛíhyam̥ kā́mam anyád íti | yā́m málavad-vâsasaᴗ sam-bhávanti yás táto jā́yate sò 'bhi-çastó, yā́m áraṇye tásyai stenó, yā́m párâcîm̥[3] tásyai hrîta-mukhỳ apa-galbhó, yā́ snā́ti tásyâ ap-sú mā́ruko, yā́ || 6 || abhy-añkté tásyai duç-cármâ, yā́ pra-likháte tásyai khalatír apa-mârī́, yā́ ''-'ñkté tásyai kâṇó, yā́ dató dhā́vate tásyai çyâvá-dan, yā́ nakhā́ni ni-kṛintáte tásyai kunakhī́[3], yā́ kṛi-

ṇátti tásyai klîbó, yā́ rájjuṃ sṛijáti tásyâ ud-bándhuko, yā́ parṇéna píbati tásyâ un-mā́duko, yā́ kharvéṇa píbati tásyai kharvás; tisró rā́trîr vratám cared, añjalínâ vâ píbed ákharvena vâ pā́treṇa, pra-jā́yai gopîthā́ya[5] || 7 || yát somapā́naṃ, te, vṛikṇā́t, tásya nā́ ’’çyàṃ, vadeta, mā́ruko yā́, ’kharveṇa vâ, trī́ṇi ca || 1 ||

[1.2] Ç. 1, 6, 3, 1-5. 5, 5, 4, 2-6. — [5] Pâr. 1, 11, 6 (Yâjnav. 1, 81). — annâdànam ity ànna-adànam | saḥ | pratyaksham iti prati-akshàm — avadat | paroksham iti paraḥ-akshàm — yasmai — abibhet | îdriñ — vîti | paryâvàrtayatîti pari-âvàrtayati — saḥ | kapiñjàlaḥ — saḥ | kalaviñkàḥ — abibhaḥ — svakrita iti sva-krite — saḥ | vanaspatī́n — saḥ | niryâsa iti niḥ-yâsaḥ — atho iti — na | âçyàm — strîshaṃsâdam iti strî-saṃsâdam — âsîta | na | asyâḥ — âste | atho iti — vâva | striyâḥ — parā́cîm — tasyā́ḥ | apsv ity àp-su — âñkta ity ấ-añkte — kunakhî — srijati | tasyâḥ — tasyā́ḥ | unmâdùka ity ùt-mâdùkaḥ — pibèt — gopîthâyà.

2. tváshṭâ hatá-putro vī́-’ndraṃ sómam ā́ ’harat, tásminn índra upa-havám aichata, tám nó ’pâ ’hvayata: putrám me ’vadhîr íti; sá yajna-veçasám kritvā́ prâ-sáhâ sómam apibat, tásya yád aty-áçishyata tát tváshṭâ ’’-havanī́yam úpa prā́ ’vartayat: svā́hé[1] ’ndra-çatrur vardhasvé ’ti; yád ávartayat tád vṛitrásya vṛitra-tvám, yád ábravît: svā́hé[1] ’ndra-çatrur vardhasvé ’ti tásmâd asya || 1 || índraḥ çátrur abhavat, sá sam-bhávann agnī́-shómâv abhí sám abhavat, sá ishumâtrám-ishumâtram víshvañn[1] avardhata, sá imā́ñ lokā́n[2] avṛiṇod, yád imā́ñ lokā́n[3] ávṛiṇot tád vṛitrásya vṛitra-tvám, tásmâd índro ’bibhet | sá prajā́-patim úpâ ’dhâvac: chátrur me ’janī́ ’ti, tásmai vájraṃ siktvā́ prā́ ’yachad: eténa jahī́ ’ti, ténâ ’bhy̆ âyata | tā́v abrûtâm agnī́-shómau: mā́ || 2 || prá hâr âvám antáḥ[4] sva íti, mámа vaí yu-

2. agnîshomayâgaḥ pûrṇimâdine. [1] ohne avagraha. [2] °nl° W °ñll° B. [3] so W, °ñll° B. [4] antá W.

váu stha íty abravîn mā́m abhy é 'tam íti, taú bhâga-dhéyam aichetâṃ, tā́bhyâm etám agnî-shomī́yam ékâ-daça-kapâlam pûrṇá-mâse[5] prā́ 'yachat | tā́v abrûtâm: abhí sáṃ-dashṭau vaí svo ná çaknuva aí-'tum íti; sá índra âtmánaḥ çîta-rûrā́v ajanayat, tác chîta-rûráyor jánma, yá eváu çîta-rûráyor jánma véda || 3 || naí 'nau çîta-rûraú hatas; tā́bhyâm enam abhŷ anayat, tásmâj jañjabhyámânâd agnī́-shómau nír akrâmatâm | prâṇâ-'pânaú vā́ enaṃ tád ajahitâm, prâ-'ṇó vaí dáksho 'pâ-'náḥ krátus, tásmâj jañ-jabhyámâno brûyân: máyi daksha-kratū́[6] íti, prâṇâ-'pânā́v evā́ "tmán dhatte, sárvam ā́yur eti | sá devátâ[1] vṛitrā́n nir-hū́ya vā́rtra-ghnau havíḥ pûrṇá-mâse nír avapad, ghnánti vā́ enam pûrṇá-mâsa ā́ || 4 || amâ-vâsŷâyâm pyâ-yayanti, tásmâd vā́rtra-ghnî[7 u. 8] pûrṇá-mâsé[5] 'nû 'cyete[7] vṛí-dhan-vatî[7 u. 8] amâ-vâsŷâyâṃ | tát sau-sthā́pya vā́rtra-ghnau havír vájram â-dā́ya púnar abhŷ âyata; té[7] abrûtâṃ dyā́vâ-pṛithivī́: mā́ prá hâr âváyor vaí çritá íti; té[7] abrûtâṃ: váraṃ vṛiṇâvahai nákshatra-vihitâ 'hám asânī́ 'ty asā́v abravîc[9] citrá-vihitâ 'hám ítî 'yáṃ, tásmân nákshatra-vihitâ 'saú citrá-vihite 'yáṃ; yá eváṃ dyā́vâ-pṛithivyóḥ || 5 || váraṃ védaí " 'naṃ váro gachati; sá âbhyā́m evá prá-sûta índro vṛitrám ahan | té devā́ vṛitráu hatvā́ 'gnī́-shómâv abruvan: havyáṃ no vahatam íti, tā́v abrûtâm: ápa-teja-sau vaí tyaú vṛitré vaí tyáyos téja íti; tè 'bruvan: ká idám áchai 'tī́ 'ti, gaúr íty abruvan gaúr[1] vā́vá sárvasya mitrám íti, sā́ 'bravît || 6 ||: váraṃ vṛiṇai máyy evá sató

2. [5] s. P. 4, 53. [6] s. P. 4, 5. [7] s. P. 4, 28. 40. 29. 52. [8] diese Nennung der beiden vârtraghnî und vṛidhanvatî puro'nuvâkyâ im Texte (über ihre specielle Aufführung im Brâhmana s. schol. pag. 563) beweist für den erst sekundären Ursprung der am Ende der einzelnen prapâṭhaka in I-IV zugefügten yâjyânuvâkyâ-Abschnitte; s. die Note zu II, 4, 11, 2. [9] unbetont.

'bháyena bhunajâdhvâ íti; tád gaúr ấ 'harat, tásmâd gávi sató 'bháyena bhuñjata, etád vấ agnés téjo yád ghṛitám, etát sómasya yát páyo; yá evám agnî́-shómayos téjo véda tejasvỳ[1] evá bhavati | brahma-vâdíno vadanti: kiṃ-devatỳam paurṇá-mâsam íti, prâjâ-patyám íti brûyât, téné 'ndraṃ jyeshṭhám putráṃ nir-ávâsâyayad[10] íti, tásmâj jyeshṭhám putráṃ dhánena nir-ávasâyayanti[10] || 7 || asya, mấ, védấ, ", dyấvâ-pṛithivyór, abravîd, íti táṣmâc, catvấri ca || 2 ||

[1.2.] 2, 4, 12, 1. 2. — [5] B. 3, 5, 6, 1. — vîndram iti vi-indram — prâsaheti[11] pra-sahấ — upà | preti | avartayat — agnî-shomâv ity agnî-somaù | abhi | sam iti | abhavat — vishvàñ — imân | lokân — me | ajani — abhîti | âyata — preti | hâḥ — abhi | eti | itam — abhîti | saṃdàshṭâv iti saṃ-dashṭau — aitum ity â-etum — ajahitâm | prâṇa iti pra-anaḥ — devatấḥ | vṛitrât — anv iti | ucyete iti — abhîti | âyata | te iti — vedà | eti | enam — satâ | ubhayèna | bhunajâdhvai — bhunjate — tejasvî | eva — niravấsâyayad iti niḥ-avấsâyayat — niravàsâyayantîti niḥ-avàsâyayanti.

3. índraṃ vṛitráṃ jaghnivấ̃sam mṛídho 'bhí prấ 'vepanta; sá etáṃ vaimṛidhám[1] pûrṇá-mâse 'nu-nirvâpỳam apaçyat, táṃ nír avapat, téna vaí sá mṛídhó 'pâ 'hata; yád vaimṛidháḥ[1] pûrṇá-mâse 'nu-nirvâpỳo bhávati mṛídha evá téna yájamânó 'pa hata | índro vṛitrá̃ hatvấ devátâbhiç[1] ce 'ndriyéṇa ca vỳ ârdhyata; sá etám âgneyám ashṭấ-kapâlam amâ-vâsỳâyâm apaçyad aindráṃ dádhi || 1 || táṃ nír avapat, téna vaí sá devátâç[1] ce 'ndriyáṃ cấ 'vâ 'runddha[2] | yád âgneyò 'shṭấ-kapâlo 'mâ-vâsỳâyâm bhávaty aindráṃ dádhi devátâç[1] cai 'vá téne 'ndriyáṃ ca yájamânó 'va runddha[2] | índrasya vṛitráṃ ja-

2. [10] als Compositum! [11] s. P. 3, 5.

3. amâvâsyâyâṃ sâṃnâyyayâgaḥ (vaimṛidhasâṃnâyye). [1] ohne avagraha. [2] ⁰ndh⁰ (⁰ṃ⁰) ABCDW.

ghnúsha indriyáṃ vîrỳam pṛithivî́m ánu vỳ ârchat, tád óshadhayo[1] vîrúdho[1] 'bhavan; sá prajấ-patim úpâ 'dhâvad: vṛitrám me jaghnúsha indriyáṃ vîrỳam || 2 || pṛithivî́m ánu vỳ ârat tád óshadhayo[1] vîrúdho[1] 'bhûvann íti; sá prajấ-patiḥ paçū́n abravîd: etád asmai sáṃ nayaté 'ti, tát paçáva óshadhî-bhyó[3] 'dhy âtmánt sám anayan, tát práty aduhan, yát sam-ánayan tát sâṃ-nâyyásya sâṃnâyya-tváṃ, yát praty-áduhan tát prati-dhúshaḥ pratidhuk-tváṃ | sám anaishuḥ práty adhukshan ná tú máyi çrayata íty abravîd, etád asmai || 3 || çṛitáṃ kuruté 'ty abravît, tád asmai çṛitám akurvann, indriyáṃ vấvấ[1] 'smin vîrỳaṃ tád açrayan, tác chṛitásya çṛita-tváṃ | sám anaishuḥ práty adhukshañ chṛitám[4] akran ná tú mâ dhinotî́ 'ty abravîd, etád asmai dádhi kuruté 'ty abravît, tád asmai dádhy akurvan, tád enam adhinot, tád dadhnó dadhi-tvám | brahma-vâdíno vadanti: dadhnáḥ pū́rvasyâ 'va-déyam || 4 || dádhi hí pū́rvaṃ kriyáta íty; ánâ-dṛitya tác chṛitásyai 'vá pū́rvasyấ 'va dyed, indriyám evấ 'smin vîrỳaṃ çritvấ[5] dadhnó 'párishṭâd[1] dhinoti, yathâ-pûrvám úpai 'ti | yát pûtî́kair vâ parṇa-valkaír vâ "-tañcyất saumyáṃ tád, yát kvalai[1] râkshasáṃ tád, yát taṇḍulaír vaiçva-deváṃ tád, yád â-táñcanena mânusháṃ tád, yád dadhnấ tát sé-'ndraṃ; dadhnấ " tanakti || 5 || sendra-tvấyâ | 'gnihotro-'cheshaṇám abhy-ấtanakti[6], yajnásya sáṃ-tatyâ | índro vṛitráṃ hatvấ párâm parâ-vátam agachad: ápâ 'râdham íti mányamânas, táṃ devátâḥ[1] praí-'sham aichant; sò 'bravît prajấ-patir: yáḥ prathamò 'nu-vindáti tásya prathamám bhâga-dhéyam íti, tám pitáró 'nv avindan, tásmât pitṛí-bhyaḥ pûrvedyúḥ[1] kriyate | sò 'mâ-vâsỳâm práty ấ 'gachat, táṃ devấ abhí sám agachanta

3. s. P. 3, 7. 4 °nchṛi° W. 5 çritvâ D. 6 als Compositum!

chantâ: 'mā́ vaí naḥ ‖ 6 ‖ adyá vásu vasatī́ 'tī́, 'ndro hí devā́nâṃ vásu, tád amâ-vâsỳâyâ amâvâsya-tvám | brahma-vâdíno vadanti: kiṃ-devatỳaᴗ sâṃ-nâyyám íti, vaiçva-devám íti brûyâd víçve hí tád devā́ bhâga-dhéyam abhí sam-ágachanté 'ty; átho khálv aindrám íty evá brûyâd índraṃ vā́vá[1] té tád bhishajyánto 'bhí sám agachanté 'ti ‖ 7 ‖ dádhi, me jaghnúsha indriyáṃ vîryàm, íty abravîd etád asmâ, avadéyaṃ, tanakti, no, dvícatvâriᴗçac ca ‖ 3 ‖

a̱bhi | preti | a̱ve̱pa̱nta̱ — vai̱mṛi̱dham — apeti | ha̱te̱ — vîti | â̱rdhya̱ta̱ — aveti | a̱ru̱ndha̱[2] — aveti | ru̱ndhe̱[2] — anù | vîti | â̱rcha̱t — oshàdhayaḥ | vî̱rudhàḥ — anù | vîti | â̱ra̱t — oshàdhîbhya̱ ity oshàdhi-bhya̱ḥ — pra̱ti̱dhusha̱ iti prati-dhushàḥ | pra̱ti̱dhu̱ktvam iti pratidhuk-tvam — çra̱ya̱te̱ | iti — a̱dhu̱ksha̱n | çṛi̱tam — kri̱yatè — tat | çṛi̱tasyà — u̱parishṭât — kvàlaiḥ — sendra̱m iti̱ sa-i̱ndra̱m | da̱dhnâ | eti | ta̱na̱kti̱ — a̱bhyâtàna̱ktîty àbhi-âtànakti — de̱vatā́ḥ | praisha̱m iti pra-eshàm — pû̱rve̱dyuḥ — prati | eti | a̱ga̱cha̱t — a̱bhi | sam iti | a̱ga̱cha̱nta̱ — a̱mâ̱vâ̱sya̱tvam ity àmâvâsya-tvam — a̱bhîti | sa̱magàcha̱nteti̱ sam-agàchanta — atho̱ iti — a̱bhi | sam iti | a̱ga̱cha̱nta̱.

4. brahma-vâdíno vadanti: sá t' vaí[1] darça-pûrṇamâsaú yajeta yá enau sé-'ndrau yájeté 'ti; vaimṛidháḥ[2] pûrṇá-mâse 'nu-nirvâpỳo bhavati téna pûrṇá-mâsaḥ sé-'ndra, aindráṃ dádhy amâ-vâsỳâyâṃ ténâ 'mâ-vâsỳâ sé-'ndrâ, yá eváṃ vidvā́n darça-pûrṇamâsaú yájate sé-'ndrâv evaí 'nau yajate çváḥ-çvo 'smâ ī́jânā́ya vásîyo bhavati | devā́ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata, té devā́ etā́m ‖ 1 ‖ íshṭim apaçyann: âgnâ-vaishṇavám ékâ-daça-kapâlaᴗ sárasvatyai[2] carúᴗ sárasvate[2] carúṃ, tā́m paurṇa-mâsáᴗ saᴗ-sthā́pyā́ 'nu nír avapan, táto devā́ ábhavan párā́ 'surâ | yó bhrā́tṛivya-vânt syā́t sá

4. âgnâvaishṇavâdayaḥ. [1] so ABW, s. P. 5, 13. [2] ohne avagraha.

paurṇa-mâsáu saṃ-sthā́pyai 'tā́m íshṭim ánu nír vapet, paurṇa-mâsénai 'vá vájram bhrā́tṛivyâya pra-hṛ́tyâ ''gnâ-vaishṇavéna devátâç[2] ca yajnáṃ ca bhrā́tṛivyasya vṛiñkte[3] mithunā́n paçū́nt sârasvatā́bhyâṃ[2], yā́vad evā́ syā́ 'sti tát || 2 || sárvaṃ vṛiñkte | paurṇa-mâsī́m evá yajeta bhrā́tṛivya-vân nā́ 'mâ-vâsyâu, hatvā́ bhrā́tṛivyaṃ nā́ '' pyâyayati | sâkam-prasthâyī́yena yajeta paçú-kâmo; yásmai vā́ álpenâ ''-háranti nā́ ''tmánâ tṛ́pyati[4] nā́ 'nyásmai dadâti, yásmai mahatā́ tṛ́pyaty âtmánâ dádâty anyásmai, mahatā́ pûrṇáu hotavyàṃ triptá evaí 'nam índraḥ pra-jáyâ paçú-bhis tarpayati | dâru-pâtréṇa juhoti, ná hí mṛin-máyam ā́-hutim ânaçá | aúdumbaram[2] || 3 || bhavaty, ū́rg vā́ udumbára[2] ū́rk paçáva, ûrjaí 'vā́ 'smâ ū́rjam paçū́n áva runddhe[5] | nā́ 'gata-çrîr mahe-'ndráṃ yajeta; tráyo vaí gatá-çriyaḥ: çuçruvā́n grâma-ṇī́[6] râjanỳas, téshâm mahe-'ndró devátâ[2], yó vaí svā́ṃ devátâm[2] ati-yájate prá svā́yai devátâyai[2] cyavate ná párâm prā́ ''pnoti pā́pîyân bhavati | saṃ-vatsarám índraṃ yajeta, saṃ-vatsaráu hí vratáṃ nā́ 'ti, svā́ || 4 || evaí 'naṃ deváte 'jyámânâ bhū́tyâ inddhe[5] vásîyân bhavati | saṃ-vatsarásya parástâd[2] agnáye vratá-pataye puroḍā́çam[2] ashṭā́-kapâlaṃ nír vapet, saṃ-vatsarám evaí 'naṃ vṛitráṃ jaghnivā́ṃsam agnír vratá-patir vratám ā́ lambhayati | tátó 'dhi kā́maṃ yajeta || 5 || etā́ṃ, tád, aúdumbaraṃ, svā́, triṃçác ca || 4 ||

[3] K. 30,4. 31,2. — Pañc. 16,6,14. — [4] Çâñkh. çr. 2,6,5. — saḥ | tu | vai — sendrâv iti sa-indrau — vaimṛidhaḥ — sarásvatyai — sarásvate — anú | nir iti | avapan — abhávan — asúrâḥ — anú | nir iti | vapet — na | eti | pyâyayati — mṛinmayam iti mṛit-mayám — ânaçe — audúm-

4. [3] °ñte AC; s. Whitney zu P. 14, 23. [4] betont. [5] °ṃdhe ABCDW. [6] zu ṇ s. P. 7, 2.

baram — udumbaràḥ — grâmaṇîr iti grâma-nîḥ — ijyamā̃nâ | bhûtyai — parastā̃t — adhîti | kâmàm.

5. nā̃ 'soma-yâjî sáṃ nayed, ánâ-gataṃ vā̃ etásya páyo yó 'soma-yâjî, yád ásoma-yâjî saṃ-náyet pari-moshá evá só 'nṛitaṃ karoty, átho párai 'vá sicyate; soma-yâjỳ evá sáṃ nayet, páyo vaí sómaḥ páyaḥ sâṃ-nâyyám, páyasai 'vá páya âtmán dhatte | ví vā̃ etám pra-jáyâ paçú-bhir ardhayati vardháyaty asya bhrā̃trivyaṃ yásya havír nír-uptam purástâc[1] candrámâḥ[1] || 1 || abhỳ ud-éti; tredhā̃[1] taṇḍulā̃n ví bhajed, yé madhyamā̃ḥ syús tā̃n agnáye dâtré puroḍā̃çam[1] ashṭā̃-kapâlaṃ kuryâd, yé sthávishṭhâs tā̃n índrâya pra-dâtré dadháωç carúṃ, yé 'ṇishṭhâs tā̃n víshṇave çipi-vishṭā̃ya çṛité carúm; agnír evā̃ 'smai pra-jā̃m pra-janáyati vṛiddhā̃m índraḥ prá yachati, yajnó vaí víshṇuḥ paçávaḥ çípir, yajná evá paçúshu práti tishṭhati | ná dvé[2] || 2 || yajeta; yát pū̃rvayâ sam-pratí yájetó 't-tarayâ chambáṭ kuryâd, yád út-tarayâ sam-pratí yájeta pū̃rvayâ chambáṭ kuryân, né 'shṭir bhávati ná yajnás, tád ánu hrîta-mukhỳ apa-galbhó jâyata; ékâm evá yajeta pra-galbhò 'sya jâyaté | 'nâ-dṛitya tád dvé[2] evá yajeta; yajna-mukhám evá pū̃rvayâ ''-lábhate yájata út-tarayâ, devátâ[1] evá pū̃rvayâ 'va-runddhá[3] indriyám út-tarayâ, deva-lokám evá || 3 || pū̃rvayâ 'bhi-jáyati manushya-lokám út-tarayâ; bhū̃yaso yajna-kratū̃n úpai 'ty, eshā̃ vaí su-mánâ nā̃mé 'shṭir, yám adyé ''jânám paçcā̃c candrámâ[1] abhỳ ud-éty asmínn evā̃ 'smai loké 'rdhukam bhavati | dâkshâyaṇa-yajnéna suvargá-kâmo yajeta | pûrṇá-mâse sáṃ nayen maitrâ-varuṇyā̃ ''míkshayâ[1] 'mâ=

5. abhyudayeshṭyâdayaḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 49. [3] ruṃdha ABCDW.

-vâsŷâyâm yajeta | pûrṇá-mâse vaí devā́nâu sutás, téshâm etám ardha-mâsám prá-sutas | téshâm maitrâ-varuṇī́ vaçā́ 'mâ-vâsŷâyâm anû-bandhŷâ[4]; yát || 4 || pûrvedyúr[1] yájate védim evá tát karoti, yád vatsā́n apâ-''karóti sado-havirdhâné[5] evá sám minoti, yád yájate devaír evá sutyā́u sám pâdayati, sá etám ardha-mâsáu sadha-mā́dam devaíḥ sómam pibati; yán maitrâ-varuṇyā́ ''míkshayâ[1] 'mâ-vâsŷâyâm yájate yaí 'vā́ 'saú devā́nâm vaçā́ 'nû-bandhŷâ[4] só[6] evaí 'shaí 'tásya | sâ-'kshā́d vā́ eshá devā́n abhy-ā́rohati[7] yá eshâm yajnám || 5 || abhy-âróhati, yáthâ khálu vaí çréyân abhy-ā́rûḍhaḥ kâmáyate táthâ karoti | yády ava-vídhyati pā́pîyân bhavati, yádi nā́ 'va-vídhyati sa-dṛíñ, vyâvṛít-kâma eténa yajnéna yajeta, kshurá-pavir hŷ eshá yajnás, tâják púṇyo vâ bhávati prá vâ mîyate | tásyai 'tád vratám: nā́ 'nṛitam vaden ná mâusám açnîyân ná stríyam úpe 'yân nā́ 'sya pálpûlanena[8] vā́saḥ palpûlayeyur[8], etád dhí devā́ḥ sárvam ná kurvánti || 6 || candrámâ, dvé, devalokám evá, yád, yajnám, palpûlayeyuḥ[8], shát ca || 5 ||

[1] Çâñkh. Br. 4, 2. 3. çr. 3, 2, 1. — [4-6] Çâñkh. Br. 4, 4. çr. 3, 8, 6-17. — parimosha iti pari-moshaḥ — atho iti — purastât | candramâḥ | abhîti | udetîty út-eti | tredhâ — dadhan — yajne | eva — dve iti — tat | anv iti | hrîtamukhîti hrîta-mukhî — jâyate — yajàte — avarundha ity àva-rundhe — sumanâ iti su-manâḥ | nâmà — loke | ardhùkam — âmikshàyâ — anûbandhyety ànu-bandhyā — pûrvedyuḥ — apâkarotîty àpa-âkaroti — so iti | eva — devàn | abhyârôhatîty àbhi-âròhati — yajnam | abhyârohatîty àbhi-ârohàti — abhyârûḍha ity àbhi-ârûḍhaḥ — sadriññ iti sa-driñ — vadet — açnîyât — iyât — palpûlanena — palpûlayeyuḥ.

6. eshá vaí deva-rathó yád darça-pûrṇamâsaú;

5. [4] s. P. 3, 7. [5] s. P. 4, 11. [6] s. P. 4, 7. [7] als Compositum. [8] °lyû° A. W (das erste u. dritte Mal).

6. darçapûrṇamâsayoḥ somayâgena saha paurvâparyam.

yó darça-pûrṇamâsā́v ishṭvā́ sómena yájate rátha-spashṭa evā́ 'va-sā́ne váre devā́nâm áva syaty | etā́ni vā́ áñgâ-párûωshi saṃ-vatsarásya yád darça-pûrṇamâsaú; yá eváṃ vidvā́n darça-pûrṇamâsaú yájaté 'ñgâ-párûωshy evá saṃ-vatsarásya práti dadhâty | eté[1] vaí saṃ-vatsarásya cákshushî[1] yád darça-pûrṇamâsaú, yá eváṃ vidvā́n darça-pûrṇamâsaú yájate tā́bhyâm evá suvar-gáṃ lokám ánu paçyati || 1 || eshā́ vaí devā́nâṃ ví-krântir yád darça-pûrṇamâsaú, yá eváṃ vidvā́n darça-pûrṇamâsaú yájate devā́nâm evá ví-krântim ánu ví kramata | eshá vaí deva-yā́naḥ pánthâ yád darça-pûrṇamâsaú, yá eváṃ vidvā́n darça-pûrṇamâsaú yájate yá evá deva-yā́naḥ pánthâs táω sam-ā́rohaty[2] | etaú vaí devā́nâω hárî[1] yád darça-pûrṇamâsaú, yá eváṃ vidvā́n darça-pûrṇamâsaú yájate yā́v evá devā́nâω hárî[1] tā́bhyâm || 2 || evaí 'bhyo havyáṃ vahaty | etád vaí devā́nâm âsŷaṃ yád darça-pûrṇamâsaú, yá eváṃ vidvā́n darça-pûrṇamâsaú yájate sâ-'kshā́d evá devā́nâm âsŷe juhoty | eshá vaí havir-dhânī́ yó darçapûrṇamâsa-yâjī́; sâyám-prâtar agni-hotráṃ juhoti yájate darça-pûrṇamâsā́v áhar-ahar[3] havir-dhânínâω sutó, yá eváṃ vidvā́n darça-pûrṇamâsaú yájate havir-dhânŷ asmī́ 'ti sárvam evā́ 'sya barhishŷaṃ dattám bhavati | devā́ vā́ áhaḥ || 3 || yajníyaṃ nā́ 'vindan té darça-pûrṇamâsā́v apunan, taú vā́ etaú pûtaú médhyau yád darça-pûrṇamâsaú, yá eváṃ vidvā́n darça-pûrṇamâsaú yájate pûtā́v evaí 'nau médhyau yajate | nā́ 'mâ-vâsŷâyâṃ ca paurṇa-mâsyā́ṃ ca stríyam úpe 'yâd, yád upe-'yā́n nír-indriyaḥ syât | sómasya vaí rā́jno 'rdha-mā́sasya rā́trayaḥ pátnaya âsan, tā́sâm amâ-vâsŷâṃ ca paurṇa-mâsī́ṃ ca nó 'pai ''t || 4 || té[1] enam abhí sám anahyetâṃ, táṃ yákshma

6. [1] s. P. 4, 44.12.15.42.11. [2] als Compositum. [3] s. P. 8, 8.

ârchad, rā́jânaṃ yákshma ârad íti tád râja-yakshmásya jánma, yát pā́pîyân ábhavat tát pâpa-yakshmásya, yáj jâyā́bhyâm ávindat táj jâyényasya, yá evám etéshâṃ yákshmâṇâṃ jánma véda naí ’nam eté yákshmâ vindanti; sá eté[1] evá namasyánu úpâ ’dhâvat, té[1] abrûtâṃ: váraṃ vṛiṇâvahâ âvâṃ devā́nâm bhâga-dhé[1] asâva ‖ 5 ‖ âvád ádhi devā́ ijyântâ íti, tásmât sadṛíçînâɷ[4] rā́trîṇâm amâ-vâsyấyâṃ ca paurṇa-mâsyā́ṃ ca devā́ ijyanta, eté[1] hí devā́nâm bhâga-dhé[1], bhâga-dhā́ asmai manushyầ bhavanti yá evám véda | bhûtā́ni kshúdham aghnant sadyó[4] manushyầ ardha-mâsé devā́ mâsí pitáraḥ saṃ-vatsaré vánaspátayas[4], tásmâd áhar-ahar manushyầ áçanam ichante[5] ’rdha-mâsé devā́ ijyante mâsí pitṛí-bhyaḥ kriyate saṃ-vatsaré vánaspátayaḥ[4] phálaṃ gṛihṇanti; yá evám véda hánti kshúdham bhrā́tṛivyam ‖ 6 ‖ paçyati, tā́bhyâm, áhar, aid, asâva, phálaɷ, saptá ca ‖ 6 ‖

rathàspashṭa̱ iti̱ rathà-spa̱shṭe̱ — aṅgâ̱parū̱ɷshîty aṅgấ-parū́ɷshi — e̱te iti — cakshúshî̱ iti — anú | vîti | kra̱ma̱te̱ — sa̱mârôha̱tîti sam-ârôhati — harî̱ iti — ha̱vi̱rdhâ̱nîti haviḥ-dhâ̱nî — nirindriya̱ iti̱ niḥ-i̱ndri̱ya̱ḥ — te iti — a̱bhi | sam iti | a̱na̱hye̱tâ̱m — â̱rcha̱t — â̱ra̱t — e̱te iti — yakshmấḥ — te iti — bhâ̱ga̱dhe iti bhâga-dhe — â̱vat | adhîti — i̱jyâ̱ntai̱ — sa̱dṛiçī́nâm[6] — i̱jya̱nte̱ — e̱te iti — ma̱nu̱shyấḥ — sa̱dyaḥ — de̱vâḥ — vana̱spatàyaḥ.

38*. dârçyaṃ hautram 2, 5, 7-11 (1-3). 6, 7-10.

7. devā́ vaí ná ’rcí ná yájushy açrayanta, té sā́mann evā́ ’çrayanta; híṃ karoti sā́mai ’vā́ ’kar, híṃ karoti yátrai ’vá devā́ áçrayanta táta evaí ’nân prá yuṅkte, híṃ karoti

6. [4] ohne avagraha. [5] unbetont. [6] s. die Note [5] zu II, 4, 1, 5.
* s. Ind. Stud. 3, 375. 380. 385.
7. sâmidhenîmantrâḥ.

vâcá evaí 'shá yógo, híṃ karoti pra-jā́evá tád yájamâ=naḥ sṛijate | tríḥ prathamā́m ánv âha trír ut-tamā́ṃ, yaj=násyai 'vá tád barsám || 1 || nahyaty ápra-sraṃsâya | sáṃ-tatam ánv âha prâ-'ṇā́nâm annā́-'dyasya sáṃ-tatyâ, átho rákshasâm ápa-hatyai | rā́thaṃ-tarîm prathamā́m ánv âha, rā́thaṃ-taro vā́ ayáṃ loká, imám evá lokám abhí ja=yati | trír ví gṛihṇâti, tráya imé lokā́, imā́n evá lokā́n abhí jayati | bā́rhatîm ut-tamā́m ánv âha, bā́rhato vā́ asaú lokò, 'múm evá lokám abhí jayati | prá vaḥ || 2 || vā́jâ íty ánir-uktâm prâjâ-patyā́m ánv âha, yajnó vaí prajā́-patir, yajnám evá prajā́-patim ā́ rabhate | prá vo vā́jâ íty ánv âhā́, 'nnaṃ vaí vā́jó, 'nnam evā́ 'va runddhe[1] | prá vo vā́jâ íty ánv âha, tásmât prâcī́naṃ[2] réto dhîyaté | 'gna ā́ yâhi vîtáya íty âha, tásmât pratī́cîḥ[2] pra-jā́ jâyante | prá vo vā́jâḥ || 3 || íty ánv âha, mā́sâ vaí vā́jâ ardha=-mâsā́ abhí-dyavo devā́ havíshmanto[2] gaúr ghṛitā́cî[2 u. 3] yajnó devā́ñ[4] jigâti yájamânaḥ sumna-yúr | idám asî 'dám asī́ 'ty evá yajnásya priyáṃ dhā́mā́ 'va runddhe[1] | yáṃ kâ=máyeta: sárvam ā́yur iyâd íti prá vo vā́jâ íti tásyâ 'nū́=-'cyā́ 'gna ā́ yâhi vîtáya íti sáṃ-tatam út-taram ardha=-'rcám ā́ labheta || 4 || prâ-'ṇénai 'vā́ 'syâ 'pâ-'náṃ dâdhâra sárvam ā́yur eti | yó vā́ aratníṃ sâm-idhenī́nâṃ védâ 'ratnā́v evá bhrā́tṛivyaṃ kurute | 'rdha-'rcaú sáṃ dadhâty, eshá vā́ aratníḥ sâm-idhenī́nâṃ, yá eváṃ védâ 'ratnā́v evá bhrā́tṛiv=yaṃ kuruta | ṛísher-ṛisher vā́ etā́ nír-mitâ yát sâm-idhenỳas, tā́ yád ásaṃ-yuktâḥ syúḥ pra-jáyâ paçú-bhir yájamânasya ví tishṭherann, ardha-'rcaú sáṃ dadhâti, sáṃ yunakty evaí 'nâs, tā́ asmai sáṃ-yuktâ avá-ruddhâḥ sárvâm â-çíshaṃ duhre || 5 ||

barsáṃ, vo, jâyante prá vo vā́jâ, labheta, dadhâti sáṃ, dáça ca || 7 ||

7. [1] °ṃdhe ABCDW. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 33. [4] vâṃ W.

B. 3, 5, 1, 1 - 2, 1. — Ç. 1, 4, 1, 1-21. — Çâñkh. çr. 1, 4, 5-7. — Âçval. 1, 2, 1-22. — sâmà | eva | akaḥ — vâcaḥ | eva | eshaḥ — prâṇânâm iti pra-anânâm | annâdyasyety ànna-adyàsya | saṃtàtyâ iti saṃ-tatyai | atho iti — aniruktâm ity aniḥ-uktâm — vîtayè | iti | âha — anûcyety ànu-ucyà — ardharcam ity àrdha-ṛicam — dâdhâra — kurute — etâḥ | nirmità iti niḥ-mitâḥ — tâḥ.

8. áyajno vā́ eshá yò 'sâmā́; 'gna ā́ yâhi vītáya íty âha râthaṃ-tarásyai 'shá várṇas, táṃ tvâ samídbhir añgira íty âha vâma-devyásyai 'shá várṇo, bṛihád agne su-vī́ryam íty âha bṛihatá eshá várṇo, yád etáṃ tṛicám[1] anv-ā́ha yajnám evá tát sā́man-vantaṃ karoty | agnír amúshmiṅ loká[2] ā́sîd âdityò 'smín, tā́v imaú lokā́v áçântau || 1 || âstâṃ; té devā́ abruvann: é 'te 'maú ví páry ûhâmé 'ty; ágna ā́ yâhi vîtáya íty asmíṅ lokè[2] 'gním adadhur bṛihád agne su-vī́ryam íty amúshmiṅ loká[2] âdityáṃ, táto vā́ imaú lokā́v açâmyatâṃ, yád evám anv-ā́hâ 'náyor lokáyoḥ çā́ntyai, çā́myato 'smâ imaú lokaú yá evám véda | páñca-daça sâm-idhenī́r ánv âha, páñca-daça || 2 || vā́ ardha-mâsásya rā́trayo, 'rdhamâsaçáḥ saṃ-vatsará âpyate | tā́sâṃ trī́ṇi ca çatā́ni shashṭíç câ 'ksharâṇi, tā́vatîḥ[1] saṃ-vatsarásya rā́trayo, 'kshara-çá evá saṃ-vatsarám âpnoti | Nṛi-médhaç ca Páruchepaç[1] ca brahma-vā́dyam avadetâm: asmín dā́râv ârdrè 'gníṃ janayâva yátaro[1] nau bráhmîyân íti; Nṛi-médho 'bhỳ avadat sá dhûmám ajanayat, Páruchepo[1] 'bhỳ avadat sò 'gním ajanayad; ṛísha íty abravît || 3 || yát samā́vad[1] vidvá kathā́ tvám agním ájîjano nā́ 'hám íti, sâm-idhenī́nâm evā́ 'háṃ várṇaṃ vedé 'ty abravîd, yád ghṛitá-vat padám

8. sâmidhenîmantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] °n (mit virâma) lo° B, °nlo° AW.

anû-'cyáte sá âsâm várṇas, tám tvâ samíd-bhir añg-
ira íty âha sâm-idhenî́shv evá táj jyótir janayati | strí-
yas téna yád ṛíca stríyas téna yád gâyatríya stríyas
téna yát sâm-idhenyò, vṛíshaṇ-vatîm[3] ánv âha || 4 || téna
púᵕsvatîs[1] téna sé-'ndrâs téna mithunā́ | agnír devā́nâm
dûtá ā́sîd Uçánâ[4] Kâvyó 'surâṇâm, taú prajā́-patim
praçnám aitâm, sá prajā́-patir agním dûtám vṛiṇîmaha
íty abhí pary-ā́vartata[5], táto devā́ ábhavan parā́ 'surâ; yá-
syai 'vám vidúsho 'gním dûtám vṛiṇîmaha íty anv-ā́ha
bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrā́tṛivyo bhavaty | adhvará-
-vatîm ánv âha, bhrā́tṛivyam evaí 'táyâ || 5 || dhvarati |
çocísh-keças tám îmaha íty âha, pavítram evaí 'tád,
yájamânam evaí 'táyâ pă̆vayati | sám-iddho agna[6] â-
-huté 'ty âha, pari-dhím evaí 'tám pári dadhâty áskand-
âya, yád áta ûrdhvám abhy-âdadhyā́d yáthâ bahiḥ-
-paridhí[7] skándati tâdṛíg[1] evá tát, tráyo vā́ agnáyo
havya-vā́hano devā́nâm kavya-vā́hanaḥ pitṛiṇā́ᵕ sahá-
-rakshâ ásurâṇâm, tá etárhy[1] ā́ çaᵕsante: mā́m varishyate
mā́m || 6 || íti, vṛiṇîdhváᵕ havya-vā́hanam íty âha,
yá evá devā́nâm tám vṛiṇîta | ârsheyám vṛiṇîte, bándhor
evá naí 'ty, átho sám-tatyai | parástâd[1] arvā́co vṛiṇîte,
tásmât parástâd[1] arvā́ñco manushyân pitáró 'nu prá pipate
|| 7 || áçântâv, âha páñcadaçâ, 'bravîd, ánv âhai, 'táyâ, varishyate mâm,
ékân ná triᵕçác ca || 8 ||

B. 3, 5, 2, 1-3. — Ç. 1, 4, 1, 22-39. — Çâñkh. çr. 1, 4, 8-13.
— Âçv. çr. 1, 2, 7. — asâmâ | agnè | eti — vîtayè — bṛiha-
taḥ | eshaḥ — tṛicam — eti | ita | imau | vi | parîti |
ûhâma — tâvâtîḥ — parúchepaḥ — dârau | ârdre | agnim
— yatâraḥ — ṛishè — samâvât — ajî̄janaḥ — ṛicâḥ — gâ-

8. [1] zu ṇ s. P. 13, 13. [4] so (°nâ) ABCDW. [5] als Compositum.
[6] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 16. [7] so (°ḥp°) ABCDW.

yatriyâḥ — vrishâṇvatîm iti vrishâṇ-vatîm — puꞷsvàtîḥ — sendrâ iti sa-indrâḥ — vriṇîmahe — abhîti | paryâvàrtateti pari-âvàrtata — asúrâḥ — çocishkéça iti çociḥ-keçaḥ — îmahe — agne — bahiḥparidhîti bahiḥ-paridhi — tâdrik — te | etarhi | eti — tam | vrîṇîte — atho iti — parastât | arvâcàḥ — anú | preti | pipate.

9. ágne mahā́ꞷ[1] asī́ 'ty âha mahā́n hŷ eshá yád agnír, brâhmaṇé 'ty âha brâhmaṇó hŷ eshá, bhâraté 'ty âhai 'shá hí devébhyo havyám bhárati | devé-'ddha íty âha devā́ hŷ etám aíndhata | mánv-iddha íty âha, Mánur hŷ etám út-taro devébhya aínddhá[2] | 'rshi-shṭuta íty âhá 'rshayo hŷ etám ástuvan, víprâ-'nu-madita íty âha || 1 || víprâ hŷ eté yác chuçruvā́ꞷsaḥ, kavi-çastá íty âha kaváyo hŷ eté yác chuçruvā́ꞷso, bráh-ma-saꞷçita íty âha bráhma-saꞷçito hŷ eshá, ghritā́-"havana íty âha ghritâ-"hutír hŷ asya priyá-tamâ | pra-ṇī́r yajnā́nâm íty âha pra-ṇī́r hŷ eshá yajnā́nâꞷ, rathī́r adhvarā́ṇâm íty âhai 'shá hí deva-rathò, 'tū́rto hóté 'ty âha ná hŷ etáṃ káç caná[3] || 2 || tárati, tū́r-ṇir havya-vā́ḍ íty âha, sárvaꞷ hŷ eshá táraty | ā́spā́-tram[3] juhū́r devā́nâm íty âha juhū́r hŷ eshá devā́-nâṃ, camasó deva-pā́na íty âha camasó hŷ eshá deva-pā́no, 'rā́ꞷ ivâ 'gne nemír devā́ꞷs[4] tvám pari-bhū́r asī́ 'ty âha devā́n hŷ eshá pari-bhū́r, yád brûyā́d: ā́ vaha devā́n devă-yaté yájamânâyé 'ti bhrā́tṛivyam asmai || 3 || janayed, ā́ vaha devā́n yájamânâyé 'ty âha yájamânam evaí 'téna vardhayaty | agním agna ā́ vaha sómam ā́ vahé 'ty âha devátâ[3] evá tád yathâ-pûrvám úpa hvayata | ā́ câ 'gne devā́n vaha su-yájâ

9. pravaranividâdayaḥ. [1] so (âꞷ) ABW, s. P. 9, 21. 22. [2] aiṃdha ABCDW. [3] ohne avagraha. [4] so ABW, s. P. 6, 14.

ca yaja jâta-veda íty âhâ, 'gním evá tát sáꞷ çyati, sò 'sya sáꞷ-çito devébhyo havyám vahaty | agnír hótâ || 4 || íty âhâ, 'gnír vaí devā́nâꞷ hótâ, yá evá devā́nâꞷ hótâ tám vṛiṇíte | smó vayám íty âhâ "tmā́nam evá sat-tvám[5] gamayati | sâdhú te yajamâna devátê[3] 'ty âhâ "-çíshaṃ evaí 'tā́m ā́ çâste | yád brûyā́d: yò 'gníꞷ hótâram ávṛithâ íty agníno 'bhayáto[3] yájamânam pári gṛihṇîyât, pra-mā́yukaḥ syâd | yajamâna-devatyà vaí juhū́r bhrâtṛivya-devatyò 'pa-bhṛít || 5 || yád dvé[6] iva brûyā́d bhrā́tṛivyam asmai janayed, ghṛitá-vatîm adhvaryo srúcam ā́ 'syasvé 'ty âha yájamânam evaí 'téna vardhayati | devâ-yúvam[7] íty âha devā́n hỳ eshā́ 'vati, viçvá-vâram íty âha víçvaꞷ hỳ eshā́ 'vatī́ | "ḍâmahai devā́ꞷ[1] îḍényân namasyā́ma namasỳân yájâma yajníyân íty âha, manushỳâ vā́ îḍényâḥ pitáro namasỳâ devā́ yajníyâ, devátâ[3] evá tád yathâ-bhâgám yajati || 6 || víprânumadita íty âha, canā́, 'smai, hóto, 'pabhṛíd, devátâ evá, trī́ṇi ca || 9 ||

B. 3, 5, 3, 1 - 4, 1. — Ç. 1, 4, 2, 2-17. 5, 2, 1-3. — Çâñkh. çr. 1, 4, 14 - 5, 7. 6, 16. Âçv. çr. 1, 2, 27. 3, 1-6. — deveddha iti deva-iddhaḥ — rishishṭuta ity ṛishi-stutaḥ — ghṛitâhavana iti ghṛita-âhavanaḥ — praṇîr[8] iti pra-nîḥ — atûrtáḥ — cana — âspâtrám — arân | iva — devayata iti deva-yate — hvayate — smaḥ — sattvam[5] iti sat-tvam — dve iti | iva — adhvaryo iti — eti | asyasva — devâyuvam iti deva-yuvám — eshâ | avati | îḍā́mahai — manushyā́ḥ — namasyā́ḥ | devâḥ | yajniyā́ḥ.

10. tríꞷs[1] tricā́n[2] ánu brûyâd râjanỳasya, tráyo vā́ anyé râjanỳât púrushâ brâhmaṇó vaíçyaḥ çûdrás tā́n

9. [5] satvam ACDW. [6] s. P. 4, 49. [7] s. P. 3, 2. [8] s. P. 7, 4.
10. naimittikyaḥ kâmyâç ca sâmidhenyaḥ. [1] so ABW, s. P. 6, 16. [2] ohne avagraha

evắ 'smâ ánu-kân karoti | páñca-daçắ 'nu brûyâd râjan-ỳasya, pañca-daçó vaí râjanỳaḥ, svá evaí 'naṃ stóme práti shṭhâpayati[3] | trishṭúbhâ[2] pári dadhyâd, indriyáṃ vaí trishṭúg[2], indriyá-kâmaḥ khálu vaí râjanỳo yajate, trishṭúbhai[2] 'vắ 'smâ indriyám pári gṛihṇâti | yádi kâmáyeta || 1 || brahma-varcasám astv íti gâyatriyắ pári dadhyâd, brahma-varcasáṃ vaí gâyatrī́, brahma-varcasám evá bhavati | saptá-daçắ 'nu brûyâd vaíçyasya, sapta-daçó vaí vaíçyaḥ, svá evaí 'naṃ stóme práti shṭhâpayati[3] | jágatyâ pári dadhyâj, jắgatâ vaí paçávaḥ, paçú-kâmaḥ khálu vaí vaíçyo yajate, jágatyai 'vắ 'smai paçū́n pári gṛihṇâty | éka-viṃçatim ánu brûyât pratishṭhắ-kâmasyai, 'ka-viṃçá stómânâm prati-shṭhắ, práti-shṭhityai || 2 || cátur-viṃçatim ánu brûyâd brahma-varcasá-kâmasya, cáturviṃçaty-aksharâ gâyatrī́, gâyatrī́ brahma-varcasáṃ, gâyatriyaí 'vắ 'smai brahma-varcasám áva runddhe[4] | triṃçátam ánu brûyâd ánna-kâmasya, triṃçád-aksharâ vi-rắḍ, ánnaṃ vi-rắḍ, vi-rắjai 'vắ 'smâ annắ-'dyam áva runddhe[4] | dvắtriṃçatam[2] ánu-brûyât pratishṭhắ-kâmasya, dvắtriṃçad-aksharâ 'nu-shṭúg, anu-shṭúp chándasâm prati-shṭhắ, práti-shṭhityai | shát-triṃçatam ánu brûyât paçú-kâmasya, sháṭtriṃçad-aksharâ bṛihatī́, bắrhatâḥ paçávo, bṛihatyaí 'vắ 'smai paçū́n || 3 || áva runddhe[4] | cátuç-catvâriṃçatam ánu brûyâd indriyá-kâmasya, cátuçcatvâriṃçad-aksharâ trishṭúg[2], indriyáṃ trishṭúp[2], trishṭúbhai[2] 'vắ 'smâ indriyám áva runddhe | 'shṭắ-catvâriṃçatam ánu brûyât paçú-kâmasyâ, 'shṭắcatvâriṃçad-aksharâ jágatî, jắgatâḥ paçávo, jágatyai 'vắ 'smai paçū́n áva runddhe[4] | sárvâṇi chándâṃsy ánu brûyâd bahu-yâjínaḥ, sárvâṇi vắ etásya chándâṃsy áva-ruddhâni yó bahu-yâjy | ápari-mitam ánu

10. [3] so (shṭh⁰) ABW, s. P. 6, 4. [4] ruṃdhe ABCDW. [5] rudhyai ACDW.

brûyâd, ápari-mitasyā́ 'va-ruddhyai[5] || 4 || kâmā́yeta, prátishṭhi-tyai, paçū́nt, saptácatvâriṃçac ca || 10 ||

trî́n | tri̱çân — purúshâḥ — sve — vai | tri̱shṭuk — gâ̱ya̱tri̱yâ — pratî́ti | sthâ̱pa̱ya̱ti̱ — e̱ka̱vi̱ṃçaḥ — pra̱ti̱shṭheti prati-sthâ | pratishṭhityâ̱ iti̱ prati-sthi̱tyai̱ — a̱nnâdya̱m ity ánna-adyám — dvâtriṃçatam — a̱nu̱shṭu̱g íty anu-stuk | a̱nu̱shṭub ity ánu-stup — pra̱ti̱shṭheti prati-sthâ | pratishṭhityâ̱ iti̱ prati-sthi̱tyai̱ — catúçcatvâriṃçata̱m iti̱ catúḥ-ca̱tvâ̱ri̱ṃçatam — tri̱shṭuk | i̱ndri̱yam | tri̱shṭup | tri̱shṭubhā́ | e̱va | a̱smai̱ — ba̱hu̱yâ̱jî́ti bahu-yâjî́.

11. ní-vîtam manushyầṇâm, prâcînâ-''vîtám pitṝṇā́m, úpa-vîtaṃ devā́nâm | úpa vyayate, deva-lakshmám evá tát kurute | tíshṭhann ánv âha, tíshṭhan hy ā́çruta-taraṃ vá-dati | tíshṭhann ánv âha, suvar-gásya lokásyâ 'bhí-jityâ | ā́sîno yajaty, asmínn evá loké práti tishṭhati | yát krauñcám anv-ā́hâ ''surám tád, yán mandrám mânushám tád, yád antarā́ tát sá-devam; antarā́ 'nū́-'cyaṃ, sadeva-tvā́ya | vid-vā́ṃso vaí || 1 || purā́ hótâro 'bhûvan, tásmâd ví-dhṛitâ ádhvâno 'bhûvan ná pánthânaḥ sám arukshann; antar-vedỳ anyáḥ pā́do bhávati bahir-vedỳ anyó, 'thā́ 'nv âhā́, 'dhvanâṃ ví-dhṛityai pathā́m ásaṃ-rohâyā́ | 'tho bhûtáṃ cai 'vá bhavishyác cā́ 'va runddhé[1], 'tho pári-mitaṃ cai 'vā́ 'pari-mitaṃ cā́ 'va runddhé, 'tho grâmyā́ṃç cai 'vá paçū́n âraṇyā́ṃç cā́ 'va runddhé, 'tho || 2 || deva-lokáṃ cai 'vá ma-nushya-lokáṃ câ 'bhí jayati |

devā́[2] vaí sâm-idhenī́r anū́-'cya yajnáṃ nā́ 'nv apaç-yant, sá prajā́-patis tûshṇī́m â-ghârám ā́ 'ghârayat, táto vaí devā́ yajnám ánv apaçyan, yát tûshṇī́m â-ghârám â-ghâ-

11. hotur niyamaviçesho 'dhvaryor âghârâdiviçeshaç ca. [1] rundhe ABCDW. [2] der Rest des anuvâka gehört zum 15. kâṇḍa, s. Ind. Stud. 3, 380. 385.

ráyati yajnásyā́ 'nu-khyâtyâ | átho sâm-idhenī́r evā́ 'bhŷ
anakty | álûksho bhavati yá evám̐ védā́ | 'tho tarpayaty
evaí 'nâs | tṛ́pyatí pra-jáyâ paçú-bhiḥ || 3 || yá evám̐
véda | yád ékayâ ''-ghâráyed ékâm prîṇîyâd, yád dvā́=
bhyâm dvé[3] prîṇîyâd, yát tisṛ́-bhir áti tád recayen;
mánasā́ '' ghârayati mánasâ hy ánâptam âpyáte | tiry=
áñcam[4] ā́ ghârayaty áchambaṭ-kâram | vā́k ca mánaç câ ''rtî=
yetâm; ahám devébhyo havyám vahâmī́ 'ti vā́g abravîd[5]
ahám devébhya íti mánas; taú prajā́-patim praçnám aitâu,
sò 'bravît || 4 || prajā́-patir: dûtī́r evá tvám mánaso 'si
yád dhí mánasâ dhyā́yati tád vâcā́ vádatī́[6] 'ti, tát khálu
túbhyam̐ ná vâcā́ juhavann íty abravît; tásmân mánasâ
prajā́-pataye juhvati, mána iva hí prajā́-patiḥ, prajā́-pater
ā́ptyai | pari-dhī́nt sám mârshṭi, punā́ty evaí 'nân | trír
madhyamám̐ tráyo vaí prâ-'ṇā́ḥ prâ-'ṇā́n evā́ 'bhí jayati,
trír dakshinâ-'rdhŷam̐ tráyaḥ || 5 || imé lokā́ imā́n
evá lokā́n abhí jayati, trír uttarâ-'rdhŷam̐ tráyo vaí deva=
-yā́nâḥ pánthânas tā́n evā́ 'bhí jayati | trír úpa vâjayati
tráyo vaí deva-lokā́ deva-lokā́n evā́ 'bhí jayati | dvā́=
daça[4] sám padyante dvā́daça[4] mā́sâḥ sam̐-vatsaráḥ
sam̐-vatsarám evá prîṇâty átho sam̐-vatsarám evā́ 'smâ
úpa dadhâti suvar-gásya lokásya sám-ashṭyâ | â-ghârám
ā́ ghârayati, tirá iva || 6 || vaí suvar-gó lokáḥ, suvar-gám
evā́ 'smai lokám prá rocayaty | ṛjúm ā́ ghârayaty ṛjúr
iva hí prâ-'ṇáḥ, sám̐-tatam ā́ ghârayati prâ-'ṇā́nâm annā́=
-'dyasya sám̐-tatyâ átho rákshasâm ápa-hatyai | yám̐ kâ=
máyeta: pra-mā́yukaḥ syâd íti jihmám̐ tásyā́ '' ghârayet,
prâ-'ṇám evā́ 'smâj jihmám̐ nayati, tâják prá mîyate | çíro

11. [3] s. P. 4, 49. [4] ohne avagraha. [5] unbetont. [6] die Betonung ist durch hi veranlaſst.

vā́ etád yajnásya yád â-ghârá âtmā́ dhruvā́ || 7 || â-ghâ-rám â-ghā́rya dhruvā́ꣳ sám anakty, âtmánn evá yajnásya çírah̩ práti dadhâty | agnír devā́nâm̩ dûtá ā́sîd daívyó 'surâṇâm̩, taú prajā́-patim praçnám aitâꣳ, sá prajā́-patir brâhmaṇám abravîd: etád ví brûhī́ 'ty, ā́ çrâvayé 'tî 'dám̩ devâh̩ çriṇuté 'ti vā́vá[4] tád abravîd agnír devó hóté 'ti, yá evá devā́nâm̩ tám avriṇîta, táto devâh̩ || 8 || ábhavan párā́ 'surâ; yásyai 'vám̩ vidúshah̩ pra-varám pra-vriṇáte bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrā́trivyo bhavati | yád brâh-maṇáç cā́ 'brâhmaṇaç ca praçnám e-'yā́tâm brâhmaṇā́yā́ 'dhi brûyâd, yád brâhmaṇā́yâ 'dhy-ā́hâ ''tmáné 'dhy âha, yád brâhmaṇám parā́ ''hâ ''tmā́nam párâ ''ha, tásmâd brâhmaṇó ná paró-'cyah̩ || 9 || vā́, âraṇyā́ꣳç cā́ 'va rundhé 'tho, paçúbhih̩, sò 'bravîd, dakshiṇârdhyàm̩ tráya, iva, dhruvā́, devā́ç, catvâriꣳ-çác ca || 11 ||

[1] Ç. 1, 4, 2, 18. 19. — [4.5] Ç. 1, 4, 5, 8-12. — prâcînâvîtam iti prâcîna-âvîtam — âsuram — antarâ | anûcyam ity ànu-uc-yàm — antarvedîty àntah̩-vedi — bahirvedîti bahih̩-vedi — atho iti — anûcyety ànu-ucyà — manàsâ | eti | ghârayati — tiryañcàm — ârtîyetâm — aitâm — vadàti | iti — prâṇâ iti pra-anâh̩ — dakshiṇârdhyàm iti dakshiṇa-ardhyàm — uttarârdhyàm ity úttara-ardhyàm — annâdyasyety ànna-ad-yàsya — atho iti — tasyà | eti | ghârayet — eti | çrâ-vaya | iti | idam — asúrâh̩ — eyâtâm ity ầ-iyâtâm — parocya iti parâ-ucyàh̩.

12. [a] ā́yush ṭa[1], [b] âyur-dā́ agna, [c] ā́ pyâyasva, [d] sám̩ té, [e] 'va te héḍa, [f] úd ut-tamám, [g] prá ṇo[2] devy, [h] ā́ no divó, [i] 'gnâ-vishṇû, [k] ágnâ-vishṇû, [l] imám̩ me varuṇa, [m] tát tvâ yâmy, [n] úd u tyám̩, [o] citrám || [p] apā́m̩ nápâd ā́ hy ásthâd upá-stham̩ jihmā́nâm ûrdhvó vi-dyútam̩ vásânah̩ | tásya jyé-

12. kâmyeshṭiyâjyâh̩. [1] so (°sh ṭ°) ABW; s. P. 6, 5. 7, 13. [2] so (ṇ) ABW, s. P. 7, 4.

shṭham mahimā́nam váhantîr híraṇya-varṇâḥ pári yanti yahvī́ḥ || [q] sám || 1 || anyā́ yánty úpa yanty anyā́ḥ samânám[3] ûrvám nadŷaḥ pṛiṇanti | tám û[4] çúciѡ çúcayo dîdivā́ѡsam apā́m nápâtam pári tasthur ā́paḥ || [r] tám ásmerâ yuvatáyo yúvânam marmṛijyámânâḥ pári yanty ā́paḥ | sá çukréṇa çíkvanâ revád[3] agnír dîdā́yâ 'nidhmó ghṛitá-nirṇig ap-sú || [s] índrâ-váruṇayor ahā́ѡ sam-rā́jor áva ā́ vṛiṇe | tā́ no mṛiḍâta îdṛíçe[3] || [t] índrâ-varuṇâ yuvám adhvarā́ya naḥ || 2 || viçé jánâya máhi çárma yachatam | dîrghá-prayajyum áti yó vanushyáti vayám jayema pṛítanâsu dûḍhŷaḥ[3] || [u] ā́ no mitrâ-varuṇâ, [v] prá bâhávâ | [w] tvám no agne váruṇasya vidvā́n devásya héḍó 'va yâsisîshṭhâḥ | yájishṭho váhni-tamaḥ çóçucâno víçvâ dvéshâѡsi prá mumugdhy asmát || [x] sá tvám no agne[5] 'vamó[6] bhavo 'tī́ nédishṭho asyā́[5] usháso vŷ-ushṭau | áva yakshva no váruṇam || 3 || rárâṇo vîhí mṛiḍîkáѡ su-hávo na edhi || [y] prá-prâ 'yám agnír bharatásya çṛiṇve ví yát sū́ryo ná rócate bṛihád bhā́ḥ | abhí yáḥ pûrúm pṛítanâsu tasthaú dîdā́ya daívyo átithiḥ[5] çivó naḥ || [z] prá te yakshi · prá ta iyarmi mánma bhúvo yáthâ vándyo no háveshu | dhánvann iva pra-pā́ asi[7] tvám agna iyaksháve pûráve pratna râjan || 4 || [aa] ví pā́jasâ, [bb] ví jyótishâ | [cc] sá tvám agne prátîkena práty osha yâtu-dhânŷaḥ | uru-ksháyeshu dī́dyat || [dd] táѡ su-prátîkaѡ su-dṛíçaѡ svā́ñcam[3] ávidvâѡso vidúsh-ṭaraѡ sapema | sá yakshad víçvâ vayúnâni vidvā́n prá havyám agnír amṛíteshu vocat || [ee] aѡho-múce, [ff] vivésha yán mâ, [gg] ví na indré, [hh] 'ndra kshatrám, [ii] indriyā́ṇi çata-krató, [kk] 'nu[7] te dâyi || 5 || yahvī́ḥ sám, adhvarā́ya no, váruṇaѡ, râjaѡç, cátuçcatvâriѡçac ca || 12 ||

12. [3] ohne avagraha. [4] û ABW, s. P. 3, 14. [5] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. [6] so (°e 'v°) ABW, s. P. 12, 4. [7] so (°â a°) ABW, s. P. 10, 13. 5, 2. [8] so (°to 'nu) AB, s. P. 4, 6. 12, 8.

2, 3, 11, 1 - 12, 2. 4, 1, 1-2, 4. — [a 9]nur hier; [b]Vs. 35, 17; [c.d]R. 1, 91, 16.18; [e.f]1, 24, 14.15; [g]6, 61, 4; [h]5, 43, 11; [i.k]Ath. 7, 29, 1.2. [l]R. 1, 25, 19; [m]1, 24, 11; [n]1, 50, 1; [o 9]1, 115, 1; [p.q.r]2, 35, 9.3.4; [s]1, 17, 1; [t]7, 82, 1; [u 10]3, 62, 16; [v 10]7, 62, 5; [w.x]4, 1, 4.5; [y]7, 8, 4; [z]10, 4, 1; [aa 11]3, 15, 1; [bb 11]5, 2, 9; [cc]10, 118, 8; [dd]6, 15, 10; [ee 12]K. 8, 16; [ff]R. 3, 32, 14; [gg]10, 152, 4; [hh]10, 180, 3; [ii]3, 27, 9; [kk]6, 25, 8. — âyúḥ | te | âyurdâ ity ā́yuḥ-dâḥ — preti | naḥ | devî | eti — agnā́vishṇû[13] ity agnā́-vishṇû — sam iti | anyâḥ | yanti — samânam — tam | u — asmêrâḥ — revat — dîdâyà | anidhmaḥ — indrâvarúṇayor itîndrā́-varúṇayoḥ[14] — samrâ-jor iti sam-râjòḥ | avàḥ | eti — tâ | naḥ | mṛiḍâtaḥ | îdṛiçè — atîti — dûḍhyàḥ — heḍàḥ | aveti — avamaḥ | bhava | ûtî — asyâḥ — vyúshṭâv iti vi-ushṭau — vîhi — vîti — abhîti — dîdâyà — te | iyarmi — prapeti pra-pâ | asi — agne — svañcàm — vidushṭàram iti viduḥ-taram[15] — aṁ-homuca ity àṁhaḥ-mucè — yat | mâ — çatakrato iti çata-krato | anv iti.

viçvárûpas, tváshṭé, 'ndraṃ vṛitrám, brahmavâdínaḥ sá t' vaí, nā́ 'somayâjy, eshá vaí devarathó, devā́ vaí ná 'rcí nā́, 'yajnó, 'gne ma-hā́n, trī́n, nívîtam, ā́yush te, dvā́daça || 12 ||

viçvárûpo (1, 1), naí 'naṁ çitarûrā́v (2, 4), adyá vásu (3, 7), pûrve-dyúr (5, 5), vā́jâ íty (7, 3), ágne mahā́n (9, 1), nívîtam (11, 1), anyā́ yánti (12, 2), cátuḥsaptatiḥ || 74 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ dvitîyakâṇḍe pañcamaḥ prapâṭhakaḥ.

12. [9] die Verse [a] bis [o] sind hier nur durch ihre pratîka vertreten, weil sie bereits früher da waren, theils in andern yâjyâ-Abschnitten, so [a.b] in I, 3, 14, 4, [e.f] in I, 5, 11, 5, [g.h.i.k] in I, 8, 22, 1.2, [l.m] in II, 1, 11, 6, [n.o] in II, 2, 12, 1 (s. I, 4, 43, 1); theils im sonstigen Texte, [c.d] nämlich in IV, 2, 7, 4 (mit ihren pratîka resp. auch in II, 3, 14, 3); und zwar erhellt aus letzterem Umstande die sekundäre Zufügung dieser yâjyâ-Abschnitte an den übrigen Text, denn IV, 2, 7, 4 gilt ja eben offenbar für unsern anuvâka hier als Voraussetzung. [10] nur im pratîka, weil bereits in I, 2, 14, 7 (yâjyâ-Abschnitt) vorliegend. [11] nur im pratîka, weil bereits in I, 8, 22, 3 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [12] die Verse [ee] bis [kk] nur im pratîka, weil bereits in I, 6, 12, 3.4.1 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [13] s. P. 4, 5. [14] s. schol. zu P. 3, 3. [15] s. P. 6, 5.

15. dârçyam brâhmaṇam (2, 6, 1-6; Fortsetzung).

1. sam-ídho yajati vasantám evá 'rtûnā́m áva runddhe[1], tánû-nápâtaṃ yajati grîshmám evā́ 'va runddha[1], iḍó yajati varshā́ evā́ 'va runddhe[1], barhír yajati çarádam evā́ 'va runddhe[1], svâhâ-kârám yajati hemantám evā́ 'va runddhe[1] tásmât svā́hâ-kṛitâ héman paçávó 'va sîdanti | sam-ídho yajaty ushása evá devátânâm[2] áva runddhe[1], tánû-nápâtaṃ yajati yajnám evā́ 'va runddhe[1] || 1 || iḍó yajati paçū́n evā́ 'va runddhe[1], barhír yajati pra-jā́m evā́ 'va runddhe[1] | sam-ā́nayata[3] upa-bhṛítas, téjo vā́ ā́jyam pra-jā́ barhíḥ, pra-jā́sv evá téjo dadhâti | svâhâ-kârám yajati, vā́cam evā́ 'va runddhe[1] | dáça sám padyante, dáçâ-'ksharâ vi-rā́ḍ, ánnaṃ vi-rā́ḍ, vi-rā́jai 'vā́ 'nnā́-'dyam áva runddhe[1] | sam-ídho yajaty asmínn evá loké práti tishṭhati, tánû-nápâtaṃ yajati || 2 || yajná evā́ 'ntárikshe[2] práti tishṭhatî, 'ḍó yajati paçúshv evá práti tishṭhati, barhír yajati yá evá deva-yā́nâḥ pánthânas téshv evá práti tishṭhati, svâhâ-kârám yajati su-var-gá evá loké práti tishṭhaty, etā́vanto[2] vaí deva-lokā́s téshv evá yathâ-pûrvám práti tishṭhati | devâ-'surā́ eshú lokéshv aspardhanta, té devā́ḥ pra-yâjaír ebhyó lokébhyó 'surân prā́ 'ṇudanta[4], tát pra-yâjā́nâm || 3 || prayâja-tvám, yásyai 'váṃ vidúshaḥ pra-yâjā́ ijyánte praí 'bhyó lokébhyo bhrā́tṛivyân nudate | 'bhi-krā́maṃ juhoty, abhí-jityai | yó vaí pra-yâjā́nâm mithunáṃ véda prá pra-jáyâ paçú-bhir mithunaír jâyate; sam-ídho bahvī́r iva yajati, tánû-nápâtam ékam iva, mithunáṃ tád; iḍó bahvī́r iva yajati[5]

6, 1. prayâjâḥ. [1] runddhe ABCDW. [2] ohne avagraha.
[3] als Compositum! [4] so (ṇ) ABW, s. P. 7, 5. [5] unbetont.

barhír ékam iva, mithunám̱ tád; etád vaí pra-yâjā́nâm mi=thunám̱; yá evám̱ véda prá || 4 || pra-jáyâ paçú-bhir mi=thunaír jâyate | devā́nâm̱ vā́ ánishṭâ devátâ âsann, áthā́ 'surâ yajnám ajighâᴗsan, té devā́ gâyatrī́m̱ vỳ auhan, páñcâ 'kshárâṇi prâcī́nâni[4] trī́ṇi pratîcī́nâni[2], táto várma yajnā́yā́ 'bhavad várma yájamânâya; yát prayâjâ-'nûyâjā́ ij=yánte vármai 'vá tád yajnā́ya kriyate[5] várma yájamânâya bhrā́tṛivyâ-'bhibhûtyai, tásmâd várûtham purástâd[2] vár=shîyaḥ paçcā́d dhrásîyo | devā́ vaí purā́ ráksho-bhyaḥ || 5 || íti svâhâ-kâréṇa pra-yâjéshu yajnáᴗ saᴗ-sthā́pyam apaçyan, táᴗ svâhâ-kâréṇa pra-yâjéshu sám asthâpayan, ví vā́ etád yajnám̱ chindanti yát svâhâ-kâréṇa pra-yâjéshu saᴗ-sthâpáyanti; pra-yâjā́n ishṭvā́ havī́ᴗshy abhí ghârayati yajnásya sám̱-tatyâ, átho havír evā́ 'kar, átho yathâ-pûr=vám úpai 'ti | pitā́ vaí pra-yâjā́ḥ pra-jā́ 'nû-yâjā́[6], yát pra=-yâjā́n ishṭvā́ havī́ᴗshy abhi-ghâráyati pitaí 'vá tát pu=tréṇa sā́dhâraṇam[2] || 6 || kurute | tásmâd âhur yáç cai 'vám̱ véda yáç ca ná: kathā́ putrásya kévalam̱ kathā́ sā́dhâraṇam[2] pitúr íty[7] | áskannam evá tád yát pra=-yâjéshv ishṭéshu skándati | gâyatrȳ evá téna gárbham̱ dhatte, sā́ pra-jā́m paçū́n yájamânâya prá janayati || 7 || yajnám evā́ 'va runddhe[1], tánûnápâtam̱ yajati, prayâjā́nâm, evám̱ véda prá, rákshobhyaḥ, sā́dhâraṇam, páñcatriᴗçac ca || 1 ||

B. 3,5,5,1. — Ç. 1,5,4,1-5. — svâhā́kṛitâ̱ iti̱ svâhā́-kṛitâ̱ḥ — sa̱mânâyata̱ iti sam-ânâyate — pra̱jâ iti pra-jâḥ | ba̱rhiḥ — a̱nnâdya̱m ity ànna-adyàm — ya̱jne | e̱va | a̱ntarikshe — ye | eva̱ — su̱va̱rga iti suvaḥ-ge — e̱tâvàntaḥ — preti | a̱nuda̱nta̱ — prâ̱cînā̱ni — pra̱tî̱cînā̱ni — pra̱yâ̱jâ̱nû̱yâ̱jâ iti prayâ̱ja-a̱nû̱yâ̱jâ̱ḥ — atho̱ iti — a̱ka̱ḥ | atho̱ iti — a̱nû̱yâ̱jâ ity ànu-yâ̱jâ̱ḥ — pi̱tâ | e̱va — sâdhā̱ra̱ṇam — gâ̱ya̱trî | e̱va.

I. [6] s. P. 3, 7. [7] dies könnte wohl etwa ein çloka zu irgend einem dharmasûtra sein!

2. cákshushî[1] vā́ eté[1] yajnásya yád ā́jya-bhâgau; yád
ā́jya-bhâgau yájati cákshushî evá tád yajnásya práti da=
dhâti | pûrvâ-'rdhé juhoti, tásmât pûrvâ-'rdhé cákshushî | pra=
-bā́hug juhoti, tásmât pra-bā́huk cákshushî | deva-lokáṃ vā́
agnínâ yájamânó 'nu paçyati[2] pitṛi-lokáω sómeno, 'ttarâ=
-'rdhè 'gnáye juhoti[2] dakshiṇâ-'rdhé sómâyai, 'vám iva hī́
'maú lokā́v anáyor lokáyor ánu-khyâtyai | rā́jânau vā́ etaú
devátânâm[3] || 1 || yád agnī́-shómâv, antarā́ devátâ ijyete[4]
devátânâṃ ví-dhṛityai, tásmâd rā́jnâ manushyā̂ ví-dhṛitâ |
brahma-vâdíno vadanti: kíṃ tád yajné yájamânaḥ ku=
rute yénâ 'nyáto-dataç ca paçū́n dâdhā́ro 'bhayáto-dataç
cé 'ty, ṛícam anū́-'cyā́ "jya-bhâgasya jushâṇéna yajati
ténâ 'nyáto-dato dâdhârá, 'rcam anū́-'cya havísha ṛicā́ ya=
jati téno 'bhayáto-dato dâdhâra | mûrdhan-vátī[5] puro=
-'nuvâkyā̂ bhavati mûrdhā́nam evaí 'naω samânā́nâṃ[3] ka=
roti || 2 || ni-yútvatyâ yajati bhrā́tṛivyasyai 'vá paçū́n
ní yuvate | Keçínaω ha Dârbhyáṃ Keçī́ Sā́tya-kâ=
mir uvâca: saptá-padâṃ te çákvarîω çvó yajné pra-yo=
ktā́se[6] yásyai vîryeṇa prá jâtā́n bhrā́tṛivyân nudáte práti
janishyámâṇân yásyai vîryeṇo 'bháyor lokáyor jyótir
dhatté yásyai vîryeṇa pûrvâ-'rdhénâ 'naḍvā́n[3] bhunákti
jaghanâ-'rdhéna dhenúr íti | purástâl-lakshmâ puro-'nu=
vâkyā̂ bhavati jâtā́n evá bhrā́tṛivyân prá ṇudata[7], upá=
rishṭâl-lakshmâ || 3 || yâjyā̂ janishyámâṇân evá práti nu=
date | purástâl-lakshmâ puro-'nuvâkyā̂ bhavaty asmínn
evá loké jyótir dhatta, upárishṭâl-lakshmâ yâjyā̂ 'mú=
shminn evá loké jyótir dhatte[8], jyótishmantâv[3] asmâ imaú
lokaú bhavato yá eváṃ véda; purástâl-lakshmâ puro-'nu=

2. âjyabhâgau. [1] s. P. 4, 12. 44. [2] unbetont. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 4, 40; bahuvacanavyatyayaḥ, schol. (p. 702). [5] s. P. 4, 30. [6] als Nomen betont (tṛic), und se nicht abgetrennt! [7] so (ṇ) ABW, s. P. 7, 4. [8] s. P. 4, 53.

vâkŷâ bhavati tásmât pûrva-'rdhénâ 'nadvā́n[8] bhunakty, upárishṭâl-lakshmâ yâjŷâ tásmâj jaghanâ-'rdhéna dhenúr, yá evám̐ véda bhuñktá enam etaú | vájra ā́jyam̐ vájra ā́jya-bhâgau || 4 || vájro vashaṭ-kârás, tri-vṛ́tam evá vájraṁ sam-bhṛ́tya bhrā́tṛivyâya prá haraty áchambaṭ-kâram | apa-gū́rya váshaṭ karoti stṛ́tyai | gâyatrī́ puro-'nuvâkŷâ bhavati[2] trishṭúg[3] yâjŷâ, bráhmann evá kshatrám anv-ā́rambhayati[9], tásmâd brâhmaṇó múkhyo | múkhyo bhavati yá evám̐ véda | praí 'vaí 'nam puro-'nuvâkŷayâ ''ha[2], prá ṇayati[7] yâjŷayâ, gamáyati vashaṭ-kâréṇaí | " 'vaí 'nam puro-'nuvâkŷayâ datte[2], prá yachati yâjŷayâ, práti || 5 || vashaṭ-kâréṇa sthâpayati | tri-pádâ puro-'nuvâkŷâ bhavati, tráya imé lokā́, eshv̀ evá lokéshu práti tishṭhati; cátush-padâ yâjŷâ, cátush-pada evá paçū́n áva runddhe, dvy-aksharó vashaṭ-kâró dvi-pā́d yájamânaḥ paçúshv evó 'párishṭât[8] práti tishṭhati | gâyatrī́ puro-'nuvakŷâ bhavati[2] trishṭúg[3] yâjŷai, 'shā́ vaí saptá-padâ çákvarî, yád vā́ etáyâ devā́ áçikshan tád açaknuvan, yá evám̐ véda çaknóty evá yác chíkshati || 6 || devátânâm̐, karoty, upárishṭâllakshmā́, ''jyabhâgau, práti, çaknóty evá, dvé ca || 2 ||

B. 3, 5, 6, 1 - 7, 6. — [1] Ç. 1, 6, 3, 38. 39 (eke). 40. — [3.4] Ç. 1, 7, 2, 18. 19. — cakshúshî iti — ete iti — anv iti | paçyati — juhoti — ijyete iti — manushyā́ḥ | vidhṛitâ iti vi-dhṛitâḥ — dâdhârá — anûcyety ánu-ucyá — dâdhâra | ṛicám — havishâḥ — prayoktâsa iti pra-yoktâsé — anadvân — preti | nudate — jyotiḥ | dhatte — asmai | imau — bhuñktaḥ | enam — bhavati | trishṭuk — anvârámbhayatîty ánu-ârámbhayati — preti | nayati — eti | eva | enam — catúshpadeti catúḥ-padâ — catúshpada iti catúḥ-padaḥ — bhavati | trishṭuk.

2. [9] als Compositum. [10] °m̐dh° ABCDW.

3. prajā́-patir devébyo yajnā́n vy-ā́diçat[1], sá âtmánn ā́jyam adhatta; tám devā́ abruvann: eshá vā́vá[2] yajnó yád ā́jyam ápy evá nó 'trâ 'stv íti; sò 'bravîd: yájân va ā́jya-bhâgâv úpa stṛiṇân abhí ghârayân íti, tásmâd yájanty ā́jya-bhâgâv úpa stṛiṇanty abhí ghârayanti | brahma-vâdíno vadanti: kásmât satyā́d yâtá-yâmâny anyā́ni havī́ṃshy áyâta-yâmam ā́jyam íti, prâjâ-patyám íti brûyâd áyâta-yâmâ hí devā́nâm prajā́-patir íti | chándâṃsi devébhyó 'pâ 'krâman: ná vo 'bhâgā́ni havyáṃ vakshyâma íti, tébhya etác catur-avattám adhârayan puro-'nuvâkyâyai yâjyâyai devátâyai[2] vashaṭ-kârā́ya; yác catur-avattáṃ juhóti chándâṃsy evá tát prîṇâti, tā́ny asya prîtā́ni devébhyo havyáṃ vahanty | áñgiraso vā́ itá ut-tamā́ḥ suvar-gáṃ lokám âyan, tád ṛíshayo yajna-vâstv̀ abhy-avā́yan[3], té || 2 || apaçyan puroḍā́çam[2] kûrmám bhûtáṃ sárpantaṃ, tám abruvann: índrâya dhriyasva bṛíhaspátaye[2] dhriyasva víçvebhyo devébhyo dhriyasvé 'ti; sá nā́ 'dhriyata, tám abruvann: agnáye dhriyasvé 'ti, sò 'gnáye 'dhriyata; yád âgneyò 'shṭā́-kapâlo 'mâ-vâsyâyâṃ ca paurṇa-mâsyā́ṃ câ 'cyutó bhávati, suvar-gásya lokásyâ 'bhí-jityai | tám abruvan: kathā́ 'hâsthâ íty, ánupâ-'kto 'bhûvam íty abravîd yáthā́ 'kshó 'nupâ-'ktaḥ || 3 || avā́-'rchaty[4] evám ávâ ''ram íty; upárishṭâd[2] abhy-ájyâ 'dhástâd[2] úpâ 'nakti suvar-gásya lokásya sám-ashṭyai | sárvâṇi kapā́lâny abhí prathayati, tā́vataḥ[2] puroḍā́çân[2] amúshmiṅ lokè[5] 'bhí jayati | yó ví-dagdhaḥ sá nair-ṛitó, yó 'çṛitaḥ sá raudró, yáḥ çṛitáḥ sá sá-devas, tásmâd ávi-dahatâ çṛitaṃ-kṛítyaḥ sadeva-tvā́ya | bhásmanâ 'bhí vâsayati

3. âgneyapuroḍâçaḥ. [1] als Compositum! [2] ohne avagraha. [3] d. i. ava-âyan, also das Verbum betont! abhilakshya samâgatâḥ schol. [4] s. P. 10, 9. [5] °nl° AW.

tásmân mâᴗsénā́ 'sthi channám̱; vedéna 'bhí vâsayati tá-smât || 4 || kéçaiḥ çíraç channám | prá-cyutam̱ vā́ etád asmā́l lokā́d ágatam̱ deva-lokám̱ yác chṛitáᴗ havír ána-bhi-ghâritam; abhi-ghā́ryó 'd vâsayati, deva-traí 'vaí 'nad gamayati | yády ékam̱ kapā́lam̱ náçyed éko mā́saḥ sam̱-vatsarásyā́ 'nave-'taḥ syâd átha yájamânaḥ prá mîyeta, yád dvé[6] náçyetâm̱ dvaú mā́sau sam̱-vatsarásyā́ 'nave-'tau syâtâm átha yájamânaḥ prá mîyeta, sam̱-khyā́yó 'd vâsayati yájamânasya || 5 || gopîthā́ya[2] | yádi náçyed âçvinám̱ dvi-kapâlám̱ nír vaped dyâvâ-pṛithivyàm éka-kapâlam; açvínau vaí devā́nâm bhisheájau, tā́bhyâm evā́ 'smai bheshajám̱ karoti; dyâvâ-pṛithivyà éka-kapâlo bha-vaty, anáyor vā́ etán naçyati yán náçyaty anáyor evaí 'nad vindati, práti-shṭhityai || 6 || prâjâpatyám̱, té, 'kshó 'nupâkto, vedénâ 'bhí vâsayati tásmâd, yájamânasya, dvā́triᴗçac ca || 3 ||

[1-3] Ç. 1, 6, 1, 20 - 2, 3. — [4] K. 31, 7. Ç. 1, 2, 2, 16. — vyâ-diçad iti vi-âdiçat — naḥ | atrà — vaḥ | abhâgâni — abhyavâyann ity àbhi-avâyàn — kathâ | ahâsthâḥ — anú-pâkta ity anúpa-aktaḥ | abhûvam — yathā́ | akshàḥ — avârchatîty àva-ṛichàti — aveti | âram — nairṛita iti naiḥ-ṛitaḥ — yaḥ | açṛitaḥ — devatreti deva-trâ | eva | enat — anàveta ity anàva-itaḥ — dve iti — gopîthâyà — prati-shṭhityâ iti prati-sthityai.

4. devásya tvâ savitúḥ pra-savá íti sphyám ā́ datte prá-sûtyâ, açvínor bâhú-bhyâm íty âhâ 'çví-nau hí devā́nâm adhvaryū́[1] ā́stâm, pûshṇó hástâbhyâm íty âha yátyai | çatá-bhṛishṭir asi vânaspatyó[2] dvisható vadhá íty âha, vájram evá tát sáᴗ çyati bhrā́-tṛivyâya pra-harishyánt | stamba-yajúr haraty, etā́vatî[2] vaí

3. [6] s. P. 4, 49.

4. vedinirmâṇam. [1] s. P. 4, 5. [2] ohne avagraha.

pṛithivī́ yā́vatî[2] védis, tásyâ etā́vata[2] evá bhrā́tṛivyaṃ nír bhajati || 1 || tásmân nā́ 'bhâgáṃ nír bhajanti | trír harati, tráya imé lokā́, ebhyá evaí 'naṃ lokébhyo nír bhajati | tûshṇī́ṃ caturtháu haraty, ápari-mitâd evaí 'naṃ nír bhajaty | úd dhanti, yád evā́ 'syâ amedhyáṃ tád ápa hanty | úd dhanti, tásmâd óshadhayaḥ[2] párâ bhavanti | mū́lam chinatti, bhrā́tṛivyasyai 'vá mū́laṃ chinatti | pitṛi-devatyā́ 'ti-khâté, 'yatîṃ khanati prajā́-patinâ || 2 || yajna-mukhéna sám-mitâm | ā́ prati-shṭhā́yai khanati, yájamânam evá prati-shṭhā́ṃ gamayati | dakshiṇató[2] várshîyasîṃ karoti, deva-yájanasyai 'vá rûpám akaḥ | púrîsha-vatîṃ karoti, pra-jā́ vaí paçávaḥ púrîsham, pra-jáyai 'vaí 'nam paçú-bhiḥ púrîsha-vantaṃ karoty | út-taram pari-grâhám pári gṛihṇâty, etā́vatî[2] vaí pṛithivī́ yā́vatî[2] védis, tásyâ etā́vata[2] evá bhrā́tṛivyaṃ nir-bhájyâ ''tmána út-taram pari-grâhám pári gṛihṇâti | krûrám iva vaí || 3 || etát karoti yád védiṃ karóti; dhā́ asi sva-dhā́ asī́[3] 'ti yoyupyate, çā́ntyai | pró-'kshaṇîr ā́ sâdayaty, ā́po vaí raksho-ghnī́[3], rákshasâm ápa-hatyai; sphyásya vártmant sâdayati yajnásya sáṃ-tatyai | yáṃ dvishyā́t táṃ dhyâyec, chucaí 'vaí 'nam arpayati || 4 || bhajati, prajā́-patine, 'va 'vaí, tráyastriṃçac ca || 4 ||

1, 3, 1, 1. 1, 9, 1-3. — B. 3, 2, 9, 1-15. — K. 25, 4. 31, 8. — Ç. 1, 2, 4, 4-5, 20. — prasū́tyâ iti pra-sûtyai — adhvaryû iti — vânaspatyaḥ — yâvàtî — tasyā̂ḥ | etâvàtaḥ — na | abhâgam — ud iti | hanti — eva | asyâḥ — pitṛidevatyeti pitṛi-devatyā́ | atikhâtety ati-khâtâ | iyàtîm — eti | pratishṭhâyâ iti prati-sthâyai — dakshiṇataḥ — akaḥ — prajeti pra-jâ | vai — âtmanè | uttàram ity ut-taram — dhâḥ | asi | svadheti sva-dhâ | asi — prokshàṇîr iti pra-ukshàṇîḥ — rakshoghnîr iti rakshaḥ-ghnîḥ — çucâ | eva | enam.

4. [3] so (°â a°) ABW, s. P. 10, 13. [4] zu n (nicht ṇ) s. P. 13, 15.

5. brahma-vâdíno vadanty: ad-bhír havíᵕshi praú ”kshîḥ kénâ ’pá íti; bráhmaṇé ’ti brûyâd, ad-bhír hý evá havíᵕshi pro-’ksháti bráhmaṇâ ’pá | idhmā́-barhíḥ pró ’kshati, médhyam evaí ’nat karoti | védim pró ’kshaty, ri-kshā́ vā́ eshā́ ’lomákâ ’medhyā́ yád védir, médhyâm evaí ’nâṃ karoti | divé tvâ ’ntárikshâya[1] tvâ prithivyaí tvé ’ti barhír â-sā́dya prá || 1 || ukshaty, ebhyá evaí ’nal lokébhyaḥ pró ’kshati | krûrám iva vā́ etát karoti yát khánaty; apó ní nayati çā́ntyai | purástât[1] pra-starám gṛihṇâti múkhyam evaí ’naṃ karotí, ’yantaṃ gṛihṇâti prajā́-patinâ yajna-mukhéna sám-mitam | barhí stṛiṇâti, pra-jā́ vaí barhíḥ pṛithivī́ védiḥ, pra-jā́ evá pṛithivyā́m práti shṭhâpayaty[2] | ánati-dṛiçnaᵕ stṛiṇâti, pra-jáyai ’vaí ’nam paçú-bhir ánati-dṛiçnaṃ karoti || 2 || út-taram bar-híshaḥ pra-staráᵕ sâdayati, pra-jā́ vaí barhír yájamânaḥ pra-staró, yájamânam evā́ ’yajamânâd út-taraṃ karoti, tá-smâd yájamânó ’yajamânâd út-taro | ’ntár dadhâti, vy-ā́vṛittyâ[3] | anákti, havísh-kṛitam evaí ’naᵕ suvar-gáṃ lo-káṃ gamayati | tredhā́[1] ’nakti, tráya imé[4] lokā́, ebhyá evaí ’naṃ lokébhyo ’nakti | ná práti çṛiṇâti; yát prati-çṛiṇīyā́d ánûrdhvam-bhâvukaṃ yájamânasya syâd; upárî ’va prá harati || 3 || upárî ’va hí suvar-gó lokó | ní yachati, vṛíshṭim evā́ ’smai ní yachati | nā́ ’ty-agram prá hared; yád áty-agram pra-háred aty-âsâríṇy[5] adhvar-yór nā́çukâ syân | ná purástât práty asyed; yát purástât praty-ásyet suvar-gā́l lokā́d yájamânam práti nudet | prā́ñ-cam[1] prá harati, yájamânam evá suvar-gáṃ lokáṃ gama-

5. barhirvishayaprayogaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (shṭh°) ABW, s. P. 6, 4. [3] °vṛityâ (°ai) ABCDW; vyavadhânam schol. (p. 737). [4] s. schol. zu P. 4, 25. [5] atyâdhikyena varshaṇam atisâriṇitvaṃ (!), tena sasyâni phalitum ayogyâni bhavanti, so ’yam adhvaryor nâçaḥ; athavâ vyâ-dhiviçesheṇâ ’dhvaryur naçyet, schol.

yati | ná víshvañcaṃ[1] ví yuyâd; yád víshvañcaṃ[1] vi-yuyā́t || 4 || strŷ asya jâyeto | ”rdhvám úd yauty, ûrdhvám iva hí puᴗsáḥ púmân evā́ ’sya jâyate | yát sphyéna vo ’pa-veshéṇa vâ yoyupyéta strítir evā́ ’sya sā́ | hástena yo-yupyate yájamânasya gopîthā́ya[1] | brahma-vâdíno vadanti: kíṃ yajnásya yájamâna íti, pra-stará íti, tásya kv̂a suvar-gó loká íty, â-havanī́ya íti brûyâd; yát pra-starám â-havanī́ye pra-hárati yájamânam evá || 5 || suvar-gáṃ lokáṃ gamayati | ví vā́ etád yájamâno liçate yát pra-starám yoyupyánte; barhír ánu prá harati çā́ntyâ | anâ-rambhaṇá iva vā́ etárhy adhvaryúḥ, sá îçvaró vepanó bhá-vitor; dhruvā́ ’sī́ ’tî ’mā́m abhí mṛiçatî, ’yáṃ vaí dhruvā́, ’syā́m evá práti tishṭhati, ná vepanó bhavaty | ágā́ᴗn agnî-’d íty âha; yád brûyā́d: ágann agnír íty agnā́v agníṃ ga-mayen nír yájamânaᴗ suvar-gā́l lokā́d bhajed; ágann ity evá brûyâd yájamânam evá suvar-gáṃ lokáṃ gamayati || 6 || âsā́dya prā́, ’natidṛiçnaṃ karoti, harati, viyuyā́d, yájamânam evā́, ’gnír íti, saptádaça ca || 5 ||

1, 1, 11, 1. — B. 3, 3, 6, 2-8. — K. 25, 5. — Ç. 1, 3, 3, 2-10. 8, 3, 11-20. — preti | aukshîḥ — prokshatîti pra-ukshati — apaḥ | idhmâbarhir itī́dhmâ-barhiḥ — eshâ | alomakā́ | ame-dhyâ — barhiḥ | strinâti | prajâ iti pra-jâḥ — pratîti | sthâpayati — prajâ iti pra-jâḥ | vai — vyâvrityâ[3] iti vi-âvrityai[3] — havishkritam iti haviḥ-kritam — tredhâ — atyâsâriṇîty áti-âsâriṇī́ — prâñcam — vishvâñcam — strî | asya — âhavanîya ity ā́-havanîyaḥ | iti — anú | preti | harati — anârambhaṇa ity ánâ-rambhaṇaḥ — agâᴗn | agnîd ity ágni-it.

6. agnés tráyo jyā́yâᴗso bhrā́tara âsan, té devébhyo havyáṃ váhantaḥ prā́ ’mîyanta; sò ’gnír abibhed: itthám

6. upâñçuyâjasvishṭakṛitau.

vā́vá[1] syá ā́rtim[1] ā́ 'rishyatī́ 'ti, sá nílâyata[1], sò 'páḥ prā́ 'viçat, tā́ṃ devátâḥ[1] praí-'sham aichan; tám mátsyaḥ prā́ 'bravît, tám açapad: dhiyā́-dhiyâ tvâ vadhyâsur yó mâ prā́ 'voca[2] íti, tásmân mátsyaṃ dhiyā́-dhiyâ ghnanti çaptâḥ || 1 || hí; tám ánv avindan, tám abruvann: úpa na ā́ vartasva havyā́ṃ no vahé 'ti; sò 'bravîd: váraṃ vṛiṇai yád evá gṛihîtásyā́ 'hutasya bahiḥ-paridhí skándât tán me bhrā́tṛiṇâm bhâga-dhéyam asad íti, tásmâd yád gṛihîtásyā́ 'hutasya bahiḥ-paridhí[3] skándati téshâṃ tád bhâga-dhéyaṃ tā́n evá téna prîṇâti | pari-dhī́n pári dadhâti rákshasâm ápa-hatyai | sáω sparçayati || 2 || rákshasâm ánanv-avacârâya | ná purástât[1] pári dadhâty, âdityó hý evó 'd-yán purástâd[1] rákshâωsy apa-hánty | ûrdhvé[4] sam-ídhâv ā́ dadhâty, upárishṭâd[1] evá rákshâωsy ápa hanti | yájushâ 'nyā́ṃ, tûshṇī́m anyā́m, mithuna-tvā́ya | dvé[4] ā́ dadhâti, dvi-pā́d yájamânaḥ, práti-shṭhityai | brahma-vâdíno vadanti: sá t' vaí[5] yajeta yó yajnásyā́ ''rtyâ[1].vásîyânt syā́d íti; bhū́-pataye svā́hâ[1] bhúvana-pataye svā́hâ bhûtā́nâm || 3 || pátaye svā́hé 'ti skánnam ánu mantrayeta; yajnásyai 'vá tád ā́rtyâ[1] yájamâno vásîyân bhavati, bhū́yasîr hí devátâḥ[1] prîṇā́ti | jâmí vā́ etád yajnásya kriyate yád anvā́ñcau[1] puroḍā́çâv[1]; upâωçu-yâjám antarā́ yajaty, ájâmi-tvâyā́ 'tho mithuna-tvā́yâ | 'gnír amúshmiñ loká[6] ā́sîd yamò 'smín; té devā́ abruvann: é 'te 'maú ví páry ûhâmé 'ty; annā́-'dyena devā́ agním || 4 || upā́-'mantrayanta râjyéna pitáro yamáṃ, tásmâd agnír devā́nâm annâ-'dó yamáḥ pitṛiṇā́ω rā́jâ; yá eváṃ véda prá râjyám annā́-'dyam âpnoti; tásmâ etád bhâga-dhéyam

6. [1] ohne avagraha. [2] nicht componirt! [3] so (°ḥp°) ABW, s. P. 8, 33. [4] s. P. 4, 11. 49. [5] s. P. 5, 13 (schol. 10, 16). [6] °nl° A.

prā́ 'yachan yád agnáye svishṭa-kṛíte 'va-dyánti; yád agnáye svishṭa-kṛíte 'va-dyáti bhâga-dhéyenai 'vá tád rudráꞷ sám ardhayati | sakṛít-sakṛid áva dyati, sakṛíd[1] iva 'hí rudrá | uttarâ-'rdhā́d áva dyaty, eshā́ vaí rudrásya || 5 || dík, svā́yâm evá díçi rudrám nir-ávadayate[7] | dvír abhí ghârayati, catur-avattásyā́ "ptyai | paçávo vaí pū́rvâ ā́-hu-taya, eshá rudró yád agnír, yát pū́rvâ ā́-hutîr abhí juhu-yā́d[2] rudrā́ya paçū́n ápi dadhyâd, apaçúr yájamânaḥ syâd, ati-hā́ya pū́rvâ ā́-hutîr juhoti paçûnā́m gopîthā́ya[1] || 6 || çaptáḥ, sparçayati, bhûtā́nâm, agníꞷ, rudrásya, saptátriꞷçac ca || 6 ||

6, 2, 8, 5. — K. 25, 7. — Ç. 1, 2, 3, 1. 3, 3, 13-17. 6, 3, 27. 7, 3, 20. — syaḥ | ârtim | eti | ar̲ishyat̲i — nilā́yata — prai-sh̲am iti pra-eshàm — preti | avòcaḥ — eti | var̲tas̲va — ahùtasya | b̲ahiḥp̲ar̲idhîti bahiḥ-par̲idhi — ûrdhve iti — dve iti — saḥ | tu | vai — ârtyā́ — an̲vañcaù — athọ iti — lọke — eti | it̲a | im̲au | vi | parîti | ûhâm̲a — an̲nâdy̲e-nety ànna-adyèna — an̲nâda ity ànna-a̲daḥ — s̲akr̲it | iv̲a — n̲iravàdayat̲a iti niḥ-avàdayate — abhîti | j̲uh̲uyât — gọpîthâyà.

38*. dârçyam hautram (2, 6, 7-10; Fortsetzung).

7. Mánuḥ pṛithivyā́ yajníyam aichat, sá ghṛitám ní-shiktam avindat, sò 'bravît: kò 'syé "çvaró yajné[1] 'pi kár-tor íti, tā́v abrûtâm mitrā́-várunau: gór evā́ "vám îçvaraú kártoḥ sva íti, taú táto gā́ꞷ sám airayatâꞷ, sā́ yátra-yatra ny-ákrâmat táto ghṛitám apîḍyata, tásmâd ghṛitá-pady ucyate, tád asyai jánmó | 'pa-hûtaꞷ ratham-taráꞷ sahá pṛithivyé 'ty âha || 1 || iyám vaí ratham-tarám,

6. [7] als Compositum!
* s. Ind. Stud. 3, 375. 380. 385.
7. iḍopâhvânavidhiḥ. [1] s. P. 4, 39 schol.

imā́m evá sahā́ 'nnā́-'dyenó 'pa hvayata | úpa-hûtaṃ vâma-devyáᴗ sahā́ 'ntárikshené[2] 'ty âha, paçávo vaí vâma-devyám, paçū́n evá sahā́ 'ntárikshenó[2] 'pa hvayata | úpa-hûtam bṛihát sahá divé 'ty âhai, "ráṃ vaí bṛihád, írâm evá sahá divó 'pa hvayata | úpa-hûtâḥ saptá hó-trâ íty âha, hótrâ evó 'pa hvayata | úpa-hûtâ dhenúḥ || 2 || sahá-'rshabhé 'ty âha, mithunám evó 'pa hva-yata | úpa-hûto bhaksháḥ sákhé 'ty âha, soma-pî-thám evó 'pa hvayata | úpa-hûtā́3ᴗ[3] hó[4] íty âhâ, "tmā́-nam evó 'pa hvayata | âtmā́ hy úpa-hûtânâṃ vásishṭha | íḍâm úpa hvayate, paçávo vā́ íḍâ, paçū́n evó 'pa hva-yate; cátur úpa hvayate, cátush-pâdo hí paçávo | mânavī́ 'ty âha Mánur hỳ etā́m || 3 || ágré 'paçyad, ghṛitá--padī́ 'ty âha yád evā́ 'syai padā́d ghṛitám ápîḍyata tásmâd evám âha, maitrâ-varuṇī́ 'ty âha mitrā́-váru-ṇau hỳ enâᴗ sam-aírayatâm | bráhma devá-kṛitam úpa-hûtam íty âha, bráhmai 'vó 'pa hvayate | daívyâ adhvaryáva úpa-hûtâ úpa-hûtâ manushỳâ íty âha, deva-manushyā́n evó 'pa hvayate | yá imáṃ yajnám ávân yé yajná-patiṃ várdhân íty âha || 4 || yajnā́ya cai 'vá yájamânâya câ "-çísham ā́ çâsta | úpa-hûte[5] dyā́vâ-pṛithivī́[5] íty âha, dyā́vâ-pṛithivī́ evó 'pa hva-yate | pûrva-jé[5 u. 6] ṛitā́-varî[6 u. 7] íty âha pûrva-jé hỳ eté[6] ṛitā́-varî, devī́[6] devá-putre[6] íty âha devī́ hỳ eté devá-putre | úpa-hûto 'yáṃ yájamâna íty âha, yája-mânam evó 'pa hvayata | út-tarasyâṃ deva-yajyā́-yâm úpa-hûto bhū́yasi havish-káraṇa úpa-hûto divyé dhā́mann úpa-hûtaḥ || 5 || íty âha, pra-jā́

7. [2] ohne avagraha. [3] so Brâhm., °tâṃ3 ABW. Zur Nasalirug s. P. 15, 8. [4] s. P. 4, 7. [5] s. P. 4, 13. 12. 11. [6] s. P. 4, 23. [7] s. P. 3, 2.

vā́ út-tarâ deva-yajyā́ paçávo bhū́yo havish-káraṇaṃ suvar-gó lokó divyám̐ dhā́me | 'dám asî 'dám asī́ 'ty evá yajnásya priyám̐ dhā́mó 'pa hvayate | víçvam asya priyám úpa-hûtam íty âhā́, 'chambaṭ-kâram evó 'pa hvayate || 6 || âha, dhenúr, etā́m̐, várdhân íty âha, dhā́mann úpahûtaç, cátustriṃçac ca || 7 ||

B. 3, 5, 8, 1-3. — Ç. 1, 8, 1, 7. 19-23. — Çâñkh. çr. 1, 12, 1. — Âçv. çr. 1, 7, 7. — pṛithivyâḥ — nishiktam iti ni-siktam — kaḥ | asya | îçvaraḥ | yajne | apîti | kartòḥ — ghṛitapadîti ghṛita-padî — âha | airam — sapta | hotrā́ḥ | iti — saharshabheti saha-ṛishabhâ — upâhûtâm̐3 ity upâ-hûtâm̐3 | ho iti — catúshpâda iti catúḥ-pâdaḥ — mânavî | iti — ye | imam — çâste — pûrvaje iti pûrva-je | ṛitâvârî ity ṛita-varî — ete iti — devî iti — devapútre iti deva-putre — hvayate — havishkaráṇa iti haviḥ-karáṇe — prajeti pra-jâ.

8. paçávo vā́ íḍâ, svayám ā́ datte, kā́mam evā́ "tmánâ paçûnā́m ā́ datte, ná hý anyáḥ kâmám paçûnā́m pra-yáchati | vâcás pátaye[1] tvâ hutám prā́ 'çnâmī́ 'ty âha vā́cam evá bhâga-dhéyena prîṇâti, sádasas pátaye[1] tvâ hutám prā́ 'çnâmī́ 'ty âha svagā́-kṛityai | catur-avattám bhavati, havír vaí catur-avattám, paçávaç catur-avattám | yád dhótâ prâ-'çnîyā́d dhótâ || 1 || ā́rtim[2] ā́ 'rched[3], yád agnaú juhuyā́d rudrā́ya paçū́n ápi dadhyâd apaçúr yájamânaḥ syâd; vâcás pátaye[1] tvâ hutám prā́ 'çnâmī́ 'ty âha paro-'ksham evaí 'naj juhoti, sádasas pátaye[1] tvâ hutám prā́ 'çnâmī́ 'ty âha svagā́-kṛityai | prā́ 'çnanti tîrthá evá prā́ 'çnanti, dákshiṇâm̐ dadâti tîrthá evá dákshiṇâm̐ dadâti | ví vā́ etád yajnám || 2 || chindanti yán madhyatáḥ[2] prâ-'çnánty; ad-bhír mârj-

8. iḍâprâçitrabhakshaṇam. [1] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 27. [2] ohne avagraha. [3] so (â 'rch°) ABW, s. P. 10, 9.

ayanta, ā́po vaí sárvâ devátâ[2], devátâbhir[2] evá yajnáṁ sáṃ tanvanti | devā́ vaí yajnā́d rudrám antár âyant, sá yajnám avidhyat, táṃ devā́ abhí sám agachanta: kálpatâṃ na idám íti, tè 'bruvant: sv-ishṭaṃ vaí na idám bhavishyati yád imáṁ râdhayishyā́ma íti; tát svishṭa-kṛ́taḥ svishṭakṛit-tváṃ; tásyā́ "-viddhaṃ níḥ || 3 || akṛintan yávena sám-mitaṃ, tásmâd yava-mâtrám áva dyed | yáj jyā́yo 'va-dyéd ro- páyet tád yajnásya | yád úpa ca stṛiṇîyā́d abhí ca ghârá- yed ubhayataḥ-saṁçvâyí kuryâd; ava-dā́yâ 'bhí ghâra- yati, dvíḥ sám padyate, dvi-pā́d yájamânaḥ práti-shṭhi- tyai | yát tiraçcī́nam[2] ati-háred ánabhi-viddhaṃ yajnásyâ 'bhí vidhyed; ágreṇa pári harati, tîrthénai 'vá pári harati | tát pûshṇé páry aharan, tát || 4 || pûshā́ prā́-'çya datò 'ruṇat, tásmât pûshā́ prapishṭá-bhâgo 'dantáko hí; táṃ devā́ abruvan: ví vā́ ayám ârdhy aprâ-'çitriyó vā́ ayám abhûd íti; tád bṛíhaspátaye[2] páry aharant, sò 'bibhed bṛí- haspátir: itthā́ṃ vā́vá[2] syá ā́rtim[2] ā́ 'rishyatī́ 'ti | sá etám mántram apaçyat, sū́ryasya tvâ cákshushâ práti paç- yâmī́ 'ty abravîn, ná hí sū́ryasya cákshuḥ || 5 || kíṃ caná[2] hinásti | sò 'bibhet: prati-gṛihṇántam mâ hiṁsishyatī́ 'ti, devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú- -bhyâm pûshṇó hástâbhyâm práti gṛihṇâmī́ 'ty abravît, savitṛí-prasûta evaí 'nad bráhmaṇâ devátâbhiḥ[2] práty agṛihṇât | sò 'bibhet: prâ-'çnántam mâ hiṁsishyatī́ 'ty, agnés tvâ[4] "sỳena prā́ 'çnâmī́ 'ty abravîn, ná hỳ agnér âsỳaṃ kíṃ caná[2] hinásti | sò 'bibhet || 6 ||: prā́- -'çitam mâ hiṁsishyatī́ 'ti, brâhmaṇásyo 'dáreṇé[2] 'ty abravîn, ná hí brâhmaṇásyo 'dáraṃ kíṃ caná[2] hinásti, bṛí- haspáter bráhmaṇé 'ti sá hí bráhmishṭho | 'pa vā́

8, [4] so (°s t°) ABW.

etásmât prâ-'ṇā́ḥ krâmanti yáḥ prâ-'çitrám prâ-'çnā́ty; ad-bhír mârjayitvā́ prâ-'ṇā́nt sám mṛíçate, 'mṛítaṃ vaí prâ-'ṇā́ amṛ́tam ā́paḥ, prâ-'ṇā́n evá yathâ-sthânám úpa hvayate || 7 || prâçnîyā́d dhótâ, yajnáṃ, nír, aharan tác, cákshur, âsyàṃ kíṃ caná hinásti sò 'bibhet, cátuçcatvâriṃçac ca || 8 ||

Ç. 1, 8, 1, 14. 15. 7, 3, 2. 9. 4, 8-15 (Vs. 2, 11). — [1] Çâñkh. çr. 1, 10, 2. 3. Âçv. çr. 1, 7. 2. — [2-7] Çâñkh. Br. 6, 13. 14. — vâcaḥ | patâye — sadâsaḥ | patâye — ârtim | eti | richet — parokshạm iti paraḥ-akshâm — tīrthe | eva — madhyataḥ — mârjayante — sarvâḥ | devatâḥ — abhi | sam iti | agachanta — svishṭam iti su-ishṭam — tasyâ | âviddham ity â-viddham — prâçyeti pra-açyâ | dataḥ | aruṇat — adantakâḥ — ârdhi | aprâçitriya ity âpra-açitriyaḥ — bṛihaspatâye — saḥ | abibhet — ârtim | eti | arishyati — cana — prâçitam iti pra-açitam — udarèṇa — prâṇâ iti pra-anâḥ — prâçitram iti pra-açitram.

9. agnī́-'dha ā́ dadhâty, agní-mukhân evá 'rtū́n prîṇâti | sam-ídham ā́ dadhâty út-tarâsâm ā́-hutînâm práti-shṭhityâ, átho samíd-vaty evá juhoti | pari-dhī́nt sám mârshṭi, punā́ty evaí 'nânt; sakṛ́t-sakṛit sám mârshṭi párâñ[1] iva hỳ etárhi yajnáç | catúḥ sám padyate, cátush-pâdaḥ paçávaḥ, paçū́n evā́ 'va runddhe[2] | bráhman prá sthâsyâma íty âhā́, 'tra vā́ etárhi yajnáḥ çritáḥ || 1 || yátra brahmā́ yátrai 'vá yajnáḥ çritás táta evaí 'nam ā́ rabhate | yád dhástena pra-mī́ved vepanáḥ syâd, yác chîrshṇā́ çîrshakti-mā́nt syâd, yát tûshṇī́m ā́sîtā́ 'sam-pratto yajnáḥ syât; prá tishṭhé 'ty evá brûyâd vâcí vaí yajnáḥ çritó, yátrai 'vá yajnáḥ çritás táta evaí 'naṃ sám prá yachati | déva savitar etát te prá || 2 || âhé 'ty âha, prá-sûtyai | bṛíhaspátir[1] brahmé 'ty âha,

9. anuyâjâḥ sûktavâkavyâkhyâ ca. [1] ohne avagraha. [2] °ndhe (°ndha) ABCDW.

sá hí bráhmishṭhaḥ; sá yajnám pâhi sá yajná-patim
pâhi sá mâm pâhî́ 'ty âha, yajnā́ya yájamânâyâ "tmáne
tébhya evā́ "-çísham ā́ çâsté, 'nârtyâ | â-çrā́vyâ "ha:
devā́n yajé 'ti | brahma-vâdíno vadantî: 'shṭā́ de=
vátâ[1] átha katamá[1] eté devā́ íti, chándâᴗsî́ 'ti brûyâd
gâyatrî́ṃ trishṭúbham[1] || 3 || jágatîm íty; átho khálv âhur:
brâhmaṇā́ vaí chándâᴗsî́ 'ti, tā́n evá tád yajati | devā́nâṃ
vā́ ishṭā́ devátâ[1] âsann, áthâ 'gnír nó 'd ajvalat, tâṃ devā́
ā́-hutîbhir[3] anû-yâjéshv[3] ánv avindan; yád anû-yâjā́n[3] yá=
jaty agním evá tát sám inddha[2] | Etádur[1] vaí nā́mâ
"surá âsît, sá etárhi[1] yajnásyâ "-çísham avṛiṅkta; yád
brûyā́d: etát || 4 || u dyâvâ-pṛithivî bhadrám abhûd
íty Etádum evā́ "surâṃ yajnásyâ "-çíshaṃ gamayed;
idâṃ dyâvâ-pṛithivî bhadrám abhûd íty evá brû=
yâd yájamânam evá yajnásyâ "-çísham gamayaty | ā́rdh=
ma sûkta-vâkám utá namo-vâkám íty âhe, 'dám
arâtsmé 'ti vā́vaí[1] 'tád âhó | 'pa-çrito diváḥ[4] pṛithi=
vyór íty âha, dyā́vâ-pṛithivyór hí yajná úpa-çrita | óman=
-vatî[5] te 'smín yajné yajamâna dyā́vâ-pṛithivî́
|| 5 || stâm íty âhâ, "-çísham evaí 'tā́m ā́ çâste | yád brû=
yā́t: sû-'pâvasânā́ ca sv-adhyavasânā́ cé 'ti pra=
-mā́yuko yájamânaḥ syâd, yádâ hí pra-mī́yaté 'the 'mā́m
upâ-'vasyáti[6]; sû-'pacaraṇā́ ca sv-adhicaraṇā́ cé 'ty
evá brûyâd, várîyasîm evā́ 'smai gávyûtim[1] ā́ çâste, ná
pra-mā́yuko bhavati | táyor â-vídy agnír idáᴗ havír
ajushaté 'ty âha, yā́ áyâkshma || 6 || devátâs[1] tā́ arîra=
dhâmé 'ti vā́vaí[1] 'tád âha | yán ná nir-diçét práti-veçaṃ
yajnásyâ "-çī́r gached; ā́ çâste 'yâṃ yájamâno 'sā́v

9. [3] s. P. 3, 7. [4] so (°ḥ) ABW (vgl. P. 8, 28). [5] s. P. 4, 29.
[6] betont, wegen hi.

íty âha, nir-díçyai 'vaí 'naʊ suvar-gáṃ lokáṃ gamayaty | ā́yur ā́ çâste suprajâs-tvám ā́ çâsta íty âhâ "-çíshaṃ evaí 'tā́m ā́ çâste | sajâta-vanasyā́m ā́ çâsta íty âha, prâ-'ṇā́ vaí sa-jâtā́ḥ, prâ-'ṇā́n evá || 7 || nā́ 'ntár eti | tád agnír devó devébhyo vánate vayám agnér mā́nushâ íty âhâ, 'gnír devébhyo vanuté vayám manushyèbhya íti vā́vaí[1] 'tád âhe | 'há gátir vâmásye 'dáṃ ca námo devébhya íty âha, yā́ç cai 'vá devátâ[1] yájati yā́ç ca ná tā́bhya evó 'bháyîbhyo námas[7] karoty, âtmánó 'nârtyai || 8 || çritás, te prá, trishṭúbham, etád, dyā́vâpṛithivī́, vā́ áyâkshma, prâṇā́n evá, shā́ṭcatvâriʊçac ca || 9 ||

B. 3, 5, 10, 1-5. — Ç. 1, 7, 4, 19-21 (Vs. 2, 12). 9, 1, 4-19. — Lâṭy. 4, 12, 1. — Çâñkh. çr. 4, 7, 17. 1, 14, 2-21. — Âçv. çr. 1, 9, 1-5. — agnîdha ity ágni-idhé — pratishṭhityâ iti pratisthityai | atho iti | samidvatîti samid-vati — parā́ñ — catúshpâda iti catúḥ-pâdaḥ — sam | preti | yachati — bṛihaspatiḥ — anā́rtyai — ishṭâḥ — katame — trishṭubhám — atho iti — brâhmaṇâḥ | vai — vai | ishṭâḥ — âhútîbhir ity âhúti-bhiḥ | anûyâjeshv ity ánu-yâjeshú — anûyâjân ity ánu-yâjân — etadúḥ — âsuraḥ — etarhi — etadúm — âsuram — upâvasyatîty úpa-avasyati — gavyū́tim — âvidîty ā́-vidi — suprajâstvam iti suprajâḥ-tvam — prâṇâ iti pra-anâḥ — namaḥ | karoti.

10. devā́ vaí yajnásya svagâ-kartā́raṃ nā́ 'vindan, té Çam-yúm[1] Bârhaspatyám[2] abruvann: imáṃ no yajnáʊ sva-gā́ kurv íti; sò 'bravîd: váraṃ vṛiṇai yád evā́ 'brâhmaṇo-'któ 'çrad-dadhâno yájâtai sā́ me yajnásyâ "-çī́r asad íti; tásmâd yád ábrâhmaṇo-'któ 'çrad-dadhâno yá-

9. [7] so (°s) ABW, s. P. 8, 30.

10. çamyuvâkamantravyâkhyâ patnîsaṃyâjâç ca. [1] çaṃy° ABCDW durchweg. [2] ohne avagraha.

jate Çam-yúm evá tásya Bârhaspatyám[2] yajnásyâ ''-çī́r gachaty; etán mámé 'ty abravît kím me pra-jā́yâḥ || 1 || íti, yò 'pa-gurā́tai çaténa yâtayâd, yó ni-hánat sahásreṇa yâtayâd, yó lóhitaṃ karávad yā́vataḥ[2] pra-skádya pâṃsū́nt saṃ-gṛihṇā́t tā́vataḥ[2] saṃ-vatsarā́n pitṛi-lokáṃ ná prá jânâd íti, tásmâd brâhmaṇā́ya nā́ 'pa gureta ná ní hanyân ná lóhitaṃ kuryâd, etā́vatâ[2] haí 'nasâ bhavati | tác cham-yór[1 u. 3] ā́ vṛiṇîmaha íty âha, yajnám evá tát sva-gā́ karoti | tát || 2 || çam-yór ā́ vṛiṇîmaha íty âha, Çam-yúm evá Bârhaspatyám[2] bhâga-dhéyena sám ardhayati | gâtúṃ yajnā́ya gâtúṃ yajná-pataya íty âhâ, ''-çísham evaí 'tā́m ā́ çâste | sómaṃ yajati réta evá tád dadhâti, tváshṭâraṃ yajati réta evá hitáṃ tváshṭâ rûpā́ṇi ví karoti, devā́nâm pátnîr yajati mithuna-tvā́yâ, 'gníṃ gṛihá-patiṃ yajati práti-shṭhityai | jâmí vā́ etád yajnásya kriyate || 3 || yád ā́jyena pra-yâjā́ ijyánta ā́jyena patnî-saṃyâjā́[4], ṛícam anū́-'cya patnî-saṃyâjā́nâm[4] ṛicā́ yajaty, ájâmi-tvâyā́ 'tho mithuna-tvā́ya | pañktí-prâyaṇo vaí yajnáḥ pañktý-udayanaḥ, páñca pra-yâjā́ ijyante, catvā́raḥ patnî-saṃyâjā́ḥ[4] samishṭa-yajúḥ pañcamám, pañkṭím evā́ 'nu pra-yánti pañktím ánû 'd yanti || 4 || prajā́yâḥ, karoti tát, kriyate, tráyas-triṃçac ca || 10 ||

B. 3, 5, 11, 1 - 12, 1. — Ç. 1, 9, 1, 24 - 2, 25. — Çâñkh. çr. 1, 14, 23. 15, 1. — Âçv. çr. 1, 10, 1-5. — çaṃyum[1] iti çaṃ-yum | bā̱rhā̱spa̱tyam — abrâ̱hmaṇokta̱ ity abrâ̱hmaṇa-u̱kta̱ḥ — vṛi̱ṇî̱ma̱he̱ — ya̱jnapátaya̱ iti ya̱jna-pa̱ta̱ye̱ — i̱jyante — a̱nû̱cyety ánu-ucyá — pa̱ñktyúdayana̱ iti pa̱ñkti-u̱da̱ya̱na̱ḥ — anv ití | pra̱yantîti pra-yanti — anú | ud iti | ya̱nti̱.

10. [3] ursprünglich wohl zwei Wörter: çáṃ yóḥ. [4] s. P. 6, 7.

11. [a] yukshvā́[1] hi deva-hū́tamâᴗ[2] áçvâᴗ[2] agne rathī́r iva | ní hótâ pûrvyáḥ sadaḥ || [b] utá no deva devā́ᴗ[2] áchâ[1] voco vidúsh-ṭaraḥ[3] | çrád víçvâ vā́ryâ kṛidhi || [c] tváᴗ ha yád yavishṭhya sáhasaḥ sûnav[4] â-huta | ṛitā́-vâ[5] yajníyo bhúvaḥ || [d] ayám agníḥ sahasríṇo vā́jasya çatínas[6] pátiḥ | mûrdhā́ kavī́ rayî́ṇā́m || [e] tám nemím ṛibhávo yathā́[7] " namasva sá-hûtibhiḥ | nédîyo yajnám || 1 || aṅgiraḥ || [f] tásmai nûnám abhí-dyave vâcā́ vi-rûpa nítyayâ | vríshṇe codasva su-shṭutím || [g] kám u shvid[8] asya sénayâ 'gnér ápâka-cakshasaḥ | paṇím góshu[9] starâmahe || [h] mā́ no devā́nâm víçaḥ pra-snâtī́r ivo 'srā́ḥ | kṛiçám ná hâsur ághniyâḥ || [i] mā́ naḥ samasya dû́ḍhyaḥ[9] pári-dveshaso aᴗhatíḥ[10] ûrmír ná nā́vam ā́ vadhît || [k] námas te agna[11] ójase gṛiṇánti deva kṛishṭáyaḥ | ámaiḥ || 2 || amítram ardaya || [l] kuvít[9] sú no gáv-ishṭayé 'gne[12] sam-véshisho rayím | úru-kṛid urú ṇas[13] kṛidhi || [m] mā́ no asmín[10] mahâ-dhané párâ varg bhâra-bhṛíd yathâ[7] | sam-várgaᴗ[14] sáᴗ rayím jaya || [n] anyám asmád bhiyā́ iyám ágne síshaktu duchúnâ[9] | várdhâ[1] no áma-vac[10] chávaḥ || [o] yásyā́ 'jushan namasvínaḥ[9] çámîm ádur-makhasya vâ | tám ghé 'd agnír vṛidhā́ 'vati || [p] párasyâ ádhi || 3 || sam-vátó 'varâᴗ[15 u. 2] abhy ā́ tara | yátrâ 'hám ásmi tā́ᴗ[2] ava || [q] vidmā́[1] hí te purā́ vayám ágne pitúr yáthā́ 'vasaḥ | ádhâ[1] te sumnám[9] îmahe | [r] yá ugrá iva çarya-hā́ tigmá-çṛiṅgo ná váᴗsagaḥ[9] | ágne púro rurójitha || [s] sákhâyaḥ sám vaḥ samyáñcam[9] íshaᴗ stómam câ 'gnáye | várshishṭhâya kshitî́nā́m

11. saṃvargeshṭihautramantrâḥ; zum yâjyâkâṇḍa gehörig, s. Ind. Stud. 3, 379 (§ 2). 382 (§ 18). [1] so (°â) ABW; s. P. 3, 8. 9. [2] so (°âᴗ) ABW, s. P. 9, 20. [3] s. P. 6, 5. [4] nicht pragṛihya, s. P. 4, 6. [5] s. P. 3, 2. [6] so (°s) ABW; s. P. 8, 24. 27. [7] unbetont. [8] so (shv°) ABW, s. P. 6, 2. [9] ohne avagraha. [10] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. 4. [11] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 3. [12] so (°e 'gne) ABW, s. P. 12, 5. [13] so (ṇas) ABW, s. P. 7, 4. 8, 25. [14] so auch im Ṛik; ursprünglich wohl sáṃ várgam? [15] so (°o ') ABW, s. P. 12, 4.

ûrjó náptre sáhasvate[9] || [t] sá◡-sam íd yuvase vṛishann ágne víçvâṇy aryá ấ | iḍás[6] padé sám idhyase sá no vásûny ấ bhara || [u] prájâ-pate, [v] sá veda, [w] sómâ-pûshaṇe, [x] 'maú devaú || 4 || .yajnám, ámair, ádhi, vṛishann, ékân ná yi◡çatíç ca || 11 ||

2, 4, 3, 1 - 4, 3. — [a-q] Ṛ. 8, 64, 1-16; [r] 6, 6, 16, 39; [s] 5, 7, 1; [t] 10, 191, 1; [u16] 10, 121, 10; [v16] Ath. 7, 1, 2; [w.x16] Ṛ. 2, 40, 1. 2. — yukshva — devahûtàmân iti deva-hûtàmân | açvấn — devân | achà — vidushṭàra iti viduḥ-taraḥ | çrat | viçvấ — sûno — ṛitâvety ṛita-vâ — çatinàḥ | patiḥ — kaviḥ — yathâ | eti | namasva — sushṭutim iti su-stutim — u | svit — samasya | dûḍhyàḥ — kuvit | sv iti — gavishṭaya iti go-ishṭaye — saṃveshisha iti sam-veshishaḥ[17] — uru | naḥ — vark — yathâ — bhiyai — sishàktu | duchunấ | vardha — yasyà | ajùshat | namasvinàḥ — adùrmakhasyety adùḥ-makhasya — vṛidhâ | avati | paràsyâḥ | adhìti — avàrân | abhi | eti | tara — tân | ava | vidma — yathấ | avàsaḥ | adhà — ugraḥ | iva — va◡sàgaḥ — samyañcàm — sahàsvate — aryaḥ | â | iḍaḥ — imau.

12. [a] uçántas tvâ havâmaha uçántaḥ sám idhîmahi | uçánn uçatá ấ vaha pitṝ́n havíshe áttave[1] || [b] tvá◡ soma prá-cikito[2] manîshấ tvá◡ rájishṭham ánu neshi pánthâm | táva prá-ṇîtî pitáro na indo devéshu rátnam abhajanta dhī́râḥ || [c] tváyâ hí naḥ pitáraḥ soma pū́rve kármâṇi cakrúḥ pavamâna dhī́râḥ | vanvánn ávâtaḥ pari-dhī́◡r[3] ápo "rṇu vîrébhir áçvair maghá-vâ bhava[4] || 1 || naḥ || [d] tvá◡ soma pitṛí-bhiḥ saṃ-vidânó 'nu[5] dyấvâ-pṛithivī́ ấ tatantha | tásmai

11. [16] nur die pratíka, weil [u.v] schon in II, 2, 12, 1, [w.x] in I, 8, 22, 5 (je zwei yâjyâ-Abschnitten) da waren [17] betont, wegen kuvit.

12. pitṛiyajnasya havishâṃ hautram; wohl sekundärer Einschub, denn die nach anuv. 11 zunächst zu erwartenden yâjyâ zu II, 4, 6, 1 ff. stehen in III, 1, 11, 1 ff.; auch steht sonst durchweg am Ende der prapâṭhaka nur je ein yâjyâ-Abschnitt. [1] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 3. 4. [2] als Compositum! resp. Nominalform? prakarsheṇa jnâtaḥ, schol.; vgl. Vs. Prât. 2, 12. [3] so (°î◡r) ABW, s. P. 9, 20. [4] so (°va) BW, bhavâ A; s. Whitney zu P. 3, 8 p. 92. [5] so (°o ') ABW, s. P. 12, 4.

ta indo havíshâ vidhema vayáω syâma pátayo rayîṇā́m || [e] ágni-shvâttâḥ pitara é 'há gachata sádaḥ-sadaḥ sadata su-praṇîtayaḥ | attā́[6] havī́ωshi prá-yatâni barhíshy áthâ[6] rayíω sárva-vîraṃ dadhâtana || [f] bárhi-shadaḥ pitara ûtỳ arvā́g imā́ vo havyā́ cakṛimâ[6] jusbádhvam | tá ā́ gatā́ 'vasâ çáṃ-tamenā́ 'thâ 'smá-bhyam || 2 || çáṃ yór arapó dadhâta || [g] ā́ 'hám pitṝ́nt su-vidátrâω[7] avitsi nápâtaṃ ca vi-krámaṇaṃ ca víshṇoḥ | barhi-shádo yé sva-dháyâ sutásya bhájanta pitvás tá ihā́ "-gamishṭhâḥ || [h] úpa-hûtâḥ pitáraḥ somyā́so barhishỳeshu ni-dhíshu priyéshu | tá ā́ gamantu tá ihá çruvantv ádhi bruvantu té avantv[1] asmā́n || [i] úd îratâm ávara út párâsa ún madhyamā́ḥ pitáraḥ somyā́saḥ | ásum || 3 || yá îyúr avṛikā́ ṛita-jnā́s té no 'vantu[6] pitáro háveshu || [k] idám pitṛí-bhyo námo astv[8] adyá yé pū́rvâso yá úparâsa[9] îyúḥ | yé pā́rthive rájasy ā́ ní-shattâ yé vâ nûnáω su-vṛijánâsu vikshú || [l] ádhâ[4] yáthâ naḥ pitáraḥ párâsaḥ pratnā́so agna[8] ṛitám âçushâṇā́ḥ[10] | çúcī́ 'd ayan dī́dhitim uktha-çā́saḥ kshā́mâ[6] bhindánto aruṇī́r[8] ápa vran || [m] yád agne || 4 || kavya-vâhana pitṝ́n yákshy ṛitâ-vṛídhaḥ[11] | prá ca havyā́ni vakshyasi devébhyaç ca pitṛí-bhya ā́ || [n] tvám agna îḍitó jâta-vedó 'vâḍ ḍhavyā́ni[12] surabhī́ṇi[13] kṛitvā́ | prā́ 'dâḥ pitṛí-bhyaḥ sva-dháyâ té akshann[1] addhí tváṃ deva prá-yatâ havī́ωshi || [o] mā́talî kavyaír yamó áñgiro-bhir[8] bṛíhaspátir[13] ṛíkva-bhir vâvṛidhânáḥ | yā́ωç ca devā́ vâvṛidhúr yé ca devā́nt svā́hâ[11] 'nyé sva-dháyâ 'nyé madanti || 5 || [p] imáṃ yama pra-starám ā́ hí sī́dā́ 'ñgiro-bhiḥ pitṛí-bhiḥ saṃ-vidânáḥ | ā́ tvâ mántrâḥ kavi-çastā́

12. [6] so (°â) ABW, s. P. 3, 12. 10. 9. [7] so (°âω) ABW; s. P. 9, 20, und Whitney p. 220. [8] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. 4. [9] ebenso Ṛik und Vs.; wohl ursprünglich: u párâsaḥ? [10] açnuvânâḥ schol. [11] s. P. 3, 2. [12] °ḍh ḍh° ABW, s. P. 14, 5 schol. [13] ohne avagraha.

vahantv enā́ râjan havíshâ mâdayasva || [q] áñgiro-bhir ā́ gahi yajníyebhir yáma vairûpaír[13] ihá mâdayasva | vívasvantaᴗ huve yáḥ pitā́ te 'smín[14] yajné barhíshy ā́ ni-shádya || [r] áñgiraso naḥ pitáro návagvâ[13] átharvâṇo bhṛígavaḥ som- yā́saḥ | téshâm vayáᴗ su-mataú yajníyânâm ápi bhadré saumanasé[13] syâma || 6 || bhávâ, 'smábhyam, asúm, yád agne, ma- danti, saumanasá, ékam ca || 12 ||

[a]R. 10, 16, 12; [b]1, 91, 1; [c]9, 96, 11; [d]8, 48, 13; [e-k]10, 15, 11. 4. 3. 5. 1. 2; [l]4, 2, 16; [m]10, 16, 11; [n]10, 15, 12; [o-r]10, 14, 3-6. — pra- cikita iti pra-cikitaḥ — rajishṭham[15] — praṇîtîti pra-nîtî — indo iti — paridhîn iti pari-dhîn — ûrṇu — bhava — te | indo iti — agnishvâttâ ity agni-svâttâḥ — atta — athà — barhishada iti barhi-sadàḥ — ûtî | arvâk | imâ — ca- krima — te | eti | gata — iha | âgàmishṭhâ ity â-gami- shṭhâḥ — te | avantu — ye | upàrâsaḥ — eti | nishàttâ iti ni-sattâḥ — adhà — âçushâṇâḥ — kshâmà — ritâvṛidha ity ṛita-vṛidhàḥ — â[16] | tvam | agne — avā́ṭ — surabhîṇi — mâtàlî — svâhā́ | anye — eti | hi — vairûpaiḥ — eti | nishadyeti ni-sadyà — navàgvâḥ — apîti — saumanase.

samídhaç, cákshushî, prajâpatir ā́jyam, devásya sphyám, brahma- vâdíno 'dbhír, agnés tráyo, mánuḥ pṛithivyā́ḥ, paçávo, 'gnī́dhe, devā́ vaí, yukshvó, 'çántas[17] tvâ, dvā́daça || 12 ||

samídho (1, 1), yâjyā́ (2, 4), tásmân nā́ 'bhâgáᴗ (4, 2), hí tám ánv (6, 2), íty âha prajā́ vā́ (7, 6), âhé[18] 'ty âha (9, 3), yukshvá[19] (11, 1), sáptatiḥ || 70 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâm dvitîyakâṇḍe shashṭhaḥ prapâṭhakaḥ ||

iti dvitîyam kâṇḍam || 2 ||

12. [14] so (te 's°) ABW, s. P. 12, 7. [15] rayishṭham D. [16] ohne iti, weil am Ende des ardharca. [17] yukshvò (!) 'çántas ABCDW. [18] so B, vā́ úttarâ âhé° ACD, vā́ úttarâ "hé° W. [19] so (°ā́) ABCDW!

16. aupânuvâkyam* 3, 1, 1 — 5, 10.

1. prajā́-patir akâmayata: pra-jā́ḥ sṛijeyé 'ti, sá tápo 'tapyata, sá sarpā́n asṛijata; sò 'kâmayata: pra-jā́ḥ sṛijeyé 'ti, sá dvitī́yam atapyata, sá váyâᴗsy asṛijata; sò 'kâmayata: pra-jā́ḥ sṛijeyé 'ti, sá tṛitī́yam atapyata, sá etáṃ dîkshita-vâdám apaçyat, tám avadat, táto vaí sá pra-jā́ asṛijata | yát tápas taptvā́ dîkshita-vâdáṃ vádati pra-jā́ evá tád yájamânaḥ ‖ 1 ‖ sṛijate | yád vaí dîkshitò 'medhyám páçyaty ápâ 'smâd dîkshā́ krâmati, nī́lam asya háro vỳ ety; ábaddham máno darídraṃ cákshuḥ sū́ryo jyótishâᴗ çréshṭho dîkshe mā́ mâ hâsîr íty âha, nā́ 'smâd dîkshā́ 'pa krâmati nā́ sya nī́laṃ ná háro vỳ eti | yád vaí dîkshitám abhi-várshati divyā́ ā́pó 'çântâ ójo bálaṃ dîkshā́m ‖ 2 ‖ tápo 'sya nír ghnanty; undatī́r bálaṃ dhattaú 'jo dhatta bálaṃ dhatta mā́ me dîkshā́m mā́ tápo nír vadhishṭé 'ty âhai, 'tád evá sárvam âtmán dhatte, nā́ 'syaú 'jo bálaṃ ná dîkshā́ṃ ná tápo nír ghnanty | agnír vaí dîkshitásya devátâ[1], sò 'smâd etárhi[1] tirá iva yárhi[1] yā́ti, tám îçvaráᴗ rákshâᴗsi hántoḥ ‖ 3 ‖ bhadrā́d abhí çréyaḥ pré 'hi bṛíhaspátiḥ[1] pura-etā́ te astv[2] íty âha, bráhma vaí devā́nâm bṛihaspátis, tám evā́ 'nv-ā́rabhate[3], sá enaᴗ sám

* so schol. zu III, 1, 1, 1; upânuvâkyam Ind. Stud. 3, 375. 381.

1, 1-10. somaçeshaḥ; 1. dîkshitena vaktavyâ mantrâs tadvidhayaç ca.
[1] ohne avagraha. [2] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 17. [3] als Compositum!

pârayaty | é 'dám aganma deva-yájanam prithivyā́ íty âha, deva-yájanaṃ hý eshá prithivyā́ â-gáchati yó yájate | víçve devā́ yád ájushanta pū́rva íty âha, víçve hý etád devā́ josháyante yád brâhmaṇā́ | riksâmā́-bhyâṃ[4] yájushâ saṃ-táranta íty âha, 'rksâmā́-bhyâṃ[4] hý eshá yájushâ saṃ-tárati yó yájate | râyás pósheṇa[5] sám ishā́ mademé 'ty âhâ, "-císham evaí 'tā́m ā́ çâste || 4 ||

yájamâno, dîkshā́ṃ, hántor, brâhmaṇā́ç, cáturviṃçatiç ca || 1 ||

1, 2, 3, 3. — K. 2, 4. 23, 6. — Vs. 4, 1. Ç. 3, 1, 2, 11. Kâ. 25, 11, 24. 23. 7, 5, 16. — dîkshitaḥ | amedhyam — vîti | eti | abáddham — anvârábhata ity ánu-ârábhate — eti | idam — prithivyâḥ — devâḥ — pûrvé — riksâmâbhyâm ity riksâma-bhyâm — samtaránta iti sam-tarántaḥ — râyaḥ | poshéṇa.

2. eshá te gâyatró bhâgá íti me sómâya brûtâd, eshá te traíshṭubho[1] jā́gato bhâgá íti me sómâya brûtâc, chando-mā́nâṃ sā́m-râjyaṃ[2] gaché 'ti me sómâya brûtâd | yó vaí sómaṃ rā́jânaṃ sā́m-râjyaṃ lokáṃ gamayitvā́ krîṇā́ti gáchati svā́nâṃ sā́m-râjyaṃ, chándâṃsi khálu vaí sómasya rā́jnaḥ sā́m-râjyo lokáḥ | purástât[1] sómasya krayā́d evám abhí mantrayeta, sā́m-râjyam evá || 1 || enaṃ lokáṃ gamayitvā́ krîṇâti, gáchati svā́nâṃ sā́m-râjyam | yó vaí tânû-naptrásya prati-shṭhā́ṃ véda práty evá tishṭhati; brahma-vâdíno vadanti: ná prâ-'çnánti ná juhvaty átha kvà tânû-naptrám práti tishṭhatī́ 'ti, prajā́-patau mánasī́ 'ti brûyât | trír áva jighret: prajā́-patau tvâ mánasi juhomī́ 'ty, eshā́ vaí tânû-naptrásya prati-shṭhā́, yá eváṃ véda práty evá tishṭhati | yáḥ || 2 || vā́ adhvaryóḥ prati-shṭhā́ṃ véda práty evá tishṭhati;

1. [4] s. P. 3, 5. [5] so (°s p°) ABW.

2. somopasthânamantrâḥ; gehört zwischen I, 2, 6 u. 7. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 13, 4.

yáto mányetā́: 'nabhi-kramya hoshyâmī́ 'ti tát tíshṭhann ā́ çrâvayet, eshā́ vā́ adhvaryóḥ prati-shṭhā́, yá evám véda práty evá tishṭhati | yád abhi-krámya juhuyā́t prati-shṭhā́yâ iyât, tásmât samânátra[1] tíshṭhatâ hotavỳam práti-shṭhityai | yó vā́ adhvaryóḥ svám véda svá-vân evá bhavati; srúg vā́ asya svám vâyavỳam asya || 3 || svám camasò 'sya svám, yád vâyavỳam vâ camasám vā́ 'nanv-ârabhyâ ''-çrâváyet svā́d iyât, tásmâd anv-ârábhyâ ''-çrā́vyaü, svā́d evá naí 'ti | yó vaí sómam ápratí-shṭhâpya stotrám upâ-''karóty ápratí-shṭhitaḥ sómo bhávaty ápratí-shṭhitaḥ stómó 'prati-shṭhitâny ukthā́ny áprati-shṭhito yájamânó 'prati-shṭhito 'dhvaryúr; vâyavỳam vaí sómasya prati-shṭhā́ camasò 'sya prati-shṭhā́ sómaḥ stómasya stóma ukthā́nâm, gráham vâ gṛihîtvā́ camasám vo 'n-nī́ya stotrám upā́-''kuryât[2], práty evá sómaü sthâpáyati práti stómam práty ukthā́ni, práti yájamânas tíshṭhati práty adhvaryúḥ || 4 || evá, tishṭhati yó, vâyavỳam asya, gráham vaí, 'kân ná viüçatíç ca || 2 ||

Vs. 4, 24. Ç. 3, 3, 2, 6. Kâ. 7, 7, 8. — traishṭúbhaḥ — chandomânâm iti chandaḥ-mânâm — sâmrā́jyam iti sâm-râjyam — pratishṭhâm iti prati-sthâm — prâçnantîti pra-açnanti — samânatrà — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — apràtishṭhâpyety apràti-sthâpya — upâkarotîty úpa-âkaroti | apràtishṭhita ity apràti-sthitaḥ — bhavàti — unnîyety út-nîyà — upâkúryâd ity úpa-âkúryât — sthâpayàti — tishṭhàti.

3. yajnám vā́ etát sám bharanti yát **soma-kráyaṇyai padám**, yajna-mukháü havir-dhā́ne[1], yárhi[2] havir-dhā́ne[1] prā́cî[2 u. 1] pra-vartáyeyus[1] tárhi ténā́ 'ksham úpâ 'ñjyâd, yajna-mukhá evá yajnám ánu sám tanoti | prā́ñcam[2]

2. [3] als Compositum!

3. somakrayaṇîpadâñjanâdividhayaḥ. [1] s. P. 4, 52. [2] ohne avagraha.

agním prá haranty út pátnîm ā́ nayanty ánv ánâᴗsi prá vartayanty, átha vā́ asyai 'shá dhíshṇiyo hîyate só 'nu dhyâyati sá îçvaró rudró bhûtvā́ || 1 || pra-jā́m paçū́n yájamânasya çámayitor, yárhi paçúm ā́-prîtam údañcam[2] ná=yanti tárhi tásya paçu-çrápaṇaᴗ haret ténai 'vaí 'nam bhâgínam karoti | yájamâno vā́ â-havanī́yo, yájamânam vā́ etád ví karshante yád â-havanī́yât paçu-çrápaṇaᴗ háranti, sá vai 'vá syā́n nir-manthyam vâ kuryâd yájamânasya sâtma-tvā́ya | yádi paçór ava-dā́nam náçyed ā́jyasya praty=-âkhyā́yam áva dyet, saí 'vá tátaḥ prā́yaçcittir[2] | yé paçúm vi-mathnîrán yás tā́n kâmáyetā́: "rtim[2] ā́ 'rcheyur[3] íti kuvíd[2] añgé 'ti námovṛikti-vatya 'rcā́ "gnî-dhre juhuyân, námo-vṛiktim evaí 'shâm vṛiñkte tâjag ā́rtim[2] ā́ 'rchanti[3] || 2 || bhûtvā́, tátaḥ, shádviᴗçatiç ca || 3 ||

havirdhâne iti haviḥ-dhânè — prâcî iti — upeti | añjyât — anú | sam iti — ud iti | patnī́m | eti — anv iti | anā́ᴗsi | preti — vai | asya | eshaḥ — saḥ | vâ | eva | syât — prâ=yàçcittiḥ — ârtim | eti | ṛicheyuḥ — kuvit | añga — ṛicâ | âgnī́dhra ity âgni-idhre | juhuyât — eshâm.

4. [a]prajā́-pater jā́yamânâḥ pra-jā́ jâtā́ç ca yā́ imā́ḥ | tásmai práti prá vedaya cikitvā́ᴗ[1] ánu manyatâm || [b]imám paçúm paçu-pate te adyá[2] badhnā́my agne su-kṛitásya mádhye | ánu manyasva su-yájâ yajâma júshṭam devā́nâm idám astu havyám || [c]pra-jânántaḥ práti gṛihṇanti pū́rve prâ-'ṇám áñgebhyaḥ páry â-cárantam | suvar-gám yâhi pathí-bhir deva-yā́nair óshadhîshu[3] práti tishṭhâ[4] çárîraiḥ || [d]yéshâm ī́çe || 1 || paçu-pátiḥ paçûnā́m cátush padâm utá ca dvi-pádâm | nísh-krîto 'yám yajníyam bhâgám etu râyás

3. [3] so (ârch⁰) ABW, s. P. 10, 9.

4. paçûpakaraṇamantrâḥ. [1] so (⁰âᴗ) ABW; s. P. 9, 21. 22. [2] so (⁰e a⁰) ABW, s. P. 11, 10. [3] ohne avagraha. [4] so (⁰â) ABW, s. P. 3, 12.

póshâ[5] yájamânasya santu || [e] yé badhyámânam ánu badhyá-mânâ abhy-aíkshanta mánasâ cákshushâ ca | agnís tā́◡[6 u. 1] ágre prá mumoktu deváḥ prajā́-patiḥ pra-jáyâ saṃ-vidânáḥ || [f] yá âraṇyā́ḥ paçávo viçvá-rûpâ ví-rûpâḥ sánto bahu-dhaí 'ka-rûpâḥ | vâyús tā́◡[6 u. 1] ágre prá mumoktu deváḥ prajā́-patiḥ pra-jáyâ saṃ-vidânáḥ || [g] pra-muñcámânâḥ || 2 || bhú-vanasya réto gâtúṃ dhatta yájamânâya devâḥ | upā́-''kṛita◡ çaçamânáṃ yád ásthâj jîváṃ devā́nâm ápy etu pā́thaḥ || [h] nā́nâ prâ-'ṇó yájamânasya paçúnâ yajnó devébhiḥ sahá deva-yā́naḥ | jîváṃ devā́nâm ápy etu pā́thaḥ satyā́ḥ santu yájamânasya kā́mâḥ || [i] yát paçúr mâyúm ákṛitó 'ro vâ pad-bhír â-haté | agnír mâ tásmâd énaso víçvân muñcatv áṃh-asaḥ || [k] çámitâra upé-'tana[7 u. 8] yajnám || 3 || devébhir invi-tám | pā́çât paçúm prá muñcata bandhā́d yajná-patim pári || [l] áditiḥ pā́çam prá mumoktv etáṃ námaḥ paçú-bhyaḥ paçu-pátaye karomi | arâtîyántam[3] ádharaṃ kṛiṇomi yáṃ dvish-más tásmin práti muñcâmi pā́çam || [m] tvā́m u té dadhire havya-vā́ha◡ çṛitaṃ-kartā́ram utá yajníyaṃ ca | ágne sá-dakshaḥ sá-tanur hí bhûtvā́ 'tha havyā́ jâta-vedo jushasva || [n] jā́ta-vedo vapáyâ gacha devā́n tvá◡[9] hí hótâ prathamó babhū́tha | ghṛiténa tváṃ tanúvo vardhayasva svā́hâ-kṛita◡ havír adantu devā́ḥ || [o] svā́hâ[8] devébhyo devébhyaḥ svā́hâ || 4 || îçe, pramuncámânâ, yajnáṃ, tvá◡, shódaça ca || 4 ||

3, 1, 5, 1. 2. — K. 30, 8. 9. — Ath. 2, 34, 1-5. — [i] Kâ. 25, 9, 12. Çâñkh. 4, 17, 10. Gobh. 3, 10, 22. Kauç. 44. — prati | preti — cikitvân — prâṇam iti pra-anam — parîti | âca-rántam ity ā́-carántam — pratîti | tishṭha — nishkrī́ta iti niḥ-krîtaḥ | ayam — tân — bahudheti bahu-dhâ — upâ-

4. [5] s. P. 8, 29. [6] so (°s t°) ABW. [7] als Compositum! [8] das Verbum betont (und zwar als tanap, s. Pâṇ. 7, 1, 45)! zu dem irregulären saṃdhi: upet° s. P. 10, 14. Oder steckt in étana etwa die Praepos. â, also ā́ itana, und daher die Betonung? der saṃdhi wäre dann regulär. [9] s. Whitney zu P. 6, 14.

kṛitam ity úpa-âkṛitam — urāḥ | vâ — viçvât — upetanety úpa-etána — pari[10] | aditiḥ — arâtîyantám.

5. prâjâ-patyā́ vaí paçávas téshâɯ rudró 'dhi-patir, yád etā́bhyâm upâ-''karóti tā́bhyâm evaí 'nam prati-prócyā́ '' labhata âtmánó 'nâ-vraskâya | dvā́bhyâm upā́-''karoti[1], dvi-pā́d yájamânaḥ, práti-shṭhityâ | upâ-''kṛítya páñca ju-hoti, pā́ñktâḥ[2] paçávaḥ, paçū́n evā́ 'va runddhe[3] | mṛityáve vā́ eshá nîyate yát paçús, táṃ yád anv-ârábheta pra-mā́yuko yájamânaḥ syân, nā́nâ prâ-'ṇó yájamânasya paçúné 'ty âha vy-ā́vṛittyai[4] || 1 || yát paçúr mâ-yúm ákṛité 'ti juhoti çā́ntyai, çámitâra upé-'tané[1..5] 'ty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád | vapā́yâṃ vā́ â-hriyámâṇâyâm agnér médhó 'pa krâmati, tvā́m u te dadhire havya-vā́ham íti vapā́m abhí juhoty, agnér evá médham áva runddhé[3], 'tho çṛita-tvā́ya | purástât-svâhâkṛitayo vā́ anyé devā́ upárishṭât-svâkâkṛitayo 'nyé, svā́hâ[7] devébhyo de-vébhyaḥ svā́hé 'ty abhíto[7] vapā́ṃ juhoti, tā́n evó 'bhá-yân prîṇâti || 2 || vyā́vṛittyâ[4], abhíto, vapā́ṃ, páñca ca || 5 ||

prâjâpatyâ iti prâjâ-patyâḥ — adhipatir ity adhi-patiḥ — upâkarotîty úpa-âkaroti — eti | labhate — upâkárotîty úpa-âkároti — upâkṛityety úpa-âkṛityá — eva | aveti — vai | eshaḥ — anvârabhetety ánu-ârabhéta — upetanety úpa-etána — atho iti — svâhā | iti | abhitáḥ — eva | ubhayā́n.

6. [a]yó vā́ áyathâ-devataṃ yajnám upa-cáraty ā́ de-vátâbhyo[1] vṛiçcyate[2] pā́pîyân bhavati, yó yathâ-deva-

4. [10] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

5. teshâm mantrâṇâm brâhmaṇam. [1] als Compositum! [2] °ñt° A. [3] °ndhe ABCDW. [4] °vṛity° ACDW. [5] s. Note [8] auf pag. 249. [6] tá W. [7] ohne avagraha.

6. abhimarçanavidhayo mantraviçeshâç ca; gehört vor I, 3, 13. [1] ohne avagraha. [2] unbetont.

tám ná devátâbhya[1] ắ vṛiçcyate[2] vásîyân bhavaty; âgneyyá 'rcắ "gnî-'dhram abhí mṛiçed[2] vaishṇavyắ havir-dhắnam âgneyyắ srúco vâyavỳayâ vâyavỳâny ain-driyắ sádo, yathâ-devatám evá yajnám úpa carati[2] ná de-vátâbhya[1] ắ vṛiçcyate[2] vásîyân bhavati | [b]yunájmi te pṛithivī́ṃ jyótishâ sahá yunájmi vâyúm antárikshena[1] || 1 || te sahá, yunájmi vắcaṃ sahá sū́ryeṇa te yunájmi tisró vi-pṛ́cah sū́ryasya te | [c]agnír devátâ[1] gâyatrī́ chánda upâ-'ṃçóḥ pắtram asi, sómo devátâ trishṭúp[1] chándo 'ntar-yâmásya pắtram asī́, 'ndro devátâ jágatî chánda indra-vâyuvóḥ pắtram asi, bṛíhaspátir[1] devátâ 'nu-shṭúp chándo mitrắ-váruṇayoḥ pắtram asy, açvínau devátâ paṅktíç[3] chándo 'çvínoḥ pắtram asi, sū́ryo de-vátâ bṛihatī́ || 2 || chándaḥ çukrásya pắtram asi, can-drámâ[1] devátâ sató-bṛihatî chándo manthínaḥ pắtram asi, víçve devắ deváto 'shṇíhâ chánda âgrayaṇásya pắ-tram asī́, 'ndro devátâ kakúc chánda[4] ukthắnâm pắtram asi, pṛithivī́ devátâ vi-rắṭ chándo dhrúvasya pắtram asi || 3 || antárikshena, bṛihatī́, tráyastriṃçac ca || 6 ||

eti | devatâbhyaḥ | vṛiçcyate — âgneyyâ | ricâ | âgnī́-dhram ity âgni-idhram — aindriyâ — upeti | carati — upâṃçor ity úpa-aṃçoḥ — trishṭup — indravâyuvor itī́ndra-vâyuvoḥ — anushṭup ity ànu-stup — candramắḥ — sato-bṛihatîti sataḥ-bṛihatî — devâḥ — ushṇihắ — âgrayaṇasyà — kakut — ukthânắm.

7. ishṭárgo[1] vắ adhvaryúr yájamânasye, 'shṭárgaḥ khálu vaí pū́rvo 'rshṭúḥ kshîyata; âsanyân mâ mántrât pâhi kásyâç cid abhí-çastyâ íti purắ prâtar-anuvâkắj juhuyâd, âtmána eva tád adhvaryúḥ purástâc[1] chárma nah-

6. [3] °ñt° A. [4] °ch ch° W.

7. spardhâyuktasya viçeshavidhayaḥ. [1] ohne avagraha.

yaté 'nârtyai | sam-veçā́ya tvo 'pa-veçā́ya tvâ, gâ-yatriyā́s trishṭúbho[1] jágatyâ abhí-bhûtyai svā́hâ[1]; prā́ṇâ-'pânau mrityór mâ pâtam, prā́ṇâ-'pânau mā́ mâ hâsishṭam | devátâsu[1] vā́ eté prâṇâ-'pânáyoḥ || 1 || vy-ā́yachante[2] yéshâṁ sómaḥ sam-richáte; sam-veçā́ya tvo 'pa-veçā́ya tvé 'ty âha, chándâṁsi vaí sam-veçá upa-veçáç, chándo-bhir evā́ 'sya chándâṁsi vriñkte[3] | préti-vanty ā́jyâni bhavanty abhí-jityai, marútvatîḥ[1] prati-pádo ví-jityâ | ubhé[4] brihad-rathantaré[4] bhavata; iyám vā́vá[1] ratham-tarám asaú brihád, âbhyā́m evaí 'nam antár ety; adyá vā́vá[1] ratham-taráṁ çvó brihád, adyâ-çvā́d[5] evaí 'nam antár eti; bhûtám || 2 || vā́vá[1] ratham-tarám bhavishyád brihád, bhûtā́c cai 'vaí 'nam bhavishyatáç câ 'ntár eti; pári-mitam vā́vá[1] ratham-tarám ápari-mitam brihát, pári-mitâc cai 'vaí 'nam ápari-mitâc câ 'ntár eti | Viçvâmitra-Jamadagnī́[4] Vásishṭhenâ 'spardhetâṁ, sá etáj Jamád-agnir[1] vi-havŷam apaçyat, téna vaí sá Vásishṭhasye 'ndri-yám vîrŷam avriñkta[3]; yád vi-havŷaṁ çasyáta indriyám evá tád vîrŷam yájamâno bhrā́trivyasya vriñkte | yásya bhū́yâṁso yajna-kratáva íty âhuḥ sá devátâ[1] vriñkta íti; yády agni-shṭomáḥ sómaḥ parástât[1] syā́d ukthŷam kur-vîta, yády ukthŷaḥ syā́d ati-râtrám kurvîta, yajnakratú-bhir evā́ 'sya devátâ[1] vriñkte[3] vásîyân bhavati || 3 ||

prâṇâpânáyor, bhûtám, vriñkte, 'shṭā́viṁçatiç ca || 7 ||

7,5,5,1. 5,4,11,3. — B. 1,4,6,1-5. — K. 34,4. — Pañc. 9, 4,1-19. Lâty. 1,11,10. — Kâ. 25,14,8-18. — Çâñkh. çr. 13,5,4-6. — ishtargâḥ — arshṭuḥ | kshîyate | âsanyā́t — abhiçàstyâ ity abhi-çastyâḥ — âtmanè — anā́rtyai — jagàtyâḥ — vyâyà-chanta iti vi-âyàchante — chandòbhir iti chandàḥ-bhiḥ — marutvàtîḥ — vijìtyâ iti vi-jityai | ubhe iti — vâva — antaḥ |

7. [2] als Compositum! [3] °ñt° A. [4] s. P. 4, 11. 52. 36.
[5] s. P. 3, 5 (nicht aghâ°).

eti — adyâçvâd ity ádya-çvât — jamadágnih — çasyaté — devatā́h | vriñkte — agnishtoma ity ágni-stomah — parastā́t.

8. ᵃni-grâbhyâ stha deva-çrúta, ā́yur me tarpayata, prâ-'nám me tarpayatâ, 'pâ-'nám me t., vy-ânám me t., cákshur me t., çrótram me t., máno me t., vā́cam me tarpayatâ, "tmā́nam me tarpayatā́, 'ñgâni me t., pra-jā́m me t., paçū́n me t., grihā́n me t., ganā́n me t., sarvá-ganam mâ t., tarpáyata mâ || 1 || ganā́ me mā́ ví trishann | ᵇóshadhayo[1] vaí sómasya víço, víçah khálu vaí rā́jnah prá-dâtor îçvarā́, aindráh sómó; 'vîvridham vo mánasâ su-jâtâ ríta-prajâtâ bhága íd vah syâma | índrena devī́r vîrúdhah[1] sam-vidânā́ ánu manyantâ◡ sávanâya sómam íty âhaú, 'shadhî-bhya[2] evaí 'na◡ svā́yai viçáh svā́yai devátâyai[1] nir-yā́cyâ 'bhí shunoti[3] | ᶜyó vaí sómasyâ 'bhi-shûyámânasya || 2 || prathamò '◡çú skándati sá îçvará indriyám vîryam pra-jā́m paçū́n yájamânasya nír-hantos; tám abhí mantrayetā́: " mâ 'skânt sahá pra-jáyâ sahá râyás póshene[4] 'ndriyám me vîryam mā́ nír vadhîr íty, â-çísham evaí 'tā́m ā́ çâsta indriyásya vîryasya pra-jā́yai paçûnā́m ánir-ghâtâya | ᵈdrapsáç caskanda prithivī́m ánu dyā́m imám ca yónim ánu yáç ca pū́rvah | tritī́yam yónim ánu sam-cárantam drapsám juhomy ánu saptá hótrâh || 3 ||
tarpáyata mâ, 'bhishûyámânasya, yáç ca, dáça ca || 8 ||

K. 3, 10. — Vs. 6, 30. 31. (13, 5). Ç. 3, 9, 4, 7. Kâ. 9, 4, 5. 6. — nigrâbhyā́ iti ni-grâbhyā́h | stha | devaçruta iti deva-çrutâh — prânam iti pra-anam — apânam ity ápa-anam — vyânam iti vi-anam — âtmânam — ganâh — îçvarâh — avī́vridham — ritáprajâtâ ity ritá-prajâtâh | bhage | it — vîrudhâh — oshádhîbhya ity oshádhi-bhyah — svâyai | vi-

8. upâñçugrahasamyuktâ mantrâh; gehört vor I, 4, 2. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 7. [3] so (shun°) ABW, s. P. 6, 4. 7, 2. [4] s. P. 8, 29.

çaḥ — niryâcyeti niḥ-yâcya | abhîti | sunoti — abhishûya-mẫnasyety abhi-sûyamẫnasya | prathamaḥ | aᴗçuḥ — saḥ | îçvaraḥ — eti | mâ | askân — râyaḥ | poshèṇa — çâste — anv iti | dyâm — anv iti | yaḥ — anv iti | saṃcarántam iti sam-carántam — anv iti.

9. [a] yó vaí devā̃n deva-yaçasénâ 'rpáyati manushỳân manushya-yaçaséna deva-yaçasỳ evá devéshu bhávati manushya-yaçasī́ manushỳeshu; yā̃n prâcī́nam[1] âgrayaṇā̃d gráhân gṛihṇîyā̃t tā̃n upâ-'ᴗçú gṛihṇîyâd, yā̃n ûrdhvā̃ᴗs tā̃n[2] upabdi-máto, devā̃n evá tád deva-yaçasénâ 'rpayati[3] manushỳân manushya-yaçaséna, deva-yaçasỳ evá devéshu bhavati[3] manushya-yaçasī́ manushỳeshv | [b] agníḥ prâ-taḥ-savané pâtv asmā̃n vaiçvânaró[1] mahinā̃ viçvá-çam-bhûḥ | sá naḥ pâvakó drávinaṃ dadhâtu || 1 || ā̃yushman-taḥ[1] sahá-bhakshâḥ syâma || [c] víçve devā̃ marúta índro asmā̃n[4] asmín[5] dvitī́ye sávane ná jahyuḥ | ā̃yushmantaḥ[1] priyám eshā̃ṃ vádanto vayáṃ devā̃nâᴗ su-mataú syâma || [d] idáṃ tṛitī́yaᴗ sávanaṃ kavînā̃m ṛiténa yé camasám aírayanta | té saudhanvanā̃ḥ[1] súvar ânaçânā̃ḥ sv̀-ishṭiṃ no abhí[4] vásîyo nayantu || [e] âyátana-vatîr vā̃ anyā̃ ā̃-hutayo hû-yánte 'nâ-yatanā̃ anyā̃; yā̃ âghârá-vatîs tā̃ âyátana-vatîr yā̃ḥ || 2 || saumyā̃s tā̃ anâ-yatanā̃; aindra-vâyavám â-dā̃yâ ''-ghârám ā̃ ghârayed: adhvaró yajnò 'yám astu devâ óshadhî-bhyaḥ[6] paçáve no jánâya víçvasmai bhū̃-tā̃yâ 'dhvarò 'si sá pinvasva ghṛita-vád deva somé 'ti; saumyā̃ evá tád ā̃-hutîr âyátana-vatîḥ karoty, âyátana-vân bhavati yá eváṃ védā̃; 'tho dyā̃vâ-pṛithivī́[7] evá ghriténa vỳ

9. savanâhutyâdimantrâḥ (âghârasaṃsrâvamantrau; gehört vor I, 4, 14).
[1] ohne avagraha. [2] so (⁰ᴗs t⁰) ABW, s. P. 6, 14. [3] unbetont.
[4] so (⁰o a⁰) ABW, s. P. 11, 9. 13. [5] so (⁰n a⁰) ABW, s. P. 9, 21 schol.
[6] s. P. 3, 7. [7] s. P. 4, 12. 52.

unatti, té[7] vý-utte[7] upa-jîvânī́ye[7] bhavata, upa-jîvanī́yo bhavati || 3 || yá evám védai || f'shá te rudra bhâgó yáṃ nir-áyâcathâs táṃ jushasva, vidér gaupatyáu[1] râyás poshau[8] su-vī́ryau saṃ-vatsarī́ṇâu svastím[1] | g Mánuḥ putrébhyo dâyáṃ vý abhajat, sá Nā́bhânédishṭham[1] brahma-cáryaṃ vásantaṃ nír abhajat, sá ā́ 'gachat, sò 'bravît: kathā́ mâ nír abhâg íti, ná tvâ nír abhâksham íty abravîd áñgirasa imé sattrám[9] âsate té || 4 || suvar-gáṃ lokáṃ ná prá jânanti tébhya idám brā́hmaṇam brûhi té suvar-gáṃ lokám yánto yá eshâm paçávas tā́us te[2] dâsyantī́ 'ti; tád ebhyo 'bravît, té suvar-gáṃ lokáṃ yánto yá eshâm paçáva ā́san tā́n asmâ adadus; tám paçú-bhiç cárantaṃ yajna-vâstaú rudrá ā́ 'gachat, sò 'bravîn: máma vā́ imé paçáva íty, ádur vaí || 5 || máhyam imā́n íty abravîn, ná vaí tásya tá îçata íty abravîd yád yajna-vâstaú hī́yate[10] máma vaí tád íti, tásmâd yajna-vâstú nā́ 'bhy-avétyau; sò 'bravîd: yajné mā́ " bhajā́ 'tha te paçū́n nā́ 'bhí mausya[11] íti; tásmâ etám manthínaḥ sau-srâvám ajuhot táto vaí tásya rudráḥ paçū́n nā́ 'bhý amanyata; yátrai 'tám eváṃ vidvā́n manthínaḥ sau-srâváṃ juhóti ná tátra rudráḥ paçū́n abhí manyate || 6 || dadhâtv, âyátanavatîr yā́, upajîvanī́ye bhavata upajîvanī́yo bhavati, té, 'dur vaí, yátrai 'tám, ékâdaça ca || 9 ||

1.2 Ath. 6, 47, 1-3. — Kâ. 9, 3, 21 (24, 4, 1). 14, 17. 10, 3, 21. — 4-6 Ait. 5, 14. — arpayati — devayaçasîti deva-yaçasî — vaiçvânaraḥ | mahinâ — âyushmantaḥ — airáyanta — ayám | astu — oshádhîbhya ity oshádhi-bhyaḥ — atho iti — te iti — vyútte iti vi-utte — gaupatyam | râyaḥ — svastim — nâbhânedishṭham — ye | eshâm — asmai — te | îçate — hîyáte — mâ | eti | bhaja — mausye.

9. [8] s. P. 8, 29. [9] satram ABCDW. [10] Wurzel betont. [11] s. P. 16, 20.

10. [a]júshṭo vâcó bhûyâsaṃ júshṭo vâcás pátaye[1] dévi vâk | yád vâcó mádhu-mat tásmin mâ dhâḥ, svā́hâ[2] sáras-vatyai[2] || [b]ṛicā́ stómaɷ sám ardhaya gâyatréṇa ratham-tarám | bṛihád gâyatrá-vartani || [c]yás te drapsá skándati yás te aɷçúr[3] bâhú-cyuto dhisháṇayor upá-sthât | adhvar-yór vâ pári yás te pavítrât svā́hâ-kṛitam índrâya táṃ ju-homi || [d]yó drapsó aɷçúḥ[4] patitáḥ pṛithivyā́m pari-vâpā́t || 1 || puroḍā́çât[2] karambhā́t[2] | dhânâ-somā́n manthína indra çukrā́t svā́hâ-kṛitam índrâya táṃ juhomi || [e]yás te drapsó mádhu-mâɷ[5] indriyā́-vânt[6] svā́hâ-kṛitaḥ púnar apy-éti de-vā́n | diváḥ pṛithivyā́ḥ[7] páry antárikshât[2] svā́hâ-kṛitam ín-drâya táṃ juhomi || [f]adhvaryúr vā́ ṛitvíjâm[2] prathamó yuj-yate téna stómo yoktavỳa íty âhur | [g]vā́g agre-gā́ ágra etv ṛiju-gā́ devébhyo yáço máyi dádhatî prâ-'ṇā́n pa-çúshu pra-jā́m máyi || 2 || ca yájamâne cé 'ty âha, vā́cam evá tád yajna-mukhé yunakti | [h]vā́stu vā́ etád yajnásya kriyate yád grahā́n gṛihîtvā́ bahish-pavamânáɷ sárpanti | [i]párâñco[2] hí yánti párâcîbhi[8] stuváte[9], vaishṇavyá 'rcā́ púnar étyó 'pa tishṭhate yajnó vaí víshṇur yajnám evā́ 'kar | [k]víshṇo tvā́ṃ no ántamaḥ[4] çárma yacha sahantya | prá te dhā́râ madhu-çcúta[10] útsaṃ duhrate ákshitam[3] íty âha, yád evā́ 'sya çáyânasyó 'pa-çúshyati tád evā́ 'syai 'ténā́ " pyâyayati || 3 || parivâpā́t, prajā́m máyi, duhrate, cátur-daça ca || 10 ||

[b]Vs. 11, 8. — [c]Vs. 7, 26. Ç. 4, 2, 5, 2. Kâ. 9, 6, 30. — vâ̱-caḥ | patàye — te̱ | dra̱psaḥ — dhâ̱nâ̱so̱mâd iti dhânâ-so̱mât | ma̱nthinàḥ — i̱ndri̱yâvâ̱n itī̀ndri̱ya-vâ̱n — agrè | e̱tu̱ | ṛi̱ju̱gâ

10. pravṛitahomâdimantrâḥ (bahishpavamânâṅgamantrâḥ; gehört vor I, 4, 14). [1] so (°s p°) AB, s. P. 8, 27. [2] ohne avagraha. [3] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 3. 10. [4] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. [5] so (°âɷ) ABW, s. P. 9, 21. [6] s. P. 3, 5. [7] so (°ḥ p°) ABW, s. P. 8, 28 schol. [8] parâcĭbhi A pr. m. C. [9] betont, noch wegen hi. [10] çcyuta B (auch im Comm. p. 63).

ity riju-gâḥ — prâṇân iti pra-aṇân — parâ̆cîbhiḥ — vaishṇavyâ | ricâ — etyety â̆-ityá — akaḥ | vishṇo iti — dhârâ̆ḥ | madhuçcuta iti madhu-çcutáḥ.

11. [a]agnínâ rayím açnavat pósham evá divé-dive | yaçásam vîrávat-tamam || [b][1]gó-mâɷ[2] agné 'vi-mâɷ[3 u. 2] açvî́ yajnó nrivát-sakhâ sádam íd apra-mrishyáḥ | íḍâ-vâɷ[2] eshó asura[4] prajâ̆-vân dîrghó rayíḥ prithu-budhnáḥ sabhâ̆-vân || [c]â̆ pyâyasva, [d]sám te || [e]ihá tváshṭâram agriyám viçvá-rûpam úpa hvaye | asmâ̆kam astu kévalaḥ || [f]tán nas turî́pam[5] ádha poshayitnú déva tvashṭar ví rarâṇáḥ syasva | yáto vîráḥ || 1 || karmaṇyaḥ su-dáksho yuktá-grâvâ jâ̆yate devá-kâmaḥ || [g]çivás tvashṭar ihâ̆ " gahi vi-bhúḥ pósha utá tmánâ | yajné-yajne na úd ava || [h]piçámga-rûpaḥ su-bháro vayo-dhâ̆ḥ çrushṭî́ vîró jâyate devá-kâmaḥ | pra-jâ̆m tváshṭâ ví shyatu[6] nâ̆bhim asmé áthâ[7 u. 8] devâ̆nâm ápy etu pâ̆thaḥ || [i]prá ṇo [9]devy, [k]â̆ no diváḥ || [l]pîpivâ̆ɷsaɷ sárasvata[5] stánam yó viçvá-darçataḥ | dhukshîmáhi pra-jâ̆m ísham || 2 || [m]yé te sarasva[5] ûrmáyo mádhu-manto ghrita-çcútaḥ | téshâm te sumnám[5] îmahe || [n]yásya vratám paçávo yánti sárve yásya vratám upa-tíshṭhanta â̆paḥ | yásya vraté[10] pushṭi-pátir ní-vishṭas táɷ sárasvantam[5] ávase huvema || [o]divyáɷ su-parṇám vayasám brihántam apâ̆m gárbham vrishabhám óshadhînâm[5] | abhîpató[5] vrishṭyâ̆[11] tarpáyantam táɷ sárasvantam[5] ávase huvema || [p]sínîvâli[5] príthu-

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] da dieser Vers schon in I, 6, 6, 4 (s. auch I, 7, 6, 7) da war, befremdet es, dafs er hier nochmals voll aufgeführt wird. [2] so (°âɷ) ABW, s. P. 9, 20. 21. [3] so (°e ') ABW, s. P. 12, 4. [4] so (°o a°, u. °e a°) ABW, s. P. 11, 3 [5] ohne avagraha. [6] so (shy°) ABW, s. P. 6, 4. [7] so AW, s. P. 4, 9 und Whitney zu P. 12, 8 p. 264; B hat asme 'thâ. [8] so (°â) ABW, s. P. 3, 10. 12. 8. [9] so (ṇ°) ABW, s. P. 7, 4. [10] s. schol. zu P. 4, 11 p. 108. [11] als oxytonon, wie in der Regel in den Versen; mit Ausnahmen freilich, s. Note [16].

-shṭuke yā́ devā́nâm ási svásâ | jushásva havyám || 3 || ā́-hutam pra-jā́ṃ devi didiḍḍhi[12] naḥ || [q] yā́ su-pâṇíḥ sv=-aṅguríḥ su-shū́mâ bahu-sū́varî | tásyai viçpátniyai[5] havíḥ sinîvâlyaí[5] juhotana || [r] índraṃ vo viçvátas[5] párī́[13], [s] 'ndraṃ náraḥ || [t] ásita-varṇâ hárayaḥ su-parṇā́ mího vásânâ dívam út patanti | tá ā́ 'vavṛitrant sádanâni kṛitvā́ "d ít pṛithivī́ ghṛitaír vỳ udyate || [u] híraṇya-keço rájaso vi-sâré 'hir[3] dhú=nir vā́ta iva dhrájîmân[5] | çúci-bhrâjâ ushásaḥ || 4 || ná=vedâ[5] yáçasvatîr[5] apasyúvo[5] ná satyā́ḥ || [v] ā́ te su-parṇā́ aminanta évaiḥ[14] kṛishṇó nonâva vṛishabhó yádî 'dám | çivā́bhir ná smáyamânâbhir ā́ 'gât pátanti míha stanáyanty abhrā́ || [w] vâçré 'va vi-dyún mimâti vatsáṃ ná mâtā́ sishakti | yád eshâṃ vṛishṭír[11] ásarji || [x] párvataç cin máhi vṛiddhó bibhâya diváç cit sā́nu rejata svané vaḥ | yát krī́ḍatha ma=rutaḥ || 5 || ṛishṭi-mánta ā́pa iva sadhríyañco[5] dhăvadhve || [y] abhí kranda stanáya gárbham ā́ dhâ udan-vátâ pári dîyâ[8] ráthena | dṛítiᴑ sú karsha ví-shitaṃ nyàñcaᴑ[5] samā́ bha=vantû 'd-vátâ ni-pâdā́ḥ || [z] tváṃ tyā́ cid ácyutā́ 'gne paçúr ná yávase | dhā́mâ[8] ha yát te ajara[4] vánâ vṛiçcánti çíkva=saḥ || [aa] ágne bhū́rîṇi táva jâta-vedo déva svadhâ-vo 'mṛi=tásya[15] dhā́ma | yā́ç ca || 6 || mâyā́ mâyínâṃ viçvam=-inva tvé pûrvī́ḥ saṃ-dadhúḥ pṛishṭa-bandho || [bb] divó no vṛishṭím[11] maruto rarîdhvam prá pinvata vṛíshṇo áçvasya[4] dhā́râḥ | arvā́ñ[5] eténa stanayitnúné " 'hy apó ni-shiñcánn ásuraḥ pitā́ naḥ || [cc] pínvanty apó marútaḥ su-dā́navaḥ páyo ghṛitá-vad vidátheshv â-bhúvaḥ | átyaṃ ná mihé ví na=yanti vâjínam útsaṃ duhanti stanáyantam ákshitam || [dd] uda=-prúto marutas tā́ᴑ[2] iyarta vṛíshṭim[16] || 7 || yé víçve ma=

11. [12] °ḍhḍhi ABCDW, s. Whitney zu P. 14, 5 p. 290. [13] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 24. [14] (°ta e°) ABW, s. P. 10, 13. 15, 6 schol. [15] so (°o ') ABW, s. P. 12, 8. [16] als paroxytonon, vgl. II, 4, 8, 1.

rúto junánti | króçâti gárdâ kanỳe 'va tunnā́ pérum̩ tuñj=ânā́ pátye 'va jâyā́ || [ee] ghṛiténa dyā́vâ-pṛithivī́ mádhunâ sám ukshata páyasvatîḥ[5] kṛiṇutā́ ''pa óshadhîḥ[5] | ū́rjam̩ ca tátra su-matím̩ ca pinvatha yátrâ[8] naro marutaḥ siñcáthâ[8] mádhu || [ff] úd u tyám̩, [gg] citrám || [hh] aurvabhṛigu-vác chúcim apnavâna-vád ā́ huve | agní◡ samudrá-vâsasam || [ii] ā́ savá◡ savitúr yathâ[17] bhágasye 'va bhují◡ huve | agní◡ samudrá=-vâsasam || [kk] huvé vā́ta-svanam̩ kavím parjánya-krandya◡ sáhaḥ | agní◡ samudrá-vâsasam || 8 || vîrá, ísha◡, havyám, usháso, marutaç, ca, vṛíshṭim[16], bhágasya, dvā́daça ca || 11 ||

2, 4, 6, 1.2. 9, 1-4. 10, 1-3. — [a] Ṛ. 1, 1, 3; [b] [1] 4, 2, 5; [c.d] [18] 1, 91, 17.18; [e] 1, 13, 10; [f] 3, 4, 9; [g] 5, 5, 9; [h] 2, 3, 9; [i] [19] 6, 61, 4; [k] [19] 7, 24, 3; [l.m] 7, 96, 6.5 (var.); [n] Ath. 7, 40, 1; [o] Ṛ. 1, 164, 52 (var.); [p.q] 2, 32, 6.7; [r] [20] 1, 7, 10; [s] [20] 7, 27, 1; [t] 1, 164, 47 (var.); [u.v] 1, 79, 1.2; [w] 1, 38, 8; [x] 5, 60, 3; [y] 5, 83, 7; [z] 6, 2, 9; [aa] 3, 20, 3; [bb] 5, 83, 6; [cc] 1, 64, 6; [dd] Ath. 6, 22, 3 (var.); [ee] nur hier; [ff] [20] Ṛ. 1, 50, 1; [gg] [20] 1, 115, 1; [hh.ii.kk] 8, 91, 4.6.5. — avimâ̱n ity avì-mâ̱n — tu̱rîpàm[21] — i̱ha | etì — poshè — çru̱shṭî — vîtì | sya̱tu̱ — a̱sme itì[7] | athà — pretì | na̱ḥ | de̱vî | etì — saràsvataḥ — sa̱ra̱sva̱ḥ — ghṛi̱ta̱çcuta̱[22] itì ghṛita-çcutàḥ — a̱bhî̱pa̱taḥ[23] — pṛithú=shṭuka̱ iti̱ pṛithú-stu̱ke̱ — su̱shûmetì su-sûmā́ | ba̱hu̱sûva̱=rîtì[24] bahu-sûvàrî — asitava̱rṇâ̱ ity asita-va̱rṇâ̱ḥ — su̱pa̱rṇâ itì su-pa̱rṇâḥ — vasā́nâḥ — te | etì | a̱va̱vṛi̱tra̱n — kṛi̱tvâ | ât — vi̱sâ̱ra[24] itì vi-sâ̱re | ahiḥ — vâtàḥ | i̱va̱ — navèdâ̱ḥ — etì | a̱gâ̱t — mihàḥ — a̱bhrâ[25] | vâ̱çrâ | i̱va̱ — etì | dhâ̱ḥ — dî̱ya̱ — sv itì — vishìta̱m iti̱ vi-si̱ta̱m — sa̱mâ̱ḥ — acyùtâ | agnè — dhâmà — a̱mṛitàsya — mâ̱yâḥ — tve itì[26]

11. [17] unbetont. [18] nur die pratika, da beide Verse schon früher da waren, und zwar ebenfalls blos mit den pratíka aufgeführt, s. II, 3, 14, 3. 5, 12, 1; sie finden sich resp. im vollen Wortlaute erst in IV, 2, 7, 4 vor! [19] nur die pratîka, da beide Verse schon früher da waren, s. I, 8, 22, 1 (im vollen Wortlaut). II, 5, 12, 1 (blos pratíka). [20] desgl., s. I, 6, 12, 1 und I, 4, 43, 1. II, 2, 12, 1. 5, 12, 1. [21] turī́yam B (auch im Comm., p. 69, dreimal so, aber erklärt durch: tûrṇam prâpnoti). [22] çcyu⁰ B. [23] abhî=yató B (auch im Comm. zweimal so, aber erklärt durch: abhitaḥ patanât). [24] s. P. 6, 8. [25] abhrā́ḥ B. [26] s. P. 4, 10.

— prishtabandho iti prishta-bàndho — eti | ihi | apaḥ — ni-shiñcann iti ni-siñcan — kanyâ | iva — patyâ | iva — kri-ṇuta | âpàḥ — yatrà — siñcathà — eti | savam — yathâ.

prajấpatir, eshá te[27], yajnám vaí, prajấpateḥ, prâjâpatyấ, yó vấ áyathâdevatam, ishṭárgo, nigrâbhyấ stha, yó vaí devấñ, júshṭo[28], 'gnínâ rayím, ékâdaça ‖ 11 ‖

prajấpatir akâmayata[29] (1,1), prajấpater jấyamânâ (4,1), vyấyachante (7,2), máhyam imấn (10,6), mâyấ mâyínâm (11,7), dvícatvâriṃçat ‖ 42 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm tṛitîyakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. yó vaí pávamânânâm anv-ârohấn vidvấn yájaté 'nu pávamânân ấ rohati ná pávamânebhyó 'va chidyate. çyenò 'si gâyatrá-chandâ ánu tvấ " rabhe svastí' mâ sám pâraya, su-parṇò 'si trishṭúp-chandâ ánu tvấ " rabhe svastí mâ sám pâraya, sághâ 'si jágatî-chandâ ánu tvấ " rabhe svastí mâ sám pârayé 'ty âhai; 'té ‖ 1 ‖ vaí pávamânânâm anv-ârohấs; tấn yá evám vidvấn yájaté 'nu pávamânân ấ rohati ná pávamânebhyó 'va chidyate. yó vaí pávamânasya sám-tatim véda sárvam ấyur eti ná purấ "yushaḥ prá mîyate paçu-mấn bhavati vindáte pra-jấm; pávamânasya gráhâ grihyanté, 'tha vấ asyai 'té 'grihîtâ droṇa-kalaçá â-dhavanī́yaḥ pûta-bhrít, tấn yád ágrihîtvo 'pâ-"kuryất pávamânam ví ‖ 2 ‖ chindyât, tám vi-chídyamânam[2] adhvaryóḥ prâ-'ṇó 'nu ví chidyeto. 'payâmá-grihîto 'si prajấ-pataye tvé 'ti droṇa-kalaçám abhí mriçed, índrâya tvé 'ty â-dhavanī́yam, víçvebhyas tvâ devébhya íti pûta-bhrítam, pávamânam evá

11. [27] °tir akâmayatai, 'shá te gâyatró BD. [28] °vâm j° ACD, °nj° W, °n (mit virâma) j° B. [29] fehlt D.

2, 1-10. somaçeshaḥ; 1. pavamânagrahâḥ; gehört zwischen 1, 4, 13 u. 14. [1] ohne avagraha. [2] Wurzel betont!

tát sáṃ tanoti sárvam ā́yur eti ná purā́ ”yushaḥ prá mîyate paçumā́n bhavati vindáte pra-jā́m || 3 || eté, ví, dvícatvâriɷçac ca || 1 ||

[1] Ç. 12, 3, 4, 3-5. Kâ. 13, 1, 11. — Pañc. 1, 3, 8. 5, 12. 15. Lâṭy. 1, 12, 13. 2, 1, 5. — Çâñkh. 6, 8, 10-12. — anv iti | pa-vàmânân | eti | ro̱ha̱ti̱ — çyènaḥ | a̱si̱ — anv iti | tvâ̱ | eti | ra̱bhe̱ — saghā́ | a̱si̱ — e̱ti̱ — pu̱râ | âyúshaḥ | preti — athà | vai | a̱sya̱ | e̱te | agṛihîtâḥ — u̱pâ̱ku̱ryâd ity úpa-âku̱ryât — vi̱chidyàmâna̱m iti vi-chidyàmânam — prâ̱ṇa iti pra-a̱naḥ | anú | vîti | chi̱dye̱ta̱.

2. trī́ṇi vā́vá sávanâny; átha tṛitī́yaɷ sávanam áva lumpanty anaɷçú[1] kurvánta, upâ-'ɷçúɷ hutvó 'pâɷçu-pâtrè 'ɷçúm avā́-'sya táṃ tṛitîya-savanè 'pi-sṛíjyâ 'bhí shuṇuyâd[2]; yád â-pyâyáyati ténâ 'ɷçu-mád, yád abhi-shuṇóti[2] téna 'rjîshí[3]; sárvâṇy evá tát sávanâny aɷçu-mánti çukrá-vanti samā́vad-vîryâṇi karoti. dvaú samudraú[4] ví-tatâv ajū́ryaú pary-ā́vartete[5 u. 6] jaṭhàre 'va pā́dâḥ | táyoḥ páçyanto áti[7] yanty anyám ápaçyantaḥ || 1 || sétunā́ 'ti yanty anyám || dvé[6] drádhasî[6] sa-tátî[6] vasta ékaḥ keçī́ víçvâ bhúvanâni vidvā́n | tiro-dhā́yai 'ty ásitaṃ vásânaḥ çukrám ā́ datte anu-hā́ya[8] jâryaí || devā́ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata; té devā́ etám mahâ-yajnám apaçyan, tám atanvatâ, 'gni-hotráṃ vratám akurvata, tásmâd dví-vrataḥ[9] syâd, dvír hỳ agni-hotráṃ júhvati; paurṇa-mâsáṃ yajnám agnî-shomī́yam || 2 || paçúm akurvata dârçyáṃ yajnám âgneyám paçúm akurvata; vaiçva-devám prâtaḥ-savanám akurvata varuṇa-praghâsā́n mā́dhyaṃdi-naɷ[4] sávanaɷ sâka-medhā́n pitṛi-yajnáṃ trỳ-ambakâɷs

2. savanâni (somayâge vidhiḥ). [1] s. schol. zu P. 1, 53. 16, 29. [2] so (shuṇ°) ABW, s. P. 6, 4. 7, 2. [3] s. P. 16, 18 (keine „verbal form“). [4] ohne avagraha. [5] als Compositum! [6] s. P. 4, 40. 49-51. [7] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 17. [8] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 5. [9] °smâdví° W.

tṛitîya-savanám[10] akurvata; tám eshâm ásurâ yajnáın anv-ávâjigâᴗsan[5], táṃ nā́ 'nv-ávâyan[5]; tè 'bruvann: adhvartavyā́ vā́ imé devā́ abhûvann íti; tád adhvarásyâ 'dhvara-tváṃ; táto devā́ ábhavan párā́ 'surâ. yá eváṃ vidvā́nt sómena yájate bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrā́tṛivyo bhavati ‖ 3 ‖ ápaçyanto, 'gnîshomī́yam, âtmánâ párâ, trī́ṇi ca ‖ 2 ‖

vâva — kurvantáḥ — aᴗçum | avâsyety áva-asyá — abhîti | sunuyât — abhishunotîty ábhi-sunoti | tenà | ṛijîshi — paryâvártete iti pari-âvártete | jaṭharā́ | iva — dve iti | dradhásî iti | satatî iti sa-tatī́ | vaste — tirodhâyeti tiraḥ-dhâyá | eti — jâryai | devâḥ — yajne | akúrvata — agnîshomîyam ity ágnî-somîyám — tryámbakân iti tri-ambakân anvavā́jigâᴗsann ity ánu-avā́jigâᴗsan — anvavā́yann ity ánu-avā́yan | te | abrúvan | adhvartavyâḥ | vai — asúrâḥ.

3. [a] pari-bhū́r agním pari-bhū́r índram pari-bhū́r víçvân devā́n pari-bhū́r mā́ᴗ sáha brahma-varcasénа, sá naḥ pavasva çáṃ gáve çáṃ jánâya çám árvate çáᴗ râjann óshadhî-bhyó; 'chinnasya te rayi-pate su-vī́ryasya râyás póshasya[1] daditā́raḥ syâma | tásya me râsva, tásya te bhakshîya, tásya ta idám ún mṛije ‖ [b] prâ-'ṇā́ya me varco-dā́ várcase pavasvâ, [c] 'pâ-'nā́ya, [d] vy-ânā́ya, [e] vâcé ‖ 1 ‖ [f] dakshakratú-bhyâṃ, [g] cákshur-bhyâm me varco-daú várcase pavethâᴗ, [h] çrótrâyâ, [i] "tmánê, [k] 'ñgebhya, [l] ā́yushe, [m] vîryâya[2]. [n] víshṇor, [o] índrasya, [p] víçveshâṃ devā́nâṃ jaṭháram asi, varco-dā́ me várcase pavasva. [q] kò 'si kó nā́ma, kásmai tvâ kā́ya tvâ, yáṃ tvâ sómenā́ 'tîtṛipaṃ yáṃ tvâ sómenā́ 'mîmadaᴗ, su-prajā́ḥ prajáyâ bhûyâsaᴗ su-vī́ro vîraíḥ, su-várcâ várcasâ su-póshaḥ póshair. [r] víçvebhyo

2. [10] so (°âᴗs t°) ABW, s. P. 6, 14.

3. somâvekshaṇam. [1] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 29. [2] der kalpa (B pag. 94) fügt noch tejase, ojase, varcase ein, für die drei atigrâhya.

me rûpébhyo varco-dā́ḥ || 2 || várcase pavasva, tásya me râsva, tásya te bhakshîya, tásya ta idám ún mṛije || bú-bhûshann áve ''kshetai, 'shá vaí pā́triyaḥ prajā́-patir, yajnáḥ prajā́-patis, tám evá tarpayati, sá enáṃ tṛiptó bhū́tyâ 'bhí pavate. brahmavarcasá-kâmó 've ''kshetai, 'shá vaí p. p., y. p., tám evá t., sá enaṃ tṛiptó brahma-varcasénâ 'bhí pavata. âmayâvī́[3] || 3 || avé ''kshetai, 'shá vaí p. p., y. p., tám evá t., sá enaṃ tṛiptá ā́yushā́ 'bhí pavate. 'bhi-cárann áve ''kshetai, 'shá vaí p. p., y. p., tám evá t., sá enaṃ tṛip-táḥ prâṇâ-'pânā́bhyâṃ vâcó dakshakratú-bhyâṃ cákshur-bhyâ͝u çrótrâbhyâm âtmánó 'ñgebhya ā́yusho 'ntár eti tâják prá dhanvati || 4 || vâcé, rûpébhyo varcodā́, âmayâvī́, páñca-catvâri͝uçac ca || 3 ||

Vs. 7, 14, 27-29. Ç. 4, 2, 1, 22. 5, 6, 1-4. Kâ. 9, 10, 14. 7, 9-14. — saḥ | naḥ — oshàdhîbhya[4] ity oshàdhi-bhyaḥ | achin-nasya — râyaḥ | poshàsya — te | idam | ud iti — var-codâ iti varcaḥ-dâḥ — vyânâyeti vi-anâyà — suvarcâ iti su-varcâḥ — eshaḥ | vai — âmayâvî — antaḥ | eti | tâjak.

4. [a] sphyáḥ svastír[1] vi-ghanáḥ svastíḥ párçur vé-diḥ paraçúr naḥ svastíḥ | yajníyâ yajna-kṛíta stha té mâ 'smín yajná úpa hvayadhvam. [b] úpa mâ dyā́vâ-pṛithivî hvayetâm úpâ ''-stâváḥ kaláçaḥ sómo agnír[2], úpa devā́ úpa yajná úpa mâ hótrâ upa-havé hvayantâṃ. [c] námo 'gnáye makha-ghné makhásya mâ yáço 'ryâd íty â-havanī́yam úpa tishṭhate, yajnó vaí makháḥ || 1 || yaj-náṃ vā́vá[1] sá tád ahan, tásmâ evá namas-kṛítya sádaḥ prá sarpaty âtmánó 'nârtyai. [d] námo rudrā́ya makha-ghné námas-kṛityâ mâ pâhī́ 'ty ā́gnî-'dhraṃ, tásmâ evá namas-

3. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 3, 7.
4. sphyâdyupasthânamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 15.

-krítya sádaḥ prá sarpaty âtmánó 'nârtyai. [e] náma índrâya makha-ghná indriyám me vîrỳam mâ nír vadhîr íti hotrî́yam, â-çísham evaí 'tā́m ā́ çâsta indriyásya vîrỳasyā́ 'nir-ghâtâya. [f] yā́ vaí || 2 || devátâḥ[1] sádasy ā́rtim[1] â-'rpáyanti yás tā́ vidvā́n pra-sárpati ná sádasy ā́rtim[1] ā́ 'rchati[3]; námo 'gnáye makha-ghna íty âhai, 'tā́ vaí devátâḥ[1] sádasy ā́rtim[1] ā́ 'rpayanti, tā́ yá evám̱ vidvā́n pra-sárpati ná sádasy ā́rtim[1] ā́ 'rchati[3]. [g] dṛidhé[4] sthaḥ çithiré[4] samī́cî[1 u. 4] mā́ 'ɷhasas pâtaɷ[5]. [h] sū́ryo mâ devó divyā́d áɷhasas pâtu[5], vâyúr antárikshât[1] || 3 || agníḥ pṛithivyā́, yamáḥ pitṛíbhyaḥ, sárasvatî[1] manushỳebhyo. [i] dévî[4] dvârau mā́ mâ sám̱ tâptam̱. [k] námaḥ sádase námaḥ sádasas pátaye[5] námaḥ sákhînâm puro-gâṇâm̱[6] cákshushe námo divé námaḥ pṛithivyā́. [l] áhe[7] daidhishavyó 'd átas tishṭhâ 'nyásya sádane sîda yò 'smát pā́ka-tara. [m] ún ni-váta úd ud-vátaç ca gesham. [n] pâtám mâ dyâvâ-pṛithivî[8] adyā́ 'hnaḥ. [o] sádo vaí pra-sárpantam || 4 || pitáró 'nu prá sarpanti, tá enam îçvarā́ híɷsitoḥ, sádaḥ pra-sṛípya dakshiṇâ-'rdhám páre "kshetā́:" 'ganta pitaraḥ pitṛi-mā́n ahám̱ yushmā́bhir bhū́yâsaɷ su-prajáso máyâ yū́yám bhū́yâsté 'ti, tébhya evá namas-kṛítya sádaḥ prá sarpaty âtmánó 'nârtyai || 5 ||

makhó, vā́, antárikshât, prasárpantam̱, tráyástriɷçac ca || 4 ||

[a] Ath. 7, 28, 1. — [i] Vs. 5, 33 c. Pañc. 1, 5, 1. Lâṭy. 2, 3, 9. — [l] Kâ. 2, 1, 22. Kauç. 3. 137. — yajniyā̂ḥ | yajnakṛita iti yajnakṛitâḥ — asmin | yajne — âstâva ity ā́-stâvaḥ — aryât — vâva | saḥ | tat | ahan — namaskṛityeti namaḥ-kṛityá — anā́rtyai — namáskṛityeti namáḥ-kṛityâ — âgnī́dhram ity âgni-idhram — namáḥ | indrā́ya | makhaghna iti makhaghne — yâḥ | vai — ârpayantîty ā́-arpayánti — tâḥ — âr=

4. [3] s. P. 10, 9. [4] s. P. 4, 47. 38. [5] so ([0]s p[0]) ABW, s. P. 8, 24. 27. [6] zum ṇ s. P. 7, 10. [7] ahiçabdas (!) tṛiṇalakshakaḥ, schol. (p. 103 in B). [8] s. P. 4, 12.

tim | eti | richati — etâḥ | vai — eti | arpayanti | tâḥ — dṛidhe iti — çithire iti | samîcî iti — aṃhasaḥ — pṛithivyâḥ — devî iti — sadàsaḥ — purogâṇâm iti puraḥ-gânām — pṛithivyai | ahè | daidhishavya | ud iti — pâkàtara iti pâkà-taraḥ — nivata iti ni-vatàḥ — adya | ahnàḥ — anù | preti | sarpanti | te — îçvarâḥ — dakshiṇârdham iti dakshiṇa-ardham | pareti | îksheta | eti | aganta.

5. [a] bhákshé " 'hi mā́, " viça dîrghâyu-tvā́ya çaṃtanu-tvā́ya râyás póshâya[1] várcase suprajâs-tvā́yé, " 'hi vaso puro-vaso, priyó me hṛidò 'sy. [b] açvínos tvâ bâhúbhyâṃ saghyâsaṃ[2]. [c] nṛi-cákshasaṃ tvâ deva soma sucákshâ áva khyesham. [d] mandrā́ 'bhí-bhûtiḥ ketúr yajñā́nâṃ vā́g jushâṇā́ sómasya tṛipyatu mandrā́ sv̀-arvâcy áditir ánâhata-çîrshṇî vā́g jushâṇā́ sómasya tṛipyatv. [e] é 'hi viçva-carshaṇe || 1 || çam-bhū́r mayo-bhū́ḥ, svastí[3] mâ hari-varṇa prá cara krátve dákshâya râyás póshâya[1] suvîrátâyai. [f] mā́ mâ râjan ví bîbhisho, mā́ me hā́rdi tvishā́ vadhîḥ | vṛíshaṇe çúshmâyā́ "yushe várcase || [g] vásumad-gaṇasya soma deva te mati-vídaḥ prâtaḥ-savanásya gâyatráchandasa índra-pîtasya nárâçáṃsa-pîtasya pitṛí-pîtasya mádhu-mata úpa-hûtasyó 'pa-hûto bhakshayâmi. [h] rudrávadgaṇasya soma deva te mati-vído mā́dhyaṃdinasya[3] sávanasya trishṭúp-chandasa índra-pîtasya nárâçáṃsa-pîtasya || 2 || pitṛí-pîtasya mádhu-mata úpa-hûtasyó 'pa-hûto bhakshayâmy. [i] âdityavád-gaṇasya soma deva te mati-vídas tritī́yasya sávanasya jágatî-chandasa índra-pîtasya nárâçáṃsa-pîtasya pitṛí-pîtasya mádhu-mata úpa-hûtasyó 'pa-hûto bha-

5. bhakshamantrâḥ; a-l gehören vor I, 4, 14, m hinter I, 4, 45 i, n-p hinter I, 4, 28, q-v vor I, 4, 23, w. x hinter I, 4, 28. [1] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 29. [2] sadhy° B (auch im Comm. zweimal so; = gṛihṇâmi). [3] ohne avagraha.

kshayâmi || [k] ā́ pyâyasva sám etu te viçvátaḥ[3] soma vríshṇi=
yam | bhávâ[4] vā́jasya saṃ-gathé || [l] hínva me gā́trâ hari-vo ga=
ṇā́n me mā́ ví tîtṛishaḥ | çivó me sapta-'rshī́n úpa tishṭhasva
mā́ mé 'vâñ[3] nā́bhim áti || 3 || gâḥ || [m] ápâma sómam amṛítâ
abhûmā́ 'darçma jyótir ávidâma devā́n | kím asmā́n kṛiṇa=
vad árâtiḥ kím u dhûrtír amṛita mártyasya || [n] yán ma
âtmáno mindā́ 'bhûd agnís tát[5] púnar ā́ 'hâr jâtá-vedâ ví=
-carshaṇiḥ | púnar agníç cákshur adât púnar índro bṛíhas=
pátiḥ[3] | púnar me açvinâ[6] yuváṃ cákshur â dhattam a=
kshyóḥ || [o] ishṭá-yajushas te deva soma stutá-stomasya || 4 ||
çastó-'kthasya hári-vata índra-pîtasya mádhu-mata úpa-hû=
tasyó 'pa-hûto bhakshayâmi || [p] â-pū́ryâ sthā́ " mâ pûra=
yata pra-jáyâ ca dhánena ca || [q] etát te tata yé ca tvā́m
ánv, état te pitâmaha[3] pra-pitâmaha yé ca tvā́m ánv.
[r] átra pitaro yathâ-bhâgám mandadhvaṃ. [s] námo vaḥ pi=
taro rásâya, námo vaḥ pitaraḥ çúshmâya, námo vaḥ pitaro
jîvā́ya, námo vaḥ pitaraḥ || 5 || sva-dhā́yai, námo vaḥ pitaro
manyáve, námo vaḥ pitaro ghorā́ya, pítaro námo vo. [t] yá
etásmiṅ loké sthá yushmā́◡s té[7] 'nu, yè 'smíṅ loké
mā́ṃ té 'nu. [u] yá etásmiṅ loké sthá yûyáṃ téshâṃ vá=
sishṭhâ bhûyâsta, yé 'smíṅ lokè 'háṃ téshâṃ vásishṭho
bhûyâsam. [v] prájâ-pate ná tvád etā́ny anyó víçvâ jâtā́ni
pári tā́ babhûva || 6 || yát-kâmâs te juhumás tán no astu[8]
vayā́◡ syâma pátayo rayîṇā́m || [w] devá-kṛitasyaí 'naso 'va=
-yájanam asi, manushỳa-kṛitasyaí 'naso 'va-yájanam asi,
pitṛí-kṛitasyaí 'naso 'va-yájanam asy. [x] ap-sú dhautásya
soma deva te nṛí-bhiḥ sutásye 'shṭá-yajusha stutá-stomasya
çastó-'kthasya yó bhakshó açva-sánir[9] yó go-sánis[10] tásya

5. [4] so (°â) ABW, s. P. 3, 8. [5] so (°s t°) ABW, s. P. 6, 5. [6] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 12. [7] so (°◡s t°) ABW, s. P. 6, 14. [8] so schon I, 8, 14, 2. [9] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 17. [10] so (gosa°) ABW, s. P. 6, 12.

te pitrí-bhir bhakshám-kritasyó 'pa-hûtasyó 'pa-hûto bhakshayâmi || 7 || viçvacarshaṇe, trishṭúpchandasa índrapîtasya nárâçáṃsapîtasyá, 'ti, stutástomasya, jîváya námo vaḥ pitaro, babhûva, cátuçcatvâriṃçac ca || 5 ||

Kâ. 9, 11, 22. — [g] Ait. Br. 7, 34. Çâñkh. 7, 5, 23. — [k] Pañc. 1, 5, 8. Lâṭy. 2, 5, 9. [k.m] Âçv. 5, 6, 26. 27. [k.l.m] Kâ. 9, 12, 5. 4. 10, 9, 7. — [q] Ç. 2, 4, 2, 19 (eke!). Çâñkh. 4, 4, 7, 10. Gobh. 4, 3, 6. 8. 14. — [r.s] Vs. 2, 31[a]. 32. Çâñkh. 4, 5, 1. Gobh. 4, 3, 18-21. — [u] Çâñkh. 4, 5, 1. — [v] Vs. 10, 20. — [w.x] Vs. 8, 13. 12. Ç. 4, 4, 3, 11. Kâ. 10, 8, 5. 6. Pañc. 1, 6, 4-11. Lâṭy. 2, 11. 13. 16. 3, 1, 28. Çâñkh. 8, 8, 7. 9, 6. — bhakshà | eti | ihi | mâ | eti | viça — suprajâstvâyeti suprajâḥ-tvâyà | eti | ihi — vaso iti | purovaso iti puraḥ-vaso — svàrvâcîti su-arvâcî — eti | ihi — bhavà — saptarshîn iti sapta-rishîn — avâñ — adàrçma — kim | asmân — kim | u — mindâ | abhût — punàḥ | eti | ahâḥ | jâtavèdâ iti jâta-vedâḥ — çastokthasyeti çasta-ukthasya — âpûryâ ity â-pûryâḥ | stha | eti — anv iti | etàt — anv iti | atrà — ye | etasmin — yushmân | te | anv iti | ye | asmin — te | anv iti | ye — vasishṭhâḥ — ye | asmin | loke | aham — enàsaḥ | avayajànam ity àva-yajànam — ishṭayàjusha itîshṭa-yajushaḥ.

6. [a] mahînấm páyo 'si víçveshâm devấnâm tanū́r, ridhyấsam adyá príshatînâm gráham, príshatînâm grábo 'si, víshṇor hrídayam asy, ékam isha[1] víshṇus tvấ 'nu ví cakrame, bhûtír dadhnấ ghriténa vardhatâm, tásya me 'shṭásya vîtásya drávinam ấ gamyâj, jyótir asi vaiçvânarám[2] príçniyai dugdhám. [b] yấvatî[2 u. 3] dyấvâ-prithivī́[3] mahi-tvấ yấvac[2] ca saptá síndhavo vi-tasthúḥ | tấvantam[2] indra te || 1 || grábhaṃ sahó "rjấ grihṇâmy ástritam || yát krishṇa-çakunáḥ prishad-âjyám ava-mriçéc chûdrấ asya pra-mấ-

6. prishadâjyam (mantraç ca dadhigharmagaḥ); [a] gehört vor 1, 3, 6; [b] vor 1, 4, 18. [1] he isha sarvadevair ishyamâṇa, schol. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 13. 12.

yukâḥ syur, yác chvā́ 'va-mṛiçéc cátush-pâdo 'sya pa=çávaḥ prá-mâyukâḥ syur, yát skánded yájamânaḥ pra=-mā́yukaḥ syât. paçávo vaí pṛishad-âjyám, paçávo vā́ etásya skandanti yásya pṛishad-âjyá◡ skándati, yát pṛishad-âjyám púnar gṛihṇā́ti paçū́n evā́ 'smai púnar gṛihṇâti. prâ-'ṇó vaí pṛishad-âjyám, prâ-'ṇó vaí ‖ 2 ‖ etásya skandati yásya pṛishad-âjyá◡ skándati, yát pṛishad-âjyám púnar gṛih=ṇā́ti prâ-'ṇám evā́ 'smai púnar gṛihṇâti. híraṇyam ava=-dhā́ya gṛihṇâty, amṛ́tam vaí híraṇyam prâ-'ṇáḥ pṛishad=-âjyám, amṛ́tam evā́ 'sya prâ-'ṇé dadhâti. çatá-mânam bhavati, çatā́-''yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, ā́yushy evé 'ndriyé práti tishṭhaty. áçvam áva ghrâpayati, prâjâ-patyó vā́ áçvaḥ prâjâ-patyáḥ prâ-'ṇáḥ, svā́d evā́ 'smai yóneḥ prâ=-'ṇáṃ nír mimîte. ví vā́ etásya yajnáç chidyate yásya pṛishad-âjyá◡ skándati, vaishṇavyá 'rcā́ púnar gṛihṇâti yajnó vaí víshṇur yajnénai 'vá yajná◡ sáṃ tanoti ‖ 3 ‖

te, pṛishad-âjyám prâṇó vaí, yóneḥ prâṇáṃ, dvā́vi◡çatiç ca ‖ 6 ‖

[b] Vs. 38, 26. (Ç. 14, 3, 1, 30). Kâ. 26, 7, 54. — ekàm | isha̱ — anù | vîti | ca̱kra̱me̱ — mâ̱ | i̱shṭasyà | vî̱tasyà — yâ=vàtî̱ iti — tâvàntam — sa̱ha | û̱rjâ — yat | çvâ — ca=tùshpâda̱ iti̱ catùḥ-pâ̱da̱ḥ — prâ̱ṇa iti pra-a̱naḥ — ça̱tâ=yu̱r iti ça̱ta-â̱yu̱ḥ — ça̱tendriya̱ iti ça̱ta-i̱ndri̱ya̱ḥ — vai̱sh=ṇa̱vyâ | ṛicâ.

7. [a] déva savitar etát te prā́ ''ha, tát prá ca suvá prá ca yaja. [b] bṛíhaspátir[1] brahmā́. [c] ''yushmatyâ[1] ṛicó mā́ gâta tanû-pā́t sā́mnaḥ. [d] satyā́ va â-çíshaḥ santu satyā́ ā́-kûtaya. [e] ṛitáṃ ca satyáṃ ca vadata. [f] stutá de=vásya savitúḥ pra-savé. [g] stutásya stutám asy, ū́rjam má=hya◡ stutáṃ duhâm, ā́ mâ stutásya stutáṃ gamyâc. [h] chas=

7. stutaçastre; [g] gehört vor 1, 4, 14, [h] hinter 1, 4, 15. [1] ohne avagraha.

trásya çastrám || 1 || asy, ū́rjam máhyaꞷ çastrám̱ duhâm, ā́ mâ çastrásya çastrám̱ gamyâd. [i][2]indriyā́-vanto[3] vanâ= mahe dhukshîmáhi pra-jā́m ísham | [k]sā́ me satyā́ "-çī́r de= véshu bhûyâd. [l]brahma-varcasám mā́ " gamyât || [m][4]yajnó babhûva sá ā́ babhûva sá prá jajne sá vâvr̥dhe | sá devā́= nâm ádhi-patir babhûva só asmā́ꞷ[5] ádhi-patī́n[6] karotu va= yáꞷ syâma pátayo rayīṇā́m || [n]yajnó vâ vaí || 2 || yajná= -patim̱ duhé yajná-patir vâ yajnám̱ duhe; sá yá stuta= -çastráyor dóham ávidvân yájate tám̱ yajnó duhe sá ishṭvā́ pā́pîyân bhavati, yá enayor dóham̱ vidvā́n yájate sá yajnám̱ duhe sá ishṭvā́ vásîyân bhavati; stutásya stutám asy ū́rjam máhyaꞷ stutám̱ duhâm ā́ mâ stutásya stutám̱ gamyâc chastrásya çastrám asy ū́rjam má= hyaꞷ çastrám̱ duhâm ā́ mâ çastrásya çastrám̱ gamyâd íty âhai, 'shá vaí stuta-çastráyor dóhas, tam̱ yá evám̱ vidvā́n yájate duhá evá yajnám ishṭvā́ vásîyân bhavati || 3 ||
çastrám̱, vaí, çastrám̱ duhâm̱, dvā́viꞷçatiç ca || 7 ||

Ç. 4, 6, 6, 7. Kâ. 11, 1, 20. — [c]Çâñkh. 6, 8, 6. Kauç. 108. — [f]Kâ. 11, 1, 19. Çâñkh. 6, 8, 6. Pañc. 1, 9, 1. Lâṭy. 5, 11, 9. — [g-i]Pañc. 1, 3, 8. — preti | âha — suva — brahmâ | âyúshma= tyâḥ — tanûpâd iti tanû-pât — satyâḥ — santu[7] — âkū́taya ity â-kûtayaḥ — indriyâvánta itī́ndriya-vantaḥ — satyâ | âçîr ity ā́-çîḥ — mâ | eti — saḥ | eti — saḥ | asmân — saḥ | yaḥ — tam | yajnaḥ | duhe — eshaḥ | vai — duhe | eva.

8. [a]çyenā́ya pátvane svā́hâ[1] vát[2] svayám-abhigûr= tâya námo, vi-shṭambhā́ya dhármaṇe svā́hâ vát sv. n.,

7. [2] so schon I, 6, 4, 2. 3. [3] s. P. 3, 5. [4] so schon I, 6, 6, 4. [5] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 9. 9, 21. [6] so (°âꞷ a°) ABW, s. P. 9, 21. [7] unbetont.

8. tr̥tîyasavanagatâ mâdhyam̱dinasavanagatâ homaviçeshamantrâḥ (pra= sthitayâjyâkhyahomâdyâḥ); [a.b] gehört hinter I, 4, 22, [c-g (h)] an den Schlufs von I, 4, 43, [i-m] zwischen I, 4, 22. 23, [n-r] zwischen I, 4, 27. 28. [1] ohne avagraha. [2] nach dem kalpa (B. p. 138) gehört vaṭ (= avaçyam, schol.!) an den Beginn des zweiten Absatzes, nicht zum Schlufs des ersten.

pari-dháye jana-práthanâya svā́hâ vát sv. n., ûrjé hótrâṇâ svā́hâ vát sv. n., páyase hótrâṇâ svā́hâ vát sv. n., prajā́-pataye Mánave svā́hâ vát sv. n., ṛitám ṛita-pâḥ[3] suvar-vâṭ[3] svā́hâ vát sv. námas. [b] tṛimpántâ hótrâ mádhor ghṛitásya. [c] yajná-patim ṛíshaya énasâ ‖ 1 ‖ âhuḥ |[4] pra-jā́ nír-bhaktâ anu-tapyámânâ, madhavŷau stokā́v ápa taú rarâdha |[5] sáṃ nas tā́bhyâ sṛijatu viçvá-karmâ.[6] [d] ghorā́ ṛíshayo námo astv[7] ebhyaḥ |[4] cákshusha eshâm mánasaç ca saṃ-dhaú, bṛíhaspátaye[1] máhi shád[8] dyu-mán námaḥ |[4] námo viçvá-karmaṇe sá u pâtv asmā́n.[6] [e] ananyā́nt soma-pā́n mányamânaḥ |[4] prâ-'ṇásya vidvā́nt sam-aré ná dhī́ra, énaç cakṛivā́n máhi baddhá eshâm |[9] táṃ viçva-karman ‖ 2 ‖ prá muñcâ[10] svastáye[1].[6] [f] yé bhaksháyanto ná vásûny ânṛihúḥ[11] |[4] yā́n agnáyo 'nv-átapyanta[12] dhíshṇiyâ, iyáṃ téshâm avayā́[1] dúr-ishṭyai sv̀-ishṭiṃ nas tā́ṃ kṛiṇotu viçvá-karmâ |[9] [g] námaḥ pitṛí-bhyo abhí[7] yé no ákhyan[7] yajna-kṛíto yajná-kâmâḥ su-devā́, ákâmâ vo dákshiṇâṃ ná nînima[13] mā́ nas tásmâd énasaḥ pâpayishṭa[14] | [h] yā́vanto[1] vaí sadasŷâs tè sárve dakshiṇŷâs, tébhyo yó dákshiṇâṃ ná ‖ 3 ‖ náyed aí 'bhyo vṛiçcyeta[15], yád vaiçva-karmaṇā́ni juhóti sadasŷân evá tát prîṇâty. [i] asmé[16] devâso vápushe cikitsata yám âçírâ[1] dámpatî[1 u. 16] vâmám açnutáḥ | púmân putró jâyate vindáte vásv átha víçve arapā́[17] edhate[18] gṛiháḥ ‖ [k] âçîr-dâyā́ dámpatî[16] vâmám açnu-

8. [3] Vocativ! s. schol. p. 139. [4] so (|) ABW, auch im schol. (p. 139.140). [5] so (|) AW, in B fehlt der Strich, °dhâ B im schol. (p. 139). [6] | fehlt in ABW. [7] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3.17. [8] so (sh°) ABW, s. P. 6, 2. [9] so (|) AW; in B fehlt der Strich. [10] so (°â) ABW, s. P. 3, 8. [11] s. Pâṇ. 6, 1, 36. [12] so (°o ') ABW, s. P. 12, 8. 7. [13] so ACDW, nī́nima B. [14] so ACDW, pā́pay° B (= pâpishṭhân kuruta, p. 142). [15] so ACDW, vṛiçceta B (auch p. 142). [16] s. P. 4, 9. 35. [17] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 3. [18] unbetont!

tâm árishṭo rā́yaḥ[19] sacatâu sám-okasâ | yá ā́ 'sicat[20] sám-dugdham kumbhyā́ sahé 'shṭéna yā́mann ámatiṃ jahâtu sáḥ || [l] sarpir-grîvī́ || 4 || pī́vary asya jâyā́ pī́vânaḥ putrā́ ákriçâso asya[7] | sahá-jânir yáḥ su-makhasyámâna índrâyâ "çírau[1] sahá kumbhyā́ 'dât || [m] â-çī́r ma ū́rjam utá suprajâs-tvám ísham dadhâtu drávinau sá-varcasam | saṃ-jáyan kshétrâṇi sáhasâ 'hám indra kriṇvânó anyā́u[7] ádharânt[21] sapátnân[1] || [n] bhûtám asi bhûté ma dhâ, múkham asi múkham bhûyâsam. [o] dyā́vâ-prithivī́bhyâm tvâ pári grihṇâmi. [p] víçve tvâ devā́ vaiçvânarā́ḥ[1] || 5 || prá cyâvayantu. [q] diví devā́n driuhâ 'ntárikshe[1] váyâusi prithivyā́m pā́rthivân. [r] dhruváṃ dhruvéṇa havíshā́ 'va sómaṃ nayâmasi |[9] yáthâ naḥ sárvam íj jágad ayakshmáu su-mánâ ásat || [s] yáthâ na índra íd víçaḥ kévalîḥ sárvâḥ sá-manasaḥ kárat |[4] yáthâ naḥ sárvâ íd díço[22] 'smā́kaṃ[12] kévalîr ásan || 6 || énasâ, viçvakarman, yó dákshiṇâṃ ná, sarpirgrîvī́, vaiçvânarā́ç, catvâriuçác ca || 8 ||

[m] K. 5, 2. 32, 2. — Ath. 2, 29, 3. — Kâ. 10, 5, 3. — vishṭambhâyeti vi-stambhâyá — ritapâ ity rita-pâḥ | suvarvâḍ iti suvaḥ-vâṭ — trimpantâm[23] | hotrā́ḥ | madhóḥ — rishâyaḥ — prajâ iti pra-jâḥ | nirbhaktâ iti niḥ-bhaktâḥ | anutapyamā́nâ ity ánu-tapyamā́nâḥ — cakshúshaḥ — sat | dyumad iti dyu-mat — dhîrâḥ — baddhaḥ — muñca — avayâ — akâmâḥ — nînima — eti | ebhyaḥ — asme iti — âçirâ | dampátî iti — âçîrdâyety ā́çîḥ-dâyâ | dampátî iti — yaḥ | eti | asicat — saha | ishṭená — sarpirgrîvîti sarpiḥ-grîvî | pîvárî — sumakhasyamā́na iti su-makhasyamā́naḥ — kumbhyâ | adā́t | âçîr ity ā́-çîḥ | me — sahásâ | aham — dhâḥ — devâḥ — havishā́ | aveti — indráḥ.

8. [19] Nom. Singul.?? dhanâni schol. (als Accusativ). [20] â nach dem padapâṭha nicht mit ásicat komponirt! [21] so (°âu a°) ABW, s. P. 9, 22. [22] viço D und B einmal (p. 145), aber im Text und Comm. diçaḥ, wie ACW. [23] trip° D.

9. yád vaí hótâ 'dhvaryúm abhy-âhváyate vájram enam abhí prá vartayaty; úktha-çâ íty âha prâtaḥ-savanám prati-gī́rya, trī́ṇy etā́ny aksháráṇi, tri-pádâ gâyatrī́, gâyatrám prâtaḥ-savanáṃ, gâyatriyaí 'vá prâtaḥ-savané vájram antár dhatta. ukthám vâcī́ 'ty âha mā́dhyaṃdinaɷ[1] sávanam prati-gī́rya, catvā́ry etā́ny aksháráṇi, cátush-padâ trishṭúp[1], traíshṭubham[1] mā́dhyaṃdinaɷ sávanaṃ, trishṭúbhai 'vá mā́dhyaṃdine sávane vájram antár dhatte || 1 || ukthám vâcī́ 'ndrâyé 'ty âha tṛitîya-savanám prati-gī́rya, saptaí 'tā́ny aksháráṇi, saptá-padâ çákvarî, çâkvaró vájro, vájreṇai 'vá tṛitîya-savané vájram antár dhatte. brahma-vâdíno vadanti: sá t' vā́[2] adhvaryúḥ syâd yó yathâ-savanám prati-garé chándâɷsi sam-pâdáyet téjaḥ prâtaḥ-savaná âtmán dádhîte 'ndriyám mā́dhyaṃdine sávane paçū́ɷs tṛitîya-savaná[3] íty. úktha-çâ íty âha prâtaḥ-savanám prati-gī́rya, trī́ṇy etā́ny aksháráṇi || 2 || tri-pádâ gâyatrī́, gâyatrám prâtaḥ-savanám, prâtaḥ-savaná evá prati-garé chándâɷsi sám pâdayaty; átho téjo vaí gâyatrī́, téjaḥ prâtaḥ-savanáṃ, téja evá prâtaḥ-savaná âtmán dhatta. ukthám vâcī́ 'ty âha mā́dhyaṃdinaɷ savanám prati-gī́rya, catvā́ry etā́ny aksháráṇi, cátush-padâ trishṭúp[1], traíshṭubham mā́dhyaṃdinaɷ[1] sávanam, mā́dhyaṃdina evá sávane prati-garé chándâɷsi sám pâdayaty; átho indriyáṃ vaí trishṭúg[1], indriyám mā́dhyaṃdinaɷ sávanam || 3 || indriyám evá mā́dhyaṃdine sávana âtmán dhatta. ukthám vâcī́ 'ndrâyé 'ty âha tṛitîya-savanám prati-gī́rya, saptaí 'tā́ny aksháráṇi, saptá-padâ çákvarî, çâkvarā́ḥ paçávo, jā́gataṃ tṛitîya-savanáṃ, tṛitîya-savaná evá prati-garé chándâɷsi sám pâda=

9. pratigaraḥ sâñgaḥ samantraḥ. [1] ohne avagraha. [2] so AW, s. P. 5, 13; tú vā́ B (auch im Comm. p. 151). [3] so (⁰ɷs t⁰) ABW, s. P. 6, 14.

yaty; átho paçávo vaí jágatî, paçávas tritîya-savanám, pa=çū́n evá tritîya-savaná âtmán dhatte. yád vaí hótâ 'dhvar=yúm abhy-âhváyata âvŷam[1] asmin dadhâti, tád yán ná || 4 || apa-hánîta[4] purā́ 'sya sam-vatsarā́d grihá ā́ vevî=rañ; chóꞷsâ[5] móda ivé 'ti praty-ā́hvayate[6], ténai 'vá tád ápa hate. yáthâ vā́ ā́-yatâm pratī́-''kshata evám adhvar=yúḥ prati-garám prátî ''kshate. yád abhi-pratigrinîyā́d yáthā́ ''-yatayâ sam-richáte tâdríg[1] evá tád. yád ardha=-'rcā́l lúpyeta[4] yáthâ dhā́vad-bhyo hī́yate[4] tâdríg[1] evá tát. pra-bā́hug vā́ ritvíjâm[1] udgîthā́ ud-gîthá evó 'd-gâtrī́=ṇā́m || 5 || ricáḥ pra-ṇavá uktha-çaꞷsínâm prati=-garò 'dhvaryûṇā́m. yá evám vidvā́n prati-griṇā́ty annâ=-'dá evá bhavaty[7] ā́ 'sya pra-jā́yâm vâjī́ jâyata. iyám vaí hótâ 'sā́v adhvaryúr; yád ā́sînaḥ çáꞷsaty asyā́ evá tád dhótâ naí 'ty, ā́sta iva hī́ 'yám, átho imā́m evá téna yájamâno duhe; yát tíshṭhan prati-griṇā́ty amúshyâ evá tád adhvaryúr naí 'ti || 6 || tíshṭhatî 'va hŷ asā́v, átho amū́m evá téna yájamâno duhe. yád ā́sînaḥ çáꞷsati tá=smâd itáḥ-pradânam[8] devā́ úpa jîvanti, yát tíshṭhan prati=-griṇā́ti tásmâd amútaḥ-pradânam[8] manushŷâ úpa jîvanti. yát prā́ñ[1] ā́sînaḥ çáꞷsati pratyáñ[1] tíshṭhan prati-griṇā́ti tásmât prā́cînaꞷ[1] réto dhîyate[7] prátîcîḥ[1] pra-jā́ jâyante. yád vaí hótâ 'dhvaryúm abhy-âhváyate vájram enam abhí prá vartayati párâñ[1] ā́ vartate vájram evá tán ní ka=roti || 7 || sávane vájram antár dhatte, trī́ṇy etā́ny aksháráṇî, 'ndriyám mā́dhyaṃdinaꞷ savanáṃ, nó, 'dgâtriṇā́m, adhvaryúr naí 'ti, vartayaty, ashṭaú ca || 9 ||

Ait. Br. 3, 12. Âçv. 5, 9. 10. Çâñkh. Br. 14, 3. çr. 7, 9, 1. 6. 7. Kâ. 9, 13, 29. — abhi | preti | vartayati — gâyatriyâ | eva

9. [4] die Wurzel betont! [5] so (°â) ABCDW; °nch° AW. [6] als Compositum! [7] unbetont! [8] s. P. 8, 34 sch.

— antaḥ | dhatte — vâci[9] | iti — catúshpadeti catúḥ-padâ — vâci[9] | indrấya — saḥ | tu | vai — dadhī́ta — paçûn — prâtaḥsavana iti prâtaḥ-savane | eva — atho iti — dhatte — vâci[9] — mâdhyáṃdine | eva — vai | trishṭuk — dhatte — vâci[9] | indrấya — âvyàm — apahanîtety ápa-hanī́ta — grihe | eti — çoωsấ[10] | modàḥ | iva — pratyâhváyata iti prati-âhváyate — pratîkshata iti prati-îkshàte — pratîti | îkshate — abhipratigriṇîyâd ity àbhi-pratigriṇîyât — ardharcâd ity àrdha-ṛicât | lupyèta — hîyàte — ṛicaḥ | praṇava iti pra-ṇavaḥ — bhavati | eti | asya — jâyate | iyaṃ — asyâḥ | eva — na | eti | âstè | iva | hi | iyam | atho iti — amushyấḥ | eva — dhîyate — prajâ iti pra-jâḥ — abhi | preti | vartayati — tat | nîti.

10. [a] upayâmá-grihîto 'si, vâksha-sád asi, vâk-pấbhyâṃ tvâ kratu-pấbhyâm asyá yajnásya dhruvásyấ 'dhy-akshâbhyâṃ grihṇâmy. [b] upayâmá-grihîto 'sy, ṛita-sád asi, cakshush-pấbhyâṃ tvâ kr.[bis] grihṇâmy. [c] upayâmá-grihîto 'si, çruta-sád asi, çrotra-pấbhyâṃ tvâ kr.[bis] grihṇâmi. [d] devébhyas tvâ, [e] viçvá-devebhyas[1] tvâ, [f] víçvebhyas tvâ devébhyo. [g] víshṇav uru-kramaí 'shá te sómas táω rakshasva || 1 || táṃ te duç-cákshâ mấ 'va khyan. [h] máyi vásuḥ puro-vásur vâk-pấ, vấcam me pâhi. [i] máyi vásur vidád-vasuç cakshush-pấç, cákshur me pâhi. [k] máyi vásuḥ saṃyád-vasuḥ çrotra-pấḥ, çrótram me pâhi. [l] bhû́r asi çréshṭho raçmînấm prâṇa-pấḥ, prâ-'ṇám me pâhi. [m] dhû́r[2] asi çréshṭho raçmînấm apâna-pấ, apâ-'nám me pâhi.[3] [n] yó na indra-vâyû, [o] mitrâ-varuṇâv, [p] açvinâv abhi-dấsati bhrấtrivya

9. [9] also Locativ! so auch schol. (B p. 150); avâci Çâṅkh., s. Ind. Stud. 9, 260. [10] s. Ind. Stud. 10, 37.

10. pratinirgrâhyamantrâḥ; vor 1, 4, 14 gehörig. [1] viçvéde° W. [2] so (dhû°) ACDFW, bhû° B; auch im Comm. zweimal so (B p. 160); aber erklärt durch sukhânâm ahiṅsitâ, wofür F richtig sukhânâṃ hiṅsitâ hat. [3] âçvinagrahahomâd ûrdhvabhâvî tûpasthânamantraḥ çâkhântare drashṭavyaḥ, schol.

ut-pípîte çubhas[3] patî[4] idám ahám tám ádharam pâdayâmi yáthe 'ndrâ 'hám ut-tamáç cetáyâni || 2 || rakshasva, bhrấtṛivyas, tráyodaça ca || 10 ||

Ait. 2, 27. Âçv. 5, 5. Çâṅkh. Br. 13, 5. çr. 7, 3, 1-3. 5, 1. 3. 6. Kâ. 9, 11, 18. 23. — cakshushpâbhyâm iti cakshuḥ-pâbhyâm — vishṇó[6] — duçcakshâ iti duḥ-cakshấḥ | mâ | aveti | khyat — purovasur iti puraḥ-vasúḥ | vâkpâ iti vâk-pâḥ — bhrâtṛivyaḥ — çubhaḥ | patî iti — yathâ | indra | aham.

11. [a] prá só agne[1] távo "ti-bhiḥ su-vīrâbhis tarati vấjakarma-bhiḥ | yásya tváu sakhyám ấvitha || [b] prá hótre pûrvyám váco 'gnáye[2] bharatâ[3] bṛihát | vi-pấm[4] jyótīushi bíbhrate ná vedháse || [c] ágne trí te vấjinâ trí shadhá-sthâ[5] tisrás te jihvấ ṛita-jâta pûrvī́ḥ | tisrá u te tanúvo devá-vâtâs tấbhir nah pâhi gíro ápra-yuchan[1] || [d] sám vâm kármaṇâ sám ishấ || 1 || hinomī́ 'ndrâ-vishṇû[6] ápasas pâré[7] asyá[8] | jushéthâm yajnám drávinam ca dhattam árishṭair naḥ pathí-bhiḥ pâráyantâ || [e] ubhấ jigyathur ná párâ jayethe[9] ná párâ jigye kataráç[10] canaí[10] 'noḥ | índraç ca vishṇo yád ápaspṛidhethâm tredhấ[10] sahásram ví tád airayethâm || [f] trī́ṇy ấyûushi táva jâta-vedas tisrá â-jấnîr ushásas te agne[8] | tấbhir devấnâm ávo yakshi vidvấn átha[11] || 2 || bhava yájamânâya çám yóḥ || [g] agnís trī́ṇi tri-dhấtûny ấ ksheti vidáthâ kavíḥ |[12] sá trī́ur[13] ekâdaçấu[10] ihá[14] |[12] yákshac ca pipráyac ca no vípro dûtáḥ párishkṛitaḥ[10] |[12]

10. [4] so (°s) ABW, s. P. 8, 27. [5] s. P. 4, 35. [6] ohne iti, weil nicht pragṛihya; s. Whitney zu P. pag. 104. 429. 468.

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. [2] so (°o ') ABW, s. P. 12, 6. [3] so (°â) ABW, s. P. 3, 11. [4] mit avagraha! [5] so (sh°) ABW, s. P. 6, 2. [6] s. P. 4, 5. [7] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 24. [8] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 3. [9] s. P. 4, 40. [10] ohne avagraha. [11] so (°ân a°) ABW, s. P. 9, 24 (athâ in P., s. Whitney daselbst). [12] so (|) ABW. [13] so (°îur) ABW, s. P. 9, 20. 15, 1-3. [14] so (°âu i°) ABW, s. P. 9, 20.

nábhantâm anyaké same || [h]índrâ-vishṇû[6] driṃhitā́ḥ çámbarasya náva púro navatím ca çnathishṭam | çatáṃ varcínaḥ sahásraṃ ca sâkáṃ hathó apraty[1] ásurasya vîrā́n || [i]utá mâtā́ mahishám ánv avenad amī́[15] tvâ jahati putra devā́ḥ | áthâ 'bravîd vṛitrám índro hanishyánt sákhe vishṇo vi-taráṃ ví kramasva || 3 || ishā́, 'tha[16], tvâ, tráyodaça ca || 11 ||

2, 4, 11, 1-6. — [a]R. 8, 19, 30; [b]3, 10, 5; [c17]3, 20, 2; [d.e]6, 69, 1. 8; [f]3, 17, 3; [g]8, 39, 9; [h]7, 99, 5; [i]4, 18, 11. — ûtibhir ity ûti-bhiḥ — bharata — vipâm iti vi-pâm — sadhastheti sadha-sthâ — u | te — indrâvishṇû itī́ndrâ-vishṇû | apasaḥ — jayethe iti — kataraḥ | cana | enoḥ — vishṇo iti — tredhâ — airayethâm — saḥ | trîn | ekâdaçân | iha — parishkṛitaḥ — same — hathaḥ | aprati — amî iti — sakhe | vishṇo iti.

yó vaí pávamânânâṃ, trī́ṇi, paribhū́, sphyáḥ svastír, bhákshé " 'hi, mahînā́ṃ, déva savitar etát te, çyenā́ya yád vaí hóto, 'payâmágṛihîto 'si vâkshasád asi[18], prá só agna, ékâdaça || 11 ||

yó vaí (1, 1), sphyáḥ svastíḥ (4, 1), svadhā́yai námaḥ (5, 6), prá muñca* (8, 3), tíshṭhatî 'va (9, 7), sháṭcatvâriṃçat || 46 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ tṛitîyakâṇḍe dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ.

1. [a]ágne tejasvin[1] tejasvī́ tváṃ devéshu bhûyâs, téjasvantam[1] mā́m ā́yushmantaṃ[1] várcasvantam[1] manushyèshu kuru, dîkshā́yai ca tvâ tápasaç ca téjase juhomi. [b]tejo-víd asi, téjo mâ mā́ hâsîn, mā́ 'háṃ téjo hâsisham, mā́ mā́ṃ téjo hâsîd. [c]índrau 'jasvinn[1] ojasvī́ tváṃ devéshu bhûyâ, ójasvantam[1] mā́m ā́yushmantaṃ várcasvantam ma-

11. [15] s. P. 4, 12. [16] so (°ā) ABCDW, s. Note [1]. [17] s. das zu II, 4, 11, 2 Bemerkte. [18] °sat DW.

* so (°ā) ABCDW, während im Text muñcâ.

3, 1-10. somaçeshaḥ; 1. atigrâhyagatâ mantrâḥ. [1] ohne avagraha.

nushŷeshu kuru, bráhmaṇaç ca tvâ kshatrásya ca || 1 || ójase juhomy. [d] ojo-víd asy, ójo mâ mā́ hâsîn, mā́ 'hám ójo hâsisham, mā́ mā́m ójo hâsît. [e] sū́rya bhrâjasvin[1] bhrâjasvī́ tváṃ devéshu bhûyâ, bhrā́jasvantam[1] mā́m ā́yushmantaṃ várcasvantam manushŷeshu kuru, vâyóç ca tvâ 'pā́ṃ ca bhrā́jase juhomi. [f] suvar-víd asi, súvar mâ mā́ hâsîn, mā́ 'háѡ súvar hâsisham, mā́ mā́ѡ súvar hâsîn. [g] máyi medhā́m máyi pra-jā́m máyy agnís téjo dadhâtu, máyi medhā́m máyi pra-jā́m máyī́ 'ndra indriyáṃ dadhâtu, máyi medhā́m máyi pra-jā́m máyi sū́ryo bhrā́jo dadhâtu || 2 || kshatrásya ca, máyi, tráyoviѡçatiç ca || 11 ||

Vs. 8, 38-40. Ç. 4, 5, 4, 12. Kâ. 12, 3, 1. 2. Çâñkh. 10, 2, 6. 3, 13. 4, 19. — mâ̱ | mâ | hâ̱sî̱t | mâ | a̱ham — o̱ja̱svi̱n — a̱pâm — su̱va̱rvid iti suvaḥ-vit — suvàḥ | mâ̱ | mâ | hâ̱sî̱t — mayi | indràḥ.

2. [a] vâyúr hiṃ-kartā́[1], 'gníḥ pra-stotā́, prajā́-patiḥ sā́ma, bṛíhaspátir[2] ud-gâtā́, víçve devā́ upa-gâtā́ro, marútaḥ prati-hartā́ra, índro ni-dhánaṃ, té devā́ḥ prâṇa-bhṛítaḥ prâ-'ṇám máyi dadhatv. [b] etád vaí sárvam adhvaryúr upâ-''kurvánn udgâtṛí-bhya upā́-''karoti[3]; té devā́ḥ prâṇa-bhṛítaḥ prâ-'ṇám máyi dadhatv íty âhai, 'tád evá sárvam âtmán dhatta. [c] íḍâ deva-hū́r, Mánur yajna-nī́r, [d] bṛíhaspátir[3] ukthâ-madā́ni[4] çaѡsishad. [e] víçve devā́ḥ || 1 || sûkta-vā́caḥ. [f] pṛíthivi mâtar mā́ mâ hiѡsîr. [g] mádhu manishye, mádhu janishye, mádhu vakshyâmi, mádhu vadishyâmi, mádhu-matîṃ devébhyo vā́cam udyâsaѡ[5] çuçrûshéṇyâm manushŷebhyas. [h] tám mâ devā́ avantu çobhā́yai pitáró 'nu madantu || 2 || çaѡsishad víçve devā́, ashṭā́viѡçatiç ca || 2 ||

2. stotropâkaraṇapratigarâñgamantrâḥ (upâkṛitiḥ pratigarajapaç ca). [1] hi kartā́ B (auch im schol. p. 174). [2] ohne avagraha. [3] als Compositum! [4] s. P. 3, 2. [5] uchvâsam (!) B, auch im Comm. (p. 175); idyâsam (!) als pâṭha ibid.

[d] Ait. Br. 2, 38. Çâñkh. çr. 7, 9, 1. — [f.g] Çâñkh. çr. 1, 5, 9. — [g.h] Âr. 4, 1, 7. — hiṃkarteti hiṃ-kartâ — sâmà — upâ= kàrotîty úpa-âkàroti — dhatte | iḍā́ — ukthâmadânîty úktha-madâni — mâtaḥ.

3. [a] vásavas tvâ prá bṛihantu[1] gâyatréṇa chándasâ 'gnéḥ priyám pā́tha úpe 'hi. [b] rudrā́s tvâ prá bṛihantu[1] traíshṭubhena[2] chándasé 'ndrasya priyám pā́tha úpe 'hy. [c] âdityā́s tvâ prá bṛihantu[1] jā́gatena chándasâ víçveshâṃ devā́nâm priyám pā́tha úpe 'hi. [d] mā́ndâsu te çukra çuk= rám ā́ dhû́nomi, [e] bhandánâsu, [f] kótanâsu[2], [g] nū́tanâsu[2], [h] réçîshu, [i] méshîshu, [k] vā́çîshu, [l] viçvabhṛít-su, [m] mā́dhvîshu, [n] kakuhā́su, [o] çákvarîshu || 1 || [p] çukrā́su te çukra çukrám ā́ dhû́nomi. [q] çukráṃ te çukréṇa gṛihṇâmy áhno rûpéṇa sū́ryasya raçmí-bhiḥ | [r] ā́ 'sminn ugrā́ acucyavur divó dhā́râ asaçcata |[3] [s] kakuháω rûpáṃ vṛishabhásya rocate bṛihát sómaḥ sómasya puro-gā́ḥ çukráḥ çukrásya puro-gā́ḥ | [t] yát te somā́ 'dâbhyaṃ nā́ma jā́gṛivi tásmai te soma sómâya svā́ho[2]. [u] 'çík[4] tváṃ deva soma gâyatréṇa chándasâ 'gnéḥ || 2 || priyám pā́tho ápî[5] 'hi. [v] vaçī́ tváṃ deva soma traí= shṭubhena[2] chándasé 'ndrasya priyám pā́tho ápî[5] 'hy. [w] asmát-sakhâ tváṃ deva soma jā́gatena chándasâ víçve= shâṃ devā́nâm priyám pā́tho ápî[5] 'hy. [x] ā́ naḥ prâ-'ṇá etu parâ-váta ā́ 'ntárikshâd[2] divás pári[6] |[3] ā́yuḥ pṛithivyā́ ádhy, amṛ́tam asi, prâ-'ṇā́ya tvâ |[3] [y] indrâ-'gnī́ me várcaḥ kṛiṇu= tâṃ várcaḥ sómo bṛíhaspátiḥ[2] | várco me víçve devā́ várco me dhattam açvinâ || [z] dadhanvé vâ yád îm ánu vócad bráh=

3. adâbhyâñçugrahârthâ mantrâḥ; vor I, 4, 1 gehörig. [1] so B, vṛih⁰ ACDW. [2] ohne avagraha. [3] so (|) ABW. [4] so (⁰hoç⁰) AW, hâ | u⁰ B. [5] so (⁰o a⁰) ABW, s. P. 11, 16. [6] so (⁰s p⁰) ABW, s P. 8, 28.

mâṇi vér u tát | pári víçvâni kā́vyâ nemíç cakrám ivâ 'bhavat || 3 || çákvarîshv, agnér, bṛíhaspátiḥ, páñcaviϖçatiç ca || 3 ||

3, 3, 4, 1-3. — K. 30, 6. 7. — Vs. 8, 47-50. Ç. 11, 5, 9, 7-12. Kâ. 12, 5, 13-18. — eti | asmin — puroga iti puraḥ-gâḥ | yat — svâhā | uçik — parâvata iti parâ-vataḥ | eti — pṛithivyâḥ | adhîti — veḥ | u.

4. etád vā́ apā́ṃ nâma-dhéyaṃ gúhyaṃ yád â-dhâvā́; mā́ndâsu te çukra çukrám ā́ dhûnomī́ 'ty âhâ, 'pā́m evá nâma-dhéyena gúhyena divó vṛíshṭim áva runddhe[1]. çukrā́ṃ te çukréṇa gṛihṇâmī́ 'ty âhai, 'tád vā́ áhno rûpā́ṃ yád rā́triḥ, sū́ryasya raçmáyo vṛíshṭyâ îçaté, 'hna evá rûpéṇa sū́ryasya raçmí-bhir divó vṛíshṭiṃ cyâvayaty. ā́ 'sminn ugrā́ḥ || 1 || acucyavur íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát. kakuháϖ rûpā́ṃ vṛishabhásya rocate bṛihád íty âhai, 'tád vā́ asya kakuháϖ rûpā́ṃ yád vṛíshṭî, rûpéṇai 'vá vṛíshṭim áva runddhe[1]. yát te somā́ 'dâbhyaṃ nā́ma jā́gṛivī́ 'ty âhai, 'shá ha vaí havíshâ havír yajati yó 'dâbhyaṃ gṛihîtvā́ sómâya juhóti. párâ vā́ etásyā́ "yuḥ prâ-'ṇá eti || 2 || yò 'ϖçúṃ gṛihṇā́ty; ā́ naḥ prâ-'ṇá etu parâ-váta íty âhā́, "yur evá prâ-'ṇám âtmán dhatte. 'mṛítam asi prâ-'ṇā́ya tvé 'ti híraṇyam abhí vỳ anity, amṛítaṃ vaí híraṇyam ā́yuḥ prâ-'ṇò, 'mṛítenai 'vā́ "yur âtmán dhatte. çatá-mânam bhavati, çatā́-"yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, ā́yushy evé 'ndriyé práti tishṭhaty. apá úpa spṛiçati, bheshajā́ṃ vā́ ā́po, bheshajám evá kurute || 3 || ugrā́, ety, ā́pas, trī́ṇi ca || 4 ||

3, 3, 3, 1-3. — K. 30, 7. — vai — âdhâvâ ity ā́-dhâvâḥ — vṛishṭyâḥ — ahnáḥ — eti | asmin — vṛishṭiḥ | rûpeṇá

4. teshâm brâhmaṇam. [1] °ṇdhe ABCDW.

— adā́bhyam — jâgrivi — yaḥ | adā́bhyam — yaḥ | aṁçum — abhi | vîti | anati — çatâyur iti çata-âyuḥ — çatendriya iti çata-indriyaḥ.

5. [a] vâyúr asi prâ-'ṇó nā́ma savitúr ā́dhi-patye 'pâ-'nám me dâç. [b] cákshur asi çrótram nā́ma dhâtúr ā́dhi-patya ā́yur me dâ. [c] rûpám asi várṇo nā́ma bríhaspáter[1] ā́dhi-patye pra-jā́m me dâ. [d] ritám asi satyám nā́mé 'ndra-syā́ ''dhi-patye kshatrám me dâ. [e] bhûtám asi bhávyam nā́ma pitriṇā́m ā́dhi-patye 'pā́m óshadhînâm[1] gárbham dhâ. [f] ritásya tvâ vỳ-omana. [g] ritásya || 1 || tvâ ví-bhûmana. [h] ritásya tvâ ví-dharmaṇa. [i] ritásya tvâ satyā́ya. [k] 'rtásya tvâ jyótishe. prajā́-patir vi-rā́jam apaçyat, táyâ bhûtám ca bhávyam câ 'srijata, tā́m ríshi-bhyas tirò 'dadhât, tā́m Jamádagnis[1] tápasâ 'paçyat, táyâ vaí sá príçnîn kā́mân asrijata, tát príçnînâm priçni-tvám. yát príçnayo grih-yánte príçnîn evá taíḥ kā́mân yájamânó 'va runddhe[2]; vâyúr asi prâ-'ṇáḥ || 2 || nā́mé 'ty âha, prâṇâ-'pânā́v evā́ 'va runddhe[2]. cákshur asi çrótram nā́mé 'ty âhā́, ''yur evā́ 'va runddhe[2]. rûpám asi várṇo nā́mé 'ty âha, pra-jā́m evā́ 'va runddha[2]. ritám asi satyám nā́mé 'ty âha, kshatrám evā́ 'va runddhe[2]. bhûtám asi bhávyam nā́mé 'ty âha, paçávo vā́ apā́m óshadhînâm[1] gárbhaḥ, pa-çū́n evá || 3 || áva runddha[2]; etā́vad[1] vaí púrusham parítas[1], tád evā́ 'va runddha[2]. ritásya tvâ vỳ-omana íty âhe, 'yám vā́ ritásya vỳ-ome, 'mā́m evā́ 'bhí jayaty. ritásya tvâ ví-bhûmana íty âhâ, 'ntáriksham[1] vā́ ritásya ví-bhûmâ, 'ntáriksham evā́ 'bhí jayaty. ritásya tvâ ví-dharmaṇa íty âha, dyaúr vā́ ritásya ví-dharma, dívam

5. dvâdaçâhasya çeshâḥ priçnigrahâkhyâ unmânaviçeshâḥ. [1] ohne avagraha. [2] °ṃdhe (°a) ABCDW.

evā́ 'bhí jayaty. ṛitásya || 4 || tvâ satyā́yé 'ty âha, díço vā́ ṛitásya satyám̐, díça evā́ 'bhí jayaty. ṛitásya tvâ jyótisha íty âha, suvar-gó vaí loká ṛitásya jyótiḥ, suvar-gám evá lokám abhí jayaty; etā́vanto[1] vaí deva-lokā́s, tā́n evā́ 'bhí jayati. dáça sám padyante, dáçâ-'ksharâ vi-rā́ḍ, ánnam̐ vi-rā́ḍ, vi-rā́jy evā́ 'nnā́-'dye práti tishṭhati || 5 ||

vyòmana ṛitásya, prâṇáḥ, paçū́n evá, vídharma dívam evā́ 'bhí jayaty ṛitásya, sháṭcatvâriṃçac ca || 5 ||

dâ̱ḥ | rû̱pam — dâ̱ḥ | ṛi̱tam — dâ̱ḥ | bhû̱tam — dhâ̱ḥ | ṛi̱tasyà — vyòmana̱ iti̱ vi-o̱ma̱ne̱ — vibhûmana̱ iti̱ vi-bhû̱ma̱ne̱ — vidhàrmaṇa̱ iti̱ vi-dha̱rma̱ṇe̱ — ti̱raḥ | a̱da̱dhâ̱t — pa̱ritàḥ — vyòmeti̱ vi-o̱ma̱ — vibhû̱meti̱ vi-bhû̱ma̱.

6. devā́ vaí yád yajnéna nā́ 'vā́-'rundhata tát párair ávâ 'rundhata, tát pâráṇâm para-tvám̐. yát páre gṛihyánte yád evá yajnéna nā́ 'va-runddhé[1] tásyā́ 'va-ruddhyai[2]. yám prathamám̐ gṛihṇā́tî 'mám evá ténа lokám abhí jayati, yám̐ dvitī́yam antárikshám̐[3] téna, yám̐ tṛitī́yam amúm evá téna lokám abhí jayati; yád eté gṛihyánta eshā́m̐ lokā́nâm abhí-jityai || 1 || út-tareshv áhaḥ-sv amúto[3] 'rvā́ñco[3] gṛihyante; 'bhi-jítyai 'vé 'mā́ṅ lokā́n púnar imám̐ lokám praty-ávarohanti[4]. yát pū́rveshv áhaḥ-sv itáḥ[3] párâñco[3] gṛihyánte tásmâd itáḥ párâñca imé lokā́, yád út-tareshv áhaḥ-sv amúto 'rvā́ñco gṛihyánte tásmâd amúto 'rvā́ñca imé lokā́s, tásmâd áyâta-yâmno lokā́n manushyà úpa jîvanti. brahma-vâdíno vadanti: kásmât satyā́d ad-bhyá óshadhayaḥ[3] sám bhavanty[5] óshadhayaḥ || 2 || manushyâṇâm ánnam prajā́-patim pra-jā́ ánu prá jâyanta íti; párân ánv íti brûyâd; yád gṛihṇā́ty: ad-bhyás tvaú

6. ga vâmayanagatâḥ para-saṃjnakâ atigrâhyaviçeshâḥ. [1] ṃdhe ABCDW. [2] °rudhyai ABCDW. [3] ohne avagraha. [4] als Compositum! [5] unbetont. [6] s. P. 3, 7.

'shadhî-bhyo[6] gṛihṇâmī́ 'ti tásmâd ad-bhyá óshadha-yaḥ sám bhavanti, yád gṛihṇā́ty: óshadhî-bhyas tvâ pra-jā́bhyo gṛihṇâmī́ 'ti tásmâd óshadhayo manush-ỳâṇâm ánnam, yád gṛihṇâti: pra-jā́bhyas tvâ prajā́-patayе gṛihṇâmī́ 'ti tásmât prajā́-patim pra-jā́ ánu prá jâyante ‖ 3 ‖ abhíjityâ, óshadhayo, 'shṭā́catvâriṁçac ca ‖ 6 ‖

(7, 3, 10, 1. 2). — abhijityety àbhi-jityà | eva | imân — pratyavàrohantîti prati-avàrohanti — lokâḥ | yat — anù | prèti | jâyante — oshàdhîbhya ity oshàdhi-bhyaḥ.

7. prajā́-patir devâ-'surā́n asṛijata, tád ánu yajnò 'sṛij-yata[1] yajnám chándâṁsi; té víshvañco[2] vỳ akrâmant; só 'surân ánu yajnó 'pâ 'krâmad[1] yajnám chándâṁsi; té devā́ amanyantâ: 'mī́[3] vā́ idám abhûvan yád vayáṁ smá íti; té prajā́-patim úpâ 'dhâvant, sò 'bravît prajā́-patiç: chándasâm vîrỳam â-dā́ya tád vaḥ prá dâsyâmī́ 'ti, sá chándasâm vîrỳam ‖ 1 ‖ â-dā́ya tád ebhyaḥ prā́ 'yachat, tád ánu chándâṁsy ápâ 'krâmañ[1] chándâṁsi[4] yajnás; táto devā́ ábhavan parā́ 'surâ; yá evám chándasâm vîrỳam védā́ " çrâvayā́ 'stu çraúshaḍ yája yé yájâmahe vashaṭ-kâró bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrā́tṛivyo bha-vati. brahma-vâdíno vadanti: kásmai kám adhvaryúr ā́ çrâvayatī́ 'ti, chándasâm vîrỳâyé 'ti brûyâd, etád vaí ‖ 2 ‖ chándasâm vîrỳam ā́ çrâvayā́ 'stu çraúshaḍ yája yé yájâmahe vashaṭ-kâró; yá evám véda sá-vîryair evá chándo-bhir arcati yát kíṁ cā́ 'rcati. yád índro vṛitrám áhann amedhyám tád yád yátîn apā́-'vapad amedhyám tád átha kásmâd aindró yajná ā́ saṁ-sthā́tor íty âhur, índrasya vā́ eshā́ yajníyâ tanū́r yád yajnás, tā́m evá

7. somâṅgatvenâ " çrâvayety-âdayo mantrâ vidhîyante (in 1, 6, 11 ishṭyaṅgatvena). [1] unbetont. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 12. [4] s. P. 5, 24; [0]nch[0] AW., [0]n (mit virâma) ch[0] B.

tád yajanti; yá evaṃ védó ’pai ’naṃ yajnó namati || 3 ||
chándasâṃ vîryàṃ, vā́, evá tád, ashṭaú ca || 7 ||

saḥ | asúrân | anv iti — amî iti — asúrâḥ — veda | eti | çrâvaya — yatī́n | apâvàpad ity àpa-avàpat — yajnaḥ | eti.

8. [a] [1] âyur-dā́ agne havísho jushâṇó ghṛitá-pratîko ghṛitá-yonir edhi | ghṛitám pîtvā́ mádhu cā́ru gávyam pité ’va putrám abhí rakshatâd imám || ā́ vṛiçcyate vā́ etád yájamâno ’gní-bhyâṃ yád enayoḥ çṛitaṃ-kṛítyā́ ’thâ ’nyátrâ ’va-bhṛithám avaí-’ty; âyur-dā́ agne havísho jushâṇá íty ava-bhṛithám avai-’shyáñ juhuyâd[2], ā́-hutyai ’vaí ’nau çamayati, nā́ ”rtim[3] ā́ ’rchati[4] yájamâno. [b] yát kúsîdam[3] || 1 || ápratî-’ttam[5] máyi yéna yamásya balínâ cárâmi | ihaí ’vá sán nir-ávadaye[6] tád etát tád agne anṛiṇó[7] bhavâmi || [c] víçva-lopa viçva-dâvásya tvâ ”sáñ juhomy[2] agdhā́-’d éko ’hutā́-’d ékaḥ samasanā́-’d ékaḥ | té naḥ kṛiṇvantu bheshajáɷ sádaḥ sáho váreṇyam || [d] ayáṃ no nábhasâ puráḥ saɷ-sphā́no abhí[8] rakshatu | gṛihā́ṇâm ásam-artyai[9] bahávo no gṛihā́ asan || [e] sá tváṃ naḥ || 2 || nabhasas pata[10] ū́rjaṃ no dhehi bhadráyâ | púnar no nashṭám ā́ kṛidhi púnar no rayím ā́ kṛidhi || [f] déva saɷ-sphâna sahasra-poshásye ”çishe, sá no râsvā́ ’jyâniɷ[11] râyás póshaɷ[12] su-vī́ryaɷ saṃ-vatsarī́ṇâɷ svastím[3] || agnír vā́yá[3] yamá iyáṃ yamī́; kúsîdaṃ[3] vā́ etád yamásya yájamâna ā́ datte yád óshadhî-bhir[13] védiɷ stṛiṇā́ti; yád ánupau-’shya pra-yâyā́d grîva-baddhám enam || 3 || amúshmiṅ loké[14] nenîyeran; yát

8. avabhṛithâñgahomâdayaḥ (vedidâhaḥ); [a] vor 1, 4, 45, [b-f] dahinter gehörig. [1] so schon I, 3, 14, 4 (yâjyâ-Abschnitt). [2] s. P. 5, 24; °ṃ j° A. B (das erste Mal), °nj° W. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 10, 9. [5] sic! áprati-ittam! [6] als Compositum. [7] so (°e a°) ABW; s. P. 11, 17. [8] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 16. [9] s. P. 5, 9. (16, 27 schol.). [10] so (°s p°) ABFW; s. P. 8, 27. [11] ā́jyânim C. D pr. m., ájyânim D sec. m. schol. (akshîṇatvaṃ dâridrâbhâvam). [12] so (°s p°) ABFW, s. P. 8, 29. [13] s. P. 3, 7. [14] °n lo° A. W (neben °ṃl° und °ṃnl°) °ṃl° und °n (mit virâma) l° B.

kúsîdam[3] ápratî-''ttam[5] máyî 'ty úpau 'shatî, 'haí 'vá sán yamám kúsîdam[3] nir-avadáyâ 'nrináh suvar-gám lokám eti. yádi miçrám iva cáred añjálinâ sáktûn pra-dâvỳe juhuyâd; eshá vấ agnír vaiçvânaró[3] yát pra-dâvỳah, sá evaí 'naꞷ svadayaty. áhnâm vi-dhấnyâm ekâ-'shṭakấyâm apûpám cátuh-çarâvam paktvấ prâtár eténa kaksbám úpau 'shed; yádi || 4 || dáhati puṇya-sámam bhavati, yádi ná dáhati pâpa-sámam. eténa ha sma vấ ríshayah purấ vi-jnấnena dîrgha-sattrám[15] úpa yanti. yó vấ upa-drashṭấram upa-çrotấram anu-khyâtấram vidvấn yájate sám amúshmiñ loká[14] ishṭâ-pûrténa[16] gachate; 'gnír vấ upa-drashṭấ vâyúr upa-çrotấ ''dityò 'nu-khyâtấ; tấn yá evám vidvấn yájate sám amúshmiñ loká[14] ishṭâ-pûrténa[16] gachate; 'yám no nábhasâ puráh || 5 || íty âhâ, 'gnír vaí nábhasâ purò, 'gním evá tád âhai: 'tán me gopâyé[3] 'ti; sá tvám no nabhasas pata[10] íty âha, vâyúr vaí nábhasas pátir[10], vâyúm evá tád âhai: 'tán me gopâyé[3] 'ti; déva saꞷ-sphâné 'ty âhâ, 'saú vấ âdityó deváh saꞷ-sphấna, âdityám evá tád âhai: 'tán me gopâyé[3] 'ti || 6 || kúsîdam, tvám na, enam, oshed yádi, purá, âdityám evá tád âhaí 'tán me gopâyé 'ti || 8 ||

[a] Âr. 2, 5, 1. — Vs. 35, 17. Ç. 13, 8, 4, 9. Kâ. 21, 4, 26. — Ath. 2, 13, 1. Çâñkh. g. 1, 25. — [b] Âr. 2, 3, 8. Ath. 6, 117, 1. — [d. e. f] Ath. 6, 79, 1-3. — [5] Ait. 7, 24. — pitâ | iva — çritamkrityeti çritam-krityà — anyatrà — avaitîty àva-eti — avaishyann ity àva-eshyan — âhutyety â-hutyâ — ârtim | eti | richati — kusîdam | apràtîttam ity aprati-ittam[5] — iha | eva | san | niravàdaya iti nih-avàdaye — tvâ | âsan — agdhâd ity àgdha-at | ekàh | ahutâd ity àhuta-at — samasanâd iti samasana-at — asàmartyâ ity asàm-rityai[9] — nabhasah | pate — ajyấnim[11] | râyah | poshàm — oshàdhîbhir ity oshàdhi-bhih — anùpaushyety anùpa-oshya —

8. [15] satram ABCDW. [16] s. P. 3, 6.

amushmin — upeti | oshati | iha | eva — prâtah — upeti | oshet — ishṭâpûrtenetî 'shṭa-pûrtenâ[16] — gopâya.

9. [a] etáṃ yúvânam pári vo dadâmi téna krî́ḍantîç carata priyéṇa | mā́ naḥ çâpta janúshâ su-bhâgâ râyás póshena[1] sám ishā́ madema || [b] námo mahimná utá cákshushe te márutâm pitas tád aháṃ gṛiṇâmi | ánu manyasva su-yájâ yajâma júshṭaṃ devā́nâm idám astu havyám || [c] devā́nâm eshá upa-nâhá âsî́d apā́ṃ gárbha óshadhîshu[2] nŷ-aktaḥ | sómasya drapsám avṛiṇîta pûshā́ || 1 || bṛihánn ádrir abhavat tád eshâm || [d] pitā́ vatsā́nâm pátir aghniyā́nâm átho pitā́ mahatā́ṃ gárgarâṇâm | vatsó jarā́yu prati-dhúk pîyū́sha âmíkshâ[3] mástu ghṛitám asya rétaḥ || [e] tvā́ṃ gā́vo 'vṛiṇata râjyā́ya tvā́ɷ havanta marútaḥ sv-arkā́ḥ | várshman kshatrásya kakúbhi çiçriyâṇás táto na ugró ví bhajâ[3] vásûni || vŷ-ṛiddhena vā́ eshá paçúnâ yajate yásyai 'tā́ni ná kriyánta, eshá ha t' vaí[4] sám-ṛiddhena yajate yásyai 'tā́ni kriyánte || 2 || pûshā́, kriyánta eshò, 'shṭaú ca || 9 ||

K. 13, 9.10. — [a] Ath. 9, 4, 24. Pâr. 3, 9. Çâñkh. g. 3, 11. — subhâgâ iti su-bhâgâḥ | râyaḥ — mahimne — eshaḥ | upanâha ity úpa-nâhaḥ — garbhā̀ḥ | oshā̀dhîshu | nyā̀kta iti ni-aktaḥ — atho iti — pîyûshā̀ḥ | âmikshā — avṛiṇata — svarkâ iti su-arkâḥ — bhaja — vyṛiddheneti vi-ṛiddhena | vai | eshaḥ — tu | vai.

10. [a] sū́ryo devó divishád-bhyo dhâtā́ kshatrā́ya vâyúḥ pra-jā́bhyaḥ | bṛíhaspátis[1] tvâ prajā́-pataye jyótishmatîṃ[1] juhotu || [b] yásyâs te hárito gárbhó 'tho yónir hiraṇyáyî | áñgâny áhrutâ yásyai tā́ṃ devaíḥ sám ajîgamam ||

9. jîrṇavṛishabhâlambhaḥ. [1] so (°s p°) ABFW, s. P. 8, 29. [2] ohne avagraha. [3] so (°â) ABW, s. P. 3, 8. [4] s. P. 5, 13.

10. pâçukaṃ garbhaprâyaçcittam. [1] ohne avagraha.

[c] ã́ vartana[2] vartaya ní ni-vartana vartayé 'ndra nar=dabuda[1] | bhûmyã́ç cátasraḥ pra-díças tã́bhir ã́ vartayâ[3] púnaḥ || [d] ví te bhinadmi takarĩ́ṃ ví yóniṃ ví gavînỳau | ví || 1 || mâtáraṃ ca putráṃ ca ví gárbhaṃ ca jarã́yu ca |[4] [e] bahís te[5] astu[6] bã́l íti |[4] [f] uru-drapsó viçvá-rûpa índuḥ pá=vamâno dhĩ́ra ânañja gárbham |[4] [g] éka-padî dvi-pádî tri-pádî cátush-padî páñca-padî shát-padî saptá-pady ashṭã́-padî bhú=vanã́ 'nu prathatâ◡ svã́hâ[1] |[4] [h] mahĩ́ dyaúḥ pṛithivĩ́ ca na imáṃ yajnám mimikshatâm | pipṛitã́ṃ no bharĩ́ma-bhiḥ || 2 ||
gavînỳau ví, cátuçcatvâri◡çac ca || 10 ||

3, 4, 1, 1-3. — K. 13, 9. 10. — Vs. 8, 29-32. Ç. 4, 5, 2, 10-18. Kâ. 25, 10, 11-18. — [d. e] Ath. 1, 11, 5. 3, 5. — divishadbhya iti divishat-bhyaḥ — atho iti — hiraṇyayĩ́ — eti | vartana[2] — nîti | nivartaneti ni-vartana — indrà | nardabuda — eti | vartaya — gavînyaù — bahiḥ | te | àstu — dhîràḥ — ca=tùshpadîti catúḥ-padî — ashṭâpadîty ashṭâ-padî.

11. [a] idáṃ vâm âsỳe havíḥ priyám indrâ-bṛihaspatî | ukthám mádaç ca çasyate || [b] ayáṃ vâm pári shicyate[1] sóma indrâ-bṛihaspatî | cã́rur mádâya pîtáye || [c] asmé[2] indrâ-bṛi=haspatî rayíṃ dhatta◡ çata-gvínam | áçvâ-vanta◡[3] sahasrí=ṇam || [d] bṛíhaspátir[4] naḥ pári pâtu paçcã́d utó 't-tarasmâd ádharâd aghâ-yóḥ[3] | índraḥ purástâd[4] utá madhyató[4] naḥ sákhâ sákhi-bhyo várivaḥ kṛiṇotu[5] || [e] ví te víshvag[4] vã́ta=-jûtâso agne[6] bhã́mâsaḥ || 1 || çuce çúcayaç caranti | tuvi=-mrakshã́so divyã́ návagvâ[4] vánâ vananti dhṛishatã́ ruján=taḥ || [f] tvã́m agne mã́nushîr îḍate víço hotrâ-vídaṃ ví-vici◡ ratna-dhã́tamam | gúhâ sánta◡ su-bhaga viçvá-darçataṃ tu=

10. [2] man erwartet: "-vartana. [3] so (⁰â) ABW, s. P. 3, 12. [4] so (|) ABW. [5] so (⁰s te⁰) ABW, s. P. 9, 2. (6, 5.) 15, 5 sch. [6] so (⁰e a⁰) ABW, s. P. 11, 17.

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (sh⁰) ABW, s. P. 6, 4. [2] s. P. 4, 9. [3] so (⁰â) ABW, s. P. 3, 2. [4] ohne avagraha. [5] so (⁰ḥ k⁰) ABW. [6] so (⁰o a⁰) ABW, s. P. 11, 3.

vishmaṇásaω[4] su-yájaṃ ghṛita-çríyam || [g] dhâtấ dadâtu no rayím ī́çâno jágatas pátiḥ[7] | sá naḥ pûrṇéna vâvanat || [h] dhâtấ pra-jấyâ utá râyá îçe dhâté 'dáṃ víçvam bhúvanaṃ jajâna | dhâtấ putráṃ yájamânâya dấtâ || 2 || tásmâ u havyáṃ ghṛitá-vad vidhema || [i] dhâtấ dadâtu no rayím prấcîṃ[4] jîvấtum ákshitâm | vayáṃ devásya dhîmahi su-matíω satyá-râdhasaḥ || [k] dhâtấ dadâtu dâçúshe vásûni prajấ-kâmâya mîḍhúshe dur-oṇé[8] | tásmai devấ amṛ́tâḥ sáṃ vyayantâṃ víçve devấso áditiḥ[6] sa-jóshâḥ || [l] ánu no 'dyấ[9] 'nu-matir yajnáṃ devéshu manyatâm | agníç ca havya-vấhano bhávatâṃ dâçúshe máyaḥ || [m] ánv íd anu-mate tvám || 3 || mányâsai çáṃ ca naḥ kṛidhi | krátve[10] dákshâya no hinu prá ṇa[11] ấyûωshi târishaḥ || [n] ánu manyatâm anu-mányamânâ prajấ-vantaω rayím ákshîyamâṇam | tásyai vayáω héḍasi mấ 'pi bhûma sấ no devî su-hávâ çárma yachatu || [o] yásyâm idám pra-díçi yád vi-rócaté 'nu-matim práti bhûshanty âyávaḥ | yásyâ upá-stha urv àntárikshaω[4] sấ no devī́ su-hávâ çárma yachatu || 4 || [p] râkấm aháω su-hávâω su-shṭutī́ huve çṛiṇótu naḥ su-bhágâ bódhatu tmánâ | sī́vyatv ápaḥ sûcyấ 'chidyamânayâ dádâtu vîráω çatá-dâyam ukthyàm || [q] yấs te râke su-matáyaḥ su-péçaso yấbhir dádâsi[12] dâçúshe vásûni | tấbhir no adyá[6] su-mánâ upấ-''gahi[13] sahasra-posháω su-bhage rárâṇâ || [r] sínîvâli[4], [s] yấ su-pâṇíḥ | [t] kuhū́m aháω su-bhágâṃ vidmanấ-'pasam asmín yajné su-hávâṃ johavîmi | sấ no dadâtu çrávaṇaṃ pitṝ́ṇấṃ tásyâs te devi havíshâ vidhema || [u] kuhū́r devấnâm amṛ́tasya pátnî havyấ no asyá[6] havíshaç ciketu | sáṃ dâçúshe

11. [7] so (ᵒs pᵒ) ABW, s. P. 8, 27. 29. [8] mit avagraha! [9] so (ᵒo ') ABW, s. P. 12, 7. [10] so (naḥ kṛidhi krᵒ) ABW, s. P. 8, 26. 25. [11] so (ṇa) ABW, s. P. 7, 4. [12] s. P. 16, 18. [13] als Compositum.

kirátu[14] bhū́ri vâmáᵕ râyás póshaṃ[7] cikitúshe dadhâtu ‖ 5 ‖

bhā́mâso, dā́tâ, tvám, antárikshaᵕ sā́ no devī́ suhávâ çárma yachatu, çrá-vaṇaṃ, cáturviᵕçatiç ca ‖ 11 ‖

[a-d] 2, 4, 13, 1; [e.f] B. 3, 7, 3, 5 (Ç. 12, 4, 4, 2); [g-u] 3, 4, 9, 1-7. — [a.b.c] Ṛ. 4, 49, 1.2.4; [d] 10, 42, 11; [e] 6, 6, 3; [f] 5, 8, 3; [g] Ath. 7, 17, 1; [h.i] Çâñkh. 9, 28, 3. Âçv. 6, 14, 16; [i-n] Ath. 7, 17, 2.3. 20, 1-3; [o] nur hier; [p.q.r.s] Ṛ. 2, 32, 4-7; [t.u] Ath. 7, 47, 1.2. Çâñkh. 9, 28, 3. — i̱ndrâ̱bṛi̱ha̱spa̱tî̱ itī́ndrâ-bṛi̱ha̱spa̱tî̱ — si̱cya̱te̱ | somàḥ — a̱sme itì — ça̱ta̱gvina̱m itì çata-gvinàm | açvâ̂vanta̱m ity açvà-va̱nta̱m — bṛiha̱spatiḥ — a̱ghâ̱yor ity àgha-yoḥ — pu̱rastâ̂t — ma̱dhya̱taḥ — di̱vyâḥ | navàgvâḥ | vanâ̂ | va̱-na̱nti̱ — tu̱vi̱shma̱ṇasàm — jagàtaḥ — pra̱jâya̱ iti pra-jâyâ̂ḥ — râ̱yaḥ — tasmai | u̱ — du̱ro̱ṇa itì duḥ-o̱ne — preti | na̱ḥ — mâ | apîtì — yasyâ̂ḥ | u̱pastha̱ ity ùpa-sthaḥ | u̱ru — su̱shṭu̱tîtì su-stu̱tî — apàḥ | sû̱cyâ | achidyamânayâ — u̱pâga̱hîty ùpa-âgàhi — sinī́vâli — vi̱dma̱nâpàsa̱m itì vid-ma̱na[15]-a̱pa̱sa̱m — ha̱vyâ | na̱ḥ — râ̱yaḥ | poshàm.

ágne tejasvin, vâyúr, vásava, etád vā́[16] apā́ṃ[17], vâyúr asi prâṇó nā́ma, devā́ vaí yád yajnéna[18], prajā́patir devâsurā́n, âyurdā́, etáṃ yúvânaᵕ, sū́ryo devá, idáṃ vâm, ékâdaça ‖ 11 ‖

ágne tejasvin (1, 1), vâyúr asi (5, 1), chándasâṃ vîryàm (7, 3), mâ-táraṃ ca (10, 2), sháṭtriᵕçat ‖ 36 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ tṛitîyakâṇḍe tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. ví vā́ etásya yajná ṛidhyate yásya havír ati-ricyate[1]; sū́ryo devó divishád-bhya íty âha, bṛíhaspátinâ[2] cai 'vā́ 'sya prajā́-patinâ ca yajnásya vý-ṛiddham ápi vapati. rákshâᵕsi vā́ etát paçúᵕ sacante yád eka-devatya ā́-labdho bhū́yân bhávati; yásyâs te hárito gárbha íty âha,

11. [14] betont ABCD. (Blatt 33 in W, bis III, 4, 1, 3 reichend, ist neu, ohne Accente). [15] vidmaná D prima manu. [16] etád vaí D. [17] vâyúḥ | (⁰yúr W) vásavas tvâ | etád (tvaitád W) vā́ apā́ṃ nâmadhéyaṃ BW. [18] vâyúr asi, devā́ vaí D.

4, 1-11. kâmyâ naimittikâḥ; 1. vaçâgarbhasya darçananimittâḥ pûr-voktâ mantrâ vyâkhyâyante. [1] Wurzel betont! [2] ohne avagraha.

deva-traí 'vaí 'nâṃ gamayati rákshasâm ápa-hatyâ. ā́ vartana vartayé 'ty âha || 1 || bráhmaṇai 'vaí 'nam ā́ vartayati. ví te bhinadmi takarī́m íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád. uru-drapsó viçvá-rûpa índur íty âha, pra-jā́ vaí paçáva índuḥ, pra-jáyai 'vaí 'nam paçú-bhiḥ sám ardhayati. dívaṃ vaí yajnásya vý-ṛiddhaṃ gachati[3] pṛithivī́m áti-riktaṃ, tád yán ná çamáyed ā́rtim[2] ā́ 'rched[4] yájamâno; mahī́ dyaúḥ pṛithivī́ ca na íti || 2 || âha, dyā́vâ-pṛithivī́bhyâm evá yajnásya vý-ṛiddhaṃ cā́ 'ti-riktaṃ ca çamayati nā́ "rtim ā́ 'rchati yájamâno. bhásmanâ 'bhí sám ûhati svagā́-kṛityâ, átho anáyor vā́ eshá gárbho 'náyor evaí 'naṃ dadhâti. yád ava-dyéd áti tád recayen, yán nā́ 'va-dyét paçór ā́-labdhasya nā́ 'va dyet; purás-tân[2] vaí nā́bhyâ anyád ava-dyéd upárishṭâd[2] anyát, pu-rástâd vaí nā́bhyai || 3 || prâ-'ṇá upárishṭâd apâ-'nó, yā́-vân[2] evá paçús tásyā́ 'va dyati. víshṇave çipi-vishṭā́ya juhoti; yád vaí yajnásyâ 'ti-rícyate[1] yáḥ paçór bhûmā́ yā́ púshṭis tád víshṇuḥ çipi-vishṭó, 'ti-rikta evā́ 'ti-riktaṃ dadhâty áti-riktasya çā́ntyâ. ashṭā́-prûḍ ḍhíraṇyaṃ[5] dá-kshiṇâ, 'shṭā́-padî hý eshā́, "tmā́ navamáḥ, paçór ā́ptyâ | antara-koçá ushṇī́sheṇā́ "-vishṭitam bhavaty, evám iva hí paçúr úlbam iva cárme 'va mâṃsám ivā́ 'sthî 'va, yā́vân evá paçús tám âptvā́ 'va runddhe[6]. yásyai 'shā́ yajné prā́yaçcittiḥ[2] kriyáta ishṭvā́ vásîyân bhavati || 4 || vartayé 'ty âha, na íti, vaí nā́bhyâ, úlbam ivaí, 'kaviṃçatiç ca || 1 ||

3, 3, 10, 1-2. — K. 13, 10. — Ç. 4, 5, 2, 10-18. — yajnaḥ — divishadbhya iti divishat-bhyaḥ — vyṛiddham iti vi-ṛiddham — ekadevatyá ity éka-devatyàḥ — garbhàḥ — eti | vartana | vartaya — prajeti pra-jâ — gachati — yat |

1. [3] unbetont. [4] zu ā́ 'rch° s. P. 10, 9. [5] °ḍh ḍh° ABW, s. Whitney zu P. 14, 5 p. 290; °ṭ ṭh° F. [6] °ṃdhe ABCDFW.

na — ârtim | eti | ṛichet — na | ârtim | eti | ṛichati — abhi | sam iti — svagâkṛityâ iti svagâ-kṛityai | atho iti — vai | eshaḥ — reçayet | yat — purastât | nâbhyấḥ — upa=rishṭât — prâṇa iti pra-anaḥ — atirikta ity ati-rikte — ashṭâ=prûḍ ity ashṭâ-prûṭ | hiraṇyam — ashṭâpadîty ashṭâ-padî — âptyai | antarakoça ity antara-koçe — âvishṭitam ity â-vi=shṭitam — carma | iva — asthi | iva — âptvâ | aveti — prâyaçcittiḥ | kriyate.

2. [a1] ấ vâyo bhûsha çuci-pâ úpa naḥ sahásraṃ te ni-yúto viçva-vâra | úpo te ándho[2] mádyam ayâmi yásya deva dadhishé pûrva-péyam || [b] ấ-kûtyai tvâ kấmâya tvâ sam-ṛídhe tvâ; kikkiṭấ te mánaḥ prajấ-pataye svấhâ[3], kikkiṭấ te prâ-'ṇáṃ vâyáve svấhâ, kikkiṭấ te cákshuḥ sū́ryâya svấhâ, kikkiṭấ te çrótraṃ dyấvâ-pṛithivī́bhyâɷ svấhâ, kikkiṭấ te vấcaɷ sárasvatyai[3] svấhâ || 1 || [c] tváṃ turī́yâ vaçínî vaçấ 'si sakṛíd[3] yát tvâ[4] mánasâ gárbha ấ 'çayat[5] | vaçấ tváṃ vaçínî gacha devấnt satyấḥ santu yá=jamânasya kấmâḥ || [d] ajấ 'si rayi-shṭhấ, pṛithivyấɷ sîdo, ''rdhvấ 'ntáriksham[3] úpa tishṭhasva diví te bṛihád bhấḥ | [e] tántuṃ tanván rájaso bhânúm ánv ihi jyótishmataḥ[3] pathó raksha dhiyấ kṛitấn | [f] anulbaṇáṃ vayata jóguvâm ápo Mánur bhava janáyâ[6] daívyaṃ jánam || [g] mánaso havír asi prajấ-pater várṇo, gấtrâṇâṃ te gâtra-bhấjo bhû=yâsma || 2 || sárasvatyai svấhâ, mánus, tráyodaça ca || 2 ||

3, 4, 3, 1-8. — K. 13, 11. 12. — eti | vâyo iti — çucipâ iti çuci-pâḥ — upo iti[7] — vaçâ | asi — garbhâḥ | eti | açâyat[5] — ajâ | asi | rayishṭheti rayi-sthâ — ûrdhvâ — janayâ.

3. imé[1] vaí sahấ ''stâṃ, té[2] vâyúr vý avât, té[2] gar=

2. bhûtyâdikâmasya vaçâlambhârthamantrâḥ. [1] so schon I, 4, 4, 1. [2] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 10. [3] ohne avagraha. [4] yátvâ AW. [5] nicht komponirt mit â! [6] so (°â) ABW, s. P. 3, 12. [7] s. Whitney zu P. 4, 7 p. 104. 468.

3. tadvidhiḥ. [1] s. P. 4, 52. [2] s. P. 4, 42.

bham adadhâtâṃ, táu sómaḥ prā́ 'janayad[3] agnír agra-sata; sá etâm prajā́-patir âgneyám ashṭā́-kapâlam apaçyat, táṃ nír avapat, ténai 'vaí 'nâm agnér ádhi nír akrîṇât. tásmâd ápy anya-devatŷâm â-lábhamâna âgneyám ashṭā́-kapâlam purástân[4] nír vaped, agnér evaí 'nâm ádhi nish-krī́yā́ '' labhate. yát || 1 || vâyúr vy-ávât tásmâd vâ-yavŷâ, yád imé[5] gárbham ádadhâtâṃ tásmâd dyâvâ-pṛi-thivŷâ, yát sómaḥ prā́ 'janayad[6] agnír ágrasata tásmâd agnî-shomī́yâ, yád anáyor vi-yatyór vā́g ávadat tásmât sâ-rasvatī́[4], yát prajā́-patir agnér ádhi nir-ákrîṇât tásmât prâjâ-patyā́, sā́ vā́ eshā́ sarva-devatŷâ yád ajā́ vaçā́. vâyavŷâm ā́ labheta bhū́ti-kâmo, vâyúr vaí kshépishṭhâ devátâ[4], vâ-yúm evá svéna || 2 || bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam bhū́tiṃ gamayati. dyâvâ-pṛithivŷâm ā́ labheta kṛishá-mâṇaḥ pratishṭhā́-kâmo, divá evā́ 'smai parjányo varshati vŷ asyā́m óshadhayo[4] rohanti sám-ardhukam asya sas-yám bhavaty. agnî-shomī́yâm ā́ labheta yáḥ kâmáyetā́: 'nna-vân annâ-'dáḥ syâm íty, agnínai 'vā́ 'nnam áva run-ddhe[3 u. 7] sómenâ 'nnā́-'dyam, ánna-vân evā́ 'nnâ-'dó bha-vati. sârasvatī́m[4] ā́ labheta yáḥ || 3 || íçvaró vâcó vá-ditoḥ sán vā́caṃ ná váded, vā́g vaí sárasvatî[4], sárasvatîm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, saí vā́ 'smin vā́caṃ dadhâti. prâjâ-patyā́m ā́ labheta yáḥ kâmáyetā́: 'nabhi-jitam abhí jayeyam íti, prajā́-patiḥ sárvâ devátâ[4] devátâ-bhir evā́ 'nabhi-jitam abhí jayati. vâyavŷayo 'pā́-''karoti[8], vâyór evaí 'nâm ava-rúdhyā́ '' labhata. ā́-kûtyai tvâ kā́mâya tvâ || 4 || íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát. kikkiṭâ-kā́raṃ juhoti, kikkiṭâ-kâréṇa vaí grâmyā́ḥ paçávo

3. [3] unbetont. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 4, 24. [6] nicht componirt (mit pra)! [7] °ṃdhe ABCDFW. [8] als Compositum.

ramante[3] prā́ ''raṇyā́ḥ patanti; yát kikkitâ-kā́raṃ juhóti grâmyā́ṇâm paçûnā́ṃ dhṛ́ityai. páry-agnau kriyámâṇe juhoti, jī́vantîm evaí 'nâṃ suvar-gáṃ lokám gamayati; tvám turī́yâ vaçínî vaçā́ 'sī́ 'ty âha, deva-traí 'vaí 'nâṃ gamayati. satyā́ḥ santu yájamânasya kā́mâ íty âhai, 'shá vaí kā́maḥ || 5 || yájamânasya yád ánârta ud-ṛ́cam gáchati, tásmâd evám âhâ. 'jā́ 'si rayi-shṭhé 'ty âhai, 'shv̀ evaí 'nâṃ lokéshu práti shṭhâpayati[9]. diví te bṛhád bhā́ íty âha, suvar-gá evā́ 'smai loké jyótir dadhâti. tántuṃ tanván rájaso bhânúm ánv ihī́ 'ty âhe, 'mā́n evā́ 'smai lokā́ñ[10] jyótishmataḥ[4] karoty. anulbaṇáṃ vayata jóguvâm ápa íti || 6 || âha, yád evá yajná ulbáṇaṃ kriyáte tásyai 'vaí 'shā́ çā́ntir. Mánur bhava janáyâ[11] daívyaṃ jánam íty âha, Mânavỳo vaí prajā́s tā́ evā́ ''dỳâḥ kurute. mánaso havír asī́ 'ty âha, svagā́-kṛtyai. gā́trâṇâṃ te gâtra-bhā́jo bhûyâsmé 'ty âhâ, ''-çísham evaí 'tā́m ā́ çâste. tásyai vā́ etásyâ ékam evā́ 'deva-yajanaṃ yád ā́-labdhâyâm abhráḥ || 7 || bhávati; yád ā́-labdhâyâm abhráḥ syā́d ap-sú vâ pra-veçáyet sárvâṃ vā́ prā́ 'çnîyâd; yád ap-sú pra-veçáyed yajna-veçasáṃ kuryât, sárvâm evá prā́ 'çnîyâd indriyám evā́ ''tmán dhatte. sā́ vā́ eshā́ tráyâṇâm evā́ 'va-ruddhâ saṃvatsara-sádaḥ sahasra-yâjíno gṛiha-medhínas, tá evaí 'táyâ yajeran, téshâm evaí 'shā́ ''ptā́ || 8 || yát, svéna, sârasvatī́m ā́ labheta yáḥ, kā́mâya tvâ, kā́mó, 'pa íty, abhró, dvícatvâriṃçac ca || 3 ||

3, 4, 2, 1-2. — K. 13, 11. 12. — ime iti — âstâm | te iti — avât | te iti — preti | ajanayat — ashṭâkápâlam ity ashṭâ-kapâlam — adhi | nir iti — apîti — âlabhámâna ity

3. [9] so (sh⁰) ABFW, s. P. 6, 4. [10] ⁰n A, ⁰n (mit virâma) B, ⁰ṃ W, s. P. 5, 24. [11] so (⁰â) ABW, s. P. 3, 12.

ã-labhámânaḥ — adhîti | nishkrîyeti niḥ-krîyá | eti — ime iti — preti | ajánayat[6] — agnîshomîyety ágnî-somîyã — adhîti | nirakrĩṇâd iti niḥ-akrĩṇât — divaḥ | eva | asmai — vîti | asyâm — annâda ity ánna-adaḥ — annâdyam ity ánna-adyám — sarvãḥ | devatãḥ — upâkárotîty úpa-âkároti — eti | labhate — ramante | preti | âraṇyâḥ — vaçâ | asi | iti — devatreti deva-trâ | eva — anãrtaḥ — ajâ | asi | rayishṭheti rayi-sthâ — eshu — sthâpayati — suvarga iti suvaḥ-ge — apáḥ — yajne — janayá — eva | âdyãḥ — vai | etasyãḥ — eva | adévayajanam ity adéva-yajanam — preti | açnîyât | indriyam — te | eva | etayã — âptâ.

4. [a] cittáṃ ca cíttiç cã ”-kûtaṃ cã ”-kûtiç ca ví-jnâtaṃ ca vi-jnãnaṃ ca mánaç ca çákvarîç ca dárçaç ca pûrṇá-mâsaç ca bṛihác ca rathaṃ-taráṃ ca. [b] prajã-patir jáyân índrâya vṛíshṇe prã ’yachad ugráḥ pṛitanãjyeshu[1],[2] tásmai víçaḥ sám anamanta sárvâḥ, sá ugráḥ sá hí hávyo babhũva.[2] devâ-’surãḥ sáṃ-yattâ âsant, sá índraḥ prajã-patim úpâ ’dhâvat, tásmâ etãñ jáyân[3 u. 4] prã ’yachat, tãn ajuhot; táto vaí devã ásurân ajayan; yád ájayan táj jáyânâṃ jaya-tváṃ. spárdhamânenai ’té hotavyâ, jáyaty evá tãm pṛítanâm || 1 || úpa, páñcaviṃçatiç ca ||4||

3, 4, 6, 1. 2. — Pâr. 1, 5. — pṛitanâjyéshu — hotavyãḥ.

5. [a] agnír bhûtãnâm ádhi-patiḥ sá mâ ’vatv, índro jyeshṭhãnâṃ, yamáḥ pṛithivyã, vâyúr antárikshasya[1], sũryo diváç, candrámâ[1] nákshatrâṇâm, bṛíhaspátir[1] bráhmaṇo, mitráḥ satyãnâṃ, váruṇo ’pãṃ, samudráḥ[1] srotyãnâm, ánnaṃ sãm-râjyânâm ádhi-pati tán mâ ’vatu, sóma óshadhînâṃ[1], savitã pra-savãnâṃ, rudráḥ paçûnãṃ, tváshṭâ rû-

4. jayâkhyamantrataddhomâḥ. [1] ohne avagraha. [2] | fehlt ABW. [3] °n AW, s. P. 5, 24. [4] s. Pâṇ. 6, 1, 202.

5. abhyâtânâḥ. [1] ohne avagraha.

pā́ṇâm, víshṇuḥ párvatânâm, marúto gaṇā́nâm ádhi-patayas té mâ 'vantu. [b] pítaraḥ pitâmahâḥ[1] pare 'vare tátâs tatâmahâ[1] ihá mâ 'vata | [c] asmín bráhmann asmín kshatrè 'syā́m â-çíshy asyā́m puro-dhā́yâm asmín kármann asyā́ṃ devá-hûtyâm || 1 || avare, saptádaça ca || 5 ||

Av. I, 24 3, 4, 6, 1-2. — Pâr. 1, 5. — Çâñkh. çr. 4, 10, 1.3. — saḥ | mâ | avatu — prithivyâḥ — candramā́ḥ — pitâmahâḥ | pare | avare | tatā́ḥ | tatâmahâḥ — mâ | avata — kshatre | asyâm.

6. devā́ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata; té devā́ etā́n abhy-âtânā́n apaçyan, tā́n abhy-ā́tanvata[1] yád devā́nâṃ kármā́ ''sîd ā́rdhyata tád, yád ásurâṇâṃ ná tád ârdhyata. yéna kármaṇé ''rtset tátra hotavỳâ, ṛidhnóty evá téna kármaṇâ. yád víçve devā́ḥ sam-ábharan tásmâd abhy-âtânā́ vaiçva-devā́, yát prajā́-patir jáyân prā́ 'yachat[2] tásmâj jáyâḥ prâjâ-patyā́ḥ || 1 || yád râshṭrabhṛíd-bhî râshṭrám ā́ 'dadata[2] tád râshṭra-bhṛítâu râshṭra-bhṛit-tváṃ[3]. té devā́ abhy-âtânaír ásurân abhy-ā́tanvata[1 u. 4] jáyair ajayan râshṭrabhṛíd-bhî râshṭrám ā́ 'dadata; yád devā́ abhy-âtânaír ásurân abhy-ā́tanvata[1 u. 5] tád abhy-âtânā́nâm abhyâtâna-tváṃ, yáj jáyair ájayan táj jáyânâṃ jaya-tváṃ, yád râshṭrabhṛíd-bhî râshṭrám ā́ 'dadata[2] tád râshṭra-bhṛítâu râshṭrabhṛit-tváṃ[3]; táto devā́ ábhavan párā́ 'surâ. yó bhrā́tṛivya-vânt syā́t sá etā́ñ juhuyâd, abhy-âtânaír evá bhrā́tṛivyân abhy-ā́tanute[1 u. 6] jáyair jayati râshṭrabhṛíd-bhî râshṭrám ā́ datte, bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrā́tṛivyo bhavati || 2 || prâjâpatyā́ḥ, sò, 'shṭā́daça ca || 6 ||

6. taddhomavidhiḥ (jayai râshṭrabhṛidbhiḥ). [1] als Compositum. [2] nicht componirt (mit pra, resp. â)! [3] °bhṛitvám DW. [4] das Verbum vermuthlich unbetont, s. not. [6]. [5] hier aber ist wohl das Verbum (át°), nicht die Praepos. â, betont. [6] unbetont (das Verbum nämlich)!

3, 4, 4, 1. 5, 1. 7, 1-3. 8, 1-7. — devâḥ — akùrvata — abhyâtànvatety àbhi-âtànvata — karmà | âsī̀t | ârdhyàta — îrtsèt — hotavyā̂ḥ — abhyâtânâ ity àbhi-âtânâḥ | vaiçva-devâ iti vaiçva-devâḥ — preti | ayàchat[2] — râshṭrabhṛidbhir iti râshṭrabhṛit-bhiḥ — eti | adàdata[2] — abhyâtànvatety àbhi-âtànvata[4] — eti | adadata — abhyâtànvatety àbhi-âtànvata[5] — eti | adàdata[2] — pareti | asùrâḥ — abhyâtànuta ity àbhi-âtànute.

7. [a] ṛitâshā́ḍ[1] ṛitá-dhâmâ 'gnír gandharvás, tásyaú 'shadhayo[1] 'psarása[1] ū́rjo nā́ma; sá idám bráhma kshatrám pâtu, tā́ idám bráhma kshatrám pântu, tásmai svā́hâ[1] tā́bhyaḥ svā́hâ. [b] saṃ-hitó viçvá-sâmâ sū́ryo gandharvás, tásya márîcayo 'psarása â-yúvaḥ. [c] su-shumnáḥ[2] sū́rya-raçmiç candrámâ[1] gandharvás, tásya nákshatrâṇy apsaráso bekúrayo. [d] bhujyúḥ su-parṇó yajnó gandharvás, tásya dákshiṇâ apsarása stavā́ḥ. [e] prajā́-patir viçvá-karmâ má-naḥ || 1 || gandharvás, tásya 'rk-sâmā́ny apsaráso váhnaya. [f] ishiró viçvá-vyacâ vā́to gandharvás, tásyā́ "po 'psaráso mudā́. [g] bhúvanasya pate yásya ta upári gṛihā́ ihá ca | sá[3] no râsvā́ 'jyâniṃ râyás póshaṃ[4] su-vī́ryaṃ saṃ-vatsarī́-ṇâṃ svastím[1] || [h] parameshṭhy[1] ádhi-patir mṛityúr gandhar-vás, tásya víçvam apsaráso bhúvaḥ. [i] su-kshitíḥ sú-bhûtir bhadra-kṛít súvar-vân parjányo gandharvás, tásya vi-dyúto 'psaráso rúco. [k] dûré-hetir amṛiḍayáḥ || 2 || mṛityúr gandharvás, tásya pra-jā́ apsaráso bhîrúvaç. [l] cā́ruḥ kṛi-paṇa-kâçī́ kā́mo gandharvás, tásyâ "-dháyo 'psarásaḥ çocá-yantîr nā́ma; sá idám bráhma kshatrám pâtu, tā́ idám bráhma kshatrám pântu, tásmai svā́hâ tā́bhyaḥ svā́hâ.

7. râshṭrabhṛinmantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] °mnaḥ ABFW, und in CD vor wie nach iti; s. P. 13, 15. (Nir. 2, 6.) [3] so schon III, 3, 8, 3. [4] so (°s p°) ABW; s. P. 8, 29.

[m] sá no bhuvanasya pate yásya ta upári grihā́ ihá ca | urú bráhmaṇe 'smaí kshatrā́ya máhi çárma yacha || 3 || máno, 'mṛiḍayáḥ, sháṭcatvâriṁçac ca || 7 ||

3, 4, 8, 1-7. 5, 4, 9, 3. 7, 4, 4. — K. 18, 14. 21, 12. (37, 10-12). Vs. 18, 38-44. Ç. 9, 4, 1, 1-12. Kâ. 18, 5, 16. 17. — ṛitâshâṭ — oshádhayaḥ | apsarasáḥ — sushumna iti su-sumnaḥ — tasyá | ṛiksâmânîty ṛik-sâmâni — viçvavyácâ iti viçva-vyacâḥ — mudâḥ — te — ajyā́nim[5] | râyaḥ | posháṃ — parameshṭhî — suvárvân iti suváḥ-vân — âdhaya ity ā́-dhayáḥ.

8. râshṭrá-kâmâya hotavyâ, râshṭráṃ vaí râshṭra-bhṛíto, râshṭréṇai 'vā́ 'smai râshṭrám áva runddhe[1], râshṭrám evá bhavaty. âtmáne hotavyâ, râshṭráṃ vaí râshṭra-bhṛíto râshṭrám pra-jā́ râshṭrám paçávo râshṭráṃ yác chréshṭho bhávati, râshṭréṇai 'vá râshṭrám áva runddhe[1] vásishṭhaḥ samânā́nâm[2] bhavati. grā́ma-kâmâya hotavyâ, râshṭráṃ vaí râshṭra-bhṛíto râshṭráṃ sa-jâtā́, râshṭréṇai 'vā́ 'smai râshṭráṃ sa-jâtā́n áva runddhe[1], grâmī́ || 1 || evá bhavaty. adhi-dévane juhoty, adhi-dévana evā́ 'smai sa-jâtā́n áva runddhe[1], tá enam áva-ruddhâ úpa tishṭhante. ratha-mukhá ójas-kâmasya hotavyâ, ójo vaí râshṭra-bhṛíta ójo rátha, ójasai 'vā́ 'smâ ójó 'va runddha[1] ojasvỳ[2] evá bhavati. yó râshṭrā́d ápa-bhûtaḥ syā́t tásmai hotavyâ; yā́vanto[2] 'sya ráthâḥ syús tā́n brûyâd: yuñgdhvám[3] íti râshṭrám evā́ 'smai yunakti || 2 || ā́-hutayo vā́ etásyā́ 'kḷiptâ yásya râshṭráṃ ná kálpate, sva-rathásya dákshiṇaṃ cakrám pra-vṛíhya nâḍī́m abhí juhuyâd, ā́-hutîr evā́ 'sya kalpayati, tā́ asya kálpamânâ râshṭrám ánu kalpate. saṃ-grâmé sáṃ-yatte hotavyâ, râshṭráṃ vaí râshṭra-bhṛíto, râ-

7. [5] ā́jyânim C prima.

8. teshâṃ kâmyâḥ prayogâḥ. [1] °ṃdhe ABCDFW. [2] ohne avagraha. [3] yuñdh° ABCDW.

shṭré khálu vā́ eté vy-ā́yachante[4] yé saṃ-grâmáɷ saṃ-yánti, yásya pū́rvasya júhvati sá evá bhavati jáyati táṃ saṃ-grâmám. mândhuká[5] idhmáḥ || 3 || bhavaty, áṅgârâ evá prati-véshṭamânâ amítrâṇâm asya sénâm práti veshṭayanti. yá un-mā́dyet tásmai hotavỳâ, gandharvâ-'psaráso vā́ etám ún mâdayanti yá un-mā́dyaty, eté khálu vaí gandharvâ-'psaráso yád râshṭra-bhṛ́tas; tásmai svā́hâ[2] tā́bhyaḥ svā́hé 'ti juhoti, ténai 'vaí 'nâñ chamayati[6]. naíyagrodha[2 u. 7] aúdumbara[2] ā́çvatthaḥ[2] plā́ksha ítî 'dhmó bhavaty, eté vaí gandharvâ-'psarásâṃ gṛihā́ḥ, svá evaí 'nân || 4 || â-yátane çamayaty. abhi-cáratâ prati-lomáɷ hotavỳâḥ, prâ-'ṇā́n evā́ 'sya pratī́caḥ práti yauti, táṃ táto yéna kéna ca stṛiṇute. svá-kṛita íriṇe juhoti pra-daré vai, 'tád vā́ asyaí nírṛiti-gṛihîtaṃ, nírṛiti-gṛihîta evaí 'naṃ nír-ṛityâ grâhayati; yád vâcáḥ krū́rāṃ téna váshaṭ karoti, vâcá evaí 'naṃ krū́réṇa prá vṛiçcati, tâjág ā́rtim[2] ā́ 'rchati[8]. yásya kâmáyetâ: 'nnā́-'dyam || 5 || ā́ dadîyé 'ti tásya sabhā́yâm ut-tânó ni-pádya bhúvanasya pata íti tṛíṇâni sáṃ gṛihṇîyât, prajā́-patir vaí bhúvanasya pátiḥ, prajā́-patinai 'vā́ 'syâ 'nnā́-'dyam ā́ datta; idám ahám amúshyâ ''mushyâyaṇásyâ 'nnā́-'dyaɷ harâmī́ 'ty âhâ, 'nnā́-'dyam evā́ 'sya harati; shaḍ-bhír harati, sháḍ vā́ ṛitávaḥ, prajā́-patinai 'vā́ 'syâ 'nnā́-'dyam â-dā́ya 'rtávo 'smâ ánu prá yachanti || 6 || yó jyeshṭhá-bandhur ápa-bhūtaḥ syā́t táɷ sthále 'va-sā́yya brahmau-'danáṃ cátuḥ-çarâvam paktvā́ tásmai hotavỳâ, várshma vaí râshṭra-bhṛíto, várshma sthálaṃ, várshmaṇai 'vaí 'naṃ várshma samânā́nâṃ[2] gamayati; cátuḥ-çarâvo bhavati, dikshv èvá práti

8. [4] als Compositum. [5] so ABCDFW, mâdhuka Pet. W. [6] °nch° AW, °ṃ ç° B. [7] ? so ABF, náyya° CD, naíyya° W. [8] s. P. 10, 9.

tishṭhati; kshîré bhavati, rúcam evā́ 'smin dadhâty; úd dharati çrita-tvā́ya; sarpíshvân[2] bhavati medhya-tvā́ya; cátvâra ârsheyā́ḥ prā́ 'çnanti, diçā́m evá jyótishi juhoti || 7 || grâmī́, yunaktí, 'dhmā́ḥ, svá evaí 'nân, annā́dyaṃ, yachanty, ékân ná pañcâçác ca || 8 ||

3, 4, 7, 1-3. — hotavyā́ḥ — prajeti pra-jâ — grâmî — adhidevàna ity àdhi-devàne | eva — te | enam — ratha-mukha iti ratha-mukhe | ojàskâmasyety ojàḥ-kâmasya — rathàḥ | ojàsâ — ojasvî | eva — akḷptâḥ — kalpàmânâḥ — vyâyàchanta iti vi-âyàchante — mândhukaḥ — nayyàgrodhaḥ[7] | audùmbaraḥ | âçvàtthaḥ | plâkshàḥ — sve | eva — svakṛita iti sva-kṛite — nirṛitigṛihîta iti nirṛiti-gṛihîte — nirṛityeti niḥ-ṛityâ — vâcaḥ | eva — ârtim | eti | ṛichati — annâdyam ity ànna-adyàm — eti | datte — ṛitavàḥ | asmai | anù | preti — sthalè | avasâyyety àva-sâyyà — ud iti | harati — sarpishvā́n.

9. dévikâ nír vapet prajā́-kâmaç, chándâṃsi vaí dévikâç, chándâṃsî 'va khálu vaí pra-jā́ç, chándo-bhir evā́ 'smai pra-jā́ḥ prá janayati. prathamā́ṃ dhâtā́raṃ karoti, mithunī́ evá[1] téna karoty, ánv evā́ 'smâ ánu-matir manyate râté râkā́ prá sinîvâlī́[2] janayati pra-jā́sv evá prá-jâtâsu kuhvâ vā́caṃ dadhâty. etā́ evá nír vapet paçú-kâmaç, chándâṃsi vaí dévikâç, chándâṃsi || 1 || iva khálu vaí paçávaç, chándo-bhir evā́ 'smai paçū́n prá janayati; prathamā́ṃ dhâtā́raṃ karoti, praí 'vá téna vâpayaty, ánv evā́ 'smâ ánu-matir manyate râté râkā́ prá sinîvâlī́ janayati paçū́n evá prá-jâtân kuhvâ práti shṭhâpayaty[3]. etā́ evá nír vaped grā́ma-kâmaç, chándâṃsi vaí dévikâç, chándâṃsî 'va khálu vaí grā́maç, chándo-bhir evā́ 'smai

9. devikâhavîṅshi. [1] ohne saṃdhi in ABW, s. P. 10, 18 (4, 53). [2] ohne avagraha. [3] so (shṭh°) ABFW, s. P. 6, 4.

grā́mam || 2 || áva runddhe[4]; madhyató[3] dhâtā́ram ka=roti, madhyatá evaí 'naṃ grā́masya dadhâty. etā́ evá nír vapej jyóg-âmayâvî, chándâṃsi vaí dévikâç, chándâṃsi khálu vā́ etám abhí manyante yásya jyóg âmáyati, chándo=-bhir evaí 'nam agadáṃ karoti; madhyató dhâtā́raṃ karoti, madhyató vā́ etásyā́ 'kḷptaṃ yásya jyóg âmáyati, madh=yatá evā́ 'sya téna kalpayaty. etā́ evá níḥ || 3 || vaped yáṃ yajnó nó 'pa-námec, chándâṃsi vaí dévikâç, chándâṃsi khálu vā́ etáṃ nó 'pa namanti yáṃ yajnó nó 'pa-námati; prathamáṃ dhâtā́raṃ karoti, mukhatá[2] evā́ 'smai chán=dâṃsi dadhâty, úpai 'naṃ yajnó namaty. etā́ evá nír va=ped îjânáç, chándâṃsi vaí dévikâ, yâtá-yâmânî 'va khálu vā́ etásya chándâṃsi yá îjâná; ut-tamáṃ dhâtā́raṃ karoti || 4 || upárishṭâd[2] evā́ 'smai chándâṃsy áyâta-yâmâny áva runddha[4], úpai 'nam út-taro yajnó namaty. etā́ evá nír vaped yám medhā́ nó 'pa-námec, chándâṃsi vaí dévikâç, chándâṃsi khálu vā́ etáṃ nó 'pa namantí yám medhā́ nó 'pa-námati; prathamáṃ dhâtā́raṃ karoti, mukhatá evā́ 'smai chándâṃsi dadhâty, úpai 'nam medhā́ namaty. etā́ evá nír vapet || 5 || rúk-kâmaç, chándâṃsi vaí dévikâç, chán=dâṃsî 'va khálu vaí rúk, chándo-bhir evā́ 'smin rúcaṃ da=dhâti; kshîré bhavanti, rúcam evā́ 'smin dadhati; madhyató dhâtā́raṃ karoti, madhyatá evaí 'naṃ rucó dadhâti. gâ=yatrī́ vā́ ánu-matis trishṭúg[2] râkā́ jágatî sinîvâlŷ[2] anu=-shṭúp kuhū́r dhâtā́ vashaṭ-kâráḥ. pûrva-pakshó râkā́ 'para-pakshā́ḥ kuhū́r amâ-vâsŷâ sinîvâlī́[1] paurṇa-mâsy ánu-matiç candrámâ[2] dhâtā́. 'shṭaú || 6 || vásavo 'shṭā́-'ksharâ gâyatry, ékâdaça[2] rudrā́ ékâdaçâ-'ksharâ trishṭúb[2], dvā́daçâ[2] ''dityā́ dvā́daçâ-ksharâ jágatî, prajā́=

9. [4] °ṃdhe ABCDFW.

-patir anu-shṭúb, dhâtā́ vashaṭ-kârá. etád vaí dévikâḥ sárvâṇi ca chándâṁsi sárvâç ca devátâ vashaṭ-kârás; tā́ yát sahá sárvâ nir-váped îçvarā́ enam pra-dáho; dvé[5] prathamé[6] nir-úpya dhâtús tritī́yam nír vapet tátho[7] evó 't-tare[8] nír vapet; táthai 'naṃ ná prá dahanty, átho[7] yá-smai kā́mâya nir-upyánte tám evā́ "bhir úpâ "pnoti ‖ 7 ‖ paçúkâmaç chándâṁsi vaí dévikâç chándâṁsi, grā́mam, kalpayaty etā́ evá nír, uttamáṃ dhâtā́raṃ karoti, medhā́ namaty etā́ evá nír vaped, ashṭaú, dahanti, náva ca ‖ 9 ‖

K. 12, 8. — Ç. 9, 5, 1, 34-39. Kâ. 18, 6, 20.21. — Çâñkh. Br. (3, 1). 19, 7. çr. 9, 28, 1. — Ait. 3, 47. (7, 11). Âçval. 6, 14. — (Kauç. 1.) — devikâḥ — mithunî | eva — sthâpayati — yaḥ | îjânaḥ — trishṭuk | râkâ — anushṭub ity ànu-stup — candramâḥ — trishtup — anushṭub ity ànu-stup — de-vatâḥ — sarvâḥ — îçvarâḥ — dve iti | prathame iti — tatho iti — uttàre ity ut-tare — atho iti.

10. [a] vā́stosh pate[1] práti jânîhy asmā́nt sv-âveçó ana-mîvó[2] bhavâ[3] naḥ | yát tvé "mahe[4] práti tán no jushasva çáṃ na edhi dvi-páde çáṃ cátush-pade ‖ [b] vā́stosh pate[1] çagmáyâ saṁ-sádâ te sakshîmáhi raṇváyâ gâtu-mátyâ | ā́vaḥ kshéma utá yóge váraṃ no yûyám pâta svastí-bhiḥ sádâ naḥ ‖ yát sâyám-prâtar agni-hotráṃ juhóty âhutî-'shṭakā́ evá tā́ úpa dhatte ‖ 1 ‖ yájamâno, 'ho-râtrā́ṇi vā́ etásyé 'shṭakâ yá ā́hitâ-'gnir, yát sâyám-prâtar juhóty aho-râtrā́ṇy evā́ "ptvé 'shṭakâḥ kṛitvó 'pa dhatte. dáça samânátra[5] juhoti, dáçâ-'ksharâ vi-rā́ḍ, vi-rā́jam evā́ "ptvé 'shṭakâṃ kṛitvó 'pa dhatté, 'tho vi-rā́jy evá yajnám âpnoti,

9. [5] s. P. 4, 49. [6] s. P. 1, 50. [7] s. Whitney zu P. 4, 7 p. 104. 468. [8] s. P. 4, 11.

10. prayâṇaṃ karishyato 'gnihotriṇo 'gnisamâropaṇam (vâstoshpatiyuto homaḥ). [1] so (°sh p°) ABFW; s. P. 8, 27. [2] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 17. [3] so (°â) ABW, s. P. 3, 8. [4] Wurzel betont, s. Pet. W. [5] ohne avagraha.

cítyaç-cityo 'sya bhavati; tásmâd yátra dáço 'shitvā́[6] pra-yā́ti tád yajna-vâstv, ávâstv evá tád yát táto 'rvâcī́nam || 2 || rudráḥ khálu vaí vâstosh-patír[7], yád áhutvâ vâstosh-patī́yam pra-yâyā́d rudrá enam bhûtvā́ 'gnír anû-'tthā́ya hanyâd; vâstosh-patī́yam juhoti, bhâga-dhéyenai 'vaí 'na‿ çamayati, nā́ "rtim[4] ā́ 'rchati[8] yájamâno. yád yukté juhuyā́d yáthâ prá-yâte vā́stâv ā́-hutim juhóti tâdṛíg[4] evá tád, yád áyukte juhuyā́d yáthâ kshéma ā́-hutim juhóti tâdṛíg[4] evá tád; áhutam asya vâstosh-patī́ya‿ syât || 3 || dákshiṇo yuktó bhávati savyó 'yuktó, 'tha vâstosh-patī́yam juhoty, ubháyam evā́ 'kar, ápari-vargam evaí 'na‿ çamayati. yád ékayâ juhuyā́d darvi-homám kuryât; puro-'nuvâkyâm anū́-'cya yâjyayâ juhoti sadeva-tvā́ya. yád dhutá â-dadhyā́d rudrám gṛihā́n anv-ā́rohayed[9], yád ava-kshā́ṇâny ásam-prakshâpya[10] pra-yâyā́d yáthâ yajna-veçasám vâ "-dáhanam vâ tâdṛíg[4] evá tád. ayám te yónir ṛitvíya íty aráṇyoḥ sam-ā́rohayati[9] || 4 || eshá vā́ agnér yóniḥ, svá evaí 'nam yónau sam-ā́rohayaty[9]. átho khálv âhur: yád aráṇyoḥ sam-ā́rûḍho náçyed úd asyâ 'gníḥ sīdet punar-âdhéyaḥ syâd íti; yā́ te agne[11] yajníyâ tanū́s táyé " 'hy ā́ rohé 'ty âtmánt sam-ā́rohayate[9], yájamâno vā́ agnér yóniḥ, svā́yâm evaí 'nam yónyâ‿ sam-ā́rohayate[9] || 5 || dhatte, 'rvâcī́na‿, syât, samā́rohayati, páñcacatvâri‿çac ca || 10 ||[12]

[a.b] Pâr. 3, 5. Çâñkh. çr. 2, 16, 1-3. 17, 3. Kauç. 43. Âçv. g. 2, 9, 9. — [4. 5] B. 2, 5, 8, 8. — vâstóḥ | pate — svâveça iti su-âveçaḥ — bhava — tvâ | îmàhe — tat | naḥ — âvàḥ | kshemè — âhutîshṭakâ ity ā̂huti-ishṭakâḥ — ahorâtrâṇîty àhaḥ-râtrâṇi — ishṭàkâḥ | yaḥ — samânatrà — atho iti

10. [6] so BFW, daçaushi⁰ A. [7] hier als Compositum! [8] s. P. 10, 9. [9] als Compositum. [10] so (⁰pya) ADFW und Pet. W., ⁰yya BC. [11] so (⁰e a⁰) ABFW, s. P. 11, 10. [12] hier bricht B ab.

— ushitvâ — avâ̆stu | eva — vâstoshpatir iti vâstoḥ-patiḥ — vâstoshpatîyam iti vâstoḥ-patîyàm — anûtthâyety ànu-utthâyà — ârtim | eti | ṛichati — kshemè — ayùktaḥ | athà — eva | akaḥ — anûcyety ànu-ucyà — yat | hute — anvâròhayed ity ànu-âròhayet — vâ | âdahànam ity â̆-dahànam — samâròhayatîti sam-âròhayati — eshaḥ | vai — sve | eva — atho iti — tayâ̆ | eti | ihi | eti | roha — samâròhayata iti sam-âròhayate.

11. [a] tvám agne bṛihád váyo dádhâsi deva dâçúshe | kavír gṛihá-patir yúvâ || [b] havya-vâ̆ḍ agnír ajáraḥ pitâ̆ no vi-bhúr vi-bhâ̆vâ su-dṛíçîko asmé [1 u. 2] | su-gârhapatyâ̆ḥ sám ísho didîhy asma-dríyak sám mimîhi çrávâᴗsi || [c] tváṃ ca soma no váço jîvâ̆tuṃ ná marâmahe | priyá-stotro vánaspátiḥ [3] || [d] brahmâ̆ devâ̆nâm pada-vî̆ḥ kavînâ̆m ṛíshir víprâṇâm mahishó mṛigâ̆ṇâm | çyenó gṛídhrâṇâᴗ svá-dhitir vánânâᴗ sómaḥ || 1 || pavítram áty eti rébhan || [e] â̆ viçvá-devaᴗ sát-patiᴗ sû-'ktaír adyâ̆ [4] vṛiṇîmahe | satyá-savaᴗ savitâ̆ram || [f] â̆ satyéna rájasâ vártamâno ni-veçáyann amṛítam mártyaṃ ca | hiraṇyáyena savitâ̆ ráthenâ̆ " devó yâti bhúvanâ vi-páçyan || [g] yáthâ no áditiḥ [1] kárat [5] páçve nṛí-bhyo yáthâ gáve | yáthâ tokâ̆ya rudríyam || [h] mâ̆ nas toké tánaye mâ̆ na â̆yushi mâ̆ no góshu mâ̆ || 2 || no áçveshu [1] rîrishaḥ | vîrâ̆n mâ̆ no rudra bhâmitó vadhîr havíshmanto [3] námasâ vidhema te || [i] uda-prúto ná váyo rákshamâṇâ vâ̆vadato abhríyasye [1] 'va ghóshâḥ | giri-bhrájo nó "rmáyo mádanto bṛíhaspátim [3] abhŷ arkâ̆ anâvan || [k] haᴗsaír iva sákhi-bhir vâ̆vadad-bhir açman-máyâni náhanâ vy-ásyan | bṛíhaspátir abhi-kánikradad gâ̆ utá prâ̆ 'staud úc

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [2] s. P. 4, 9. [3] ohne avagraha. [4] so (°â) AW, s. P. 3, 8. 10. [5] kàraty W, s. Whitney zu P. 12, 7 p. 262.

ca vidvā̆n agâyat ‖ [1]é 'ndra sânasíᴗ rayím ‖ 3 ‖ sa-jítvâ-naᴗ sadâ-sáham | várshishṭham ûtáye bhara ‖ [m]prá sasâ-hishe puru-hûta çátrûñ jyéshṭhas[6] te çúshma ihá râtír astu | índrā̆ " bhara dákshiṇenâ[4] vásûni pátiḥ síndhûnâm asi revátînâm[3] ‖ [n]tváᴗ sutásya pîtáye sadyó[3] vṛiddhó ajâ-yathâḥ[1] | índra jyaíshṭhyâya su-krato ‖ [o]bhuvás tvám indra bráhmaṇâ mahā̆n bhúvo víçveshu sávaneshu yajní-yaḥ | bhúvo nṛī̆ᴗç cyautnó víçvasmin bháre jyéshṭhaç ca mántraḥ ‖ 4 ‖ viçva-carshaṇe ‖ [p]mitrásya carshaṇî-dhṛí-taḥ[7] çrávo devásya sânasím | satyáṃ citráçravas-tamam ‖ [q]mitró jánân yâtayati pra-jânán mitró dâdhâra pṛithivī̆m utá dyā̆m | mitráḥ kṛishṭī̆r áni-mishâ 'bhí cashṭe satyā̆ya havyáṃ ghṛitá-vad vidhema ‖ [r]prá sá mitra márto astu[1] práyasvân[8] yás ta âditya çíkshati vraténa | ná hanyate ná jîyate tvóto[3] naí 'nam áᴗho açnoty[1] ántito[3] ná dûrā̆t ‖ [s]yát ‖ 5 ‖ cid dhí te víço yathâ prá deva varuṇa vra-tám | minîmási dyávi-dyavi ‖ [t]yát kíṃ ce 'dáṃ varuṇa daívye jáne 'bhi-drohám manushyâç cárâmasi | ácittî yát táva dhármâ[9] yuyopimá mā̆ nas tásmâd énaso deva rî-rishaḥ ‖ [u]kitavā̆so yád riripúr ná dîví yád vâ ghâ[4] satyám utá yán ná vidmá[10] | sárvâ tā̆ ví shya[11] çithiré 'va devā̆ 'thâ[4] te syâma varuṇa priyā̆saḥ ‖ 6 ‖ sómo, góshu mā̆, rayím, mántro, yác, chithirā̆, saptá ca ‖ 11 ‖

1, 8, 10, 1.2. — [a]R. 8, 91, 1; [b]5, 4, 2; [c]1, 91, 6; [d]9, 96, 6; [e]5, 82, 7; [f]nur hier; [g]1, 43, 2; [h]1, 114, 8; [i.k]10, 68, 1. 67, 3; [l]1, 8, 1; [m]10, 180, 1; [n]1, 5, 6; [o]10, 50, 4; [p.q.r]3, 59, 6.1.2; [s]1, 25, 1; [t]7, 89, 5; [u]5, 85, 8. — asme iti — asmadriyag ity ásma-dri-yák — vaçáḥ — eti | viçvadévam iti viçva-devam — sûk-

11. [6] so A pr. m., °njy° A sec. m., °ṃ jy° W, s. P. 5, 24. [7] s. P. 3, 7; Whitney zu P. 13, 13. [8] so (e ') AW, s. P. 12, 7. [9] so A. C pr. m. D. W., dhármă C sec. m.; s. Whitney zu P. 3, 15 p. 98. [10] vighná C. [11] s. P. 6, 4; sma C.

tair iti su-uktaiḥ | adya — eti | satyenà — rathèna | eti — paçvè[12] — rakshàmâṇâḥ — na | ûrmayàḥ — nahànâ | vyasyann[13] iti vi-asyàn — preti | astaut — eti | indra — çushmàḥ — indrà | eti — dakshiṇena — sukrato iti su-krato — carshaṇîdhṛita iti carshaṇi-dhṛitàḥ — tvotàḥ — viçàḥ | yathâ — acittì — dharmà[9] — gha — vîti | sya | çithirâ | iva — athà.

ví vấ, ấ vâyo, imé vaí, cittáṃ câ, 'gnír[14] bhûtấnâṃ, devấ vấ, ṛitâshấḍ, râshṭrákâmâya, dévikâ, vấstoshpate, tvám agne bṛihád váya, ékâdaça || 11 ||

ví vấ (1, 1), íty[15] âha yathâyajúr evaí 'tán (3, 5), mṛityúr gandharvó (7, 3), 'va runddhe[16] (9, 3), tvám agne bṛihád váyaḥ (11, 1), sháṭcatvâriṃçat || 46 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ tṛitîyakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ ||

1. [a] pûrṇấ paçcấd utá pûrṇấ purástâd[1] ún madhyatáḥ[1] paurṇa-mâsī́ jigâya | tásyâṃ devấ ádhi saṃ-vásanta ut-tamé nấka ihá mâdayantâm || [b] yát te devấ ádadhur bhâga-dhéyam ámâ-vâsye saṃ-vásanto mahi-tvấ | sấ no yajnám pipṛihi viçva-vâre rayíṃ no dhehi su-bhage su-vī́ram || [c] ni-véçanî saṃ-gámanî vásûnâṃ víçvâ rûpấṇi vásûny â-veçáyantî | sahasra-posháṃ su-bhágâ rárâṇâ sấ na ấ gan várcasâ || 1 || saṃ-vidânấ || [d] ágnî-shomau prathamaú vîryèṇa vásûn rudrấn âdityấn ihá jinvatam | mâdhyáṃ hí paurṇa-mâsáṃ jushéthâm bráhmaṇâ vṛiddhaú su-kṛiténa sâtấv áthâ 'smá-bhyaṃ sahá-vîrâṃ rayíṃ ní yachatam ||

âdityấç cấ 'ñgirasaç câ 'gnī́n ấ 'dadhata, té darça-pûrṇamâsaú praí "psan; téshâm áñgirasâṃ nír-uptaṃ havír ấsîd áthâ "dityấ etaú hómâv apaçyan, tấv ajuhavus, táto

11. [12] paroxytonon, s. Pet. W. [13] vyákhyan W pr. m. [14] cittám agnír W. [15] vấ etásyé 'ty D. [16] ruṃdhe ACDW.

5, 1-10. someshṭyoḥ çeshaḥ; 1. darçapûrṇamâseshṭyañgabhûtâ 'nvârambhaṇîyeshṭiḥ. [1] ohne avagraha.

vaí té darça-pûrṇamâsaú || 2 || pûrva â 'labhanta. darça-pûrṇamâsâv â-lábhamâna etaú hómau purástâj[1] juhuyât, sâ-'kshấd evá darça-pûrṇamâsấv ấ labhate. brahma-vâdíno vadanti: sá t' vaí[2] darça-pûrṇamâsấv ấ labheta yá enayor anu-lomám ca prati-lomám ca vidyấd íty; amâ-vâsyâyâ ûrdhvám tád anu-lomám, paurṇa-mâsyaí pratîcî́nam[1] tát prati-lomám; yát paurṇa-mâsî́m pû́rvâm â-lábheta prati-lomám enâv ấ labhetâ, 'múm apa-kshî́yamâṇam[3] ánv ápa || 3 || kshîyeta; sârasvataú[1] hómau purástâj[1] juhuyâd, amâ-vâsyâ vaí sárasvaty[1] anu-lomám evaí 'nâv ấ labhate 'múm â-pyấyamânam ánv ấ pyâyata.
âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlam purástân nír vapet[4] sárasvatyai[1] carúṃ sárasvate[1] dvấdaça-kapâlam. yád âgneyó bhávaty agnír vaí yajna-mukhám, yajna-mukhám evá 'rddhim purástâd dhatte; yád vaishṇavó bhávati yajnó vaí víshṇur yajnám evấ ''-rábhya prá tanute. sárasvatyai[1] carúr bhavati[4] sárasvate dvấdaça-kapâlo, 'mâ-vâsyâ vaí sárasvatî pûrṇá-mâsaḥ sárasvân[1], tấv evá sâ-'kshấd ấ rabhata, ṛidhnóty âbhyâm. dvấdaça-kapâlaḥ sárasvate bhavati mithuna-tvấya prá-jâtyai. mithunaú gấvau dákshiṇâ sám-ṛiddhyai[5] || 4 || várcasâ, vaí té darçapûrṇamâsấv, ápa, tanute sárasvatyai, páñcaviṃçatiç ca || 1 ||

a.b Ath. 7, 80, 1. 79, 1. — 4.5 Ç. 11, 2, 4, 9 (eke). — ud iti | madhyataḥ — adhîti | saṃvasánta iti saṃ-vasántaḥ — nâke — amấvâsya ity amấ-vâsye — suvîram iti su-vîrám — naḥ | eti | gan — agnî́shomâv ity agnî́-somau — sahavî́râm iti saha-vîrâm — preti | aipsan — âsî́t | athá — pûrvé | eti — saḥ | tu | vai — amâvâsyấyâ ity ámâ-vâsyấyâḥ — anú | apeti | kshîyeta — anú | eti | pyâyate — eva | ṛiddhim — rabhate | ṛidhnoti.

1. [2] s. P. 5, 13. [3] Wurzel betont. [4] unbetont. [5] °ṛidhyai ACDFW.

2. ṛíshayo vā́ índram praty-ákshaṃ nā́ ’paçyan, táṃ Vásishṭhaḥ praty-áksham apaçyat, sò ’bravîd: brā́hmaṇaṃ te vakshyâmi yáthâ tvát-purohitâḥ pra-jā́ḥ pra-janishyánté ’tha mé ’tarebhya ṛíshibhyo mā́ prá voca íti; tásmâ etā́nt stóma-bhâgân abravît, táto Vásishṭha-purohitâḥ pra-jā́ḥ prā́ ’jâyanta; tásmâd Vâsishṭhó brahmā́ kâryàḥ, praí ’vá jâyate. raçmír asi ksháyâya tvâ ksháyaṃ jinvé ’ti ‖ 1 ‖ âha, devā́ vaí ksháyo, devébhya evá yajnám prā́ ’’ha. pré-’tir asi dhármâya tvâ dhármaṃ jinvé ’ty âha, manushyầ vaí dhármo, manushyèbhya evá yajnám prā́ ’’hā́. ’nv-itir asi divé tvâ dívaṃ jinvé ’ty âhai, ’bhyá evá lokébhyo yajnám prā́ ’’ha. vi-shṭambhò ’si vṛíshṭyai tvâ vṛíshṭiṃ jinvé ’ty âha, vṛíshṭim evā́ ’va ‖ 2 ‖ runddhe[1]. pra-vā́ ’sy anu-vā́ ’sī́ ’ty âha, mithuna-tvā́yo. ’çíg asi vásu-bhyas tvâ vásûñ jinvé[2] ’ty âhâ, ’shṭaú vásava ékâdaça[3] rudrā́ dvā́daçâ[3] ’’dityā́, etā́vanto[3] vaí devā́s, tébhya evá yajnám prā́ ’’haú. ’jo ’si pitṛ́-bhyas tvâ pitṝ́ñ jinvé[2] ’ty âha, devā́n evá pitṝ́n ánu sáṃ tanoti. tántur asi pra-jā́bhyas tvà pra-jā́ jinva ‖ 3 ‖ íty âha, pitṝ́n evá pra-jā́ ánu sáṃ tanoti. pṛitanâshā́ḍ[3] asi paçú-bhyas tvâ paçū́ñ jinvé[2] ’ty âha, pra-jā́ evá paçū́n ánu sáṃ tanoti. revád[3] asy óshadhî-bhyas[4] tvaú ’shadhîr jinvé ’ty âhaú, ’shadhîshv[3] evá paçū́n práti shṭhâpayaty[5]. abhi-jíd asi yuktá-grâvé ’ndrâya tvé ’ndraṃ jinvé ’ty âhâ, ’bhí-jityâ. ádhi-patir asi prâ-’ṇā́ya tvâ prâ-’ṇám ‖ 4 ‖ jinvé ’ty âha, pra-jā́sv evá prâ-’ṇā́n

2. (stomabhâgaiḥ) saumikabrahmatvavidhiḥ. [1] ⁰ṃdhe ACDFW. [2] ⁰n j⁰ AW (das zweite Mal blos j⁰); s P. 5, 24. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 3, 7. [5] s. P. 6, 4.

dadhâti. tri-vṛíd asi pra-vṛíd asî́ 'ty âha, mithu-na-tvā́ya. saṃ-rohò 'si nî-rohò 'sî́ 'ty âha, prá-jâtyai. vasukò 'si vésha-çrir asi vásyashṭir[3] asî́ 'ty âha, práti-shṭhityai || 5 || jinvé 'ty, áva, prajā́ jinva, prâ-ṇā́ṃ, triṃçác ca || 2 ||

4, 4, 1, 1-3. 5, 3, 6, 1-3. — K. 17, 7. 37, 17. — Vs. 15, 6-9. Ç. 8, 5, 3, 1-8 (eke). Kâ. 11, 1, 21. 17, 11, 9. 10. — Pañc. 1, 9, 1-10, 21. 15, 5, 24. Lâṭy. 5, 11, 1-8. — pratyaksham iti prati-aksham — athâ | mâ | itârebhyaḥ — voçaḥ — pretir iti pra-itiḥ — vishṭambha iti vi-stambhaḥ — praveti pra-vâ — uçik — âha | ojâḥ — anu | sam iti | tanoti — prajâ iti pra-jâḥ — anu | sam iti | tanoti — pṛitanâshâṭ — revat — oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ — sthâpayati — yukta-grâveti yukta-grâvâ — abhijityâ ity abhi-jityai — prâṇâ-yeti pra-anâyâ — nîroha iti niḥ-rohaḥ — veshâçrir iti veshâ-çriḥ — vasyâshṭiḥ.

3. [a] agnínâ devéna pṛítanâ jayâmi gâyatréṇa chándasâ tri-vṛítâ stómena ratham-taréṇa sā́mnâ vashaṭ-kâréṇa vájreṇa pûrva-jā́n bhrā́tṛivyân ádharân[1] pâdayâmy ávai 'nân bâ-dhe práty enân nude 'smín ksháye 'smín bhûmi-loké, yò 'smā́n dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmó, víshṇoḥ krá-meṇā́ 'ty enân krâmâmî́. [b] 'ndreṇa devéna pṛítanâ jayâmi traíshṭubhena[2] chándasâ pañca-daçéna stómena bṛihatā́ sā́mnâ vashaṭ-kâréṇa vájreṇa || 1 || saha-jā́n. [c] víçvebhir devébhiḥ pṛítanâ jayâmi jā́gatena chándasâ sapta-daçéna stómena vâma-devyéna sā́mnâ vashaṭ-kâréṇa vájreṇâ 'para-jā́n. [d] índreṇa sa-yújo vayáṃ sâsahyā́ma pṛitanyatáḥ | ghnánto vṛitrā́ṇy aprati || [e] yát te agne[3] téjas ténâ 'háṃ tejasvî́[2] bhûyâsaṃ, yát te agne[3] várcas ténâ 'háṃ var-

3. vishṇvatikramâḥ (vishṇvatikramaṇe mantrâḥ); vor I, 4, 45 gehörig. [1] s. schol. zu P. 9, 22. [2] ohne avagraha. [3] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 10.

casvī́[2] bhûyâsam, yát te agne[3] háras ténâ 'háꟹ harasvī́[2] bhûyâsam || 2 || bṛihatā́ sā́mnâ vashatkâréṇa vájreṇa, shátcatvâriꟹçac ca || 3 ||

pṛitànâḥ — pûrvajân iti pûrva-jân — sahajân iti saha-jân — aparajân ity àpara-jân — aprati.

4. [a]yé devā́ yajna-háno yajna-múshaḥ pṛithivyā́m ádhy ā́sate[1] | agnír mâ tébhyo rakshatu gáchema su-kṛíto vayám || [b]ā́ 'ganma mitrâ-varuṇâ vareṇyâ rā́trîṇâm bhâgó yuváyor yó ásti[2] | nā́kaṃ gṛihṇânā́ḥ su-kṛitásya loké tṛitī́ye pṛishṭhé ádhi[3] rocané diváḥ || [c]yé devā́ yajna-háno yajna-músho 'ntárikshé[4] 'dhy ā́sate[1] | vâyúr mâ tébhyo rakshatu gáchema su-kṛíto vayám || [d]yā́s te rā́trîḥ savitaḥ || 1 || deva-yā́nîr antarā́ dyā́vâ-pṛithivī́ vi-yánti | gṛihaíç ca sárvaiḥ pra-jáyâ nv ágre súvo rúhâṇâs[5] taratâ[6] rájâꟹsi || [e]yé devā́ yajna-háno yajna-músho divy ádhy ā́sate[1] | sū́ryo mâ tébhyo rakshatu gáchema su-kṛíto vayám || [f]yéné 'ndrâya sam-ábharaḥ páyâꟹsy ut-taména havíshâ jâta-vedaḥ | ténâ 'gne tvám utá vardhaye 'máꟹ sa-jâtā́nâꟹ çraíshṭhya ā́ dhehy enam || yajna-háno vaí devā́ yajna-múshaḥ || 2 || santi, tá eshú lokéshv âsata â-dádânâ vi-mathnânā́ yó dádâti yó yájate tásya[7] | yé devā́ yajna-hánaḥ pṛithivyā́m ádhy ā́sate[1] yé antárikshe[3 u. 4] yé divī́ 'ty âhe, 'mā́n evá lokā́ꟹs tîrtvā́[8] sá-gṛihaḥ sá-paçuḥ suvar-gáṃ lokám ety. ápa vaí sómene "jânā́d devátâç[4] ca yajnáç ca krâmanty; âgneyám páñca-kapâlam ud-avasânī́yaṃ nír vaped, agníḥ sárvâ devátâḥ || 3 || pā́ñkto[9] yajnó, devátâç cai 'vá yajnáṃ cā́ 'va

4. atîmokshajape mantrâḥ; vor I, 4, 45 gehörig, [1] nicht mit adhi componirt. [2] so (⁰o a⁰) AW, s. P. 11, 16. [3] so (⁰e a⁰) AW, s. P. 11, 16. [4] ohne avagraha. [5] zu suvo s. Whitney zu P. 8, 16 p. 192. [6] so (⁰â) AW, s. P. 3, 12. [7] so ADFW; yásya C. [8] so (⁰âꟹs t⁰) AW, s. P. 6, 14. [9] ⁰ñt⁰ AD.

runddhe[10]. gâyatró vā́ agnír gâyatrá-chandâs, táṃ chándasâ vŷ ardhayati yát páñca-kapâlaṃ karóty, ashṭā́-kapâlaḥ kârŷo, 'shṭā́-'ksharâ gâyatrī́, gâyatrò 'gnír gâyatrá-chandâḥ, svénai 'vaí 'naṃ chándasâ sám ardhayati. pañktŷau[8] yâjyâ-'nuvâkŷe[11] bhavataḥ, pā́ñkto[9] yajnás, ténai 'vá yajnā́n naí 'ti || 4 || savitar, devā́ yajnamúshaḥ, sárvâ devátâs, trí-catvâriṃçac ca || 4 ||

K. 5, 6. 32, 6. — devâḥ — adhîti | âsate — eti | aganma — prishṭhe | adhîti — nu | agrè — tarata — vardhaya | imam — çraishṭhyè | eti — te | eshu — âsate | âdadā́nâ ity ā́-dadā́nâḥ — lokân — sarvā́ḥ | devatā́ḥ — ashṭâksharety ashṭâ-aksharâ — na | eti.

5. [a] sū́ryo mâ devó devébhyaḥ pâtu, vâyúr antárikshâd[1], yájamâno 'gnír mâ pâtu cákshushaḥ | sáksha çū́sha sávitar víçva-carshaṇa etébhiḥ soma nā́ma-bhir vidhema te, tébhiḥ soma nā́ma-bhir vidhema te | [b] ahám parástâd[1] ahám avástâd[1] aháṃ jyótishâ ví támo vavâra | yád antárikshaṃ tád u me pitā́ 'bhûd, aháṃ sū́ryam ubhayáto[1] dadarçâ, 'hám bhûyâsam ut-tamáḥ samânā́nâm[1] || 1 || [c] ā́ samudrā́d[1] ā́ 'ntárikshât prajā́-patir uda-dhíṃ cyâvayâtī́, 'ndraḥ prá snautu, marúto varshayantū́. [d] [2]'n nambhaya prithivī́m bhinddhī́[3] 'dáṃ divyáṃ nábhaḥ | udnó divyásya no dehī́ "çâno ví srijâ[4] drítim || [e] paçávo vā́ eté yád âdityá, eshá rudró yád agnír, óshadhîḥ[1] prā́-'syâ 'gnā́v âdityáṃ juhoti, rudrā́d evá paçū́n antár dadhâty, átho óshadhîshv[5 u. 1] evá paçū́n || 2 || práti shṭhâpayati[6] | [f] kavír yajnásya ví tanoti pánthâṃ nā́kasya prishṭhé ádhi[7] rocané diváḥ | yéna

4. [10] ruṃdhe ACDFW. [11] s. P. 4, 52.

5. âdityagrahamantrâḥ; hinter I, 3, 11 gehörig. [1] ohne avagraha. [2] so schon II, 4, 8, 2. [3] °ṃdh° ACW. [4] s. P. 3, 12. [5] s. schol. zu P. 2, 25. [6] s. P. 6, 4. [7] so (°e a°) AW, s. P. 11, 16.

havyáṃ váhasi yā́si dûtá itáḥ prá-cetâ amútaḥ[1] sánîyân ‖ [g]yā́s te víçvâḥ sam-ídhaḥ sánty agne yā́ḥ pṛithivyā́m bar=híshi sū́rye yā́ḥ | tā́s te gachantv ā́-hutiṃ ghṛitásya devâ=-yaté[8] yájamânâya çárma ‖ [h]â-çā́sânaḥ su-vī́ryaᴗ râyás pó=shaᴗ[9] sv-áçviyam | bṛíhaspátinā́ râyā́ svagā́-kṛito máhyaṃ yájamânâya tishṭha ‖ 3 ‖ samânā́nâm, óshadhîshv evá paçū́n, má=hyaṃ yájamânâyaí, 'kaṃ ca ‖ 5 ‖

viçvacarshaṇa iti viçva-carshaṇe — pitâ | abhût — eti | antarikshât — dehi | îçânaḥ — sṛija — prâsyeti pra-asyà — atho iti — sthâpayati — devâyata iti deva-yate — râ=yaḥ | poshàm | svaçviyam iti su-açviyam.

6. [a]sáṃ tvâ nahyâmi páyasâ ghṛiténa sáṃ tvâ nah=yâmy apá óshadhî-bhiḥ[1] | sáṃ tvâ nahyâmi pra-jáyâ 'hám adyá sā́ dîkshitā́ sanavo vā́jam asmé[2] ‖ [b]praí 'tu bráhma=ṇas pátnî[3] védiṃ várṇena sîdatu | [c]áthâ 'hám anu-kâmínî své loké viçā́[4] ihá | [d][5]su-prajásas tvâ vayáᴗ su-pátnîr úpa sedima | ágne sapatna-dámbhanam ádabdhâso ádâbhyam[6] ‖ [e][5]imáṃ ví shyâmi[7] váruṇasya pā́çam ‖ 1 ‖ yám ábadhnîta savitā́ su-kétaḥ | dhâtúç ca yónau su-kṛitásya loké syo=nám me sahá pátyâ karomi ‖ [f]pré 'hy ud-éhy[8] ṛitásya vâ=mī́r ánv, agnís té[9] 'graṃ nayatv áditir mádhyaṃ dadatâᴗ, rudrā́-'vasṛishṭâ 'si yuvā́ nā́ma, mā́ mâ hiᴗsîr | [g]vásu-bhyo rudrébhya âdityébhyo víçvebhyo vo devébhyaḥ pan-néjanîr gṛihṇâmi. [h][10]yajnā́ya vaḥ pan-néjanîḥ sâdayâmi. [i]víçvasya te víçvâ-vato[11] vṛíshṇiyâ-vataḥ[11] ‖ 2 ‖ távâ 'gne vâmī́r

5. [8] s. P. 3, 2. [9] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 29.

6. patnîvishayâ mantrâḥ (yoktrabandhâdi°); [a-d] ist vor I, 2, 2, 2[i] gehörig; [e] vor I, 4, 45, 3[h], [f] vor I, 3, 13, 2[h] und [g.h] hinter ibid.[k]. [1] s. P. 3, 7. [2] s. P. 4, 9. [3] so (°s p°) AW, s. P. 8, 27. [4] betont! [5] so schon I, 1, 10, 1. 2. [6] so (°o a°) AW, s. P. 11, 16. [7] so (°sh) AW, s. P. 6, 4. [8] als Compositum. [9] so (°s t°) AW, s. P. 9, 2. 6, 5. [10] der Comm. zieht auch die Worte y. v. p. zu g. [11] s. P. 3, 5.

ánu saṃ-dṛíçi víçvâ rétâꙍsi dhishîyā́ | k 'gan devā́n yajnó, ní devī́r devébhyo yajnám açishann[12], asmínt sunvatí yájamâna â-çíshaḥ svā́hâ-kṛitâḥ samudre-shṭhā́ gandharvám ā́ tishṭhatā́ 'nu | vā́tasya pátmann iḍá îḍitā́ḥ || 3 || pā́çaṃ, vṛíshṇiyâvatas, triꙍçác ca || 6 ||

a Ath. 14, 2, 70; e Kâ. 3, 8, 2. — oshádhîbhir ity oshádhi-bhiḥ — sanavaḥ[13] — asme iti — brahmáṇaḥ | patnī́ — viçai[4] — vîti | syâmi — preti | ihi | udehîty út-ehi — anv iti | agniḥ | te | agrám — rudrâvásṛishṭeti rudra-avasṛishṭâ — pannejánîr iti pat-nejánîḥ — viçvā́vata iti viçvá-vataḥ | vṛishṇiyâvata iti vṛishṇiya-vataḥ — dhishîya | agán — açishan — yajámâne — samudreshṭhâ iti samudre-sthâḥ — eti | tishṭhata | anú — iḍaḥ.

7. vashaṭ-kâró vaí gâyatriyaí çíro 'chinat, tásyai rásaḥ párâ 'patat, sá pṛithivī́m prā́ 'viçat, sá khadirò 'bhavad; yásya khâdiráḥ sruvó bhávati chándasâm evá rásenā́ 'va dyati, sá-rasâ asyā́ ''-hutayo bhavanti. tṛitī́yasyâm itó diví sóma âsît, táṃ gâyatry ā́ 'harat, tásya parṇám achidyata, tát parṇò 'bhavat, tát parṇásya parṇa-tváṃ; yásya parṇa-máyî juhū́ḥ || 1 || bhávati saumyā́ asyā́ ''-hutayo bhavanti jushánte 'sya devā́ ā́-hutîr. devā́ vaí bráhmann avadanta, tát parṇá úpâ 'çriṇot; su-çrávâ vaí nā́ma yásya parṇa-máyî juhū́r bhávati, ná pâpáꙍ çlókaꙍ çṛiṇoti. bráhma vaí parṇó, víṇ marútó, 'nnaṃ víṇ, mârutò 'çvatthó[1]; yásya parṇa-máyî juhū́r bhávaty ā́çvatthy[1] upa-bhṛíd bráhmaṇai 'vā́ 'nnam áva runddhé[2], 'tho bráhma || 2 || evá viçy ádhy ûhati. râshṭráṃ vaí parṇó víḍ açvatthó[1], yát parṇa-máyî juhū́r bhávaty ā́çvatthy

6. [12] vispashṭam uktavatyaḥ, schol. [13] sanaváḥ C.
7. darçapûrṇamâsâñgabhûtânâṃ srucâṃ vṛikshaviçeshâḥ. [1] ohne avagraha. [2] °ṃdhe ACDFW.

upa-bhṛíd râshṭrám evá viçy ádhy ûhati. prajā́-patir vā́ ajuhot, sā́ yátrā́ ”-hutiḥ praty-átishṭhat táto ví-kañkata úd atishṭhat, tátaḥ pra-jā́ asṛijata; yásya vaíkañkatî[1] dhruvā́ bhávati práty evā́ ’syā́ ”-hutayas tishṭhanty, átho praí ’vá jâyata. etád vaí srucā́ɷ rûpáṃ yásyai ’váɷ-rûpâḥ srúco bhávanti sárvâṇy evaí ’naɷ rûpā́ṇi paçûnā́m úpa tishṭhante, nā́ ’syā́ ’pa-rûpam âtmáñ jâyate[3] ‖ 3 ‖ juhū́r, átho bráhma, srucā́ɷ, saptádaça ca ‖ 7 ‖

[1] B. 3, 2, 1, 1. — K. 30, 10. — Ç. 11, 7, 2, 8. — [3] Ç. 2, 2, 4, 10. 6, 6, 3, 1. — bhavanti | jushantè | asya — parṇaḥ | upeti — suçravâ iti su-çravā́ḥ — viṭ | mârutaḥ | açvatthaḥ — âçvàtthî — atho iti — vikàṃkata iti vi-kaṃkataḥ — vaikàṃkatî — atho iti | preti | eva.

8. [a] upayâmá-gṛihîto ’si, prajā́-pataye tvâ jyótishmate[1] jyótishmantaṃ gṛihṇâmi dákshâya daksha-vṛídhe râtáṃ devébhyo, ’gni-jihvébhyas tva ’ṛtâyú-bhya índra-jyeshṭhebhyo várunarâja-bhyo vā́tâpi-bhyaḥ parjányâtma-bhyo, divé tvâ ’ntárikshâya[1] tvâ pṛithivyaí tvā́ | [b] ’pe ’ndra dvisható mánó ’pa jíjyâsato jahy, ápa yó no ’râtîyáti táṃ jahi | [c] prâ-’ṇā́ya tvâ ’pâ-’nā́ya tvâ vy-ânā́ya[2] tvâ, saté tvā́ ’sate tvâ, ’d-bhyás tvaú ’shadhî-bhyo[3], víçvebhyas tvâ bhûtébhyo, yátaḥ pra-jā́ ákhidrâ[4] ájâyanta tásmai tvâ prajā́-pataye vibhû-dā́vne[3 u. 5] jyótishmate[1] jyótishmantaṃ juhomi ‖ 1 ‖ óshadhîbhyaç, cáturdaça ca ‖ 8 ‖

K. 29, 5. — tvâ | ṛitâyubhya ity ṛitâyu-bhyaḥ — jahi | apeti — prâṇâyeti pra-anâyà — vyânâyeti vi-anâyà —

7. [3] °njâ° AFW, s. P. 5, 24.

8. dadhigrahamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 15. [3] s. P. 3, 7. [4] ákkhidrâ A, ákhkhidrâ DW, s. Whitney zu P. 14, 8 p. 294. [5] °vnn° (v mit virâma) D vor und nach iti; zur Verdopplung des n s. P. 14, 2.

asàte | tvâ | adbhya ity àt-bhyaḥ — oshàdhîbhya ity oshàdhi-bhyaḥ — vibhûdâvna iti vibhu-dâvnè.

9. yā́ṃ vā́ adhvaryúç ca yájamânaç ca devátâm[1] antar-itás tásyâ ā́ vṛiçcyete[2]; prâjâ-patyáṃ dadhi-graháṃ gṛihṇîyât, prajā́-patiḥ sárvâ devátâ, devátâbhya evá ní hnuvâte[2]. jyeshṭhó vā́ eshá gráhâṇâṃ, yásyai 'shá gṛihyáte jyaíshṭhyam evá gachati. sárvâsâṃ vā́ etád devátânâṃ rûpáṃ yád eshá gráho, yásyai 'shá gṛihyáte sárvâṇy evaí 'naṃ rûpā́ṇi paçûnā́m úpa tishṭhanta. upayâmá-gṛihîtaḥ || 1 || asi prajā́-pataye tvâ jyótishmate[1] jyótishmantaṃ gṛihṇâmī́ 'ty âha, jyótir evaí 'naṃ samânā́nâṃ[1] karoty. agni-jihvébhyas tva 'rtâyú-bhya íty âhai, 'tā́vatîr[1] vaí devátâs[1], tā́bhya evaí 'naṃ sárvâbhyo gṛihṇâty. ápe 'ndra dvisható mána íty âha, bhrā́tṛivyâ-'panuttyai[3]. prâ-'ṇā́ya tvâ 'pâ-'nā́ya tvé 'ty âha, prâ-'ṇā́n evá yájamâne dadhâti. tásmai tvâ prajā́-pataye vibhû-dā́vne[4] jyótishmate[1] jyótishmantaṃ juhomi || 2 || íty âha, prajā́-patiḥ sárvâ devátâḥ, sárvâbhya evaí 'naṃ devátâbhyo juhoty. âjya-graháṃ gṛihṇîyât téjas-kâmasya, téjo vā́ ā́jyaṃ, tejasvỳ[1] evá bhavati[5]; soma-graháṃ gṛihṇîyâd brahmavarcasá-kâmasya, brahma-varcasáṃ vaí sómo, brahma-varcasỳ evá bhavati[5]; dadhi-graháṃ gṛihṇîyât paçú-kâmasyó, 'rg vaí dádhy, ū́rk paçáva, ûrjaí 'vā́ 'smâ ū́rjam paçū́n áva runddhe[6] || 3 || upayâmágṛihîto, juhomi, trícatvâriṃçac ca || 9 ||

yâm | vai — tasyai | eti | vṛiçcyete iti — sarvā́ḥ | devatā́ḥ — nîti | hnuvâte iti — vai | eshaḥ — samânânā́m — tvâ | ṛitâyubhya ity ṛitâyu-bhyaḥ — etâvatîḥ — vibhû-

9. dadhigrahavidhiḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 40. [3] °nutyai ACDW. [4] s. P. 3, 7; °vnn° (v mit virâma) D vor und nach iti. [5] bhávati W (!) [6] ruṃdhe ACDFW.

dâvna iti vibhu-dâvnè — sarvâ̆ḥ — tejàskâmasyeti tejàḥ-kâmasya — tejasvî — brahmavarcasîti brahma-varcasî | eva — ûrk | vai | dadhi — ûrjâ | eva | asmai.

10. [a]tvé[1] krátum ápi vṛiñjanti víçve dvír yád eté trír bhávanty ū́mâḥ | svâdóḥ svā́dîyaḥ svâdúnâ sṛijâ[2] sám áta û shú[3] mádhu mádhunâ 'bhí yodhi || [b]upayâmá-gṛihîto 'si, prajā́-pataye tvâ júshṭaṃ gṛihṇâmy, eshá te yóniḥ, prajā́-pataye tvâ | prâṇa-grahā́n gṛihṇâty, etā́vad[4] vā́ asti yā́vad[4] eté gráhâ stómâç chándâṃsi pṛishṭhā́ni díço, yā́vad[4] evā́ 'sti tát || 1 || áva runddhe[5]. jyeshṭhā́ vā́ etā́n brâhmaṇā́ḥ purā́ vidā́ṃ akran, tásmât téshâṃ sárvâ díço 'bhí-jitâ abhûvan; yásyai 'té gṛihyánte jyaíshṭhyam evá gachaty, abhí díço jayati. páñca gṛihyante, páñca díçaḥ, sárvâsv evá dikshv ṛidhnuvanti. náva-nava gṛihyante, náva vaí púrushe prâ-'ṇā́ḥ, prâ-'ṇā́n evá yájamâneshu dadhati. prâ-'yaṇī́ye co 'd-ayanī́ye ca gṛihyante, prâ-'ṇā́ vaí prâṇa-grahā́ḥ || 2 || prâ-'ṇaír evá pra-yánti prâ-'ṇaír úd yanti. daçamé 'han gṛihyante, prâ-'ṇā́ vaí prâṇa-grahā́ḥ; prâ-'ṇébhyaḥ khálu vā́ etát pra-jā́ yanti yád vâma-devyáṃ yóneç cyávate; daçamé 'han vâma-devyáṃ yóneç cyavate; yád daçamé 'han gṛihyánte prâ-'ṇébhya evá tát pra-jā́ ná yanti || 3 || tát, prâṇagrahā́ḥ, saptátriṃçac ca || 10 ||

tve iti — apîti | vṛiñjanti — sṛija | sam iti | atàḥ | u | sv iti — etâvàt | vai — grahā̀ḥ — eva | asti — jyeshṭhâḥ | vai — sarvā̀ḥ — yasyà | ete — dikshu — prâṇâ iti pra-anâḥ — prâyaṇîya iti pra-ayaṇîyè — daçame | ahàn — prajâ iti pra-jâḥ | yanti.

10. gavâmayane 'tigrâhyâḥ prâṇagrahâç ca. [1] s. P. 4, 10. [2] so (°â) AW, s. P. 3, 12. [3] so (û shu) AW, s. P. 3, 14. 6, 2. [4] ohne avagraha. [5] ruṃdhe ACDFW.

11. [a] prá devám devyā́ dhiyā́ bháratâ[1] jâtá-vedasam |
havyā́ no vakshad ânushák[2] ‖ [b] ayám u shyá[3] prá deva-
-yúr hotā́ yajnā́ya nîyate | rátho ná yór abhī́-vṛito[4] ghṛí-
ṇîvân[2 u. 5] cetati tmánâ ‖ [c] ayám agnír urushyaty amṛ́tâd
iva jánmanaḥ | sáhasaç cit sáhîyân devó jîvā́tave kṛitáḥ ‖
[d] íḍâyâs tvâ padé vayáṃ nā́bhâ pṛithivyā́ ádhi | jā́ta-vedo
ní dhîmahy ágne havyā́ya vóḍhave ‖ 1 ‖ [e] ágne víçvebhiḥ
sv-anîka devaír ū́rṇâ-vantam prathamáḥ sîda yónim | kulâyí-
naṃ[2] ghṛitá-vanta◡ savitré yajnáṃ naya yájamânâya sâdhú ‖
[f] sī́da hotaḥ svá u loké cikitvā́nt sâdáyâ[3] yajná◡ su-kṛitásya
yónau | devâ-'vī́r devā́n havíshâ yajâsy[6] ágne bṛihád yája-
mâne váyo dhâḥ ‖ [g] ní hótâ hotṛi-shádane vídânas tveshó
dîdivā́◡ asadat[7] su-dákshaḥ | ádabdhavrata-pramatir vási-
shṭhaḥ sahasram-bharáḥ çúci-jihvo agníḥ[8] ‖ [h] tváṃ dûtás
tvám ‖ 2 ‖ u naḥ paras-pā́s tváṃ vásya ā́ vṛishabha pra-
-ṇetā́ | ágne tokásya nas táne tanū́nâm ápra-yuchan dī́dyad
bodhi go-pā́ḥ ‖ [i] abhí tvâ deva savitar ī́çânaṃ vā́ryâṇâm |
sádâ 'van[9] bhâgám îmahe ‖ [k] mahī́ dyaúḥ pṛithivī́ ca na
imáṃ yajnám mimikshatâm | pipṛitā́ṃ no bhárîma-bhiḥ ‖
[l] tvā́m agne púshkarâd[2] ádhy átharvâ nír amanthata | mûr-
dhnó víçvasya vâghátaḥ ‖ [m] tám u ‖ 3 ‖ tvâ dadhyáñn[2 u. 10]
ṛishiḥ putrá îdhe átharvaṇaḥ[11] | vṛitra-háṇam[12] puraṃ-da-
rám ‖ [n] tám u tvâ pâthyó vṛíshâ sám îdhe dasyu-hántamam
dhanaṃ-jayá◡ ráṇe-raṇe ‖ [o] utá bruvantu jantáva úd agnír
vṛitra-hā́ 'jani | dhanaṃ-jayó ráṇe-raṇe ‖ [p] ā́ yá◡ háste ná

11. pâçukahautropayogimantrâḥ; a-h auttaravedike agnipraṇayane, i-n agnimanthane, o-p vahnau jâte, q-v asyâ'gneḥ pûrvâgninâ saha melane. [1] so (°â) AW, s. P. 3, 11. 12. [2] ohne avagraha. [3] so (sh°) AW, s. P. 6, 2; zum Abfall des ḥ s. P. 5, 15. [4] s. P. 3, 7. [5] zu °n s. P. 5, 21. [6] s. P, 16, 18. [7] so (°â◡ a°) AW, s. P. 9, 20. [8] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [9] als zwei Wörter! (so auch der padapâṭha des Ṛik); sarvadâ he rakshaka, schol. [10] s. P. 9, 18. [11] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [12] zu ṇ s. P. 7, 11.

khâdínaɷ çíçuṃ jâtáṃ ná bíbhrati | viçā́m agníɷ sv-adhvarám || [q] prá deváṃ devá-vîtaye bháratâ[1] vasuvít-tamam | ā́ své yónau ní shîdatu[13] || [r] ā́ || 4 || jâtáṃ jâtá-vedasi priyáɷ çiçîtā́ 'tithim | syoná ā́ gṛihá-patim || [s] agnínâ 'gníḥ sám idhyate kavír gṛihá-patir yúvâ | havya-vā́ḍ juhv̀-âsyaḥ || [t] tváɷ hỳ agne agnínâ[11] vípro víprena sánt satā́ | sákhâ sákhyâ sam-idhyáse || [u] táṃ marjayanta su-krátum puro-yā́vânam[14] âjíshu | svéshu ksháyeshu vâjínam || [v] yajnéna yajnám ayajanta devā́s tā́ni dhármâṇi prathamā́ny âsan | té ha nā́kam mahimā́naḥ sacante yátra pū́rve sâdhyā́ḥ sánti devā́ḥ || 5 || vóḍhave, dûtás tváṃ, tám u, sîdatv ā́, yátra, catvā́ri ca || 11 ||

çesha zu B. 3, 6, 1, 1-3. — [a. b. c] R. 10, 176, 2. 3. 4; [d] 3, 29, 4; [e] 6, 15, 16; [f] 3, 29, 8; [g. h] 2, 9, 1. 2; [i. k 15] 1, 24, 3. 22, 13; [l. m. n] 6, 16, 13. 14. 15; [o] 1, 74, 3; [p. q. r] 6, 16, 40. 41. 42; [s 15] 1, 12, 6; [t 15. u] 8, 43, 14. 73, 8; [v] 1, 164, 50. — bharàta — â̱nu̱shak — u̱ | syaḥ | preti — de̱va̱yur iti deva-yuḥ[16] — yoḥ | a̱bhîvṛi̱ta̱ ity a̱bhi-vṛi̱ta̱ḥ | ghṛiṇī̀vân — pṛi̱thi̱vyâḥ | adhi[17] — sva̱nî̱keti su-a̱nî̱ka̱ — ûrṇâ̱vanta̱m ity ûrṇâ̱-va̱nta̱m — ku̱lâ̱yinàm — sve | u̱ | lo̱ke — sâ̱dayà — de̱vâ̱vîr iti deva-a̱vîḥ — ho̱tṛi̱shadàna̱ iti hotṛi-sadàne — dî̱di̱vân — adàbdhavratapramati̱r ity adàbdhavrata-pra̱ma̱ti̱ḥ — pa̱ra̱spâ iti para̱ḥ-pâḥ — vasyàḥ | eti — pra̱ṇe̱teti pra-ṇe̱tâ — sadầ | a̱va̱n — pushkàrât | adhîti — da̱dhyañ — pu̱traḥ | î̱dhe̱ — vṛi̱tra̱ha̱ṇa̱m iti vṛitra-hanàm — pâ̱thyaḥ — da̱syu̱hantàma̱m iti dasyu-hantàmam — ja̱ntavàḥ | ud iti — a̱ja̱ni̱ — eti | yam — sva̱dhva̱ram iti su-a̱dhva̱ram — bharàta — eti | sve — nîti | sî̱da̱tu̱ | eti — çi̱çî̱ta̱ | atithim — syo̱ne | eti — ju̱hvâsya̱ iti ju̱hu-â̱sya̱ḥ — pu̱ro̱yâvầna̱m iti puraḥ-yàvầnam — sa̱ca̱nte̱.

11. [13] so (sh⁰) AW, s. P. 6, 4. [14] so (⁰nam) ACDFW. [15] da diese Verse schon in III, 3, 10, 2 ([k]) und ([s. t]) in I, 4, 46, 3 (einem yâjyâ-Abschnitt) sich vorfinden, so befremdet es, dafs sie hier nochmals voll aufgeführt werden. Allerdings ist indefs unser § hier nicht eigentlich ein yâjyâ-Abschnitt. [16] s. Whitney zu P. 3, 2. [17] ohne iti! weil am Schlufs des ardharca.

pûrṇá, 'rshayo, 'gnínâ[18], yé devā́ḥ, sū́ryo mâ, sáṃ tvâ[19], vashaṭkâráḥ sá khadirá[20], upayâmágṛihîto 'si, yā́ṃ vaí, tvé krátum, prá devám, ékâdaça || 11 ||

pûrṇâ (1, 1), sahajâ◡s[21] (3, 2), távâ 'gne vâmī́ḥ (6, 3), prâṇaír evá (10, 3), sháṭtri◡çat || 36 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ tṛitîyakâṇḍe pañcamaḥ prapâṭhakaḥ ||

iti tṛitîyaṃ kâṇḍam ||

11. [18] gnínâ devéna DW. [19] tvâ nahyâmi DW. [20] so ACD, zum Unterschied von II, 1, 7, 1; sá khadirá fehlt in W. [21] so (°jâ◡s) ACDW, gegen den Usus der Ts. (s. P. 6, 14); für diese Schlufsangaben gelten eben die gewöhnlichen saṃdhi-Regeln.

17. agniḥ (4, 1, 1—7, 15 *).

1. [a] yuñjânáḥ prathamám mánas tatvā́ya savitā́ dhíyaḥ | agním jyótir ni-cā́yya pṛithivyā́ ádhy ā́ 'bharat || [b] yuktvā́ya mánasâ devā́nt súvar yató dhiyā́ dívam | bṛiháj jyótiḥ karishyatáḥ savitā́ prá suvati tā́n || [c] yukténa mánasâ vayám devásya savitúḥ savé | suvar-géyâya çáktyai || [d1] yuñjáte mána utá yuñjate dhíyo víprâ víprasya bṛiható vipaçcítaḥ[2] | ví hótrâ dadhe vayunâ-víd[3] éka ít || 1 || mahī́ devásya savitúḥ pári-shṭutiḥ || [e] yujé vâm bráhma pûrvyám námo-bhir ví çlókâ yanti pathye 'va sū́râḥ | çṛiṇvánti víçve amṛítasya[4] putrā́ ā́ yé dhā́mâni divyā́ni tasthúḥ || [f] yásya pra-yā́ṇam ánv anyá íd yayúr devā́ devásya mahimā́nam árcataḥ | yáḥ pā́rthivâni vi-mamé sá étaço rájâᴗsi deváḥ savitā́ mahi-tvanā́ || [g6] déva savitaḥ prá suva yajnám prá suva || 2 || yajná-patim bhágâya, divyó gandharváḥ[7] keta-pū́ḥ kétam naḥ punâtu vâcás pátir[8] vā́cam adyá svadâti naḥ || [h] imám no deva savitar yajnám prá suva devâ-yúvaᴗ[3] sakhi-vídaᴗ satrâ-jítam[8] dhana-jítaᴗ suvar-jítam || [i9] ṛicā́ stómaᴗ sám ardhaya gâyatréṇa ratham-tarám | bṛihád gâyatrá-vartani || [k] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor

* mit Ausnahme der (yâjyâ-Abschnitte und der) zum açvamedha gehörigen Stücke 4, 12. 6, 6-9. 7, 15; s. Ind. Stud. 3, 375.381.383.

1, 1-10. ukhyo 'gniḥ; 1. abhryâdânam. [1] so schon I, 2, 13, 1. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 3, 2. 5. [4] so (°e a°) AFW; s. P. 11, 3. [5] zu ṇ s. P. 7, 6. [6] so schon I, 7, 7, 1. [7] °rvaḥ | AW (!) [8] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 27. [9] so schon III, 1, 10, 1.

bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâm gâyatréṇa chándasā́ " dade 'ṅgirasvád[10u.2]; [l]ábhrir asi, nā́riḥ[11] ‖ 3 ‖ asi, prithivyā́ḥ sadhá-sthâd agním purîshŷam aṅgirasvád[2] ā́ bhara, traishṭubhéna[2] tvâ chándasā́ " dade 'ṅgirasvád[10u.2]; [m]bábhrir asi, nā́rir asi, tváyâ vayáꞷ sadhá-stha ā́ 'gníꞷ çakema khánitum purîshŷam, jā́gatena tvâ chándasā́ " dade 'ṅgirasvád[10u.2]; [n]dhásta â-dhā́ya savitā́ bíbhrad ábhriꞷ hiraṇyáyîm | táyâ jyótir ájasram íd agníṃ khâtvī́ na ā́ bharā́, "nu-shṭubhena tvâ chándasā́ " dade 'ṅgirasvát[10u.2] ‖ 4 ‖

íd, yajnám prá suva, nā́rir, ā́nushṭubhena tvâ chándasâ, trī́ṇi ca ‖ 1 ‖

5, 1, 1, 1-4. — K. 15, 11. 16, 1. (18, 19. 19, 1). — Vs. 11, 1-11. Ç. 6, 3, 1, 12-41. Kâ. 16, 2, 7-8. — tatvâyà — prithivyâḥ | adhi | eti | abharat | yuktvâyà — suvàḥ — suvargeyâyeti suvaḥ-geyā́ya — manàḥ — viprā́ḥ — vipaçcitàḥ — hotrā́ḥ — vayunâvid iti vayuna-vit | ekàḥ — parishṭutir iti pari-stutiḥ — çlokā́ḥ — pathyā́ | iva — prayâṇam iti pra-yânàm | anv iti | anye | it — devā́ḥ — vâcaḥ | patiḥ — devâyuvam iti deva-yuvàm — satrâjitam iti satra-jitàm[12] — suvarjitam iti suvaḥ-jitàm — chandàsâ | eti | dade | aṅgirasvat — nâriḥ — sadhastha iti sadha-sthe | eti | agnim — hastè — naḥ | eti | bhara | ânùshṭubhenety ânù-stubhena.

2. [a]imā́m agribhṇan raçanā́m ritásya pū́rva ā́yushi vidátheshu kāvyā́ | táyâ devā́ḥ sutám ā́ babhûvur ritásya sā́mant sărám â-rápantî ‖ [b]prá-tûrtaṃ vájinn ā́ drava várishṭhâm ánu saṃ-vátam | diví te jánma paramám antárikshe[1] nā́bhiḥ prithivyā́m ádhi yóniḥ ‖ [c]yuñjā́thâꞷ rā́sabhaṃ yuvám asmín yā́me vrishaṇ-vasû | agním bhárantam asma-yúm ‖ [d]yóge-yoge tavás-taraṃ vā́je-vâje havâmahe | sákhâya índram ûtáye ‖ [e]pra-tū́rvan ‖ 1 ‖ é 'hy ava-krā́-

1. [10] zu dem Ausfall des anlautenden a s. P. 12, 7. [11] na vidyate arir yasyâḥ, schol. [12] als ob das Nomen sattra darin enthalten sei.

2. mṛidâkrântiḥ. [1] ohne avagraha.

mann áçastî rudrásya gā́ṇa-patyân mayo-bhū́r é 'hi | urv̀ antáriksham ánv ihi svastí-gavyûtir ábhayâni kṛiṇván || [f] pûshṇā́ sa-yújâ sahá[2] pṛithivyā́ḥ sadhá-sthâd agním purîshỳam añgirasvád[1] áche 'hy. [g] agním purîshỳam añgirasvád áche 'mo. [h] 'gním[3] purîshỳam añgirasvád bharishyâmo. [i] 'gním[3] purîshỳam añgirasvád bharâmaḥ | [k] ánv agnír ushásâm ágram akhyad ánv áhâni prathamó jâtá-vedâḥ | ánu sū́ryasya || 2 || puru-trā́ ca raçmī́n ánu[4] dyā́vâ-pṛithivī́ ā́ tatâna || [l] â-gátya vâjy ádhvanaḥ sárvâ mṛídho ví dhûnute | agníṁ sadhá-sthe mahatí cákshushâ ní cikîshate || [m] â-krámya vâjin pṛithivī́m agním icha rucā́ tvám | bhū́myâ vṛitvā́ya[5] no brûhi yátaḥ khánâma táṃ vayám || [n] dyaús te pṛishṭhám, pṛithivī́ sadhá-stham, âtmā́ 'ntárikshaṁ[1], samudrás[1] te yóniḥ | vi-khyā́ya cákshushâ tvám abhí tishṭha || 3 || pṛitanyatáḥ || [o] út krâma mahaté saúbhagâyâ[1] 'smā́d â-sthā́nâd draviṇo-dā́ vâjin | vayáṁ syâma su-mataú pṛithivyā́ agníṃ khanishyánta upá-sthe asyâḥ[6] || [p] úd akramîd draviṇo-dā́ vâjy árvā́ 'kaḥ sá lokáṁ sú-kṛitam pṛithivyā́ḥ | tátaḥ khanema su-prátîkam agníṁ súvo rúhâṇâ[7] ádhi nā́ka ut-tamé || [q] apó devī́r úpa sṛija mádhu-matîr ayakshmā́ya pra-jā́bhyaḥ | tā́sâṁ sthā́nâd új jihatâm óshadhayaḥ[1] su-pippalā́ḥ || [r] jígharmi || 4 || agním mánasâ ghṛiténa prati-kshyántam[8] bhúvanâni víçvâ | pṛithúṃ tiraçcā́ váyasâ bṛihántaṃ vyácishṭham[1] ánnaṁ rabhasáṃ vídânam || [s] ā́ tvâ jigharmi vácasâ ghṛiténâ 'rakshásâ mánasâ táj jushasva | márya-çrî spṛihayád-varṇo agnír[9] nā́ 'bhi-mṛíçe tanúvâ járhṛishâṇaḥ || [t] pári vā́ja-patiḥ kavír agnír hávyâny akramît |

2. [2] sahá | AW. [3] so (°o ') AW, s. 12, 6. [4] so (°în a°) AFW, s. P. 9, 23. [5] so (vṛitv°) ACDFW; √var? pṛithivyâ saha caraṇaṃ kṛitvâ, pṛithivîṃ pṛishṭvety arthaḥ, schol. [6] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [7] so (°vo r°) AFW, s. P. 8, 7 schol. 8. 16 (p. 192). [8] so (°kshy°) ACDFW. [9] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3.

dádhad rátnâni dâçúshe || v[10] pári tvâ 'gne púraṃ vayáṃ vípraɷ sahasya dhîmahi | dhṛishád-varṇaṃ divé-dive bhettā́ram bhaṅgurā́-vataḥ[11] || w tvám agne dyú-bhis tvám âçuçukshánis[1] tvám ad-bhyás tvám áçmanas pári[12] | tváṃ vánebhyas tvám óshadhî-bhyas[11] tváṃ nṛiṇā́ṃ nṛi-pate jâyase çúciḥ || 5 || pratū́rvant, sū́ryasya, tishṭha, jígharmi, bhettā́raṃ, viɷçatíç ca || 2 ||

5, 1, 2, 1 - 3, 4. — K. 16, 1. 2. 19, 2. 3. — Vs. 22, 2. 11, 12-27. Ç. 6, 3, 2, 2 - 3, 25. Kâ. 16, 2, 9-22. — pûrvé | âyúshi — sâmán | saram — anv iti | saṃvataṃ iti sam-vatám — adhîti | yoniḥ — vṛishaṇvasû iti vṛishan-vasû[13] — eti | ihi — açástîḥ — gâṇápatyâd iti gâṇá-patyât — achá[14] | ihi — achá | imaḥ — vâjî | adhvánaḥ | sarvā́ḥ — bhûmyā́ḥ — draviṇodâ iti draviṇaḥ-dâḥ — pṛithivyâḥ — khanishyantáḥ — draviṇodâ iti draviṇaḥ-dâḥ | vâjî | arvā́ | akáḥ — suváḥ | ruhā́ṇâḥ | adhîti | nâké — maryáçrîr iti maryá-çrîḥ — açmánaḥ | pari[15].

3. a devásya tvâ savitúḥ pra-savé 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâm pṛithivyā́ḥ sadhá-sthe 'gním[1] purîshŷam aṅgirasvát[2] khanâmi || b jyótishmantaṃ[2] tvâ 'gne su-prátîkam ájasreṇa bhânúnâ dī́dyânam | çivám pra-jā́bhyó 'hiɷsantam[3] pṛithivyā́ḥ sadhá-sthe 'gním[1] purîshŷam aṅgirasvát[2] khanâmi || c apā́m pṛishṭhám asi sa-práthâ urv̀ agním bharishyád áparâ-vapishṭham | várdhamânam mahá ā́ ca púshkaraṃ[2] divó mā́trayâ variṇā́ prathasva || d çárma ca sthaḥ || 1 || várma ca stho áchidre[4 u. 5] bahulé[5] ubhé[5] | vyácasvatî[2 u. 5] sáṃ vasâthâm bhartám agním purîshŷam ||

2. [10] so schon I, 5, 6, 4. [11] s. P. 3, 5. 7. [12] so (ᵒs pᵒ) AFW, s. P. 8, 24. [13] s. P. 4, 5 und zu dem ṇ P. 13, 13. [14] achcha D, s. Whitney zu 14, 8. [15] ohne iti, weil am Schlufs des ardharca.

3. khananam. [1] so (ᵒe ') AFW, s. P. 12, 6. [2] ohne avagraha. [3] so (ᵒo 'hᵒ) AFW, s. P. 12, 4. [4] so (ᵒo aᵒ) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 4, 11. 19. 31.

[e] sáṃ vasâthâu suvar-vídâ samī́cî[2 u. 5] úrasâ tmánâ | agníṃ antár bharishyántî[5] jyótishmantam[2] ájasram ít || [f] purîshyo 'si viçvá-bharâḥ |[6] átharvâ tvâ prathamó nír amanthad agne | [g 7] tvā́m agne púshkarâd[2] ádhy átharvâ nír amanthata | mûrdhnó víçvasya vâghátaḥ || [h 7] tám u tvâ dadhyáññ[2 u. 8] ríshiḥ putrá îdhe || 2 || átharvaṇaḥ | vṛitra-hánaṃ[9] puraṃ-darám || [i 7] tám u tvâ pâthyó vríshâ sám îdhe dasyu-hántamam | dhanaṃ-jayáu ráṇe-raṇe || [k 7] sī́da hotaḥ svá u loké cikitvā́nt sâdáyâ[10] yajnáu su-kṛitásya yónau | devâ-'vī́r devā́n havíshâ yajâsy[11] ágne bṛihád yájamâne váyo dhâḥ || [l 7] ní hótâ hotṛi-shádane vídânas tveshó dîdivā́u asadat[12] su-dákshaḥ | ádabdhavrata-pramatir vásishṭhaḥ sahasram-bharáḥ çúci-jihvo agníḥ[4] || [m] sáu sîdasva mahā́u asi[12] çócasva || 3 || deva-vī́tamaḥ | ví dhûmám agne arushám[13] miyedhya sṛijá pra-çasta darçatám || [n] jánishvâ[10] hí jényo ágre[4] áhnâm[13] hitó hitéshv arushó váneshu | dáme-dame saptá rátnâ dádhâno 'gnír[14] hótâ ní shasâdâ[15 u. 10] yájîyân || 4 || stha, îdhe, çócasva, saptáviuçatiç ca || 3 ||

5, 1, 4, 1-5. — K. 16, 3. 19, 4. — Vs. 11, 28-37. Ç. 6, 4, 1, 1 - 2, 9. Kâ. 16, 2, 22-27. — ahiusantam — mahaḥ | eti — achidre iti | bahule iti | ubhe iti | vyacásvatî iti — samîcî iti — bharishyantî iti — pushkárât | adhîti — dadhyañ — putraḥ | îdhe — vṛitrahaṇam iti vṛitra-hanám — pâthyaḥ — sve | u — sâdaya — devâvîr iti deva-avîḥ — yajâsi — janishva — nîti | sasâda.

4. [a] sáṃ te vâyúr mâtaríçvâ[1] dadhâtû 't-tânā́yai hrí-

3. [6] so (°âḥ |) A. F (ohne |). W (| von zweiter Hand). [7] so schon III, 5, 11, 3.4.2. [8] zu ññ s. P. 9, 18. [9] zu ṇ s. P. 7, 11. [10] so (°â) AFW, s. P. 3, 12. 8. [11] s. P. 16, 18. [12] so (°âu a°) AFW, s. P. 9, 20. [13] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. (12, 4). [14] so (°o 'g°) AFW, s. P. 12, 6. [15] zu sh° s. P. 6, 4.

4. mṛidâharaṇam. [1] ohne avagraha.

dayaṃ yád ví-lishṭam | devā́nâṃ yáç cárati prâ-'ṇáthena
tásmai ca devi váshaḍ astu túbhyam || [b] sú-jâto jyótishâ
sahá çárma várûtham ā́ 'sadaḥ súvaḥ | vā́so agne[2] viçvá=
-rûpaɷ sáṃ vyayasva vibhâ-vaso || [c] úd u tishṭha sv-adhvarā́
'vâ[3] no devyā́ kṛipā́ | dṛiçé ca bhâsā́ bṛihatā́ su-çukvánir[4]
ā́ 'gne yâhi suçastí-bhiḥ || 1 || [d] ûrdhvá û shú ṇa[5] ûtáye
tíshṭhâ[3] devó ná savitā́ | ûrdhvó vā́jasya sánitâ yád añjí=
-bhir vâghád-bhir vi-hváyâmahe || [e] sá jâtó gárbho asi[2] ró=
dasyor ágne cā́rur ví-bhṛita óshadhîshu[1] | citráḥ çíçuḥ pári
támâɷsy aktáḥ prá mâtṛí-bhyo ádhi[2] kánikradad gâḥ ||
[f] sthiró bhava vîḍv-añga âçúr bhava vâjy̆ arvan | pṛithúr
bhava su-shádas tvám agnéḥ purîsha-vā́hanaḥ[6] || [g] çivó
bhava || 2 || pra-jā́bhyo mā́nushîbhyas tvám añgiraḥ | mā́
dyā́vâ-pṛithivī́ abhí çûçuco mā́ 'ntáriksham[1] mā́ vánaspá=
tîn[1] || [h] praí 'tu vâjī́ kánikradan nā́nadad rā́sabhaḥ pátvâ |
bhárann agním purîshy̆am mā́ pâdy ā́yushaḥ purā́ || [i] rā́=
sabho vâṃ kánikradat sú-yukto vṛishaṇâ ráthe | sá vâm
agním purîshy̆am âçúr dûtó vahâd itáḥ || [k] vṛíshâ 'gníṃ
vṛíshaṇam bhárann apā́ṃ gárbhaɷ samudríyam[1] | ágna ā́
yâhi || 3 || vîtáya ṛitáɷ satyám || [l] óshadhayaḥ[1] práti gṛih=
ṇîtâ 'gním etáɷ çivám â-yántam abhy átra yushmā́n | vy=
-ásyan víçvâ ámatîr árâtîr ni-shī́dan no ápa[2] dur-matíɷ
hanat || [m] óshadhayaḥ práti modadhvam enam púshpâ-vatîḥ[7]
su-pippalā́ḥ | ayáṃ vo gárbha ṛitvíyaḥ pratnáɷ[1] sadhá-stham
ā́ 'sadat || 4 || suçastíbhiḥ, çivó bhava, yâhi, sháṭtriɷçac ca || 4 ||

5, 1, 5, 1-10. — K. 16, 4. 19, 5. — Vs. 11, 39-48. Ç. 6, 4, 3, 4
- 4, 17. Kâ. 16, 3, 3-14. — prâṇatheneti pra-aṇathèna — eti |

4. [2] so (⁰o a⁰) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (⁰â) AFW, s. P. 3, 8. 12. [4] so A. D. C (nach iti). W., çuçukv⁰ C (vor iti). F; sushṭhu çucâṃ raçmî=nâṃ vanitâ (!) schol. [5] so (û shu ṇa) AFW, s. P. 3, 14. 6, 2. 7, 2. [6] so (⁰naḥ) AFW; vgl. P. 7, 6. [7] s. P. 3, 5.

asadaḥ | suvàḥ | vâsàḥ — vibhâvaso iti vibhâ-vaso — svadhvareti su-adhvara | avà — suçukvanir iti su-çukvaniḥ — ûrdhvaḥ | u | sv iti | naḥ — tishṭhà — adhîti | kanikradat | gâḥ — vîḍvàñga iti vîḍu-añgaḥ — vâjî — sushada iti su-sadàḥ — purîshavâhàna iti purîsha-vâhànaḥ — kanikradat | nânàdat — mâ | pâdi — vîtayè — abhîti | atrà — vyasyann iti vi-asyàn — nishîdann iti ni-sîdàn — pushpâvatîr iti pushpà-vatîḥ — eti | asadat.

5. a [1] ví pā́jasâ prithúnâ çóçucâno bā́dhasva dvishó rakshá́so ámîvâḥ [2] | su-çármaṇo bṛihatáḥ çármaṇi syâm agnér aháu su-hávasya prá-ṇîtau || b ā́po hí shṭhā́ [3] mayo-bhúvas tā́ na ûrjé dadhâtana | mahé ráṇâya cákshase || c yó vaḥ çivá-tamo rásas tásya bhâjayate 'há naḥ | uçatî́r iva mâtáraḥ || d tásmâ áraṃ gamâma vo yásya ksháyâya jínvatha | ā́po janáyathâ [4] ca naḥ || e mitráḥ || 1 || sau-sṛíjya pṛithivī́m bhū́mim ca jyótishâ sahá | sú-jâtam jâtá-vedasam agníṃ vaiçvânarám [5] vi-bhúm || f ayakshmā́ya tvâ sáu sṛijâmi pra-jā́bhyaḥ | víçve tvâ devā́ vaiçvânarā́ḥ [5] sáu sṛijantv ā́nu-shṭubhena chándasâ 'ñgirasvát [5] || g rudrā́ḥ sam-bhṛítya pṛithivī́m bṛiháj jyótiḥ sám îdhire | téshâm bhânúr ájasra íc chukró devéshu rocate || h sáu-sṛishṭâṃ vásu-bhî rudraír dhī́raiḥ karmaṇyâm mṛídam | hástâbhyâm mṛidvī́ṃ kṛitvā́ sinîvâlī́ [5] karotu || 2 || tā́m || i sinîvâlī́ su-kapardā́ su-kurîrā́ sv-aupaçā́ | sā́ túbhyam adite maha ó 'khā́ṃ dadhâtu hástayoḥ || k ukhā́ṃ karotu çáktyâ bâhú-bhyâm áditir dhiyā́ | mâtā́ putrám yátho 'pá-sthe sā́ 'gním bibhartu gárbha ā́ || l makhásya çíro 'si. m yajnásya padé sthaḥ | n vásavas tvâ kṛiṇvantu gâyatréṇa chándasâ 'ñgirasvát [5] pṛithivỳ asi,

5. ukhânirmâṇam. [1] s. II, 5, 12, 5. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (shṭhâ) AFW, s. P. 3, 8. 6, 2. [4] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. 8. [5] ohne avagraha.

rudrā́s tvâ kriṇvantu traíshṭubhena[5] chándasâ 'ñgirasvád[5] antáriksham[6] asi || 3 || âdityā́s tvâ kriṇvantu jā́gatena chándasâ 'ñgirasvád dyaúr asi, víçve tvâ devā́ vaiçvânarā́ḥ[5] kriṇvantv ā́nu-shṭubhena chándasâ 'ñgirasvád díço 'si, dhruvā́ 'si dhâráyâ[4] máyi pra-jā́u râyás póshaṃ[6] gaupatyáu[5] su-vī́ryau sa-jâtā́n yájamânâyā́. [o] 'dityai rā́snâ 'sy. [p] áditis te[7] bílaṃ grihṇâtu pā́ñktena chándasâ 'ñgirasvát | [q] kritvā́ya sā́ mahī́m ukhā́m mrin-máyîṃ yónim agnáye | tā́m putrébhyaḥ sám prā́ 'yachad áditiḥ: çrapáyân íti[8] || 4 ||
mitráḥ, karotv, antáriksham asi, prá, catvā́ri ca || 5 ||

5, 1, 6, 1-4. — K. 16, 4.5. 19, 5.6. — Vs. 11, 49-59. Ç. 6, 4, 4, 21 - 5, 2, 21. Kâ. 16, 3, 15 - 4, 4. — praṇī́tâv iti pra-nîtau — hi | stha — bhâjayata | iha — tasmai — janayàtha — devâḥ | vaiçvânarâḥ — ânúshṭubhenety ânú-stubhena — ajásraḥ | it — mahe | eti | ukhâm — sâ | agnim — garbhè | â[9] — pade[10] iti — prithivî | asi — devâḥ | vaiçvânarâḥ — diçàḥ | asi | dhruvâ — dhârayà — râyaḥ | poshàm | gaupatyam — mrinmayîm iti mrit-mayī́m — sam | preti | ayachat.

6. [a] vásavas tvâ dhûpayantu gâyatréṇa chándasâ 'ñgirasvád[1], rudrā́s tvâ dhûpayantu traíshṭubhena[1] chándasâ 'ñgirasvád, âdityā́s tvâ dhûpayantu jā́gatena chándasâ 'ñgirasvád, víçve tvâ devā́ vaiçvânarā́[1] dhûpayantv ā́nu-shṭubhena chándasâ 'ñgirasvád, índras tvâ dhûpayatv añgirasvád, víshṇus tvâ[4] dhûpayatv añgirasvád, váruṇas tvâ dhûpayatv añgirasvád. [b] áditis tvâ[4] devī́ viçvádevyâ-vatî[2] prithivyā́ḥ sadhá-sthe 'ñgirasvát[3] khanatv avaṭa. [c] devā́nâṃ tvâ pátnîḥ || 1 || devī́r viçvádevyâ-vatîḥ[2] prithivyā́ḥ sadhá-sthe

5. [6] so ([0]s p[0]) AFW, s. P. 8, 29. [7] so ([0]s t[0]) AFW; vgl. P. 6, 5. [8] so ([0]n i[0]) AFW, s. P. 9, 23. [9] ohne iti, weil am Ende des ardharca. [10] s. P. 4, 45. 46.

6. tatsaṃskâraḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 5. 7. [3] so ([0]e ') AFW, s. P. 12, 7. [4] so ([0]s t[0]) AFW.

'ñgirasvád[3] dadhatû 'khe. [d]dhisháṇâs tvâ devī́r viçvádevyâ-vatîḥ[2] pṛithivyā́ḥ sadhá-sthe 'ñgirasvád[3] abhī́ 'ndhatâm ukhe, gnā́s tvâ devī́r viçvádevyâ-vatîḥ[2] pṛithivyā́ḥ sadhá-sthe 'ñgirasvác[3] chrapayantû 'khe, várûtrayo jánayas tvâ devī́r viçvádevyâ-vatîḥ pṛithivyā́ḥ sadhá-sthe 'ñgirasvát pacantû 'khe | [e]mítrai 'tā́m ukhā́m pacai, 'shā́ mā́ bhedi | [f]etā́ṃ te pári dadâmy ábhittyai[5] | [g]abhī́ 'mā́m || 2 || mahinā́ dívam mitró babhûva sa-práthâḥ | utá çrávasâ pṛithivī́m || [h][6]mitrásya carshaṇî-dhṛítaḥ[2] çrávo devásya sânasím | dyumnáṃ citráçravas-tamam || [i]devás tvâ savitó 'd vapatu su-pâṇíḥ sv-añguríḥ | su-bâhúr utá çáktyâ || [k]ápadyamânâ pṛithivy ā́çâ díça ā́ pṛiṇa | út tishṭha bṛihatī́ bhavo "rdhvā́ tishṭha dhruvā́ tvám || [l]vásavas tvā́ " chṛindantu gâyatréṇa chándasâ 'ñgirasvád, rudrā́s tvā́ " chṛindantu traíshṭubhena[1] chándasâ 'ñgirasvád, âdityā́s tvā́ " chṛindantu jā́gatena chándasâ 'ñgirasvád, víçve tvâ devā́ vaiçvânarā́[1] ā́ chṛindantv ā́nu-shṭubhena chándasâ 'ñgirasvát || 3 || pátnîr, imā́ṃ, rudrā́s tvā́ " chṛindantv, ékân ná viçvatíç ca || 6 ||

5, 1, 7, 1-4. — K. 16, 5. 6. 19, 6. 7. — Vs. 11, 60-65. — Ç. 6, 5, 3, 10 - 4, 17. Kâ. 16, 4, 8-23. — devâḥ | vaiçvânarâḥ — viçvadèvyâvatîti viçvadèvya-vatî — dadhatu | ukhe — abhîti | indhatâm — pacantu | ukhe | mitrà | etâm — paca | eshâ — bhedi — abhîti | imâm — carshaṇîdhṛita iti carshaṇi-dhṛitàḥ — pṛithivi | âçâḥ — tvâ | eti | chṛindantu.

7. [a]sámâs tvâ 'gna ṛitávo vardhayantu saṃ-vatsarā́ ṛíshayo yā́ni satyā́ | sáṃ divyéna dîdihi rocanéna víçvâ ā́ bhâhi pra-díçaḥ pṛithivyā́ḥ || [b]sáṃ ce 'dhyásvâ 'gne prá ca bodhayai 'nam úc ca tishṭha mahaté saúbhagâya[1] | mā́ ca

6. [5] °bhityai DW. [6] so schon III, 4, 11, 5.
7. pañcapaçvañgabhûtâ âgnikyaḥ sâmidhenyaḥ. [1] ohne avagraha.

rishad upa-sattā́ te agne[2] brahmā́ṇas te yaçásaḥ santu mā́ 'nyé || [c] tvā́m agne vriṇate brâhmaṇā́ imé çivó agne[3] || 1 || saṃ-várane bhavâ[4] naḥ | sapatna-hā́ no abhimâti-jíc ca své gáye jâgrihy ápra-yuchan || [d] ihaí 'vā́ 'gne ádhi[2] dhârayâ[4] rayím mā́ tvâ ní kran pûrva-cíto ni-kâríṇaḥ | kshatrám agne su-yámam astu túbhyam upa-sattā́ vardhatâṃ te ánishṭritaḥ[5 u. 1] || [e] kshatréṇâ 'gne sv-ā́yuḥ sáṃ rabhasva mitréṇâ 'gne mitra-dhéye yatasva | sa-jâtā́nâm madhyama-sthā́ edhi râjñā́m agne vi-havỳo dîdihî 'há || [f] áti || 2 || ního[1] áti[2] srídhó 'ty[6] ácittim áty árâtim agne | víçvâ hỳ agne dur-itā́ sáhasvā́ 'thâ 'smá-bhyaṃ sahá-vîrâṃ rayíṃ dâḥ || [g] anâ-dhrishyó jâtá-vedâ ánishṭrito[1] vi-rā́ḍ agne kshatra-bhríd dîdihî 'há | víçvâ ā́çâḥ pra-muñcán mā́nushîr bhiyáḥ çivā́bhir adyá pári pâhi no vridhé || [h] bríhaspate[1] savitar bodháyai 'naṃ sáṃ-çitaṃ cit saṃ-tarā́ṃ sáṃ çiçâdhi | vardháyai 'nam mahaté saúbhagâya[1] || 3 || víçva enam ánu madantu devā́ḥ || [i] amutra-bhū́yâd ádha yád yamásya bríhaspate[1] abhí-çaster[2] ámuñcaḥ | práty auhatâm açvínâ mrityúm asmâd devā́nâm agne bhishájâ çácî-bhiḥ[7] || [k] úd vayáṃ támasas pári[8] páçyanto jyótir út-taram | deváṃ deva-trā́ sū́ryam áganma jyótir ut-tamám || 4 || imé çivó agné, 'ti, saúbhagâya, cátustriṃçac ca || 7 ||

5, 1, 8, 5. 6. — K. 18, 16. — Vs. 27, 1-10. — [a. b. c. e. f] Ath. 2, 6, 1-5. — agne | ritaváḥ — idhyasvà — bhava — iha | eva | agne | adhîti | dhâraya — anishṭritaḥ — svâyur iti su-âyúḥ — atîti | nihàḥ[1 u. 9] | atîti | sridhàḥ | atîti — bodhayà — viçvè — çacî̀bhir iti çaci-bhiḥ — tamàsaḥ | parîti.

8. [a] ûrdhvā́ asya sam-ídho bhavanty ûrdhvā́ çukrā́

7. [2] so (°e a) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [4] s. P. 3, 8. [5] s. P. 11, 4. [6] so (°o ') AFW, s. P. 12, 8. [7] s. P. 3, 7. [8] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 24. [9] nikṛishṭâni çvaçûkarâdi-janmâni jihîte prâpnoti yair duritais tâni, schol. (!)

8. ~ prayâjayâjyâ âprînâmakâḥ.

çocíωshy agnéḥ | dyumát-tamâ su-prátîkasya sûnóḥ || [b] tánû-nápâd ásuro viçvá-vedâ devó devéshu deváḥ | pathá ấ 'nakti mádhvâ ghṛiténa || [c] mádhvâ yajnáṃ nakshase prîṇânó nárâçáωso[1] agne[2] | su-kṛíd deváḥ savitấ viçvá-vâraḥ || [d] áchâ 'yám eti çávasâ ghṛiténe "ḍâno váhnir námasâ | agníω srúco adhvaréshu[2] prayát-su || [e] sá yakshad asya mahimấnam agnéḥ, sáḥ || 1 || î mandrấsu[3] prayásaḥ | vásuç cétishṭho vasu-dhấtamaç ca || [f] dvấro devî́r ánv asya víçve vratấ dadante agnéḥ[4] | uru-vyácaso dhấmnâ pátyamânâḥ || [g] té[5] asya yóshaṇe[5] divyé[5] ná yónâv ushấsânáktâ[1] | imáṃ yajnám avatâm adhvaráṃ naḥ || [h] daívyâ hotârâv ûrdhvám adhvaráṃ no 'gnér[6] jihvấm abhí gṛiṇîtam | kṛiṇutáṃ naḥ sv̀-ishṭim || [i] tisró devî́r barhír é 'dáω sadantv íḍâ sárasvatî[1] || 1 || bhấratî[7] mahî́ gṛiṇânấ || [k] tán nas turî́pam[1] ádbhutam[1] purukshú[1] tváshṭâ su-vî́ram | râyás póshaṃ[8] ví shyatu[9] nấbhim asmé[10] || [l] vánaspaté[1] 'va[11] sṛijâ[12] rárâṇas tmánâ devéshu | agnír havyáω çamitấ sûdayâti || [m] ágne svấhâ[1] kṛiṇuhi jâta-veda índrâya havyám | víçve devấ havír idáṃ jushantâm || [n][13] hiraṇya-garbháḥ sám avartatấ 'gre bhûtásya jâtáḥ pátir éka âsît | sá dâdhâra pṛithivî́ṃ dyấm || 3 || uté 'mấṃ kásmai devấya havíshâ vidhema || [o] yáḥ prấ-'ṇato ni-misható mahi-tvaí 'ka íd rấjâ jágato babhū́va | yá î́çe asya[4] dvi-pádaç cátush-padaḥ kásmai devấya havíshâ vidhema || [p] yá âtma-dấ bala-dấ yásya víçva upấ-"sate pra-çíshaṃ yásya devấḥ | yásya châyấ 'mṛítaṃ yásya mṛityúḥ kásmai devấya havíshâ vidhema || [q] yásye 'me himá-vanto mahi-

8. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (î m°) AFW, s. P. 5, 12 (1, 57); nach P. wäre zu lesen îm 'andrâsu! [4] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 4, 20. [6] so (°o ') AFW, s. P. 12, 7. [7] °tî | AW (!). [8] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 29. [9] so (sh°) AFW, s. P. 6, 4. [10] s. P. 4, 9. [11] so (°e ') AFW, s. P. 12, 4. [12] s. P. 3, 12. [13] s. bei II, 2, 12, 1.

-tvấ yásya samudrấu[1] rasáyâ sahá || 4 || âhúḥ | yásye 'mấḥ pra-díço yásya bâhữ[14] kásmai devấya havíshâ vidhema || [r] yám krándasî[5] ávasâ tastábhâne[5] abhy-aíkshetâm mánasâ réjamâne[5] | yátrấ 'dhi sữra úd-itau vy-éti kásmai devấya havíshâ vidhema || [s] yéna dyaúr ugrấ pṛithivī́ ca dṛiḍhé[15] yéna súva stábhitaṃ yéna nấkaḥ | yó antárikshe[2 u. 1] rájaso vi-mấnaḥ kásmai devấya havíshâ vidhema || [t 13] ấpo ha yán mahatī́r víçvam || 5 || ấyan dáksham dádhânâ janáyantîr agním | táto devấnâṃ nír avartatấ 'sur ékaḥ kásmai devấya havíshâ vidhema || [u] yáç cid ấpo mahinấ pary-ápaçyad dáksham dádhânâ janáyantîr agním | yó devéshv ádhi devá éka ấsît kásmai devấya havíshâ vidhema || 6 || agnéḥ sá, sárasvatî, dyấu, sahá, víçvaṃ, cátustriuçac ca || 8 ||

[a-m] K. 18, 17. Vs. 27, 11-22; [n-t] K. 40, 1. Vs. 13, 4. 23, 1. 3. 25, 10-13. 27, 25. 26. 32, 3. 6. 7. — tanûnapâd iti tanû-napât — viçvavèdâ iti viçva-vedâḥ — pathaḥ | eti | anakti — narâçaṃsàḥ — achà | ayam — îḍânaḥ — saḥ | îm | mandrâsù | prayasàḥ — anv iti | asya — te iti — yoshàṇe iti | divye iti — yonaù | ushâsânaktấ — svishṭim iti su-ishṭim — eti | idam | sadantu — tat — turîpàm | adbhùtam | purukshu — râyaḥ — syatu — asme iti — aveti | sṛija — devâḥ | haviḥ — dâdhâra — uta | imâm — prâṇata iti pra-anataḥ — mahitveti mahi-tvâ | ekàḥ — âtmadâ ity ấtma-dàḥ | baladâ iti bala-dâḥ — viçvè — upâsàta ity ùpa-âsàte — bâhû iti — krandàsî iti — tastabhâne iti — rejàmâne iti — yatrà | adhîti | sûràḥ — dṛiḍhe iti | yenà | suvàḥ — ha | yat — dadhấnâḥ — asùḥ — âpàḥ — dadhấnâḥ — adhîti | devaḥ | ekàḥ.

9. [a] ấ-kûtim agním pra-yújau svấhâ[1], máno medhấm agním pra-yújau svấhâ, cittáṃ ví-jnâtam a. p. sv., vâcó ví-

8. [14] s. P. 4, 5. [15] s. P. 4, 27.
9. agnyutpâdanam. [1] ohne avagraha.

-dhṛitim a. p. svā́hâ, prajā́-pataye Mánave svā́hâ, 'gnáye vaiçvânarā́ya[1] svā́hâ. [b][2]víçve devásya netúr márto vṛiṇîta sakhyáṃ, víçve râyá ishudhyasi, dyumnáṃ vṛiṇîta pushyáse svā́hâ. [c]mā́ sú bhitthâ mā́ sú risho dṛíɷhasva vîḍáyasva sú | ámba dhṛishṇu[3] vîráyasva || 1 || agníç ce 'dáṃ kar=ishyathaḥ || [d]dṛíɷhasva devi pṛithivi svastáya[1] âsurī́ mâyā́ sva-dháyâ kṛitā́ 'si | júshṭaṃ devā́nâm idám astu havyám árishṭâ tvám úd 'ihi yajné asmín[4] || [e]mítrai 'tā́m ukhā́ṃ tapai, 'shā́ mā́ bhedi | [f]etā́m te pári dadâmy ábhittyai | [g]drv̀-annaḥ sarpír-âsutiḥ pratnó[1] hótâ váreṇyaḥ | sáhasas putró[5] ádbhutaḥ[6 u. 1] || [h][2]párasyâ ádhi saṃ-vátó 'varâɷ[7] abhy[8] ā́ || 2 || tara | yátrâ 'hám ásmi tā́ɷ ava[8] || [i]paramásyâḥ parâ-váto rohíd-açva ihā́ " gahi | purîshỳaḥ puru-priyó 'gne[9] tváṃ tarâ[10] mṛídhaḥ || [k]sī́da tvám mâtúr asyā́ upá-sthe víçvâny agne vayúnâni vidvā́n | maí 'nâm arcíshâ mā́ tá=pasâ 'bhí çûçuco 'ntár[11] asyâɷ çukrá-jyotir ví bhâhi || [l]an=tár agne rucā́ tvám ukhā́yai sádane své | tásyâs tváɷ há=rasâ tápañ jā́ta-vedaḥ[12] çivó bhava || [m]çivó bhûtvā́ ma=hyám agné 'tho[11] sîda çivás tvám | çivā́ḥ kṛitvā́ díçaḥ sárvâḥ svā́ṃ yónim ihā́ " 'sadaḥ || 3 || vîráyasvā́, ", tápan, viɷ=çatíç ca || 9 ||

5, 1, 9, 1-6. — K. 16, 7. 19, 10. — Vs. 11, 66-72. 12, 15-17. Ç. 6, 6, 1, 15 - 3, 4. 7, 3, 15. Kâ. 16, 4, 30-37. 5, 20. — viçvè | de=vasyà — viçvè | râyaḥ — sv iti | bhitthâḥ | mâ | sv iti — vîḍayàsva | su[13] | ambà | dhṛishṇu | vîrayàsva — svastayè — mitrà | etâm — drvànna iti dru-annaḥ — sahàsaḥ — pa=

9. [2] so schon I, 2, 2, 1 (b). II, 6, 11, 3 (h); viçve viçvâtmakasya, schol. [3] he dhṛishṇu dharshaṇayukte, schol. [4] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] so (°s p°) AFW, s. P, 8, 28. [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [7] so (°o 'v°) AFW, s.P. 12, 4. [8] so (°âɷ a°) AFW, s.P. 9, 20. [9] so (°o 'gne) AFW, s. P. 12, 5. [10] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. [11] so (°o ') AFW, s. P. 12, 7. [12] °paṃ j° AFW. [13] ohne iti! weil am Ende des ardharca.

rásyâḥ | adhîti — avârân | a̲bhi | eti — tân | ava̲ — i̲ha | eti | ga̲hi̲ — ta̲ra̲ — a̲syâḥ — mâ | e̲nâ̲m — a̲ntaḥ | a̲syâ̲m — tapán — atho̲ iti — i̲ha | eti | a̲sa̲da̲ḥ.

10. [a] yád agne yā́ni kā́ni cā́ " te dā́rûṇi dadhmási | tád astu túbhyam íd ghṛitáṃ táj jushasva yavishṭhya || [b] yád átty[1] upa-jíhvikâ yád vamró ati-sárpati[2] | sárvaṃ tád astu te ghṛitáṃ táj jushasva yavishṭhya || [c] rā́triɷ-râtrim ápra-yâvam bhárantó 'çvâye[3] 'va tíshṭhate ghâsám asmai | râyás póshena[3] sám ishā́ mádantó 'gne[8] mā́ te práti-veçâ rishâma || [d] nā́bhâ || 1 || pṛithivyā́ḥ sam-idhânám agníɷ râyás póshâya[4] bṛihaté havâmahe | iram-madám bṛihád-ukthaṃ yájatraṃ jétâram agním pṛítanâsu sâsahím || [e] yā́ḥ sénâ abhī́-'tvarîr â-vyâdhínîr úgaṇâ[5] utá | yé stenā́ yé ca táskarâs[5] tā́ɷs te[6] agné[7] 'pi[8] dadhâmy âsye || [f] dáɷshṭrâ-bhyâm[9] malímlûñ jámbhyais[10] táskarâɷ[5 u. 11] utá | hánû-bhyâɷ[12] sténân bhaga-vas tā́ɷs tvám[6] khâda sú-khâditân || [g] yé jáneshu malímlava stenā́sas táskarâ váne | yé || 2 || kákshesh agha-yávas[13] tā́ɷs te[6] dadhâmi jámbhayoḥ || [h] yó asmá-bhyam[2] arâtîyā́d yáç ca no dvéshate jánaḥ | níndâd yó asmā́n[2] dípsâc ca sárvaṃ tám masmasā́ kuru || [i] sáɷ-çitam me bráhma sáɷ-çitaṃ vîryam bálam | sáɷ-çitam kshatráṃ jishṇú yásyâ 'hám ásmi puró-hitaḥ || [k] úd eshâm bâhū́[14] atiram úd várca úd û[15] bálam | kshiṇómi bráh-maṇâ 'mítrân ún[16] nayâmi || 3 || svā́ɷ[17] ahám || [l] [18] dṛiçânó rukmá urvyā́ vỳ adyaud dur-márshan ā́yuḥ çriyé rucânáḥ |

10. agnidhâraṇam. [1] áty W. [2] so (⁰o a⁰) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (⁰o ') AFW, s. P. 12, 7 ('çv⁰). 5 ('gne). [4] so (⁰s p⁰) AFW, s. P. 8, 29. [5] ohne avagraha. [6] so (tā́ɷs t⁰) AFW, s. P. 6, 14. [7] so (⁰e a⁰) AFW, s. P. 11, 3. [8] so (⁰e ') AFW, s. P. 12, 7. [9] s. P. 16, 19. [10] so (⁰ñj⁰) W, ⁰nj⁰ A, ⁰ṃj⁰ F, s. P. 5, 23. [11] so (⁰âɷ) AFW, s. P. 9, 20. [12] s. P. 3, 7. [13] s. P. 3, 2. [14] s. P. 4, 5. [15] so (û) AFW, s. P. 3, 14. [16] so (⁰ân) AFW, s. P. 9, 24. [17] so (⁰âɷ) AFW, s. P. 9, 20. [18] so schon I, 3, 14, 5.

agnír amṛíto abhavad[2] váyo-bhir yád enaṃ dyaúr ájanayat su-rétâḥ || [m] víçvâ rûpā̆ṇi práti muñcate kavíḥ prā̆ 'sâvîd bhadráṃ dvi-páde cátush-pade | ví nā̆kam akhyat savitā̆ váreṇyó 'nu[19] pra-yā̆ṇam usháso ví râjati || [n] náktoshā̆sâ[5] sá-manasâ ví-rûpe[20] dhâpáyete[20] çíçum éka◡ samîcī̆[5 u. 21] | dyā̆vâ kshā̆mâ[22] rukmáḥ || 4 || antár[23] ví bhâti devā̆ agníṃ dhârayan draviṇo-dā̆ḥ || [o] su-parṇò 'si[24] garútmân[4], tri-vṛít te çíro gâyatráṃ cákshu stóma âtmā̆, sā̆ma te tanū̆r vâma-devyám bṛihad-rathantaré pákshau yajnâyajníyam[5] púchaṃ chándâ◡sy áñgâni dhíshṇiyâḥ çáphâ yájû◡shi nā̆ma | [p] su-parṇò 'si[24] garútmân[5], dívaṃ gacha, súvaḥ pata || 5 || nā̆bhâ, váne yé, nayâmi, kshā̆mâ rukmò, 'shṭā̆tri◡çac ca || 10 ||

5, 1, 10, 1-5. — K. 16, 7. 8. 19, 10. 11. — Vs. 11, 73 - 12, 4. Ç. 6, 6, 3, 3 - 7, 2, 6. Kâ. 16, 4, 38 - 5, 7. — eti | te — atti — açvā̆ya | iva — asmai | râyaḥ — prativeçâ iti prati-veçâḥ — abhîtvârîr ity àbhi-itvàrîḥ — ugàṇâḥ — stenâḥ — taskàrâḥ | tân | te — apîti — hanū̆bhyâm iti hanú-bhyâm — malimlàvaḥ — taskàrâḥ — aghâyava ity àgha-yaváḥ | tân — bâhû iti — varcàḥ | ud iti | u — amitrā̆n — rukmaḥ | urvyâ | vîti — naktoshâsā̆ — virū̆pe iti vi-rûpe | dhâpayète iti — samîcî iti | dyâvā̆ | kshâmà — cakshúḥ — dhishṇiyâḥ | çaphâḥ.

11. [a] ágne yáṃ yajnám adhvaráṃ viçvátaḥ[1] pari-bhū̆r[2] ási | sá íd devéshu gachati || [b] sóma yā̆s te mayo-bhúva ûtáyaḥ sánti dâçúshe | tā̆bhir no 'vitā̆[3] bhava ||

10. [19] so (°o 'nu) AFW, s. P. 12, 4. [20] s. P. 4, 11. 40. [21] s. P. 4, 31. [22] s. P. 3, 10; und nicht componirt mit dyâvâ! [23] rukmo antar F, und schol. zu P. 12, 7; also ohne Rücksicht auf den kaṇḍikâ-Schlufs (s. übrigens IV, 6, 5, 2. 7, 12, 3). [24] so (°o 'si) AFW, s. P. 12, 2.

11. câturmâsyagate vaiçvadevâkhye prathamaparvaṇi vihitânâṃ havishâṃ yâjyânuvâkyâḥ (I, 8, 2). [1] ohne avagraha. [2] so (°ḥ p°) AFW, s. P. 8, 32. [3] so (°o 'v°) AFW, s. P. 12, 4.

[c] agnír mûrdhā́, [d] bhúvaḥ | [e] tvám naḥ soma, [f] yā́ te dhā́=mâni | [g] tát savitúr várenyam bhárgo devásya dhîmahi | dhíyo yó naḥ pra-codáyât || [h] ácittî yác cakrimā́[4] daívye jáne dī́nair dákshaiḥ prá-bhûtî pûrusha-tvátâ[5] || 1 || de=véshu ca savitar mā́nusheshu ca tvám no átra[6] suvatâd ánâgasaḥ || [i] codayitrī́ sûnṛítânâm[1] cétantî su-matînā́m | yaj=nám dadhe sárasvatî[1] || [k] pā́vîravî[1] kanyầ citrā́-"yuḥ sárasvatî vîrá-patnî dhíyam dhât | gnā́bhir áchidraѡ çaraṇáѡ sa-jóshâ dur-âdhársham gṛiṇaté çárma yaѡsat || [l] pûshā́ gā́ ánv etu naḥ pûshā́ rakshatv árvataḥ | pûshā́ vā́jaѡ sanotu naḥ || [m] çuk=rám te anyád[7] yajatám te anyát[7] || 2 || víshu-rûpe[8] áhanî[9] dyaúr ivâ 'si | víçvâ hí mâyā́ ávasi svadhâ-vo bhadrā́ te pûshann ihá râtír astu || [n] tè 'vardhanta[10] svá-tavaso mahi-tvanā́ " nā́kam tasthúr urú cakrire sádaḥ | víshṇur yád dhā́ "vad vṛíshaṇam mada-cyútam váyo ná sîdann ádhi barhíshi priyé | [o] prá citrám arkám gṛiṇaté turā́ya mā́rutâya svá-tavase bharadhvam | yé sáhâѡsi sáhasâ sá=hante || 3 || réjate agne[7] pṛithivī́[11] makhébhyaḥ || [p] víçve devā́, [q] víçve devā́ḥ | [r] dyā́vâ naḥ pṛithivī́[11] imáѡ sidhrám adyá divi-spṛíçam | yajnám devéshu yachatâm || [s] prá pûrva=-jé[8] pitárâ návyasîbhir[1] gîrbhíḥ[1] kṛiṇudhvaѡ sádane[8] ṛi=tásya | ā́ no dyâvâ-pṛithivî[9] daívyena jánena yâtam mahí vâm várûtham || [t] agníѡ stómena bodhaya sam-idhânó ámar=tyam[6] | havyā́ devéshu no dadhat || [u] sá havya-vā́ḍ ámartya uçíg dûtáç cánohitaḥ[1] | agnír dhiyā́ sám ṛiṇvati || [v] çám no bhavantu, [w] vā́je-vâje || 4 || pûrushatvátâ[12], yajatám te anyát, sá=hante, cánohito, 'shṭaú ca || 11 ||

11. [4] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. [5] pûr° ACDFW. [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [7] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [8] s. P. 4, 11. [9] s. P. 4, 12. [10] so (°e 'v°) AFW, s. P. 12, 4 (4, 20 schol). [11] s. P. 4, 19. [12] so DW, pūru° C.

(1, 8, 2, 1). — [a.b] R̥. 1, 1, 4. 91, 9; [c 13] 8, 44, 6; [d 14] 10, 8, 6; [e.f 15] 1, 91, 8. 4; [g 16] 3, 62, 10; [h] 4, 54, 3; [i] 1, 3, 11; [k.l.m] 6, 49, 7. 54, 5. 58, 1: [n] 1, 58, 7; [o] nur hier; [p.q 17] R̥. 6, 52, 10. 13; [r] 2, 41, 20; [s] 7, 53, 2; [t] 5, 14, 1; [u] 3, 11, 2; [v.w 18] 7, 38, 7. 8. — mayobhuva iti mayaḥ-bhuvàḥ — avitâ — acittî — cakrima — prabhûtîti pra-bhûtî | pûrushatveti pûrusha-tvatā̂ — sûnritā̂nâm — pâvī̂-ravî — citrâyur iti citra-âyuḥ — sajoshâ iti sa-joshā̂ḥ — vishùrûpe iti vishù-rûpe | ahànî iti — viçvā̂ḥ — avardhanta — mahitvaneti mahi-tvanâ | eti — tasthuḥ — ha | âvàt — devâḥ — prithivî iti — pûrvaje iti pûrva-je — sadàne iti — amàrtyaḥ — canòhitaḥ.

yuñjâná, imā̂m agribhṇan, devásya, sáṃ te, ví pā̂jasâ, vásavas tvâ [19], sámâs tvo, "rdhvā̂ asyā̂, "kûtiṃ, yád agne yā̂ny, ágne yáṃ yajnám, ékâdaça ‖ 11 ‖

yuñjânó (1, 1), várma ca stha (3, 2), âdityā̂s tvâ (5, 4), bhā̂ratî (8, 3), svā̂◡ ahá◡ (10, 4), sháṭcatvâri◡çat ‖ 46 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ.

1. [a] víshṇoḥ krámo 'sy [1] abhimâti-hā̂, gâyatráṃ chánda ā̂ roha, prithivī̂m ánu ví kramasva, nír-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmó; víshṇoḥ krámo 'sy [1] abhiçasti-hā̂, traíshṭubhaṃ [2] chánda ā̂ rohâ, 'ntáriksham [2] ánu ví kramasva, nír-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmó; víshṇoḥ krámo 'sy [1] arâtîyató [2] hantā̂, jā̂gataṃ chánda ā̂ roha, dívam ánu ví kramasva, nír-

11. [13] nur das pratika, weil schon in I, 5, 5, 1 vorliegend. [14] dieser Vers kommt seinem Wortlaute nach erst in IV, 4, 4, 1 vor; es befremdet daher, dafs er hier nur im pratîka vorliegt; s. das hierüber bereits zu I, 5, 11, 4 Anm. [9] Bemerkte (und vgl. noch schol. zu II, 6, 2, 2 p. 704 sowie Br. III, 5, 7, 1). [15] nur die pratîka, weil schon in II, 3, 14, 1 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [16] vollständig, obschon bereits in I, 5, 6, 4 vorliegend! [17] nur die pratîka, weil schon in II, 4, 14, 5 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [18] desgl., s. I, 7, 8, 2 (nicht yâjyâ-Abschnitt). [19] vásavaḥ W.

2, 1-10. citikshetram; 1. âsandyâm ukhyâgnisthâpanam. [1] so (°o ') AFW, s. P. 12, 2. 7. [2] ohne avagraha.

-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmó; víshṇoḥ ‖ 1 ‖ krámo 'si[1] ça-trû-yató[3] hantā́, "nu-shṭubhaṃ chánda ā́ roha, díçó 'nu ví kramasva, nír-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmáḥ | [b 4] ákrandad agní stanáyann iva dyaúḥ kshā́mâ[5] rérihad vîrúdhaḥ[2] sam-añján | sadyó[2] jajnânó ví hī́ 'm iddhó ákhyad[6] ā́ ró-dasî[7] bhânúnâ bhâty antáḥ ‖ [c] ágne 'bhy-âvartinn[8] abhí na ā́ vartasvā́ "yushâ várcasâ sanyā́ medháyâ pra-jáyâ dhá-nena ‖ [d] ágne ‖ 2 ‖ añgiraḥ çatáṃ te santv â-vrítaḥ, sa-hásraṃ ta upâ-"vrítaḥ | tā́sâm póshasya póshena púnar no nashṭám ā́ kṛidhi púnar no rayím ā́ kṛidhi ‖ [e 9] púnar ûrjā́ ní vartasva púnar agna ishā́ "yushâ | púnar naḥ pâhi viçvá-taḥ[2] ‖ [f 9] sahá rayyā́ ní vartasvā́ 'gne pínvasva dhâráyâ | viçvá-psniyâ viçvátas[2] pári[10] ‖ [g 9] úd ut-tamáṃ varuṇa pā́-çam asmád ávâ 'dhamám ‖ 3 ‖ ví madhyamáɯ çrathâya | áthâ[5] vayám âditya vraté távā́ 'nâgaso áditaye[6] syâma ‖ [h] ā́ tvâ 'hârsham antár abhûr dhruvás tishṭhā́ 'vi-câcaliḥ | víças tvâ sárvâ vâñchantv asmín râshṭrám ádhi çraya ‖ [i] ágre bṛihánn ushásâm ûrdhvó asthân[6] nir-jagmivā́n támaso jyótishā́ " 'gât | agnír bhânúnâ rúçatâ sv-áñga ā́ jâtó víçvâ sádmâny aprâḥ ‖ [k 11] sī́da tvám mâtúr asyā́ḥ ‖ 4 ‖ upá-sthe víçvâny agne vayúnâni vidvā́n | maí 'nâm arcíshâ mā́ tápasâ 'bhí çûçuco 'ntár[1] asyâɯ çukrá-jyotir ví bhâhi ‖ [l 10] antár agne rucā́ tvám ukhā́yai sádane své | tásyâs tváɯ hárasâ tápañ jā́ta-vedaḥ[12] çivó bhava ‖ [m 11] çivó bhûtvā́ máhyam agné 'tho[1] sîda çivás tvám | çivā́ḥ kṛitvā́ díçaḥ sárvâḥ svā́ṃ yónim ihā́ " 'sadaḥ ‖ [n 13] haɯsáḥ çuci-shád vásur antariksha-sád dhótâ vedi-shád átithir duroṇa-sát |

1. [3] s. P. 3, 7. [4] so schon I, 3, 14, 2 (yâjyâ-Abschnitt). [5] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [7] s. P. 4, 17. [8] so (°e ') AFW, s. P. 12, 7. [9] so schon I, 5, 3, 3. 11, 3. [10] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 24. [11] so schon IV, 1, 9, 3. [12] so W, °nj° AF; s. P. 5, 24. [13] so schon I, 8, 15, 2.

nṛi-shád vara-sád ṛita-sád vyoma-sád ab-jắ go-jắ ṛita-jắ adri-jắ ṛitám bṛihát || 5 || dívam ánu ví kramasva nírbhaktaḥ sá yáṃ dvishmó víshṇor, dhánenắ 'gne, 'dhamám, asyắḥ, çucishát, shóḍaça ca || 1 ||

5, 2, 1, 1-5. — K. 16, 8. 19, 11. — Vs. 12, 5-17. Ç. 6, 7, 2, 10 - 3, 15. Kâ. 16, 5, 11-20. — anú | vîti | kra̱ma̱sva̱ — a̱râ̱tî̱=ya̱taḥ — ça̱trû̱ya̱ta iti çatru-ya̱taḥ — a̱gniḥ — kshâmâ — vî̱rudhâḥ — sa̱dyaḥ — vîti | hi | î̱m — rodásî̱ iti — te | u̱pâ̱vṛitâ iti upa-â̱vṛitâḥ — a̱gne̱ | i̱shâ | âyúshâ — athâ — anắgasaḥ — a̱hâ̱rsha̱m — ti̱shṭha̱ | avicâcali̱r ity avi-câ̱=ca̱li̱ḥ — sarvắḥ — a̱sthâ̱t — jyotishâ | eti | a̱gâ̱t — svaṅga̱ iti su-aṅgâḥ | eti — mâ | e̱nâ̱m — a̱ntaḥ | a̱syâ̱m — atho̱ iti — i̱ha | eti | a̱sa̱daḥ — a̱bjâ ity áp-jâḥ.

2. [a1] divás pári [2] prathamáṃ jajne agnír [3] asmád dvitī́=yam pári jâtá-vedâḥ | tṛitī́yam ap-sú nṛi-máṇâ [4] ájasram índh=âna enaṃ jarate svâ-dhī́ḥ [5] || [b] vidmắ [6] te agne [3] tredhắ [7] trayắṇi vidmắ [6] te sádma ví-bhṛitam puru-trắ | vidmắ [6] te nắma paramáṃ gúhâ yád vidmắ [6] tám útsaṃ yáta â-ja=gántha || [c] samudré [7] tvâ nṛi-máṇâ [4] ap-sv̀ antár nṛi-cákshâ îdhe divó agna [8] ū́dhan | tṛitī́ye tvâ || 1 || rájasi tasthivā́ṃ=sam ṛitásya yónau mahishắ ahinvan || [d] [9] ákrandad agní sta=náyann iva dyaúḥ kshắmâ [6] rérihad vîrúdhaḥ [7] sam-añján | sadyó [7] jajnânó ví hī́ 'm iddhó ákhyad [8] ắ ródasî [10] bhâ=núnâ bhâty antáḥ || [e] uçík pâvakó aratíḥ [8] su-medhắ már=teshv agnír amṛíto ní dhâyi | íyarti dhûmám arushám bhári=bhrad úc chukréṇa çocíshâ dyắm ínakshat || [f] víçvasya ketúr bhúvanasya gárbha ắ || 2 || ródasî [10] apṛiṇâj jắyamânaḥ | vîḍúṃ cid ádrim abhinat parâ-yáñ jánâ [11] yád agním áya=

2. tasyâ 'gner upasthânaṃ (vâtsapreṇa). [1] so schon I, 3, 14, 5. [2] so (⁰s p⁰) AFW, s. P. 8, 28. [3] so (⁰e a⁰) AFW, s. P. 11, 3. [4] zu ṇ s. P. 7, 9. [5] s. P. 3, 5. [6] so (⁰â) AFW, s. P. 3, 10. [7] ohne avagraha. [8] so (⁰o a⁰) AFW, s. P. 11, 3. [9] so schon I, 3, 14, 2. IV, 2, 1, 2. [10] s. P. 4, 17. [11] ⁰nj⁰ AW.

janta páñca || [g] çrînā́m udâró [7] dharúṇo rayînā́m manîshā́-ṇâm prā́-'rpaṇaḥ sóma-gopâḥ | vásoḥ sûnúḥ sáhaso ap-sú [8] rā́jâ ví bhâty ágra ushásâm idhânáḥ || [h] yás te adyá [3] kri-ṇávad bhadra-çoce 'pûpáṃ [12] deva ghṛitá-vantam agne | prá táṃ naya pra-tarā́ṃ vásyo áchâ [8] 'bhí dyumnáṃ devá-bhaktaṃ yavishṭha || [i] ā́ || 3 || tám bhaja sauçravaséshv [7] agna ukthá-uktha ā́ bhaja çasyámâne | priyáḥ sū́rye priyó agnā́ [8] bhavâty új jâténa bhinádad új jánitvaiḥ [7] || [k] tvā́m agne yájamânâ ánu dyū́n víçvâ vásûni dadhire vā́ryâṇi | tváyâ sahá dráviṇam ichámânâ vrajáṃ gó-mantam uçíjo ví vavruḥ || [11] dṛiçânó rukmá urvyā́ vý adyaud dur-márshaṃ ā́yuḥ çriyé rucânáḥ | agnír amṛíto abhavad [8] váyo-bhir yád enaṃ dyaúr ájanayat su-rétâḥ || 4 || tṛitī́ye tvâ, gárbha ā́, yavi-shṭhā́, yác, catvā́ri ca || 2 ||

5, 2, 1, 6. — K. 16, 9. 19, 11. 12. — Vs. 12, 18-28. Ç. 6, 7, 4, 3-6. Kâ. 16, 5, 21. 22. — divaḥ | parîti — nṛimaṇâ iti nṛi-manâḥ — svâdhîr iti sva-dhîḥ | vidma — tredhâ — agne | ûdhán — agniḥ — kshâmâ — vîti | hi | îm — eti | rodasî iti — sumedhâ iti su-medhâḥ — garbháḥ | eti | rodasî iti — parâyann iti parâ-yan | janâḥ — udâraḥ — prârpáṇa iti pra-arpáṇaḥ — bhâti | agre — apûpam — achâ | abhîti — eti | tam — sauçravaseshú | agne | uktha-úktha ity ukthe-ukthe | eti — agnâ — bhinadát — janitvaiḥ — ichamânâḥ — rukmaḥ | urvyâ.

3. [a] ánna-paté 'nnasya [1] no dehy anamîvásya çushmí-ṇaḥ | prá pra-dâtā́raṃ târisha ū́rjaṃ no dhehi dvi-páde cátush-pade || [b] úd u tvâ víçve devā́ ágne bhárantu cítti-bhiḥ | sá no bhava çivá-tamaḥ su-prátîko vibhā́-vasuḥ ||

2. [12] so (°e ') AFW, s. P. 12, 7.

3. cayanârthasya devayajanasya parigrahaḥ (vahner ukhyasya cayana-deçam prati nayanam). [1] so (°e ') AFW, s. P. 12, 8. 7.

[c]pré 'd agne jyótishmân[2] yâhi çivébhir arcí-bhis tvám[3] | brihád-bhir bhânú-bhir bhā́san mā́ hiṃsîs tanúvâ pra-jā́ḥ || [d]sam-ídhâ 'gníṃ duvasyata[2] ghritaír bodhayatā́ 'tithim | ā́ || 1 || asmin havyā́ juhotana || [e 4]prá-prâ 'yám agnír bhara- tásya çriṇve ví yát sū́ryo ná rócate brihád bhā́ḥ | abhí yáḥ pûrúm prítanâsu[2] tasthaú dîdā́ya daívyo átithiḥ[5] çivó naḥ || [f]ā́po devîḥ práti grihṇîta bhásmai 'tát syoné kriṇudhvaṃ surabhā́v[2] u loké | tásmai namantâṃ jánayaḥ su-pátnîr mâté 'va putrám bibhritā́[6] sv̀ enam || [g]ap-sv̀ agne sádhish ṭáva[7] || 2 || saú 'shadhîr[8 u. 2] ánu rudhyase | gárbhe sáñ jâyase[9] púnaḥ || [h]gárbho asy[10] óshadhînâṃ[2] gárbho vánaspátînâm[2] | gárbho víçvasya bhûtásyā́ 'gne gárbho apā́m[5] asi || [i]pra- -sádya bhásmanâ yónim apáç ca prithivî́m agne | saṃ-sríjya mâtrí-bhis tváṃ[3] jyótishmân[2] púnar ā́ 'sadaḥ || [k]púnar â- -sádya sádanam apáç ca prithivî́m agne | çéshe mâtúr yátho 'pá-sthe 'ntár[1] asyā́ṃ çivá-tamaḥ || [l 11]púnar ū́rjā́ || 4 || ní vartasva púnar agna ishā́ ''yushâ | púnar naḥ pâhi viçvá- taḥ[2] || [m 11]sahá rayyā́ ní vartasvā́ 'gne pinvasva dhā́rayâ | viçvá-psniyâ viçvátas[2] pári[12] || [n]púnas tvâ ''dityā́ rudrā́ vá- savaḥ sám indhatâm púnar brahmā́ṇo vasu-nîtha yajnaíḥ | ghriténa tváṃ tanúvo vardhayasva satyā́ḥ santu yájamâ- nasya kā́mâḥ || [o]bódhâ[6] no asya[5] vácaso yavishṭha máṃh- ishṭhasya prá-bhritasya svadhâ-vaḥ | pî́yati tvo ánu[13] tvo grinâti vandā́rus te[3] tanúvaṃ vande agne[14] || [p]sá bodhi sûrír maghá-vâ vasu-dā́vâ vásu-patiḥ | yuyodhỳ asmád dvé- shâṃsi || 4 || ā́, távo, ''rjā́, 'nu, shódaça ca || 3 ||

3. [2] ohne avagraha. [3] so (°s t°) AFW. [4] so schon II, 5, 12, 4 (yâjyâ-Abschnitt). [5] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [6] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. 8. [7] so (°sh ṭ°) AFW, s. P. 6, 5. [8] so (sau 'sh°) AFW. s. P. 5, 17. [9] so W, °nj° A, ṃj F, s. P. 5, 24. [10] so (°o asy) AFW, s. P. 12, 3. [11] so schon I, 5, 3, 3. IV, 2, 1, 3. [12] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 24. [13] so (°o ánu) AFW, s. P. 11, 5 (12, 4). [14] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3.

5, 2, 2, 1-6. — K. 16, 10. 19, 12. — Vs. 11, 83. 12, 30-44. Ç. 6, 8, 1, 6 - 2, 9. Kâ. 16, 6, 8. 15 - 7, 2. — bṛihat | bhâḥ[15] — surabhau | u — mâtâ | iva — bibhṛita[16] | sv iti — sadhiḥ | tavâ — saḥ | oshádhîḥ | anv iti — san — eti | asadaḥ — agne | ishâ — viçvatâḥ | pari[17] — tvâ | âdityâḥ | rudrâḥ — bodhâ | naḥ.

4. [a]ápe 'ta ví 'ta ví ca sarpatā́ 'to yé 'tra[1] sthá purâṇā́ yé ca nū́tanâḥ[2] | ádâd idáṃ yamò 'va-sā́nam[3] pṛithivyā́ ákrann imám pitáro lokám asmai || [b]agnér bhásmâ 'sy, agnéḥ púrîsham asi. [c]saṃ-jnā́nam asi kâma-dháraṇam, máyi te kâma-dháraṇam bhûyât | [d]sáṃ yā́ vaḥ priyā́s tanúvaḥ sám priyā́[4] hṛídayâni vaḥ | âtmā́ vo astu[5] || 1 || sám-priyaḥ[6] sám-priyâs[6] tanúvo máma || [e]ayáɷ só agnír[5] yásmint sómam índraḥ sutáṃ dadhé jaṭháre vâvaçânáḥ | sahasríyaṃ vā́jam átyaṃ ná sáptiɷ sa-savā́nt[7] sánt stûyase jâta-vedaḥ || [f]ágne divó árṇam[5] áchâ[8] jigâsy áchâ[8] devā́ɷ[9] ûcishe dhíshṇiyâ yé | yā́ḥ parástâd[2] rocané sū́ryasya yā́ç câ 'vástâd upa-tíshṭhanta ā́paḥ || [g]ágne yát te diví várcaḥ pṛithivyā́ṃ yád óshadhîshu[2] || 2 || ap-sú vâ yajatra | yénâ 'ntáriksham[2] urv̀ â-tatántha tveshấḥ sá bhânúr arṇavó nṛi-cákshâḥ || [h]purîshyâso agnáyaḥ[5] prâ-vaṇébhiḥ[10] sa-jóshasaḥ | jushántâɷ havyám ā́-hutam anamîvā́ ísho mahī́ḥ || [i]íḍâm agne puru-dáɷsaɷ saníṃ góḥ çaçvat-tamáɷ hávamânâya sâdha | syā́n naḥ sûnús tánayo vi-jā́vā́ 'gne sā́ te su-matír bhûtv asmé[11] || [k][12]ayáṃ te yónir ṛitvíyo yáto jâtó árocathâḥ[5] | táṃ jânán || 3 || agna ā́ rohā́ 'thâ[8] no vardh-

3. [15] als zwei Wörter. [16] betont! [17] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

4. gârhapatyacayanam. [1] so (°e ') AFW, s. P. 12, 7. [2] ohne avagraha. [3] so (°o ') AFW, s. P. 12, 4. [4] als zwei Wörter! [5] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [6] als ein Wort! [7] sic! so getheilt! [8] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. 10. [9] so (°âɷ) AFW, s. P. 9, 20. [10] s. P. 3, 5. 7, 7. [11] s. P. 4, 9. [12] so schon z. B. I, 5, 5, 2.

ayâ[8] rayím || [l] cíd asi, táyâ devátayâ[2] 'ñgirasvád[2] dhruvā́ sîda. [m] pari-cíd asi táyâ devátayâ[2] 'ñgirasvád[2] dhruvā́ sîda. [n] lokám pṛiṇa, chidrám pṛiṇā́, 'tho sîda çivā́ tvám | indrâ-'gnī́ tvâ bṛíhaspátir[2] asmín yónâv asîshadan || [o] tā́ asya sū́da-dohasaḥ sómaṁ çrîṇanti pṛíçnayaḥ | jánman devā́nâṃ víças trishv ā́ rocané diváḥ || 4 || astv, óshadhîshu, jânánn, ashṭā́catvâriṁçac ca || 4 ||

5, 2, 3, 1-6. — K. 16, 11. 20, 1. — Vs. 12, 45-55. Ç. 7, 1, 1, 2-33. 8, 7, 3, 21. Kâ. 17, 1, 3-17. 16, 7, 14. — apeti | ita | vîti | ita | vîti — atàḥ | ye | atrà — purâṇâḥ — pṛithivyâḥ — bhasmà — sam iti | yâḥ | vaḥ | priyâḥ — sam iti | priyâ — sampriya iti sam-priyaḥ | sampriyâ iti sam-priyâḥ — sasavân iti sa-savân | san — achà | jigâsi | achà | devân | ûcishe | dhishṇiyâḥ — prâvaṇebhir iti pra-vaṇebhiḥ — syât | naḥ — vijâveti vi-jâvā́ — asme iti — athà — vardhaya — atho iti — trishu | eti.

5. [a] sám itaṁ sáṃ kalpethâṁ sám-priyau rocishṇū́[1] su-manasyámânau | ísham ū́rjam abhí saṃ-vásânau, sáṃ vâm mánâṁsi sáṃ vratā́ sám u cittā́ny ā́ 'karam || [b] ágne purîshyâ 'dhi-pā́ bhavâ[2] tváṃ naḥ | ísham ū́rjaṃ yájamânâya dhehi || [c] purîshyas tvám agne rayi-mā́n pushṭi-mā́ṁ[3] asi | çivā́ḥ kṛitvā́ díçaḥ sárvâḥ svā́ṃ yónim ihā́ " 'sadaḥ || [d] bhávataṃ naḥ sá-manasau sám-okasau || 1 || arepásau | mā́ yajnáṁ hiṁsishṭam mā́ yajná-patiṃ jâta-vedasau, çivaú bhavatam adyá naḥ || [e] mâté 'va putrám pṛithivī́ purîshyam agníṁ své yónâv abhâr[4] ukhā́ | tā́ṃ víçvair devaír ṛitú-bhiḥ saṃ-vidânáḥ prajā́-patir viçvá-karmâ ví muñcatu || [f] yád asya pâré rájasaḥ çukráṃ jyótir ájâyata | tán naḥ parshad áti dvíshó 'gne[5] vaiçvânara[6] svā́hâ[6] || [g] námaḥ

5. âhavanîyacayanârtham bhuvaḥ karshaṇam. [1] s. P. 4, 5. [2] so (⁰â) AFW, s. P. 3, 8. 12. 10. [3] so (⁰âṁ) AFW, s. P. 9, 20. [4] s. P. 8, 8. [5] so (⁰o 'gne) AFW, s. P. 12, 5. [6] ohne avagraha.

sú te nir-ṛite viçva-rûpe || 2 || ayasmáyaṃ[6] ví çṛitâ[2] bandhám etám | yaména tváṃ yamyâ saṃ-vidânó 't-tamáṃ nấkam ádhi rohaye 'mám || [h] yát te devî́ nír-ṛitir â-babándha dấma grîvấsv avi-cartyám | idáṃ te tád ví shyâmy[7] ấyusho ná mádhyâd áthâ[2] jîváḥ pitúm addhi prá-muktaḥ || [i] yásyâs te asyấḥ[8] krûrá âsáñ juhómy[9] eshấm bandhấnâm ava-sárjanâya | bhûmir íti tvâ jánâ vidúr nír-ṛitiḥ || 3 || íti tvâ 'hám pári veda viçvátaḥ[6] || [k] ásunvantam áyajamânam icha stenásye 'tyấṃ táskarasyấ[6] 'nv eshi | anyám asmád icha sấ ta ityấ námo devi nir-ṛite túbhyam astu || [l] devî́m ahám nír-ṛitiṃ vándamânaḥ pité 'va putrấṃ dasaye váco-bhiḥ | víçvasya yấ jấyamânasya véda çíraḥ-çiraḥ práti sûrî́ ví cashṭe || [m] ni-véçanaḥ saṃ-gámano vásûnâṃ víçvâ rûpấ 'bhí cashṭe || 4 || çácî-bhiḥ[10] | devá iva savitấ satyá-dharmé 'ndro ná tasthau sam-aré pathînấm || [n] sáṃ varatrấ dadhâtana nír â-hâvấn kṛiṇotana | siñcấmahâ avaṭám udríṇaṃ vayáṃ víçvấ 'hấ[11] 'dastam ákshitam || [o] níshkṛitâ-''hâvam avaṭáu su-varatráu su-shecanám | udríṇau siñce ákshitam[8] || [p] sî́râ yuñjanti kaváyo yugấ ví tanvate pṛíthak | dhî́râ devéshu sumnayấ || [q] yunákta sî́râ ví yugấ tanota kṛité yónau vapate 'há || 5 || bî́jam | girấ ca çrushṭíḥ sá-bharâ ásan no nédîya ít sṛiṇyâ pakvám ấ 'yat || [r] lấñgalam pávîravau[6] su-çévau sumatí-tsaru | úd ít kṛishati gấm ávim pra-pharvyaṃ ca pî́varîm[6] | prasthấ-vad[12] ratha-vấhanam || [s] çunáṃ naḥ phấlâ ví tudantu bhûmiṃ çunáṃ kînấçâ[6] abhí yantu vâhấn | çunám parjányo mádhunâ páyo-bhiḥ çúnâsîrâ[6] çunám asmấsu dhattam || [t] kấmaṃ kâma-dughe dhukshva mitrấya váruṇâya ca | índrâyâ 'gnáye pûshṇá óshadhî-bhyaḥ[12]

5. [7] so (sh°) AFW, s. P. 6, 4. [8] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [9] °nj° AW, °ṃ j° F, s. P. 5, 24. [10] s. P. 3, 7. [11] als zwei Wörter! [12] s. P. 3, 5. 7.

pra-jā́bhyaḥ ‖ [u] ghṛiténa sī́tâ mádhunâ sám-aktâ víçvair de- vaír ánu-matâ marúd-bhiḥ | ū́rjasvatî[6] páyasâ pínvamânâ 'smā́nt sîte páyasâ 'bhy-ā́vavṛitsva[13] ‖ 6 ‖ sámokasau, viçva- rûpe, vidúr nírṛitir, abhí cashṭa, ihá, mitrā́ya, dvā́viϑçatiç ca ‖ 5 ‖

5, 2, 4, 1-4. — K. 16, 11. 12. 20, 1. 2. — Vs. 12, 57-72. Ç. 7, 1, 1, 38 - 2, 2, 12. Kâ. 17, 1, 19 - 2, 12. — sampriyâv iti sam- -priyau | rocishṇû iti — abhîti | saṃvasânâv iti saṃ-va- sânau — eti | akaram — adhipâ ity ádhi-pâḥ | bhava — iha | eti | asadaḥ — mâtâ | iva — abhâḥ — tat | naḥ — sv iti — ayasmayàm — crita — rohaya | imam — vîti | syâmi — athà — krûre | âsan — janâḥ — tvâ | aham — ityâm — sâ | te — pitâ | iva — dasaye — pratîti | sûrî | vîti — çacîbhir iti çaci-bhiḥ — varatrâḥ — siñcâmàhai — viçvâ | ahâ | adàstam — dhîrâḥ — sumnayâ — vapata | iha — asàt — eti | ayat — pavîravam — sumatitsarv iti sumati-tsaru — prasthâvad iti prastha-vat — phâlâḥ — kînâçâḥ — çunâsîrâ — pûshṇe | oshàdhîbhya ity oshàdhi- -bhyaḥ — asmân — abhyâvàvṛitsvety àbhi-âvàvṛitsva.

6. [a] yā́ jâtā́ óshadhayo[1] devébhyas tri-yugám purā́ | mándâmi babhrū́ṇâm aháϑ çatáṃ dhā́mâni saptá ca ‖ [b] ça- táṃ vo amba[2] dhā́mâni sahásram utá vo rúhaḥ | áthâ[3] çata- -kratvo yûyám imám me agadáṃ[4] kṛita ‖ [c] púshpâ-vatîḥ[5] pra-sū́vatîḥ phalínîr aphalā́ utá | áçvâ iva sa-jítvarîr vîrú- dhaḥ[1] pârayishṇávaḥ ‖ [d] óshadhîr[1] íti mâtaras tád vo devîr úpa bruve | rápâϑsi vi-ghnatī́r ita rápaḥ ‖ 1 ‖ câtáyamâ- nâḥ ‖ [e] açvatthé[1] vo ni-shádanam parṇé vo vasatíḥ kṛitā́[6] | go-bhā́ja ít kílâ 'satha yát sanávatha pū́rusham ‖ [f] yád ahám vâjáyann imā́ óshadhîr hásta â-dadhé | âtmā́ yákshmasya naçyati purā́ jîva-gṛíbho yathâ ‖ [g] yád óshadhayaḥ saṃ-gá-

5. [13] als Compositum!

6. oshadhivâpaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. [4] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 3, 5. 2. [6] so (°ḥ k°) AFW.

chante rā́jânaḥ sám-itâv iva | vípraḥ sá ucyate bhishág raksho-hā́ 'mîva-cā́tanaḥ || h nísh-kritir nā́ma vo mâtā́ 'thâ[3] yûyáɷ stha sáṃ-kṛitîḥ | sarā́ḥ patatríṇîḥ || 2 || sthana yád âmáyati nísh kṛita[7] || i anyā́ vo anyā́m[2] u [8] avatv anyā́ 'nyá-syâ úpâ 'vata | tā́ḥ sárvâ óshadhayaḥ saṃ-vidânā́ idám me prā́ 'vatâ[3] vácaḥ || k úc chúshmâ óshadhînâṃ gā́vo go-shṭhā́d ive "rate | dhánaɷ sanishyántînâm âtmā́naṃ táva pûrusha || l áti viçvâḥ pari-shṭhā́ stená iva vrajám akramuḥ | óshadha-yaḥ prā́ 'cucyavur yát kíṃ ca tanúvâɷ rápaḥ || m yā́ḥ || 3 || ta â-tasthúr âtmā́naṃ yā́ â-viviçúḥ páruḥ-paruḥ[9] | tā́s te yákshmaṃ ví bâdhantâm ugró madhyama-çī́r iva || n sâkáṃ yakshma prá pata çyenéna kikidîvínâ[1] | sâkáṃ vā́tasya dhrā́jyâ sâkáṃ naçya ni-hā́kayâ || o açvâ-vatī́ɷ[5] soma-vatī́m ûrjáyantîm úd-ojasam | ā́ vitsi sárvâ óshadhîr asmā́ arishṭá-tâtaye || p yā́ḥ phalínîr yā́ aphalā́ apushpā́ yā́ç ca pushpí-ṇîḥ | bṛíhaspáti-prasûtâs tā́ no muñcantv áɷhasaḥ || q yā́ḥ || 4 || óshadhayaḥ sóma-râjnîḥ prá-vishṭâḥ pṛithivī́m ánu | tā́sâṃ tvám asy ut-tamā́ prá ṇo[10] jîvā́tave suva || r ava-pá-tantîr avadan divá óshadhayaḥ pári[11] | yáṃ jîvám açnávâ-mahai ná sá rishyâti pū́rushaḥ || s yā́ç ce 'dám upa-çṛiṇvánti yā́ç ca dûrám párâ-gatâḥ | ihá saṃ-gátya tā́ḥ sárvâ asmai sáṃ datta bheshajám || t mā́ vo rishat khanitā́ yásmai câ 'háṃ khánâmi vaḥ | dvi-pác cátush-pad asmā́kaɷ sárvam astv anâ-turám || u óshadhayaḥ sáṃ vadante sómena sahá rā́jnâ | yásmai karóti brâhmaṇás táɷ râjan pârayâmasi || 5 ||
rápaḥ, patatríṇîr, yā́, áɷhaso yā́ḥ, khánâmi vo, 'shṭā́daça ca || 6 ||

(5, 2, 5, 5). — K. 16, 13. (20, 3). — Vs. 12, 75-96. Ç. 7, 2, 4, 25-28. Kâ. 17, 3, 8. — yâḥ | jâtâḥ — amba — athá — pushpā́vatîr iti pushpá-vatîḥ | prasûvátîr iti pra-sûvátîḥ —

6. [7] so (°sh k°) AFW, s. P. 8, 24. [8] s. P. 12, 4. [9] so (°çúḥ páruḥ-p°) AFW, s. P. 8, 32. [10] s. P. 7, 4. [11] so (°ḥ p°) AFW.

kilá | asatha — hastè — yathâ — mâtâ | athá — nir iti | krita — upeti | avata — preti | avata — goshṭhâd iti go-sthât | iva | îrate — parishṭhâ iti pari-sthâḥ — acucyavuḥ — parúḥparur iti parúḥ-paruḥ — açvâvatîm ity áçva-vatîm — asmai — apushpâḥ — tâḥ — anú[12] — preti | naḥ — oshá-dhayaḥ | pari[12].

7. [a] mấ no hiɷsîj janitấ yáḥ prithivyấ yó vâ dívaɷ satyá-dharmâ jajấna | yáç cấ 'páç candrấ brihatî́r jajấna kásmai devấya havíshâ vidhema || [b] abhy-ấvartasva[1] prithivi yajnéna páyasâ sahá | vapấm te agnír[2] ishitó 'va sarpatu || [c] ágne yát te çukrám yác candrám yát pûtáṃ yád yajní-yam | tád devébhyo bharâmasi || [d] ísham ū́rjam ahám itá ấ || 1 || dada ritásya dhấmno amrítasya[3] yóneḥ | ấ no góshu viçatv aú 'shadhîshu[4] jáhâmi sedím ánirâm ámîvâm || [e] ágne táva çrávo váyo máhi bhrâjanty arcáyo vibhâ-vaso | bríhad-bhâno çávasâ vấjam ukthyàm dádhâsi dâçúshe kave || [f] irajyánn agne prathayasva jantú-bhir asmé[5] rấyo amart-ya[3] | sá darçatásya vápusho ví râjasi prinákshi sânasíɷ rayím || [g] ū́rjo napâj jâta-vedaḥ su-çastí-bhir mándasva || 2 || dhîtí-bhir hitáḥ | tvé[5] íshaḥ sáṃ dadhur bhū́ri-retasaç citró-''tayo vâmá-jâtâḥ || [h] pâvaká-varcâḥ çukrá-varcâ ánûna-varcâ úd iyarshi bhânúnâ | putráḥ pitárâ vi-cárann úpâ 'vasy ubhé[6] prinakshi ródasî[7] || [i] ritấ-vânam[8] mahishám viçvá-carshaṇim agníɷ sumnấya[4] dadhire puró jánâḥ | çrút-karṇaɷ sapráthas-tamam tvâ girấ daívyam mấnushâ yugấ || [k] nish-kartấram adhvarásya prá-cetasam kshấyantaɷ rấdhase mahé | râtím bhrígûṇâm uçíjam kaví-kratum prinákshi sâ-

6. [1 2] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

7. loshṭakshepâdikam. [1] als Compositum. [3] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 4, 9. 10. [6] s. P. 4, 11. [7] s. P. 4, 17. [8] s. P. 3, 2.

nasím || 3 || rayím || [l] cíta stha pari-cíta ûrdhva-cítaḥ çra=yadhvaṃ, táyâ devátayâ[4] 'ṅgirasvád[4] dhruvā́ḥ sîdata || [m] [9] ā́ pyâyasva sám etu te viçvátaḥ[4] soma vṛíshṇiyam | bhávâ[10] vā́jasya saṃ-gathé || [n] [11] sáṃ te páyâṃsi sám u yantu vā́jâḥ sáṃ vṛíshṇiyâny abhimâti-shā́haḥ | â-pyā́yamâno amṛítâya[3] soma diví çrávâṅsy ut-tamā́ni dhishva || 4 || ā́, mandasva, sâ=nasím, ékân ná catvâriṃçác ca || 7 ||

5, 2, 5, 6. 6, 1. — K. 16, 14. 20, 4. — Vs. 12, 102-113. Ç. 7, 3, 1, 20-46. Kâ. 17, 3, 11-16. — pṛithivyâḥ — apaç | candrâḥ — abhyâvàrtasvety àbhi-âvàrtasva — ishitaḥ | aveti — itaḥ | eti | dade — eti | oshàdhîshu — vibhâvaso iti vibhâ-vaso | bṛihadbhâno iti bṛihat-bhâno — asme iti — tve iti — citro=tàya iti citra-ûtayaḥ — avasi | ubhe iti — rodàsî iti | ṛitâ=vânam ity ṛita-vânam — bhavà — abhimâtishâha ity àbhi=mâti-sâhàḥ.

8. [a] abhỳ asthâd víçvâḥ pṛítanâ[1] árâtîs tád agnír âha tád u sóma âha | bṛíhaspátiḥ[1] savitā́ tán ma âha pûshā́ mâ 'dhât su-kṛitásya loké || [b] yád ákrandaḥ prathamáṃ jā́=yamâna ud-yánt samudrā́d[1] utá vâ púrîshât | çyenásya pa=kshā́ hariṇásya bâhū́[2] úpa-stutaṃ jánima tát te arvan[3] || [c] [4] apā́m pṛishṭhám asi yónir agnéḥ samudrám[1] abhítaḥ[1] pínv=amânam | várdhamânam maháḥ || 1 || ā́ ca púshkaraṃ[1] divó mā́trayâ variṇā́ prathasva || [d] bráhma jajnânám pratha=mám purástâd[1] ví sîmatáḥ[1] su-rúco vená âvaḥ | sá budhníyâ upa-mā́ asya vi-shṭhā́ḥ satáç ca yónim ásataç ça vívaḥ[5] || [e] [4] hiraṇya-garbháḥ sám avartatā́ 'gre bhûtásya jâtáḥ pátir éka âsît | sá dâdhâra pṛithivī́ṃ dyā́m uté 'mā́ṃ kásmai de=

7. [9] so schon III, 2, 5, 3. [10] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. [11] so schon (aber nur im pratîka) II, 3, 14, 3. 5, 12, 1. III, 1, 11, 1; s. die Noten daselbst.

8. rukmâdyupadhânam. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 5. [3] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [4] so schon (c) IV, 1, 3, 1, (e) II, 2, 12, 1. IV, 1, 8, 3, (f) III, 1, 8, 3. [5] als ein Wort, und ohne avagraha!

vā́ya havíshâ vidhema || f[4] drapsáç caskanda prithivī́m ánu || 2 || dyā́m imám ca yónim ánu yáç ca pū́rvaḥ | tritī́yam yónim ánu saṃ-cárantaṃ drapsáṃ juhomy ánu saptá hótrâḥ || g námo astu[6] sarpébhyo yé ké ca prithivī́m ánu | yé antárikshe[3 u. 1] yé diví tébhyaḥ sarpébhyo námaḥ || h yè 'dó[7] rocané divó yé vâ sū́ryasya raçmíshu | yéshâm ap-sú sádaḥ kritáṃ[8] tébhyaḥ sarpébhyo námaḥ || i yā́ íshavo yâtu-dhā́nânâṃ yé vâ vánaspátîṃr[1] ánu[9] | yé vâ 'vaṭéshu çérate tébhyaḥ sarpébhyo námaḥ || 3 || maho, 'nu, yâtudhā́nânâm, ékâdaça ca || 8 ||

5, 2, 6, 5. 7, 1-5. — K. 16, 15. 20, 5. — Vs. 13, 2-8. Ç. 7, 4, 1, 9-29. Kâ. 17, 4, 1-6. — tat | me — mâ | adhât — bâhû iti — sîmataḥ — âvaḥ — vishṭhâ iti vi-sthâḥ — vivàḥ — anv iti | saṃcaràntam iti sam-caràntam — prithivîm | anù[10] — ye | adaḥ — vanaspatīn | anù[10] — avaṭeshù.

9. a dhruvā́ 'si dharúṇā́ 'stritâ viçvá-karmaṇâ sú-kritâ | mā́ tvâ samudrá[1] úd vadhîn mā́ su-parṇó 'vyathamânâ[2] prithivī́ṃ driṃha || b prajā́-patis tvâ[3] sâdayatu prithivyā́ḥ prishṭhé vyácasvatîm[1] práthasvatîm[1], prátho 'si[4], prithivỳ asi, bhū́r asi, bhū́mir asy, áditir asi viçvá-dhâyâ víçvasya bhúvanasya dhartrī́, prithivī́ṃ yacha prithivī́ṃ driṃha prithivī́m mā́ hiṃsîr, víçvasmai prâ-'ṇā́ya vy-ânā́yo 'd-ânā́ya prati-shṭhā́yai || 1 || carítrâyâ, 'gnís tvâ[3] 'bhí pâtu mahyā́ svastyā́[1] chardíshâ çáṃ-tamena, táyâ devátayâ[1] 'ṅgirasvád[1] dhruvā́ sîda | c kā́ṇḍât-kâṇḍât pra-róhantî párushaḥ-parushaḥ[5] pári[5] | evā́[6] no dûrve prá tanu sahásreṇa çaténa ca || d yā́

8. [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [7] so (ye 'do) AFW, s. P. 12, 7. [8] so (°ḥ k°) AFW. [9] so (°îṃr a°) AFW, s. P. 9, 20. [10] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

9. svayamâtriṇṇâdîshṭakopadhânam. [1] ohne avagraha. [2] so (°o 'vy°) AFW, s. P. 12, 7. 4. [3] so (°s t°) AFW. [4] so (°o 'si) AFW, s. P. 12, 2. [5] so (°ḥ p°) AFW, s. schol. zu P. 8, 28. [6] s. Whitney zu P. 3, 15 p. 98.

çaténa pra-tanóshi sahásreṇa vi-róhasi tásyâs te devî 'shṭake vidhéma havíshâ vayám ‖ [e] áshâḍhâ 'si sáhamânâ, sáhasvā́ 'râtîḥ, sáhasvâ 'râtîyatáḥ[1]. [f] sáhasva pṛítanâḥ[1] sáhasva pṛitanyatáḥ | sahásra-vîryâ ‖ 2 ‖ asi, sā́ mâ jinva ‖ [g] mádhu vā́tâ ṛitâ-yaté[7] mádhu ksharanti síndhavaḥ | mā́dhvîr naḥ santv óshadhîḥ[1] ‖ [h] mádhu náktam utó 'shási mádhu-mat pā́rthivaꞷ rájaḥ | mádhu dyaúr astu naḥ pitā́ ‖ [i] mádhu-mân no vánaspátir[1] mádhu-mâꞷ[8] astu sū́ryaḥ | mā́dhvîr gā́vo bhavantu naḥ ‖ [k9] mahī́ dyaúḥ pṛithivī́ ca na imám yajñám mimikshatâm | pipṛitā́m no bhárîma-bhiḥ ‖ [l10] tád víshṇoḥ paramám ‖ 3 ‖ padáꞷ sádâ paçyanti sûráyaḥ | divī́ 'va cákshur ā́-tatam ‖ [m] dhruvā́ 'si pṛithivi sáhasva pṛitanyatáḥ[1] | syûtā́ devébhir amṛítenā́ " 'gâḥ ‖ [n] yā́s te agne sū́rye rúca ud-yató dívam â-tanvánti raçmí-bhiḥ | tā́bhiḥ sárvâbhî rucé jánâya nas kṛidhi[11] ‖ [o] yā́ vo devâḥ sū́rye rúco góshv áçveshu yā́ rúcaḥ | índrâ-'gnî tā́bhiḥ sárvâbhî rúcaṃ no dhatta bṛihaspate[1] ‖ [p] vi-rā́ṭ ‖ 4 ‖ jyótir adhârayat, sam-rā́ḍ jyótir adhârayat, sva-rā́ḍ jyótir adhârayat | [q] ágne yukshvā́[12] hí yé távā́ 'çvâso deva sâdhávaḥ | áraṃ váhanty âçávaḥ ‖ [r13] yukshvā́[12] hí deva-hū́tamâꞷ[8] áçvâꞷ[8] agne rathī́r iva | ní hótâ pûrvyáḥ sadaḥ ‖ [s14] drapsáç caskanda pṛithivī́m ánu dyā́m imáṃ ca yónim ánu yáç ca pū́rvaḥ | tṛitī́yaṃ yónim ánu saṃ-cárantaṃ drapsáṃ juhomy ánu saptá ‖ 5 ‖ hótrâḥ ‖ [t] ábhûd idáṃ víçvasya bhúvanasya vā́jinam agnér vaiçvânarásya[1] ca | agnír jyótishâ jyótishmân[1] rukmó várcasâ várcasvân[1] ‖ [u] ṛicé tvâ, rucé tvâ. [v] sám ít sravanti saríto ná dhénâḥ |[15] antár hṛidā́ mánasâ pûyámânâḥ | ghṛi-

9. [7] s. P. 3, 2. [8] so (°âꞷ) AFW, s. P. 9, 20. [9] so schon III, 3, 10, 2. 5, 11, 3. [10] so schon I, 3, 6, 2. [11] so (°s k°) AFW, s. P. 8, 25. [12] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. [13] so schon II, 6, 11, 1. [14] so schon III, 1, 8, 3. IV, 2, 8, 2. [15] so (|) AFW.

tásya dhā́râ abhí càkaçîmi |[15] hiranyáyo vetasó mádhya âsâm || [w] tásmint su-parṇó madhu-kṛít kulâyī́[1] bhájann âste mádhu devátâbhyaḥ[1] | tásyâ ''sate hárayaḥ saptá tī́re sva-dhā́ṃ dúhânâ amṛítasya dhā́râm || 6 || pratishṭhā́yai, sahásra-vîryâ, paramā́ṃ, virā́ṭ, saptá, tī́re, catvā́ri ca || 9 ||

5, 2, 8, 3-6. 5, 3, 1. — K. 16, 16. (39, 3). 20, 6. 7. — Vs. 13, 16-40. Ç. 7, 4, 2, 5 - 5, 2, 12. Kâ. 17, 4, 15 - 5, 11. — astṛitâ — va-dhīt — avyàthamânâ — prathàḥ | asi | pṛithivî — viçvadhā́yâ iti viçva-dhâyâḥ — vyânâyeti vi-anâyà[16] | udânâyety ùt-anâyà[16] — parùshaḥparusha iti parùshaḥ-parushaḥ | pari[17] | evâ — arâtîyataḥ — pṛitanyataḥ — ṛitâyata ity ṛita-yate — eti | agâḥ — sarvā́bhiḥ — naḥ | kṛidhi | yâḥ — yukshva | hi — anv iti | saṃcaràntam iti sam-caràntam — sam iti | it — madhyè — âsate.

10. [a] âdityáṃ gárbham páyasâ sam-añjánt sahásrasya prati-mā́ṃ viçvá-rûpam | pári vṛiñgdhi[1] hárasâ mā́ 'bhí mṛikshaḥ çatā́-''yushaṃ kṛiṇuhi cîyámânaḥ || [b] imám mā́ hiṃsîr dvi-pā́dam paçûnā́ṃ sáhasrâ-'ksha médha ā́ cîyámâ-naḥ | máyum âraṇyám ánu te diçâmi téna cinvânás tanúvo ní shîda[2] || [c] vā́tasya dhrā́jiṃ váruṇasya nā́bhim áçvaṃ ja-jnânáṃ sarirásya mádhye | çíçuṃ nadī́nâṃ hárim ádri-bud-dham ágne mâ hiṃsîḥ || 1 || paramé vý-oman || [d] imám mā́ hiṃsîr éka-çapham paçûnā́ṃ kanikradáṃ vâjínaṃ vā́jineshu | gaurám âraṇyám ánu te diçâmi téna cinvânás tanúvo ní shîda[2] || [e] ájasram índum arushám bhuraṇyúm agním îḍe pûrvá-cittau námo-bhiḥ | sá párva-bhir ṛitu-çáḥ kálpamâno gā́m mā́ hiṃsîr áditiṃ vi-rā́jam || [f] imáṃ samudráṃ[3] çatá-dhâram útsaṃ vy-acyámânam bhúvanasya mádhye | ghṛi-táṃ dúhânâm áditiṃ jánâyā́ 'gne mā́ || 2 || hiṃsîḥ paramé

9. [16] s. P. 3, 15. [17] ohne iti, weil am Ende des ardharca.
10. paçuçîrshopadhânam. [1] vṛiñdhi ACDFW. [2] so (sh°) AFW, s. P. 6, 4. [3] ohne avagraha.

vŷ-oman | gavayám âranyám ánu te diçâmi téna cinvânás tanúvo ní shîda[2] || [g] várûtrim tváshtur várunasya nā́bhim ávim jajnânā́ʋ rájasah párasmât | mahī́ʋ sâhasrī́m ásurasya mâyā́m ágne mā́ hiʋsîh párame vŷ-oman || [h] imā́m ûrnâyúm[3] várunasya mâyā́m tvácam paçûnā́m dvi-pádâm cátush-padâm | tváshtuh pra-jā́nâm prathamám janítram ágne mā́ hiʋsîh párame vŷ-oman | úshtram âranyám ánu || 3 || te diçâmi téna cinvânás tanúvo ní shîda[2] || [i] yó agnír[4] agnés tápasó 'dhi[5] jâtáh çócât prithivyā́ utá vâ dívas pári[6] | yéna pra-jā́ viçvá-karmâ vy-ā́nat tám agne hédah pári te vrinaktu || [k] ajā́ hŷ agnér ájanishta gárbhât sā́ vā́ apaçyaj janitā́ram ágre | táyâ róham âyann úpa médhyâsah táyâ devā́ devátâm[3] ágra âyan | çarabhám âranyám ánu te diçâmi téna cinvânás tanúvo ní shîda[2] || 4 || ágne mā́ hiʋsîr, ágne mó, 'shtram âranyám ánu, çarabhám, náva ca || 10 ||

5, 2, 9, 5. — K. 16, 17. 20, 8. — Vs. 13, 41-51. Ç. 7, 5, 2, 17-36. Kâ. 17, 5, 17-19. — çatâyúsham iti çata-âyusham — medhè | eti — nìti | sîda — vyòmann iti vi-oman — divah | pari[7] — prajâ iti pra-jâh — devâh — agrè | âyan.

11. [a] índrâ-'gnî rocanā́ divấh pári[1] vā́jeshu bhûshathah | tád vâm ceti prá vîryam || [b] çnáthad vritrám utá sanoti vā́jam índrâ yó agnī́[2 u. 3] sá-hurî[4 u. 5] saparyā́t[6] | irajyántâ vasavŷasya bhū́reh sáhas-tamâ sahásâ vâja-yántâ || [c] prá carshaní-bhyah pritanâ háveshu[7] prá prithivyā́ riricâthe[8] diváç ca | prá síndhu-bhyah prá girí-bhyo mahi-tvā́ pré

10. [4] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] so (°o ') AFW, s. P. 12, 8. [6] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 28. [7] ohne iti, weil am Schlufs des ardharca.

11. yâjyânuvâkyâh (câturmâsyeshu varunapraghâsâkhye dvitîye parvani, s. I, 8, 3). [1] so (°h p°) AFW, s P. 8, 34. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] s. P. 4, 36. [4] mit avagraha! [5] s. P. 4, 15. [6] ohne avagraha. [7] zwei Wörter! pritanâ CD, und ohne Accent!; pritanâ samgrâmeshu âhaveshu (CD haben nur haveshu) havihsvîkârârtheshv âhvâneshu, schol. [8] s. P. 4, 40.

'ndrâ-'gnî víçvâ bhúvanā́ 'ty anyā́ || [d] máruto yásya hí || 1 ||
ksháye pâthā́[9] divó vi-mahasaḥ | sá sugopā́-tamo[10] jánaḥ || [e] yajnaír vâ yajna-vâhaso víprasya vâ matînā́m | márutaḥ çriṇutā́[9] hávam || [f11] çriyáse kám bhânú-bhiḥ sám mimikshire té raçmí-bhis tá ṛíkva-bhiḥ su-khâdáyaḥ | té vā́çî-manta[12] ishmíṇo ábhîravo[2] vidré priyásya mā́rutasya dhā́mnaḥ || [g] áva te héḍa, [h] úd ut-tamám | [i] káyâ naç citrá ā́ bhuvad ûtī́ sadā́-vṛidhaḥ sákhâ | káyâ çácishṭhayâ vṛitā́ || 2 ||
[k] kó adyá[2] yuñkte dhurí gā́ ṛitásya çímîvato[6] bhâmíno dúr-hriṇâyûn | âsánn-ishûn hṛitsv-áso[13] mayo-bhū́n yá eshâm bhṛityā́m ṛiṇádhat sá jîvât || [l] ágne nayā́, [m] " devā́nâ◡. [n] çáṃ no bhavantu, [o] vā́je-vâje | [p11] ap-sv̀ agne sádhish ṭáva[14] saú 'shadhîr[15 u. 6] ánu rudhyase | gárbhe sáñ jâyase[16] púnaḥ || [q] vṛíshâ soma dyu-mā́◡[17] asi vṛíshâ deva vṛísha-vrataḥ | vṛíshâ dhármâṇi dadhishe || [r] imám me varuṇa, [s] tát tvâ yâmi. [t] tváṃ no agne[2], [u] sá tváṃ no agne[2] || 3 || hí, vṛitā́, ma, ékâdaça ca || 11 ||

(1, 8, 3, 1). — [a] R. 3, 12, 9; [b] 6, 60, 1; [c.d.e] 1, 109, 6. 86, 1. 2; [f 11] 1, 87, 6; [g.h 18] 1, 24, 14, 15; [i] 4, 31, 1; [k] 1, 84, 16; [l.m 19] 1, 189, 1. 10, 2, 3; [n.o 20] 7, 38, 7. 8; [p 11] 8, 43, 9; [q] 9, 64, 1; [r.s 21] 1, 25, 19. 24, 11; [t.u 22] 4, 1, 4. 5. — divaḥ | parîti — agnî iti | sahûrî[23] iti sa-hurî | saparyât — pṛitanâ | havéshu[24] — pṛithivyâḥ | ririçâthe iti — indrâgnî itī́ndra-agnî — pâtha — sugopâtâma iti sugopa-tamaḥ — çriṇuta — te | ṛikvábhir ity ṛikvà-bhiḥ

11. [9] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. [10] s. P. 3, 5. [11] so schon (f) II, 1, 11, 2 (yâjyâ-Abschnitt) und (p) IV, 2, 3, 2; es befremdet daher, dafs hier im yâjyâ-Abschnitt diese Verse nicht blofs durch ihre pratîka aufgeführt sind, s. Note [11] und [6] zu I, 4, 46, 2. [12] s. P. 3, 7. [13] s. P. 5, 16 6, 3 (schol.) [14] so (°sh ṭ°) AFW, s. P. 6, 5. [15] so (sau 'sh°) AFW, s. P. 5, 17. [16] so (ñj) W, °nj° A, °ṃj° F, s. P. 5, 24. [17] so (°â◡) AFW, s. P. 9, 20. [18] nur die pratîka, weil schon in I, 5, 11, 3 (yâjyâ-Abschnitt) voll aufgeführt. [19] desgl., s. I, 1, 14, 3. 4. (yâjyâ-Abschnitt). [20] desgl., s. I, 7, 8, 2 (nicht yâjyâ-Abschnitt). [21] desgl., s. II, 1, 11, 6 (yâjyâ-Abschnitt). [22] desgl., s. II, 5, 12, 3 (yâjyâ-Abschnitt). [23] sahûrî D. [24] âhaveshu, schol., s. Note [7].

— vâçī́manta iti vâçi-mantaḥ — eti | bhuvat | ûtî — naya |
eti — sadhih | tavà | saḥ | oshàdhîḥ — san.

víshṇor [25], divás páry, ánnapaté, 'pe 'ta, sám itaṃ, yā́ jâtā́, mā́ no, 'bhy [26] àsthâd, dhruvā́ 'si dharúṇâ, ''dityā́ṃ gárbham, índrâgnî ro= canaí, 'kâdaça ‖ 11 ‖

víshṇor (1, 1), asmín havyé (3, 2), 'ti tvâ 'hā́ṃ (5, 4), dhîtíbhir (7, 3), hótrâ (9, 6), ashṭā́catvâriṃçat ‖ 48 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthe kâṇḍe dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. [a] apā́ṃ tvé 'mant [1] sâdayâmy, apā́ṃ tvó 'dmant [1] sâdayâmy, apā́ṃ tvâ bhásmant s., apā́ṃ tvâ jyótishi s., apā́ṃ tvā́ 'yane sâdayâmy. [b] arṇavé sádane sîda, samudré [2] sádane sîda, salilé sádane sîdâ, 'pā́ṃ kshấye sîdâ, 'pā́ṃ sá= dhishi sîdâ. [c] 'pā́ṃ tvâ sádane sâdayâmy, apā́ṃ tvâ sadhá= -sthe sâdayâmy, apā́ṃ tvâ púrîshe sâdayâmy, apā́ṃ tvâ yónau sâdayâmy, apā́ṃ tvâ pā́thasi sâdayâmi. [d] gâyatrī́ chándas, trishṭúp [2] chándo, jágatî chándo, 'nu-shṭúp chán= daḥ, pañktíç [3] chándaḥ ‖ 1 ‖ yónau, pā́ñcadaça ca ‖ 1 ‖
(5, 2, 10, 1-3). — K. 16, 18. 20, 9. — Vs. 13, 53. Ç. 7, 5, 2, 46-61. Kâ. 17, 6, 2. — tvâ | emàn — tvâ | odmàn.

2. [a] ayám puró bhúvas; tásya prâ-'ṇó bhauvâyanó [1], vasantáḥ prâṇâyanó [1], gâyatrī́ vâsantī́, gâyatriyaí gâyatrám, gâyatrā́d upâ-'ṃçúr, upâ-'ṃçós tri-vṛ́t, tri-vṛ́to ratham= -taráṃ, ratham-tarā́d Vásishṭha ṛ́shiḥ, prajā́pati-gṛhîtayâ tváyâ prâ-'ṇáṃ gṛhṇâmi pra-jā́bhyo. [b] 'yáṃ dakshiṇā́

11. [25] víshṇoḥ krámo 'si D. [26] no hiṃsîd abhy D.

3, 1-12. pañca citayaḥ; 1-3. prathamâ citiḥ; 1. apasyâbhidhânâ ishṭa= kâḥ. [1] so (tve 'm°, tvo 'd°) AFW, s. P. 10, 14. [2] ohne avagraha. [3] °ñt° AFW.

2. prâṇabhṛta ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

viçvá-karmâ; tásya máno vaiçva-karmaṇám, grîshmó mâ-nasás, trishṭúg[1] graishmí[2], trishṭúbha[1] aiḍám, aiḍā́d antar-yâmò, 'ntar-yâmā́t pañca-daçáḥ, pañca-daçā́d bṛihád, bṛi-háto Bharádvâja[1] ṛíshiḥ, prajā́pati-gṛihîtayâ tváyâ mánaḥ || 1 || gṛihṇâmi pra-jā́bhyo. [c] 'yám paçcā́d viçvá-vyacâs; tásya cákshur vaiçva-vyacasám, várshâṇi câkshushā́ṇi, já-gatî vârshí, jágatyâ ṛíkshămam[1 u. 3], ṛíkshămâc chukráḥ, çuk-rā́t sapta-daçáḥ, sapta-daçā́d vairûpám[1], vairûpā́d[1] Viçvā́-mitra[4] ṛíshiḥ, prajā́pati-gṛihîtayâ tváyâ cákshur gṛihṇâmi pra-jā́bhya. [d] idám ut-tarā́t súvas; tásya çrótraṃ sauváṃ, çarác chrautrỳ, anu-shṭúp çâradỳ[5], anu-shṭúbhaḥ svâráṃ, svârā́n manthí, manthína eka-viṃçá, eka-viṃçā́d vairâjám[1], vairâjā́j Jamádagnir[1] ṛíshiḥ, prajā́pati-gṛihîtayâ || 2 || tváyâ çrótram gṛihṇâmi pra-jā́bhya. [e] iyám upári matís; tásyai vā́ñ mâtí, hemantó vâcyâyanáḥ[1], pañktír[6] haimantí, pañk-tyaí[6] nidhána-van, nidhana-váta âgrayaṇá, âgrayaṇā́t triṇava-trayastriṃçaú, triṇava-trayastriṃçā́bhyâṃ çâkvara-raivaté, çâkvara-raivatā́bhyâm Viçvá-karmá 'rshiḥ, prajā́pati-gṛihî-tayâ tváyâ vā́cam gṛihṇâmi pra-jā́bhyaḥ || 3 || tváyâ máno, jamádagnir ṛíshiḥ prajā́patigṛihîtayâ, triṃçác ca || 2 ||

5, 2, 10, 3-5. — K. 16, 19. 20, 9. — Vs. 13, 54-58. Ç. 8, 1, 1, 1 - 2, 9. Kâ. 17, 6, 3.4. — trishṭuk | graishmî | trishṭubhàḥ — jagàtyâḥ | ṛikshàmam — viçvâmitra iti viçva-mitraḥ — anushṭub ity ànu-stup | çâradî — vâk | mâtî — nidhanàvad iti nidhanà-vat — viçvakarmeti viçva-karmâ | ṛishiḥ.

3. [a] prā́cî[1] diçā́m, vasantá ṛitûnā́m, agnír devátâ[1], bráhma dráviṇam, tri-vṛít stómaḥ, sá u pañcadaçá-vartanis,

2. [2] so W, °shṭu grai° F, °shṭuk grai° A. [3] ṛikshâmam iti sâ-maviçeshaḥ, schol. [4] s. P. 3, 5. [5] s. P. 5, 36; °shṭup (mit virâma) châ° W; F undeutlich; Lesart von A nicht notirt. [6] °ñt° AF.

3. apânabhṛita ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

try-ávir váyaḥ, kṛitám áyânâm, puro-vâtó vā́taḥ, Sā́naga[1] ṛíshir. [b] dakshiṇā́ diçā́ṃ, grîshmá ṛitûnā́m, índro devátâ, kshatráṃ dráviṇam, pañca-daçá stómaḥ, sá u saptadaçá-vartanir, ditya-vā́ḍ váyas, trétā́ 'yânâṃ, dakshiṇâd-vâtó vā́taḥ, Sanâ-tána ṛíshiḥ. [c] pratī́cî[1] diçā́ṃ, varshā́ ṛitûnā́ṃ, víçve devā́ devátâ, víṭ || 1 || dráviṇaṃ, sapta-daçá stómaḥ, sá uv[2] ekaviṃçá-vartanis, tri-vatsó váyo, dvâparó[1] 'yânâm, paçcâd-vâtó vā́to, 'habhū́na[1] ṛíshir. [d] údîcî[1] diçā́ṃ, çarád ṛitûnā́m, mitrā́-váruṇau devátâ, pushṭáṃ dráviṇam, eka-viṃçá stómaḥ, sá u triṇavá-vartanis, turya-vā́ḍ váya, â-skandó 'yânâm, uttarâd-vâtó vā́taḥ, Pratná[1] ṛíshir. [e] ûrdh-vā́ diçā́ṃ, hemanta-çiçirā́v ṛitûnā́m, bṛíhaspátir[1] devátâ[1], várco dráviṇaṃ, tri-ṇavá stómaḥ, sá u trayastriṃçá-varta-niḥ, pashṭha-vā́d[3] váyo, 'bhi-bhū́r áyânâṃ, vishvag-vâtó vā́taḥ, Su-parṇá ṛíshiḥ. [f] pitáraḥ pitâmahā́ḥ[1] páré 'vare, té naḥ pântu, té no 'vantv, asmín bráhmann asmín kshatrè 'syā́m â-çíshy asyā́m puro-dhā́yâm asmín kármann asyā́ṃ devá-hûtyâm || 2 || víṭ, pashṭhavā́d váyo, 'shṭāviṃçatiç ca || 3 ||

5, 2, 10, 7. — K. 39, 7. — tryavir[4] iti tri-aviḥ — pañca-daça iti pañca-daçaḥ — tretā́ | ayā́nâm — devâḥ — saḥ | u | ekaviṃçavártanir ity ékaviṃça-vartaniḥ — dvâparaḥ | ayā́nâm — ahabhûnáḥ — âskandaḥ | ayā́nâm — triṇava iti tri-ṇavaḥ — pashṭhavâd iti pashṭha-vât — abhibhûr ity ábhi-bhûḥ — pitâmahâḥ | paré | avâre — avantu — kshatre | asyâm.

4. [a] dhruvá-kshitir dhruvá-yonir dhruvā́ 'si, dhruvā́ṃ yónim ā́ sîda sâdhyā́ | úkhyasya ketúm prathamám purástâd[1]

3. [2] so (uv) AFW, s. P. 9, 16. 1, 54. 55. [3] so (°d) ACDFW, °ḍ W prima manu; .. iti pashṭhavâṭ, sa eva dakârântaçabdenocyate, schol. [4] triyavir D.

4. 5. dvitîyasyâṃ citau; 4. âçvinyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

açvínâ 'dhvaryū́[2] sâdayatâm ihá tvâ || [b] své dákshe dáksha-pite 'há sîda deva-trā́ prithivī́ brihatī́ rárâṇâ | sv-âsasthā́ tanúvâ sáṃ viçasva pité 'vai 'dhi sū́náva ā́ su-çévâ 'çvínâ 'dhvaryū́[2] sâdayatâm ihá tvâ || [c] kulâyínî[1] vásu-matî vayo-dhā́ rayíṃ no vardha bahuláu su-vī́ram || 1 || ápā́ 'matiṃ dur-matím bā́dhamânâ râyás póshe[3] yajná-patim â-bhájantî súvar dhehi yájamânâya pósham açvínâ 'dhvaryū́[2] sâdaya-tâm ihá tvâ || [d] agnéḥ púrîsham asi deva-yā́nî tā́ṃ tvâ víçve abhí[4] griṇantu devā́ḥ | stóma-prishṭhâ ghritá-vatî 'há sîda prajā́-vad asmé[5] dráviṇā́ " yajasvâ 'çvínâ 'dhvaryū́[2] sâdaya-tâm ihá tvâ || [e] divó mū́rdhā́ 'si prithivyā́ nā́bhir[6] vi-shṭámbh-anî diçā́m ádhi-patnî bhúvanânâm || 2 || ū́rmír drapsó apā́m[7] asi, viçvá-karmâ ta ríshir, açvínâ 'dhvaryū́[2] sâdayatâm ihá tvâ || [f] sa-jū́r ritú-bhiḥ sa-jū́r vi-dhā́bhiḥ sa-jū́r vásu-bhiḥ sa-jū́ rudraíḥ sa-jū́r âdityaíḥ sa-jū́r víçvair devaíḥ sa-jū́r devaíḥ sa-jū́r devaír vayo-nâdhaír, agnáye tvâ vaiçvâna-rā́yâ[1], 'çvínâ 'dhvaryū́[2] sâdayatâm ihá tvâ | [g] prâ-'ṇám me pâhy apâ-'nám me pâhi vy-ânám me pâhi cákshur ma ur-vyā́ ví bhâhi çrótram me çlokayâ. [h] 'pás pinvaú[8], 'shadhîr[1] jinva, dvi-pā́t pâhi, cátush-pâd ava, divó vríshṭim[9] é "raya || 3 || suvī́ram, bhúvanânâm, urvyā́, saptádaça ca || 4 ||

(5, 3, 1, 1). — K. 17, 1 (20, 10). — Vs. 14, 1-8. Ç. 8, 2, 1, 4 - 3, 6. Kâ. 17, 8, 15-21. — adhvaryû iti — svâsastheti su-âsa-sthâ — pitâ | iva | edhi | sûnavè | eti — vayodhâ iti vayaḥ-dhâḥ — devayânîti deva-yânī́ — iha | sîda — asme iti | draviṇâ | eti — prithivyâḥ | nâbhiḥ | vishṭambhanîti vi-stambhànî — te | rishiḥ — vyânam iti vi-anam — apaḥ | pinva | oshádhîḥ — vrishṭim | eti | îraya.

4. [2] s. P. 4, 5. [3] so (⁰s p⁰) AFW, s. P. 8, 29. [4] so (⁰e a⁰) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 4, 9. [6] so ACDW; yonir F im Text, aber im Comm.: nâbhir und erklärt durch: bhûmer nâbhisthânîyâ. [7] so (⁰o a⁰) AFW, s. P. 11, 3. [8] so (⁰s p⁰) AFW, s. P. 8, 25. [9] paroxytonon; víshtim C.

5. try-ávir váyas trishṭúp[1] chándo, ditya-vā́ḍ váyo vi-rā́ṭ chándaḥ, páñcâ-'vir váyo gâyatrī́ chándas, tri-vatsó váya ushṇíhâ chándas, turya-vā́ḍ váyo 'nu-shṭúp chándaḥ, pashṭha-vā́d[2] váyo bṛihatī́ chánda, ukshā́ váyaḥ sató-bṛihatî chánda, ṛishabhó váyaḥ kakúc chándo, dhenúr váyo já-gatî chándo, 'naḍvā́n[1] váyaḥ paṅktíç chándo, básto váyo vi-valáṃ chándo, vṛishṇír váyo vi-çâláṃ chándaḥ, pú-rusho váyas tandráṃ chándo, vyâghró[1] váyó 'nâ-dhṛishṭaṃ chándaḥ, siṃhó váyaç chádiç chándo, vi-shṭambhó váyó 'dhi-patiç chándaḥ, kshatráṃ váyo máyaṃdaṃ[1] chándo, viçvá-karmâ váyaḥ parameshṭhī́[1] chándo, mûrdhā́ váyaḥ prajā́-patiç chándaḥ || 1 || púrusho váyaḥ, shâḍviṃçatiç ca || 5 ||

5, 3, 1, 5. — K. 17, 2. 20, 10. — Vs. 14, 10. 9. Ç. 8, 2, 3, 7 - 4, 15. Kâ. 17, 8, 22. — tryavir iti tri-aviḥ — pañcā́vir iti pañcà-aviḥ — pashṭhavâd iti pashṭha-vât — kakut | chan-dàḥ — anā́dhrishṭam ity anā́-dhṛishṭam.

6. [a] índrâ-'gnî ávyathamânâm íshṭakâṃ dṛiṃhatam yu-vám | pṛishṭhéna dyā́vâ-pṛithivī́ antárikshaṃ[1] ca ví bâdha-tâm[2] || [b] viçvá-karmâ tvâ sâdayatv antárikshasya pṛishṭhé vyácasvatîm[1] práthasvatîm[1] bhā́svatîṃ[1] sûri-mátîm ā́ yā́ dyā́m bhā́sy ā́ pṛithivī́m ó 'rv antáriksham, antárikshaṃ yachâ, 'ntárikshaṃ dṛiṃhâ, 'ntáriksham mā́ hiṃsîr, víçvasmai prâ-'ṇā́yâ 'pâ-'nā́ya vy-ânā́yo 'd-ânā́ya prati-shṭhā́yai carí-trâya, vâyús tvâ[3] 'bhí pâtu mahyā́ svastyā́[1] chardíshâ || 1 || çáṃ-tamena, táyâ devátayâ[1] 'ṅgirasvád[1] dhruvā́ sîda | [c] rā́jny asi prā́cî[1] díg, vi-rā́ḍ asi dakshiṇā́ dík, sam-rā́ḍ asi

5. vayasyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°d) ACDW, °ḍ F.

6. 7. tṛitîyasyâṃ citau; 6. svayamâtṛiṇṇâdyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] iyaṃ ce 'shṭakâ . . bâdhamâneva vyâpnotu, schol. [3] so (°s t°) AFW.

pratī́cî[1] dík, sva-rā́ḍ asy údîcî[1] díg, ádhi-patny asi bṛihatī́ díg. [d] ā́yur me pâhi, prâ-'ṇám me pâhy, apâ-'nám me pâhi, vy-ânám me pâhi, cákshur me pâhi, çrótram me pâhi; máno me jinva, vā́cam me pinvâ, "tmā́nam me pâhi, jyótir me yacha || 2 || chardíshâ, pinva, shā́ṭ ca || 6 ||

5, 3, 2, 1. — K. 17, 3. 20, 11. — Vs. 14, 11-13. 17. Ç. 8, 3, 1, 8 - 2, 14. Kâ. 17, 9, 1. 2. 8. — etí | uru — vyâ̱nâyeti vi-a̱nâyâ — udâ̱nâyety úd-a̱nâyâ — râjnī́ — vyâ̱nam iti vi-a̱nam.

7. [a] mā́ chándaḥ, pra-mā́ chándaḥ, prati-mā́ chándo, 'srîvíç chándaḥ, pañktíç chánda, ushṇíhâ chándo, bṛihatī́ chándo, 'nu-shṭúp chándo, vi-rā́ṭ chándo, gâyatrī́ chándas, trishṭúp[1] chándo, jágatî ch., pṛithivī́ ch., 'ntárikshaṃ[1] ch., dyaúç ch., sámâç ch., nákshatrâṇi ch., mánaç ch., vā́k ch., kṛishíç ch., híraṇyaṃ ch., gaúç ch., 'jā́ chándó, 'çvaç chándaḥ | agnír devátâ[1] || 1 || vā́to devátâ, sū́ryo devátâ, candrámâ[1] d., vásavo d., rudrā́ devátâ, "dityā́ d., víçve devā́ devátâ, marúto d., bṛíhaspátir[1] devátê, 'ndro d., váruṇo devátâ | [b] mûrdhā́ 'si rā́ḍ, dhruvā́ 'si dharúṇâ, yantrȳ asi yámitrî, 'shé tvo "rjé tvâ kṛishyaí tvâ kshémâya tvâ; yántrî rā́ḍ dhruvā́ 'si dháraṇî, dhartrȳ asi dháritry, ā́yushe tvâ várcase tvaú 'jase tvâ bálâya tvâ || 2 || devátā́, "yushe tvâ, shā́ṭ ca || 7 ||

5, 3, 2, 4-5. — K. 17, 3. 20, 11. — Vs. 14, 18-22. Ç. 8, 3, 3, 4 - 4, 8. Kâ. 17, 9, 8-14. — a̱jâ — ya̱ntrî | a̱si̱ — i̱she — û̱rje — yantrī́ | râṭ — dha̱rtrî — ojâse.

8. âçús tri-vṛíd, bhântáḥ pañca-daçó, vȳ-oma sapta-daçáḥ, prá-tûrtir ashṭâ-daçás, tápo nava-daçò, 'bhī́-vartáḥ sa-viᴗçó, dharúṇa eka-viᴗçó, várco dvâviᴗçáḥ[1], sam-bhá-

[a] 7. bṛihatyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

8-11. caturthyâṃ citau; 8. akshṇayâstomîyâkhyâsv ishṭakâsu kâçcit. [1] ohne avagraha.

raṇas trayo-viṁçó, yóniç catur-viṁçó, gárbhâḥ pañca-viṁçá, ójas tri-ṇaváḥ, krátur eka-triṁçáḥ, prati-shṭhā́ trayas-triṁçó, bradhnásya vi-shṭápaṃ catus-triṁçó, nā́kaḥ shaṭ-triṁçó, vi-vartò 'shṭâ-catvâriṁçó, dhartráç catu-shṭomáḥ[2] ‖ 1 ‖ âçúḥ, saptátriṁçat ‖ 8 ‖

5, 3, 3, 1-5. — K. 17, 4. 20, 12. 13. — Vs. 14, 23. Ç. 8, 4, 1, 9-26. Kâ. 17, 10, 6-10. — vyòmeti vi-oma — ashṭâdaça ity àshṭâ-daçaḥ — dvâviṁçaḥ — triṇava iti tri-navaḥ — ashṭâ-catvâriṁça ity àshṭâ-catvâriṁçaḥ — catushṭoma iti catuḥ-stomaḥ.

9. [a] agnér bhâgò 'si, dîkshā́yâ ā́dhi-patyam, bráhma spṛitáṃ, tri-vṛít stóma. [b] índrasya bhâgò 'si, víshṇor ā́dhi-patyaṃ, kshatráṁ spṛitám, pañca-daçá stómo. [c] nṛi-cáksha-sâm bhâgò 'si, dhâtúr ā́dhi-patyaṃ, janítraṁ spṛitáṁ, sapta-daçá stómo. [d] mitrásya bhâgò 'si, váruṇasyā́ "dhi-patyaṃ, divó vṛishṭír[1], vā́tâ spṛitā́, eka-viṁçá stomó. [e] 'dityai bhâgò 'si, pûshṇá ā́dhi-patyam, ója spṛitáṃ, tri-ṇavá stómo. [f] vá-sûnâm bhâgò 'si ‖ 1 ‖ rudrā́ṇâm ā́dhi-patyaṃ, cátush-pât spṛitáṃ, catur-viṁçá stóma. [g] âdityā́nâm bhâgò 'si, marú-tâm ā́dhi-patyaṃ, gárbhâ spṛitā́ḥ, pañca-viṁçá stómo. [h] de-vásya savitúr bhâgò 'si bṛíhaspáter[2] ā́dhi-patyaṁ, samī́cîr[2] díça spṛitā́ç, catu-shṭomá[3] stómo. [i] yā́vânâm bhâgò 'sy áyâ-vânâm ā́dhi-patyam, pra-jā́ spṛitā́ç, catuç-catvâriṁçá stóma. [k] ṛibhûṇā́m bhâgò 'si, víçveshâṃ devā́nâm ā́dhi-patyam, bhû-táṃ ní-çântaṁ spṛitáṃ, trayas-triṁçá stómaḥ ‖ 2 ‖ vásûnâm bhâgò 'si, sháṭcatvâriṁçac ca ‖ 9 ‖

5, 3, 4, 1-5. — K. 17, 4. 20, 12. 21, 1. — Vs. 14, 24-26. Ç. 8, 4, 2, 1-12. Kâ. 17, 10, 11-15. — pañcadaça iti pañca-daçaḥ —

8. [2] s. P. 6, 13. 9, 1.

9. avaçishṭâ akshṇayâstomîyâḥ. [1] oxytonon. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 6, 13. 9, 1.

vṛishṭiḥ | vâtâ̆ḥ — adityai — ojàḥ — triṇava iti tri-navaḥ — garbhâ̆ḥ — samîcî̆ḥ | diçàḥ — catushṭoma iti catuḥ-stomaḥ — prajâ iti pra-jâḥ — ṛibhûṇâm.

10. ékayâ 'stuvata, pra-jā̆ adhîyanta, prajā̆-patir ádhi-patir âsît; tisṛí-bhir astuvata, bráhmâ 'sṛijyata, bráhmaṇas pátir[1] ádhi-patir âsît; pañcá-bhir astuvata, bhûtā̆ny asṛijyanta, bhûtā̆nâm pátir ádhi-patir âsît; saptá-bhir astuvata, sapta-'rsháyo 'sṛijyanta, dhâtā̆ 'dhi-patir âsîn; navá-bhir astuvata, pitáro 'sṛijyantā̆, 'ditir ádhi-patny âsîd; ekâdaçá-bhir astuvata, 'rtávo 'sṛijyantâ, ''rtavó 'dhi-patir âsît; trayodaçá-bhir astuvata, mā̆sâ asṛijyanta, saṃ-vatsaró 'dhi-patiḥ || 1 || âsît; pañcadaçá-bhir astuvata, kshatrám asṛijyaté, 'ndró 'dhi-patir âsît; saptadaçá-bhir astuvata, paçávo 'sṛijyanta, bṛíhaspátir[2] ádhi-patir âsîn; navadaçá-bhir astuvata, çûdrâ-'ryā̆v asṛijyetâm, aho-râtré[3] ádhi-patnî[4] âstâm; éka-viṃçatyâ 'stuvataí, 'ka-çaphâḥ paçávo 'sṛijyanta, váruṇó 'dhi-patir âsît; tráyo-viṃçatyâ 'stuvata, kshudrā̆ḥ paçávo 'sṛijyanta, pū̆shā̆ 'dhi-patir âsît; páñca-viṃçatyâ 'stuvatâ, ''raṇyā̆ḥ paçávo 'sṛijyanta, vâyúr ádhi-patir âsît; saptá-viṃçatyâ 'stuvata, dyā̆vâ-pṛithivī̆ ví || 2 || aitâm, vásavo rudrā̆ âdityā̆ ánu vý âyan, téshâm ā̆dhi-patyam âsîn; náva-viṃçatyâ 'stuvata, vánaspátayo[2] 'sṛijyanta, sómó 'dhi-patir âsîd; éka-triṃçatâ 'stuvata, pra-jā̆ asṛijyanta, yā̆vânâṃ cā̆ 'yâvânâṃ cā̆ ''dhi-patyam âsît; tráyas-triṃçatâ 'stuvata, bhûtā̆ny açâmyan, prajā̆-patiḥ parameshṭhy[2] ádhi-patir âsît || 3 || saṃvatsaró 'dhipatir, ví, páñcatriṃçac ca || 10 ||

(5, 3, 4, 7). — K. 17, 5. — Vs. 14, 28-31. Ç. 8, 4, 3, 1-19. Kâ. 17, 10, 17. — brahmà — brahmàṇaḥ — saptarshaya iti sapta-

10. sṛishṭinâmakâ ishṭakâḥ. [1] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 27. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 11. [4] s. P. 4, 52.

-ṛishayáḥ — ṛitaváḥ — ârtavaḥ — çûdrâryâv iti çûdra-aryau — adhipatnî ity adhi-patnî — anú | vîti | âyau — parameshṭhî.

11. [a] iyám evá sā́ yā́ prathamā́ vy-aúchad antár asyā́ṃ carati prá-vishṭâ | vadhū́r jajâna nava-gáj jánitrî tráya enâm mahimā́naḥ sacante || [b] chándasvatî[1 u. 2] ushásâ pépiçâne[2] samânā́ṃ[1] yónim ánu saṃ-cárantî[2] | sū́rya-patnî[2] ví carataḥ pra-jânatī́[2] ketúṃ kriṇvâné[2] ajáre[2] bhū́ri-retasâ || [c] ṛitásya pánthâm ánu tisrá ā́ 'gus tráyo gharmā́so ánu[3] jyótishā́ " 'guḥ | pra-jā́m ékâ rákshaty ū́rjam ékâ || 1 || vratám ékâ rakshati deva-yûnā́m || [d] catu-shṭomó[4] abhavad[3] yā́ turī́yâ yajnásya pakshā́v ṛishayo bhávantî | gâyatrī́ṃ tri-shṭúbhaṃ[1] jágatîm anu-shṭúbham bṛihád arkáṃ yuñjânā́ḥ súvar ā́ 'bharann idám || [e] pañcá-bhir dhâtā́ ví dadhâv idáṃ yát tā́sâɷ svásṛîr ajanayat páñca-pañca | tā́sâm u yanti pra-yavéṇa[5] páñca nā́nâ rûpā́ṇi krátavo vásânâḥ || [f] triɷçát svásâra úpa yanti nish-kṛitáɷ samânáṃ[1] ketúm prati-muñcámânâḥ || 2 || ṛitū́ɷs[6] tanvate kaváyaḥ pra-jânatī́r mádhye-chandasaḥ pári yanti bhā́svatîḥ[1] || [g] jyótishmatî[1] práti muñcate nábho rā́trî deví sū́ryasya vratā́ni | ví paçyanti paçávo jā́yamânâ[7] nā́nâ-rûpâ mâtúr asyâ upá-sthe || [h] ekâ-'shṭakā́ tápasâ tápyamânâ[7] jajā́na gárbham mahimā́nam índram | téna dásyûn vý asahanta devā́ hantā́ 'surâṇâm abhavac chácî-bhiḥ[8] || [i] ánânu-jâm anu-jā́m mā́m akarta satyáṃ vádanty ánv icha etát | bhûyā́sam || 3 || asya su-mataú yáthâ yûyám anyā́ vo anyā́m[3] áti mā́ prá yukta || [k] ábhûn máma su-mataú viçvá-vedâ ā́shṭa prati-shṭhā́m ávidad dhí gâdhám | bhûyā́sam asya su-mataú yáthâ yûyám anyā́ vo anyā́m áti

11. vyushṭyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 20. [3] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [4] s. P. 6, 13. 9, 1. [5] s. P. 7, 6. [6] so (°ɷs) AFW, s. P. 6, 14. 17, 4 schol. [7] Wurzel betont. [8] s. P. 3, 7.

mā́ prá yukta || [l] páñca vŷ-ushṭîr ánu páñca dóhâ gā́m páñca-nâmnîm ṛitávó 'nu páñca | páñca díçaḥ pañca-daçéna kḷiptā́ḥ samâná-mûrdhnîr abhí lokám ékam || 4 || [m] ṛitásya gárbhaḥ prathamā́ vy-ûshúshy apā́m ékâ mahimā́nam bibharti | sū́ryasyaí 'kâ cárati nish-kṛitéshu gharmásyaí 'kâ savitaí 'kâṃ ní yachati || [n] yā́ prathamā́ vy-aúchat sā́ dhenúr abhavad yamé | sā́ naḥ páyasvatî[1] dhukshvó 'ttarâm-uttarâ̆ sámâm || [o] çukrá-'rshabhâ nábhasâ jyótishā́ " 'gâd viçvá-rûpâ çabalī́r agní-ketuḥ | samânám[1] árthaṷ sv-apasyámânâ bíbhratî jarā́m ajara usha ā́ 'gâḥ || [p] ṛitûnā́m pátnî prathamé 'yám ā́ 'gâd áhnâṃ netrī́ janitrī́ pra-jā́nâm | ékâ satī́ bahu-dhó 'sho vŷ uchasy ájîrṇâ tvám jarayasi sárvam anyát || 5 || ū́rjam ékâ, pratimuñcámânâ, bhûyā́sam, ékam, pátny, ékân ná viṷçatíç ca || 11 ||

(5, 3, 4, 7). — K. 39, 10. — [a] Ath. 3, 10, 4. Çâṅkh. g. 3, 12; [f-p] Pâr. 3, 3; [h] Ath. 3, 10, 12. Gobh. 4, 4, 26; [n] Ath. 3, 10, 1. — navagad iti nava-gat — chandásvatî iti — pepiçâne iti — anv iti | saṃcarántî iti saṃ-carántî | sûryápatnî iti sûryá-patnî — prajânatî iti pra-jânatî — kṛiṇvâne iti | ajare iti — tisraḥ | eti | aguḥ — jyotishâ | eti | aguḥ — rakshati | ûrjám — catushṭoma iti catuḥ-stomaḥ — ṛishayaḥ | bhavántî — eti | abharan — prayaveṇeti pra-yavená — ṛitûn | tanvate — jâyámânâḥ | nânā́rûpâ iti nânā́-rûpâḥ — devâḥ | hantâ | asúrâṇâm — çacī́bhir iti çaci-bhiḥ — vadántî — iche — abhū́t — âshṭá — avidat | hi — vyúshṭîr iti vi-ushṭîḥ — dohā́ḥ — vyûshushîti vi-ûshushī́ — ekā́ | caráti — çukrarshabheti çukra-ṛishabhâ — jyotishâ | eti | agât — ajare | ushaḥ | eti | agâḥ — prathamâ | iyam | eti | agât — bahudheti bahu-dhâ — ushaḥ | vîti | uchasi.

12. [a] ágne jâtā́n prá ṇudâ[1 u. 2] naḥ sapátnân[3] práty

12. pañcamyâṃ citau asapatnâdyâ ishṭakâḥ. [1] zu ṇ s. P. 7, 4'
[2] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. [3] ohne avagraha.

ájâtâñ jâta-vedo[4] nudasva | asmé[5] dîdihi su-mánâ áheḍan táva syâω çárman tri-várûtha ud-bhít || [b] sáhasâ jâtā́n prá ṇudâ[1 u. 2] naḥ sapátnân[3] práty ájâtâñ jâta-vedo[4] nudasva | ádhi no brûhi su-manasyámâno vayáω syâma prá ṇudâ[1 u. 2] naḥ sapátnân[3] || [c] catuç-catvâriωçá stómo, várco drávịṇaω. [d] shoḍaçá[3] stóma, ójo drávịṇam. [e] pṛithivyā́ḥ púrîsham asi || 1 || ápso nā́ma | [f] évaç chándo, várivaç chándaḥ, çam-bhū́ç chándaḥ, pari-bhū́ç chánda, âchác[3] chándo, mánaç chándo, vyácaç chándaḥ, síndhuç chándaḥ, samudráṃ[3 u. 6] chándaḥ, saliláṃ chándaḥ, saṃ-yác chándo, vi-yác chándo, bṛihác chándo, rathaṃ-taráṃ chándo, ni-kâyáç chándo, vi-vadháç chándo, gíraç chándo, bhrájaç chándaḥ, sa-shṭúp[7] chándo, 'nu-shṭúp chándaḥ, kakúc chándas, tri-kakúc chándaḥ, kâvyáṃ chándo, 'ñkupáṃ[3] chándaḥ || 2 || padá-pañktiç chándo, 'kshára-pañktiç chándo, vishṭârá-pañktiç chándaḥ, kshuró bhṛíjvâñ chándaḥ[8], pracháç[3] chándaḥ, paksháç chánda, évaç chándo, várivaç chándo, váyaç chándo, vayas-kṛíc chándo, vi-çâláṃ chándo, ví-shpardhâç[7] chándaç, chadíç chándo, dû-rohaṇáṃ chándas, tandráṃ chándo, 'ñkâ-ñkáṃ[3] chándaḥ || 3 || asy, añkupáṃ chándas, tráyastriωçac ca || 12 ||

5, 3, 5, 1-4. — K. 17, 6. 21, 2. — Vs. 15, 1-5. Ç. 8, 5, 1, 8 - 2, 6. Kâ. 17, 11, 1-5. — preti | nuda — asme iti | dîdihi — shoḍaçaḥ — âchat — samudram — saṃyad iti sam-yat — viyad iti vi-yat — brihat — sashṭub iti sa-stup — kakut — trikakud iti tri-kakut — añkupaṃ — bhrijvā́n — prachat — vishpàrdhâ iti vi-spardhâḥ — dûrohaṇam iti duḥ-rohaṇam — añkâñkam.

13. [a] [1] agnír vṛitrā́ṇi jañghanad draviṇasyúr[2] vi-pan=

12. [4] °ṃj W, °nj AF; s. P. 5, 24. [5] s. P. 4, 9. [6] Neutrum! [7] s. P. 6, 13. [8] °vâṃ ch° W, °vî ch° F, °vân ch° A; s. P. 5, 24.

13. yâjyânuvâkyâḥ (câturmâsyeshu sâkamedhâkhye tṛitîye parvaṇi, s. I, 8, 4, 1). [1] s. schol. zu II, 5, 2, 5. [2] ohne avagraha.

yáyâ | sám-iddhaḥ çukrá ā́-hutaḥ || [b] [1] tváṁ somâ 'si sát-patis
tváṁ rā́jo 'tá vṛitra-hā́ | tvám bhadró asi[3] krátuḥ || [c] bhadrā́
te agne[4] sv-anîka saṃ-dríg ghorásya sató víshuṇasya[2] cā́=
ruḥ | ná yát te çocís támasâ váranta ná dhvasmā́nas ta=
núvi répa ā́ dhuḥ || [d] bhadráṃ te agne[4] sahasinn ánîkam
upâká[2] ā́ rocate sū́ryasya || 1 || rúçad dṛiçé dadṛiçe naktayā́
cid árûkshitaṃ dṛiçá ā́ rûpé ánnam[4] || [e] saí 'nā́[5] 'nîkena
su-vidátro asmé[6 u. 7] yáshṭâ devā́ṁ[8] ā́-yajishṭhaḥ svastí[2] |
ádabdho go-pā́ utá naḥ paras-pā́ ágne dyu-mád utá revád[2]
didîhi || [f] svastí[2] no divó agne[6] pṛithivyā́ viçvā́-''yur dhehi
yajáthâya deva | yát sîmáhi divi-jâta prá-çastaṃ tád asmā́su
drávinaṃ dhehi citrám || [g] yáthâ hotar mánushaḥ || 2 || devá=
-tâtâ yajnébhiḥ sûno sahaso yájâsi[9] | evā́[10] no adyá[6] sam=
anā́ samânā́n[2 u. 11] uçánn agna uçató yakshi devā́n || [h] agním
îḍe puró-hitaṃ yajnásya devám ṛitvíjam[2] | hótâraṁ ratna=
-dhā́tamam || [i] vṛíshâ soma dyu-mā́ṁ[8] asi vṛíshâ deva vṛísha=
-vrataḥ | vṛíshâ dhármâṇi dadhishe || [k] sā́ṃ-tapanâ idáṁ havír
márutas táj jujushṭana | yushmā́ko ''tî́ riçâ-'dasaḥ || [l] yó no
márto vasavo dur-hṛiṇâyús tiráḥ satyā́ni marutaḥ || 3 ||
jíghâṁsât | druháḥ pā́çam práti sá mucîshṭa tápishṭhena
tápasâ hantanâ[12] tám || [m] saṃ-vatsarī́ṇâ marútaḥ sv-arkā́
uru-ksháyâḥ sá-gaṇâ mā́nusheshu | tè 'smát[13] pā́çân prá
muñcantv áṁhasaḥ sâṃ-tapanā́ madirā́ mâdayishṇávaḥ ||
[n] piprîhí devā́ṁ[8] uçató yavishṭha vidvā́ṁ[8] ṛitū́ṁr[14] ṛitu-pate
yaje 'há | yé daívyâ ṛitvíjas[2] tébhir agne tváṁ hótṛīṇâm
asy ā́-yajishṭhaḥ || [o] ágne yád adyá viçó adhvarasya[6 u. 15]

13. [3] so (°o asi) AFW, s. P. 12, 3. [4] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 5, 17. [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [7] s. P. 4, 9. [8] so (°âṁ) AFW, s. P. 9, 20. [9] s. P. 16, 18. [10] s. Whitney zu P. 3, 15 p. 98. [11] so (°ân) AFW, s. P. 9, 23. [12] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. [13] so (°te ') AFW, s. P. 12, 7. [14] so (°ûṁr) AFW, s. P. 9, 20. [15] unbetont! so auch im Ṛik, weil zu hotaḥ gehörig; wenn agne beseitigt wird, ist das Metrum richtig).

hotaḥ pā̆vaka || 4 || çoce[16] vésh ṭváᴗ[17] hí yájvâ | ṛitā̆
yajâsi[9] mahinā̆ ví yád bhū̆r havyā̆ vaha yavishṭha yā̆ te
adyá[4] || [p] agnínâ rayím açnavat pósham evá divé-dive | ya=
çásaṃ vîrávat-tamam || [q] gaya-sphā̆no amîva-hā̆[6] vasu-vít
pushṭi-várdhanaḥ | su-mitráḥ soma no bhava || [r] gṛíha-me=
dhâsa ā̆ gata máruto mā̆ 'pa bhûtana | pra-muñcánto no
áᴗhasaḥ[18] || [s] pûrvī̆bhir hí dadâçimá çarád-bhir maruto va=
yám | máho-bhiḥ || 5 || carshaṇînā̆m || [t] prá budhníyâ
îrate[19] vo máhâᴗsi prá ṇā̆mâni[20] pra-yajyavas tiradhvam |
sahasríyaṃ dámyam bhâgám etáṃ gṛiha-medhī̆yam maruto
jushadhvam || [u] úpa yám éti yuvatíḥ su-dákshaṃ doshā̆ vás=
tor havíshmatî[2] ghṛitā̆cî[2] | úpa svaí 'nam arámatir[2] vasû=
-yúḥ[21] || [v] imó[22] agne vîtá-tamâni havyā̆ 'jasro vakshi devá=
-tâtim ácha | práti na îᴗ surabhī̆ṇi[2] viyantu || [w] krîḍáṃ vaḥ
çárdho mā̆rutam anarvā̆ṇaᴗ rathe-çúbham || 6 || Káṇvâ
abhí prá gâyata || [x] átyâso ná yé marútaḥ sváñco[2] yaksha=
-dṛíço ná çubháyanta máryâḥ | té harmye-shṭhā̆ḥ çíçavo
ná çubhrā̆ vatsā̆so ná pra-krîḍínaḥ payo-dhā̆ḥ || [y] praí 'shâm
ájmeshu vithuré 'va rejate bhū̆mir yā̆meshu yád dha yuñj=
áte çubhé | té krîḍáyo dhúnayo bhrā̆jad-ṛishṭayaḥ svayám
mahi-tvám panayanta dhū̆tayaḥ || [z] upa-hvaréshu yád áci=
dhvaṃ yayíṃ váya iva marutaḥ kéna || 7 || cit pathā̆ | çcó=
tanti kóçâ úpa vo rátheshv ā̆ ghṛitám ukshatâ[12] mádhu-var=
ṇam árcate || [aa] agním-agniᴗ hávîma-bhiḥ sádâ havanta viç=
pátim[2] | havya-vā̆ham puru-priyám || [bb] táᴗ hí çáçvanta
ī̆ḍate srucā̆ deváṃ ghṛita-çcútâ | agníᴗ havyā̆ya vóḍhave ||
[cc] índrâ-'gnî rocanā̆ diváḥ, [dd] çnáthad vṛitrám. [ee] índraṃ
vo viçvátas[2 u. 23] párī̆, [ff] 'ndraṃ náro. [gg] víçva-karman ha=

13. [16] sic! zwei Wörter! [17] so (°sh ṭ°) AFW, s. P. 6, 5. [18] so (°o aᴗh°) AFW, s. P. 11, 4. [19] so (°â í°) AFW, s. P. 10, 13. 5, 2 schol. [20] zu ṇ s. P. 7, 4. [21] s. P. 3, 7. [22] s. P. 4, 7. [23] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 24.

víshâ vâvṛidhânó, [hh] víçva-karman havíshâ várdhanena || 8 ||
sū́ryasya, mánusho, marutaḥ, pā́vaka, máhobhî, ratheçúbhaṃ, kéna, shátcatvâri◡çac ca || 13 ||

(1, 8, 4, 1). — [a] Ṛ. 6, 16, 34; [b] 1, 91, 5; [c.d] 4, 6, 6. 11, 1; [e] 2, 9, 6; [f] 10, 7, 1 (var.); [g] 6, 4, 1; [h] 1, 1, 1; [i24] 9, 64, 1; [k.l] 7, 59, 9. 8 (var.); [m] Ath. 7, 77, 3; [n] Ṛ. 10, 2, 1; [o] 6, 15, 14; [p25.q] 1, 1, 3. 91, 12; [r] 7, 59, 10; [s] 1, 86, 6; [t.u.v] 7, 56, 14. 1, 6. 18; [w] 1, 37, 1; [x] 7, 56, 16; [y.z.aa] 1, 87, 3. 2. 12, 2; [bb] 5, 14, 3; [cc.dd26] 3, 12, 9. 6, 60, 1; [ee.ff27] 1, 7, 10. 7, 27, 1; [gg.hh28] 10, 81, 6. Vs. 8, 46. 17, 24. — draviṇasyuḥ — râjā̂ | uta — vishúṇasya — repàḥ | eti | dhuḥ — upâke | eti — driçe | eti | rûpe | annàm | saḥ | enâ | anī́kena — asme iti — devân | âyàjishṭha ity â-yajishṭhaḥ — didîhi — prithivyâḥ | viçvâyur iti viçva-âyuḥ — sûno iti — evâ — uçan | agne — yushmâkà | ûtî | riçâdasa iti riça-adasaḥ — hantana — saṃvatsarîṇâ iti sam-vatsarîṇā̂ḥ — sagàṇâ iti sa-gaṇâḥ — te | asmat — sâṃtapanâ iti sâm-tapanâḥ | madirâḥ — vidvân | ritûn — yaja | iha — âyàjishṭha ity â-yajishṭhaḥ — adhvarasya | hotaḥ | pâvàka | çoce | veḥ | tvam — budhniyā̂ | îrate — preti | nâmâni — upeti | svâ | enam — vasûyur iti vasu-yuḥ | imo iti — naḥ | îm | surabhîṇi | viyantu — abhi | preti | gâyata — svañcàḥ — çubhrâḥ — preti | eshâm — vithurâ | iva — acidhvam — rathèshu | eti — ukshata — viçvatàḥ.

apā́ṃ tvé 'mann, ayám puráḥ, prā́cî, dhruvákshitis, tryávir [29], índrâgnî, mā́ chánda, âçús trivṛíd, agnér bhâgò 'sy, ékaye, 'yám evá sā́, 'gne [30] jâtā́n, agnír vṛitrā́ṇi jañghanat, trayódaça || 13 ||

apā́ṃ tvé (1, 1), 'ndrâgnî (6, 1), iyám evá sā́ (11, 1), devátâtâ (13, 3), sháṭtri◡çat || 36 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe
tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ ||

13. [24] da dieser Vers sich in IV, 2, 11, 3 (yâjyâ-Abschnitt) bereits vorfindet, so befremdet es, dafs er hier nochmals voll aufgeführt wird; vgl. die Anmm. zu I, 4, 46, 2. IV, 2, 10, 3. [25] desgl., s. III, 1, 11, 1 (yâjyâ-Abschnitt). [26] nur die pratîka, weil bereits in IV, 2, 11, 1 (yâjyâ-Abschnitt) vorliegend. [27] desgl., s. I, 6, 12, 1 (yâjyâ-Abschnitt). [28] beide Verse, die hier nur im pratîka erscheinen, finden sich voll erst in IV, 6, 2, 6 aufgeführt; vgl. hierzu meine Anmerkung zu I, 5, 5, 2. 11, 4. II, 2, 12, 1. [29] triyavir D. [30] sā́ yā́ 'gne DW.

1. [a] raçmír asi ksháyâya tvâ ksháyaṃ jinva, pré-'tir asi dhármâya tvâ dhármaṃ jinvá̃, 'nv-itir asi divé tvâ dívaṃ jinva, saṃ-dhír asy antárikshâya[1] tvá̃ 'ntárikshaṃ jinva, prati-dhír asi pṛithivyaí tvâ pṛithivī́ṃ jinva, vi-shṭambhò 'si vṛíshṭyai tvâ vṛíshṭiṃ jinva, pra-vá̃ 'sy ą́hne tvá̃ 'har jinvâ. [b] 'nu-vá̃ 'si rá̃triyai tvâ rá̃triṃ jinvo, 'çíg asi || 1 || vásu-bhyas tvâ vásûñ jinva[2], pra-ketò 'si rudrébhyas tvâ rudrá̃ñ jinva[3], su-dîtír asy âdityébhyas tvâ ''dityá̃ñ jinvaú[3], 'jo 'si pitṛí-bhyas tvâ pitṝ́ñ jinva[3], tántur asi pra-já̃bhyas tvâ pra-já̃ jinva, pṛitanâshá̃ḍ[1] asi paçú-bhyas tvâ paçū́ñ jinva[3]. [c] revád[1] asy óshadhî-bhyas[4] tvaú 'shadhîr jinvâ, 'bhi-jíd asi yukta-grâvé 'ndrâya tvé 'ndraṃ jinvá̃, 'dhi-patir asi prâ-'ṇá̃ya || 2 || tvâ prâ-'ṇáṃ jinva, yantá̃ 'sy 'sy apâ-'ná̃ya tvâ 'pâ-'náṃ jinva, saᵘ-sárpo 'si cákshushe tvâ cákshur jinva, vayo-dhá̃ asi çrótrâya tvâ çrótraṃ jinva, tri-vṛíd asi. [d] pra-vṛíd asi, saṃ-vṛíd asi, vi-vṛíd asi, saᵘ-rohò 'si, nî-rohò 'si, pra-rohò 'sy, anu-rohò 'si. [e] vasukò 'si, vésha-çrir asi, vásyashṭir[1] asi || 3 || uçíg asi, prâṇá̃ya, trí-catvâriᵘçac ca || 1 ||

3, 5, 2, 1-5. 5, 3, 6, 1-3. — K. 17, 7. (21, 2). 37, 17. — Vs. 15, 6-9 (s. Kâṇva). Ç. 8, 5, 3, 3-8 (eke). Kâ. (11, 1, 21). 17, 11, 9-11. — Pañc. 1, 9, 1 - 10, 21. Lâṭy. 5, 11, 1. — pretir iti pra-itiḥ — oshádhîbhya ity oshádhi-bhyaḥ — nîroha iti niḥ-rohaḥ.

2. [a] rá̃jny asi prá̃cî[1] dig, vásavas te devá̃ ádhi-patayo 'gnír hetî́ná̃m prati-dhartá̃, tri-vṛít tvâ stómaḥ pṛithivyá̃ᵘ çrayatv á̃jyam ukthám ávyathayat[2] stabhnâtu,

4, 1-12. pañcamaciteḥ çeshaḥ; 1. stomabhâgâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] vasu W, °sûn j° A, °sûṃ j° F, s. P. 5, 24. [3] °ṃ j° FW, °nj° A. [4] s. P. 3, 7.

2. nâkasadâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] tvâm avyathayad vyathârahitâṃ kurvat, schol.

ratham-taráu◡ sā́ma práti-shṭhityai. [b] vi-rā́ḍ asi dakshiṇā́ díg, rudrā́s te devā́ ádhi-pataya índro hetînā́m prati-dhartā́, pañca-daçás tvâ stómaḥ pṛithivyā́◡ çrayatu, prá-ügam[1] ukthám ávyathayat stabhnâtu, bṛihát sā́ma práti-shṭhityai. [c] sam-rā́ḍ asi pratī́cī[1] dík || 1 || âdityā́s te devā́ ádhi-patayaḥ sómo hetînā́m prati-dhartā́, sapta-daçás tvâ stómaḥ pṛithivyā́◡ çrayatu marutvatī́yam[1] ukthám ávyathayat stabhnâtu, vairûpáu◡[1] sā́ma práti-shṭhityai. [d] sva-rā́ḍ asy udī́cī[1] díg, víçve te devā́ ádhi-patayo váruṇo hetînā́m prati-dhartaí, 'ka-vi◡çás tvâ stómaḥ pṛithivyā́◡ çrayatu níshkevalyam[1] ukthám ávyathayat stabhnâtu, vairâjáu◡[1] sā́ma práti-shṭhityâ. [e] ádhi-patny asi bṛihatī́ díñ, marútas te devā́ ádhi-patayaḥ || 2 || bṛíhaspátir[1] hetînā́m prati-dhartā́, triṇava-trayastri◡çaú tvâ stómau pṛithivyā́◡ çrayatâm vaiçvadevâ-'’gnimâruté[3] ukthé[3] ávyathayantî[3 u. 4] stabhnîtâ◡, çâkvara-raivaté[3 u. 5] sā́manî[3 u. 5] práti-shṭhityâ. [f] antárikshâyá[1] 'rshayas tvâ prathama-jā́ devéshu divó mā́trayâ variṇā́ prathantu, vi-dhartā́ câ 'yám ádhi-patiç ca té tvâ sárve saṃ-vidânā́ nā́kasya pṛishṭhé suvar-gé loké yájamânaṃ ca sâdayantu || 3 || pratī́cî díñ, marútas te devā́ ádhipatayaç, catvâri◡çác ca || 2 ||

5, 3, 7, 1. — K. 17, 8. 21, 2. — Vs. 15, 10-14. Ç. 8, 6, 1, 5-9. Kâ. 17, 12, 1. — râjnī́ — praügam — vaiçvadevâgnimârute iti vaiçvadeva-âgnimârute | ukthe iti | avyàthayantî iti — çâkvararaivate iti çâkvara-raivate | sâmànî iti — antarikshâya | ṛishàyaḥ — prathamajà iti prathama-jâḥ — saṃvidânâḥ iti sam-vidânâḥ.

3. [a] ayám puró hári-keçaḥ sū́rya-raçmis, tásya ratha-gṛitsáç ca ráthau-'jâç ca senânī́-grâmaṇỳau, puñjika-sthalā́

2. [3] s. P. 4, 52. [4] so (°ntî) ACDFW. [5] s. P. 4, 12. 13.
3. pañcacoḍâdaya ishṭakâḥ.

ca kṛita-sthalā́ câ 'psarásau[1], yâtu-dhā́nâ hetí, rákshâᵕsi prá-hetir. [b] ayám dakshiṇā́ viçvá-karmâ tásya ratha-svanáç ca ráthe-citraç ca senânī́-grâmaṇyau, menakā́ ca saha-janyā́ câ 'psarásau, dañkshṇávaḥ paçávo hetíḥ, paúrusheyo va= dháḥ prá-hetir. [c] ayám paççā́d viçvá-vyacâs, tásya ráthe= -protaç cā́ 'sama-rathaç ca senânī́-grâmaṇyau, pra-mlócantî ca ‖ 1 ‖ anu-mlócantî câ 'psarásau, sarpā́ hetír, vyâghrā́ḥ[1] prá-hetir. [d][2] ayám ut-tarā́t saṃyád-vasus, tásya sena-jíc ca su-shéṇaç ca senânī́-grâmaṇyau, viçvā́cî[1] ca ghṛitā́cî[1] câ 'psarásâv, ā́po hetír, vā́taḥ prá-hetir. [e] ayám upáry arvā́g= -vasus, tásya tā́rkshyaç cā́ 'rishṭa-nemiç ca senânī́-grâma= ṇyâv, urváçî[1] ca pûrvá-cittiç câ 'psarásau, vi-dyúd dhetír, ava-sphū́rjan prá-hetis. [f] tébhyo námas, té no mṛiḍayantu, té yáṃ ‖ 2 ‖ dvishmó yáç ca no dvéshṭi táṃ vo jámbhe dadhâmy. [g] âyós tvâ[3] sádane sâdayâmy, ávataç châyā́yâṃ, námaḥ samudrā́ya[1], námaḥ samudrásya[1] cákshase. [h] para= meshṭhī́[1] tvâ sâdayatu diváḥ pṛishṭhé[4] vyácasvatîm[1] prá= thasvatîṃ[1] vi-bhū́matîm pra-bhū́matîm pari-bhū́matîṃ, dív= aṃ yacha dívaṃ dṛiᵕha dívam mā́ hiᵕsîr víçvasmai prâ= -ṇā́yâ 'pâ-'nā́ya vy-ânā́yo 'd-ânā́ya prati-shṭhā́yai carítrâya, sū́ryas tvâ 'bhí pâtu mahyā́ svastyā́[1] chardíshâ çáṃ-tamena, táyâ devátayâ[1] 'ñgirasvád[1] dhruvā́ sîda | [i] próthad áçvo ná yávase avishyán[5] yadā́ maháḥ saṃ-váraṇâd vy-ásthât | ā́d asya vā́to ánu[6] vâti çocír ádha sma te vrájanaṃ kṛishṇám asti ‖ 3 ‖ pramlócantî ca, yáᵕ, svastyā́, 'shṭā́viᵕçatiç ca ‖ 3 ‖

5, 3, 7, 2. — K. 17, 9. 10. 21, 2, 3. — Vs. 15, 15-19. 62-64. Ç. 8, 6, 1, 16-20. 7, 3, 12-19. Kâ. 17, 12, 2-4. 26. — rathaújâ iti

3. [1] ohne avagraha. [2] fortab in F blos Anfang und Ende der einzelnen Abschnitte; oder gar blos die pratîka. [3] so (°s t°) AFW. [4] so (°ḥ p°) AFW, s. P. 8, 28. [5] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 17. (12, 4). [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 5.

rathà-ojâ̱ḥ — yâ̱tu̱dhânâ̱ iti yâtu-dhânā̀ḥ | he̱tiḥ — vi̱çvavyà-câ̱ iti vi̱çva-vya̱câ̱ḥ — sa̱rpâḥ — vyâ̱ghrâḥ — su̱she̱ṇa̱ iti su-senàḥ — vyâ̱nâyeti vi-a̱nâyà | u̱dâ̱nâyety út-a̱nâyà.

4. [a1] agnír mûrdhā́ divā́ḥ kakút patíḥ pṛithivyā́ ayám | apā́ω rétâωsi jinvati || [b2] tvā́m agne púshkarâd ádhy átharvâ nír amanthata | mûrdhnó víçvasya vâghátaḥ || [c3] ayám agníḥ sahasríṇo vā́jasya çatínas pátiḥ[4] | mûrdhā́ kavī́ rayîṇā́m || [d5] bhúvo yajnásya rájasaç ca netā́ yátrâ[6] niyúd-bhiḥ sácase çivā́bhiḥ | diví mûrdhā́nam dadhishe suvar-shā́m[7] jihvā́m agne cakṛishe havya-vā́ham || [e] ábodhy agníḥ sam-ídhâ jánâ-nâm || 1 || práti dhenúm ivâ "-yatī́m ushā́sam | yahvā́ iva prá vayā́m uj-jíhânâḥ prá bhânávaḥ sisrate nā́kam achá || [f] ávocâma kaváye médhyâya váco vandā́ru vṛishabhā́ya vṛ́ishṇe | gávishṭhiro[8] námasâ stómam agnaú divī́ 'va ruk-mám urvyáñcam[8] açret || [g] jánasya go-pā́ ajanishṭa jā́gṛivir agníḥ su-dákshaḥ suvitā́ya[8] návyase | ghṛitá-pratîko bṛihatā́ divi-spṛ́íçâ dyu-mád ví bhâti bharatébhyaḥ çúciḥ || [h] tvā́m agne áñgirasaḥ[9] || 2 || gúhâ hitám ánv avindañ chiçriyâ-ṇáṃ[10] váne-vane | sá jâyase mathyámânaḥ sáho mahát tvā́m âhuḥ sáhasas putrám[11] añgiraḥ || [i] yajnásya ketúm pratha-mám puró-hitam agníṃ náras tri-shadhasthé[12] sám indhate | índreṇa devaíḥ sa-ráthaω sá barhíshi sī́dan ní hótâ yajá-thâya su-krátuḥ || [k] tvā́ṃ citra-çravastama hávante vikshú[8] jantávaḥ | çocísh-keçam puru-priyā́ 'gne havyā́ya vóḍhave || [l13] sákhâyaḥ sáṃ vaḥ samyáñcam[8] ísham || 3 || stómaṃ câ 'gnáye | várshishṭhâya kshitînā́m ûrjó náptre sáhasvate[8] ||

4. chando-'bhidhâ ishṭakâḥ. [1] so schon I, 5, 5, 1. 11, 4. [2] so schon III, 5, 11, 3. IV, 1, 3, 2. [3] so schon II, 6, 11, 1. [4] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 27. [5] s. Anm. 9 zu I, 5, 11, 4. [6] so (°â) AW, s. P. 3, 8. [7] s. P. 5, 10. [8] ohne avagraha. [9] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [10] °ṃchi° W, °nchi° A; s. P. 5, 24. [11] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 28. 27. [12] s. P. 6, 2. [13] so schon II, 6, 11, 4.

[m] [13]sáω-sam íd yuvase vṛishann ágne víçvâny aryá ā́ | iḍás padé[14] sám idhyase sá no vásūny ā́ bhara || [n] enā́ vo agníṃ[15] námaso "rjó nápâtam ā́ huve | priyáṃ cétishṭham aratíω sv-adhvaráṃ víçvasya dûtám amṛítam || [o] sá yojate arushó[9] viçvá-bhojasâ sá dudravat sv̀-âhutaḥ | su-bráhmâ yajnáḥ su-çámî || 4 || vásûnâṃ deváω rā́dho jánânâm || [p] úd asya çocír asthâd â-júhvânasya mîḍhúshaḥ | úd dhûmā́so arushā́so[15] divi-spṛíçaḥ sám agním indhate náraḥ || [q] ágne vā́jasya gó-mata ī́çânaḥ sahaso yaho | asmé[16] dhehi jâta-vedo máhi çrávaḥ || [r] sá idhânó vásush kavír[17] agnír îḍényo girā́ | revád[8] asmá-bhyam purv-aṇîka dîdihi || [s] kshapó[18] râjann utá tmánā́ 'gne vástor utó 'shásaḥ | sá tigma-jambha || 5 || raksháso daha práti || [t] ā́ te agna[9] idhîmahi dyu-mántaṃ devâ 'járam | yád dha syā́ te pánîyasî sam-íd dîdáyati dyávī́ 'shaω stotṛí-bhya ā́ bhara || [u] ā́ te agna[9] ṛicā́ havíḥ çukrásya jyotishas pate[11] | sú-çcandra[19] dásma víçpate[8] hávya-vâṭ túbhyaω hûyata íshaω stotṛí-bhya ā́ bhara || [v] [20]ubhé[21] su-çcandra[19] sarpísho dárvî[21] çrîṇîsha âsáni | utó na út pupûryâḥ || 6 || ukthéshu çavasas pata[11] íshaω stotṛí-bhya ā́ bhara || [w] ágne tám adyā́ 'çvaṃ ná stómaiḥ krátuṃ ná bhadráω hṛidi-spṛíçam | ṛidhyā́mâ[22] ta óhaiḥ || [x] ádhâ[22] hỳ agne krátor bhadrásya dákshasya sâdhóḥ | rathī́r ṛitásya bṛiható babhū́tha || [y] âbhísh te[23] adyá[9] gîrbhír[8] gṛiṇántó 'gne[24] dā́çema | prá te divó ná stanayanti çúshmâḥ || [z] ebhír no arkaír[15] bhavā́[22] no arvā́ñ || 7 || súvar ná[25] jyótiḥ | ágne víçvebhiḥ su-mánâ ánîkaiḥ || [aa] agníω hó=

4. [14] so (°s p°) AW, s.P. 8, 24. [15] so (°o a°) AFW, s.P. 11, 3. [16] s. P. 4, 9. [17] so (°sh k°) AFW, s. P. 8, 31. [18] ? kshay° AC, kshap° DFW; vastor ahâni kshapaḥ kshapaya, schol. [19] s. P. 5, 5. [20] so schon II, 2, 12, 7. [21] s. P. 4, 11. 12. [22] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. 9. 8. [23] so (°sh ṭ°) AFW, s. P. 6, 5. [24] so (°o ') AFW, s. P. 12, 5. [25] so (°r na°) AW, s. schol. zu P. 7, 2 p. 172.

târam manye dā́svantam[8] vásoḥ sûnúω sáhaso jâtá-vedasam | vípram ná jâtá-vedasam || [bb] yá ûrdhváyâ sv-adhvaró devó devā́cyâ[8] kṛipā́ | ghṛitásya ví-bhrâshṭim ánu çukrá-çocisha â-júhvânasya sarpíshaḥ || [cc][26] ágne tvám no ántamaḥ[15] | utá trâtā́ çivó bhava varûthýaḥ || [dd][26] tám tvâ çocishṭha dîdivaḥ | sumnā́ya[8] nûnám îmahe sákhi-bhyaḥ || [ee][26] vásur agnír vásu-çravâḥ | áchâ[22] nakshi dyumát-tamo rayím dâḥ || 8 || jánânâm, áñgirasa, íshaω, suçámî, tigmajambha, pupûryâ, arvấñ, vásuçravâḥ, páñca ca || 4 ||

(5, 3, 8, 1-3. [w]7, 4, 1). — (K. 21, 4). — Vs. 15, 20-48. (Ç. 8, 6, 2, 1-17). Kâ. 17, 12, 5-17. — ça̱tinàḥ | patìḥ — ka̱viḥ — su̱va̱rshâm iti suvaḥ-sâm — abòdhi — nâkàm | achà — di̱vi | i̱va̱ — sahàsaḥ | pu̱tram — tri̱sha̱dha̱stha iti tri-sa̱dha̱sthe — sîdàt | nîti — ço̱cishkè̱çam iti ço̱ciḥ-ke̱çam | pu̱ru̱pri̱yeti puru-pri̱ya̱ | agnè — a̱ryaḥ | â[27] | i̱daḥ — e̱nâ[28] | va̱ḥ — û̱rjaḥ — svā́huta̱ iti̱ su-â̱hu̱ta̱ḥ — sa̱ha̱sa̱ḥ | ya̱ho̱ iti | a̱sme iti — vasùḥ — pu̱rva̱nî̱keti puru-a̱nî̱ka̱ — da̱ha̱ | prati[27] | eti | te̱ | a̱gne̱ — dyavi | ishàm — eti | te̱ | a̱gne̱ — jyo̱ti̱sha̱ḥ[29] — suçca̱ndreti̱ su-ca̱ndra̱ — hû̱yate̱ — u̱bhe iti — darvî̱ iti | çrî̱ṇî̱she̱ — u̱to iti — ça̱va̱sa̱ḥ | pa̱te̱ — ṛi̱dhyâmà | te̱ — adhà | hi — â̱bhiḥ | te̱ — agnè | dâçèma — bhavà — suvàḥ | na — achà | na̱kshi̱.

5. [a] indrâgní-bhyâm tvâ sa-yújâ yujā́ yunajmy â-ghârā́bhyâm téjasâ várcaso 'kthébhi stómebhiç chándo-bhî rayyaí póshâya sa-jâtā́nâm madhyama-sthéyâya; máyâ tvâ sa-yújâ yujā́ yunajmy. [b] ambā́ dulā́ ni-tatnír abhráyantî[1] megháyantî[1] varsháyantî[1] cupuṇī́kâ[1] nā́mâ 'si, prajā́-patinâ tvâ víçvâbhir[1] dhî́bhír[1] úpa dadhâmi. [c] pṛithivý uda-purám ánnena vishṭā́, manushyâs te goptā́ro, 'gnír ví-yatto 'syâm,

4. [26] so schon I, 5, 6, 2. 3. [27] ohne iti, weil am Ende des ardharca. [28] enā D sec. m. [29] unbetont, weil zu pate gehörig.

5. sayugâdaya ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

tā́m ahám prá padye, sā́ || 1 || me çárma ca várma câ 'stv. [d] ádhi-dyaur antárikshaṃ[1] bráhmaṇâ vishṭā́, marútas te goptā́ro, vâyúr ví-yatto 'syâṃ, tā́m ahám prá padye, sā́ me çárma ca várma câ 'stu. [e] dyaúr áparâ-jitâ 'mṛiténa vishṭā́, "dityā́s te goptā́raḥ, sū́ryo ví-yatto 'syâṃ, tā́m ahám prá padye, sā́ me çárma ca várma câ 'stu || 2 || sā́, 'shṭā́catvâriṃçac ca || 5 ||

(5, 3, 9, 1). — K. 40, 4. 5. — ukthebhiḥ — chandóbhir iti chandáḥ-bhiḥ — pṛithivî — vishṭâ | manushyā́ḥ | te — asyâṃ — adhidyaur ity adhi-dyauḥ.

6. [a] bṛíhaspátis[1] tvâ[2] sâdayatu pṛithivyā́ḥ pṛishṭhé jyótishmatîṃ[1] víçvasmai prâ-'ṇā́yâ 'pâ-'nā́ya víçvaṃ jyótir yachâ, 'gnís té 'dhi-patir. [b] viçvá-karmâ tvâ sâdayatv antárikshasya[1] pṛishṭhé jyótishmatîṃ[1] víçvasmai prâ-'ṇā́yâ 'pâ-'nā́ya víçvaṃ jyótir yacha, vâyús té 'dhi-patiḥ. [c] prajā́-patis tvâ[2] sâdayatu diváḥ pṛishṭhé jyótishmatîṃ víçvasmai prâ-'ṇā́yâ 'pâ-'nā́ya víçvaṃ jyótir yacha, parameshṭhī́[1] té 'dhi-patiḥ. [d] purovâta-sánir asy, abhra-sánir asi, vidyut-sánir || 1 || asi, stanayitnu-sánir[3] asi, vṛishṭi-sánir asy. [e] agnér yā́ny asi, devā́nâm agne-yā́ny[4] asi. [f] vâyór yā́ny asi, devā́nâṃ vâyo-yā́ny[4 u. 5] asy. [g] antárikshasya[1] yā́ny asi, devā́nâm antariksha-yā́ny[4 u. 6] asy. [h] antáriksham asy, antárikshâya tvâ. [i] salilā́ya tvâ, sárṇîkâya tvâ, sá-tîkâya[7] tvâ, kétâya tvâ, prá-cetase tvâ, vívasvate tvâ, divás tvâ jyótisha, âdityébhyas tva. [k] 'rcé tvâ, rucé tvâ, dyuté tvâ, bhâsé tvâ, jyótishe tvâ. [l] yaço-dā́ṃ tvâ yáçasi, tejo-dā́ṃ tvâ téjasi, payo-dā́ṃ tvâ páyasi, varco-dā́ṃ tvâ várcasi,

6. viçvajyotirâdyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s t°) AW. [3] s. P. 6, 12. [4] als Compositum! he agne tve (! tvaṃ? yânî prâpnotity (! prâpto 'sîty?) etâdṛig uccâraṇaṃ yasyâm ishṭakâyâṃ se 'yam agneyânî, schol. [5] pûrvavat, schol. [6] Lücke im schol. [7] mit avagraha!

draviṇo-dā́ṃ tvâ dráviṇe sâdayâmi, téná 'rshiṇâ, téna bráh-maṇâ, táyâ devátayâ[1] 'ñgirasvád[1] dhruvā́ sîda || 2 || vidyut-sánir, dyuté vaí, 'kân ná triᴗçác ca || 6 ||

5, 3, 9, 2 - 10, 4. — K. 22, 5. 6. — Ç. 8, 7, 1, 13. 14 (Carakâdhvar-yavaḥ). — agneḥ | yânī́ | asi[8] — agneyânîty ágne-yânī́ — vâyoḥ | yânī́ | asi — vâyoyânîti vâyo-yânī́ — yânī́ — anta-rikshayânîty ántariksha-yânī́ — sarṇī́kâya — satī́kâyeti sa-tī́kâya — tvâ | ṛice — tená | ṛishiṇâ.

7. [a] bhū́yas-kṛíd asi, varivas-kṛíd asi, prā́cy[1] asy, ū́rdhvā́ 'sy, antariksha-sád asy, antárikshe[1] sîdâ. [b] 'psu-shád asi, çyena-sád asi, gṛidhra-sád asi, suparṇa-sád asi, nâka-sád asi. [c] pṛithivyā́s tvâ dráviṇe sâdayâmy, antári-kshasya tvâ dráviṇe sâd., divás tvâ dr. s., diçā́ṃ tvâ dr. s., draviṇo-dā́ṃ tvâ dr. sâdayâmi. [d] prâ-'ṇám me pâhy, apâ-'nám me p., vy-ânám me || 1 || pâhy, ā́yur me p., viçvā́-''yur me p., sarvā́-''yur me pâhy. [e] ágne yát te páraᴗ hṛín nā́ma tā́v é 'hi sáᴗ rabhâvahai, pā́ñca-janyeshv ápy edhy agne. [f] yā́vâ áyâvâ évâ ū́mâḥ, sábdaḥ[2] ságaraḥ su-mékaḥ || 2 || vyânám me, dvā́triᴗçac ca || 7 ||

5, 3, 11, 1-3. — K. 22, 5. — [f] Ç. 1, 7, 2, 26. — bhûyas-kṛid iti bhûyaḥ-kṛit — prâcī́ — ûrdhvâ — apsushad ity ápsu-sat — vyânam iti vi-anam — viçvâyur iti viçva-âyuḥ — sarvâyur iti sarva-âyuḥ — hṛit — eti | ihi — edhi — sabdáḥ | sagáraḥ | sumeka iti su-mekáḥ.

8. agnínâ viçvâshā́ṭ[1], sū́ryeṇa sva-rā́ṭ, krátvâ çácî-pátir[1], ṛishabhéṇa tváshṭâ, yajnéna maghá-vân, dákshiṇayâ suvar-gó, manyúnâ vṛitra-hā́, saúhârdyena[1] tanû-dhā́, án-nena gáyaḥ, pṛithivyā́ 'sanod, ṛig-bhír annâ-'dó, vashaṭ-

6. [8] yâsi D (yânî fehlt nämlich prima manu).
7. bhûyaskṛidâdaya ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] sadbaḥ C.
8. indratanvâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

-kâréṇa ’rddháḥ[2], sā́mnâ tanû-pā́, vi-rā́jâ jyótishmân[1], bráh-maṇâ soma-pā́, góbhir[1] yajnáṃ dâdhâra[3] kshatréṇa ma-nushỳân, áçvena ca ráthena ca vajrỳ, ṛitú-bhiḥ pra-bhúḥ, saṃ-vatsaréṇa pari-bhū́s, tápasā́ ’nâ-dhṛishṭaḥ, sū́ryaḥ sán[4] tanū́bhiḥ[1] || 1 || agnínaí, ’kân ná pañcâçát || 8 ||

(5, 4, 1, 1). — vi̱çvâ̱shâ̱ṭ — ça̱cî̱patiḥ — a̱sa̱no̱t — ṛi̱d-dhaḥ — ta̱nû̱pâ iti tanû-pâ̱ḥ — so̱ma̱pâ iti soma-pâ̱ḥ — dâ̱-dhâ̱ra̱ — va̱jrî — anā́dhṛishṭa̱ ity anā́-dhṛi̱shṭa̱ḥ — san.

9. prajā́-patir mánasā́, ’ndhó[1] ’che-’to, dhâtā́ dîkshā́-yâᴗ, savitā́ bhṛityā́m, pûshā́ soma-kráyaṇyâṃ, váruṇa úpa-naddhó, ’suraḥ krîyámâṇo, mitráḥ krîtáḥ, çipi-vishṭá ā́-sâdito, narā́ṃdhishaḥ[2] pro-’hyámâṇó[3], ’dhi-patir ā́-gataḥ, prajā́-patiḥ pra-ṇîyámâno, ’gnír ā́gnî-’dhre, bríhaspátir[2] u. [4] ā́gnî-’dhrât pra-ṇîyámâna, índro havir-dhā́né, ’ditir ā́-sâdito, víshṇur upâ-’vahriyámâṇó, ’tharvó ’po-’tto, yamò ’bhí-shuto, ’pûta-pā́ â-dhûyámâno, vâyúḥ pûyámâno, mitráḥ kshîra-çrī́r, manthī́ saktu-çrī́r, vaiçva-devá ún-nîto, rúdra ā́-huto, vâyúr ā́-vṛitto, nṛi-cákshâḥ práti-khyâto, bhakshá ā́-gataḥ, pitṛiṇā́ṃ nârâçaᴗsó[2], ’sur ā́ttaḥ[2], síndhur ava-bhṛithám ava-prayánt, samudró[2] ’va-gataḥ, saliláḥ prá-plutaḥ, súvar ud-ṛícaṃ gatáḥ || 1 || rudrá, ékaviᴗçatiç ca || 9 ||

(5, 4, 1, 2). — K. 34, 14-16. — Vs. 8, 54. 59. Ç. 4, 5, 7, 3. 12, 6, 1, 3-35. Kâ. 25, 6, 1. — andháḥ | achèta̱ ity achá-i̱taḥ — na̱ra̱ṃdhishaḥ | pro̱hyamā́ṇa̱ iti pra-u̱hyamā́naḥ — pra̱-ṇî̱yamā́ṇa̱ iti pra-ṇîyamā́naḥ — âgnī́dhra̱ ity âgni-i̱dhre̱ — âgnī́dhrâ̱d ity âgni-i̱dhrâ̱t — athàrvâ | upòtta̱ ity upà-u̱tta̱ḥ — a̱bhishùta̱ ity a̱bhi-su̱ta̱ḥ | a̱pû̱ta̱pâ ity àpûta-pàḥ — nâ̱râ̱ça̱ᴗsaḥ | asúḥ | âttàḥ — suvàḥ.

8. [2] [0]ṇardhaḥ AW; ṛiddhaḥ CD. [3] unbetont. [4] sáṃ AW.
9. yajnatanvâkhyâ ishṭakâḥ. [1] [0]sā́ddhó W. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 7, 6. [4] âgnîdhre bṛihaspatir fehlt in C.

10. [a] kríttikâ nákshatram agnír devátâ[1], 'gné rúca stha, prajấ-pater dhâtúḥ sómasya, 'rcé tvâ rucé tvâ dyuté tvâ bhâsé tvâ jyótishe tvâ. [b] rohiṇī́ nákshatram prajấ-patir devátâ, mṛiga-çîrshám nákshatraṁ sómo devátâ, ''rdrâ nákshatraṁ rudró devátâ, púnar-vasû[2] nákshatram áditir devátâ, tishyò nákshatram bṛíhaspátir[1] devátâ, ''-çreshấ nákshatraṁ sarpấ devátâ, maghấ nákshatram pitáro devátâ, phálgunî[3] nákshatram ‖ 1 ‖ aryamấ[1] devátâ, phálgunî[3] nákshatram bhágo devátâ, hásto nákshatraṁ savitấ devátâ, citrấ nákshatram índro devátâ, svâtī́[1] nákshatram vâyúr devátâ, ví-çâkhe[3] nákshatram indrâ-'gnī́ devátâ, anû-râdhấ[4] nákshatram mitró devátâ, rohiṇī́ nákshatram índro devátâ, vi-crítau nákshatram pitáro devátâ, 'shâḍhấ nákshatram ấpo devátâ, 'shâḍhấ nákshatram víçve devấ devátâ, çroṇấ nákshatram víshṇur devátâ, çrávishṭhâ nákshatram vásavaḥ ‖ 2 ‖ devátâ, çatá-bhishañ nákshatram índro devátâ, proshṭha-padấ nákshatram ajá éka-pâd devátâ, proshṭha-padấ nákshatram áhir budhníyo devátâ, revátî[1] nákshatram pûshấ devátâ, 'çva-yújau nákshatram açvínau devátâ, 'pa-bháraṇîr nákshatram yamó devátâ. [c] [5] pûrṇấ paçcấd, yát te devấ ádadhuḥ ‖ 3 ‖ phálgunî nákshatram, vásavas, tráyastriṁçac ca ‖ 10 ‖

5, 4, 1, 3. — K. 39, 13. — kṛittikâḥ — agneḥ | rucâḥ — ṛice — ârdrâ — punarvasû iti punâḥ-vasû — âçreshâ ity â-çreshâḥ — sarpâḥ — maghâḥ — phalgunî iti — citrâ — svâtî — viçâkhe iti vi-çâkhe — indrâgnî itī́ndra-agnî — anûrâdhâ ity anu-râdhâḥ — ashâḍhâḥ — çroṇâ — çravishṭhâḥ — proshṭhapadâ iti proshṭha-padâḥ — revatī́.

11. [a] mádhuç ca mấdhavaç ca vấsantikâv ṛitû́[1]. [b] çuk-

10. nakshatreshṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 5. [3] s. P. 4, 12. 11. [4] s. P. 3, 7. [5] nur die pratîka! s. III, 5, 1, 1.

11. ṛitavyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] s. P. 4, 5.

ráç ca çúciç ca graíshmâv ṛitū́. [c] nábhaç ca nabhasyàç ca vā́rshikâv ṛitū́. [d] isháç co "rjáç ca çâradā́v ṛitū́. [e] sáhaç ca sahasyàç ca haímantikâv ṛitū́. [f] tápaç ca tapasyàç ca çaiçirā́v ṛitū́. [g] agnér antaḥ-çleshò 'si, kálpetâṃ dyā́vâ-pṛithivī́, kálpantâm ā́pa óshadhîḥ[2], kálpantâm agnáyaḥ pṛíthañ máma jyaíshṭhyâya sá-vratâḥ || 1 || yè 'gnáyaḥ sá-manaso 'ntarā́ dyā́vâ-pṛithivī́ çaiçirā́v ṛitū́ abhí kálpa-mânâ índram iva devā́ abhí sáṃ viçantu. [h] saṃ-yác ca prá-cetâç câ 'gnéḥ sómasya sū́ryasyo. [i] 'grā́ ca bhîmā́ ca pitṛiṇā́ṃ yámasyé 'ndrasya. [k] dhruvā́ ca pṛithivī́ ca de-vásya savitúr marútâṃ váruṇasya. [l] dhartrī́ ca dháritrî ca mitrā́-váruṇayor mitrásya dhâtúḥ. [m] prā́cî[2] ca pratī́cî[2] ca vásûnâṃ rudrā́ṇâm || 2 || âdityā́nâṃ. [n] té té 'dhi-patayas, tébhyo námas, té no mṛiḍayantu, té yáṃ dvishmó yáç ca no dvéshṭi táṃ vo jámbhe dadhâmi. [o] sahásrasya pra-mā́ asi[3], sahásrasya prati-mā́ asi[3], sahásrasya vi-mā́ asi[3], sa-hásrasyo 'n-mā́ asi[3], sâhasrò 'si, sahásrâya tve. [p] 'mā́ me agna[4] íshṭakâ dhenávaḥ santv ékâ ca çatáṃ ca sahásraṃ câ 'yútaṃ ca || 3 || ni-yútaṃ ca pra-yútaṃ cā́ 'rbudaṃ ca nỳ-arbudaṃ ca samudráç[1] ca mádhyaṃ cā́ 'ntaç ca parâ-'rdháç ce; 'mā́ me agna[4] íshṭakâ dhenávaḥ santu shashṭíḥ sahásram ayútam ákshîyamâṇâ ṛita-sthā́ stha 'rtâ-vṛídho[5] ghṛita-çcúto madhu-çcúta ū́rjasvatîḥ[2] svadhâ-vínîs, tā́ me agna[4] íshṭakâ dhenávaḥ santu vi-rā́jo nā́ma kâma-dúghâ amútrâ 'múshmiñ loké[6] || 4 || sávratâ, rudrā́ṇâm, ayútaṃ ca, páñcacatvâriṃçac ca || 11 ||

5, 4, 2, 1-4. — K. 17, 10. 21, 6. (39, 6). — [a-g] Vs. 13, 25. 14, 15. 16. 27. 15, 57. Ç. 7, 4, 2, 29-31. 8, 3, 2, 5-13. 4, 2, 14. 6, 4, 1-8. Kâ. 17, 4, 24. 9, 5. 7. 10, 16. 12, 23; [o] Vs. 15, 65. Ç. 8, 7, 4, 11. Kâ.

11. [2] ohne avagraha. [3] so (°â a°) AW, s. P. 5, 2. 10, 13. [4] so (°e a°) AW, s. P. 11, 11. [5] s. P. 3, 2. [6] °nlo° AW.

17, 12, 28; [p] Vs. 17, 2. 3. Ç. 9, 1, 2, 16-19. Kâ. 18, 2, 9. — ritū iti — antaçlesha[7] ity àntaḥ-çleshaḥ — abhîti[8] | kalpàmânâḥ — abhi | sam iti | viçantu — te | te — prameti pra-mâ — pratimeti prati-mâ — vimeti vi-mâ — unmety ùt-mâ — imâḥ | me — ishṭàkâḥ — arbùdam — nyàrbudam iti ni-arbudam — parârdha iti para-ardhaḥ — imâḥ — ishṭàkâḥ — ritasthâ ity rita-sthâḥ — ritâvridha ity rita-vridhâḥ — tâḥ — ishṭàkâḥ.

12. [a] sam-íd diçā́m âçáyâ naḥ suvar-vín mádhor áto mā́dhavaḥ pâtv asmā́n | agnír devó dushṭárîtur[1] ádâbhya idáṃ kshatráꣿ rakshatu pā́tv asmā́n || [b] rathaṃ-taráꣿ sā́mabhiḥ pâtv asmā́n gâyatrī́ chándasâṃ viçvá-rûpâ | tri-vṛ́n no vi-shṭháyâ stómo áhnâꣿ[2] samudró[1] vā́ta idám ójaḥ pipartu || [c] ugrā́ diçā́m abhí-bhûtir vayo-dhā́ḥ çúciḥ çukré áhany[3] ojasī́nâ | índrā́ 'dhi-patiḥ pipṛitâd áto no máhi || 1 || kshatráṃ viçváto[1] dhâraye 'dám || [d] bṛihát sā́ma kshatrabhṛíd vriddhá-vṛishṇiyaṃ trishṭúbhaú[1] 'jaḥ çubhitám ugrá-vîram | índra stómena pañca-daçéna mádhyam idáṃ vā́tena ságareṇa[1] raksha || [e] prā́cî[1] diçā́ꣿ sahá-yaçâ yáçasvatî[1] víçve devâḥ prā́vṛishā́[1] 'hnâꣿ súvar-vatî | idáṃ kshatráṃ dushṭáram[1] astv ójó 'nâ-dhṛishṭaꣿ[4] sahasríyaꣿ sáhasvat[1] || [f] vairûpé[1] sā́mann ihá tác chakema jágatyai 'naṃ vikshv[1] ā́ veçayâmaḥ | víçve devâḥ sapta-daçéna || 2 || várca idáṃ kshatráꣿ salilá-vâtam ugráṃ || [g] dhartrī́ diçā́ṃ kshatrám idáṃ dâdhâro 'pa-sthā́ ''çânâm mitrá-vad astv ójaḥ | mítrâ-varuṇâ çarádā́ 'hnâṃ cikitnû[5] asmaí râshṭrā́ya máhi çárma yachatam || [h] vairâjé[1] sā́mann ádhi me manî́shā́ 'nu-shṭúbhâ

11. [7] ohne visarga ADW. [8] nicht komponirt!

12. yâjyânuvâkyâḥ, açvamedhaprakaraṇe (7, 5, 14, 1). [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [3] so (°e ah°) AW, s. P. 11, 4. (12, 4). [4] so (°o ') AFW, s. P. 12, 4. 5. 7. [5] s. P. 4, 5.

sám-bhṛitaṃ vîryaꞷ sáhaḥ | idáṃ kshatrám mitrá-vad ârdrá-dânu mítrâ-varuṇâ rákshatam ā́dhi-patyaiḥ || [i]sam-rā́ḍ diçā́ꞷ sahá-sâmnî sáhasvaty[1] ṛitúr hemantó vi-shṭháyâ naḥ pipartu | avasyú-vâtâḥ || 3 || bṛihatī́r nú çákvarîr imáṃ yajnám avantu no ghṛitā́cîḥ[1] || [k]súvar-vatî su-dúghâ naḥ páyasvatî[1] diçā́ṃ devỳ avatu no ghṛitā́cî[1] | tváṃ go-pā́ḥ pura-etó 'tá paçcā́d bṛíhaspate[1] yā́myâṃ yuñgdhi[6] vā́cam || [l]ûrdhvā́ diçā́ꞷ rántir ā́çaú 'shadhînâꞷ[1] saṃ-vatsaréṇa savitā́ no áhnâm[2] | revát[1] sā́mā́ 'ti-chandâ u chándó 'jâta-çatruḥ[1] syonā́ no astu[2] || [m]stóma-trayastriꞷçe bhúvanasya patni vívasvad-vâte abhí[7] naḥ || 4 || gṛiṇâhi | ghṛitá-vatî savitar ā́dhi-patyaiḥ páyasvatî[1] rántir ā́çâ no astu[2] || [n]dhruvā́ diçā́ṃ víshṇu-patny ághorâ 'syé ''çânâ sáhaso yā́ manótâ[1] | bṛíhaspátir[1] mâtaríçvo[1] 'tá vâyúḥ saṃ-dhuvânā́ vā́tâ abhí no gṛiṇantu || [o]vi-shṭambhó divó dharúṇaḥ pṛithivyā́ asyé ''çânâ jágato víshṇu-patnî | viçvá-vyacâ isháyantî sú-bhûtiḥ çivā́ no astv[2] áditir upá-sthe || [p]vaiçvânaró[1] na ū́tyâ, [q]pṛishṭó divy. [r]ánu no 'dyā́[4] 'nu-matir, [s]ánv id anu-mate tváṃ. [t]káyâ naç citrá ā́ bhuvat, [u]kó adyá[2] yuñkte || 5 ||
máhi, saptadaçénâ, 'vasyúvâtâ, abhí nó, 'nu naç, cáturdaça ca || 12 ||

(7, 5, 14, 1.) — K. 22, 14 (Açv. 5, 21). — p[8] Vs. 26, 8; q[8] Ṛ. 1, 98, 2; r.s[9] Ath. 7, 20, 1. 2; t.u[10] Ṛ. 4, 31, 1. 1, 84, 16. — suvarvid iti suvaḥ-vit — dushṭarī́tuḥ — trivṛid iti tri-vṛit — vishṭhayeti vi-sthayā́ — ahâni — dhâraya — trishṭubhā́ | ojâḥ — sahayâçâ iti saha-yaçâḥ — prâvṛishā́ | ahnā́m | suvârvatîti suvâḥ-vatî — dushṭarâm — anā́dhṛishṭam ity anā́-dhṛishṭam — jagâtyâ | enam | vikshu | eti — dâdhâra | upasthety úpa-sthâ | âçā́nâm — cikitnû iti — adhîti | me | manîshâ — ârdradânv ity ârdra-dânu — vishṭhayeti vi-sthayā́ — devî | avatu — puraeteti puraḥ-etâ | uta —

12. [6] yuñdhi ADFW. [7] so ([0]e a[0]) AW, s. P. 11, 3. [8] nur die pratîka, weil schon in I, 5, 11, 1 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [9] desgl., s. III, 3, 11, 3 (yâjyâ-Abschnitt). [10] desgl., s. IV, 4, 11, 2 (yâjyâ-Abschnitt).

âçấ | oshádhînâm — sâmá — u̱ | chandáḥ | ajấtaçatru̱r ity ajấta-ça̱tru̱ḥ — vishṇúpa̱tnîti̱ vishṇú-pa̱tnî̱ | aghórâ | a̱sya | îçâ̄nâ — mâ̱ta̱riçvấ | u̱ta — sa̱ṃdhu̱vâ̱nâ iti sam-dhu̱vâ̱nâ̱ḥ — vi̱shṭa̱mbha iti vi-sta̱mbhaḥ — a̱sya | îçâ̂nâ.

raçmî́[11], rấjny asy, ayám purò[12], 'gnír mûrdhé, 'ndrâ-'gníbhyâm, bṛ́haspátir, bhûyaskṛ́d[13], agnínâ viçvâshấṭ, prajấpatir mánasấ 'ndhaḥ, kṛ́ttikâ[14], mádhuç ca, samíd diçấṃ, dvấdaça ‖ 12 ‖

ráçmir asi (1, 1), práti dhenúm (4, 2), asi stanayitnusánir asy (6, 2), âdityấnâṁ (11, 3), saptátriṁçat ‖ 37 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ.

1. [a] námas te rudra manyáva utó ta íshave námaḥ | námas te astu[1] dhánvane bâhú-bhyâm utá te námaḥ ‖ [b] yấ ta íshuḥ çivá-tamâ çivám babhū́va te dhánuḥ | çivấ çaravŷâ yấ táva táyâ no rudra mṛḍaya ‖ [c] yấ te rudra çivấ tanū́r ághorấ 'pâpa-kâçinî | táyâ nas tanúvâ çáṃ-tamayâ giri-çantâ 'bhí câkaçîhi ‖ [d] yấm íshuṃ giri-çanta háste ‖ 1 ‖ bíbharshy ástave | çivấṃ giri-tra tấṃ kuru mấ hiṁsîḥ púrushaṃ jágat ‖ [e] çivéna vácasâ tvâ gíriçấ[2] 'châ[3] vadâmasi | yáthâ naḥ sárvam íj jágad ayakshmáṁ su-mánâ ásat ‖ [f] ádhy avocad adhi-vaktấ prathamó daívyo bhishák | ahî́ṁç ca sárvâñ jambháyant[4] sárvâç ca yâtu-dhânŷaḥ ‖ [g] asaú yás tâmró aruṇá[5] utá babhrúḥ su-mañgálaḥ | yé ce 'mấṁ rudrấ abhíto[2] dikshú[2] ‖ 2 ‖ çritấḥ sahasra-çó 'vai 'shâṁ héḍa îmahe ‖ [h] asaú yó 'va-sárpati[6] nî́la-grîvo ví-lohitaḥ | utaí 'naṃ go-pấ adṛiçann ádṛiçann uda-hârŷaḥ | utaí 'naṃ víçvâ bhûtấni

12. [11] raçmir asi DW. [12] puro harikeço DW. [13] °kṛid asy DW. [14] °nasâ kṛi° DW.

5, 1-11. rudrâdhyâye cityâgnau homaḥ; 1. bhagavato rudrasya yâ pradhânabhûtâ hetir dhanuḥ tanuḥ ishur dhanurhastau tâm (!) bahudhâ prasâdya. [1] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [2] ohne avagraha. [3] so (°â) AW, s. P. 3, 8. [4] °nj° A, °ṃj° W. [5] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [6] so (°o ') AW, s. P. 12, 4. 7.

sá drishtó mridayâti naḥ || [i] námo astu[5] nī́la-grîvâya sa-hasrâ-'kshā́ya mîḍhúshe | átho yé asya[1] sátvâno 'hám[6] tébhyo 'karam[6] námaḥ || [k] prá muñca dhánvanas tvám ubhá-yor ā́rtniyor jyā́m | yā́ç ca te hásta íshavaḥ || 3 || párâ tā́ bhaga-vo vapa || [l] ava-tátya dhánus tváꞷ[7] sáhasrâ-'ksha çáte-'shudhe | ni-çī́rya çalyā́nâm múkhâ çivó naḥ su-mánâ bhava || [m] ví-jyam dhánuḥ kapardíno[2] ví-çalyo bā́ṇa-vâꞷ[8] utá | áneçann asyé 'shava âbhúr[2] asya nishañgáthiḥ[2] || [n] yā́ te hetír mîḍhush-ṭama háste babhū́va te dhánuḥ | táyâ 'smā́n viçvátas[2] tvám ayakshmáyâ pári bhuja || [o] námas te astv[1] ā́yudhâyā́[2] 'nâ-tatâya dhṛishṇáve | ubhā́bhyâm utá te námo bâhú-bhyâm táva dhánvane || [p] pári te dhánvano hetír asmā́n vṛiṇaktu viçvátaḥ[2] | átho yá ishu-dhís távâ "ré asmán[1] ní dhehi tám || 4 || háste, dikshv, íshava, ubhā́bhyâm, dvā́viꞷçatiç ca || 1 ||

(5, 4, 3, 1-5). — K. 17, 11. (21, 6). — Vs. 16, 1-14. Ç. 9, 1, 1, 14. Kâ. 18, 1, 1-5. — manyavè | uto iti | te — te | ishúḥ — apā̀pakâçinîty apā̀pa-kâçinî — giriçanteti giri-çanta — gi-riça | achà — ahī̀n | ca | sarvā̀n — aveti | eshâm — uta | enam — atho iti — ârtniyoḥ — hastè — pareti | tâḥ — sumanâ iti su-manā̀ḥ — asya | ishàvaḥ | âbhuḥ — nisham-gathiḥ — mîḍhushṭameti mîḍhuḥ-tama — âyùdhâya — atho iti — âre.

2. [a] námo híraṇya-bâhave senâ-nýe diçā́m ca pátaye námo. [b] námo vṛikshébhyo hári-keçebhyaḥ paçûnā́m pá-taye námo. [c] námaḥ saspíñjarâya[1] tvíshî-mate[2] pathînā́m pátaye námo. [d] námo babhluçā́ya[1] vi-vyâdhíné 'nnânâm pátaye námo. [e] námo hári-keçâyo 'pa-vîtíne pushṭā́nâm pá-

1. [7] so (⁰s t) AW. [8] so (⁰âꞷ) AW, s. P. 9, 21.

2-4. ubhayatonamaskârâṇi yajûñshi. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 7.

taye námo. [f] námo bhavásya hetyaí jágatâm pátaye námo. [g] námo rudrā́yâ ”-tatâvíne[3] kshétrâṇâm pátaye námo. [h] námaḥ sûtā́yā́ ’hantyâya vánânâm pátaye námo. [i] námaḥ || 1 || róhitâya sthapátaye vrikshā́ṇâm pátaye námo. [k] námo mantríṇe vâṇijā́ya kákshâṇâm pátaye namo. [l] námo bhuvantáye vârivas-kritā́yaú ’shadhînâm[1] pátaye námo. [m] náma uccaír-ghoshâyâ ”-krandáyate pattînā́m pátaye námo. [n] námaḥ kritsna-vîtā́ya dhā́vate[4] sátvanâm pátaye námaḥ || 2 ||

vánânâm pátaye námo náma, ékân ná triụçác ca || 2 ||

K. 17, 12. — Vs. 16, 17-20. Ç. 9, 1, 1, 18. — tvishī́mata iti tvishi-mate — âtatâvina ity ā́-tatâvinė — ahántyâya — vârivaskritâyeti vârivaḥ-kritâyȧ.

3. [a] námaḥ sáhamânâya ni-vyâdhína â-vyâdhínînâm pátaye námo. [b] námaḥ kakubhā́ya ni-shaṅgíṇe stenā́nâm pátaye námo. [c] námo ni-shaṅgíṇa ishudhi-máte táskarâṇâm[1] pátaye námo. [d] námo vā́ñcate pari-vā́ñcate stâyûnā́m pátaye námo. [e] námo ni-ceráve pari-carā́yā́ ’raṇyânâm pátaye námo. [f] námaḥ srikâví-bhyo jíghâṃsad-bhyo mushṇatā́m pátaye námo. [g] námo ’simád-bhyo náktaṃ cárad-bhyaḥ[2] pra-krintā́nâm pátaye námo. [h] náma ushṇîshíṇe giri-carā́ya kuluñcā́nâm[1] pátaye námo. [i] námaḥ || 1 || íshumad-bhyo dhanvâví-bhyaç ca vo námo. [k] náma â-tanvânébhyaḥ prati-dádhânebhyaç ca vo námo. [l] náma âyáchad-bhyo visrijád-bhyaç ca vo námo. [m] námó ’syad-bhyo vídhyad-bhyaç ca vo námo. [n] náma ā́sînebhyaḥ çáyânebhyaç ca vo námo. [o] námaḥ svapád-bhyo jā́grad-bhyaç ca vo námo. [p] námas tíshṭhad-bhyo dhā́vad-bhyaç ca vo námo. [q] námaḥ sabhā́-

2. [3] â t a t e n a vistâritena dhanushâ a v a t i rakshati, schol. [4] dhâtave A. D pr. m.

3. [1] ohne avagraha. [2] als zwei Wörter. [3] so (⁰o a⁰) AW, s. P. 11, 14. 17.

bhyaḥ sabhā́pati-bhyaç ca vo námo. [r] námo áçvebhyó[3] 'çvapati-bhyaç ca vo námaḥ || 2 || kuluñcā́nâm pátaye námo námó, 'çvapatibhyas, trī́ṇi ca || 2 ||

K. 17, 12. 13. — Vs. 16, 21-24. Ç. 9, 1, 1, 19. — nivyâdhina iti ni-vyâdhinè — nishamgiṇa iti ni-samginè — stâyûnâm — aráṇyânâm — naktàm | caràdbhya iti caràt-bhyaḥ.

4. [a] náma â-vyâdhínîbhyo vi-vídhyantî́bhyaç ca vo námo. [b] náma úgaṇâbhyas[1] tṛiṃhatī́bhyaç ca vo námo. [c] námo gṛitsébhyo gṛitsápati-bhyaç ca vo námo. [d] námo vrā́tebhyo vrā́tapati-bhyaç ca vo námo. [e] námo gaṇébhyo gaṇápati-bhyaç ca vo námo. [f] námo ví-rûpebhyo viçvá-rûpebhyaç ca vo námo. [g] námo mahád-bhyaḥ kshullakébhyaç ca vo námo. [h] námo rathí-bhyo 'rathébhyaç ca vo námo. [i] námo ráthebhyaḥ || 1 || ráthapati-bhyaç ca vo námo. [k] námaḥ sénâbhyaḥ senânī́-bhyaç ca vo námo. [l] námaḥ kshattṛí-bhyaḥ[2] saṃgrahîtṛí-bhyaç ca vo námo. [m] námas táksha-bhyo ratha-kâré-bhyaç ca vo námo. [n] námaḥ kúlâlebhyaḥ[1] karmā́rebhyaç ca vo námo. [o] námaḥ puñjíshṭebhyo[3] nishâdébhyaç[1] ca vo námo. [p] náma ishukṛíd-bhyo dhanvakṛíd-bhyaç ca vo námo. [q] námo mṛigayú-bhyaḥ çvaní-bhyaç ca vo námo. [r] námaḥ çvá-bhyaḥ çvápati-bhyaç ca vo námaḥ || 2 || ráthebhyaḥ, çvápatibhyaç ca, dvé ca || 4 ||

K. 17, 13. — Vs. 16, 24. 28. — ugàṇâbhyaḥ — rathibhya iti rathi-bhyaḥ | arathebhyàḥ — puṃjishṭèbhyaḥ | nishâdebhyàḥ.

5. [a] námo bhavā́ya ca rudrā́ya ca. [b] námaḥ çarvā́ya ca paçu-pátaye ca. [c] námo nī́la-grîvâya ca çiti-káṇṭhâya ca. [d] námaḥ kapardíne ca vyùpta-keçâya ca. [e] námaḥ sa-

4. [1] ohne avagraha. [2] kshatṛi° D. W pr. m. [3] so (°shṭ°) ACDW, pakshipuṃjânâṃ ghâtakâḥ puṃjishṭâḥ, schol.

5-9. anyataratonamaskârâṇi yajûṅshi.

hasrâ-'kshā́ya ca çatá-dhanvane ca. [f] námo giriçā́ya[1] ca çipi-vishṭā́ya ca. [g] námo mîḍhúsh-ṭamâya cé 'shu-mate ca. [h] námo hrasvā́ya ca vâmanā́ya ca. [i] námo bṛihaté ca várshîyase ca. [k] námo vṛiddhā́ya ca saṃ-vṛídhvane ca || 1 ||

[l] námo ágriyâya[2] ca prathamā́ya ca. [m] náma âçáve câ 'jirā́ya ca. [n] námaḥ çī́ghriyâya ca çī́bhyâya ca. [o] náma ûrmyàya câ 'va-svanyàya ca. [p] námaḥ srotasyàya ca dvī́pyâya ca || 5 || saṃvṛídhvane ca, páñcaviṃçatiç ca || 5 ||

K. 17, 13. 14. — Vs. 16, 28-31. — giriçâyà — mîḍhushṭàmâyeti mîḍhuḥ-tamâyà — ishúmata itîshú-mate — ajirâyà.

6. [a] námo jyeshṭhā́ya ca kanishṭhā́ya ca. [b] námaḥ pûrva-jā́ya câ 'para-jā́ya ca. [c] námo madhyamā́ya câ 'pa-galbhā́ya ca. [d] námo jaghanyàya ca búdhniyâya ca. [e] námaḥ sobhyàya[1] ca prati-saryàya ca. [f] námo yā́myâya ca kshémyâya[2] ca. [g] náma urvaryàya ca khályâya ca. [h] námaḥ çlókyâya câ 'va-sânyàya ca. [i] námo vànyâya ca kákshyâya ca. [k] námaḥ çravā́ya ca prati-çravā́ya ca || 1 ||

[l] náma âçú-shenâya câ ''çú-rathâya ca. [m] námaḥ çū́râya câ 'va-bhindaté ca. [n] námo varmíṇe ca varûthíne ca. [o] námo bilmíne ca kavacíne ca. [p] námaḥ çrutā́ya ca çruta-senā́ya ca || 2 || pratiçravā́ya ca, páñcaviṃçatiç ca || 6 ||

K. 17, 14. — Vs. 16, 32-35. — âçushèṇâyety âçu-senâya — âçuràthâyety âçu-rathâya.

7. [a] námo dundubhyàya ca ''-hananyàya ca. [b] námo dhṛishṇáve ca pra-mṛiçā́ya ca. [c] námo dûtā́ya ca prá-hitâya ca. [d] námo ni-shaṅgíṇe ce 'shudhi-máte ca. [e] námas tîksh-

5. [1] ohne avagraha. [2] so (ᵘo aᵘ) AW, s. P. 11, 14.

6. [1] ubhâbhyâm puṇyapâpâbhyâṃ saha vartata iti sobhaḥ manushyalokaḥ . . . tatra bhavaḥ sobhyaḥ, schol.! aber ohne avagraha in CD. [2] kshyéᵘ W.

ṇé-'shave câ ''yudhíne ca. [f]námaḥ sv-âyudhā́ya ca su-dhánvane ca. [g]námaḥ srútyâya ca páthyâya ca. [h]námaḥ kâṭyâya ca nîpyâya ca. [i]námaḥ sū́dyâya ca sarasyâya ca. [k]námo nâdyā́ya ca vaiçantā́ya ca ‖ 1 ‖ [l]námaḥ kū́pyâya câ 'vaṭyâya ca. [m]námo várshyâya câ 'varshyā́ya ca. [n]námo meghyâya ca vi-dyutyâya ca. [o]náma îdhríyâya câ ''-tapyâya ca. [p]námo vā́tyâya ca réshmiyâya ca. [q]námo vâstavyâya ca vâstu-pā́ya ca ‖ 2 ‖ vaiçantā́ya ca, triϖçác ca ‖ 7 ‖

K. 17, 14. 15. — Vs. 16, 36-39. — nishaṃgiṇa iti ni-saṃgiṇe — tîkshṇeshava iti tîkshṇa-ishave — âyudhiné — svâyudhâyeti su-âyudhâyá.

8. [a]námaḥ sómâya[1] ca rudrā́ya ca. [b]námas tâmrā́ya câ 'ruṇā́ya ca. [c]námaḥ çaṃgā́ya[2] ca paçu-pátaye ca. [d]námạ ugrā́ya ca bhîmā́ya ca. [e]námo agre-vadhā́ya[3] ca dûre-vadhā́ya ca. [f]námo hantré ca hánîyase ca. [g]námo vṛikshébhyo hári-keçebhyo. [h][4]námas târā́ya. [i]námaḥ çam-bháve ca mayo-bháve ca. [k]námaḥ çaṃ-karā́ya ca mayas-karā́ya ca. [l]námaḥ çivā́ya ca çivá-tarâya ca ‖ 1 ‖ [m]námas tī́rthyâya ca kū́lyâya ca. [n]námaḥ pâryâya câ 'vâryâya ca. [o]námaḥ pra-táraṇâya co 't-táraṇâya ca. [p]náma âtâryâya câ ''-lâṭyâya ca. [q]námaḥ çáshpyâya ca phényâya ca. [r]námaḥ sikatyâya ca pra-vâhyâya ca ‖ 2 ‖ çivátarâya ca, triϖçác ca ‖ 8 ‖

K. 17, 15. — Vs. 16, 39-43. — aruṇâyá — avaryā́ya — âlâṭyā́yety ā́-lâṭyā́ya.

9. [a]náma iriṇyâya ca pra-pathyâya ca. [b]námaḥ kiϖ-

7. [1] ohne avagraha.

8. [1] umayâ saha vartata iti somaḥ, schol.! aber ohne avagraha in CD. [2] ohne avagraha. [3] so (⁰o a⁰) AW, s. P. 11, 14. [4] da dieser anuvâka nach dem schol. siebzehn yajus enthält, müssen die Worte namas târâya eben als ein besonderes dgl. aufgefafst werden, wie sie denn ja auch aus dem Parallelismus der übrigen Glieder heraustreten.

çilấya[1] ca ksháyaṇâya ca. [c] námaḥ kapardíne ca pulastáye ca. [d] námo gó-shṭhyâya ca gṛíhyâya ca. [e] námas tálpyâya ca géhyâya ca. [f] námaḥ kâṭŷâya ca gahvare-shṭhấya ca. [g] námo hradayŷâya ca ni-veshyŷâya[2] ca. [h] námaḥ pâ◡sav-ŷâya ca rajasŷâya ca. [i] námaḥ çúshkyâya ca haritŷâya ca. [k] námo lópyâya co 'lapŷâya ca || 1 || [l] náma ûrvŷâya ca sûrmŷâya ca. [m] námaḥ parṇŷâya ca parṇa-çadŷâya ca. [n] námo 'pa-gurámâṇâya câ 'bhi-ghnaté ca. [o] náma â-kkhid-até[3] ca pra-kkhidaté[3] ca. [p] námo vaḥ kirikébhyo devấ-nâ◡ hṛídayebhyo. [q] námo vi-kshîṇakébhyo. [r] námo vi-ci-nvatkébhyo. [s] náma ânir-hatébhyo. [t] náma â-mîvatkébhyaḥ || 2 || ulapyầya ca, tráyastri◡çac ca || 9 ||

K. 17, 15.16. — Vs. 16, 43-46. — goshṭhyâyeti go-sthyâya — gahvareshṭhâyeti gahvare-sthâyà — hradayyầya — ni-veshyyầyeti ni-veshyyầya[2] — ulapyầya — sûrmyầya — âkhkhidata ity ầ-khkhidate — prakhkhidata iti pra-khkhid-ate — ânirhatebhya ity ầniḥ-hatebhyàḥ.

10. [a] drấpe ándhasas[1] pate[2] dáridran[3] nî́la-lohita | eshấm púrushâṇâm eshấm paçûnấm mấ bhér[4] mấ 'ro mó[5] eshâm kím canấ[6] ''mamat || [b] yấ te rudra çivấ tanû́ḥ çivấ viçvấha-bheshajî́ | çivấ rudrásya bheshajî́ táyâ no mṛiḍa jîv-áse || [c] imấ◡ rudrấya taváse kapardíne kshayád-vîrâya prá bharâmahe matím | yáthâ naḥ çám ásad dvi-páde cátush-pade víçvam pushṭám grâmé asmín[1] || 1 || ánâ-turam || [d] mṛiḍấ[7] no rudro 'tá no máyas kṛidhi[8] kshayád-vîrâya

9. [1] ohne avagraha. [2] so (°shyy°) ACDW; niveshyaṃ nîhâra-jalam, tatra bhavo niveshyyaḥ, schol. [3] so A; âkhkh°, prakhkh° CD; âkh°, prakh° F; âskh°, praskh° W; s. Whitney zu P. 14, 8 u. vgl. meine Abh. über die Bhagavatî der Jaina 1, 386. 387 und über das Saptaçatakam des Hâla p. 26.

10. ṛigrûpâḥ kecin mantrâḥ. [1] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [2] so (°s p°) AW, s. P. 8, 27 [3] °draṃ AW. [4] betont. [5] s. P. 4, 7. [6] ohne avagraha. [7] so (°â) AW, s. P. 3, 8. 9. [8] so (°s k°) AW, s. P. 8, 25. (26).

námasâ vidhema te | yác chám ca yóç ca Mánur â-yajé pitā́ tád açyâma táva rudra prá-ṇîtau || [e] mā́ no mahā́ntam utá mā́ no arbhakám[9] mā́ na úkshantam utá mā́ na ukshi=tám | mā́ no vadhîḥ pitáram mó 'tá mâtáram priyā́ mā́ nas tanúvaḥ || 2 || rudra rîrishaḥ || [f] [10]mā́ nas toké tánaye mā́ na ā́yushi mā́ no góshu[6] mā́ no áçveshu[9] rîrishaḥ | vîrā́n mā́ no rudra bhâmitó vadhîr havíshmanto[6] námasâ vidhema te || [g] ârā́t te go-ghná utá pûrusha-ghné kshayád-vîrâya sumnám[6] asmé[11] te astu[1] | rákshâ[7] ca no ádhi[9] ca deva brûhy ádhâ[7] ca naḥ çárma yacha dvi-bárhâḥ || [h] stuhí || 3 || çrutáṃ garta-sádaṃ yúvânam mṛigáṃ ná bhîmám upa=hatnúm[4 u. 12] ugrám | mṛiḍā́[7] jaritré rudra stávâno anyáṃ[9] te asmán[1] ní vapantu sénâḥ || [i] pári ṇo[13] rudrásya hetír vṛiṇaktu pári tveshásya dur-matír aghâ-yóḥ[14] | áva sthirā́ maghávad-bhyas tanushva mī́ḍhvas tokā́ya tánayâya mṛiḍ=aya || [k] mī́ḍhush-ṭama[15] çíva-tama çivó naḥ su-mánâ bhava | paramé vṛikshá ā́yudhaṃ[6] ni-dhā́ya kṛíttiṃ vásâna ā́ cara pínâkam || 4 || bíbhrad ā́ gahi || [l] ví-kirida ví-lohita námas te astu[1] bhaga-vaḥ | yā́s te sahásraᴗ hetáyo 'nyám[16] asmán ní vapantu tā́ḥ || [m] sahásrâṇi sahasra-dhā́ bâhuvós táva he=táyaḥ | tā́sâm ī́çâno bhaga-vaḥ parâcī́nâ[6] múkhâ kṛidhi || 5 ||
asmíᴗs[17], tanúva, stuhí, pínâkam, ékân ná triᴗçác ca || 10 ||

K. 17, 16. — Vs. 16, 47-53. — andhàsaḥ — daridrat — bheḥ | mâ | araḥ | mo iti — cana | âmamat — mṛiḍa — mayàḥ — âyaja ity ā́-yaje — mâ | uta — priyâḥ | mâ — goghna iti go-ghne — pûrushaghna iti pûrusha-ghne — asme iti | te — rakshà — adhà — upahatnum[12] — mṛiḍa — asmat

10. [9] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [10] so schon III, 4, 11, 2. [11] s. P. 4, 9. [12] aus C habe ich mir den avagraha -tnum notirt. [13] so (ṇ°) AW, s. P. 7, 4. [14] s. P. 3, 2. [15] s. P. 6, 5. [16] so (°o ') W, s. P. 12, 8. Aus A habe ich mir die Lesart °o a° notirt. [17] so (°ᴗs t°) ACDW, gegen den Usus des Textes selbst und gegen P (s. P. 6, 14), vgl. pag. 317 Anm. [21].

— naḥ — aghâyor ity ágha-yoḥ — mîḍhúshṭameti mîḍhúḥ-tama — sumanâ iti su-manấḥ — vṛikshe | âyúdham — vi-kiriḍeti vi-kiriḍa — anyam | asmat.

11. [a] sahásrâṇi sahasra-çó yé rudrā́ ádhi bhū́myâm | téshâṁ sahasra-yojané 'va dhánvâni tanmasi || [b] asmín mahatỳ arṇavè 'ntárikshe[1] bhavā́ ádhi | [c] nī́la-grîvâḥ çiti-káṇṭhâḥ çarvā́ adháḥ kshamâcarā́ḥ[1] || [d] nī́lagrîvâḥ çiti-káṇṭhâ dívaṁ rudrā́ úpa-çritâḥ | [e] yé vṛikshéshu saspíñjarâ[1] nī́la-grîvâ ví-lohitâḥ | [f] yé bhûtā́nâm ádhi-patayo vi-çikhā́saḥ kapardínaḥ | [g] yé ánneshu[2] vi-vídhyanti pā́treshu píbato jánán | [h] yé pathā́m pathi-rákshaya ailabṛidā́[1] yavyúdhaḥ | [i] yé tîrthā́ni || 1 || pra-cáranti sṛikā́-vanto ni-shañgíṇaḥ | [k] yá etā́vantaç[1] ca bhū́yâṁsaç ca díço rudrā́ vi-tasthiré | téshâṁ sahasra-yojané 'va dhánvâni tanmasi || [l. m. n] námo rudrébhyo yé pṛithivyā́ṃ yè 'ntárikshe[1] yé diví, yéshâm ánnaṃ vā́to varshám íshavas, tébhyo dáça prā́cîr[1] dáça dakshiṇā́[3] dáça pratī́cîr[1] dáçó 'dîcîr[1] dáço "rdhvā́s, tébhyo námas, té no mṛiḍayantu, té yáṃ dvishmó yáç ca no dvéshṭi táṃ vo jámbhe dadhâmi || 2 || tîrthā́ni, yáç ca, sháṭ ca || 11 ||

K. 17, 16. — Vs. 16, 54-66. — aveti — mahati | arṇave — bhavâḥ | adhi[4] — adhaḥ | kshamâcarâḥ — çitikaṇṭhâ iti çiti-kaṇṭhâḥ | divám — saspiṃjárâḥ | nîlágrîvâ iti nîlá-grîvâḥ — ailabṛidâḥ — sṛikâvánta iti sṛikâ-vantaḥ | nishaṃgina iti ni-saṃginâḥ | ye — rudrâḥ — ye | antarikshe — dakshiṇâ[3] — udī́cîḥ — ûrdhvâḥ.

námas te, námo híraṇyabâhave, námaḥ sáhamânâya, náma âvyâdhínîbhyo, námo bhavā́ya ca, námo jyeshṭhā́ya ca, námo dundubhyā̂ya ca, námaḥ sómâya ca, náma iriṇyā̂ya ca, drā́pe, sahásrâṇy, ékâdaça || 11 ||

námas te (1, 1), námo bhavā́ya ca (5, 1), drā́pe (10, 1), saptáviṁçatiḥ || 27 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe pañcamaḥ prapâṭhakaḥ ||

11. çishṭâ ricaḥ çishṭâni yajûṅshi ca. [1] ohne avagraha. [2] so (°e a°) AW, s. P. 11, 17. [3] ohne visarga CD. [4] ohne iti, weil: ante.

1. [a] áçmann ū́rjam párvate çiçriyâṇā́ṃ vā́te parjánye váruṇasya çúshme | ad-bhyá óshadhî-bhyo [1] vánaspáti-bhyó ’dhi [2] sám-bhṛitâṃ tā́ṃ na ísham ū́rjaṃ dhatta marutaḥ saɷ-rarâṇā́ḥ || [b] áçmaɷs te [3] kshúd, amúṃ te çúg ṛichatu yáṃ dvishmáḥ | [c] samudrásya [4] tvâ ’vā́kayā́ ’gne pári vyayâmasi | pâvakó asmá-bhyaɷ [5] çivó bhava || [d] himásya tvâ jarā́yuṇā́ ’gne pári vyayâmasi | pâvakó asmá-bhyaɷ [5] çivó bhava || [e] úpa || 1 || jmánn úpa vetasé ’vat-taraṃ [6] nadī́shv ā́ | ágne pittám apā́m asi || [f] máṇḍûki tā́bhir ā́ gahi sé ’máṃ no yajnám | pâvaká-varṇaɷ çiváṃ kṛidhi || [g] pâvaká ā́ citáyantyâ kṛipā́ | kshā́man rurucá [7] usháso ná bhânúnâ || [h] tū́rvan ná yā́mann étaçasya nū́ [8] ráṇa ā́ yó ghṛiṇé [9] | ná tătṛishâṇó ajáraḥ [10] || [i] [11] ágne pâvaka rocíshâ mandráyâ deva jihváyâ | ā́ devā́n || 2 || vakshi yákshi ca || [k] [11] sá naḥ pâvaka dîdivó ’gne [12] devā́ɷ [13] ihā́ ” vaha | úpa yajnáɷ havíç ca naḥ || [l] apā́m idáṃ ny-áyanaɷ samudrásya [4] ni-véçanam | anyáṃ te asmát [14] tapantu hetáyaḥ pâvakó asmá-bhyaɷ [5] çivó bhava || [m] námas te hárase çocíshe námas te astv [14] arcíshe | anyáṃ te asmát [14] tapantu hetáyaḥ pâvakó asmá-bhyaɷ [5] çivó bhava || [n] nṛi-sháde vát || 3 || apsu-sháde váḍ, vana-sáde váḍ, barhi-sháde váṭ, suvar-víde váṭ || [o] yé devā́ devā́nâṃ yajníyâ yajníyânâɷ saṃ-vatsarī́ṇam úpa bhâgám ā́sate | ahutā́-’do havísho yajné asmínt [14] svayáṃ juhudhvam mádhuno ghṛitásya || [p] yé devā́ devéshv ádhi deva-tvám ā́yan yé bráhmaṇaḥ pura-etā́ro asyá [5] | yébhyo ná

6, 1-5. (vikarsha P. 11, 3) agnisaṃskṛitiḥ; 1. parishecanavikarshaṇâdayaḥ. [1] s. P. 3, 7. [2] so (°o ’) AW, s. P. 12, 8. [3] so (°ɷs t°) AFW, s. P. 6, 14. [4] ohne avagraha. [5] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [6] so (°e ’) W, s. P. 12, 4; °é áv° A; atiçayena rakshakatvaṃ yathâ bhavati tathâ, schol. [7] betont. [8] so (nû) AW, s. P. 3, 14. [9] dîpyate, schol. [10] so (°o aj°) AW, s. P. 12, 5 (11, 3). [11] so schon I, 3, 14, 8. 5, 5, 3. [12] so (°ó ’gne) AW, s. P. 12, 5. [13] so (°âɷ) AW, s. P. 9, 22. [14] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3.

'rté pávate dhā́ma kím caná[4] ná té divó ná pṛithivyā́ ádhi snúshu || [q] prâṇa-dā́ḥ || 4 || apâna-dā́ vyâna-dā́ç cakshur-dā́ varco-dā́ varivo-dā́ḥ | anyám te asmát[14] tapantu hetáyaḥ pâvakó asmá-bhyaꣳ[5] çivó bhava || [r] agnís tigména çocíshâ yáꣳsad víçvaṃ nỳ atríṇam | agnír no vaꣳsate rayím || [s] [15] saí 'nā́[16] 'nî́kena su-vidátro asmé[5 u. 17] yáshṭâ devā́ꣳ[13] ā́-yajishṭhaḥ svastí[4] | ádabdho go-pā́ utá naḥ paras-pā́ ágne dyu-mád utá revád[4] didîhi || 5 || úpa, devā́n, vā́ṭ, prâṇadā́ç, cátuçcatvâriꣳçac ca || 1 ||

5, 4, 4, 1-5, 3. — K. 17, 17. 18, 1. 21, 7. — Vs. 17, 1-16. Ç. 9, 1, 2, 5-2, 2, 5. Kâ. 18, 2, 1-3, 12. — oshádhîbhya ity oshádhi-bhyaḥ — adhîti — açmán | te — avâkáyâ — avátta-ram ity avát-taram | nadîshú | â[18] — sâ | imam — pâvake | eti — rurụce — nu | raṇé | eti — devân | iha | eti — nṛi-shada iti nṛi-sadé — apsushada ity ápsu-sadé — barhishada iti barhi-sadé — devâḥ — yajniyâḥ — âhutâda ity áhuta-adáḥ — devâḥ — adhîti — na | ṛite — pṛithivyâḥ | adhîti | — apânadâ ity ápâna-dâḥ — cakshurdâ iti cakshuḥ-dâḥ | varcodâ iti varcaḥ-dâḥ — saḥ | enâ | anî́kena — asme iti — devân | âyájishṭha ity â-yajishṭhaḥ.

2. [a] yá imā́ víçvâ bhúvanâni júhvad ṛíshir hótâ ni-shasā́dâ[1 u. 2] pitā́ naḥ | sá â-çíshâ dráviṇam ichámânaḥ parama-chádo vára ā́ viveça || [b] viçvá-karmâ mánasâ yád ví-hâyâ dhâtā́ vi-dhâtā́ paramó 'tá saṃ-dṛík | téshâm ishṭā́ni sám ishā́ madanti yátra sapta-'rshī́n pará ékam âhúḥ || [c] yó naḥ pitā́ janitā́ yó vi-dhâtā́ yó naḥ sató abhy[3] ā́ sáj jajā́na || 1 || yó devā́nâṃ nâma-dhā́ éka evá táꣳ sam-praçnám bhúvanâ yanty anyā́ || [d] tá ā́ 'yajanta dráviṇaꣳ sám asmâ ṛíshayaḥ

1. [15] so schon IV, 3, 13, 2. [16] so (sai 'n⁰) AW, s. P. 5, 17. [17] s. P. 4, 9. [18] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

2. vaiçvakarmaṇahomaḥ (sûktâbhyâm). [1] so (⁰sh) AW, s. P. 6, 4. [2] so (⁰â) AW, s. P. 3, 12. 8. [3] so (⁰o a⁰) AW, s. P. 11, 3.

pū́rve jaritā́ro ná bhûnā́ | asū́rtâ sū́rtâ rájaso vi-mā́ne yé bhûtā́ni sam-ákriṇvann imā́ni || [e] ná táṃ vidâtha yá idáṃ jajā́nâ 'nyád yushmā́kam ántaram bhavâti | nîhâréṇa[4] prā́vṛitâ[4] jálpyâ cā́ 'su-tṛ́pa uktha-çā́saç caranti || [f] paró divā́ pará enā́ || 2 || pṛithivyā́ paró devébhir ásurair gúhâ yát | káu svid gárbhaṃ prathamáṃ dadhra ā́po yátra devā́ḥ sam-ágachanta víçve || [g] tám íd gárbham prathamáṃ dadhra ā́po yátra devā́ḥ sam-ágachanta víçve | ajásya nā́bhâv ádhy ékam árpitam yásminn idáṃ víçvam bhúvanam ádhi çritám[5] || [h] viçvá-karmâ hy ájanishṭa devá ā́d íd gandharvó abhavad[3] dvitī́yaḥ | tṛitī́yaḥ pitā́ janitaú 'shadhînâm[4] || 3 || apā́ṃ gárbhaṃ vȳ̀ adadhât puru-trā́ || [i] cákshushaḥ pitā́ mánasâ hí dhī́ro ghṛitám ene[6] ajanan námnamâne[7] | yadé 'd ántâ ádadṛiuhanta pū́rva ā́d íd dyā́vâ-pṛithivī́ aprathetâm || [k] viçvátaç-cakshur utá viçváto-mukho viçváto-hasta utá viçvátas-pât | sám bâhú-bhyâṃ námati sám pátatrair dyā́vâ-pṛithivī́ janáyan devá ékaḥ || [l] kíu svid âsîd adhi-shṭhā́nam[8] â-rámbhaṇaṃ katamát[4] svit kím âsît | yádî[9] bhū́miṃ janáyan || 4 || viçvá-karmâ ví dyā́m aúrṇon mahinā́ viçvá-cakshâḥ || [m] kíu svid vánaṃ ká u sá vṛikshá âsîd yáto dyā́vâ-pṛithivī́ nish-ṭatakshúḥ[10] | mánîshiṇo mánasâ pṛicháté[11] 'd u tád yád adhy-átishṭhad bhúvanâni dhârâyan || [n] yā́ te dhā́mâni paramā́ṇi yā́ 'vamā́ yā́ madhyamā́ viçva-karmann uté 'mā́ | çíkshâ[2] sákhi-bhyo havíshi svadhâ-vaḥ svayáṃ yajasva tanúvaṃ jushâṇáḥ || [o] vâcás pátiṃ[12] viçvá-karmâṇam ûtáye || 5 || mano-yújaṃ vā́je adyā́[13 u. 2] huvema | sá no nédishṭhâ hávanâni joshate viçvá-çambhûr

2. [4] ohne avagraha. [5] nicht componirt (mit ádhi). [6] s. P. 4, 11. [7] s. P. 4, 38. [8] zu sh s. P. 6, 10. 11. [9] so (°i) AW, s. P. 3, 13. [10] s. P. 6, 5. 7, 13. [11] betont! [12] so (°s p°) AW, s. P. 8, 27. [13] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3.

ávase sâdhú-karmâ || p [14] víçva-karman havíshâ vâvṛidhânáḥ svayáṃ yajasva tanúvaṃ jushâṇáḥ | múhyantv anyé abhí-taḥ [13 u. 4] sapátnâ [4] ihā́ 'smā́kam maghá-vâ sûrír astu || q [14] víçva-karman havíshâ várdhanena trâtā́ram índram akriṇor avadh-yám | tásmai víçaḥ sám anamanta pûrvī́r ayám ugró vi-havŷo yáthā́ 'sat || r samudrā́ya [4] vayúnâya síndhûnâm pá-taye námaḥ | nadī́nâu sárvâsâm pitré juhutā́ [2] viçvá-kar-maṇe víçvā́ 'hā́ 'martyau havíḥ || 6 || jajā́nai, 'naú, 'shadhînâm, bhū́miṃ janáyann, ûtáye, námo, náva ca || 2 ||

5, 4, 5, 4. — K. 18, 1. 2. (21, 8). — Vs. 17, 17-32. Ç. 9, 2, 2, 6. K. 18, 3, 12. 13. — nishasâdeti ni-sasâdà — varè | eti — vihā́yâ iti vi-hâyâḥ — paramâ | uta — saptarshîn iti sapta-ṛishîn — sataḥ | abhi | eti | sat — te | eti | ayajanta — asmai — asûrtā́ | sûrtā́ — nîhâreṇà | prâvṛitâḥ — asutripa ity àsu-tṛipàḥ — dadhre — nâbhaù | adhîti — adhîti | çri-tam [5] — janitâ | oshàdhînâm — ene iti | ajanat | namnàmâne iti | yadâ | it — pûrvè — viçvatàspâd iti viçvatàḥ-pât — yadi — aurṇòt — nishtatakshur iti niḥ-tatakshuḥ — pṛi-chatà | it — yâ | avamâ — uta | imâ | çikshà — vâcaḥ | patim — adya — abhitàḥ | sapatnâḥ — juhuta — viçvā́ | ahā́ | amàrtyam.

3. a úd enam ut-tarā́ṃ nayā́ 'gne ghṛitenâ [1] ''-huta | râyás póshena [2] sáu sṛija pra-jáyâ ca dhánena ca || b índre 'mám pra-tarā́ṃ kṛidhi sa-jâtā́nâm asad vaçī́ | sám enaṃ várcasâ sṛija devébhyo bhâga-dhā́ asat || c yásya kurmó ha-vír gṛihé tám agne vardhayâ [3] tvám | tásmai devā́ ádhi brav-ann ayáṃ ca bráhmaṇas pátiḥ [2] || d [4] úd u tvâ víçve devā́ḥ || 1 || ágne bhárantu cítti-bhiḥ | sá no bhava çivá-tamaḥ

2. [14] beide Verse finden sich, aber nur mit den pratîka, bereits in IV, 3, 13, 8; s. die Note [27] daselbst.

3. agnipraṇayanam. [1] unbetont, weil zum Vocativ gehörig. [2] so (°s p°)AW, s. P. 8, 29. 27. [3] so (°â) AW, s. P. 3, 8. 10. [4] so schon IV,2, 3, 1.

su-prátîko vibhā́-vasuḥ ‖ [e] páñca díço daívîr yajnám avantu devī́r ápā́ 'matim durmatím bā́dhamânâḥ | râyás póshe[2] yajná-patim â-bhájantîḥ ‖ [f] râyás póshe[2] ádhi[5] yajnó asthât[5] sám-iddhe agnā́v[5] ádhi mâmahânáḥ | ukthá-pattra[6] ī́ḍyo gṛibhîtás taptám gharmám pari-gṛíhyâ 'yajanta ‖ [g] ûrjā́ yád yajnám áçamanta devā́ daívyâya dhartré jóshṭre | deva-çrī́ḥ çrī́-maṇâḥ[7] çatá-payâḥ ‖ 2 ‖ pari-gṛíhya devā́ yajnám âyan ‖ [h] sū́rya-raçmir hári-keçaḥ purástât[8] savitā́ jyótir úd ayâu[9] ájasram | tásya pûshā́ pra-savám yâti deváḥ sam-páçyan víçvâ bhúvanâni go-pā́ḥ ‖ [i] devā́ devébhyo adhvar-yánto[5 u. 8] asthur[5] vîtâu çamitré çamitā́ yajádhyai | turī́yo yajnó yátra havyám éti tátaḥ pâvakā́ â-çísho no jushan-tâm ‖ [k] vi-mā́na eshá divô mádhya âsta â-paprivā́n ródasî[10] antáriksham[8] | sá viçvā́cîr[8] abhí ‖ 3 ‖ cashṭe ghṛitā́cîr[8] antarā́ pū́rvam áparam ca ketúm ‖ [l] ukshā́ samudró[8] aru-ṇáḥ[5] su-parṇáḥ pū́rvasya yónim pitúr ā́ viveça | mádhye divó ní-hitaḥ pṛíçnir áçmâ ví cakrame rájasaḥ pâty ántau ‖ [m] índram víçvâ avîvṛidhant samudrá-vyacasam gíraḥ | rathī́-tamau[11] rathînā́m vā́jânâu sát-patim pátim ‖ [n] súmna-hū́r yajnó devā́u[9] ā́ ca vakshad, yákshad agnír devó devā́u ā́ ca vakshat | [o] [12] vā́jasya mâ pra-savéno 'd-grâbhéṇó 'd agra-bhît | áthâ[8] sapátnâu[8 u. 9] índro me ni-grâbhéṇā́ 'dharâu[9] akaḥ ‖ [p] [12] ud-grâbhám ca ni-grâbhám ca bráhma devā́ avî-vṛidhan | áthâ[8] sapátnân[8 u. 13] indrâ-'gnī́ me vishûcī́nân[8] vỳ asyatâm ‖ 4 ‖ víçve devā́ḥ, çatápayâ, abhí, vā́jasya, sháḍ-viu̇çatiç ca ‖ 3 ‖

5, 4, 6, 1-6. — K. 18, 3. 21, 8. — Vs. 17, 50-64. Ç. 9, 2, 3, 7-22. Kâ. 18, 3, 14-21. — ghṛitena | âhutety ā́-huta | râyaḥ

3. [5] so (⁰c a⁰ und ⁰o a⁰) AW, s. P. 11, 3. [6] patra ACDW. [7] s. P. 7, 9. [8] ohne avagraha. [9] so (⁰âu) AW, s. P. 9, 21. 22. [10] s. P. 4, 17. [11] s. P. 3, 7. [12] so schon I, 1, 13, 1. 6, 4, 2. [13] so (⁰ân) AW.

— va̱rdha̱ya̱ — brahmáṇaḥ — de̱vâḥ — çrîmáṇâ̱ iti̱ çrî-maṇâ̱ḥ — ud iti | a̱yâ̱n — madhyè | âste̱ — rodásî̱ iti — ra̱thîtáma̱m iti ra̱thi-ta̱ma̱m — de̱vân — athà | sa̱patnā̂n — adhárân — athà.

4. [a] âçúḥ çíçâno vṛishabhó ná yudhmó ghanâghanáḥ[1] kshóbhaṇaç carshaṇînā̂m | saṃ-krándano 'ni-mishá eka-vîráḥ çatáɷ sénâ ajayat sâkám índraḥ || [b] saṃ-krándanenâ 'ni-mishéṇa jishṇúnâ yut-kâréṇa duç-cyavanéna dhṛishṇúnâ | tád índreṇa jayata tát sahadhvaṃ yúdho nara íshu-hastena vṛíshṇâ || [c] sá íshu-hastaiḥ sá nishaṅgí-bhir vaçī̂ sáɷ-srashṭâ sá yúdha índro gaṇéna | saɷsṛishṭa-jít soma-pā̂ bâhu-çardhỳ ûrdhvá-dhanvâ práti-hitâbhir ástâ || [d] bṛíhaspate[1] pári dîya[2] || 1 || ráthena raksho-hā̂ 'mítrâɷ[3] apa-bā̂dhamânaḥ | pra-bhañjánt sénâḥ pra-mṛiṇó yudhā̂ jáyann asmā̂kam edhy avitā̂ ráthânâm || [e] gotra-bhídaṃ go-vídaṃ vájra-bâhuṃ jáy-antam ájma pra-mṛiṇántam ójasâ | imáɷ sa-jâtâ ánu vîra-yadhvam índraɷ sakhâyó 'nu[4] sáɷ rabhadhvam || [f] bala-vijnâyá sthávirah prá-vîraḥ sáhasvân[1] vâjī̂ sáhamâna ugráḥ | abhí-vîro abhí-satvâ[5 u. 6] saho-jā̂ jaítram indra rátham ā̂ ti-shṭha go-vít || [g] abhí gotrā̂ṇi sáhasâ gā̂hamâno 'dâyáḥ[7] || 2 || vîráḥ çatá-manyur índraḥ | duç-cyavanáḥ pṛitanâshā̂ḍ[1] ayudhyò 'smā̂kaɷ[8] sénâ avatu prá yut-sú || [h] indrá âsâṃ netā̂ bṛíhaspátir[1] dákshiṇâ yajnáḥ purá etu sómaḥ | deva-senā̂nâm abhi-bhañjatînā̂ṃ jáyantînâm marúto yantv ágre || [i] índrasya vṛíshṇo váruṇasya rā̂jna âdityā̂nâm marútâɷ çár-dha ugrám | mahā̂-manasâm bhuvana-cyavā̂nâṃ ghósho de-

4. apratirathasûktam (agnipraṇayanâṅgam). [1] ohne avagraha. [2] so (°ā̆) AW; dîyâ P. 3, 12 (da P. die Abtheilung in kaṇḍikâ nicht anerkennt), s. Note [13]. [3] so (°âɷ) AW, s. P. 9, 21. [4] so (°o 'n°) AW, s. P. 12, 4. [5] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [6] zu s° s. P. 6, 12. [7] so (°o 'd°) AW, s. P. 12, 8. [8] so (°o 's°) AW, s. P. 12, 7.

vā̆nâṃ jáyatâm úd asthât || [k] asmā̆kam índraḥ sám-ṛiteshu dhvajéshv asmā̆kaṃ yā̆ íshavas tā̆ jayantu || 3 || asmā̆kaṃ vîrā̆ út-tare bhavantv asmā̆n[9] u devâ avatâ[10] háveshu || [l] úd dharshaya maghavann ā̆yudhâny[1] út sátvanâm mâmakā̆nâm máhâṃsi | úd vṛitra-han vâjínâṃ vā̆jinâny úd ráthânâṃ jáyatâm etu ghóshaḥ || [m] úpa pré 'ta jáyatâ[10] nara sthirā̆ vaḥ santu bâhávaḥ | índro vaḥ çárma yachatv anâ-dhṛishyā̆ yáthā̆ 'satha || [n] áva-sṛishṭâ párâ pata çáravye bráhma-saṃçitâ | gáchâ 'mítrân prá || 4 || viça maí 'shâṃ káṃ canó[1] 'c chishaḥ || [o] mármâṇi te várma-bhiç châdayâmi sómas tvâ rā̆jâ 'mṛíteṇâ 'bhí vastâm | urór várîyo várivas te astu[11] jáyantaṃ tvā̆m ánu madantu devā̆ḥ || [p] yátra bâṇā̆ḥ sam-pátanti kumârā̆[1] vi-çikhā̆ iva | índro nas tátra vṛitra-hā̆ viçvâ-hā̆[12] çárma yachatu || 5 || dîyâ[13], 'dâyó, jayantv, amítrân prá, catvâriṃçác ca || 4 ||

5, 4, 6, 3. 4. — K. 18, 5. 21, 10. — Vs. 17, 33-49. Ç. 9, 2, 3, 6, Kâ. 18, 3, 17. (11, 1, 9. 13, 3, 10). — ghaṉâghaṉaḥ[14] — aṉimisha ity àni-mishaḥ — soṉapâ iti soma-pâḥ | bâhuçardhîti bâhu-çardhî — dîya — amitrā̆n — anù | sam iti — balavijnâya iti bala-vijnâyaḥ — sahàsvân — sahojâ iti sahaḥ-jâḥ — adâyaḥ — pṛitanâshâṭ — tâḥ | jayantu — avata — ud iti | harshaya — âyùdhâni — upà | preti — jayata — sthirâḥ — anâdhṛishyâ ity ànâ-dhṛishyâḥ — asàtha — gachà | amitrā̆n — mâ | eshâm — ud iti | çishaḥ — amṛitèna — kumârâḥ — viçvâheti viçva-hâ[12].

5. [a] prā̆cîm[1] ánu pra-díçam pré 'hi vidvā̆n[2] agnér

4. [9] so (°ân) AW. [10] so (°â) AW, s. P. 3, 10. [11] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [12] s. P. 3, 5 (an andern Stellen, mit anderm Accent, als Compositum viçvā̆-'hâ s. IV, 6, 6, 3, oder gar als zwei Wörter: víçvâ | áhâ s. IV, 6, 2, 6). [13] da in diesem â das ă von adâyo mit drin steckt, läſst sich nicht entnehmen, ob als Text hier dîyâ oder dîya aufzufassen ist. [14] ghanâghana iti ghanâ-ghanaḥ D prima manu.

5. agnisthâpanam (cityârohaṇâdayo mârutahomântâ aṅgaviçeshâḥ). [1] ohne avagraha. [2] so (°ân) AW.

agne puró-agnir[3] bhave 'há | víçvâ ắçâ dĭ́dyâno ví bhâhy
ŭ́rjaṃ no dhehi dvi-páde cátush-pade || [b] kramádhvam agnínâ
nắkam úkhyaᴗ hásteshu bíbhrataḥ | diváḥ pṛishṭháᴗ[4] súvar
gatvắ miçrắ devébhir âddhvam[5] || [c] pṛithivyắ ahám úd an=
táriksham[1] ắ 'ruham antárikshâd dívam ắ 'ruham | divó nắ=
kasya pṛishṭhắt súvar jyótir agâm || 1 || ahám || [d] súvar
yánto nắ 'pe ''kshanta ắ dyắᴗ rohanti ródasî[6] | yajnáṃ
yé viçváto-dhâraᴗ sú-vidvâᴗso vi-teniré || [e] ágne pré 'hi
prathamó devă-yatắṃ cákshur devắnâm utá mártyânâm |
íyakshamâṇâ bhṛígu-bhiḥ sa-jóshâḥ súvar yantu yájamânâḥ
svastí[1] || [f] [7]náktoshắsâ[1] sá-manasâ ví-rûpe[6] dhâpáyete[6] çi=
çum ékaᴗ samîcĭ́[1 u. 6] | dyắvâ kshắmâ[8 u. 9] rukmó antár[10] ví
bhâti devắ agníṃ dhârayan draviṇo-dắḥ || [g] ágne sahasrâ=
-'ksha || 2 || çata-mûrdhañ chatáṃ[11] te prâ-'ṇắḥ sahásram
apâ-'nắḥ | tváᴗ sâhasrásya râyá îçishe tásmai te vidhema
vắjâya svắhâ[1] || [h] su-parṇò 'si[12] garútmân[1] pṛithivyắᴗ sîda,
pṛishṭhé pṛithivyắḥ sîda, bhâsắ 'ntáriksham ắ pṛiṇa, jyó=
tishâ dívam út tabhâna[13], téjasâ díça úd dṛiᴗha || [i] â-júhvâ=
naḥ su-prátîkaḥ purástâd[1] ágne svắṃ yónim ắ sîda sâdhyắ |
asmínt sadhá-sthe ádhy[14] út-tarasmin víçve devâḥ || 3 ||
yájamânaç ca sîdata || [k] pré-'ddho agne[3] dîdihi puró nó
'jasrayâ[15] sûrmỳâ yavishṭha | tvắᴗ çáçvanta úpa yanti vắ=
jâḥ || [l] vidhéma te paramé jánmann agne vidhéma stómair
ávare sadhá-sthe | yásmâd yóner ud-ắrithâ[9] yáje tám prá
tvé[16] havĭ́ᴗshi juhure sám-iddhe || [m] tắᴗ savitúr váreṇyasya
citrắm ắ 'háṃ vṛiṇe su-matíṃ viçvá-janyâm | yắm asya

5. [3] so (⁰o a⁰) ACDW, s. P. 11, 3. [4] so (⁰ḥ p⁰) AW, s. P. 8, 28. [5] âdhvam ACDW. [6] s. P. 4, 17. 11. 40. 31. [7] so schon IV, 1, 10, 4. [8] nicht componirt. [9] so (⁰â) AW, s. P. 3, 10. 8. [10] so (⁰o an⁰) AW, s. P. 11, 3. 12, 7 schol. (8, 16. 18 schol.) [11] ⁰nch⁰ A, ⁰ṃcch⁰ W. [12] so (⁰o 'si) AW, s. P. 12, 2. [13] s. P. 5, 14. [14] so (⁰e a⁰) AW, s. P. 11, 3. [15] so (no 'j⁰) AW, s. P. 12, 5. [16] s. P. 4, 10.

Káṇvo áduhat[3] prá-pînâɷ[17] sahásra-dhârâm || 4 || páyasâ mahī́ṃ gā́m || n [18]saptá te agne[14] sam-ídhaḥ saptá jihvā́ḥ saptá 'rshayaḥ saptá dhā́ma priyā́ṇi | saptá hótrâḥ sapta-dhā́ tvâ yajanti saptá yónîr ā́ pṛiṇasvâ[9] ghṛiténa || o îdṛíñ[1] câ 'nyâdṛíñ[1] cai 'tâdṛíñ[1] ca prati-dṛíñ ca mitáç ca sám-mitaç ca sá-bharâḥ | p çukrá-jyotiç ca citrá-jyotiç ca satyá-jyotiç ca jyótishmâɷç[1] ca satyáç ca 'rta-pā́ç cā́ 'ty-aɷhâḥ || 5 || q ṛita-jíc ca satya-jíc ca sena-jíc ca su-shéṇaç[19] cā́ 'nty-amitraç ca dûré-amitraç[20] ca gaṇáḥ | r ṛitáç ca satyáç ca dhruváç ca dharúṇaç ca dhartā́ ca vi-dhartā́ ca vi-dhârayáḥ | s îdṛíkshâsa[1] etâdṛíkshâsa[1] û[21] shú[19] ṇaḥ[22] sadṛíkshâsaḥ[1] práti-sadṛikshâsa é 'tana | t mitā́saç ca sám-mitâsaç ca na ûtáye sá-bharaso maruto yajné asmínn[14]. u índraṃ daívîr víço marútó 'nu-vartmâno[23], yáthé 'ndraṃ daívîr víço marútó 'nu-vartmâna[23] evám imáṃ yájamânaṃ daívîç ca víço mā́nushîç cā́ 'nu-vartmâno bhavantu || 6 ||
agâɷ, sahasrâksha, devâḥ, sahásradhârâm, átyaɷhâ, ánuvartmânaḥ, shóḍaça ca || 5 ||

5, 4, 7, 1-7. — K. 18, 4. 6. 21, 9. 10. — Vs. 17, 65-86. Ç. 9, 2, 3, 24 - 3, 1, 26. Kâ. 18, 4, 1-25. — puroàgnir iti puraḥ-agniḥ — âçâḥ — miçrâḥ — eti | aruham — na | apeti | îkshante — rodàsî iti — iyàkshamâṇâḥ — naktoshâsā́ — virū́pe iti vi-rūpe | dhâpayete iti — samîcî iti — kshâmà — prâṇâ iti pra-aṇâḥ — bhâsâ | antariksham — stabhâna — sâdhyâ[24] — ajàsrayâ — udârithety út-âritha — tve iti — eti | aham — prapī́nâm iti pra-pînâm — ṛishàyaḥ — pṛiṇasva — îdṛiñ — anyâdṛiñ — etâdṛiñ — pratidṛiññ iti prati-dṛiñ — jyotishmân — sushena iti su-senàḥ — antyàmitra ity anti-amitraḥ — dûreàmitra iti dûre-amitraḥ — îdṛikshā́saḥ — etâdṛikshā́saḥ | u | sv iti | naḥ | sadṛikshā́saḥ | pratisadṛi-

5. [17] mit dentalem n. [18] so schon I, 5, 2, 4. 3, 2. [19] s. P. 6, 2. 13, 6. [20] so (°e-a°) AW. [21] s. P. 3, 14. [22] s. P. 7, 2, [23] so (°o 'nu°) AW, s. P. 12, 4. [24] sâdhvîṃ samîcînâm, schol.

kshâsa iti prati-sadṛikshâsaḥ | eti | itana — marutàḥ | anú-vartmâna ity anú-vartmânaḥ.

24. açvamedhaḥ (6, 6—9)*).

6. [a] jîmū́tasye 'va bhavati prátîkaṃ yád varmī́ yā́ti sa-mádâm upá-sthe | ánâ-viddhayâ tanúvâ jaya tváꞷ ṣá tvâ vármano mahimā́ pipartu || [b] dhánvanâ gā́ dhánvanâ "jíṃ jayema dhánvanâ tīvrā́ḥ sa-mádo jayema | dhánuḥ çátror apa-kâmáṃ kṛiṇoti dhánvanâ sárvâḥ pra-díço jayema || [c] vakshyántî 'vé 'd ā́ ganîganti kárṇam priyáꞷ sákhâyam pari-shasvajânā́ | yóshe 'va çiñkte ví-tatā́ 'dhi dhánvan || 1 || jyā́ iyáꞷ [1] sámane pâráyantî || [d] té [2] â-cárantî [2] sámane 'va yóshâ mâté 'va putrám bibhṛitâm upá-sthe [3] | ápa çátrûn vidhyatâꞷ saṃ-vidâné [2] ā́rtnî [2] imé [2] vi-shphurántî [2] [u. 4] amítrân || [e] bahvînā́m pitā́ bahúr asya putráç ciçcā́ kṛiṇoti sámanâ 'va-gátya | ishu-dhíḥ sáñkâḥ [5] pṛítanâç ca sárvâḥ pṛishṭhé ní-naddho jayati prá-sûtaḥ || [f] ráthe tíshṭhan nayati vâjínaḥ puró yátra-yatra kâmáyate su-shârathíḥ [6] | abhī́çûnâm [7] mahimā́nam || 2 || panâyata mánaḥ paçcā́d ánu yachanti raçmáyaḥ || [g] tīvrā́n ghóshân kṛiṇvate vṛísha-pâṇayó 'çvâ [8] ráthebhiḥ sahá vâjáyantaḥ | ava-krā́mantaḥ prá-padair amítrân kshiṇánti çátrûꞷr [9] ánapa-vyayantaḥ | [h] ratha-vā́ha-

* s. Ind. Stud. 3, 375. 382-3. agniprakaraṇe sambandhâbhâvâd ita ut-kṛishya açvamedhaprakaraṇe sambandho drashṭavyaḥ | adhyayanârtham eva kevalam atra mantrapâṭhaḥ, schol.

6-9. mahâpṛishṭham Ind. Stud. l. c., pṛishṭhya P. 11, 3. 9, 20; 6. açva-medhakartuḥ rathasajjîkaraṇabhâvini (?) kavacasvîkârâdîny añgâni. [1] so (°â i°) AW, s. P. 10, 13. [2] s. P. 4, 20. [3] s. P. 4, 21. [4] s. P. 6, 13. (8). [5] oder ob saṃkâḥ, wie ACDW? also eigentlich Compositum? samyak prâptâḥ, schol. s. Nir. 9, 14. [6] so ADFW, susâ° C, s. P. 6, 2. [7] ohne avagraha. [8] so (°o ') AW, s. P. 12, 7. [9] so (°ûꞷr, °âꞷ) AW, s. P. 9, 20.

naɷ havír asya nā́ma yátrā́ ”yudhaṃ[7] ní-hitam asya várma | tátrâ[10] rátham úpa çagmáɷ sadema viçvā́-’hâ[11] vayáɷ su-manasyámânâḥ || [i] svâdu-shaɷsádaḥ[12] pitáro vayo-dhā́ḥ kṛichre-çrítaḥ çáktî-vanto[13] gabhîrā́ḥ | citrá-senâ íshu-balâ ámṛidhrâḥ sató-vîrâ urávo vrâta-sâhā́ḥ || [k] brā́hmaṇâsaḥ || 3 || pítaraḥ sómyâsaḥ çivé[14] no dyā́vâpṛithivī́ anéhasâ | pûshā́ naḥ pâtu dur-itā́d ṛitâ-vṛidho[15] rákshâ[10] mā́kir[7] no aghá-çaɷsa[16] îçata || [l] su-parṇáṃ vaste mṛigó asyâ[16] dánto góbhiḥ[7] sáṃ-naddhâ patati prá-sûtâ | yátrâ[10] náraḥ sáṃ ca ví ca drávanti tátrâ ’smá-bhyam íshavaḥ çárma yaɷsan || [m] ṛíjîte pári vṛiñgdhi[17] nó ’çmâ[8] bhavatu nas tanū́ḥ | sómo ádhi[16] bravîtu nó ’ditiḥ[8] || 4 || çárma yachatu || [n] ā́ jañghanti sā́nv eshâṃ jaghánâɷ[9] úpa jighnate | áçvâ-’jani prá-cetasó ’çvânt[8] samát-su codaya || [o] áhir iva bhogaíḥ páry eti bâhúṃ jyā́yâ hetím pari-bā́dhamânaḥ | hasta-ghnó víçvâ vayúnâni vidvā́n púmân púmâɷsam pári pâtu viçvátaḥ[7] || [p] vánaspate[7] vîḍv-añgo hí bhûyā́ asmát-sakhâ pra-táraṇaḥ su-vîraḥ | góbhiḥ[7] sáṃ-naddho asi[18] vîḍáyasvâ ”-sthâtā́ te jayatu jétvâni || [q] diváḥ pṛithivyā́ḥ pári[19] || 5 || ója úd-bhṛitaṃ vánaspáti-bhyaḥ páry ā́-bhṛitaɷ sáhaḥ | apā́m ojmā́nam pári góbhir[7] ā́-vṛitam índrasya vájraɷ havíshâ ráthaṃ yaja || [r] índrasya vájro marútâm ánîkam mitrásya gárbho váruṇasya nā́bhiḥ | sé ’mā́ṃ[20] no havyá-dâtiṃ jushâṇó déva ratha práti havyā́ gṛibhâya || [s] úpa çvâsaya pṛithivī́m utá dyā́m puru-trā́ te manutâṃ ví-shṭhitaṃ jágat | sá dundubhe sa-jū́r índreṇa devaír dûrā́t || 6 || dávîyo ápa[16] sedha çátrûn || [t] ā́ krandaya bálam ójo na ā́ dhâ ní shṭanihi[21] dur-

5. [10] so (°â) AW, s. P. 3, 8. [11] s. die Note [12] zu IV, 6, 4, 5. [12] s. P. 6, 2. [13] s. P. 3, 7. [14] s. P. 4, 11. [15] s. P. 3, 2. [16] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [17] °ñdh° ACDW. [18] so (°o asi) AW, s. P. 12, 3. [19] s. P. 8, 28 schol. [20] s. P. 5, 17. [21] s. P. 6, 4 (Whitney p. 161. 168).

-itā́ bā́dhamânaḥ | ápa protha dundubhe duchúnâᴜ[7 u. 9] itá índrasya mushṭír asi vîḍáyasva || [u] ā́ 'mū́r aja praty-ā́vartaye[22] 'mā́ḥ ketu-mád dundubhír vâvadîti | sám áçva-parṇâç cáranti[23] no náro 'smā́kam[8] indra rathíno jayantu || 7 ||

dhánvan, mahimā́nam, brā́hmaṇâsó, 'ditiḥ, pṛithivyā́ḥ pári, dûrā́d, ékacatvâriᴜçac ca || 6 ||

K. Açv. 6, 1. — Vs. 29, 38-57. — gâḥ — vakshyantī́ | iva | it | etī — parishasvajâneti pari-sasvajânâ | yoshā́ | iva | çiñkte[24] — jyâ | iyam — te iti — âcarántî ity ā́-carántî | samánâ | iva — mâtâ | iva — upastha ity upa-sthe — saṃvidâne iti sam-vidâne | ârtnî iti | ime iti | vishphurantî iti vi-sphurantī́ — samánâ | avagatyety áva-gatyá — saṃkā́ḥ — sushârathir iti su-sârathiḥ | abhîçū́nâm — açvā́ḥ — çatrū́n — âyúdham — tatrá — viçvâheti viçvâ-ahā́[11] — svâdushaᴜsada iti svâdu-saᴜsadáḥ — çaktī́vanta iti çakti-vantaḥ — çive iti — ritâvridha ity rita-vridhaḥ | rakshá | mâkiḥ — asyâḥ | dantáḥ — yatrá — aditiḥ — sânú — açvā́janîty açvá-ajani — jyâyā́ḥ — âsthâtety ā́-sthâtâ — parîti | âbhritam ity â-bhritam — saḥ | imâm — vishṭhitam iti vi-sthitam — eti | dhâḥ | niḥ | stanihi — duchunā́n — eti | amûḥ — pratyâvártayeti prati-âvártaya — caránti.

7. [a1] yád ákrandaḥ prathamáṃ jā́yamâna ud-yánt samudrā́d[2] utá vâ púrîshât | çyenásya pakshā́ hariṇásya bâhū́[3] upa-stútyam máhi jâtáṃ te arvan[4] || [b] yaména dattáṃ tritá enam âyunag[5] índra eṇam[6] prathamó ádhy[4] atishṭhat | gandharvó asya[4] raçanā́m agribhṇât sū́râd áçvaṃ vasavo nír atashṭa || [c] ási yamó ásy[7] âdityó arvann[4] ási tritó gúhyena vraténa | ási sómena samáyâ ví-priktaḥ || 1 || âhús te[8]

6. [22] als Compositum. [23] betont! [24] °ñt° ADW.

7-9. homaḥ, açvastomîyâ mantrâḥ pañcatriñçat, avaçishṭâs tu pañcamakâṇḍe samâmnâᴜyante (s. V, 1, 11. 2, 11. 12. 4, 12). [1] so schon IV, 2, 8, 1. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 5. [4] so (°e a° und °o a°) AW, s. P. 11, 3. [5] so (ây°) ACDW. [6] zu ṇ s. P. 7, 8. [7] so (°o asy) AW, s. P. 12, 3. [8] so (°s te) AW.

trī́ṇi diví bándhanâni || [d] trī́ṇi ta âhur diví bándhanâni trī́ṇy ap-sú trī́ṇy antáḥ samudré[2] | uté 'va me váruṇaç chantsy arvan yátrâ[9] ta âhúḥ paramáṃ janítram || [e] imā́ te vâjinn ava-mā́rjanânî 'mā́ çaphā́nâṃ sanitúr ni-dhā́nâ | átrâ[9] te bhadrā́ raçanā́ apaçyam ṛitásya yā́ abhi-rákshanti go-pā́ḥ || [f] âtmā́naṃ te mánasâ "rā́d ajânâm avó divā́ || 2 || patáy-antam pataṃgám[2] | çíro apaçyam[4] pathí-bhiḥ su-gébhir areṇú-bhir jéhamânam patatrí || [g] átrâ[9] te rûpám ut-tamám apaçyaṃ jígîshamâṇam ishá ā́ padé góḥ | yadā́ te márto ánu[10] bhógam ā́naḍ ā́d íd grásishṭha óshadhîr[2] ajîgaḥ[11] || [h] ánu tvâ rátho ánu[10] máryo arvann[4] ánu gā́vó 'nu[12] bhá-gaḥ kanī́nâm | ánu vrā́tâsas táva sakhyám îyur ánu devā́ mamire vîrýam || 3 || te || [i] hiraṇya-çṛiñgó 'yo[12] asya[4] pā́dâ máno-javâ ávara índra âsît | devā́ íd asya havir-ádyam âyan yó árvantam[4] prathamó adhy-átishṭhat[4] || [k] îrmā́-'ntâsaḥ sílika-madhyamâsaḥ sáṃ çū́raṇâso[13] divyā́so átyâḥ[4] | haṃsā́ iva çreṇi-çó yatante[14] yád ā́kshishur div-yám ájmam áçvâḥ || [l] táva çárîram patayishṇv̀ arvan táva cittáṃ vā́ta iva dhrájîmân[2] | táva çṛíñgâṇi ví-shṭhitâ puru-trā́ 'raṇyeshu járbhurâṇâ caranti || [m] úpa || 4 || prā́ 'gâc chásanaṃ vâjy árvâ deva-drī́câ mánasâ dī́dhyânaḥ | ajáḥ puró nîyate nā́bhir asyā́ 'nu paççā́t kaváyo yanti rebhā́ḥ || [n] úpa prā́ 'gât paramáṃ yát sadhá-stham árvâṃ[15] áchâ[9] pitáram mâtáraṃ ca | adyā́[9] devā́ñ júshṭa-tamo[16] hí gamyā́ áthā́ " çâste dâçúshe vā́ryâṇi || 5 || vípṛikto, divā́, vîryàm, úpaí, 'kân ná catvâriṃçác ca || 7 ||

K. Açv. 6,3. — Vs. 29, 12-24. — bâhû iti — âyunak — enam — vasavaḥ — te | âhuḥ — atrà | te | bhadrâḥ —

7. [9] so (°â) AW, s. P. 3, 8. [10] so (°o anu) AW, s. P. 11, 5 (gegen 12, 4). [11] s. P. 8, 8. [12] so (°o ') AW, s. P. 12, 4. [13] als zwei Wörter! sam gehört zu yatante, s. Mahîdhara. [14] s. schol. zu P. 4, 38. [15] so (°âṃ) AW, s. P. 9, 20. [16] °nj° A, °ṃj° W.

a̱rât | a̱ja̱ṇa̱m — atrà | te̱ — i̱shaḥ | eti — a̱jî̱ga̱ḥ — de̱vâḥ — ayàḥ | a̱sya̱ | pâdấḥ — avàraḥ — î̱rmânṭấsa̱ itî̱rma-a̱ntâ̱sa̱ḥ — sam iti | çûràṇâsaḥ — pa̱ta̱yi̱shṇu — dhrajî̆mân — vishṭhiteti̱ vi-sthi̱tâ̱ — aràṇyeshu — upa | preti | a̱gâ̱t — vâ̱jî — arvấn | achà — a̱dya — athà | eti.

8. [a] mấ no mitró váruṇo aryamấ[1] "yúr índra ṛibhu-kshấ marútaḥ pári khyan | yád vâjíno devá-jâtasya sápteḥ pra-vakshyấmo vidáthe vîrỳâṇi || [b] yán nir-ṇíjâ réknasâ prấvṛitasya[2] râtíṃ gṛibhîtấm mukható[2] náyanti | sú-prâñ ajó mémyad viçvá-rûpa indrâ-pûshṇóḥ priyám ápy eti pấthaḥ || [c] eshá chấgaḥ puró áçvena[1] vâjínâ pûshṇó bhâgó nîyate viçvá-devyaḥ | abhi-príyaṃ yát puroḍấçam[2] árvatâ tváshṭé 't || 1 || enaꝋ sauçravasấya[2] jinvati || [d] yád dhavíshyam ṛitu-çó deva-yấnaṃ trír mấnushâḥ páry áçvaṃ náyanti | átrâ[3] pûshṇáḥ prathamó bhâgá eti yajnáṃ devébhyaḥ prati-vedáyann ajáḥ || [e] hótâ 'dhvaryúr ấ-vayâ agnim-indhó grâva-grâbhá utá çáꝋstâ sú-vipraḥ | téna yajnéna sv̀-araṃkṛitena sv̀-ishṭena vakshánâ ấ pṛiṇadhvam || [f] yûpa-vraskấ utá yé yûpa-vâhấç cashấlaṃ yé açva-yûpấya[4] tákshati | yé cấ 'rvate pácanaꝋ sam-bháranty utó || 2 || téshâm abhí-gûrtir na invatu || [g] úpa prấ 'gât su-mán me 'dhâyi[5] mánma devấnâm ấçâ úpa vîtá-pṛishṭhaḥ | ánv enaṃ víprâ ṛíshayo madanti devấnâm pushṭé cakṛimâ[3] su-bándhum || [h] yád vâjíno dấma saṃ-dấnam árvato yấ çîrshaṇỳâ raçanấ rájjur asya | yád vâ ghâ 'sya prá-bhṛitam âsỳe tṛíṇaꝋ sárvâ tấ te ápi[4] devéshv astu || [i] yád áçvasya kravíshaḥ || 3 || mákshikấ "ça yád vâ svárau svá-dhitau riptám ásti | yád dhás-

8. ta evâ 'nye kecit; anuvâkabhedas tu sâmpradâyikaḥ, ayajnasaṃyukteshu prayogeshu mantrabhedârtho vâ. [1] so (⁰o a⁰) AW, s. P. 11, 3. [2] ohne avagraha. [3] so (⁰â) AW, s. P. 3, 8. 10. [4] so (⁰e a⁰) AW, s. P. 11, 3 (12, 7 schol.) [5] so (⁰e ') AW, s. P. 12, 7.

tayoḥ çamitúr yán nakhéshu sárvâ tā́ te ápi[4] devéshv astu || [k] yád ū́vadhyam[2] udárasyâ[2] 'pa-vā́ti yá âmásya kravísho gandhó ásti[1] | su-kṛitā́ tác chamitā́raḥ kṛiṇvantû 'tá médhaṃ çṛita-pā́kam pacantu || [l] yát te gā́trâd agnínâ pacyámânâd abhí çū́lam ní-hatasyâ 'va-dhā́vati | mā́ tád bhū́myâm ā́ çrishan mā́ tṛíṇeshu devébhyas tád uçád-bhyo râtám astu || 4 || íd, utó, kravíshaḥ, çrishat, saptá ca || 8 ||

K. Aç. 6, 4. 5. — Vs. 25, 24-34. — âyuḥ — ṛibhukshâ ity ṛibhu-kshâḥ — yat | nirṇijeti niḥ-nijā́ — prâvṛitasya — indrâpûshṇor itī́ndrâ-pûshṇoḥ — tvashṭā́ | it — atrá — âvâyâ ity â-vayâḥ — uto iti — upá | preti | agât | sumad iti su-mat | me | adhâyi — cakṛima — âçá — yat | hastáyoḥ — yat — eti | çrishat.

9. [a] yé vâjínam pari-páçyanti pakvám yá îm âhúḥ surabhír[1] nír haré 'ti | yé cā́ 'rvato mâṃsa-bhikshā́m upā́-''sata utó téshâm abhí-gûrtir na invatu || [b] yán nī́kshaṇam[2] mâṃspácanyâ[1] ukhā́yâ yā́ pā́trâṇi yûshṇá â-sécanâni | ûshmaṇyâ 'pi-dhā́nâ carûṇā́m aṅkā́ḥ sûnā́ḥ pári bhûshanty áçvam || [c] ni-krámaṇam ni-shádanam vi-vártanam yác ca páḍbîçam[1] árvataḥ | yác ca papaú yác ca ghâsím || 1 || jaghā́sa sárvâ tā́ te ápi[3] devéshv astu || [d] mā́ tvâ 'gnír dhvanayī́d dhûmá-gandhir mó 'khā́ bhrā́janty abhí vikta jághriḥ[4] | ishṭám vîtám abhí-gûrtam váshaṭ-kṛitam tám devā́saḥ práti gṛibhṇanty áçvam || [e] yád áçvâya vā́sa upa-stṛiṇánty adhî-vâsám[5] yā́ híraṇyâny asmai | sam-dā́nam árvantam páḍbîçam[1] priyā́ devéshv ā́ yâmayanti || [f] yát te sâdé máhasâ çū́-kṛitasya pā́rshṇiyâ vâ káçayâ || 2 || vâ tutóda | srucé 'va tā́ havísho adhvaréshu[6] sárvâ tā́ te bráhmaṇâ sûdá-

9. avaçishṭâ açvastotramantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] nī° ACDW. [3] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [4] °ghn° W prima manu; âghrâṇayogyâ sugandhâ, schol. [5] s. P. 3, 7 adhī° C beide Male. [6] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3.

yâmi ‖ [g] cátus-triɷçad vâjíno devá-bandhor váñkrîr áçvasya svá-dhitiḥ sám eti | áchidrâ gā́trâ vayúnâ kriṇota párush-parur[7] anu-ghúshyâ[8] ví çasta ‖ [h] ékas tváshṭur áçvasyâ[8] vi-çastā́ dvā́ yantā́râ bhavatas tátha 'rtúḥ | yā́ te gā́trâṇâm ritu-thā́ kriṇómi tā́-tâ píṇḍânâm prá juhomy agnaú ‖ [i] mā́ tvâ tapat ‖ 3 ‖ priyá âtmā́ 'pi-yántam mā́ svá-dhitis tanúva ā́ tishṭhipat te | mā́ te gridhnúr avi-çastā́ 'ti-hā́ya chidrā́ gā́trâṇy asínâ míthû[9] kaḥ ‖ [k] ná vā́ uv[10] etán mriyase ná rishyasi devā́ɷ[11] íd eshi pathí-bhiḥ su-gébhiḥ | hárî[12] te yúñjâ[13] príshatî[12] abhûtâm úpâ 'sthâd vâjî́ dhurí rā́sabhasya ‖ [l] su-gávyaṃ no vâjî́ sv-áçviyam puɷsáḥ putrā́ɷ[11] utá viçvâ-púshaɷ[14] rayím | anâgâs-tváṃ no áditiḥ[6] kriṇotu kshatráṃ no áçvo[6] vanatâɷ havíshmân[1] ‖ 4 ‖ ghâsíṃ, káçayâ, tapad, rayíṃ, náva ca ‖ 9 ‖

K. Açv. 6, 5. — Vs. 25, 35-45. — ye | îm — surabhiḥ | nir iti | hara | iti — upâsàta ity úpa-âsàte | uto iti — yat | nîkshàṇam | mâɷspacànyâḥ — agniḥ | dhvanayit — mâ | ukhâ | bhrâjàntî — vîtam — adhîvâsam ity àdhi-vâsam — sâde — srucâ | iva — parùshparur iti parùḥ-paruḥ | anughushyety ànu-ghushyà — açvàsya | viçasteti vi-çastâ — tathâ | rituḥ — mithù | kaḥ — vai | u | etat — devân — harî iti — prishàtî iti — svaçvìyam iti su-açvìyam — putrân — viçvâpusham iti viçva-pushàm — anâgâstvam ity ànâgâḥ-tvam.

áçman, yá imó, 'd enam, âçúḥ çíçânaḥ, prā́cîṃ, jîmū́tasya, yád ákrando, mā́ no mitró, yé vâjínaṃ, náva ‖ 9 ‖

áçman (1, 1), manoyújam (2, 6), prā́cîm ánu (5, 1), çárma yachatu (6, 5), téshâm abhígûrtiḥ (8, 3), shâṭcatvâriɷçat ‖ 46 ‖ [15]

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe shashṭhaḥ prapâṭhakaḥ ‖

9. [7] s. P. 8, 32 schol. [8] so (°â) AW, s. P. 3, 12. 8. [9] so (°û) AW, s. P. 3, 14 (5, 4 schol.). [10] so (uv) AFW, s. P. 9, 16. [11] so (°âɷ) AW, s. P. 9, 20. [12] s. P. 4, 15. [13] yuktau, schol. [14] s. P. 3, 5. [15] W fügt hinzu: açman havishmân.

17. (Fortsetzung und Schluſs) agniḥ (7, 1—14).

1. [a] ágnâ-vishṇû[1] sa-jóshase 'mā́ vardhantu vâṃ gíraḥ | dyumnaír vā́jebhir ā́ gatam || [b][2] vā́jaç ca me pra-saváç ca me prá-yatiç ca me prá-sitiç ca me dhîtíç .. krátuç .. sváraç .. çlókaç .. çrâváç .. çrútiç .. jyótiç .. súvaç .. prâ-'ṇáç ca me 'pâ-'náḥ || 1 || ca me vy-ânáç ca mé 'suç ca me cittám[3] ca ma ā́-dhîtaṃ .. vā́k .. mánaç .. cákshuç .. çrótraṃ .. dákshaç .. bálaṃ ca ma ójaç ca me sáhaç ca ma ā́yuç ca me jarā́ ca ma âtmā́ .. tanū́ç ca me çárma .. várma ca mé 'ṅgâni ca me 'sthā́ni .. párûᵒshi .. çárî-râṇi ca me || 2 || apânás, tanū́ç ca me, 'shṭā́daça ca || 1 ||

5, 4, 8, 1. — K. 18, 7. 21, 11. — Vs. 18, 1-3. Ç. 9, 3, 2, 1-6. Kâ. 18, 5, 1. — agnā́vishṇū ity agnā́-vishṇū — imâḥ — vyâna iti vi-anaḥ — asúḥ — aṅgâni — asthâni.

2. jyaíshṭhyaṃ ca ma ā́dhi-patyaṃ ca me manyúç .. bhā́maç ca mé 'maç ca mé 'mbhaç .. jemā́ .. mahimā́ .. varimā́ .. prathimā́ .. varshmā́ .. drâghuyā́[1] .. vṛiddháṃ .. vṛíddhiç .. satyáṃ .. çrad-dhā́ .. jágac ca || 1 || me dhá-naṃ .. váçaç .. tvíshiç .. krîḍā́ .. módaç .. jâtáṃ .. ja-nishyámâṇaṃ .. sû-'ktáṃ .. su-kṛitáṃ .. vittáṃ .. védyaṃ .. bhûtáṃ .. bhavishyác[2] .. su-gáṃ .. su-páthaṃ ca ma ṛiddháṃ ca ma ṛíddhiç .. kḷiptáṃ .. kḷíptiç .. matíç .. su-matíç ca me || 2 || jágac cá, 'rddhiç, cáturdaça ca || 2 ||

K. 18, 7. 8. — Vs. 18, 4. 5. 11. — drâghuyâ — çraddheti çrat-dhâ — sûktam iti su-uktam.

7, 1-14. vasordhârâdayaḥ çishṭâḥ saṃskârâḥ; 1-11. vasordhârâ. [1] s. P. 4, 5. [2] ekâdaçânuvâkâtmako mantra ucyate; anuvâkabhedas tv ayajna-saṃyukte karmaṇi pṛithak (ᵒk mit virâma) mantratvenâ '(nu)shṭheyatvâd upa-padyate, schol. [3] vyânaç ca me balam W. (foll. 64. 65, mit anuv. 1-6, sind daselbst neu, ohne Accente).

2. [1] ohne avagraha. [2] ᵒshyaṃ W.

3. çáṃ ca me máyaç .. priyáṃ .. 'nu-kâmáç .. kā́maç .. saumanasáç[1] .. bhadráṃ .. çréyaç .. vásyaç .. yáçaç .. bhágaç .. drávinaṃ .. yantā́ .. dhartā́ .. kshémaç .. dhṛítiç .. víçvaṃ ca || 1 || me máhaç .. saṃ-víc .. jnā́traṃ .. sū́ç .. pra-sū́ç .. sī́raṃ .. layáç ca ma ṛitáṃ .. 'mṛítaṃ .. 'yakshmáṃ ca mé 'nâmayac .. jîvā́tuç .. dîrghâyu-tváṃ .. 'namitráṃ ca mé 'bhayaṃ .. su-gáṃ .. çáyanaṃ .. sû-'shā́ .. su-dínaṃ ca me || 2 || víçvaṃ ca, çáyanam, ashṭaú ca || 3 ||

K. 18, 8. 9. — Vs. 18, 8. 7. 6. — anā́mayat — dīrghâyu-tvam iti dîrghâyu-tvam[2] — sûsheti su-ushâ.

4. ū́rk ca me sûnṛítâ[1] .. páyaç .. rásaç .. ghṛitáṃ .. mádhu .. ságdhiç[1] .. sá-pîtiç .. kṛishíç .. vṛíshṭiç[2] .. jaítraṃ ca ma aúd-bhidyaṃ .. rayíç .. rā́yaç .. pushṭáṃ .. púshṭiç .. vi-bhú ca || 1 || me pra-bhú .. bahú .. bhū́yaç .. pûrṇáṃ .. pûrṇá-taraṃ ca mé 'kshitiç .. kū́yavâç[1] ca mé 'nnaṃ ca mé 'kshuc .. vrîháyaç .. yávâç .. mā́shâç .. tílâç .. mudgā́ç .. khalvâç .. godhū́mâç[1] .. masū́râç .. priyáṃgavaç[1] ca mé 'ṇavaç .. çyâmā́kâç .. nîvā́râç[1] ca me || 2 || vibhú ca, masúrâç, cáturdaça ca || 4 ||

5, 4, 8, 2. — K. 18, 9. 21, 11. — Vs. 18, 9. 10. 12. — sûnṛitā́ — sagdhiḥ — audbhidyam ity aut-bhidyam — akshitiḥ — kûyávâḥ — akshút — aṇávaḥ.

5. áçmâ ca me mṛíttikâ .. giráyaç .. párvatâç .. sikatâç .. vánaspátayaç[1] .. híraṇyaṃ ca mé 'yaç .. sī́saṃ .. trápuç[2] .. çyâmáṃ .. loháṃ .. 'gníç ca ma ā́paç .. vîrúdhaç[1] ca ma óshadhayaç[1] .. kṛishṭa-pacyáṃ ca || 1 ||

3. [1] ohne avagraha. [2] dîrghā́yu-tvam D.
4. [1] ohne avagraha. [2] als paroxytonon (s. 9, 1)!
5. [1] ohne avagraha. [2] so (°puç) AW, s. P. 5, 4.

me 'krishṭa-pacyám .. grấmyâç ca me paçáva âraṇyấç ca yajnéna kalpantâm, vittám ca me víttiç .. bhûtám .. bhū́tiç .. vásu .. vasatíç .. kárma .. çáktiç ca mé 'rthaç ca ma émaç ca ma ítiç .. gátiç ca me || 2 || krishṭapacyám câ, 'shṭấ, catvâriṃçac ca || 5 ||

5, 4, 8, 3. — K. 18, 10. 21, 11. — Vs. 18, 13-15. — ayáḥ — trapú [2] — krishṭapacyam iti krishṭa-pacyam — akrishṭa-pacyam ity ákrishṭa-pacyam — artháḥ.

6. agníç ca ma índraç ca me, sómaç .. índraç .., savitấ .. índraç .., sárasvatî [1] .. índraç .., pûshấ .. índraç .., bṛíhaspátiç [1] .. índraç .., mitráç .. índraç .., váruṇaç .. índraç .., tváshṭâ ca || 1 || ma índraç .., dhâtấ .. índraç .., víshṇuç .. índraç .., 'çvínau .. índraç .., marútaç .. índraç .., víçve ca me devấ índraç .., prithivî́ .. índraç .., 'ntárikshaṃ .. índraç .., dyaúç .. índraç .., díçaç .. índraç .., mûrdhấ .. índraç .., prajấ-patiç .. índraç ca me || 2 || tváshṭâ ca, dyaúç ca ma, ékaviṃçatiç ca || 6 ||

5, 4, 8, 3. — K. 18, 10. 21, 11. — Vs. 18, 16-18. Ç. 9, 3, 2, 9.

7. aṃçúç ca me raçmíç ca mé 'dâbhyaç ca mé 'dhi-patiç ca ma upâ-'ṃçúç ca me 'ntar-yâmáç ca ma aíndra-vâyavaç .. maitrâ-varuṇáç .. âçvináç .. prati-prasthấnaç .. çukráç .. manthî́ .. âgrayaṇáç .. vaiçva-deváç .. dhruváç .. vaiçvânaráç [1] ca ma ritu-grahấç ca || 1 || me 'ti-grâhyâç ca ma aindrâ-'gnáç .. vaiçva-deváç .. marutvatî́yâç [1] .. mâhe-'ndráç ca ma âdityáç .. sâvitráç .. sârasvatáç [1] .. paushṇáç .. pâtnî-vatáç .. hâri-yojanáç [2] ca me || 2 || ritugrahấç ca, cátustriṃçac ca || 7 ||

6. ardhendrâṇi. [1] ohne avagraha.

7. [1] ohne avagraha. [2] hâryoj° D prima manu (vor iti), râriyo° W (!).

5, 4, 8, 3. — K. 18, 11. 21, 11. — Vs. 18, 19. 20. Ç. 9, 3, 2, 10. — adā̆bhyaḥ — aịndrâgna ity aindra-agnaḥ — mâhendra iti mâhâ-indraḥ.

8. idhmáç ca me barhíç .. védiç .. dhíshṇiyâç .. srúcaç .. camasā̆ç .. grā̆vâṇaç .. svâravaç ca ma upa-ravā̆ç .. 'dhi-shávaṇe[1] .. droṇa-kalaçáç .. vâyavȳâni .. pûta-bhṛíc ca ma â-dhavanī̆yaç ca ma ā̆gnî-'dhram .. havir-dhā̆nam .. gṛihā̆ç .. sádaç .. puroḍā̆çâç[2] .. pacatā̆ç .. 'va-bhṛitháç .. svagâ-kâráç ca me || 1 || gṛihā̆ç ca, shó-ḍaça ca || 8 ||

5, 4, 8, 4. — K. 18, 11. 21, 11. — Vs. 18, 21. — adhishavàṇe ity àdhi-savàne — âgnī̆dhram ity âgni-idhram.

9. agníç ca me gharmáç .. 'rkáç .. sū̆ryaç .. prâ-'ṇáç .. 'çva-medháç .. pṛithivī̆ ca mé 'ditiç .. dítiç .. dyaúç .. çákvarîr aṅgúlayo díçaç ca me yajnéna kalpantâm, ṛík ca me sā̆ma .. stómaç .. yájuç .. dîkshā̆ .. tápaç ca ma ṛitúç .. vratám .. 'ho-râtráyor vṛishṭyā̆[1] bṛihad-rathantaré[2] ca me yajnéna kalpetâm || 1 || dîkshā̆, 'shṭā̆daça ca || 9 ||

5, 4, 8, 4. — K. 18, 11. 21, 11. — Vs. 18, 22. 23. Ç. 9, 3, 3, 1. 12-14. — aditiḥ — ditiḥ — çakvàrîḥ | aṅgulàyaḥ | diçàḥ | ca | me | yajnenà | kalpantâm | ṛik — me | ahorâtrayor ity àhaḥ-râtrayòḥ | vṛishṭyâ | bṛihadrathaṃtare iti bṛi-had-rathaṃtare.

10. gárbhâç ca me vatsā̆ç .., try-áviç .. try-avī̆ .., ditya-vā̆ṭ .. dityauhī̆[1] .., páñcâ-'viç .. pañcâ-'vī̆ .., tri-vatsáç .. tri-vatsā̆ .., turya-vā̆ṭ .. turyauhī̆[1] .., pashṭha-vā̆c[2] .. pashṭhauhì[1] .., ukshā̆ .. vaçā̆ ca ma, ṛishabháç ca

8. yajnâyudhâni. [1] s. P. 4, 11. [2] ohne avagraha.

9. [1] als oxytonon (s. 4, 1)! [2] s. P. 4, 11.

10. [1] ohne avagraha. [2] so (°c, resp. °ṭ) AC. D sec. manu (beide Male, vor iti resp. °d). F; °ṭ W. D prima manu (beide Male, vor iti resp. °d).

|| 1 || me vehác[1] ca me 'naḍvā̃ñ[1] ca[3] me dhenúç ca ma; ā̃yur yajnéna kalpatâm, prâ-'ṇó y. k., apâ-'nó y. k., vy-ânó y. k., cákshur y. k., çrótram y. k., máno y. k., vā̃g y. k., âtmā̃ y. k., yajnó y. k. || 2 || ṛishabháç, catvâriṃçác ca || 10 ||

5, 4, 8, 5. — K. 18, 12. 21, 11. — Vs. 18, 26. 27. Ç. 9, 3, 3, 7. — tryavir iti tri-aviḥ — tryavîti tri-avî — dityavâḍ iti ditya-vâṭ — dityauhî — pañcā̃vir iti pañcá-aviḥ — pañcâ-vîti pañca-avî — turyavâḍ iti turya-vâṭ — turyauhî — pashṭhavâḍ[2] iti pashṭha-vâṭ[2] — pashṭhauhî — vehat — anaḍ-vân — vyâna iti vi-anaḥ.

11. [a] ékâ ca me tisráç .. páñca .. saptá .. náva ca ma ékâdaça[1] .. tráyo-daça .. páñca-daça .. saptá-daça .. náva-daça ca ma éka-viṃçatiç .. tráyo-viṃçatiç .. páñca-viṃçatiç .. saptá-viṃçatiç .. náva-viṃçatiç ca ma éka-triṃçac .. tráyas-triṃçac ca || 1 || me. [b] cátasraç ca me 'shṭaú .. dvā̃daça[1] .. shóḍaça[1] .. viṃçatíç .. cátur-viṃçatiç .. 'shṭā̃-viṃçatiç .. dvā̃triṃçac[1] .. shát-triṃçac .. catvâriṃçác .. cátuç-catvâ-riṃçac .. 'shṭā̃-catvâriṃçac ca me. [c] vā̃jaç ca pra-saváç câ 'pi-jáç ca krátuç ca súvaç ca mûrdhā̃ ca vy-áçniyaç câ "ntyâyanáç[1] cā̃ 'ntyaç ca bhauvanáç ca bhúvanaç cā̃ 'dhi-patiç ca || 2 || tráyastriṃçac ca, vyáçniya, ékâdaça ca || 11 ||

5, 4, 8, 5. 6. — K. 18, 12. 21, 11. — Vs. 18, 24. 25. 28. Ç. 9, 3, 3, 2-6, 8. 9. — ashṭâviṃçatir ity ashṭâ-viṃçatiḥ — vyaç-niya iti vi-açniyaḥ — ântyâyanaḥ — antyáḥ.

12. [a] vā̃jo naḥ saptá pra-díçaç cátasro vâ parâ-vátaḥ | vā̃jo no víçvair devaír dhána-sâtâv ihā̃ 'vatu || [b] víçve adyá[1] marúto víçva ûtī̃ víçve bhavantv agnáyaḥ sám-iddhâḥ | víçve

10. [3] °nc° A, °ṃ c° W; s. P. 5, 21.

11. [1] ohne avagraha.

12-14. vihavya (s. P. 11, 3); 12. vâjaprasaviyahomaḥ (in W fehlt das diesen anuvâka und den ersten Vers von anuv. 13 enthaltende Blatt, fol. 67). [1] so (°e a°) A, s. P. 11, 3 (12, 7 schol.).

no devā́ ávasā́ " gamantu víçvam astu drávinam vā́jo asmé[2 u. 3] || [c] vā́jasya pra-savám devâ ráthair yâtâ[4] hiranyá-yaih | agnír índro bríhaspátir[5] marútah sóma-pîtaye || [d] [6] vā́je--vâje 'vata[7] vâjino no dháneshu || 1 || viprâ amritâ rita--jnâh | asyá mádhvah pibata mâdáyadhvam triptā́ yâta pathí--bhir deva-yā́naih || [e] vā́jah purástâd[5] utá madhyató[5] no vā́jo devā́ɯ[8] ritú-bhih kalpayâti | vā́jasya hí pra-savó námnamîti víçvâ ā́çâ vā́ja-patir bhaveyam || [f] páyah prithivyā́m páya óshadhîshu[5] páyo divý antárikshe páyo dhâm | páyasvatîh[5] pra-díçah santu máhyam || [g] sám mâ srijâmi páyasâ ghriténa sám mâ srijâmy apáh || 2 || óshadhî-bhih[9] | sò 'hám vā́jaɯ saneyam agne || [h] [10] náktoshā́sâ[5] sá-manasâ ví-rûpe[11] dhâpáy-ete[12] çíçum ékaɯ samîcī́[5 u. 13] | dyā́vâ kshā́mâ[14] rukmó an-tár[2] ví bhâti devā́ agním dhârayan dravino-dā́h || [i] samudrò[5] 'si[15] nábhasvân[5] ârdrá-dânuh çam-bhū́r mayo-bhū́r abhí mâ vâhi svā́hâ[5]; mârutò 'si[15] marútâm ganáh çam-bhū́r mayo-bhū́r abhí mâ vâhi svā́hâ; 'vasyúr[5] asi dúvasvâñ[5] cham-bhū́r[16] mayo-bhū́r abhí mâ vâhi svā́hâ || 3 || dháneshv, apó, dúvasvâñ chambhū́r[17] mayobhū́r abhí mâ, dvé ca || 12 ||

5, 4, 9, 1-4. — K. 18, 13. 14. 21, 12. — Vs. 18, 31-36. 17, 70. 18, 45. Ç. 9, 3, 4, 1-3. 4, 2, 5-7. Kâ. 18, 5, 4 - 6, 1. — viçvè | ûtî — avàsâ | eti — asme iti — devâh — yâta — avata | vâjinah — triptâh — devân — âçâh — divi — dhâm — oshádhîbbir ity oshádhi-bhih | sah | aham — naktoshâsā́ — virū́pe iti vi-rûpe | dhâpayète iti — samîcî iti — kshâmà — samudrah | asi | nabhàsvân — mârutah | asi — avasyuh — duvàsvân.

12. [2] so (⁰o a⁰) A, s. P. 11, 3 (12, 7 schol.). [3] s. P. 4, 9. [4] so (⁰â) A, s. P. 3, 10. [5] ohne avagraha. [6] so schon I, 7, 8, 2 (IV, 1, 11, 4. 2, 11, 3). [7] so (⁰e 'v⁰) A, s. P. 12, 4. [8] so (⁰âɯ) A, s. P. 9, 22. [9] s. P. 3, 7. [10] so schon IV, 1, 10, 4. 6, 5, 2. [11] s. P. 4, 11. [12] s. P. 4, 40. [13] s. P. 4, 31. [14] so (⁰â) A, s. P. 3, 10; nicht componirt mit dyâvâ! [15] so (⁰o 'si) A, s. P. 12, 2. [16] ⁰nch⁰ A. [17] ⁰ṃch⁰ ACD.

13. [a] agním yunajmi çávasâ ghriténa divyáꞷ su-parṇám váyasâ bribántam | téna vayám patema bradhnásya vishṭápaꞷ[1] súvo rúhâṇâ[2] ádhi nā́ka ut-tamé || [b] imaú te pakshā́v ajárau patatríṇo yā́bhyâꞷ rákshâꞷsy apa-háꞷsy agne[3] | tā́bhyâm patema su-krítâm u lokáṃ yátrá 'rshayaḥ pratbama-jā́ yé purâṇā́ḥ || [c] cíd asi samudrá-yonir índur dákshaḥ çyená ritā́-vâ[4] | híraṇya-pakshaḥ çakunó bhuraṇyúr mahā́nt sadhá-sthe dhruváḥ || 1 || ā́ ní-shattaḥ || [d] námas te astu[5] mā́ mâ hiꞷsîr víçvasya mû̆rdhánn ádhi tishṭhasi çritáḥ | samudré[1] te hŕ̥dayam antár ā́yur dyā́vâ-prithivī́ bhúvaneshv árpite[6] || [e][7] udnó datto 'da-dhím bhintta[8] diváḥ[9] parjányâd antárikshât[1] prithivyā́s táto no vríshṭyâ[10] 'vata |[11] divó mûrdhā́ 'si prithivyā́ nā́bhir ū́rg apā́m óshadhînâm |[11] viçvā́-''yuḥ çárma sa-práthâ námas[12] pathé || [f] yéná 'rshayas tápasâ sattrám[13] || 2 || ā́saté 'ndhânâ agníꞷ súvar â-bhárantaḥ | tásminn ahám ní dadhe nā́ke agním[5] etáṃ yám âhúr mánava stîrṇá-barhisham || [g] tám pátnîbhir ánu gachema devâḥ putraír bhrā́tri-bhir utá vâ híraṇyaiḥ | nā́kaṃ grihṇânā́ḥ su-kritásya loké tritī́ye prishṭhé ádhi[5] rocané diváḥ || [h] ā́ vâcó mádhyam aruhad bhuraṇyúr ayám agníḥ sát-patiç cékitânaḥ | prishṭhé prithivyā́ ní-hito dávidyutad adhas-padáṃ[14] kriṇute || 3 || yé pritanyávaḥ || [i] ayám agnír vîrá-tamo vayo-dhā́ḥ sahasríyo dîpyatâm ápra-yuchan | vi-bhrā́jamânaḥ sarirásya mádhya úpa prá yâta divyā́ni dhā́ma || [k] sám prá cyavadhvam ánu sám prá yâtā́ 'gne pathó deva-yā́nân kriṇudhvam | asmínt sadhá-sthe ádhy[5] út-tarasmin

13. agniyogaḥ (punaçcitiḥ). [1] ohne avagraha. [2] so (°vo ru°) A, s. P. 8, 16. [3] s. schol. zu P. 4, 52 p. 130. [4] s. P. 3, 2. [5] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [6] s. P. 4, 11. [7] der erste Theil des Spruches schon II, 4, 8, 1. [8] bhiṃta ACDW. [9] so (°ḥ) AW, s. P. 8, 28. [10] als paroxytonon. [11] so (|) AW. [12] so (°s) AW, s. P. 8, 25. [13] satraṃ ACDW. [14] s. P. 8, 33 schol.

viçve devâ yájamânaç ca sîdata || [l] yénâ[15] sahásram váhasi yénâ 'gne sarva-vedasám | téne 'mám yajnám no vaha deva-yā́no yáḥ || 4 || ut-tamáḥ || [m] úd budhyasvâ 'gne práti jâgṛihy enam ishṭâ-pûrté[16 u. 17] sáᴗ sṛijethâm ayám ca | púnaḥ kṛiṇváᴗs tvâ[18] pitáram yúvânam anv-ā́tâᴗsît[19] tváyi tántum etám || [n 20] ayám te yónir ṛitvíyo yáto jâtó árocathâḥ[21] | tám jânánn agna ā́ rohā́ 'thâ[15] no vardhayâ[15] rayím || 5 || dhruváḥ, sattrám[13], kṛiṇute, yáḥ, saptátriᴗçac ca || 13 ||

5, 4, 10, 1. — K. 18, 15. 18. 22, 1. — [a-e] Vs. 18, 51-54. [f-n] 15, 49-56. Ç. 9, 4, 4, 3-13. 8, 6, 3, 18-24. Kâ. 18, 6, 16. 17. 17, 12, 19. — vishṭapám | suváḥ — nâké — ṛisháyaḥ | prathamajâ iti prathama-jâḥ — ṛitâvety ṛita-vâ — dhruvaḥ | eti | nishátta iti ni-sattaḥ — arpite iti — udadhim ity úda-dhim — vṛishṭyā | avata — pṛithivyâḥ — viçvâyur iti viçva-âyuḥ — saprathâ iti sa-prathâḥ | namáḥ — ṛisháyaḥ — satram | âsáta | indhānâḥ — suváḥ — manávaḥ — pṛithivyâḥ — madhyé | upá | preti — sam | preti — anv iti | sam | preti — devâḥ — yená | sahasrám — ishṭâpûrte itī́shṭâ-pûrte[16] — kṛiṇvan | tvâ — anvâtā́ᴗsîd ity ánu-âtā́ᴗsît — agne | eti — athá — vardhaya.

14. [a] mámâ 'gne várco vi-havéshv astu vayám tvé 'ndhânâs tanúvam pushema | máhyam namantâm pra-díçaç cátasras tváyā́ 'dhy-akshena pṛítanâ jayema || [b] máma devā́ vi-havé santu sárva índrâ-vanto[1] marúto víshṇur agníḥ | mámâ 'ntáriksham[2] urú gopám[3 u. 2] astu máhyam vā́taḥ pavatâm kā́me asmín[4] || [c] máyi devā́ drávinam ā́ yajantâm

13. [15] so (°â) AW, s. P. 3, 12. 10. 8. [16] so (°â) ACDW, s. schol. zu P. 3, 6 (Ind. Stud. 9, 320 irrig als „Fehler der Handschrift" vermuthet). [17] s. P. 4, 11. [18] so (°ᴗs t°) AW, s. P. 6, 14. [19] als Compositum. [20] so schon I, 5, 5, 2. III, 4, 10, 4. IV, 2, 4, 3. [21] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3.

14. vihavyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] s. P. 3, 3. [2] ohne avagraha. [3] als zwei Wörter! [4] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3.

máyy â-çī́r astu máyi devá-hûtiḥ | daívyâ hótârâ vanishanta || 1 || pū́rvé 'rishṭâḥ[5] syâma tanúvâ su-vī́râḥ || [d] máhyaṃ yajantu máma yā́ni havyā́ "-kûtiḥ satyā́ mánaso me astu[4] | éno mā́ ní gâṃ katamác[2] canā́[2] 'háṃ víçve devâso ádhi[6] vocatâ[7] me || [e] dévîḥ shaḍ-urvîr[8] urú naḥ[9] krinota víçve devâsa ihá vîrayadhvam | mā́ hâsmahi pra-jáyâ mā́ tanū́-bhir[2] mā́ radhâma dvishaté soma râjan || [f] agnír manyúm prati-nudán purástât[2] || 2 || ádabdho go-pā́ḥ[10] pári pâhi nas tvám | pratyáñco[2] yantu ni-gútaḥ púnas tè 'maí[5] 'shâṃ cittám pra-búdhâ ví neçat || [g] dhâtā́ dhâtrinā́m bhúvanasya yás pátir[11] deváṃ savitā́ram abhimâti-shā́ham | imáṃ yaj-nám açvíno 'bhā́ bríhaspátir[2] devā́ḥ pântu yájamânaṃ ny--arthā́t || [h] uru-vyácâ no mahisháḥ çárma yaṃsad asmín háve puru-hûtáḥ purukshú[2] | sá naḥ pra-jā́yai hary-açva mridayé 'ndra mā́ || 3 || no rîrisho mā́ párâ dâḥ || [i] yé naḥ sapátnâ[2] ápa té bhavantv indrâgní-bhyâm áva bâdhâmahe tā́n | vá-savo rudrā́ âdityā́ upari-spríçam mo 'gráṃ céttâram adhi--râjám akran || [k] arvā́ñcam[2] índram amúto[2] havâmahe yó go-jíd dhana-jíd açva-jíd yáḥ | imáṃ no yajnáṃ vi-havé jushasvâ 'syá kurmo hari-vo medínaṃ tvâ || 4 || vanishanta, purástân, mā́, tríçatvâriṃçac ca || 14 ||

5, 4, 11, 3. — K. 40, 10. — R. 10, 128. — Ath. 5, 3. — [i] Vs. 34, 46. — [a] Kâ. 2, 1, 2. — indhā́nâs — pritànâḥ — devâḥ — sarvè | indrâvanta itīndrà-vantaḥ — uru | gopam[2] — de-vâḥ — arishṭâḥ — vocata — shadurvīr iti shaṭ-urvīḥ | uru | naḥ — gopâ iti go-pâḥ[10] — amâ | eshâm — yaḥ | patiḥ — ubhâ — uruvyacâ ity úru-vyacâḥ — purukshu — mridaya | indrà — sapatnā́ḥ — ugram.

14. [5] so (°e ') AW, s. P. 12, 7. [6] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [7] so (°â) AW, s. P. 3, 12. [8] als Compositum! [9] so (n°) AW, s. P. 7, 2. [10] mit avagraha, während gopam in k. 1 ohne avagraha [11] so (°s p°) AW, s. P. 8, 27.

15. [a] agnér manve prathamásya prá-cetaso yám pā́ñca=
-janyam bahávaḥ sam-indháte | víçvasyâm viçí pra-viviç=
ivā́ɷsam îmahe sá no muñcatv áɷhasaḥ || [b] yásye 'dám prâ=
-'ṇán ni-mishád yád éjati yásya jâtám jánamânam ca ké=
valam | staúmy agním nâthitó johavîmi sá no muñcatv
áɷhasaḥ || [c] índrasya manve prathamásya prá-cetaso vṛitra=
-ghná stómâ úpa mā́m upā́-''guḥ[1] | yó dâçúshaḥ su-kṛíto
hávam úpa gántâ[2] || 1 || sá no muñcatv áɷhasaḥ || [d] yáḥ
saṃ-grâmáṃ náyati sáṃ vaçī́ yudhé yáḥ pushṭā́ni saɷ-sṛij=
áti trayā́ṇi | staúmī́ 'ndraṃ nâthitó johavîmi sá no muñc=
atv áɷhasaḥ || [e] manvé vâm mitrâ-varuṇâ tásya vittaɷ
sátyau-'jasâ dṛiɷhaṇâ yáṃ nudéthe[3] | yā́ rā́jânaɷ sa-rátham
yâthá ugrâ tā́ no muñcatam ā́gasaḥ || [f] yó vâɷ rátha ṛijú=
-raçmiḥ satyá-dharmâ míthuç[4] cárantam upa-yā́ti dûshá=
yan | staúmi || 2 || mitrā́-váruṇâ nâthitó johavîmi taú no
muñcatam ā́gasaḥ || [g] vâyóḥ savitúr vidáthâni manmahe[5]
yā́v âtman-vád bibhṛitó yaú ca rákshataḥ | yaú víçvasya
pari-bhū́[6] babhûvátus taú no muñcatam ā́gasaḥ || [h] úpa
çréshṭhâ na â-çísho deváyor dhárme asthiran[7] | staúmi vâ=
yúɷ savitā́ram nâthitó johavîmi taú no muñcatam ā́gasaḥ ||
[i] rathī́-tamau[8] rathînā́m ahva ûtáye çúbhaṃ gámishṭhau[2]
su-yámebhir áçvaiḥ | yáyoḥ || 3 || vâṃ devau devéshv áni=
-çitam ójas taú no muñcatam ā́gasaḥ || [k] yád áyâtaṃ va=
hatúɷ sûryā́yâs tri-cakréṇa saɷ-sádam ichámânau[9] | staúmi
devā́v açvínau nâthitó johavîmi taú no muñcatam ā́ga=
saḥ || [l] marútâm manve ádhi[7] no bruvantu pré 'mā́ṃ vā́=

15. pṛishṭhya P. 9, 20, mahâpṛishṭhya P. 11, 3; açvamedhasambandhinyo yâjyânuvâkyâḥ; ayaṃ câ 'nuvâko 'smât kâṇḍâd utkrashṭavyaḥ, schol. [1] als Compositum. [2] als zwei Wörter! [3] s. P. 4, 40. [4] so (°ç) AW, s. P. 5, 4. [5] s. schol. zu P. 1, 52 p. 130. [6] s. P. 4, 5. [7] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [8] s. P. 3, 7. [9] von hier ab bis zum Schlufs des kâṇḍa in W ein neues Blatt (fol. 71), ohne Accente.

caṃ víçvâm avantu víçve | âçǘn huve su-yámân ûtáye[10] té no muñcantv énasaḥ || [m]tigmám ắyudhaṃ[11] vîḍitáɷ sáhasvad[11] divyáɷ çárdhaḥ || 4 || pṛ́tanâsu jishṇú | staúmi devắn marúto nâthitó johavîmi té no muñcantv énasaḥ || [n]devắnâm manve ádhi[7] no bruvantu pré ’mắṃ vắcaṃ víçvâm avantu víçve | âçǘn huve su-yámân ûtáye[10] té no muñcantv énasaḥ || [o]yád idám mâ ’bhi-çócati paúrusheyeṇa daívyena | staúmi víçvân devắn nâthitó johavîmi té no muñcantv énasaḥ || [p][12]ánu no ’dyắ[13] ’nu-matir, [q][12]ánu || 5 || íd anu-mate tváṃ, [r][12]vaiçvânaró[11] na ûtyắ, [s][12]pṛishṭó diví || [t]yé[14] ápratheṭâm ámitebhir ójo-bhir yé[14] prati-shṭhé[14] ábhavatâṃ vásûnâm | staúmi dyắvâ-pṛithivī́ nâthitó johavîmi té[14] no muñcatam áɷhasaḥ || [u]úrvî[14] rodasî[14] varivaḥ[15] kṛiṇotaṃ kshétrasya pátnî[14] ádhi no brûyâtam | staúmi dyắvâ-pṛithivī́ nâthitó johavîmi té[14] no muñcatam áɷhasaḥ || [v]yát te vayám purusha-trắ yavishṭhắ[16] ’vidvâɷsaç cakṛimắ[17] kác caná[11] || 6 || ắgaḥ | kṛidhī́[18] sv̀[19] asmắɷ[20] áditer ánâgâ vy énâɷsi çiçratho víshvag[11] agne || [w]yáthâ ha tád vasavo gaurýaṃ cit padí shitắm[21] ámuñcatâ[17] yajatrâḥ | evắ tvám asmát prá muñcâ[17] vy áɷhaḥ[22] prắ ’târy agne pra-tarắṃ na ắyuḥ || 7 || gántâ, dûsháyant staúmi, yáyoḥ, çárdhó, ’numatir ánu, caná, cátustriɷçac ca || 15 ||[23]

15. [10] so (°n û°) AW, s. P. 9, 23. [11] ohne avagraha. [12] nur die pratîka, weil bereits dagewesen, s. III, 3, 11, 3. I, 5, 11, 1. IV, 4, 12, 5 (sämmtlich yâjyânuvâkyâ-Abschnitte). [13] so (°o ’) AW, s. P. 12, 7. [14] s. P. 4, 20. [15] so (°ḥ) AW, vgl. P. 8, 24 ff. [16] °shṭhyâ W. [17] so (°â) AW, s. P. 3, 10. 12. 8. [18] so (°i) AW, s. P. 3, 13. [19] so (sv) A; shv W, nicht gestützt durch P (6, 2) [20] so (°âɷ) AW, s. P. 9, 20. [21] so (shi°) AW, s. P. 6, 2. [22] so (aɷhaḥ) AWF; aɷhasaḥ CD. [23] hier haben C. W noch folgende Angaben: [a] agnér manve, [b] yásye ’dám, [c] índrasya, [d] yáḥ saṃgrâmáɷ, sá no muñcatv áɷhasaḥ | [e] manvé vâṃ, tắ no muñcatam ắgasaḥ | [f] yó vâṃ, [g] vâyór, [h] úpa, [i] rathī́tamau, [k] yád áyâtaṃ (°tam açvinau W), taú no muñcatam ắgasaḥ | [l] marútâṃ, [m] tigmáṃ (tigmam maruto W), [n] devắnâṃ, [o] yád idáṃ (idaṃ viçvâṃ W), té no muñcantv énasaḥ | [p] ánu na, [u] urvī́ (so C, urvî dyâvâpṛithivî W), [v] yát (! C. W), té no muñcatâm áɷhaso

7, 5, 22, 1. — K. 22, 15. — vgl. Ath. 4, 23-29. — prâṇad iti pra-aṇat — vṛitraghna iti vṛitra-ghnaḥ — upeti | mâm | upâgur ity úpa-âgúḥ — upeti | gantâ — satyaújaseti satyá-ojasâ | dṛiᴗhaṇâ — nudethe iti — mithú — paribhû iti pari-bhû — çreshṭhâḥ — rathîtámâv iti rathi-tamau — ahve — çubhám | gamishṭhau — ye iti — ojóbhir ity ojáḥ-bhiḥ | ye iti | pratishṭhe iti prati-sthe — te iti — urvî iti | rodasî iti | varivaḥ | kṛiṇotam — patnî iti — te iti — yavishṭha | avidvâᴗsaḥ | cakṛima | kat | cana — kṛidhi | sv iti | asmân — anâgâḥ — sitâm | amúñcata — evâ — muñca | vîti | aᴗhásaḥ | preti | atâri.

ágnâvishṇû, jyaíshṭhyaᴗ, çáṃ có, "rk câ, 'çmâ câ, 'gníç câ, 'ᴗçúç ce, 'dhmáç câ, 'gníç ca gharmó [24], gárbhâç caí, 'kâ ca, vâjo no, 'gníṃ yunajmi, mámâ 'gne, 'gnér manve, páñcadaça ‖ 15 ‖

ágnâvishṇû (1, 1), agníç ca (6, 1), vâjo no (12, 1), ádabdho [25] gopâ (14, 3), návatriᴗçat ‖ 39 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe saptamaḥ prapâṭhakaḥ.

iti caturthaṃ kâṇḍam ‖ 4 ‖

yát te (! so C, aᴗhasaḥ W) | catúr áᴗhasaḥ | shâḍ âgasaḥ | cátur éṇasaḥ | (so C, °gasaç catur enaso W) dvír áᴗhasaḥ |. [24] gharma A, fehlt DW. [25] so (°no a°) ACDW.

Inhalt,

nach dem kâṇḍânukrama der Âtreyî-Schule.

(s. Ind. Stud. 3, 373 ff.)

kâṇḍa 1. puroḍâçîyam I, 1.
- 2. adhvaraḥ I, 2. 3.
- 3. grahâḥ I, 4, 1-42 [1].
- 4. dâkshiṇâni I, 4, 43-45.
- 6. punarâdheyam I, 5, 1-4.
- 7. agnyupasthânam I, 5, 5-9.
- 8. aishṭikam yâjamânam I, 5, 10. 6, 1-6.
- 9. tadvidhiḥ I, 6, 7-11. 7, 1. 3-6 [2].
- 10. vâjapeyaḥ I, 7, 7-12.
- 12. râjasûyaḥ I, 8.
- 13. kâmyâḥ paçavaḥ II, 1.
- 14. kâmyâ ishṭayaḥ II, 2-4.
- 15. dârçyam brâhmaṇam II, 5, 1-6. 11 (Schlufs). 6, 1-6.
- 38. dârçyam hautram (I,7,2). II, 5, 7-11 (Anfang). 6, 7-10.
- 16. upânuvâkyam III, 1-5.
- 17. agniḥ IV, 1-7 [3].
- 21. yâjyâḥ, die letzten anuvâka jedes prapâṭhaka von I, 1 — IV, 3, nebst II, 6, 11.

[1] 32-34 zu agni (kâṇḍa 17), 35. 36 zu açvamedha (kâṇḍa 24) gehörig.

[2] 2 zu kâṇḍa 38 gehörig.

[3] 4, 12. 6, 6-9. 7, 15 zu kâṇḍa 24 (açvamedha) gehörig.

Druckfehler und Berichtigungen.

Lies: pag. 2, 6 bharâmy. — ib. 9 harâmy. — ib. 26 vásûnâm pavítram asi. — 3, 13 árâtayo. — 9, 16 páñcadaça ca. — 10, 21 vîyámâṇaḥ [5] |. — 12, 9 vayúnâni. — ib. 24 (Vs) für (K). — 14, 28 mấ mâ hiᴗsîr. — 31, 16 çuddhâ-yuvaḥ [1]. — 34, 2 i̲ndrâ̲gni̲yor. — 61, 8 upa-. — 79, 3 v. u. (in Note [3]) P. 11, 10. —

Beim ersten Bogen war mir E, bei den drei ersten Bogen Buch 11 u. 12 von P. noch nicht zugänglich; ebenso konnte ich W erst vom neunten Bogen an benutzen.

Druckfehler und Berichtigungen.

Lies: pag. 2, 6 bharâmy. — ib. 9 harâmy. — ib. 26 vásûnâm pavítram asi. — 3, 13 árâtayo. — 9, 16 páñcadaça ca. — 10, 21 vîyámâṇaḥ [5] |. — 12, 9 vayúnâni. — ib. 24 (Vs) für (K). — 14, 28 mấ mâ hiṁsîr. — 31, 16 çuddhâ-yuvaḥ [1]. — 34, 2 i̱ndrâ̱gni̱yor. — 61, 8 upa-. — 79, 3 v. u. (in Note [3]) P. 11, 10. —

Beim ersten Bogen war mir E, bei den drei ersten Bogen Buch 11 u. 12 von P. noch nicht zugänglich; ebenso konnte ich W erst vom neunten Bogen an benutzen.

BSB Bayerische StaatsBibliothek

MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Weber, Albrecht, 1825-1901

Die Veda Taittirîya-Saṃhitâ herausgegeben von Albrecht Weber

Bd.: I = 11

Leipzig 1871 - 72

A.or. 4200-11
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10996666-2